

0037-0103 - Flavius Josephus - De Bello Judaico
Φλαβίου Ἰωσήπου ἱστορία Ἰουδαικοῦ πολέμου πρὸς Ῥωμαίους

Ex: ed. B. Niese, Flavii Iosephi opera, vol. 6. Berlin: Weidmann, 1895.

Liber I

Praefatio

(1)[1] Ἐπειδὴ τὸν Ἰουδαίων πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον συστάντα μέγιστον οὐ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, σχεδὸν δὲ καὶ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν ἢ πόλεων πρὸς πόλεις ἢ ἔθνῶν ἔθνεσι συρραγέντων, οἱ μὲν οὐ παρατυχόντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν, [2] οἱ παραγενόμενοι δὲ ἢ κολακεία τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἢ μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, περιέχει δὲ αὐτοῖς ὅπου μὲν κατηγορίαν ὅπου δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δ' ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας οὐδαμοῦ, [3] προουθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν Ἑλλάδι γλώσση μεταβαλὼν ἅ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας ἀνέπεμψα πρότερον ἀφηγήσασθαι Ἰώσηπος Ματθίου παῖς ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεὺς, αὐτὸς τε Ῥωμαίους πολεμήσας τὰ πρῶτα καὶ τοῖς ὕστερον παρατυχὼν ἐξ ἀνάγκης:

(2)[4] γενομένου γάρ, ὡς ἔφην, μεγίστου τοῦδε τοῦ κινήματος ἐν Ῥωμαίοις μὲν ἐνόσει τὰ οἰκεία, Ἰουδαίων δὲ τὸ νεωτερίζον τότε τεταραγμένοις ἐπανέστη τοῖς καιροῖς ἀκμάζον κατὰ τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δι' ὑπερβολὴν θορύβων τοῖς μὲν ἐν ἐλπίδι κτήσεως τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὴν ἀνατολήν, [5] ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον συνεπαρθήσεσθαι σφίσις ἤλπισαν, Ῥωμαίους δὲ οἱ τε γείτονες Γαλάται παρεκίνουν καὶ τὸ Κελτικὸν οὐκ ἠρέμει, μεστὰ δ' ἦν πάντα θορύβων μετὰ Νέρωνα, καὶ πολλοὺς μὲν βασιλείᾳ ὁ καιρὸς ἀνέπειθεν, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἦρα μεταβολῆς ἐλπίδι λημμάτων: [6] ἄτοπον ἡγήσάμενος περιδεῖν πλαζομένην ἐπὶ τηλικούτοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ Πάρθους μὲν καὶ Βαβυλωνίους Ἀράβων τε τοὺς πορρωτάτω καὶ τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν Ἀδιαβηνοὺς τε γινῶναι διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο καὶ δι' ὧν ἐχώρησεν παθῶν ὁ πόλεμος καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ Ἑλληνας ταῦτα καὶ Ῥωμαίων τοὺς μὴ ἐπιστρατευσαμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείαις ἢ πλάσμασι.

(3)[7] Καίτοι γε ἱστορίας αὐτὰς ἐπιγράφειν τολμῶσιν, ἐν αἷς πρὸς τῷ μῆδεν ὑγιὲς δηλοῦν καὶ τοῦ σκοποῦ δοκοῦσιν ἔμοιγε διαμαρτάνειν. βούλονται μὲν γὰρ μεγάλους τοὺς Ῥωμαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσιν δὲ αἰεὶ τὰ Ἰουδαίων καὶ ταπεινοῦσιν: [8] οὐχ ὀρῶ δέ, πῶς ἂν εἶναι μεγάλοι δοκοῖεν οἱ μικροὺς νενικηκότες: καὶ οὔτε τὸ μῆκος αἰδοῦνται τοῦ πολέμου οὔτε τὸ πλῆθος τῆς Ῥωμαίων καμουσῆς στρατιᾶς οὔτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἱ πολλὰ περὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἰδρώσαντες οἶμαι ταπεινουμένου τοῦ κατορθώματος αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν.

(4)[9] Οὐ μὴν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ Ῥωμαίων ἀντιφιλονεικῶν αὖξιν τὰ τῶν ὁμοφύλων διέγνων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας ἀμφοτέρων διέξειμι, τοὺς δ' ἐπὶ τοῖς πράγμασι λόγους ἀνατίθημι τῇ διαθέσει καὶ τοῖς ἑμαυτοῦ πάθει διδοὺς ἐπολοφύρεσθαι ταῖς τῆς πατρίδος συμφοραῖς. [10] ὅτι γὰρ αὐτὴν στάσις οἰκεία καθεῖλεν, καὶ τὰς Ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας καὶ τὸ πῦρ ἐπὶ τὸν ναὸν εἴλκυσαν οἱ Ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθησας Καῖσαρ Τίτος, ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ τὸν μὲν δήμον ἐλεήσας ὑπὸ τῶν στασιαστῶν φρουρούμενον, πολλάκις δὲ ἐκὼν τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ὑπερτιθέμενος καὶ διδοὺς τῇ πολιορκίᾳ χρόνον εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. [11] εἰ δὴ τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγοιμεν ἢ τοῖς δυστυχήμασι τῆς πατρίδος ἐπιστένοντες συκοφαντοίη, διδόντω παρὰ τὸν τῆς ἱστορίας νόμον συγγνώμην τῷ πάθει: πόλιν μὲν γὰρ δὴ τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις πασῶν τὴν ἡμετέραν ἐπὶ πλεῖστόν τε εὐδαιμονίας συνέβη προελθεῖν καὶ πρὸς ἔσχατον συμφορῶν αὐθις καταπεσεῖν: [12] τὰ γοῦν πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα πρὸς τὰ Ἰουδαίων ἠττησθαι δοκῶ κατὰ σύγκρισιν: καὶ τούτων αἴτιος οὐδεὶς ἀλλόφυλος, ὥστε ἀμήχανον ἦν ὀδυρμῶν ἐπικρατεῖν. εἰ δὲ τις οἴκτου σκληρότερος εἴη δικαστής, τὰ μὲν πράγματα τῇ ἱστορίᾳ προσκρινέτω, τὰς δ' ὀλοφύσεις τῷ γράφοντι.

(5)[13] Καίτοι γε ἐπιτιμήσαιμ' ἂν αὐτὸς δικαίως τοῖς Ἑλλήνων λογίοις, οἱ τηλικούτων κατ' αὐτοὺς πραγμάτων γεγεννημένων, ἅ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστους ἀποδείκνυσι τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν κάθηνται κριταὶ τοῖς φιλοτιμουμένοις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ πλεονεκτοῦσι, λείπονται τῇ προαιρέσει: αὐτοὶ δὲ τὰ Ἀσσυρίων καὶ Μήδων συγγράφουσιν ὥσπερ ἦττον καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγγελέμενα. [14] καίτοι τοσοῦτω τῆς ἐκείνων ἠττῶνται δυνάμει ἐν τῷ γράφειν, ὅσῳ καὶ τῆς γνώμης: τὰ γὰρ κατ' αὐτοὺς ἐσπούδαζον ἕκαστοι γράφειν, ὅπου καὶ τὸ παρατυχεῖν τοῖς πράγμασιν ἐποιεῖ τὴν ἀπαγγελίαν ἐναργῆ καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρ' εἰδόσιν αἰσχρὸν ἦν. [15] τό γε μὴν

μνήμη τὰ προιστορηθέντα διδόναι καὶ τὰ τῶν ἰδίων χρόνων τοῖς μετ' αὐτὸν συνιστάνειν ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον: φιλόπονος δὲ οὐχ ὁ μεταποιῶν οικονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτριαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τοῦ καινὰ λέγειν καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας κατασκευάζων ἴδιον. [16] κἀγὼ μὲν ἀναλώμασι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὢν Ἑλλησί τε καὶ Ῥωμαίοις τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀνατίθημι: τοῖς δὲ γνησίοις πρὸς μὲν τὰ λήμματα καὶ τὰς δίκας κέχηεν εὐθέως τὸ στόμα καὶ γλῶσσα λέλυται, πρὸς δὲ τὴν ἱστορίαν, ἔνθα χρῆ τἀληθῆ λέγειν καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου τὰ πράγματα συλλέγειν, πεφίμωνται παρέντες τοῖς ἀσθενεστέροις καὶ μηδὲ γινώσκουσι τὰς πράξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθές, ἐπεὶ παρ' Ἑλλήσιν ἡμέληται.

(6)[17] Ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες καὶ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσῃν ἐπῆλθον ἀλώμενοι καὶ πόσα ἐξῆς κατέλαβον καὶ ὅπως μετανέστησαν, νῦν τε ἄκαιρον ὦήθην εἶναι καὶ ἄλλως περιττόν, ἐπειδὴ περ καὶ Ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ τὰ τῶν προγόνων συνετάξαντο μετ' ἀκριβείας καὶ τινες Ἑλλήνων ἐκεῖνα τῇ πατρίῳ φωνῇ μεταβαλόντες οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. [18] ὅπου δ' οἱ τε τούτων συγγραφεῖς ἐπαύσαντο καὶ οἱ ἡμέτεροι προφήται, τὴν ἀρχὴν ἐκεῖθεν ποιήσομαι τῆς συντάξεως: τούτων δὲ τὰ μὲν τοῦ κατ' ἑμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον καὶ μεθ' ὅσης ἂν ἐξεργασίας δύνωμαι δίειμι, τὰ δὲ προγενέστερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ἐπιδραμῶ συντόμως, (7)[19] ὡς Ἀντίοχος ὁ κληθεὶς Ἐπιφανῆς ἐλὼν κατὰ κράτος Ἱεροσόλυμα καὶ κατασχὼν ἔτεσι τρισὶ καὶ μῆσιν ἕξ ὑπὸ τῶν Ἀσσυριαίων παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας, ἔπειθ' ὡς οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τῆς βασιλείας διαστασιάσαντες εἴλκυσαν εἰς τὰ πράγματα Ῥωμαίους καὶ Πομπήιον. καὶ ὡς Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν αὐτῶν ἐπαγαγὼν Σόσιον, [20] ὅπως τε ὁ λαὸς μετὰ τὴν Ἡρώδου τελευτὴν κατεστασίασεν Ἀγούστου μὲν Ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, Κвинτιλίου δὲ Οὐάρου κατὰ τὴν χώραν ὄντος, καὶ ὡς ἔπειτα δωδεκάτῳ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερχομένη τὰ τε συμβάντα κατὰ Κεσίον καὶ ὅσα κατὰ τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις, (8)[21] ὅπως τε τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς Νέρων ἐπὶ τοῖς Κεσίου πταίσμασι δείσας περὶ τῶν ὄλων Οὐεσπασιανὸν ἐφίστησι τῷ πολέμῳ, καὶ ὡς οὗτος μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν παίδων εἰς τὴν Ἰουδαίων χώραν ἐνέβαλεν ὅση τε χρώμενος Ῥωμαίων στρατιᾷ καὶ ὅσοι σύμμαχοι ἐκόπησαν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ὡς τῶν πόλεων αὐτῆς ἄς μὲν ὀλοσχερῶς καὶ κατὰ κράτος ἄς δὲ δι' ὁμολογίας ἔλαβεν: [22] ἔνθα δὴ καὶ τὰ περὶ τῆς Ῥωμαίων ἐν πολέμοις εὐταξίας καὶ τὴν ἀσκήσιν τῶν ταγμάτων, τῆς τε Γαλιλαίας ἐκατέρας τὰ διαστήματα καὶ τὴν φύσιν καὶ τοὺς τῆς Ἰουδαίας ὄρους, ἔτι τε τῆς χώρας τὴν ιδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ περὶ ἐκάστην πόλιν τῶν ἀλικομένων πάθη μετὰ ἀκριβείας, ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. οὐδὲ γὰρ τῶν ἑμαυτοῦ τι συμφορῶν ἀποκρύψομαι μέλλων γε πρὸς εἰδότας ἔρειν.

(9)[23] Ἐπειθ' ὡς ἤδη καμνόντων Ἰουδαίοις τῶν πραγμάτων θνήσκει μὲν Νέρων, Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὠρημμένος ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀνθέλκεται: τὰ τε γενόμενα περὶ ταύτης αὐτῷ σημεῖα καὶ τὰς ἐπὶ Ῥώμῃ μεταβολάς, [24] καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδείκνυται, καὶ ἀποχωρήσαντος ἐπὶ διοικήσει τῶν ὄλων εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐστασιάσθη τὰ τῶν Ἰουδαίων, ὅπως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλους διαφοράς.

(10)[25] Καὶ ὡς ἄρας ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου Τίτος δευτέρου εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν, ὅπως τε τὰς δυνάμεις καὶ ὅπου συνήγαγε καὶ ὀπόσας, καὶ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἢ πόλις διέκειτο παρόντος αὐτοῦ, προσβολὰς τε ὅσας ἐποίησατο καὶ ὀπόσα χώματα, περιβόλους τε τῶν τριῶν τειχῶν καὶ τὰ μέτρα τούτων, τὴν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα καὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ ναοῦ τὴν διάθεσιν, [26] ἔτι δὲ τούτων καὶ τοῦ βωμοῦ τὰ μέτρα πάντα μετ' ἀκριβείας, ἔθη τε ἑορτῶν ἔνια καὶ τὰς ἑπτὰ ἀγνείας καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας, ἔτι δὲ τὰς ἐσθήτας τῶν ἱερέων καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἶον ἦν τοῦ ναοῦ τὸ ἅγιον, οὐδὲν οὔτε ἀποκρυπτόμενος οὔτε προστιθεὶς τοῖς πεφωραμένοις.

(11)[27] Ἐπειτα διέξειμι τὴν τε τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα καὶ τὴν Ῥωμαίων φειδῶ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὅσας Τίτος σῶσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐπιθυμῶν ἐπὶ δεξιὰς τοὺς στασιάζοντας προυκαλέσατο, διακρινῶ δὲ τὰ πάθη τοῦ δήμου καὶ τὰς συμφοράς ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἐάλωσαν. [28] παραλείψω δὲ οὐδὲ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας οὐδὲ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη Καίσαρος καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἠρπάγη τὴν τε τῆς ὅλης πόλεως ἄλωσιν καὶ τὰ πρὸ ταύτης σημεῖα καὶ τέρατα καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων τῶν τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος καὶ εἰς ἦν ἕκαστοι τύχην διενεμήθησαν: [29] καὶ ὡς Ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξήλθον τὰ λείψανα τοῦ πολέμου καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων καθεῖλον, Τίτος δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τὴν χώραν κατεστήσατο, τὴν τε ὑποστροφὴν αὐτοῦ τὴν εἰς Ἰταλίαν καὶ τὸν θρίαμβον.

(12)[30] Ταῦτα πάντα περιλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις καὶ μηδεμίαν τοῖς ἐπισταμένοις τὰ πράγματα καὶ παρατυχοῦσι τῷ πολέμῳ καταλιπὼν ἢ μέμψεως ἀφορμὴν ἢ κατηγορίας, τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν ἀνέγραψα. ποιήσομαι δὲ ταύτην τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἣν καὶ τῶν κεφαλαίων ἐποίησάμην.

I

(1)[31] Στάσεως τοῖς δυνατοῖς Ἰουδαίων ἐμπεσοῦσης καθ' ὃν καιρὸν Ἀντίοχος ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς διεφέρετο περὶ ὅλης Συρίας πρὸς Πτολεμαῖον τὸν ἕκτον, ἢ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυναστείας ἐκάστου τῶν ἐν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτετάχθαι, Ὀνίας μὲν εἰς τῶν ἀρχιερέων ἐπικρατήσας ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς Τωβία υἱούς. [32] οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς Ἀντίοχον ἰκέτευσαν αὐτοῖς ἡγεμόσι χρώμενον εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πείθεται δ' ὁ βασιλεὺς ὠρμημένος πάλαι, καὶ μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸς ὀρμήσας τὴν τε πόλιν αἰρεῖ κατὰ κράτος καὶ πολὺ πλῆθος τῶν Πτολεμαίῳ προσεχόντων ἀναιρεῖ, ταῖς τε ἀρπαγαῖς ἀνέδην ἐπαφίεις τοὺς στρατιώτας αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε καὶ τὸν ἐνδελειχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν ἐναγισμῶν ἔπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ. [33] ὁ δ' ἀρχιερεὺς Ὀνίας πρὸς Πτολεμαῖον διαφυγὼν καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ Ἡλιοπολίτη νομῷ πολίχνην τε τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένην καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον: περὶ ὧν αὐθις κατὰ χώραν δηλώσομεν.

(2)[34] Ἀντιόχῳ γε μὴν οὔτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως οὔτε αἱ ἀρπαγαὶ καὶ ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν, ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθὼν καὶ κατὰ μνήμην ὧν παρὰ τὴν πολιορκίαν ἔπαθεν ἠνάγκαζεν Ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα καὶ σὺς ἐπιθύειν τῷ βωμῷ: [35] πρὸς ἃ ἅπαντες μὲν ἠπειθουν, ἐσφάττοντο δὲ οἱ δοκιμώτατοι. καὶ Βακχίδης ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ Ἀντιόχου φρουράρχος, τῇ φυσικῇ προσλαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ παραγγέλματα παρανομίας οὐδεμίαν κατέλιπεν ὑπερβολὴν καὶ κατ' ἄνδρα τοὺς ἀξιολόγους αἰκίζόμενος καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐνδεικνύμενος ὄψιν ἀλώσεως τῇ πόλει, μέχρι ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς ἀμύνης τόλμαν ἤρθετο.

(3)[36] Ματθίας γοῦν υἱὸς Ἀσαμωναίου τῶν ἱερέων εἰς ἀπὸ κόμης Μωδεῖν ὄνομα, συνασπίσας μετὰ χειρὸς οἰκειάς, πέντε γὰρ υἱεὶς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν ἀναιρεῖ τὸν Βακχίδην. καὶ παραχρῆμα μὲν δείσας τὸ πλῆθος τῶν φρουρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει: [37] προσγενομένων δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πολλῶν ἀναθαρσῆσας κάτεισι καὶ συμβαλὼν μάχῃ νικᾷ τε τοὺς Ἀντιόχου στρατηγούς καὶ τῆς Ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ἀπὸ τῆς εὐπραγίας εἰς δυναστείαν καὶ διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλλοφύλων ἄρξας τῶν σφετέρων ἐκόντων, τελευτᾷ Ἰούδα τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παιδῶν καταλιπὼν τὴν ἀρχήν.

(4)[38] Ὁ δέ, οὐ γὰρ ἠρεμήσειν Ἀντίοχον ὑπελάμβανε, τὰς τε ἐπιχωρίους συγκροτεῖ δυνάμεις, καὶ πρὸς Ῥωμαίους πρῶτος ἐποίησατο φιλίαν, καὶ τὸν Ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τὴν χώραν ἐμβάλλοντα μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀνέστειλεν. [39] ἀπὸ δὲ θερμοῦ τοῦ κατορθώματος ὠρμησεν ἐπὶ τὴν ἐν τῇ πόλει φρουράν, οὐπω γὰρ ἐκκέκοπτο, καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως συνωθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν κάτω: τοῦτο δὲ τοῦ ἄστεος τὸ μέρος Ἄκρα κέκληται: κυριεύσας δὲ τοῦ ἱεροῦ τὸν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα καὶ περιετείχισε καὶ τὰ πρὸς τὰς λειτουργίας σκευὴ καινὰ κατασκευάσας εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν ὡς τῶν προτέρων μεμιαμμένων, βωμόν τε ὠκοδόμησεν ἕτερον καὶ τῶν ἐναγισμῶν ἤρξατο. [40] λαμβανούσης δὲ ἄρτι τὸ ἱερόν κατάστημα τῆς πόλεως τελευτᾷ μὲν Ἀντίοχος, κληρονόμος δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τῆς πρὸς Ἰουδαίους ἀπεχθείας ὁ υἱὸς Ἀντίοχος γίνεται.

(5)[41] Συναγαγὼν γοῦν πεζῶν μὲν μυριάδας πέντε, ἵππεῖς δὲ πεντακισχιλίου, ἐλέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα ἐμβάλλει διὰ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν ὄρεινὴν. Βηθσουρόν μὲν οὖν πολίχνην αἰρεῖ, κατὰ δὲ τόπον, ὃς καλεῖται Βεθζαχαρία στενῆς οὔσης τῆς παρόδου Ἰούδας ὑπαντᾷ μετὰ τῆς δυνάμεως. [42] πρὶν δὲ συνάψαι τὰς φάλαγγας Ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ προιδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων πύργῳ τε μεγάλῳ καὶ περιχυρῶσι προτειχίσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτοῦ τὸν Ἀντίοχον εἶναι, τῶν τε ἰδίων ἐκτρέχει πολὺ καὶ διακόψας τὸ στίφος τῶν πολεμίων ἐπὶ τὸν ἐλέφαντα διήνυσεν. [43] ἐφικέσθαι μὲν οὖν τοῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως οὐχ οἶός τε ἦν διὰ τὸ ὕψος, ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὴν γαστέρα πλήξας ἐπικατέσεισεν ἑαυτῷ καὶ συντριβεῖς ἐτελεύτησεν, μηδὲν πλέον δράσας τοῖς τοῖς μεγάλοις ἐπιβαλέσθαι θέμενος εὐκλείας ἐν δευτέρῳ τὸ ζῆν. [44] ὁ γε μὴν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα ἰδιώτης ἦν: κὰν εἰ συνέβη δὲ εἶναι τὸν Ἀντίοχον, οὐδὲν πλέον ἤνυσεν ὁ τολμήσας τοῦ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπροῦ κατορθώματος ἐλέσθαι τὸν θάνατον. [45] γίνεται δὲ καὶ κληδὼν τὰδελφῷ τῆς ὅλης

παρατάξεως: καρτερῶς μὲν γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσαντο, πλήθει δὲ ὑπερέχοντες οἱ βασιλικοὶ καὶ δεξιᾷ χρῆσάμενοι τύχη κρατοῦσι, καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας εἰς τὴν Γοφνιτικὴν τοπαρχίαν φεύγει. [46] Ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ κατὰ σπάνιν τῶν ἐπιτηδείων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν ὅσῃν ἀποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν χειμεριοῦσαν εἰς τὴν Συρίαν.

(6)[47] Πρὸς δὲ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ βασιλέως Ἰούδας οὐκ ἠρέμει, προσγενομένων δ' ἐκ τοῦ ἔθνους πολλῶν καὶ τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης ἐπισυγκροτήσας κατὰ κώμην Ἀκέδασαν συμβάλλει τοῖς Ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεῖς ἄριστος κατὰ τὴν μάχην πολλοὺς τε τῶν πολεμίων ἀποκτείνας ἀναιρεῖται καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ Ἀντιόχου φρονούντων τελευτᾷ.

II

(1)[48] Διαδεξάμενος δὲ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Ἰωνάθης τὰ τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους διὰ φυλακῆς ἤγεν ἑαυτὸν καὶ τῇ πρὸς Ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο πρὸς τε τὸν Ἀντιόχου παῖδα διαλλαγὰς ἐποιήσατο. οὐ μὴν τι τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν: [49] Τρύφων γὰρ ὁ τύραννος, ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ Ἀντιόχου παιδὸς ἐπιβουλεύων δ' αὐτῷ καὶ πρόσθεν, ἀποσκευάζεσθαι τοὺς φίλους αὐτοῦ πειρώμενος ἤκοντα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς Πτολεμαίδα πρὸς Ἀντιόχον δόλω συλλαμβάνει καὶ δῆσας ἐπὶ Ἰουδαίαν στρατεύει: εἴτ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τοῦ Σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ Ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἦτταν ὠργισμένος κτείνει τὸν Ἰωνάθην.

(2)[50] Σίμων δὲ γενναίως ἀφηγούμενος τῶν πραγμάτων αἰρεῖ μὲν Γάζαρά τε καὶ Ἰόππην καὶ Ἰάμνειαν τῶν προσοίκων, κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν ἄκραν τῶν φρουρῶν κρατήσας. αὐτῆς δὲ γίνεται καὶ Ἀντιόχου σύμμαχος κατὰ Τρύφωνα, ὃν ἐν Δώροις πρὸ τῆς ἐπὶ Μήδους στρατείας ἐπολιόρκει. [51] ἀλλ' οὐκ ἐξεδυσώπησεν τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν Τρύφωνα συνεξελών: μετ' οὐ πολὺ γὰρ Ἀντιόχος Κενδεβαῖον τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηώσοντα τὴν Ἰουδαίαν ἔπεμψεν καὶ καταδουλωσόμενον Σίμονα. [52] ὁ δὲ καίτοι γε γηραλέος ὢν νεανικώτερον ἀφηγήσατο τοῦ πολέμου: τοὺς μέντοι γε υἱεῖς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐρωμενεστάτων προεκπέμπει, αὐτὸς δὲ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν ἐπήγει κατ' ἄλλο μέρος. [53] πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ κὰν τοῖς ὄρεσι προλοχίσας πάσαις κρατεῖταις ἐπιβολαῖς καὶ νικήσας λαμπρῶς ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται καὶ τῆς Μακεδόνων ἐπικρατείας μετὰ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη Ἰουδαίους ἀπαλλάττει.

(3)[54] Θνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς αὐτοῦ τὴν τε γυναῖκα καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθειρξας ἐπὶ τὸν τρίτον Ἰωάννην, ὃς καὶ Ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναιρήσοντας ἔπεμψεν. [55] προγνοὺς δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος παραγενέσθαι εἰς τὴν πόλιν ἠπέιγετο, πλείστον τῷ λαῷ πεποιθὼς κατὰ τε μνήμην τῶν πατρῶων κατορθωμάτων καὶ μῖσος τῆς Πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε δὲ καὶ Πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεκρούσθη γε μὴν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως δεδεγμένων ἤδη τὸν Ὑρκανόν. [56] καὶ ὁ μὲν παραχρῆμα ἀνεχώρησεν εἰς τι τῶν ὑπὲρ Ἱεριχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ Δαγὼν καλεῖται: κομισάμενος δὲ τὴν πατρῶαν ἀρχιερωσύνην Ὑρκανὸς καὶ θύσας τῷ θεῷ μετὰ τάχους ἐπὶ Πτολεμαῖον ὥρμησεν βοηθήσων τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ προσβαλὼν τῷ φρουρῷ τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, (4)[57] ἠττάτο δὲ δικαίου πάθους: ὁ γὰρ Πτολεμαῖος ὅποτε καταπονοῖτο, τὴν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ προάγων ἐπὶ τοῦ τείχους εἰς εὐσύνοπτον ἠκίζετο καὶ κατακρημνίζειν, εἰ μὴ θάπτον ἀπανασταίῃ, διηπείλει. [58] πρὸς ἃ τὸν μὲν Ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσῆγει καὶ δέος, ἢ δὲ μήτηρ οὐδὲν οὔτε πρὸς τὰς αἰκίας οὔτε πρὸς τὸν ἀπειλούμενον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα χεῖρας ὥρεγε καὶ κατηντιβόλει τὸν παῖδα μήτι πρὸς τὴν αὐτῆς ὕβριν ἐπικλασθέντα φείσασθαι τοῦ δυσσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ Πτολεμαίου θάνατον ἀθανασίας εἶναι δόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν παρηνόμησεν. [59] ὁ δὲ Ἰωάννης ὅποτε μὲν ἐνθυμηθεὶς τὸ παράστημα τῆς μητρὸς καὶ κατακούσειε τῆς ἰκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν, ἐπειδὴν δὲ κατίδοι τυπτομένην τε καὶ σπαραττομένην, ἐθελύνετο καὶ τοῦ πάθους ὅλος ἦν. [60] τριβομένης δὲ διὰ ταῦτα τῆς πολιορκίας ἐπέστη τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ ἑπταετίαν ἀργεῖται παρὰ Ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. κὰν τούτῳ Πτολεμαῖος ἀνεθεῖς τῆς πολιορκίας ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφούς Ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ καὶ φεύγει πρὸς Ζήωνα τὸν ἐπικληθέντα Κοτυλᾶν: Φιλαδελφείας δ' ἦν τύραννος.

(5)[61] Ἀντιόχος δὲ κατ' ὀργὴν ὢν ὑπὸ Σίμωνος ἔπαθεν, στρατεύσας εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπολιόρκει τὸν Ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς Ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν Δαυίδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος

βασιλέων ἐγένετο, καὶ ὑφελόμενος ὑπὲρ τρισχίλια τάλαντα χρημάτων τὸν τε Ἀντίοχον ἀνίστησι τῆς πολιορκίας πείσας τριακοσίοις ταλάντοις καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος Ἰουδαίων ἐκ τῆς περιορίας ἤρξατο.

(6)[62] Αὐθὶς γε μὴν Ἀντίοχος ἐπὶ Μήδους στρατεύσας καιρὸν ἀμύνης αὐτῷ παρεῖχεν: εὐθέως γὰρ ὤρμησεν ἐπὶ τὰς ἐν Συρίᾳ πόλεις, κενάς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων τῶν μαχιμωτέρων εὐρήσειν. [63] Μεδάβην μὲν οὖν καὶ Σαμαγὰν ἅμα ταῖς πλησίον, ἔτι δὲ Σίκιμα καὶ Ἀργαρίζειν αὐτὸς αἰρεῖ, πρὸς αἷς τὸ Χουθαίων γένος, οἱ περιώκουν τὸ εἰκασθὲν τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἰρεῖ δὲ καὶ τῆς Ἰδουμαίας ἄλλας τε οὐκ ὀλίγας καὶ Ἀδωρεὸν καὶ Μάρισαν.

(7)[64] Προελθὼν δὲ καὶ μέχρι Σαμαρείας, ἔνθα νῦν ἐστὶν Σεβαστὴ πόλις ὑπὸ Ἡρώδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὴν ἀποτειχίσας τοὺς υἱεῖς ἐπέστησε τῇ πολιορκίᾳ Ἀριστόβουλον καὶ Ἀντίγονον: ὧν οὐδὲν ἀνιέντων λιμοῦ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἀψασθαι καὶ τῶν ἀηθεστάτων. [65] ἐπικαλοῦνται δὲ βοηθὸν Ἀντίοχον τὸν ἐπικληθέντα Ἀσπένδιον: κάκεινος ἐτοίμως ὑπακούσας ὑπὸ τῶν περὶ Ἀριστόβουλον ἡττᾶται. καὶ ὁ μὲν μέχρι Σκυθοπόλεως διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐκφεύγει, οἱ δὲ ἐπὶ τοὺς Σαμαρεῖς ὑποστρέψαντες τὸ τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσιν καὶ τὴν πόλιν ἐλόντες αὐτὴν τε κατασκάπτουσιν καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξηνδραποδίσαντο. [66] προχωρούντων δὲ τῶν κατορθωμάτων τὴν ὁρμὴν οὐ κατέψυξαν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Σκυθοπόλεως ταύτην τε κατέδραμον καὶ τὴν ἐντὸς Καρμήλου τοῦ ὄρους χώραν ἅπασαν κατενεύμαντο.

(8)[67] Πρὸς δὲ τὰς εὐπραγίας αὐτοῦ τε Ἰωάννου καὶ τῶν παιδῶν φθόνος ἐγείρει στάσιν τῶν ἐπιχωρίων, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερόν πολεμον ἐκριπισθέντες ἡττῶνται. [68] τὸ λοιπὸν δ' ἐπιβίους ἐν εὐδαιμονίᾳ Ἰωάννης καὶ τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας ἐν τρισὶν ὅλοις καὶ τριάκοντα ἔτεσιν ἐπὶ πέντε υἱοῖς τελευτᾷ, μακαριστὸς ὄντως καὶ κατὰ μῆδεν ἔασας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. τρία γοῦν τὰ κρατιστεύοντα μόνος εἶχεν, τὴν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην καὶ προφητείαν: [69] ὠμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον ὡς μῆδεν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν, ὅς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτέρων υἱῶν ὅτι μὴ διαμενοῦσι κύριοι τῶν πραγμάτων προειδέν τε καὶ προεφήτευσεν: ὧν τὴν καταστροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρ' ὅσον τῆς πατρῴας εὐδαιμονίας ἀπέκλιναν.

III

(1)[70] Μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν Ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μετατιθεὶς περιτίθεται μὲν διάδημα πρῶτος μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, πρὸς δὲ μῆνας τρεῖς, ἐξ οὗ κατήλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν ἀπαλλαγείς τῆς ἐν Βαβυλῶνι δουλείας: [71] τῶν δὲ ἀδελφῶν τὸν μὲν μεθ' ἑαυτὸν Ἀντίγονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἤγεν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἰργυνυσι δήσας. δεσμεῖ δὲ καὶ τὴν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἐξουσίας, ταύτην γὰρ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ Ἰωάννης ἀπολελοῖπει, καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὥστε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι δεδεμένην.

(2)[72] Περιέρχεται δὲ αὐτῶν ἡ τίσις εἰς τὸν ἀδελφὸν Ἀντίγονον, ὃν ἠγάπα τε καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχεν: κτείνει γὰρ καὶ τοῦτον ἐκ διαβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασιλεῖον ἐνεσκευάσαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα διηπίσσει τοῖς λεγομένοις ὁ Ἀριστόβουλος ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν καὶ διδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λογοποιουμένων. [73] ὡς δ' ὁ Ἀντίγονος λαμπρὸς ἀπὸ στρατείας ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ἣ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκεῖνας τὰς ἡμέρας νόσῳ χρῆσασθαι τὸν Ἀριστόβουλον, τὸν δὲ Ἀντίγονον ἐπὶ τέλει τῆς ἑορτῆς ἀναβάντα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὀπλιτῶν ὡς ἐνήν μάλιστα κεκοσμημένον προσκυνῆσαι τὸ πλέον ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ. [74] κὰν τούτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τὴν τε πομπὴν τῶν ὀπλιτῶν ἐδήλουν καὶ τὸ παράστημα τοῦ Ἀντιγόνου μείζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρεῖη μετὰ μεγίστου συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν: οὐ γὰρ ἀνέχεσθαι τιμὴν μόνον ἐκ βασιλείας ἔχων, παρὸν αὐτὴν κατασχεῖν.

(3)[75] Τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων ἐπίστευσεν ὁ Ἀριστόβουλος, καὶ προνοῶν τοῦ μήθ' ὑποπτεύων φανερὸς γενέσθαι καὶ προησφαλισθαι πρὸς τὸ ἄδηλον καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἐν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ, κατέκειτο δ' ἐν τῇ βάρει πρότερον αὐθὶς δ' Ἀντωνία μετονομασθείση, προστάξας ἀνόπλου μὲν ἀπέχεσθαι, κτείνειν δὲ τὸν Ἀντίγονον, εἰ μετὰ τῶν ὀπλων προσίοι, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπεμψεν τοὺς προερούοντας ἄνοπλον ἐλθεῖν. [76] πρὸς τοῦτο πάνυ πανούργως ἡ βασίλισσα

συντάσσεται μετὰ τῶν ἐπιβούλων: τοὺς γὰρ πεμφθέντας πείθουσιν τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως σιωπήσαι, λέγειν δὲ πρὸς τὸν Ἀντίγονον ὡς ὁ ἀδελφὸς ἀκούσας ὄπλα τε αὐτῶ παρεσκευακέναι κάλλιστα καὶ πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ διὰ μὲν τὴν ἀσθένειαν αὐτὸς ἐπιδεῖν ἕκαστα κωλυθεῖν, νῦν δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, θεάσαιτ' ἂν ἡδιστὰ σε ἐν τοῖς ὄπλοις.

(4)[77] Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἀντίγονος, ἐνήγην δ' ἢ τοῦ ἀδελφοῦ διάθεσις μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρόν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὄπλων ὡς πρὸς ἐπίδειξιν. γενόμενος δὲ κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἀράοδον, Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναιρεῖται, βέβαιον ἀποδείξας ὅτι πᾶσαν εὐνοίαν καὶ φύσιν κόπτει διαβολὴ καὶ οὐδὲν οὕτως τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρόν, ὃ τῷ φθόνῳ μέχρι παντὸς ἀντέχει.

(5)[78] Θαυμάσαι δ' ἂν τις ἐν τούτῳ καὶ Ἰούδαν, Ἑσσαῖος ἦν γένος οὐκ ἔστιν ὅτε πταίσας ἢ ψευσθεὶς ἐν τοῖς προαπαγγέλμασιν, ὅς ἐπειδὴ καὶ τότε τὸν Ἀντίγονον ἐθεάσατο παρίοντα διὰ τοῦ ἱεροῦ, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν δ' οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μανθανόντων, [79] “παπαί, νῦν ἔμοι καλόν, ἔφη, τὸ θανεῖν, ὅτε μου προτέθηκεν ἢ ἀλήθεια καὶ τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προρορηθέντων διέψευστα: ζῆ γὰρ Ἀντίγονος οὐτοσί σήμερον ὀφείλων ἀνηρησθαι. χωρίον δὲ αὐτῷ πρὸς σφαγὴν Στράτωνος πύργος εἴμαρτο: καὶ τοῦτο μὲν ἀπὸ ἑξακοσίων ἐντεῦθεν σταδίων ἐστίν, ὥραι δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τέσσαρες: [80] ὁ δὲ χρόνος ἐκκρούει τὸ μάντευμα.” ταῦτα εἰπὼν σκυθρωπὸς ἐπὶ συννοίας ὁ γέρον διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον ἀνηρημένος Ἀντίγονος ἠγγέλλετο κατὰ τὸ ὑπόγειον χωρίον, ὃ δὲ καὶ αὐτὸ Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος ὁμωνυμοῦν τῇ παραλίῳ Καισαρείᾳ. τοῦτο γοῦν τὸν μάντιν διετάραξεν.

(6)[81] Ἀριστοβούλῳ γε μὴν εὐθὺς ἢ περὶ τοῦ μύσου μεταμέλεια νόσον ἐνσκήπτει καὶ πρὸς ἔννοιαν τοῦ φόνου τὴν ψυχὴν ἔχων ἀεὶ τεταραγμένην συνετήκετο, μέχρι τῶν σπλάγχων ὑπ' ἀκράτου τῆς λύπης σπαραττομένων ἄθρου ἀίμα ἀναβάλλει. [82] τοῦτό τις τῶν ἐν τῇ θεραπείᾳ παιδῶν ἐκφέρων δαιμονίῳ προνοίᾳ σφάλλεται καθ' ὃν τόπον Ἀντίγονος ἔσφακτο καὶ φαινομένοις ἔτι τοῖς ἀπὸ τοῦ φόνου σπίλοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐπέχεεν. ἤρθη δ' εὐθὺς οἰμωγῇ τῶν θεασαμένων ὥσπερ ἐπίτηδες τοῦ παιδὸς ἐκεῖ ἐπικατασπείσαντος τὸ αἷμα. [83] τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν μᾶλλον ἐνέκειτο μαθεῖν ἐθέλων: τέλος δὲ ἀπειλοῦντι καὶ βιαζομένῳ τάληθές εἶπον. ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμπίπλησι δακρῶν καὶ στενάξας ὅσον ἦν αὐτῷ δύναμις εἶπεν: [84] “οὐκ ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλὰ με ταχεῖα μέτεισι δίκη φόνου συγγενοῦς. μέχρι τοῦ μοι, σῶμα ἀναιδέστατον, τὴν ἀδελφῶ καὶ μητρὶ κατάκριτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι τοῦ δ' αὐτοῖς ἐπισπείσω κατὰ μέρος τοῦμόν αἷμα; λαβέτωσαν ἄθροον τοῦτο, καὶ μηκέτι ταῖς ἐκ τῶν ἐμῶν σπλάγχων χοαῖς ἐπειρωνενέσθω τὸ δαιμόνιον.” ταῦτα εἰπὼν εὐθέως τελευτᾷ βασιλεύσας οὐ πλεῖον ἐνιαυτοῦ.

IV

(1)[85] Λύσσα δ' ἢ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητι προὔχειν δοκοῦντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλειῶντα κτείνει, τὸν δὲ καταλιμπανόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν δίχα πραγμάτων εἶχεν.

(2)[86] Γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν Λάθουρον ἐπικληθέντα Πτολεμαῖον συμβολὴ πόλιν Ἀσωχὴν ἠρηκότα, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνείλεν τῶν πολεμίων, ἢ δὲ νίκη πρὸς Πτολεμαῖον ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ὑπὸ τῆς μητρὸς Κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Ἀλέξανδρος Γαδάρων τε πολιορκία κρατεῖ καὶ Ἀμαθοῦντος, ὃ δὲ μέγιστον μὲν ἦν ἔρμα τῶν ὑπὲρ Ἰορδάνην, τὰ τιμιώτατα δὲ τῶν Θεοδώρου τοῦ Ζήνωνος κτημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. [87] ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος τὰ τε σφέτερα καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴν αἶρει, τῶν δ' Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς Ἀλέξανδρος καὶ τραπόμενος εἰς τὴν παράλιον αἶρεῖ Γάζαν τε καὶ Ῥάφειαν καὶ Ἀνθηδόνα τὴν αὐθὶς ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ βασιλέως Ἀγριππιάδα ἐπικληθεῖσαν.

(3)[88] Ἐξανδραποδισαμένῳ δὲ ταύτας ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ: μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς εὐχάις αὐτῶν στάσις ἄπτεται. καὶ δοκεῖ μὴ ἂν κρείττων γενέσθαι τῆς ἐπιβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει: Πισίδαι καὶ Κίλικες ἦσαν: Σύρους γὰρ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους διὰ τὴν ἔμφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. [89] κτείνας δὲ τῶν ἐπαναστάντων ὑπὲρ ἑξακισχιλίου Ἀραβίας ἤπτετο καὶ ταύτης ἑλὼν Γαλααδίτας καὶ Μωαβίτας φόρον τε αὐτοῖς ἐπιτάξας ἀνέστρεψεν ἐπὶ Ἀμαθοῦν. Θεοδώρου δὲ πρὸς τὰς εὐπραγίας αὐτὸν καταπλαγέντος ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν.

(4)[90] Ἐπειτα συμβαλὼν Ὀβαίδα τῷ Ἀράβων βασιλεῖ προλοχίσαντι κατὰ τὴν Γαυλάνην ἐνέδρας αὐτῷ γενομένης πᾶσαν ἀποβάλλει τὴν στρατιὰν συνωσθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος καὶ πλήθει καμήλων συντριβεῖσαν. διαφυγῶν δ' αὐτὸς εἰς Ἱεροσόλυμα τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισοῦν τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. [91] γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις οὐκ ἔλαττον πεντακισμυρίων Ἰουδαίων ἀνεῖλεν ἐν ἕξ ἔτεσιν: οὐ μὴν εὐφραίνεται γε ταῖς νίκαις τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀναλίσκων: ὅθεν παυσάμενος τῶν ὄπλων λόγοις ἐπεχειρεῖ διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. [92] οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ τοῦ τρόπου τὸ ἀνώμαλον, πυνθανομένῳ τε τὸ αἴτιον, τί ἂν ποιήσας καταστείλειεν αὐτούς, ἀποθανῶν, ἔλεγον: νεκρῷ γὰρ ἂν διαλλαγῆναι μόλις τῷ τοσαῦτα δρᾶσαντι. ἅμα δὲ καὶ τὸν Ἄκαιρον ἐπικληθέντα Δημήτριον ἐπεκαλοῦντο. ῥαδίως δὲ ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων καὶ μετὰ στρατιᾶς ἤκοντος συνέμισγον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις περὶ Σίκιμα.

(5)[93] Δέχεται δ' ἑκατέρους Ἀλέξανδρος ἵππεῦσι μὲν χιλίοις, μισθοφόροις δὲ πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις: παρῆν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ εὐνοοῦν Ἰουδαϊκὸν εἰς μυρίους. τῶν δ' ἐναντίων ἵππεις μὲν ἦσαν τρισχίλιοι, πεζῶν δὲ μύριοι τετρακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν διακηρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῶν παρ' ἀλλήλοις ἀποστάσεων, Δημήτριος μὲν τοὺς Ἀλεξάνδρου μισθοφόρους, Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ἅμα Δημητρίῳ Ἰουδαίους μεταπέσειν ἐλπίσας. [94] ὡς δ' οὔτε Ἰουδαῖοι θυμῶν οὔτε οἱ Ἕλληνες ἐπαύσαντο πίστεως, διεκρίνοντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. [95] κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ Δημήτριος καίτοι πολλὰ τῶν Ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένων. χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς παρατάξεως παρὰ δόξαν ἀμφοτέροις: οὔτε γὰρ Δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατὰ οἶκτον τῆς μεταβολῆς Ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτην τὴν ῥοπήν οὐκ ἠνεγκεν Δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν Ἀλέξανδρον, μεταρρεῖν δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτόν, ἀνεχώρησεν.

(6)[96] Οὐ μὴν τὸ γε λοιπὸν πλῆθος ὑποχωρησάντων τῶν συμμάχων κατέθεντο τὰς διαφοράς, συνεχῆς δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀποκτείνας τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς Βεμέσελιν πόλιν καὶ ταύτην καταστρεψάμενος αἰχμαλώτους ἀνήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. [97] προῦκοψεν δὲ αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς εἰς ἀσέβειαν τὸ τῆς ὠμότητος: τῶν γὰρ ληφθέντων ὀκτακοσίους ἀνασταυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει γυναικᾶς τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξεν ταῖς ὄψεσι: καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακεῖμενος ταῖς παλλακίσιν ἀφέωρα. [98] τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχεν τὸν δῆμον, ὥστε τῶν ἀντιστασιαστῶν κατὰ τὴν ἐπιούσαν νύκτα φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἔξω Ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὄρος τῆς φυγῆς ὁ Ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τοιοῦτοις ἔργοις ὀψὲ καὶ μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ πορίσας ἀνεπαύσατο τῶν ὄπλων.

(7)[99] Γίνεται δὲ πάλιν ἀρχὴ θορούβων Ἀντίοχος ὁ καὶ Διόνυσος ἐπικληθεῖς, Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὢν, τελευταῖος δὲ τῶν ἀπὸ Σελεύκου: τοῦτον γὰρ δεῖσας στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς Ἀραβας ὠρημένον τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ὑπὲρ Ἀντιπατρίδος παρωρείου καὶ τῶν Ἰόππης αἰγιαλῶν διαταφρεύει φάραγγι βαθείᾳ, πρὸ δὲ τῆς τάφρου τεῖχος ἠγειρεν ὑψηλὸν καὶ ξυλίλους πύργους ἐτεκτῆνατο τὰς εὐμαρεῖς ἐμβολὰς ἀποφράττων. [100] οὐ μὴν εἰρξάι γε τὸν Ἀντίοχον ἰσχυσεν: ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὴν τάφρον χώσας διήλυνε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δὲ ἐν δευτέρῳ τὴν πρὸς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν εὐθύς ἐπὶ τοὺς Ἀραβας ἦει. [101] τῶν δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας πρὸς τὴν μάχην, ἔπειτα τὴν ἵππον ἐξαίφνης ἐπιστρέψας, μυρία δ' ἦν τὸν ἀριθμὸν, ἀτάκτοις ἐπιπίπτει τοῖς περὶ τὸν Ἀντίοχον. καρτερᾶς δὲ μάχης γενομένης ἕως μὲν περιῆν Ἀντίοχος ἀντεῖχεν ἢ δύναμις αὐτοῦ καίπερ ἀνέδην ὑπὸ τῶν Ἀράβων φονευόμενοι: [102] πεσόντος δέ, καὶ γὰρ προεκινδύνευεν ἀεὶ τοῖς ἠττωμένοις παραβοηθῶν, ἐγκλίνουσιν πάντες, καὶ τὸ μὲν πλείστον αὐτῶν ἐπὶ τε τῆς παρατάξεως κἂν τῇ φυγῇ διαφθείρεται, τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς Κανὰ κώμην σπᾶνει τῶν ἐπιτηδείων ἀναλωθῆναι συνέβη πλὴν ὀλίγων ἅπαντας.

(8)[103] Ἐκ τούτου Δαμασκηνοὶ διὰ τὸ πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Μενναίου μῖσος Ἀρέταν ἐπάγονται καὶ καθιστῶσιν κοίλης Συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' οὗτος ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν καὶ μάχῃ νικήσας Ἀλέξανδρον κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. [104] Ἀλέξανδρος δὲ Πέλλαν ἐλὼν ἐπὶ Γέρασαν ἦει πάλιν τῶν Θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος, καὶ τρισὶ τοὺς φρουροὺς περιβόλοις ἀποτειχίσας διὰ μάχης τὸ χωρίον παραλαμβάνει. [105] καταστρέφεται δὲ καὶ Γαυλάνην καὶ Σελεύκειαν καὶ τὴν Ἀντιόχου φάραγγα καλουμένην, πρὸς οἷς Γάμαλα φρούριον καρτερόν ἐλὼν, τὸν ἄρχοντα Δημήτριον ἐν αὐτῷ παραλύσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων ἐπᾶνεισιν εἰς Ἰουδαίαν, τρία πληρώσας ἔτη τῆς στρατείας. ἀσμένως δ' ὑπὸ τοῦ ἔθνους ἐδέχθη διὰ τὴν εὐπραγίαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ πολεμεῖν

ἀρχὴν νόσου. [106] τετραταίαις δὲ περιόδοις πυρετῶν ἐνοχλούμενος ᾤθη διακρούσεσθαι τὴν νόσον πάλιν ἀψάμενος πραγμάτων. διὸ δὴ στρατείαις ἀκαίροις ἑαυτὸν ἐπιδιδούς καὶ βιαζόμενος παρὰ δύναμιν τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐνεργείας ἀπήλλαξεν. τελευτᾶ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις στρεφόμενος βασιλεύσας ἑπτὰ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη.

V

(1)[107] Καταλείπει δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλεξάνδρα τῇ γυναικὶ πεπεισμένος ταύτη μάλιστ' ἂν ὑπακοῦσαι τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ τῆς ὀμότητος αὐτοῦ μακρὰν ἀποδέουσα καὶ ταῖς παρανομίαις ἀνθισταμένη τὸν δῆμον εἰς εὐνοίαν προσηγάγετο. [108] καὶ οὐ διήμαρτεν τῆς ἐλπίδος: ἐκράτησεν γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γύναιον διὰ δόξαν εὐσεβείας: ἠκριβὺς γὰρ δὴ μάλιστα τοῦ νόμου τὰ πάτρια καὶ τοὺς πλημμελούντας εἰς τοὺς ἱερούς νόμους ἐξ ἀρχῆς προεβάλλετο. [109] δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ Ἀλεξάνδρου τὸν μὲν πρεσβύτερον Ὑρκανὸν διὰ τε τὴν ἡλικίαν ἀποδείκνυσιν ἀρχιερέα καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον ἢ ὥστε ἐνοχλεῖν περὶ τῶν ὄλων, τὸν δὲ νεώτερον Ἀριστόβουλον διὰ θερμότητα κατεῖχεν ιδιώτην.

(2)[110] Παραφύονται δὲ αὐτῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν Φαρισαῖοι, σύνταγμα τι Ἰουδαίων δοκοῦν εὐσεβέστερον εἶναι τῶν ἄλλων καὶ τοὺς νόμους ἀκριβέστερον ἀφηγεῖσθαι. [111] τούτοις περισσὸν δὴ τι προσεῖχεν ἡ Ἀλεξάνδρα σεσοβημένη περὶ τὸ θεῖον. οἱ δὲ τὴν ἀπλότητα τῆς ἀνθρώπου κατὰ μικρὸν ὑπιόντες ἤδη καὶ διοικηταὶ τῶν ὄλων ἐγίνοντο διώκειν τε καὶ κατάγειν οὐς ἐθέλοιεν, λύειν τε καὶ δεσμεῖν. καθόλου δὲ αἱ μὲν ἀπολαύσεις τῶν βασιλείων ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' ἀναλώματα καὶ αἱ δυσχέρειαι τῆς Ἀλεξάνδρας. [112] δεινὴ δ' ἦν τὰ μείζω διοικεῖν, δύναμιν τε αἰεὶ συγκροτοῦσα διπλασίονα κατέστησεν καὶ ξενικὴν συνήγαγεν οὐκ ὀλίγην, ὡς μὴ μόνον κρατύνεσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, φοβερὰν δὲ καὶ τοῖς ἔξωθεν εἶναι δυνάσταις. ἐκράτει δὲ τῶν μὲν ἄλλων αὐτῇ, Φαρισαῖοι δ' αὐτῆς.

(3)[113] Διογένην γοῦν τινα τῶν ἐπισήμων φίλον Ἀλεξάνδρου γεγεννημένον κτείνουσιν αὐτοὶ σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γεγονέναι περὶ τῶν ἀνασταυρωθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὀκτακοσίω. ἐνήγον δὲ τὴν Ἀλεξάνδρα εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους διαχειρισάσθαι τῶν παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν Ἀλέξανδρον: ἐνδιδούσης δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας ἀνήρουν οὐς ἐθέλοιεν αὐτοί. [114] προσφεύγουσι δὲ Ἀριστοβούλῳ τῶν κινδυνευόντων οἱ προὔχουν δοκοῦντες, κάκεινος πείθει τὴν μητέρα φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀνδρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτούς, εἰ μὴ καθαρὸς ὑπέληφεν, ἐκ τῆς πόλεως. οἱ μὲν οὖν δοθείσης ἀδείας ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὴν χώραν: [115] Ἀλεξάνδρα δὲ ἐκπέμψασα ἐπὶ Δαμασκὸν στρατιάν, πρόφασιν δ' ἦν Πτολεμαῖος αἰεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηθὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένην. [116] Τιγράνην δὲ τὸν Ἀρμενίων βασιλέα προσκαθεζόμενον Πτολεμαῖδι καὶ πολιορκοῦντα Κλεοπάτραν συνθήκαις καὶ δώροις ὑπηγάγετο. φθάνει δ' ἐκεῖνος ἀπαναστὰς διὰ τὰς οἰκοὶς ταραχὰς ἐμβεβληκότος εἰς τὴν Ἀρμενίαν Λευκόλλου.

(4)[117] Κὰν τούτῳ νοσοῦσης Ἀλεξάνδρας ὁ νεώτερος τῶν παίδων Ἀριστόβουλος τὸν καιρὸν ἀρπάσας μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἶχεν δὲ πολλοὺς καὶ πάντας εὐνοὺς διὰ τὴν θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῶν ἐρυμάτων ἀπάντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασιν μισθοφόρους ἀθροίσας ἑαυτὸν ἀποδείκνυσιν βασιλέα. [118] πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τὸν Ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτεῖρασα τὴν τε γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας Ἀριστοβούλου καθείργνυσιν εἰς τὴν Ἀντωνίαν: φρούριον δ' ἦν τῷ βορείῳ κλίματι τοῦ ἱεροῦ προσκείμενον, πάλαι μὲν, ὡς ἔφην, βᾶρις ὀνομαζόμενον, αὐθις δὲ ταύτης τυχὸν τῆς προσηγορίας ἐπικρατήσαντος Ἀντωνίου, καθάπερ ἀπὸ τε τοῦ Σεβαστοῦ καὶ Ἀγρίππα Σεβαστῆ καὶ Ἀγριππιάς πόλεις ἐπωνομάσθησαν. [119] πρὶν δὲ ἐπεξελεθῆναι Ἀλεξάνδρα τὸν Ἀριστόβουλον τῆς τὰδελφοῦ καταλύσεως τελευτᾶ διοικήσασα τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ἐννέα.

VI

(1)[120] Καὶ κληρονόμος μὲν ἦν τῶν ὄλων Ὑρκανός, ᾧ καὶ ζῶσα τὴν βασιλείαν ἐνεχείρισεν, δυνάμει δὲ καὶ φρονήματι προεῖχεν ὁ Ἀριστόβουλος. γενομένης δὲ αὐτοῖς περὶ τῶν ὄλων συμβολῆς περὶ Ἰεριχοῦντα καταλιπόντες οἱ πολλοὶ τὸν Ὑρκανὸν μεταβαίνουσιν πρὸς τὸν Ἀριστόβουλον. [121] ὁ δὲ μετὰ τῶν συμμεινάντων φθάνει συμφυγῶν ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν καὶ κυριεύσας τῶν πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων: ταῦτα δ' ἦν ἡ Ἀριστοβούλου γυνὴ μετὰ τῶν τέκνων. ἀμέλει πρὶν ἀνηκέστου πάθους διελύθησαν, ὥστε βασιλεύειν μὲν Ἀριστόβουλον, Ὑρκανὸν δὲ ἐκστάντα τῆς ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς

ὥσπερ ἀδελφὸν βασιλέως. [122] ἐπὶ τούτοις διαλλαγέντες ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τοῦ λαοῦ περιεστῶτος φιλοφρόνως ἀλλήλους ἀσπασάμενοι διήμειψαν τὰς οἰκίας: Ἀριστόβουλος μὲν γὰρ εἰς τὰ βασίλεια, Ὑρκανὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἀριστοβούλου οἰκίαν.

(2)[123] Δέος δὲ τοῖς τε ἄλλοις τῶν Ἀριστοβούλου διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος καὶ μάλιστα Ἀντιπάτρω πάλαι διαμισουμένῳ. γένος δ' ἦν Ἰδουμαῖος προγόνων τε ἔνεκα καὶ πλούτου καὶ τῆς ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τοῦ ἔθνους. [124] οὗτος ἅμα καὶ τὸν Ὑρκανὸν Ἀρέτα προσφυγόντα τῷ βασιλεῖ τῆς Ἀραβίας ἀνακλήσασθαι τὴν βασιλείαν ἐπειθεν καὶ τὸν Ἀρέταν δέξασθαι τε τὸν Ὑρκανὸν καὶ καταγαγεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, πολλὰ μὲν τὸν Ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν Ὑρκανὸν [παρῆναι δέξασθαι], καὶ ὡς πρέπον εἶη τὸν οὕτω λαμπρῶς προεστῶτα βασιλείας ὑπερέχειν χεῖρα τῷ ἀδικουμένῳ: ἀδικεῖσθαι δὲ τὸν Ὑρκανὸν στερηθέντα τῆς κατὰ τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ προσηκούσης ἀρχῆς. [125] προκατασκευάσας δὲ ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν τὸν Ὑρκανὸν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀποδιδράσκει καὶ συντόνῳ φυγῇ χρώμενος εἰς τὴν καλουμένην Πέτραν διασώζεται: βασιλεῖον αὕτη τῆς Ἀραβίας ἐστίν. [126] ἔνθα τῷ Ἀρέτῃ τὸν Ὑρκανὸν ἐγχειρίσας καὶ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δὲ δώροις ὑπελθὼν δοῦναι δύναμιν αὐτῷ πείθει τὴν κατάξουσαν αὐτόν: ἦν δ' αὕτη πεζῶν τε καὶ ἰππέων πέντε μυριάδες, πρὸς ἣν οὐκ ἀντέσχεν Ἀριστόβουλος, ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ λειφθεὶς εἰς Ἱεροσόλυμα συναυθένεται. [127] κἂν ἔφθῃ κατὰ κράτος ληφθεὶς, εἰ μὴ Σκαῦρος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπαναστὰς αὐτῶν τοῖς καιροῖς ἔλυσε τὴν πολιορκίαν: ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς Συρίαν ἀπὸ Ἀρμενίας ὑπὸ Πομπηίου Μάγνου πολεμοῦντος πρὸς Τιγράνην, παραγενόμενος δὲ εἰς Δαμασκὸν ἐαλωκυῖαν προσφάτως ὑπὸ Μετέλλου καὶ Λολλίου καὶ τούτους μεταστήσας, ἐπειδὴ τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἐπύθητο, καθάπερ ἐφ' ἔρμαιον ἠπείχθη.

(3)[128] Παρελθόντος γοῦν εἰς τὴν χώραν πρέσβεις εὐθέως ἦκον παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἐκατέρου δεομένου βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ἐπίπροσθεν τοῦ δικαίου τὰ παρὰ Ἀριστοβούλου τριακόσια τάλαντα: τοσοῦτον γὰρ λαβὼν Σκαῦρος ἐπικηρυκεύεται πρὸς τε Ὑρκανὸν καὶ τοὺς Ἀραβας ἀπειλῶν Ῥωμαίους καὶ Πομπήιον, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. [129] ἀνεχώρει δὲ ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς Φιλαδέλφειαν Ἀρέτας καταπλαγεὶς, καὶ πάλιν εἰς Δαμασκὸν Σκαῦρος. [130] Ἀριστοβούλῳ δ' οὐκ ἀπέχρησεν τὸ μὴ ἀλῶναι, πᾶσαν δὲ τὴν δύναμιν ἐπισυλλέξας εἶπετο τοῖς πολεμίοις καὶ περὶ τὸν καλούμενον Παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς ὑπὲρ ἑξακισχιλίους κτείνει, μεθ' ὧν καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν Ἀντιπάτρου Φαλλίωνα.

(4)[131] Ὑρκανὸς δὲ καὶ Ἀντίπατρος τῶν Ἀράβων ἀφαιρεθέντες μετέφερον ἐπὶ τοὺς ἐναντίους τὴν ἐλπίδα, καὶ ἐπειδὴ Πομπήιος ἐπιῶν τὴν Συρίαν εἰς Δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν καταφεύγουσιν καὶ δίχα δωρεῶν αἷς καὶ πρὸς τὸν Ἀρέταν δικαιολογίαις χρώμενοι κατηντιβόλουν μισῆσαι μὲν τὴν Ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δὲ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τρόπῳ καὶ καθ' ἡλικίαν προσήκοντα. [132] οὐ μὴν οὐδ' Ἀριστόβουλος ὑστέρει πεποικῶς τῇ Σκαύρου δωροδοκίᾳ παρῆν τε καὶ αὐτὸς ὡς οἶόν τε βασιλικώτατα κεκοσμηκῶς ἑαυτόν. ἀδοξήσας δὲ πρὸς τὰς θεραπείας καὶ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς χρεῖαις ταπεινότερον τοῦ σχήματος ἀπὸ διὸς ἡλίου πόλεως χωρίζεται.

(5)[133] Πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας Πομπήιος πολλὰ καὶ τῶν περὶ Ὑρκανὸν ἰκετευόντων ὥρμησεν ἐπ' Ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τὴν τε Ῥωμαϊκὴν δύναμιν καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς Συρίας συμμάχους. [134] ἐπεὶ δὲ παρελθόντων Πέλλαν καὶ Σκυθόπολιν ἦκεν εἰς Κορῆας. ὅθεν ἡ Ἰουδαίων ἀρχεται χώρα κατὰ τὴν μεσόγειον ἀνιόντων, ἀκούσας συμπεφευγέναι τὸν Ἀριστόβουλον εἰς Ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δ' ἐστὶν φρούριον τῶν πάνυ φιλοτίμως ἐξησκημένων ὑπὲρ ὄρους ὑψηλοῦ κείμενον, πέμψας καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευσεν. [135] τῷ δ' ἦν μὲν ὁρμὴ καλουμένῳ δεσποτικώτερον διακινδυνεύειν μᾶλλον ἢ ὑπακοῦσαι, καθεῶρα δὲ τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, καὶ παρῆνον οἱ φίλοι σκέπτεσθαι τὴν Ῥωμαίων ἰσχὴν οὖσαν ἀνυπόστατον. οἷς πεισθεὶς κάτεισιν πρὸς Πομπήιον καὶ πολλὰ περὶ τοῦ δικαίως ἀρχεῖν ἀπολογηθεὶς ὑπέστρεψεν εἰς τὸ ἔρμα. [136] πάλιν τε τὰδελφοῦ προκαλουμένου καταβάς καὶ διαλεχθεὶς περὶ τῶν δικαίων ἄπεισιν μὴ κωλύοντος τοῦ Πομπηίου. μέσος δ' ἦν ἐλπίδος καὶ δέους, καὶ κατῆι μὲν ὡς δυσωπήσων Πομπήιον πάντ' ἐπιτρέπειν αὐτῷ, πάλιν δὲ ἀνέβαινε εἰς τὴν ἄκραν, ὡς μὴ προκαταλύειν δόξειεν αὐτόν. [137] ἐπεὶ μέντοι Πομπήιος ἐξίστασθαι τε τῶν φρουρίων ἐκέλευεν αὐτῷ καὶ παράγγελμα τῶν φρουράρχων ἐχόντων μόναίς πειθαρχεῖν ταῖς αὐτογράφοις ἐπιστολαῖς, ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἐκάστοις γράφειν ἐκχωρεῖν, ποιεῖ μὲν τὰ προσταχθέντα, ἀγανακτήσας δὲ ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς Πομπήιον.

(6)[138] Ὁ δέ, οὐ γὰρ ἐδίδου χρόνον ταῖς παρασκευαῖς, εὐθέως εἶπετο, καὶ προσεπέρρωσεν τὴν ὁρμὴν ὁ Μιθριδάτου θάνατος ἀγγελθεὶς αὐτῷ περὶ Ἱεριχοῦντα, ἔνθα τῆς Ἰουδαίας τὸ πιότατον φοινικὰ τε πάμπολυν καὶ βάλαμον τρέφει. τοῦτο λίθοις ὀξέσιν ἐπιτέμνοντες τὰ πρέμνα συναγουσιν κατὰ τὰς

τομάς ἐκδακρῦον. [139] καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἐσπέραν ἔωθεν ἠπειγέτο πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. καταπλαγείς δὲ τὴν ἔφοδον Ἀριστόβουλος ἰκέτης ἀπαντᾶ χρημάτων τε ὑποσχέσει καὶ τῷ μετὰ τῆς πόλεως ἐπιτρέπειν καὶ ἑαυτὸν χαλεπαίνοντα καταστέλλει τὸν Πομπήιον. [140] οὐ μὴν τι τῶν ὠμολογημένων ἐγένετο: τὸν γὰρ ἐπὶ τὴν κομιδὴν τῶν χρημάτων ἐκπεμφθέντα Γαβίνιον οἱ τὰ Ἀριστοβούλου φρονούντες οὐδὲ τῇ πόλει δέχονται.

VII

(1)[141] Πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας Πομπήιος Ἀριστόβουλον μὲν ἐφρούρει, πρὸς δὲ τὴν πόλιν ἐλθὼν περιεσκόπει ὅπως δεῖ προσβαλεῖν, τὴν τε ὀχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμεταχειρίστον ὁρῶν καὶ τὴν πρὸ τούτων φάραγμα φοβερὰν τὸ τε ἱερὸν ἐντὸς τῆς φάραγγος ὀχυρώτατα τετειχισμένον, ὥστε τοῦ ἄστεος ἀλικομένου δευτέραν εἶναι καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις.

(2)[142] Διαπορούντος δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον στάσις τοῖς ἔνδον ἐμπίπτει, τῶν μὲν Ἀριστοβούλου πολεμῶν ἀξιούντων καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα, τῶν δὲ τὰ Ὑρκανοῦ φρονούντων ἀνοίγειν Πομπηίῳ τὰς πύλας: πολλοὺς δὲ τούτους ἐποίει τὸ δέος ἀφορῶντας εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων εὐταξίαν. [143] ἠττώμενον δὲ τὸ Ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀνεχώρησεν καὶ τὴν συνάπτουσαν ἀπ' αὐτοῦ τῇ πόλει γέφυραν ἀποκόψαντες ἀντισχεῖν εἰς ἔσχατον παρεσκευάζοντο. τῶν δὲ ἐτέρων δεχομένων Ῥωμαίους τῇ πόλει καὶ τὰ βασιλεία παραδιδόντων ἐπὶ μὲν ταῦτα Πομπηίος ἕνα τῶν ὑφ' ἑαυτῷ στρατηγῶν Πείσωνα εἰσπέμπει μετὰ στρατιάς: [144] ὃς διαλαβὼν φρουραῖς τὴν πόλιν, ἐπειδὴ τῶν εἰς τὸ ἱερὸν καταφυγόντων οὐδένα λόγους ἔπειθεν συμβῆναι, τὰ πέριξ εἰς προσβολὰς εὐτρέπιζεν ἔχων τοὺς περὶ τὸν Ὑρκανὸν εἰς τε τὰς ἐπινοίας καὶ τὰς ὑπηρεσίας προθύμους.

(3)[145] Αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα τὴν τε τάφρον ἔχου καὶ τὴν φάραγμα πᾶσαν ὕλην συμφορούσης τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' ἦν τὸ ἀναπληροῦν διὰ βάθος ἄπειρον καὶ τῶν Ἰουδαίων πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν, [146] κἂν ἀτέλεστος ἔμεινεν τοῖς Ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ἐπιτηρῶν ὁ Πομπηίος, ἐν αἷς παντὸς ἔργου διὰ τὴν θρησκείαν χεῖρας ἀπίσχουσιν Ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου τῆς κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἰργῶν τοὺς στρατιώτας: ὑπὲρ μόνου γὰρ τοῦ σώματος ἀμύνονται τοῖς σαββάτοις. [147] ἤδη δὲ ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος πύργους ὑψηλοὺς ἐπιστήσας τῷ χώματι καὶ προσαγαγὼν τὰς ἐκ Τύρου κομισθείσας μηχανὰς ἐπειράτο τοῦ τείχους: ἀνέστελλον δὲ αἱ πετροβόλοι τοὺς καθύπερθεν κωλύοντας. ἀντεῖχον δ' ἐπὶ πλεῖον οἱ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος πύργοι μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

(4)[148] Ἐνθα δὴ πολλὰ τῶν Ῥωμαίων κακοπαθούντων ὁ Πομπηίος τὰ τε ἄλλα τῆς καρτερίας τοὺς Ἰουδαίους ἀπεθαύμαζεν καὶ μάλιστα τοῦ μηδὲν παραλῦσαι: τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνελημμένους: ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν αἱ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν καὶ οἱ ἐναγισμοὶ καὶ πᾶσα θεραπεία κατὰ τὰκριβὲς ἐξετελείτο τῷ θεῷ, καὶ οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἄλωσιν περὶ τῷ βωμῷ φονευόμενοι τῶν καθ' ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέστησαν. [149] τρίτῳ γὰρ μηνὶ τῆς πολιορκίας μόλις ἕνα τῶν πύργων καταρρίψαντες εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερὸν. ὁ δὲ πρῶτος ὑπερβῆναι τολμήσας τὸ τεῖχος Σύλλα παῖς ἦν Φαῦστος Κορνήλιος καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο Φούριος καὶ Φάβιος. εἶπετο δὲ ἐκάστῳ τὸ ἴδιον στίφος, καὶ περισχόντες πανταχοῦ τὸ ἱερὸν ἔκτεινον οὓς μὲν τῷ ναῷ προσφεύγοντας, οὓς δὲ ἀμυνομένους πρὸς ὀλίγον.

(5)[150] Ἐνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ἐπιόντας βλέποντες ἀθορύβως ἐπὶ τῆς θρησκείας ἔμειναν, σπένδοντες δὲ ἀπεσφάττοντο καὶ θυμιῶντες καὶ τῆς πρὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τὴν σωτηρίαν τιθέμενοι. πλεῖστοι δ' ὑπὸ τῶν ὀμοφύλων ἀντιστασιαστῶν ἀνηροῦντο καὶ κατὰ τῶν κρημνῶν ἔρριπτον ἑαυτοὺς ἄπειροι: καὶ τὰ περὶ τὸ τεῖχος δ' ἔνιοι μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις ὑπέπρησαν καὶ συγκατεφλέγοντο. [151] Ἰουδαίων μὲν οὖν ἀνηρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι, Ῥωμαίων δὲ ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροί, τραυματῖαι δ' ἐγένοντο πλείους.

(6)[152] Οὐδὲν δὲ οὕτως ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τοῦ ἔθνους ὡς τὸ τέως ἀόρατον ἅγιον ἐκκαλυφθὲν ὑπὸ τῶν ἄλλοφύλων: παρελθὼν γοῦν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὁ Πομπηίος εἰς τὸν ναόν, ἐνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παριέναι τῷ ἀρχιερεῖ, τὰ ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε καὶ λύχνους καὶ τράπεζαν καὶ σπονδεῖα καὶ θυμιατήρια, ὀλόχρυσά πάντα, πληθὸς τε ἀρωμάτων σεσωρευμένον καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων εἰς τάλαντα δισχίλια. [153] οὔτε δὲ τούτων οὔτε ἄλλου τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἤψατο, ἀλλὰ καὶ μετὰ μίαν τῆς ἀλώσεως ἡμέραν καθᾶραι τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις προσέταξεν καὶ τὰς ἐξ ἔθους

ἐπιτελεῖν θυσίας. αὐθις δ' ἀποδείξας Ὑρκανὸν ἀρχιερέα τὰ τε ἄλλα προθυμότατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ παρασχόντα καὶ διότι τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος ἀπέστησεν Ἀριστοβούλῳ συμπολεμεῖν ὠρμημένον, ἐκ τούτων, ὅπερ ἦν προσήκον ἀγαθῷ στρατηγῷ, τὸν λαὸν εὐνοία πλέον ἢ δέει προσηγάγετο. [154] ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη καὶ ὁ Ἀριστοβούλου πενθερός, ὁ δ' αὐτὸς ἦν καὶ θεῖος αὐτῷ. καὶ τοὺς αἰτιωτάτους μὲν τοῦ πολέμου πελέκει κολάζει, Φαῦστον δὲ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ γενναίως ἀγωνισαμένους λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος τῇ τε χώρᾳ καὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπιτάσσει φόρον.

(7)[155] Ἀφελόμενος δὲ τοῦ ἔθνους καὶ τὰς ἐν κοίλῃ Συρίᾳ πόλεις, ἃς εἶλον, ὑπέταξεν τῷ κατ' ἐκεῖνο Ῥωμαίων στρατηγῷ κατατεταγμένῳ καὶ μόνοις αὐτοὺς τοῖς ἰδίῳις ὄροις περιέκλεισεν. ἀνακτίζει δὲ καὶ Γάδαρα ὑπὸ Ἰουδαίων κατεστραμμένην Γαδαρεῖ τινὶ τῶν ἰδίων ἀπελευθέρων Δημητρίῳ χαριζόμενος. [156] ἠλευθέρωσεν δὲ ἀπ' αὐτῶν καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείᾳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν, Ἴππον Σκυθόπολιν τε καὶ Πέλλαν καὶ Σαμάρειαν καὶ Ἰάμνειαν καὶ Μάρισαν Ἄζωτον τε καὶ Ἀρέθουσαν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς παραλίους Γάζαν Ἰόππην Δῶρα καὶ τὴν πάλαι μὲν Στράτωνος πύργον καλουμένην, ὕστερον δὲ μετακτισθεῖσάν τε ὑφ' Ἡρώδου βασιλέως λαμπροτάτοις κατασκευάσμασιν καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν. [157] ἃς πάσας τοῖς γνησίοις ἀποδοὺς πολίταις κατέταξεν εἰς τὴν Συριακὴν ἐπαρχίαν. παραδοὺς δὲ ταύτην τε καὶ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὰ μέχρις Αἰγύπτου καὶ Εὐφράτου Σκαύρῳ διέπειν καὶ δύο τῶν ταγμάτων, αὐτὸς διὰ Κιλικίας εἰς Ῥώμην ἠπειγέτο τὸν Ἀριστόβουλον ἄγων μετὰ τῆς γενεᾶς αἰχμάλωτον. [158] δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος μὲν Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς ὁδοῦ διαδιδράσκει, σὺν δὲ ταῖς ἀδελφαῖς ὁ νεώτερος Αντίγονος εἰς Ῥώμην ἐκομίζετο.

VIII

(1)[159] Κὰν τούτῳ Σκαῦρος εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλὼν τῆς μὲν Πέτρας εἶργετο ταῖς δυσχωρίαις, ἐπόρθει δὲ τὰ πέριξ πολλὰ κὰν τούτῳ κακοπαθῶν: ἐλίμωπτεν γὰρ ἡ στρατιά. καὶ πρὸς τοῦτο Ὑρκανὸς ἐπεβοήθει διὰ Ἀντιπάτου τὰ ἐπιτήδεια πέμπων. ὃν καὶ καθήσει Σκαῦρος ὄντα συνήθη πρὸς Ἀρέταν, ὅπως ἐπὶ χρήμασιν διαλύσαιτο τὸν πόλεμον. πείθεται δὲ ὁ Ἀραψ τριακόσια δοῦναι τάλαντα, κὰπὶ τούτοις Σκαῦρος ἐξῆγεν τῆς Ἀραβίας τὴν δύναμιν.

(2)[160] Ὁ δ' ἀποδράς τῶν Ἀριστοβούλου παίδων Πομπήιον Ἀλέξανδρος χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συκνήν βαρὺς ἦν Ὑρκανῷ καὶ τὴν Ἰουδαίαν κατέτρεχεν, ἐδόκει τε ἂν καταλύσαι ταχέως αὐτόν, ὅς γε ἤδη καὶ τὸ καταρριφθὲν ὑπὸ Πομπηίου τεῖχος ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐθάρρει προσελθὼν, εἰ μὴ Γαβίνιος εἰς Συρίαν πεμφθεὶς Σκαύρῳ διάδοχος τὰ τε ἄλλα γενναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς καὶ ἐπ' Ἀλέξανδρον ὠρμησεν. [161] ὁ δὲ δεῖσας πρὸς τὴν ἔφοδον δύναμιν τε πλείω συνέλεγεν, ὡς γενέσθαι μυρίους μὲν ὀπλίτας χιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ἵππεις, καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζε Ἀλεξάνδρειόν τε καὶ Ὑρκάνειον καὶ Μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς Ἀραβίοις ὄρεσιν.

(3)[162] Γαβίνιος δὲ μετὰ μέρους τῆς στρατιᾶς Μάρκον Ἀντώνιον προπέμφας αὐτὸς εἶπετο τὴν ὅλην ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀντίπατρον ἐπίλεκτοι καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν Ἰουδαίων, ὧν Μάλιχος ἦρχεν καὶ Πειθόλαος, συμμίξαντες τοῖς περὶ Μάρκον Ἀντώνιον ἡγεμόσιν ὑπήντων Ἀλεξάνδρῳ. καὶ μετ' οὐ πολὺ παρήν ἅμα τῇ φάλαγγι Γαβίνιος. [163] ἐνουμένην δὲ τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν οὐχ ὑπομείνας Ἀλέξανδρος ἀνεχώρει καὶ πλησίον ἤδη Ἱεροσολύμων γενόμενος ἀναγκάζεται συμβαλεῖν καὶ κατὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ἀποβαλὼν, ὧν τρισχίλιοι μὲν ἔπεσον τρισχίλιοι δὲ ἐζωγρήθησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν εἰς Ἀλεξάνδρειον.

(4)[164] Γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν ἐπειδὴ πολλοὺς εὗρεν ἐστρατοπεδευμένους, ἐπειρᾶτο συγγνώμης ὑποσχέσει περὶ τῶν ἡμαρτημένων πρὸ μάχης αὐτοὺς προσαγαγέσθαι: μηδὲν δὲ μέτριον φρονούντων ἀποκτείνας πολλοὺς τοὺς λοιποὺς ἀπέκλεισεν εἰς τὸ ἔρυμα. [165] κατὰ ταύτην ἀριστεύει τὴν μάχην ὁ ἡγεμὼν Μάρκος Ἀντώνιος, πανταχοῦ μὲν γενναῖος ἀεὶ φανείς, οὐδαμοῦ δ' οὕτως. Γαβίνιος δὲ τοὺς ἐξαίρησοντας τὸ φρούριον καταλιπὼν αὐτὸς ἐπῆει τὰς μὲν ἀπορθητὰς πόλεις καθιστάμενος, τὰς δὲ κατεστραμμένας ἀνακτίζων. [166] συνεπολίσθησαν γοῦν τούτου κελεύσαντος Σκυθόπολις τε καὶ Σαμάρεια καὶ Ἀνθηδών καὶ Ἀπολλωνία καὶ Ἰάμνεια καὶ Ῥάφεια Μάρισά τε καὶ Ἀδώρεος καὶ Γάβαλα καὶ Ἄζωτος καὶ ἄλλαι πολλαί, τῶν οἰκητόρων ἀσμένως ἐφ' ἐκάστην συνθεόντων.

(5)[167] Μετά δὲ τὴν τούτων ἐπιμέλειαν ἐπανελθὼν πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐπέρωσεν τὴν πολιορκίαν, ὥστε Ἀλέξανδρος ἀπογνοὺς περὶ τῶν ὄλων ἐπικηρυκεύεται πρὸς αὐτόν, συγγνωσθῆναι τε τῶν ἡμαρτημένων δεόμενος καὶ τὰ συλληφθέντα φρούρια παραδιδούς Ὑρκάνειον καὶ Μαχαιροῦντα: αὐθὶς δὲ καὶ τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. [168] ἃ πάντα Γαβίνιος ἐναγούσης τῆς Ἀλεξάνδρου μητρὸς κατέστρεψεν, ὡς μὴ πάλιν ὀρμητήριον γένοιτο δευτέρου πολέμου: παρῆν δὲ μειλισσομένη τὸν Γαβίνιον κατὰ δέος τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης αἰχμαλώτων, τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῶν ἄλλων τέκνων. [169] μετὰ δὲ ταῦτα εἰς Ἱεροσόλυμα Γαβίνιος Ὑρκανὸν καταγαγὼν καὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ παραδοῦς κηδεμονίαν αὐτῶ καθίστατο τὴν ἄλλην πολιτείαν ἐπὶ προστασίᾳ τῶν ἀρίστων. [170] διεΐλεν δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους, τὸ μὲν Ἱεροσολύμοις προστάξας, τὸ δὲ Γαδάροις, οἱ δὲ ἵνα συντελώσιν εἰς Ἀμαθοῦντα, τὸ δὲ τέταρτον εἰς Ἱεριχοῦντα κεκλήρωτο, καὶ τῷ πέμπτῳ Σέπφωρις ἀπεδείχθη πόλις τῆς Γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ τῆς ἐξ ἑνὸς ἐπικρατείας ἐλευθερωθέντες τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατία διωκοῦντο.

(6)[171] Μετ' οὐ πολὺ γε μὴν αὐτοῖς ἀρχὴ γίνεται θορύβων Ἀριστόβουλος ἀποδράς ἐκ Ῥώμης, ὃς αὐθὶς πολλοὺς Ἰουδαίων ἐπισυνίστη, τοὺς μὲν ἐπιθυμοῦντας μεταβολῆς, τοὺς δὲ ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ Ἀλεξάνδρειον ἀνατειχίζειν ἐπειρᾶτο: ὡς δὲ Γαβίνιος ὑπὸ Σισέννα καὶ Αντωνίῳ καὶ Σερουιανῶ στρατιάν ἐπεμψεν ἐπ' αὐτόν. γνοὺς ἀνεχώρει ἐπὶ Μαχαιροῦντος. [172] καὶ τὸν μὲν ἄχρηστον ὄχλον ἀπεφορτίσατο, μόνους δὲ ἐπήγετο τοὺς ὠπλισμένους ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ Πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μετὰ χιλίων. Ῥωμαῖοι δ' ἐπηκολούθουν, καὶ γενομένης συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τὸν Ἀριστόβουλον διεκατέρουν γενναίως ἀγωνιζόμενοι, τέλος δὲ βιασθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πίπτουσι μὲν πεντακισχιλιοι, περὶ δὲ δισχιλίους ἀνέφυγον εἰς τινα λόφον, οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι σὺν Ἀριστοβούλῳ διακόψαντες τὴν φάλαγγα τῶν Ῥωμαίων εἰς Μαχαιροῦντα συναλύνονται. [173] ἔνθα δὴ τὴν πρώτην ἐσπέραν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρειπίοις ἐναυλισάμενος ἐν ἐλπίσι μὲν ἦν ἄλλην συναθροῖσιν δύναμιν ἀνοχὴν τοῦ πολέμου διδόντος καὶ τὸ φρούριον κακῶς ὠχύρου: προσπεσόντων δὲ Ῥωμαίων ἐπὶ δύο ἡμέρας ἀντισχῶν ὑπὲρ δύναμιν ἀλίσκεται καὶ μετ' Ἀντιγόνου τοῦ παιδός, ὃς ἀπὸ Ῥώμης αὐτῶ συναπέδρα, δεσμώτης ἐπὶ Γαβίνιον ἀνήχθη καὶ ἀπὸ Γαβινίου πάλιν εἰς Ῥώμην. [174] τοῦτον μὲν οὖν ἢ σύγκλητος εἶρξεν, τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ διήγεν εἰς Ἰουδαίαν Γαβινίου δι' ἐπιστολῶν δηλώσαντος τῇ Ἀριστοβούλου γυναικὶ τοῦτο ἀντὶ τῆς παραδόσεως τῶν ἐρυμάτων ὠμολογηκέναι.

(7)[175] Γαβινίῳ δ' ἐπὶ Πάρθους ὠρμημένῳ στρατεύειν γίνεται Πτολεμαῖος ἐμπόδιον: ὃς ὑποστρέψας ἀπ' Εὐφράτου κατήγεν εἰς Αἴγυπτον ἐπιτηδεῖοις εἰς ἅπαντα χρώμενος κατὰ τὴν στρατείαν Ὑρκανῶ καὶ Αντιπάτρω: καὶ γὰρ χρήματα καὶ ὄπλα καὶ σῖτον καὶ ἐπικούρους Αντίπατρος προσῆγεν, καὶ τοὺς ταύτη Ἰουδαίους φρουροῦντας τὰς κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολὰς παρεῖναι Γαβίνιον ἐπεισεν. [176] τῆς δ' ἄλλης Συρίας πρὸς τὸν Γαβινίου χωρισμὸν κινήσεισιν καὶ Ἰουδαίους πάλιν ἀπέστησεν Ἀλέξανδρος ὁ Ἀριστοβούλου, μεγίστην δὲ συγκροτήσας δύναμιν ὠρμητο πάντας τοὺς κατὰ τὴν χώραν Ῥωμαίους ἀνελεῖν. [177] πρὸς ὃ Γαβίνιος δείσας, ἤδη δὲ παρῆν ἀπ' Αἰγύπτου τοῖς τῆδε θορύβοις ἠπειγμένος, ἐπὶ τινὰς μὲν τῶν ἀφεστώτων Αντίπατρον προπέμφσας μετέπεισεν, συνέμενον δὲ Ἀλεξάνδρῳ τρεῖς μυριάδες, κάκεινος ὠρμητο πολεμεῖν. οὕτως ἔξεισιν πρὸς μάχην. ὑπήντων δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ συμβαλόντων περὶ τὸ Ἰταβύριον ὄρος μύριοι μὲν ἀναιροῦνται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. [178] καὶ Γαβίνιος ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸ Αντιπάτρου βούλημα κατεστήσατο τὴν πολιτείαν. ἐνθεν ὀρμήσας Ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ καὶ Μιθριδάτην καὶ Ὀρσάνην φυγόντας ἐκ Πάρθων κρούφα μὲν ἀπέπεμψεν, παρὰ δὲ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ἀποδρᾶναι.

(8)[179] Κὰν τούτῳ Κράσσος αὐτῶ διάδοχος ἐλθὼν παραλαμβάνει Συρίαν. οὗτος εἰς τὴν ἐπὶ Πάρθους στρατείαν τὸν τε ἄλλον τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ χρυσὸν πάντα περιεΐλεν καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἤρην, ὧν ἀπέσχετο Πομπήιος. διαβὰς δὲ τὸν Εὐφράτην αὐτός τε ἀπώλετο καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, περὶ ὧν οὐ νῦν καιρὸς λέγειν.

(9)[180] Πάρθους δὲ μετὰ τὸν Κράσσον ἐπιδιαβαίνειν εἰς Συρίαν ὠρμημένους ἀνέκοπτεν Κάσσιος εἰς τὴν ἐπαρχίαν διαφυγῶν. περιποιησάμενος δὲ αὐτὴν ἐπὶ Ἰουδαίους ἠπειγέτο, καὶ Ταριχέας μὲν ἐλὼν εἰς τρεῖς μυριάδας Ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται, κτείνει δὲ καὶ Πειθόλαον τοὺς Ἀριστοβούλου στασιαστὰς ἐπισυνιστάντα: τοῦ φόνου δὲ ἦν σύμβουλος Αντίπατρος. [181] τούτῳ γήμαντι γυναῖκα τῶν ἐπισήμων ἐξ Ἀραβίας Κύπρον τοῦνομα τέσσαρες μὲν υἱεῖς γίνονται, Φασάηλος καὶ ὁ βασιλεὺς αὐθὶς Ἡρώδης, πρὸς οἷς Ἰώσηπος καὶ Φερῶρας καὶ Σαλώμη θυγάτηρ. ἐξωκειωμένος δὲ τοὺς πανταχοῦ δυνατοὺς φιλίαις τε καὶ ξενίαις μάλιστα προσηγάγετο τὸν Ἀράβων βασιλέα διὰ τὴν ἐπιγαμβρίαν, κάπειδὴ τὸν πρὸς τὸν Ἀριστόβουλον ἀνεΐλετο πόλεμον, ἐκείνῳ παρακαταθήκην ἐπεμψεν τὰ τέκνα. [182] Κάσσιος δὲ κατὰ

συνθήκας ήσυχάζειν Ἀλέξανδρον ἀναγκάσας ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ὑπέστρεψεν Πάρθους διαβαίνειν ἀνείρξων, περὶ ὧν ἐν ἑτέροις ἐροῦμεν.

IX

(1)[183] Καίσαρ δὲ Πομπηίου καὶ τῆς συγκλήτου φυγόντων ὑπὲρ τὸν Ἴόνιον Ῥώμης καὶ τῶν ὅλων κρατήσας ἀνίησι μὲν τῶν δεσμῶν τὸν Ἀριστόβουλον, παραδοὺς δ' αὐτῷ δύο τάγματα κατὰ τάχος ἔπεμψεν εἰς Συρίαν, ταύτην τε ῥαδίως ἐλπίσας καὶ τὰ περὶ τὴν Ἰουδαίαν δι' αὐτοῦ προσάξεσθαι. [184] φθάνει δ' ὁ φθόνος καὶ τὴν Ἀριστοβούλου προθυμίαν καὶ τὰς Καίσαρος ἐλπίδας: φαρμάκῳ γοῦν ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τῶν τὰ Πομπηίου φρονούντων μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ πατρῴᾳ χώρᾳ μετεῖχεν, ἔκειτο δὲ μέλιτι συντηρούμενος ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' Ἀντωνίου Ἰουδαίους ἐπέμφθη τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφισόμενος.

(2)[185] Ἀναιρεῖται δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος πελέκει ὑπὸ Σκιπίωνος ἐν Ἀντιοχείᾳ Πομπηίου τοῦτ' ἐπιστείλαντος καὶ γενομένης κατηγορίας πρὸ τοῦ βήματος ὧν Ῥωμαῖους ἔβλαψεν. τοὺς δ' ἀδελφούς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ὁ Μενναίου παραλαβὼν, ὃς ἐκράτει τῆς ὑπὸ τῷ Λιβάνῳ Χαλκίδος, Φιλιππίωνα τὸν υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς Ἀσκάλωνα πέμπει. [186] κάκεῖνος ἀποσπάσας τῆς Ἀριστοβούλου γυναικὸς Ἀντίγονον καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀνήγαγεν. ἀλοὺς δ' ἔρωτι γαμῆ τὴν ἑτέραν καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ πατρὸς δι' αὐτὴν κτείνεται: γαμῆ γὰρ Πτολεμαῖος τὴν Ἀλεξάνδραν ἀνελὼν τὸν υἱὸν καὶ διὰ τὸν γάμον κηδεμονικώτερος αὐτὸς ἦν πρὸς τοὺς ἀδελφούς.

(3)[187] Ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὴν Πομπηίου τελευτὴν μεταβάς ἐθεράπευεν Καίσαρα, κάπειδὴ Μιθριδάτης ὁ Περγαμηνὸς μεθ' ἧς ἦγεν ἐπ' Αἴγυπτον δυνάμει εἰργόμενος τῶν κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολῶν ἐν Ἀσκάλωνι κατείχετο, τοὺς τε Ἄραβας ξένος ὧν ἔπεισεν ἐπικουρῆσαι καὶ αὐτὸς ἦκεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς τρισχιλίους ὀπλίτας. [188] παρῶρμησεν δὲ καὶ τοὺς ἐν Συρίᾳ δυνατοὺς ἐπὶ τὴν βοήθειαν τὸν τε ἔποικον τοῦ Λιβάνου Πτολεμαῖον καὶ Ἰάμβλιχον, δι' οὓς αἱ ταύτη πόλεις ἐτοίμως συνεφήψαντο τοῦ πολέμου. [189] καὶ θαρρῶν ἤδη Μιθριδάτης τῇ προσγενομένῃ δι' Ἀντίπατρον ἰσχύι πρὸς τὸ Πηλούσιον ἐξελαύνει κωλυόμενός τε διελθεῖν ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. γίνεται δὲ κὰν τῇ προσβολῇ διασημότατος Ἀντίπατρος: τὸ γὰρ κατ' αὐτὸν μέρος τοῦ τείχους διαρρήξας πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ.

(4)[190] Καὶ τὸ Πηλούσιον μὲν ἑάλω, πρόσω δ' αὐτὸν ἰόντα εἶργον αὐθις οἱ τὴν Ὀνίου προσαγορευομένην χώραν κατέχοντες: ἦσαν δὲ Ἰουδαῖοι Αἰγύπτιοι. τούτους Ἀντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῇ δυνάμει παρασχεῖν: ὅθεν οὐδὲ οἱ κατὰ Μέμφιν ἔτι εἰς χεῖρας ἦλθον, ἐκούσιοι δὲ προσέθεντο Μιθριδάτῃ. [191] κάκεῖνος ἤδη τὸ Δέλτα περιελθὼν συνέβαλλεν τοῖς λοιποῖς Αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χώρον, ὃς Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δ' αὐτὸν ἐν τῇ παρατάξει σὺν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι ῥύεται περιελθὼν Ἀντίπατρος παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ ποταμοῦ: [192] τῶν γὰρ καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει τὸ λαιὸν ἔχων κέρας: ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι Μιθριδάτῃν ἀπέκτεινεν πολλοὺς καὶ μέχρι τοσοῦτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἐλείν. ὀγδοήκοντα δὲ μόνους τῶν ἰδίων ἀπέβαλεν, καὶ Μιθριδάτης ἐν τῇ τροπῇ περὶ ὀκτακοσίους. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδα μάρτυς ἀβάσκανος γίνεται πρὸς Καίσαρα τῶν Ἀντιπάτρου κατορθωμάτων.

(5)[193] Ὁ δὲ τότε μὲν τὸν ἄνδρα τοῖς ἐπαίνοις καὶ ταῖς ἐλπίσιν εἰς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ κινδύνους ἐπέρωσεν, ἐν οἷς πᾶσιν παραβολώτατος ἀγωνιστὴς γενόμενος καὶ πολλὰ τρωθεὶς ἐφ' ὅλου σχεδὸν τοῦ σώματος εἶχεν τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. [194] αὐθις δὲ καταστησάμενος τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον ὡς ἐπανήκεν εἰς Συρίαν, πολιτεία τε αὐτὸν τῇ Ῥωμαίων ἐδωρήσατο καὶ ἀτελείᾳ τῆς τε ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησεν καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην δὲ δι' αὐτὸν ἐπεκύρωσεν Ὑρκανῷ.

X

(1)[195] Κατ' αὐτὸ δὲ καὶ Ἀντίγονος ὁ Ἀριστοβούλου πρὸς τὸν Καίσαρα παρὼν γίνεται παραδόξως Ἀντιπάρῳ μείζονος προκοπῆς αἴτιος: δέον γὰρ ἀποδύρεσθαι περὶ τοῦ πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ἐκ τῶν πρὸς Πομπήιον διαφορῶν καὶ περὶ τὰδελφοῦ τὴν Σκιπίωνος ὠμότητα μέμφεσθαι καὶ μὴδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμῖζαι φθονερὸν πάθος, ὃ δὲ ἐπὶ τούτοις Ὑρκανοῦ καὶ Ἀντιπάρου κατηγορεῖται παρελθόντων,

[196] ὡς παρανομώτατα μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπελαύνουεν τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δ' εἰς τὸ ἔθνος αὐτοὶ διὰ κόρον ἐξυβρίζουεν, καὶ ὅτι τὴν εἰς Αἴγυπτον συμμαχίαν οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ αὐτῶν πέμψειαν, ἀλλὰ κατὰ δέος τῶν πάλαι διαφορῶν καὶ τὴν πρὸς τὸν Πομπήϊον φιλίαν ἀποσκευαζόμενοι.

(2)[197] Πρὸς ταῦτα ὁ Ἀντίπατρος ἀπορρίψας τὴν ἐσθῆτα τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυεν τῶν τραυμάτων, καὶ περὶ μὲν τῆς εἰς Καίσαρα εὐνοίας οὐκ ἔφη λόγου δεῖν αὐτῶν: κεκραγένοι γὰρ τὸ σῶμα σιωπῶντος: [198] Ἀντιγόνου δὲ θαυμάζειν τὴν τόλμαν, εἰ πολεμίου Ῥωμαίων υἱὸς ὢν καὶ Ῥωμαίων δραπέτου καὶ τὸ νεωτεροποιὸς εἶναι καὶ στασιώδης αὐτὸς πατρῶν ἔχων, παρὰ τῷ Ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν ἐπικεχείρηκεν ἑτέρων καὶ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθοῦ τινος, δέον ἀγαπᾶν ὅτι ζῆ: καὶ γὰρ νῦν ἐφίεσθαι πραγμάτων οὐ τοσοῦτον δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα Ἰουδαίους διαστασιάσῃ παρελθὼν καὶ χρήσῃται κατὰ τῶν δόντων ταῖς ἀφορμαῖς.

(3)[199] Τούτων Καίσαρ ἀκούσας Ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφῆνατο, Ἀντιπάτρῳ δὲ δυναστείας αἴρεσιν ἔδωκεν. ὁ δ' ἐπὶ τῷ τιμήσαντι τὸ μέτρον τῆς τιμῆς θέμενος πάσης ἐπίτροπος Ἰουδαίας ἀποδείκνυται καὶ προσεπιτυγχάνει τὰ τεῖχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεστραμμένα. [200] τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας Καίσαρ ἐπέστελλεν ἐν τῷ Καπετωλίῳ χαραχθῆναι τῆς τε αὐτοῦ δικαιοσύνης σημεῖον καὶ τῆς τάνδρος ἐσομένης ἀρετῆς.

(4)[201] Ἀντίπατρος δὲ Καίσαρα προπέμψας ἐκ τῆς Συρίας εἰς Ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τῆς πατρίδος ὑπὸ Πομπήϊου κατεστραμμένον καὶ τοὺς ἀνὰ τὴν χώραν θορούβους ἐπιῶν κατέστελλεν, ἀπειλητῆς ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἐκάστοις, ὅτι τὰ μὲν Ὑρκανοῦ φρονούντες ἐν ὄλβῳ καὶ καθ' ἡσυχίαν βιώνονται τῶν τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες: [202] εἰ δὲ πείθονται ταῖς ψυχραῖς ἐλπίσιν τῶν νεωτερίζειν ἐπὶ κέρδεσιν οἰκειοῖς ἐθελόντων, ὡς αὐτὸν τε πειράσουσιν ἀντὶ κηδεμόνος δεσπότην καὶ Ὑρκανὸν ἀντὶ βασιλέως τύραννον, Ῥωμαίους γε μὴν καὶ Καίσαρα πολεμίους ἀνθ' ἡγεμόνων καὶ φίλων: οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι μετακινούμενον ἐκ τῆς ἀρχῆς ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. [203] ἅμα δὲ ταῦτα λέγων καὶ δι' αὐτοῦ καθίστατο τὴν χώραν ὀρῶν τὸν Ὑρκανὸν νωθῆ τε καὶ βασιλείας ἀτονώτερον. Φασάηλον μὲν δὴ τῶν παίδων τὸν πρεσβύτατον Ἰεροσολύμων καὶ τῶν πέριξ στρατηγὸν καθίστησιν, τὸν δὲ μετ' αὐτὸν Ἡρώδην ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἔστειλεν εἰς Γαλιλαίαν κομιδῆ νέον.

(5)[204] Ὁ δὲ ὢν φύσει δραστήριος ὕλην εὐθέως εὕρισκε τῷ φρονήματι. καταλαβὼν οὖν Ἐζεκίαν τὸν ἀρχιληστήν τὰ προσεχῆ τῇ Συρίᾳ κατατρέχοντα μετὰ μεγίστου στίφους αὐτὸν τε συλλαβὼν ἀποκτείνει καὶ πολλοὺς τῶν ληστῶν. [205] ὁ δὲ μάλιστα τοῖς Σύροις ἡγεῖτο κεχαρισμένον: ὑμνεῖτο γοῦν ἀνά τε τὰς κώμας καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν Ἡρώδης ὡς εἰρήνην αὐτοῖς καὶ τὰς κτήσεις ἀνασσεσώκως. γίνεται δ' ἐκ τούτου καὶ Σέξτω Καίσαρι γνώριμος ὄντι συγγενεῖ τοῦ μεγάλου Καίσαρος καὶ διοικοῦντι τὴν Συρίαν. [206] πρὸς δὲ τὸν ἀδελφὸν εὐδοκιμοῦντα καὶ Φασάηλος ἐφιλοτιμεῖτο τὴν ἀγαθὴν ἔριν τοὺς ἐν τοῖς Ἰεροσολύμοις εὐνουστέρους καθιστάμενος καὶ δι' αὐτοῦ μὲν ἔχων τὴν πόλιν μηδὲν δὲ ἀπειροκάλως εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐξυβρίζων. [207] ἐντεῦθεν Ἀντιπάτρῳ θεραπεία τε ἦν ἐκ τοῦ ἔθνους βασιλικὴ καὶ τιμαὶ παρὰ πάντων ὡς δεσπότη τῶν ὄλων: οὐ μὴν αὐτὸς τῆς πρὸς Ὑρκανὸν εὐνοίας ἢ πίστεως τι μετεκίνησεν.

(6)[208] Ἀμήχανον δ' ἐν εὐπραγίαις φθόνον διαφυγεῖν: Ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῇ πρὸς τὸ κλέος τῶν νεανίσκων ἐδάκνετο, μάλιστα δὲ ἐλύπει τὰ Ἡρώδου κατορθώματα καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον εὐδοξίας προστρέχοντες πολλοὶ [δὲ] τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις βασκάνων ἠρέθιζον, οἷς ἢ τὸ τῶν παίδων ἢ τὸ Ἀντιπάτρου σωφρονικὸν προσίστατο, [209] λέγοντες ὡς Ἀντιπάτρῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ παραχωρήσας τῶν πραγμάτων καθέζοιτο τοῦνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξουσίας. καὶ μέχρι τοῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτοῦ βασιλεῖς ἐπιτρέφων; οὐδὲ γὰρ εἰρωνεύεσθαι τὴν ἐπιτροπὴν αὐτοῦς ἔτι, φανεροὺς δὲ εἶναι δεσπότης παρωσαμένους ἐκείνον, εἴ γε μήτε ἐντολὰς δόντος μήτε ἐπιστείλαντος αὐτοῦ τοσοῦτους παρὰ τὸν τῶν Ἰουδαίων νόμον ἀνήρηκεν Ἡρώδης: ὃν, εἰ μὴ βασιλεὺς ἐστίν ἀλλ' ἔτι ιδιώτης, δεῖν ἐπὶ δίκην ἤκειν ἀποδώσοντα λόγον αὐτῷ τε καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἐφίαισιν.

(7)[210] Τούτοις κατὰ μικρὸν Ὑρκανὸς ἐξεκαίετο καὶ τὴν ὀργὴν τελευταῖον ἐκρήξας ἐκάλει κριθησόμενον τὸν Ἡρώδην. ὁ δὲ καὶ τοῦ πατρὸς παραινοῦντος καὶ τῶν πραγμάτων διδόντων παρησίαν ἀνήει φρουραῖς διαλαβὼν πρότερον τὴν Γαλιλαίαν. ἦει δὲ μετὰ καρτεροῦ στίφους, ὡς μήτε καταλύειν δόξειεν Ὑρκανὸν λαμπρὰν ἄγων δύναμιν μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῷ φθόνῳ. [211] Σέξτος δὲ Καίσαρ δεῖσας περὶ τῷ νεανίᾳ, μὴ τι παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἀποληφθεὶς πάθη, πέμπει πρὸς Ὑρκανὸν τοὺς

παραγγελοῦντας διαρρήδην ἀπολύειν Ἡρώδην τῆς φονικῆς δίκης. ὁ δὲ καὶ ἄλλως ὠρμημένος, ἠγάπα γὰρ Ἡρώδην, ἀποψηφίζεται.

(8)[212] Καὶ ὡς ὑπολαμβάνων ἄκοντος τοῦ βασιλέως διαφυγεῖν εἰς Δαμασκὸν ἀνεχώρησεν πρὸς Σέξτον παρασκευαζόμενος οὐδὲ αὐθις ὑπακοῦσαι καλοῦντι. καὶ πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον τὸν Ὑρκανὸν κατ' ὀργὴν τε οἴχεσθαι τὸν Ἡρώδην λέγοντες καὶ παρεσκευασμένον κατ' αὐτοῦ: πιστεύων δ' ὁ βασιλεὺς οὐκ εἶχεν ὅ τι χρὴ δρᾶν. [213] ὡς ἑώρα μείζονα τὸν διάφορον. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ Σέξτου Καίσαρος στρατηγὸς ἀνεδείχθη κοίλης Συρίας καὶ Σαμαρείας οὐ μόνον τε κατ' εὐνοίαν τὴν ἐκ τοῦ ἔθνους ἀλλὰ καὶ δυνάμει φοβερός ἦν. εἰς ἔσχατον δέους κατέπεσεν Ὑρκανός, ὅσον οὐπω προσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὀρμήσειν μετὰ στρατιᾶς.

(9)[214] Καὶ οὐ διήμαρτεν τῆς οἰήσεως: ὁ γὰρ Ἡρώδης κατ' ὀργὴν τῆς περὶ τὴν δίκην ἀπειλῆς στρατιᾶν ἀθροίσας ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἤγεν καταλύσων τὸν Ὑρκανόν. κἂν ἔφθη τοῦτο ποιήσας, εἰ μὴ προεξελθόντες ὁ τε πατὴρ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκλασαν αὐτοῦ τὴν ὀρμὴν παρακαλοῦντες καὶ αὐτὸν ἀπειλῆ καὶ ἀνατάσει μόνῃ μετρήσαι τὴν ἄμυναν, φείσασθαι δὲ τοῦ βασιλέως, ὑφ' οὗ μέχρι τοσαύτης δυνάμεως προῆλθεν: δεῖν τε, εἰ κληθεὶς ἐπὶ δίκην παρώξυνται, καὶ περὶ τῆς ἀφέσεως εὐχαριστεῖν καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ σκυθρωπὸν ἀπαντᾶν, περὶ δὲ τῆς σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. [215] εἰ δὲ δὴ λογιστέον εἴη καὶ πολέμου ῥοπὰς βραβεύεσθαι θεῶ, πλέον εἶναι τῆς στρατείας τὸ ἄδικον. διὸ δὴ καὶ περὶ τῆς νίκης οὐ χρὴ κατὰ πᾶν εὐέλπιν εἶναι, μέλλοντά γε συμβαλεῖν βασιλεῖ καὶ συντρόφῳ καὶ πολλάκις μὲν εὐεργέτη, χαλεπῶ δὲ οὐδέποτε, πλὴν ὅσον πονηροῖς συμβούλοις χρώμενος ἐπισείσειεν αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος. πείθεται τούτοις Ἡρώδης ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὐταρκες εἶναι καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν ἐπιδείξασθαι τῷ ἔθνει.

(10)[216] Κἂν τούτῳ γίνεται περὶ Ἀπάμειαν ταραχὴ Ῥωμαίων καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, Καικιλίου μὲν Βάσσου διὰ τὴν εἰς Πομπήιον εὐνοίαν δολοφονήσαντος Σέξτου Καίσαρα καὶ τὴν ἐκείνου δυνάμιν παραλαβόντος, τῶν δ' ἄλλων Καίσαρος στρατηγῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ φόνου μετὰ δυνάμεως συνελθόντων. [217] οἷς καὶ διὰ τὸν ἀνηρημένον καὶ διὰ τὸν περιόντα Καίσαρα φίλους ὄντας ἀμφοτέρους ὁ Ἀντίπατρος διὰ τῶν παιδῶν ἐπεμψεν συμμαχίαν. μηκνυομένου δὲ τοῦ πολέμου Μοῦρκος μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Σέξτου παραγίνεται διάδοχος,

XI

(1)[218] συνίσταται δὲ Ῥωμαίοις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ μέγας πόλεμος Κασσίου καὶ Βρούτου κτεινάντων δόλῳ Καίσαρα κατασχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἑπτὰ. μεγίστου δ' ἐπὶ τῷ φόνῳ γενομένου κινήματος καὶ διαστασιασθέντων τῶν δυνατῶν ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει πρὸς ὁ συμφέρειν ὑπελάμβανεν, καὶ δὴ καὶ Κάσσιος εἰς Συρίαν καταληψόμενος τὰς περὶ Ἀπάμειαν δυνάμεις. [219] ἔνθα Βάσσῳ τε Μοῦρκον καὶ τὰ διεστῶτα τάγματα διαλλάξας ἐλευθεροῖ μὲν Ἀπάμειαν τῆς πολιορκίας, ἠγούμενος δ' αὐτὸς τῆς στρατιᾶς ἐπήγει φορολογῶν τὰς πόλεις καὶ παρὰ δυνάμιν τὰς εἰσπράξεις ποιούμενος.

(2)[220] Κελευσθὲν δὲ καὶ Ἰουδαίους εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια τάλαντα δείσας Ἀντίπατρος τὴν ἀπειλὴν τοῦ Κασσίου τοῖς τε υἱοῖς διεῖλεν εἰσπράττειν τὰ χρήματα καὶ τισιν ἄλλοις τῶν ἐπιτηδείων κατὰ τάχος, ἐν οἷς καὶ Μαλίχῳ τινὶ τῶν διαφόρων: οὕτως ἠπειγεν ἡ ἀνάγκη. [221] πρῶτος δ' ἀπεμειλίξαστο Κάσσιον Ἡρώδης τὴν ἑαυτοῦ μοῖραν ἐκ τῆς Γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλος ἦν. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς βραδυτῆτα κακίσας αὐταῖς ἐθυμοῦτο ταῖς πόλεσιν. [222] Γόφνα γοῦν καὶ Ἀμμαοῦν καὶ δύο ἐτέρας τῶν ταπεινοτέρων ἐξανδραποδισάμενος ἐχώρει μὲν ὡς καὶ Μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ σπεύσας εἰσέπραξεν, ἐπέσχεν δὲ τὴν τούτου καὶ τὴν τῶν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν Ἀντίπατρος ταχέως ἑκατὸν τάλαντοις θεραπεύσας Κάσσιον.

(3)[223] Οὐ μὴν Μάλιχος ἀναχωρήσαντος Κασσίου τῆς χάριτος ἀπεμνημόνευσεν Ἀντιπάρῳ, κατὰ δὲ τοῦ πολλάκις σωτήρος ἐπιβουλήν ἐνεσκευάζετο σπεύδων ἀνελεῖν τὸν ἐμπόδιον αὐτοῦ τοῖς ἀδικήμασιν Ἀντίπατρος δὲ τὴν τε ἰσχὺν καὶ τὸ πανοῦργον τάνδρος ὑποδείσας διαβαίνει τὸν Ἰορδάνην στρατὸν ἀθροίσων εἰς τὴν τῆς ἐπιβουλῆς ἄμυναν. [224] φωραθεὶς δὲ Μάλιχος ἀναιδείᾳ τῶν Ἀντιπάρου παιδῶν περιγίνεται: τὸν τε γὰρ Ἱεροσολύμων φρουρὸν Φασάηλον καὶ Ἡρώδην πεπιστευμένον τὰ ὄπλα πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὄρκοις ἐκγοητεύσας διαλλακτὰς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει γίνεσθαι. πάλιν γοῦν ὑπ' Ἀντιπάρου σώζεται πείσαντος Μοῦρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα Συρίας, ὡς ὠρμητο κτεῖναι Μάλιχον ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισεν.

(4)[225] Συστάντος δὲ τοῦ πρὸς Κάσιον καὶ Βροῦτον πολέμου Καίσαρι τε τῷ νέῳ καὶ Ἀντωνίῳ Κάσιος καὶ Μοῦρκος στρατιὰν ἀθροίσαντες ἐκ τῆς Συρίας, ἐπειδὴ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας Ἡρώδης ἔδοξε, τότε μὲν αὐτὸν Συρίας ἀπάσης ἐπιμελητὴν καθιστᾶσιν δύναμιν πεζὴν τε καὶ ἵππικὴν δόντες, μετὰ δὲ τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν ἀποδείξειν Κάσιος ὑπέσχετο καὶ Ἰουδαίας βασιλέα. [226] συνέβη δ' Ἀντιπάτρῳ τὴν τε ἰσχὴν τοῦ παιδὸς καὶ τὴν ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας γενέσθαι: ταῦτα γὰρ δεῖσας ὁ Μάλιχος διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασιν δοῦναι φάρμακον Ἀντιπάτρῳ. καὶ ὁ μὲν ἀγώνισμα τῆς Μαλίχου παρανομίας γενόμενος μετὰ τὸ συμπόσιον θνήσκει τὰ τε ἄλλα δραστήριος ἀνὴρ ἐν ἀφηγήσει πραγμάτων καὶ τὴν ἀρχὴν ἀνακτησάμενός τε Ὑρκανῷ καὶ διαφυλάξας: (5)[227] Μάλιχος δὲ καθ' ὑπόνοιαν τῆς φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος ἀρνούμενος ἔπειθεν καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν ὀπλίτας συγκροτῶν: οὐ γὰρ ἡρεμήσειν Ἡρώδην ὑπελάμβανεν, ὃς δὴ καὶ παρῆν αὐτίκα στρατὸν ἄγων ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ πατρὸς. [228] Φασαήλου δὲ τὰδελφοῦ συμβουλευσάντος αὐτῷ μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διαστασιάσειν γὰρ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ἀπολογούμενόν τε προσίεται τὸν Μάλιχον καὶ τῆς ὑπονοίας ἀπολύειν ὠμολόγει, λαμπρὰν δὲ πομπὴν ἐπὶ τῷ πατρὶ κηδείας ἐτέλεσεν.

(6)[229] Τραπίεις δ' ἐπὶ Σαμάρειαν στάσει τεταραγμένην κατεστήσατο τὴν πόλιν: ἔπειτα καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς Ἱεροσόλυμα τοὺς ὀπλίτας ἄγων. καὶ πέμπων Ὑρκανός, ἐνήγγεν γὰρ δεδοικῶς τὴν ἔφοδον Μάλιχος, ἐκώλυεν τοὺς ἄλλοφύλους εἰσαγαγεῖν ἐφ' ἀγνεύοντας τοὺς ἐπιχωρίους. ὁ δὲ τῆς προφάσεως καταφρονήσας καὶ τοῦ προστάσσοντος εἰσέρχεται διὰ νυκτός. [230] καὶ πάλιν Μάλιχος προσιῶν ἔκλαιεν Ἀντίπατρον: ἀνθυπεκρίνετο δὲ μόλις Ἡρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων καὶ Κασσίῳ δι' ἐπιστολῶν τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν ἀπωδύρετο μισοῦντι καὶ ἄλλως Μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ μετιέναι τὸν φονέα τοῦ πατρὸς ἀντεπιστείλας καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχους λάθρα προσέταξεν Ἡρώδῃ βοηθεῖν εἰς πρᾶξιν δικαίαν.

(7)[231] Καὶ ἐπειδὴ Λαοδικεῖαν ἐλόντος αὐτοῦ συνήσαν οἱ πανταχόθεν δυνατοὶ δωρεάς τε καὶ στεφάνους φέροντες, Ἡρώδης μὲν τοῦτον τῇ τιμωρίᾳ τὸν καιρὸν ἀφώρισεν, Μάλιχος δὲ ὑποπτεύσας, ὡς ἐν Τύρῳ γίνεται, τὸν τε υἱὸν ὀμηρεύοντα παρὰ τοῖς Τυρίοις ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀποδρᾶναι παρεσκευάζετο: [232] παρῶξυνεν δ' αὐτὸν ἢ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις ἐνθυμείσθαι καὶ μείζονα: τὸ τε γὰρ ἔθνος ἐπαναστήσειν Ῥωμαίοις ἤλπισεν Κασσίου τῷ πρὸς Ἀντωνίων πολέμῳ περισπωμένου καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς Ὑρκανὸν καταλύσας εὐμαρῶς.

(8)[233] Ἐπεγέλα δ' ἄρα τὸ χρεῶν αὐτοῦ ταῖς ἐλπίσιν. ὁ γοῦν Ἡρώδης προιδόμενος αὐτοῦ τὴν ὀρμὴν τὸν τε Ὑρκανὸν κάκεινον ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλει, παρεστῶτας ἔπειτα τῶν οἰκετῶν τινὰς πρὸς αὐτὸν εἰσέπεμψεν ὡς ἐπὶ τὴν τοῦ δεῖπνου παρασκευήν, τῷ δὲ ὄντι προειπεῖν τοῖς χιλιάρχοις ἐξελεῖν ἐπὶ τὴν ἐνέδραν. [234] κάκεινοι τῶν Κασσίου προσταγμάτων ἀναμνησθέντες ἐπὶ τὸν πρὸ τῆς πόλεως αἰγιαλὸν ἐξήεσαν ξιφῆρεις, ἔνθα περιστάντες τὸν Μάλιχον πολλοῖς τραύμασιν ἀναιροῦσιν. Ὑρκανός δὲ παραρηγία μὲν λυθεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσεν, μόλις δὲ ἀνενεγκῶν Ἡρώδην διηρώτα, τίς ὁ κτείνας εἶη Μάλιχον. [235] ἀποκρινάμενος δὲ τινος τῶν χιλιάρχων “τὸ Κασσίου πρόσταγμα”, “Κάσιος ἄρα, ἔφη, κάμει καὶ τὴν πατρίδα μου σώζει τὸν ἀμφοτέρων ἐπίβουλον ἀνελῶν.” εἶτε δὲ φρονῶν Ὑρκανός οὕτως εἶθ' ὑπὸ δέους ὁμόσε τῇ πράξει χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἦν. ἀλλὰ γὰρ Μάλιχον μὲν οὕτως Ἡρώδης μετήλθεν.

XII

(1)[236] Κασσίου δὲ ἀναχωρήσαντος ἐκ Συρίας πάλιν στάσις ἐν Ἱεροσόλυμοις γίνεται Ἐλικος μετὰ στρατιᾶς ἐπαναστάντος Φασαήλῳ καὶ κατὰ τὴν ὑπὲρ Μαλίχου τιμωρίαν ἀμύνεσθαι θέλοντος Ἡρώδην εἰς τὸν ἀδελφόν. Ἡρώδης δὲ ἔτυχεν μὲν ὦν παρὰ Φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ Δαμασκόν, ὠρμημένος δὲ βοηθεῖν ὑπὸ νόσου κατείχετο. [237] κὰν τούτῳ Φασαήλος καθ' ἑαυτὸν Ἐλικος περιγεόμενος Ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν ὦν τε Ἐλικὶ συμπράξειεν, καὶ ὅτι περιορῶν τὸν ἀδελφὸν τὸν Μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα: πολλὰ γὰρ δὴ κατέληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον Μασάδαν.

(2)[238] Οὐ μὴν αὐτῷ τι πρὸς τὴν Ἡρώδου βίαν ἤρκεσεν, ὃς ἀναρρωσθεὶς τὰ τε ἄλλα παραλαμβάνει κάκεινον ἐκ τῆς Μασάδας ἰκέτην ἀφήκεν. ἐξήλασεν δὲ καὶ ἐκ τῆς Γαλιλαίας Μαρίωνα τὸν Τυρίων τύραννον ἤδη τρία κατεσχηκότα τῶν ἐρυμάτων, τοὺς δὲ ληφθέντας Τυρίους ἔσωσεν μὲν πάντας, ἦσαν δ' οὖς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν εὐνοίαν ἑαυτῷ παρὰ τῆς πόλεως καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος παρασκευαζόμενος. [239] ὁ δὲ Μαρίων ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ Κασσίου τυραννίσιν πᾶσαν

διαλαβόντος την Συρίαν, κατά δὲ τὸ πρὸς Ἡρώδη ἐχθὸς συγκατήγαγεν Ἀντίγονον τὸν Ἀριστοβούλου, καὶ τὸ πλέον διὰ Φάβιον, ὃν Ἀντίγονος χρήμασιν προσποιησάμενος βοηθὸν εἶχεν τῆς καθόδου: χορηγὸς δ' ἦν ἀπάντων ὁ κηδεστὴς Πτολεμαῖος Ἀντιγόνῳ.

(3)[240] Πρὸς οὓς Ἡρώδης ἀντιπαραταξάμενος ἐπὶ τῶν ἐμβολῶν τῆς Ἰουδαίας κρατεῖ τῆ μάχη καὶ τὸν Ἀντίγονον ἐξελάσας ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ἐπὶ τῷ κατορθώματι: καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι τότε ὤκειώντο διὰ τὴν πρὸς Ὑρκανὸν ἐπιγαμίαν αὐτῷ. [241] πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναικὰ τῶν ἐπιχωρίων οὐκ ἄσημον, Δωρὶς ἐκαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγέννησεν Ἀντίπατρον, τότε δὲ γήμας τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατριδὴν δὲ Ὑρκανοῦ Μαριάμην οἰκείῳ τῷ βασιλεῖ γίνεται.

(4)[242] Ἐπεὶ δὲ Κάσσιον περὶ Φιλίππους ἀνελόντες ἀνεχώρησαν εἰς μὲν Ἰταλίαν Καῖσαρ ἐπὶ δὲ τῆς Ἀσίας Ἀντώνιος, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς Ἀντώνιον εἰς Βιθυνίαν ἦκον καὶ Ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ κατηγοροῦντες Φασαήλου καὶ Ἡρώδου, βία μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον περιεῖναι Ὑρκανῷ τίμιον. πρὸς ἃ παρῶν Ἡρώδης καὶ τεθεραπευκῶς οὐκ ὀλίγοις Ἀντώνιον χρήμασιν οὕτως διέθηκεν, ὡς μὴδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνασχεσθαι. (5)[243] καὶ τότε μὲν οὕτως διελύθησαν, αὐθις δὲ οἱ ἐν τέλει Ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὴν πρὸς Ἀντιόχειαν Δάφνην ἐπ' Ἀντώνιον ἤδη τῷ Κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον: οἱ προστησάμενοι τοὺς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατωτάτους κατηγοροῦν τῶν ἀδελφῶν. ὑπήντα δὲ Μεσάλας ἀπολογούμενος συμπαρεστῶτος Ὑρκανοῦ διὰ τὸ κῆδος. [244] καὶ Ἀντώνιος ἀκούσας ἑκατέρων Ὑρκανοῦ διεπυθάνετο τοὺς ἐπιτηδειότερους ὄντας ἄρχειν: τοῦ δὲ τοὺς περὶ τὸν Ἡρώδη προκρίνοντος, ἦσθεις, ἦν γὰρ δὴ καὶ ξένος αὐτοῖς πατρῶος δεχθεὶς ὑπ' Ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν Ἰουδαίαν σὺν Γαβινίῳ παρέβαλλεν, τετράρχας ἀποδείκνυσιν τοὺς ἀδελφοὺς πᾶσαν διοικεῖν τὴν Ἰουδαίαν ἐπιτρέπων.

(6)[245] Προσαγανακτούντων δὲ τῶν πρέσβων πεντεκαίδεκα μὲν συλλαβῶν εἴργνυσιν, οὓς καὶ ἀνελεῖν ὤρμησεν, τοὺς δὲ λοιποὺς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασεν. πρὸς ὃ μείζων ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις γίνεται ταραχή: χιλίους γοῦν πάλιν ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς Τύρον, ἔνθα διέτριβεν Ἀντώνιος ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὠρμημένος. ἐπὶ τούτους κεκραγότας ἐκπέμπει τὸν ἄρχοντα τῶν Τυρίων κολάζειν προστάξας οὓς ἂν λάβῃ, συγκατασκευάζειν δὲ τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κατασταθεῖσιν τετράρχαις.

(7)[246] Πρὸ δὲ τούτου πολλὰ παρήνει προελθῶν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν Ἡρώδης σὺν Ὑρκανῷ μήθ' ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἰτίους μήτε τῆ πατρίδι πολέμου γίνεσθαι φιλονεικούντας ἀκρίτως. τῶν δὲ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτούντων Ἀντώνιος ἐκπέμψας ὀπλίτας πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινεν, πολλοὺς δὲ ἔτρωσεν: ὢν οἱ τε πεσόντες ταφῆς καὶ οἱ τραυματῆαι θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ Ὑρκανοῦ. [247] οὐ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν πόλιν συνταράσσοντες παρῶξυναν Ἀντώνιον ὥστε καὶ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

XIII

(1)[248] Μετὰ δὲ ἔτη δύο Βαζαφράνου τοῦ Πάρθων σατράπου σὺν Πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ Συρίαν κατασχόντος Λυσανίας ἀναδεγμένος ἤδη τὴν ἀρχὴν τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, Πτολεμαῖος δ' ἦν οὗτος ὁ Μενναῖος, πείθει τὸν σατράπην ὑποσχέσει χιλίων ταλάντων καὶ πεντακοσίων γυναικῶν καταγαγεῖν ἐπὶ τὰ βασίλεια τὸν Ἀντίγονον, καταλύσαι δὲ τὸν Ὑρκανόν. [249] τούτοις ὑπαχθεὶς Πάκορος αὐτὸς μὲν ἦει κατὰ τὴν παράλιον, Βαζαφράνην δὲ διὰ τῆς μεσογειοῦ προσέταξεν ἐμβαλεῖν. τῶν δ' ἐπιθαλαττίων Τύριοι Πάκορον οὐκ ἐδέξαντο καίτοι Πτολεμαίων καὶ Σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ δ' οἰνοχῶν τινὶ τῶν βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοῖραν τῆς ἵππου παραδοὺς προεμβαλεῖν ἐκέλευσεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν κατασκευζόμενόν τε τὰ τῶν πολεμίων καὶ πρὸς ἃ δέοι βοηθήσοντα Ἀντιγόνῳ.

(2)[250] Τῶν δὲ ληζομένων τὸν Κάρομηλον πολλοὶ Ἰουδαῖοι συνδραμόντες πρὸς Ἀντίγονον προθύμους ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δὲ αὐτοὺς ἐπὶ τὸν καλούμενον Δρυμὸν προέπεμψεν τὸ χωρίον καταλαβεῖν: ἐν ᾧ γενομένης συμβολῆς ὡσάμενοι τοὺς πολεμίους καὶ διώξαντες ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἔθεον γενόμενοί τε πλείους μέχρι τῶν βασιλείων προῆλθον. [251] Ὑρκανοῦ δὲ καὶ Φασαήλου δεξαμένων αὐτοὺς καρτερῶ στίφει μάχη κατὰ τὴν ἀγορὰν συρρήγνυται, καθ' ἣν τρεψάμενοι τοὺς πολεμίους οἱ περὶ Ἡρώδη κατακλείουσιν εἰς τὸ ἱερόν καὶ φρουροὺς αὐτῶν ἄνδρας ἐξήκοντα ταῖς πλησίον οἰκίαις ἐγκατέστησαν. [252] τούτους μὲν ὁ στασιάζων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς ἐπελθῶν

ἐμπύρῃσιν, Ἡρώδης δὲ τοῦ δήμου πολλοὺς κατ' ὄργην τῶν ἀπολωλότων ἀναιρεῖ συμβαλῶν, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπεκθεόντων ἀλλήλοις κατὰ λόχους φόνος ἦν ἀδιάλειπτος.

(3)[253] Ἐνστάσης δ' ἑορτῆς, ἡ πεντηκοστὴ καλεῖται, τὰ τε περὶ τὸ ἱερόν πάντα καὶ ἡ πόλις ὅλη πλήθους τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἀναπίμπλαται τὸ πλεόν ὀπλιτῶν. καὶ Φασάηλος μὲν τὸ τεῖχος, Ἡρώδης δ' οὐ μετὰ πολλῶν ἐφρούρει τὰ βασιλεία: καὶ τοῖς πολεμίοις ἐπεκδραμῶν ἀσυντάκτοις κατὰ τὸ προάστειον πλείστους μὲν ἀναιρεῖ, τρέπεται δὲ πάντας καὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἱερόν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα ἐγκλείει. [254] κὰν τούτῳ διαλλακτὴν μὲν Αντίγονος παρακαλεῖ Πάκορον εἰσαφεῖναι, Φασάηλος δὲ πεισθεὶς τῇ τε πόλει καὶ ξενίᾳ τὸν Πάρθον εἰσδέχεται μετὰ πεντακοσίων ἰππέων, προφάσει μὲν ἦκοντα τοῦ παῦσαι τὴν στάσιν. [255] τὸ δὲ ἀληθὲς Αντιγόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν Φασάηλον ἐνεδρεῶν ἀνέπεισεν πρὸς Βαζαφράνην πρεσβεύσασθαι περὶ καταλύσεως, καίτοι γε πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου καὶ παραινούντος ἀναιρεῖν τὸν ἐπίβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους εἶναι τοὺς βαρβάρους, ἕξεισιν Ὑρκανὸν παραλαβῶν, καὶ Πάκορος, ὡς ἦττον ὑποπτεύοιτο, καταλιπὼν παρ' Ἡρώδη τινὰς τῶν καλουμένων Ἐλευθέρων ἰππέων τοῖς λοιποῖς προέπεμψεν Φασάηλον.

(4)[256] Ὡς δ' ἐγένοντο κατὰ τὴν Γαλιλαίαν, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφεστῶτας κὰν τοῖς ὄπλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ σατράπῃ δὲ ἐνετύγχανον πανούργῳ σφόδρα καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσιν τὴν ἐπιβουλήν καλύπτοντι: δῶρα γοῦν δούς αὐτοῖς ἔπειτα ἀναχωροῦντας ἐλόχα. [257] τοῖς δ' αἰσθησὶς γίνεται τῆς ἐπιβουλῆς καταχθεῖσιν εἰς τι τῶν παραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται Ἐκδίππων: ἐκεῖ γὰρ τὴν τε ὑπόσχεσιν τῶν χιλίων ἤκουσαν ταλάντων καὶ ὡς Αντίγονος τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν ἐν ταῖς πεντακοσίαις καθοσιώσειεν Πάρθοις, [258] ὅτι τε προλοχίζοιτο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων αἰεὶ, πάλαι δ' ἂν καὶ συνελήφθησαν, εἰ μὴ περιέμενον ἐν Ἱεροσολύμοις Ἡρώδην πρότερον λαβεῖν, ὡς μὴ προπυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξειτο. ταῦτ' οὐκέτι λόγος ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ φυλακὰς ἤδη πόρωθεν ἑαυτῶν ἔβλεπον.

(5)[259] Οὐ μὴν Φασάηλος καίτοι πολλὰ παραινούντος Ὁφελλίου φεύγειν, πέπτυστο γὰρ οὗτος παρὰ Σαραμάλλα τοῦ πλουσιωτάτου τότε Σύρων τὴν σύνταξιν τῆς ἐπιβουλῆς ὄλην, καταλιπεῖν Ὑρκανὸν ὑπέμεινεν, ἀλλὰ τῷ σατράπῃ προσελθὼν ἀντικρὺς ὠνειδίξεν τὴν ἐπιβουλήν καὶ μάλισθ' ὅτι γένοιτο τοιοῦτος χρημάτων ἔνεκεν: πλείω γε μὴν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὧν Αντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχετο. [260] πρὸς ταῦτα πανούργως ὁ Πάρθος ἀπολογίαις τε καὶ ὄρκοις ἀποσκευασάμενος τὴν ὑποψίαν ᾤχετο πρὸς Πάκορον. εὐθέως δὲ τῶν καταλειφθέντων Πάρθων οἷς προσετέτακτο Φασάηλόν τε καὶ Ὑρκανὸν συνελάμβανον τὰ τε ἄλλα πρὸς τὴν ἐπιτορκίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους.

(6)[261] Ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν Ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν ἔξω τοῦ τείχους ἀπατήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δὲ ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεῦων τοὺς βαρβάρους καὶ τότε πεπυσμένος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμπεπτωκέναι τὰ μηνύοντα τὴν ἐπιβουλήν αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἠβούλετο καίτοι μάλα ἀξιοπίστως τοῦ Πακόρου φάσκοντος δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς ἐπιστολὰς κομίζουσιν: οὔτε γὰρ ἐάλωκέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς καὶ περιέχειν οὐκ ἐπιβουλήν, ἀλλ' ὅποσα διεπράξατο Φασάηλος. [262] ἔτυχεν δὲ παρ' ἄλλων προακηκοῶς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσήει Ὑρκανοῦ θυγάτηρ Μαριάμμη, συνετωτάτη γυναικῶν, καταντιβολοῦσα μὴ προίεναι μηδ' ἐμπιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερώς ἐπιχειροῦσι τοῖς βαρβάρους.

(7)[263] Ἐτι δὲ τῶν περὶ Πάκορον σκεπτομένων, πῶς ἂν κρύφα τὴν ἐπιβουλήν ἀπαρτίσειαν, οὐ γὰρ ἐκ φανεροῦ οἷόν τε ἦν ἀνδρὸς οὕτω δυνατοῦ περιγενέσθαι, προλαβῶν Ἡρώδης μετὰ τῶν οἰκισιῶν προσώπων νύκτωρ ἐπὶ Ἰδουμαίας ἐχώρει λάθρα τῶν πολεμίων. [264] αἰσθόμενοι δ' οἱ Πάρθοι κατεδίωκον. κάκεινος τὴν μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὴν καθωμολογημένην παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προστάξας ὀδεύειν αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων ἀνέκοπτε τοὺς βαρβάρους: καὶ πολλοὺς κατὰ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκτείνας εἰς Μασάδαν τὸ φρούριον ἠπείγετο.

(8)[265] Βαρυτέρους δὲ κατὰ τὴν φυγὴν Πάρθων Ἰουδαίους ἐπέειρασεν, ἐνοχλήσαντας μὲν διηνεκῶς, ἀπὸ δὲ ἐξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων καὶ παραταξαμένους ἐπιεικῶς πολὺν χρόνον. ἔνθα κρατήσας Ἡρώδης καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας αὐθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον καὶ βασιλείοις πολυτελεστάτοις ἐκόσμησεν καὶ ἀκρόπολιν ὀχυρωτάτην ἀνεδείματο Ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀπὸ ἑαυτοῦ. [266] τῆνικαῦτὰ γε μὴν φεύγοντι καθ' ἡμέραν αὐτῷ προσεγίνοντο πολλοί, καὶ κατὰ Ῥῆσαν γενομένῳ τῆς Ἰδουμαίας Ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας συνεβούλευεν τοὺς πολλοὺς τῶν ἐπομένων ἀποφορτίσασθαι: μὴ γὰρ ἂν τοσοῦτον ὄχλον δέξασθαι τὴν Μασάδαν. [267] ἦσαν δὲ ὑπὲρ τοὺς

έννακισχιλίους. πεισθείς Ἡρώδης τοὺς μὲν βαρυτέρους τῆς χρείας διαφήκεν ἀνὰ τὴν Ἰδουμαίαν δούς ἐφόδια, μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων τοὺς ἀλκιμωτάτους κατασχών εἰς τὸ φρούριον διασώζεται. καταλιπὼν δὲ ἐνταῦθα ταῖς γυναιξίν οὐκτακοσίους φύλακας καὶ διαρκῆ τὰ ἐπιτήδεια πρὸς πολιορκίαν αὐτὸς εἰς τὴν Ἀραβικὴν Πέτραν ἠπείγετο.

(9)[268] Πάρθοι δ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐφ' ἀρπαγὴν τραπόμενοι τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκίας εἰσέπιπτον καὶ τὸ βασιλείον ἀπεχόμενοι μόνων τῶν Ὑρκανοῦ χρημάτων: ἦν δ' οὐ πλείω τριακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων οὐχ ὅσοις ἤλπισαν: ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος εἰς τὴν Ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προανεσκεύαστο, καὶ τῶν αὐτῶ προσεχόντων ὁμοίως ἕκαστος. [269] Πάρθοι δὲ μετὰ τὰς ἀρπαγὰς ἐπὶ τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν ὡς ἐμπλησθαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν, ἀνάστατον δὲ ποιῆσαι τὴν Μαρσιαίων πόλιν, μὴ μόνον δὲ καταστήσαι βασιλέα Αντίγονον, ἀλλὰ καὶ παραδοῦναι αὐτῶ Φασαήλῳ τε καὶ Ὑρκανὸν δεσμώτας αἰκίσασθαι. [270] ὁ δὲ Ὑρκανοῦ μὲν προσπεσὼν αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μὴδὲ αὐθις ἐν μεταβολῇ ποτε δύναίτο τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπολαβεῖν: (10)[271] δεῖ γὰρ ὀλοκλήρους ἀρχιεραῖσθαι: τῆς Φασαήλου δὲ ἀρετῆς ὑστερίζει φθάσαντος πέτρα προσρῆξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς καὶ σιδήρου καὶ χειρῶν εἶργετο. κάκεῖνος μὲν Ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν καὶ Ὑρκανὸν ἀγεννέστατον, ἀνδρειότατα θνήσκει ποιησάμενος τὴν καταστροφὴν τοῖς κατὰ τὸν βίον ἔργοις πρέπουσαν: [272] κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνελέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πεμφθεὶς δὲ ἰατρὸς ὑπ' Αντιγόνου θεραπεῦσαι δῆθεν αὐτὸν ἐμπλήσειεν τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων καὶ διαφθείρειεν αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ἦ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπράν. φασὶν γοῦν αὐτὸν καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι πυθόμενον παρὰ γυναιχοῦ τινὸς ὡς Ἡρώδης διαπεφεύγοι, “νῦν, εἰπεῖν, εὐθυμὸς ἄπειμι τὸν μετελευσόμενον τοὺς ἐχθροὺς καταλιπὼν ζῶντα.”

(11)[273] Ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. Πάρθοι δὲ καίτοι διημαρτηκότες ὧν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν καθιστᾶσιν μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις Αντιγόνῳ τὰ πράγματα, δεσμώτην δ' Ὑρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν Παρθυηνήν.

XIV

(1)[274] Ἡρώδης δὲ συντονώτερον ἤλαυνεν εἰς τὴν Ἀραβίαν ὡς ἔτι τᾶδελφοῦ ζώντος ἐπειγόμενος χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσειν ὑπὲρ Φασαήλου τὴν τῶν βαρβάρων ἠλπιζεν πλεονεξίαν. ἐλογίζετο γὰρ, εἰ τῆς πατρῴας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ Ἄραψ γένοιτο καὶ τοῦ δοῦναι δωρεὰν μικρολογώτερος, δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥύσιον θεῖς τὸν τοῦ λυτρομένου παῖδα: [275] καὶ γὰρ ἐπήγετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐτῶν ἑπτὰ: τάλαντα δ' ἦν ἔτοιμος τριακόσια δοῦναι προστησάμενος Τυρίους παρακαλοῦντας. τὸ χρεῶν δ' ἄρα τὴν αὐτοῦ σπουδὴν ἐφθάκει καὶ Φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὸν Ἡρώδης φιλάδελφος ἦν: οὐ μὴν οὐδὲ παρὰ Ἀραψιν εὐρίσκει φιλίαν οὔσαν. [276] ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῶν Μάλχος προπέμψας ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος προσέτασεν ἀναστρέφειν, προφάσει μὲν χρώμενος Πάρθοις, ἐπικηρυκεύσασθαι γὰρ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν Ἡρώδην τῆς Ἀραβίας, τῷ δὲ ὄντι κατασχέειν προαιρούμενος τὰ παρ' Αντιπάτρου χρεῶν καὶ μὴδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντιπαρασχεῖν χρῆζουσιν τοῖς τέκνοις δυσωπεισθαι. συμβούλοις δ' ἐχρήτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ἀποστερεῖν τὰς Αντιπάτρου παρακαταθήκας θέλουσιν: ἦσαν δὲ τῶν περὶ αὐτὸν οἱ δυνατώτατοι.

(2)[277] Ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς Ἀραβας εὐρῶν δι' ἅ φιλάτους ἠλπισεν καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀποκρινάμενος ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος ὑπέστρεψεν ἐπ' Αἰγύπτου. καὶ τὴν μὲν πρώτην ἐσπέραν κατὰ τι τῶν ἐπιχωρίων ἱερὸν ἀυλίζετο τοὺς ὑπολειφθέντας ἀναλαβόν, τῇ δ' ἐξῆς εἰς Ἱεροσόλουρα προελθόντι τὰ περὶ τὴν τᾶδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. [278] προσλαβὼν δὲ πένθους ὅσον ἀπεθήκατο φροντίδων ἦε προσωτέρω. καὶ δὴ βραδέως ὁ Ἄραψ μετανοήσας ἔπεμψεν διὰ τάχους τοὺς ἀνακαλέσοντας τὸν ὑβρισμένον. ἐφθάνεν δὲ καὶ τούτους Ἡρώδης εἰς Πηλούσιον ἀφικόμενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ὑπὸ τῶν ἐφορμούντων τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει: κάκεῖνοι τὴν τε φήμην καὶ τὸ ἀξίωμα τᾶνδρός αἰδεσθέντες προπέμπουσιν αὐτὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. [279] ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ Κλεοπάτρας στρατηγὸν ἐλπιζούσης ἕξειν εἰς ἅ παρεσκευάζετο: διακρουσάμενος δὲ τὰς παρακλήσεις τῆς βασιλίδος καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδείσας μήτε τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν θορύβους ἐπὶ Ῥώμης ἔπλει.

(3)[280] Κινδυνεύσας δὲ περὶ Παμφυλίαν καὶ τοῦ φόρτου τὸ πλεῖον ἐκβαλὼν μόλις εἰς Ῥόδον διασώζεται σφόδρα τῷ πρὸς Κάσιον πολέμῳ τετραχωμένῃ, δεχθεὶς ὑπὸ Πτολεμαίου καὶ Σαπφινίου τῶν φίλων.

καίπερ δὲ ὦν ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ναυπηγεῖται τριήρη μεγίστην, [281] ἐν ἣ μετὰ τῶν φίλων εἰς Βρεντέσιον καταπλεύσας κάκειθεν εἰς Ῥώμην ἐπειχθεὶς πρώτῳ διὰ τὴν πατρῶαν φιλίαν ἐνετύχανεν Ἀντωνίῳ καὶ τὰς τε αὐτοῦ καὶ τοῦ γένους συμφορὰς ἐκδιηγείτο, ὅτι τε τοὺς οικειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορκουμένους διὰ χειμῶνος πλεύσειεν ἐπ' αὐτὸν ἰκέτης.

(4)[282] Ἀντωνίου δὲ ἦπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἴκτος, καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς Ἀντιπάτρου ξενίας, τὸ δὲ ὅλον καὶ διὰ τὴν τοῦ παρόντος ἀρετὴν ἔγνω καὶ τότε βασιλέα καθιστᾶν Ἰουδαίων ὃν πρότερον αὐτὸς ἐποίησεν τετράρχην. ἐνήγεν δὲ οὐκ ἔλαττον τῆς εἰς Ἡρώδην φιλοτιμίας ἢ πρὸς Ἀντίγονον διαφορὰ: τοῦτον γὰρ δὴ στασιώδη τε καὶ Ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανεν. [283] Καίσαρα μὲν οὖν εἶχεν ἐτοιμότερον αὐτοῦ τὰς Ἀντιπάτρου στρατείας ἀνανεούμενον, ἅς κατ' Αἴγυπτον αὐτοῦ τῷ πατρὶ συνδιήνεγκεν, τὴν τε ξενίαν καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὐνοίαν, ὁρῶντά γε μὴν καὶ τὸ Ἡρώδου δραστήριον: [284] συνήγαγεν δὲ τὴν βουλήν, ἐν ἣ Μεσσάλας καὶ μετ' αὐτὸν Ἀτρατίνος παραστησάμενοι τὸν Ἡρώδην τὰς τε πατρῶας εὐεργεσίας καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίαν διεξήεσαν, ἀποδεικνύντες ἅμα καὶ πολέμιον τὸν Ἀντίγονον οὐ μόνον ἐξ ὧν διηνέχθη τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ τότε διὰ Πάρθων λάβοι τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίους ὑπεριδῶν. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κεκινημένης ὡς παρελθὼν Ἀντώνιος καὶ πρὸς τὸν κατὰ Πάρθων πόλεμον βασιλεύειν Ἡρώδην συμφέρειν ἔλεγεν, ἐπισηφίζονται πάντες. [285] λυθείσης δὲ τῆς βουλῆς Ἀντώνιος μὲν καὶ Καίσαρ μέσον ἔχοντες Ἡρώδην ἐξήεσαν, προῆγον δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς οἱ ὑπατοὶ θύσοντές τε καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ Καπετώλιον. τὴν δὲ πρώτην Ἡρώδη τῆς βασιλείας ἡμέραν Ἀντώνιος εἰστία.

XV

(1)[286] Παρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν Μασάδα, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐπιτηδείοις διαρκουμένους, σπανίζοντας δὲ ὕδατος: διὸ καὶ Ἰώσηπος ἀδελφὸς Ἡρώδου σὺν διακοσίοις τῶν οικείων δρασμὸν ἐβουλεύετο εἰς Ἀραβας ἀκηκοὺς τῶν εἰς Ἡρώδην ἀμαρτημάτων Μάλχῳ μεταμέλειν. [287] κὰν ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ περὶ τὴν νύκτα τῆς ἐξόδου συνέβη πλείστον ὕσαι: τῶν γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπλησθέντων οὐκέτ' ἔχρηζεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξήεσαν ἤδη τοῖς περὶ τὸν Ἀντίγονον καὶ τὰ μὲν φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνούς διεφθειρον. οὐ μὴν ἐν ἅπασιν εὐστόχουν, ἔστιν δ' ὅπου καὶ αὐτοὶ πταίοντες ἀνέστρεφον.

(2)[288] Κὰν τούτῳ Βεντίδιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐκ Συρίας Πάρθους ἀνείργειν μετ' ἐκείνους εἰς Ἰουδαίαν παρέβαλεν λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ Ἰώσηπον, ἔργῳ δ' Ἀντίγονον ἀργυριούμενος. [289] ἔγγιστα γοῦν Ἱεροσολύμων αὐλισάμενος ὡς ἐνεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως, Σίλωνα δὲ σὺν μέρει καταλέλοιπεν, ὡς μὴ κατάφωρον τὸ λῆμμα ποιήσειεν πάντας ἀπαναστήσας. Ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων Πάρθους ἐπαμυνεῖν καὶ Σίλωνα τέως ἐθεράπευεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοῖη πρὸ τῆς ἐλπίδος.

(3)[290] Ἦδη δὲ Ἡρώδης καταπεπλευκῶς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας εἰς Πτολεμαίδα καὶ συναγροχῶς δύναμιν οὐκ ὀλίγην ξένων τε καὶ ὁμοφύλων ἤλαυνεν διὰ τῆς Γαλιλαίας ἐπ' Ἀντίγονον συλλαμβανόντων Βεντιδίου καὶ Σίλωνος, οὓς Δέλλιος ὑπ' Ἀντωνίου πεμφθεὶς Ἡρώδην συγκαταγαγεῖν ἔπεισεν. [291] ἐτύχανεν δὲ Βεντίδιος μὲν ἐν ταῖς πόλεσιν τὰς διὰ Πάρθους ταραχὰς καθιστάμενος, Σίλων δὲ ἐν Ἰουδαίᾳ χρήμασιν ὑπ' Ἀντιγόπου διεφθαμένους. οὐ μὴν Ἡρώδης ἰσχύος ἠπόρει, προίοντι δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν ηὔξειτο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλὴν ὀλίγων πᾶσα ἡ Γαλιλαία προσέθετο. [292] προύκειτο μὲν οὖν τὸ ἀναγκαϊότατον ἀγώνισμα Μασάδα καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οικείους ἐκ τῆς πολιορκίας, γίνεται δ' ἐμπόδιον Ἰόπη: ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὔσαν ἐξελεῖν πρότερον, ὡς μὴ χωρῶντος ἐπὶ Ἱεροσολύμων κατὰ νώτου τι τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλείποιτο. συνῆπτεν δὲ καὶ Σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαναστάσεως πρόφασιν εὐρών, ᾧ προσέκειντο Ἰουδαῖοι διώκοντες. ἐπὶ τούτους Ἡρώδης ἐκδραμῶν μετ' ὀλίγου στίφους τρέπεται ταχέως καὶ Σίλωνα διασώζει κακῶς ἀμυνόμενον.

(4)[293] Ἐπειτα Ἰόπην ἐλὼν πρὸς τὴν Μασάδα ῥυσόμενος τοὺς οικείους ἠπέιγετο. καὶ τῶν ἐπιχωρίων οὓς μὲν πατρῶα φιλία προσῆγεν, οὓς δὲ τὸ αὐτοῦ κλέος, οὓς δὲ τῆς ἐξ ἀμφοῖν εὐεργεσίας ἀμοιβή, πλείστους γε μὴν ἐλπίς ὡς ἐκ βασιλέως βεβαίου, δυσκινήτος τε ἤδη δύναμις ἠθροιστο. [294] προίοντα δ' Ἀντίγονος ἐνήδρευεν τὰ ἐπιτήδεια τῶν παρόδων προλοχίζων, ἐν οἷς οὐδὲν ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἔβλαπτεν. Ἡρώδης δὲ τοὺς ἐκ Μασάδας οικείους παραλαβὼν ῥαδίως καὶ Ῥῆσαν τὸ φρούριον ἤει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα: συνῆπτε δ' αὐτῷ τὸ μετὰ Σίλωνος στρατιωτικὸν καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὴν ἰσχὺν καταπλαγέοντες.

(5)[295] Στρατοπεδευσαμένους δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τοῦ ἄστεος οἱ ταύτη φύλακες ἐτόξευόν τε καὶ ἐξηκόντιζον αὐτούς, ἄλλοι δὲ κατὰ στίφος ἐκθέοντες ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων. Ἡρώδης δὲ τὸ μὲν πρῶτον κηρύσσειν περὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευεν ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρείη τοῦ δήμου καὶ ἐπὶ σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μηδὲ τοὺς φανεροὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενος, δώσων δὲ καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνησίαν. [296] ἐπεὶ δὲ ἀντιπαρηγοροῦντες οἱ περὶ τὸν Ἀντίγονον οὔτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων εἶον τινὰς οὔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνεσθαι τοὺς ἀπὸ τοῦ τεύχους ἐπέτρεπεν τοῖς σφετέροις: οἱ δὲ ταχέως ἅπαντας ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν.

(6)[297] Ἐνθα δὴ καὶ Σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν δωροδοκίαν: ἐπισκευασάμενος γὰρ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν σπάνιν ἐπιτηδείων ἀναβοᾶν καὶ χρήματα εἰς τροφὰς ἀπαιτεῖν ἀπάγειν τε σφᾶς χειμεριοῦντας εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἦν ἔρημα πάντα τῶν περὶ Ἀντίγονον προανεσκευασμένων, ἐκίνει τε τὸ στρατόπεδον καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειράτο. [298] Ἡρώδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν Σίλωνα ἡγεμόσιν καὶ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν ὑπὸ τε Καίσαρος καὶ Ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προπεμφθέντα: λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτῶν τὰς ἀπορίας. [299] καὶ μετὰ τὴν δέησιν [εὐθέως] ὀρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χώραν τοσαύτην αὐτοῖς ἐπιτηδείων ἀφθονίαν ἐκόμισεν, ὡς πάσας ἀποκόψαι τὰς Σίλωνος προφάσεις, εἰς τε τὰς ἐξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὴν χορηγίαν προνοούμενος ἐπέστελλεν τοῖς περὶ Σαμάρειαν, ὠκείωτο δ' ἡ πόλις αὐτῷ, σίτον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ βοσκήματα κατάγειν εἰς Ἱεριχοῦντα. [300] ταῦτ' ἀκούσας Ἀντίγονος διέπεμψεν περὶ τὴν χώραν εἰργεῖν καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὀπλιτῶν ὑπὲρ τὴν Ἱεριχοῦντα συνηθοῖσθη: διεκαθέζοντο δὲ ἐπὶ τῶν ὁρῶν παραφυλάσσοντες τοὺς τὰ ἐπιτηδία ἐκκομίζοντας. [301] οὐ μὴν Ἡρώδης ἡρέμει, δέκα δὲ σπειρας ἀναλαβῶν, ὧν πέντε μὲν Ῥωμαίων πέντε δὲ Ἰουδαίων ἦσαν ἔχουσαι καὶ μισθοφόρους μιγάδας πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων, ἐπὶ τὴν Ἱεριχοῦντα παραγίνεται, καὶ τὴν μὲν πόλιν καταλελειμμένην εὐρίσκει, πεντακοσίους δὲ τὰ ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναιξίν καὶ γενεαῖς. [302] αὐτοὺς μὲν οὖν ἀπολύει λαβῶν, Ῥωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες τὸ λοιπὸν ἄστῃ διήρπασαν πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. Ἱεριχοῦντος μὲν οὖν φρουρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψεν καὶ χειμεριοῦσαν τὴν Ῥωμαίων στρατιάν εἰς τὰς προσκεχωρηκίας διαφῆκεν Ἰδουμαίαν καὶ Γαλιλαίαν καὶ Σαμάρειαν. ἐπέτυχεν δὲ καὶ Ἀντίγονος παρὰ τῆς Σίλωνος δωροδοκίας ὑποδέξασθαι τοῦ στρατοῦ μοῖραν ἐν Λύδδοις θεραπεύων Ἀντώνιον.

XVI

(1)[303] Καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνιοις διηγὼν ἀνειμένοι τῶν ὄπλων, Ἡρώδης δ' οὐκ ἡρέμει, ἀλλὰ τὴν μὲν Ἰδουμαίαν δισχιλίους πεζοῖς καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσιν διαλαμβάνει πέμψας τὸν ἀδελφὸν Ἰώσηπον, ὡς μὴ τι νεωτερισθεῖη πρὸς Ἀντίγονον αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα καὶ ὄσους ἐκ Μασάδας οἰκείους ἐξήγαγεν μεταγαγὼν εἰς Σαμάρειαν καὶ καταστησάμενος ἀσφαλῶς ἦει τὰ λοιπὰ τῆς Γαλιλαίας καταστρεψόμενος καὶ τὰς Ἀντιγόνου φρουρὰς ἐξελάσων.

(2)[304] Πρὸς δὲ τὴν Σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδροτάτῳ διανύσας ἀκονιτὶ παραλαμβάνει τὴν πόλιν πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἐνθα τοὺς ἐπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβῶν, πολλὴ δ' ἦν ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων, ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις ὄρητο ληστὰς, οἱ πολλὴν τῆς χώρας κατατρέχοντες οὐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοὺς ἐπιχωρίους. [305] προπέμψας δὲ πεζῶν τρία τέλη καὶ μίαν ἰλην ἱππέων πρὸς Ἀρβηλα κώμην αὐτὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθεν μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οὐ μὴν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῶν ὄπλων ἀπήντων ἐμπειρίαν μὲν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θράσος ληστρικόν. [306] συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Ἡρώδου τρέπονται. περιελθῶν δὲ ταχέως Ἡρώδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξιῷ προσεβοήθει καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς, τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων ἀνέκοπτεν τὴν ὀρμὴν μέχρι τὰς κατὰ στόμα προσβολὰς μὴ φέροντες ἐξέκλιναν.

(3)[307] Ὁ δὲ ἕως Ἰορδάνου κτείνων εἶπετο καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥστε τὴν Γαλιλαίαν ἐκκεκαθάρθαι φόβων, πλὴν καθόσον οἱ τοῖς σπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο: κάπῃ τούτοις ἔδει διατριβῆς. [308] διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων ἐπικαρπίας ἀπεδίδου διανεμῶν ἐκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου καὶ τοῖς ἡγεμόσιν πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σταθμούς. Φερώρα δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλεν τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν καὶ τειχίζειν Ἀλεξάνδρειον. κάκεινος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη.

(4)[309] Ἐν δὲ τούτῳ περὶ μὲν Ἀθήνας διῆγεν Ἀντώνιος, Βεντίδιος δὲ ἐπὶ τὸν πρὸς Πάρθους πόλεμον Σίλωνά τε καὶ Ἡρώδη μετεπέμπετο καταστήσασθαι πρότερον ἐπιστέλλων τὰ περὶ Ἰουδαίαν. Ἡρώδης δὲ ἀσμένως Σίλωνα πρὸς Βεντίδιον ἀπολύσας αὐτὸς ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις ἐστράτευσεν. [310] τὰ δὲ σπήλαια ταῦτα πρὸς ἀποκρήμνους ὄρεσιν ἦν οὐδαμόθεν προσιτά, πλαγίας δὲ ἀνόδους μόνον ἔχοντα στενοτάτας, ἢ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας ὄρθιος ἐπιρρέπουσα ταῖς χαράδραις, ὥστε τὸν βασιλέα μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τοῦ τόπου, τελευταῖον δ' ἐπινοίᾳ χρῆσασθαι σφαλερωτάτη. [311] τοὺς γοῦν ἀλκίμους καθιμῶν ἐν λάρναξιν ἐνίει τοῖς στομίαις, οἱ δὲ ἀπέσφαττόν τε αὐτοὺς σὺν γενεαῖς καὶ πῦρ ἐνέισαν τοῖς ἀμυνομένοις. βουλευθεὶς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ περισῶσαι τινὰς Ἡρώδης ἐκήρυξεν ἀναχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τῶν δὲ ἐθελουσίως μὲν οὐδεὶς προσέθετο, καὶ τῶν βιαζομένων δὲ πολλοὶ τῆς αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. [312] ἔνθα καὶ τῶν γηραιῶν τις ἐπὶ τὰ παῖδων πατήρ μετὰ τῆς μητρὸς δεομένους τοὺς παῖδας ἐπιτρέψαι σφίσι ἐξελεῖν ἐπὶ δεξιᾷ κτείνει τρόπῳ τοιῷδε: καθ' ἓνα προιέναι κελεύσας αὐτὸς ἴστατο ἐπὶ τὸ στόμιον καὶ τὸν αἰεὶ προιόντα τῶν υἱῶν ἀπέσφαττεν. ἐξ ἀπόπτου δὲ Ἡρώδης ἐπιβλέπων τῷ τε πάθει συνείχετο καὶ τῷ πρεσβύτη δεξιᾷ ὠρεγεν φείσασθαι τῶν τέκνων παρακαλῶν. [313] ὁ δὲ πρὸς οὐδὲν ἐνδούς τῶν λεγομένων ἀλλὰ καὶ προσονειδίσας τὸν Ἡρώδη εἰς ταπεινότητα ἐπὶ τοῖς παισὶν ἀναίρει καὶ τὴν γυναῖκα καὶ καταβαλὼν κατὰ τοῦ κρηνοῦ τοὺς νεκροὺς τελευταῖον ἑαυτὸν ἔρριψεν.

(5)[314] Χειροῦται μὲν οὕτως τὰ σπήλαια καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς Ἡρώδης: καταλιπὼν δὲ τοῦ στρατοῦ μοῖραν ὄσπην ἀποχρήσειν ὑπελάμβανεν πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις καὶ Θολεμαῖον ἐπ' αὐτῆς ἐπὶ Σαμαρείας ὑπέστρεφεν, ὀπλίτας μὲν τρισχιλίους ἵππεῖς δ' ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' Ἀντίγονον. [315] ἔνθα πρὸς τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ λαβόντες ἄδειαν οἷς ἔθος ἦν θορυβεῖν τὴν Γαλιλαίαν κτείνουσιν μὲν Θολεμαῖον τὸν στρατηγὸν ἀδοκίμως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δὲ τὴν χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἔλη καὶ τὰ δυσερέυνητα τῶν χωρίων. [316] πυθόμενος δὲ Ἡρώδης τὴν ἐπανάστασιν διὰ τάχους ἐπεβοήθει καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν πλῆθος διαφθείρει, τὰ φρούρια δὲ πάντα πολιορκίαις ἐξελὼν ἐπιτίμιον τῆς μεταβολῆς εἰσεπράξατο παρὰ τῶν πόλεων ἑκατὸν τάλαντα.

(6)[317] Ἦδη δὲ Πάρθων μὲν ἐξεληλαμένων, ἀνηρημένου δὲ Πακόρου Βεντίδιος ἐπιστεῖλαντος Ἀντωνίου πέμπει συμμάχους Ἡρώδη κατ' Ἀντιγόνου χιλίους ἵππεῖς καὶ δύο τάγματα. τούτων δὲ τὸν στρατηγὸν Μαχαιρᾶν Ἀντίγονος ἰκέτευσεν δι' ἐπιστολῶν ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι πολλὰ τε περὶ τῆς Ἡρώδου βίας ἀποδυρόμενος καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος. [318] ὁ δὲ, οὐ γὰρ κατεφρόνει τοῦ πέμψαντος ἄλλως τε καὶ πλείον' Ἡρώδου διδόντος, εἰς μὲν τὴν προδοσίαν οὐχ ὑπήκουσεν, ὑποκρινόμενος δὲ φιλίαν κατάσκοπος ἦι τῶν Ἀντιγόνου πραγμάτων Ἡρώδη μὴ πεισθεὶς ἀποτρέποντι. [319] προαισθόμενος δ' αὐτοῦ τὴν διάνοιαν Ἀντίγονος τὴν τε πόλιν ἀπέκλεισεν καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αἰδούμενος Μαχαιρᾶς εἰς Ἀμμαοῦντα πρὸς Ἡρώδη ἀναχωρεῖ καὶ πρὸς τὴν διαμαρτίαν θυμούμενος ὅσοις ἐπετύγχανεν Ἰουδαίοις ἀνήρει, μηδεμίαν τῶν Ἡρωδείων φειδῶ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς Ἀντιγονεῖοις χρώμενος ἅπασιν.

(7)[320] Ἐφ' οἷς χαλεπήνας Ἡρώδης ὠρμησεν μὲν ἀμύνασθαι Μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κρατήσας δὲ τῆς ὀργῆς ἤλαυνεν πρὸς Ἀντώνιον κατηγορήσων τῆς Μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δ' ἐν διαλογισμῶ τῶν ἡμαρτημένων γενόμενος ταχέως μεταδιώκει τε τὸν βασιλέα καὶ πολλὰ δεηθεὶς ἑαυτῷ διαλλάττει. [321] οὐ μὴν Ἡρώδης ἐπαύσατο τῆς πρὸς Ἀντώνιον ὀργῆς: ἀκηκόως δ' αὐτόν μετὰ πολλῆς δυνάμεως προσπολεμοῦντα Σαμοσάτοις, πόλις δ' ἐστὶν Εὐφράτου πλησίον καρτερά, θάττον ἠπέιγετο τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον ὄρων πρὸς τε ἐπίδειξιν ἀνδρείας καὶ τοῦ μᾶλλον ἀρέσασθαι τὸν Ἀντώνιον. [322] γίνεται γοῦν ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τῆς πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τῶν βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν δὲ ἀποτεμόμενος λείαν, ὥστε τὸν μὲν Ἀντώνιον θαυμάζοντα καὶ πάλαι τῆς ἀρετῆς αὐτόν τότε μᾶλλον οὕτως ἔχειν καὶ προσθεῖναι πολὺ ταῖς τε ἄλλαις τιμαῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς εἰς τὴν βασιλείαν ἐλπίσιν, Ἀντίοχον δὲ τὸν βασιλέα ἀναγκασθῆναι παραδοῦναι τὰ Σαμόσατα.

XVII

(1)[323] Κὰν τούτῳ θραύεται τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν Ἡρώδου πράγματα. κατελελοίπει μὲν γὰρ Ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ τῶν ὄλων παραγγελίας μηδὲν μέχρι τῆς ὑποστροφῆς αὐτοῦ παρακινεῖν πρὸς Ἀντίγονον: οὐ γὰρ δὴ βέβαιον εἶναι Μαχαιρῶν σύμμαχον ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τὸν ἀδελφόν, ἀμελήσας τῶν παραγγελημάτων ἐπὶ Ἱεριχοῦντος ἐχώρει μετὰ πέντε σπειρῶν, ἃς συνέπεμψεν Μαχαιρᾶς: ἦι δὲ τὸν σῖτον ἀρπάσων ἐν ἀκμῇ τοῦ θέρους. [324] ἐπιθεμένων δὲ ἐν τοῖς

ὄρεσιν καὶ ταῖς δυσχωρίαις τῶν ἐναντίων αὐτός τε θνήσκει μάλα γενναῖος ἐν τῇ μάχῃ φανείς, καὶ τὸ Ῥωμαικὸν πᾶν διαφθείρεται: νεοσύλλεκτοι γὰρ ἦσαν ἐκ τῆς Συρίας αἱ σπεῖραι, καὶ οὐδὲν αὐταῖς ἐνεκέκρατο τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλουμένων ἐπαμύνειν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον.

(2)[325] Ἀντιγόνῳ δὲ οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, προήλθεν δὲ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὥστε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν Ἰώσηπον: κρατήσας γοῦν τῶν σωμάτων ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καίτοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον αὐτῆς Φερῶρα τᾶδελφοῦ διδόντος. [326] τὰ δὲ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὴν Ἀντιγόνου νίκην ἐνεωτερίσθη εἰς τοσοῦτον, ὥστε τοὺς τὰ Ἡρώδου φρονούντας τῶν δυνατῶν προαγαγόντες εἰς τὴν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες Ἀντιγόνῳ. μετεβάλλετο δὲ πολλὰ καὶ τῆς Ἰδουμαίας, ἔνθα Μαχαιρᾶς ἀνετείχιζεν τι τῶν ἐρυμάτων, Γιτθὰ καλεῖται. [327] τούτων δὲ οὐπω πέπυστο Ἡρώδης: μετὰ γὰρ τὴν Σαμοσάτων ἄλωσιν Ἀντώνιος μὲν καταστήσας ἐπὶ τῆς Συρίας Σόσσιον καὶ προστάξας Ἡρώδῃ βοηθεῖν ἐπ' Ἀντίγονον αὐτὸς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Σόσσιος δὲ δύο μὲν τάγματα προαπέστειλεν εἰς Ἰουδαίαν Ἡρώδῃ συμμαχῶν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει σχεδόν.

(3)[328] Ὅντι δ' Ἡρώδῃ κατὰ τὴν πρὸς Ἀντιόχειαν Δάφνην ὄνειροι σαφεῖς τὸν τᾶδελφοῦ θάνατον προσημαίνουσιν, καὶ μετὰ ταραχῆς ἐκθορόντι τῆς κοίτης εἰσήεσαν ἄγγελοι τῆς συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν προσοιμῶξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τοῦ πένθους ὑπερθέμενος ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠπέιγετο ποιούμενος τὴν πορείαν ὑπὲρ δύναμιν. [329] καὶ διανύσας ἐπὶ τὸν Λίβανον ὀκτακοσίους μὲν τῶν περὶ τὸ ὄρος προσλαμβάνει συμμαχούς, Ῥωμαίων δὲ ἐν τάγμα ταύτῃ συνῆψεν. μεθ' ὧν οὐ περιμείνας ἡμέραν εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐνέβαλεν τοὺς τε πολεμίους ὑπαντίασαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον τρέπεται. [330] καὶ προσέβαλλεν μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, πρὶν δὲ ἐλεῖν χειμῶνι βιασθεῖς χαλεπωτάτῳ ταῖς πλησίον ἐνστρατοπεδεύεται κώμαις. ἐπεὶ δ' αὐτῷ μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ τὸ δεύτερον παρὰ Ἀντωνίου τάγμα συνέμιξεν, δέισαντες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι διὰ νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυμα.

(4)[331] Καὶ τὸ λοιπὸν διὰ Ἱεριχοῦντος ἤει σπεύδων ἢ τάχιστα τοὺς τᾶδελφοῦ φονεῖς μετελθεῖν: ἔνθα καὶ δαιμόνιον τι αὐτῷ συμβαίνει τέρας, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεῖς ἀνδρὸς θεοφιλεστάτου δόξαν ἀπηνέγκατο: πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ τῶν ἐν τέλει συνεισιθίαθησαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν, διαλυθέντος δὲ τοῦ συμποσίου μετὰ τὸ πάντα ἐξελθεῖν ὁ οἶκος εὐθέως συνέπεσεν. [332] τοῦτο καὶ κινδύνων καὶ σωτηρίας κοινὸν ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ κρίνας εἶναι σημεῖον ὑπὸ τὴν ἔω διεκίνει τὴν στρατιάν. καὶ τῶν ἐναντίων εἰς ἑξακισχιλίους ἀπὸ τῶν ὁρῶν κατατρέχοντες ἀπεπειρῶντο τῶν προτεταγμένων, κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς Ῥωμαίοις οὐ σφόδρα θαρροῦντες, πόρρωθεν δὲ χερμάσιν καὶ παλτοῖς ἔβαλλον, ὥστε συχνοὺς κατατιτρώσκειν. ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς Ἡρώδης παρελαύνων παλτῷ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀκοντίζεται.

(5)[333] Βουλόμενος δὲ Ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμῃ τῶν σφετέρων ἀλλὰ καὶ πλήθει περιεῖναι δοκεῖν, Πάππον τινὰ τῶν ἐταίρων μετὰ στρατιᾶς ἐπὶ Σαμάρειαν περιπέμπει. [334] τούτῳ μὲν οὖν ἦν Μαχαιρᾶς ἀγώνισμα, Ἡρώδης δὲ τὴν πολεμίαν καταδραμῶν πέντε μὲν πολίχνας καταστρέφεται, δισχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐταῖς διαφθείρει καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας ὑπέστρεψεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον: ἡύλιστο δὲ περὶ τὴν καλουμένην Κανᾶ κώμην.

(6)[335] Προσεγίνετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆθος Ἰουδαίων ἐκ τε αὐτῆς Ἱεριχοῦντος καὶ ἐκ τῆς ἄλλης χώρας, οἱ μὲν διὰ μῖσος τὸ πρὸς Ἀντίγονον, οἱ δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασιν κεκινημένοι: τοὺς γε μὴν πολλοὺς ἐνήγγεν ἐπιθυμία μεταβολῆς ἄλογος. καὶ ὁ μὲν ἠπέιγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ περὶ Πάππον οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος οὔτε πρὸς τὴν ὀρμὴν ὑποδείσαντες αὐτοῦ προθύμως ἀντεπεξῆλθον. [336] γενομένης δὲ τῆς παρατάξεως τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ὀλίγον ἀντέσχεν, Ἡρώδης δὲ κατὰ μνήμην τοῦ φονευθέντος ἀδελφοῦ παραβαλλόμενος, ὡς ἂν τίσαιτο τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου, ταχέως τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει καὶ μετ' ἐκείνους ἐπὶ τὸ συνεστὸς αἰεὶ τρεπόμενος ἅπαντας διώκει. [337] φόνος δ' ἦν πολὺς, τῶν μὲν εἰς τὴν κώμην συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ὠρμητο, τοῦ δὲ προσκειμένου τοῖς ὑστάτοις καὶ κτείνοντος ἀπειρούς. συνεισπίπτει δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ πᾶσα μὲν ὀπλιτῶν οἰκία νένακτο, τὰ τέγη δ' ἦν ὑπερθεῖν ἀμυνομένων κατάπλεα. [338] κάπειδῃ περιῆν τῶν ἐξωθεν, τὰς οἰκῆσεις σπαράττων εἵλεκεν τοὺς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς ἐπικατασειῶν τοὺς ὀρόφους ἀθρόους ἀνήρει, τοὺς ὑποφεύγοντας δὲ τῶν ἐρειπίων οἱ στρατιῶται ξιφῆρεις ἀνεδέχοντο, καὶ τοσοῦτον ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὥστε τὰς ὁδοὺς ἀποφραγῆναι τοῖς κρατοῦσιν. [339] ταύτην τὴν πληγὴν οὐκ ἠνεγκαν οἱ πολέμιοι: τὸ γοῦν ἐπισυλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τοὺς ἀνὰ τὴν κώμην διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσκεδάσθη, κἂν εὐθέως τῇ νίκῃ τεθαρορηκῶς Ἡρώδης ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἤλασεν, εἰ μὴ

χειμῶνι διεκωλύθη σφοδροτάτῳ. τοῦτ' ἐμπόδιον ἐκείνῳ τε παντελοῦς κατορθώματος καὶ ἤττης Ἀντιγόνῳ κατέστη βουλευομένῳ καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν.

(7)[340] Ἡρώδης δὲ πρὸς ἐσπέραν [ἤδη] τοὺς φίλους κεκηκότας ἐπὶ θεραπείᾳ τοῦ σώματος διαφεῖς καὶ αὐτὸς ὡς ἦν ἔτι θερμὸς ἐκ τῶν ὀπλων λουσόμενος ἦι στρατιωτικώτερον: εἰς γοῦν αὐτῷ παῖς εἴπετο. καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν ἐναντίον αὐτοῦ τις ἐκτρέχει τῶν πολεμίων Ξιφήρης, ἔπειτα δεῦτερος καὶ τρίτος, ἔξης δὲ πλείους. [341] οὗτοι καταπεφεύγεσαν μὲν ἐκ τῆς παρατάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὀπλισμένοι, τέως δ' ὑποπεπηχότες καὶ διαλανθάνοντες ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα, λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως αὐτὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ἐπὶ δὲ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδεὶς παρῆν κατὰ τύχην ὁ συλληψόμενος τοὺς ἄνδρας, Ἡρώδῃ δ' ἀπέχρη τὸ μηδὲν παθεῖν, ὥστε διαφεύγουσιν πάντες.

(8)[342] Τῇ δ' ὑστεραίᾳ Πάππον μὲν τὸν Ἀντιγόνου στρατηγὸν καρατομήσας, ἀνήρητο δ' ἐπὶ τῆς παρατάξεως, πέμπει τὴν κεφαλὴν Φερῶρα τὰδελφῶ ποιήν τῷ φονευθέντος αὐτῶν ἀδελφοῦ: καὶ γὰρ οὗτος ἦν ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελὼν. [343] λωφήσαντος δὲ τοῦ χειμῶνος ἤλαυνεν ἐπὶ Ἱεροσολύμων καὶ μέχρι τοῦ τείχους ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, συνήγετο δ' αὐτῷ τρίτον ἔτος ἐξ οὗ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο, πρὸ τοῦ ἱεροῦ στρατοπεδεύεται: ταύτη γὰρ ἦν ἐπίμαχον, καθ' ὃ καὶ πρὶν εἶλεν Πομπήιος τὴν πόλιν. [344] διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν καὶ τεμὼν τὰ προάστεια τρία μὲν ἐγείρειν χώματα καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύει, καταλιπὼν δὲ τοὺς ἀνυκικωτάτους τῶν ἑταίρων ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτὸς εἰς Σαμάρειαν ἦι τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοβούλου μετιῶν θυγατέρα καθωμολογημένην ὡς ἔφαμεν αὐτῷ καὶ πάρεργον ποιούμενος τῆς πολιορκίας τὸν γάμον: ἤδη γὰρ ὑπερηφάνει τοὺς πολεμίους.

(9)[345] Γήμας δὲ ὑπέστρεψεν ἐπὶ Ἱεροσολύμων μετὰ μείζονος δυνάμεως: συνήπτε δ' αὐτῷ καὶ Σόσσιος μετὰ πλείστης στρατιᾶς ἰππέων τε καὶ πεζῶν, ἦν προεκπέμψας διὰ τῆς μεσογείου τὴν πορείαν αὐτὸς διὰ Φοινίκης ἐποιήσατο. [346] συναθροισθείσης δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως εἰς ἑνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἰππεῖς δὲ ἑξακισχιλίους δίχα τῶν ἀπὸ Συρίας συμμάχων, οἱ μέρος οὐκ ὀλίγον ἦσαν, καταστρατοπεδεύονται τοῦ βορείου τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποισθὼς τοῖς τῆς συγκλήτου δόγμασιν, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, Σόσσιος δὲ Ἀντωνίῳ τῷ πέμψαντι τὴν ὑπ' αὐτῷ στρατιὰν Ἡρώδῃ σύμμαχον.

XVIII

(1)[347] Τῶν δ' ἀνὰ τὴν πόλιν Ἰουδαίων τὸ πλῆθος ποικίλως ἐτετάρακτο: καὶ γὰρ περὶ τὸν ναὸν ἀθροιζόμενον τὸ ἀσθενέστερον ἐδαιμονία καὶ πολλὰ θειωδέστερον πρὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει, καὶ τῶν τολμηροτέρων κατὰ στίφος ἦσαν ληστεῖαι πολύτροποι, μάλιστα τὰ περὶ τὴν πόλιν ἀρπαζόντων ἐπιτήδεια καὶ μήτε ἵπποις μήτε ἀνδράσιν ὑπολειπομένων τροφήν. [348] τοῦ γε μὴν μαχίμου τὸ εὐτακτότερον ἐτέτακτο πρὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας τοὺς τε χωννύοντας εἶργον ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεὶ τι κώλυμα καινότερον: ἐν οὐδενὶ δ' οὕτως ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις περιῆσαν τῶν πολεμίων.

(2)[349] Τῷ δὲ βασιλεῖ πρὸς μὲν τὰς ληστείας ἀντεπενοήθησαν λόχοι δι' ὧν ἀνέστελλεν τὰς διεκδρομάς, πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐπιτηδείων ἀπορίαν αἱ πόρρωθεν συγκομιδαί, τῶν δὲ μαχομένων περιῆν τῇ Ῥωμαίων ἐμπειρίᾳ καίτοι τόλμης οὐδεμίαν καταλιπόντων ὑπερβολήν: [350] φανερώς μὲν γε συνερρήγνυντο τοῖς Ῥωμαίοις ἐπὶ προύπτῳ τῷ θανεῖν, διὰ δὲ τῶν ὑπονόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν κατασεισθῆναι τι τοῦ τείχους ἕτερον ἀντωχύρουν: καθόλου τε οὔτε χερσὶν οὔτ' ἐπινοίαις ἔκαμνον εἰς ἔσχατον ἀντισχεῖν διεγνωκότες. [351] ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως περικαθεζομένης πέντε μηνσὶν διήνεγκαν τὴν πολιορκίαν, ἕως τῶν Ἡρώδου τινὲς ἐπιλέκτων ἐπιβῆναι τοῦ τείχους θαρσύναντες εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατοντάρχαι Σοσίου. πρῶτα δὲ τὰ περὶ τὸ ἱερόν ἠλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ἐπεισχυθείσης πανταχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τῶν μὲν Ῥωμαίων τῇ τριβῇ τῆς πολιορκίας διωργισμένων, τοῦ δὲ περὶ Ἡρώδην Ἰουδαικοῦ μηδὲν ὑπολιπέσθαι σπουδάζοντος ἀντίπαλον. [352] ἐσφάττοντο δὲ παμπληθεῖς ἐν τε τοῖς στενωποῖς καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι καὶ τῷ ναῷ προσφεύγοντες: ἦν τε οὔτε νηπίων οὔτε γήρων ἔλεος οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καίτοι περιπέμποντος τοῦ βασιλέως καὶ φείδεσθαι παρακαλοῦντος οὐδεὶς ἐκράτησεν τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μεμηνότες πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξήσαν. [353] ἔνθα καὶ Ἀντίγονος μήτε τῆς πάλαι μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν κάτεισιν μὲν ἀπὸ τῆς βάρεως, προσπίπτει δὲ τοῖς Σοσίου ποσίν. κάκεινος μηδὲν αὐτὸν

οικτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν ἐπεγέλασέν τε ἀκρατῶς καὶ Ἀντιγόνην ἐκάλεσεν: οὐ μὴν ὡς γυναικὰ γε καὶ φρουρᾶς ἐλεύθερον ἀφήκεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεθεὶς ἐφυλάττετο.

(3)[354] Πρόνοια δ' ἦν Ἡρώδη κρατοῦντι τῶν πολεμίων τότε κρατῆσαι καὶ τῶν ἄλλοφύλων συμμάχων: ὠρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος ἐπὶ θεῶν τοῦ τε ἱεροῦ καὶ τῶν κατὰ τὸν ναὸν ἀγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν παρακαλῶν τοῖς δ' ἀπειλούμενος ἔστιν δ' οὐς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστειλεν, ἥττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἴ τι τῶν ἀθεάτων παρ' αὐτῶν ὀφθείη. [355] διεκώλυσε δὲ ἤδη καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἀρπαγὰς, πολλὰ διατεινόμενος πρὸς Σόσσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν Ῥωμαῖοι κενώσαντες καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα, καὶ ὡς ἐπὶ τοσοῦτων πολιτῶν φόνῳ βραχὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρίνει. [356] τοῦ δὲ ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἀρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ἐπιτρέπειν φαιμένου, αὐτὸς ἔφη διανεμεῖν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τοὺς μισθοὺς ἐκάστοις. οὕτως τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πατρίδα τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσε: λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοὺς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο Σόσσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. [357] Σόσσιος δὲ χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ θεῷ στέφανον ἀνέζευξεν ἀπὸ Ἱεροσολύμων ἄγων δεσμώτην Ἀντίγονον Ἀντωνίῳ. τοῦτον μὲν οὖν φιλοψυχήσαντα μέχρι ἐσχάτου διὰ ψυχρᾶς ἐλπίδος ἄξιος τῆς ἀγεννεῖας πέλεκυς ἐκδέχεται. (4)[358] βασιλεὺς δὲ Ἡρώδης διακρίνας τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος τοὺς μὲν τὰ αὐτοῦ φρονήσαντας εὐνουστέρους ταῖς τιμαῖς καθίστατο, τοὺς δ' Ἀντιγονεῖους ἀνήρει. καὶ κατὰ σπάνιν ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχεν κόσμον κατανομιστεύσας Ἀντωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀνέπεμψεν. [359] οὐ μὴν εἰς ἅπαν ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν: ἤδη γὰρ Ἀντώνιος τῷ Κλεοπάτρᾳ ἔρωτι διεφθαρμένος ἦττων ἦν ἐν πᾶσιν τῆς ἐπιθυμίας, Κλεοπάτρα δὲ διεξελοῦσα τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῶν ἀφ' αἵματος ὑπολείπεσθαι, [360] τὸ λοιπὸν ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν ἐφόνα, καὶ τοὺς ἐν τέλει Σύρων διαβάλλουσα πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀναιρεῖν ἔπειθεν ὡς ἂν τῶν κτήσεων ἐκάστου ῥαδίως γινομένη δεσπότις, ἔτι δὲ ἐκτείνουσα τὴν πλεονεξίαν ἐπὶ Ἰουδαίους καὶ Ἀραβας ὑπειργάζετο τοὺς ἐκατέρων βασιλεῖς Ἡρώδη καὶ Μάλχον ἀναιρεθῆναι.

(5)[361] Ἐν μέρει γοῦν τῶν προσταγμάτων ἐπινήσας Ἀντώνιος τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ βασιλεῖς τηλικούτους ἀνόσιον ἠγήσατο, τὸ δὲ τούτων ἔγγιον φίλους διεκρούσατο, πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῶν ἀποτεμόμενος καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν Ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γεννᾶται τὸ βάλαμον, δίδωσιν αὐτῇ πόλεις τε πλὴν Τύρου καὶ Σιδῶνος τὰς ἐντὸς Ἐλευθέρου ποταμοῦ πάσας. [362] ὧν γενομένη κυρία καὶ προπέμψασα μέχρις Εὐφράτου τὸν Ἀντώνιον ἐπιστρατεύοντα Πάρθοις ἦλθεν εἰς Ἰουδαίαν δι' Ἀπαμείας καὶ Δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγάλας μὲν αὐτῆς τὴν δυσμένειαν δωρεαῖς Ἡρώδης ἐκμειλίσσεται, μισθοῦται δὲ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἀπορραγέντα χωρία διακοσίων ταλάντων εἰς ἕκαστον ἐνιαυτὸν, προπέμπει δ' αὐτὴν μέχρι Πηλουσίου πάση θεραπείᾳ καταχρώμενος. [363] καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆν ἐκ Πάρθων Ἀντώνιος ἄγων αἰχμάλωτον Ἀρταβάζην τὸν Τιγράνου παῖδα δῶρον Κλεοπάτρα: μετὰ γὰρ τῶν χρημάτων καὶ τῆς λείας ἀπάσης ὁ Πάρθος εὐθύς ἐχαρίσθη.

XIX

(1)[364] Τοῦ δ' Ἀκτιακοῦ πολέμου συνερρωγότος παρεσκευάστο μὲν Ἡρώδης Ἀντωνίῳ συνεξορμᾶν ἤδη τῶν τε ἄλλων τῶν κατὰ Ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένους θορύβων καὶ κεκρατηκῶς Ὑρκανίας, ὁ δὲ χωρίον ἢ Ἀντιγόνου κατεῖχεν ἀδελφῆ. [365] διεκλείσθη γε μὴν πανούργως ὑπὸ τῆς Κλεοπάτρας συμμασχεῖν τῶν κινδύνων Ἀντωνίῳ: τοῖς γὰρ βασιλεῦσιν, ὡς ἔφαμεν, ἐπιβουλεύουσα πείθει τὸν Ἀντώνιον Ἡρώδη διαπιστεῦσαι τὸν πρὸς Ἀραβας πόλεμον, ἴν' ἢ κρατήσαντος Ἀραβίας ἢ κρατηθέντος Ἰουδαίας γένηται δεσπότις καὶ θατέρῳ τῶν δυναστῶν καταλύσῃ τὸν ἕτερον.

(2)[366] Ἐρρεψεν μέντοι καθ' Ἡρώδη τὸ βούλευμα: πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσια κατὰ τῶν πολεμίων ἄγων καὶ πολὺ συγκροτήσας ἰππικὸν ἐπαφίσειν αὐτοῖς περὶ Διόσπολιν ἐκράτησέν τε καίτοι καρτερῶς ἀντιπαραταξαμένων. πρὸς δὲ τὴν ἦτταν μέγα γίνεται κίνημα τῶν Ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς Κάναθα τῆς κοίλης Συρίας ἄπειροι τὸ πλῆθος τοὺς Ἰουδαίους ἔμενον. [367] ἔνθα μετὰ τῆς δυνάμεως Ἡρώδης ἐπελθὼν ἐπειράτο προμηθέστερον ἀφηγεῖσθαι τοῦ πολέμου καὶ στρατόπεδον ἐκέλευε τειχίζειν. οὐ μὴν ὑπήκουσεν τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ προτέρᾳ νίκῃ τεθαρρηκότες ὠρμησαν ἐπὶ τοὺς Ἀραβας καὶ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν τραπέοντας ἐδίωκον, ἐπιβουλεύεται δὲ Ἡρώδης ἐν τῇ διώξει τοὺς ἐκ τῶν Κανάθων ἐπιχωρίους ἀνέντος Ἀθηνίωνος, ὃς ἦν αὐτῷ τῶν Κλεοπάτρας στρατηγῶν αἰεὶ διάφορος: [368] πρὸς γὰρ τὴν τούτων ἐπιθέσειν ἀναθαρρήσαντες οἱ Ἀραβες ἐπιστρέφονται καὶ συνάψαντες τὸ πλῆθος περὶ πετρώδη καὶ δύσβατα χωρία τοὺς Ἡρώδου τρέπονται πλεῖστόν τε αὐτῶν φόνον

είργασαντο. οί δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης εἰς Ὀρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν περισχόντες αὐτανδρον εἶλον οἱ Ἄραβες.

(3)[369] Μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συμφορᾶς βοήθειαν ἄγων Ἡρώδης παρῆν τῆς χρείας ὑστέραν. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ τὸ τῶν ταξιαρχῶν ἀπειθὲς κατέστη: μὴ γὰρ ἔξαπιναίου τῆς συμβολῆς γενομένης οὐδ' ἂν Ἀθηνίων εὗρεν καιρὸν ἐπιβουλῆς. ἐτιμωρήσατο μέντοι τοὺς Ἄραβας αὐθις αἰεὶ τὴν χώραν κατατρέχων, ὡς ἀνακαλέσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. [370] ἀμυνομένῳ δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἐπιπίπτει συμφορὰ δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν τῆς βασιλείας ἔβδομον, ἀκμάζοντος δὲ τοῦ Ἀκτίου πολέμου. ἀρχομένου γὰρ ἕαρος ἡ γῆ σεισθεῖσα βοσκημάτων μὲν ἄπειρον πλῆθος ἀνθρώπων δὲ τρεῖς διέφθειρεν μυριάδας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἔμεινεν ἀβλαβές: ὑπαιθρον γὰρ ἠυλίζετο. [371] κὰν τούτῳ τοὺς Ἄραβας ἐπὶ μεῖζον θράσος ἤρεν ἡ φήμη προσλογοποιούσα τοῖς σκυθρωποῖς αἰεὶ τι χαλεπώτερον: ὡς γοῦν ἀπάσης Ἰουδαίας κατερομιμένης οἰηθέντες ἐρήμου τῆς χώρας κρατήσῃν ὥρμησαν εἰς αὐτὴν προθυσάμενοι τοὺς πρέσβεις, οἱ παρὰ Ἰουδαίων ἔτυχον ἤκοντες πρὸς αὐτούς. [372] πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλαγὲν τὸ πλῆθος καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων ἔκλυτον συναγαγῶν Ἡρώδης ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ἐπὶ τὴν ἄμυναν λέγων τοιάδε:

(4)[373] “Παραλογώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμῶν καθάπτεσθαι δέος: πρὸς μὲν γε τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν, τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον πάσχειν ἀνάνδρων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀποδέω κατεπτηχέναι τοὺς πολεμίους μετὰ τὸν σεισμόν, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν Ἄραψιν δέλεαρ τοῦτο καθεικέναι τοῦ δοῦναι δίκας ἡμῖν: οὐ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις ἢ χερσὶν πεποιθότες ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡμῶν συμφοραῖς ἦκον: σφαιερὰ δ' ἐλπίς οὐκ ἐξ οἰκείας ἰσχύος ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρητημένη κακοπραγίας. [374] οὔτε δὲ τὸ δυστυχεῖν οὔτε τὸνναντίον ἐν ἀνθρώποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμβρομένην εἰς ἑκάτερα τὴν τύχην. καὶ τοῦτο μάθοιτ' ἂν ἐξ οἰκείων ὑποδειγμάτων: τῇ γοῦν προτέρᾳ μάχῃ κρατούντων ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς νῦν ἀλώσσονται κρατήσῃν δοκοῦντες: τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ διδάσκουσιν προμήθειαν: ὥστε ἔμοιγε κὰκ τοῦ δεδοκίκοτος ὑμῶν παρίσταται θαρρεῖν. [375] ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πέρα τοῦ δέοντος καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔσχεν ἡ Ἀθηνίωνος ἐνέδρα: νυνὶ δὲ ὁ ὄκνος ὑμῶν καὶ τὸ δοκοῦν ἀθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγγυᾶται. [376] χρὴ μέντοι γε μέχρι τοῦ μέλλειν οὕτως ἔχειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐγείραι τὰ φρονήματα καὶ πείσαι τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς οὐτ' ἀνθρώπειόν τι κακὸν οὔτε δαιμόνιον ταπεινώσει ποτὲ τὴν Ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφ' ὅσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ περιόψεται τις Ἄραβα τῶν ἑαυτοῦ ἀγαθῶν δεσπότην γενόμενον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. [377] μηδ' ὑμᾶς ταραστέτω τὰ τῶν ἀψύχων κινήματα μηδ' ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμόν ἑτέρας συμφορᾶς τέρας γεγονένα: φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν στοιχείων πάθη καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον ἢ τὴν ἐν ἑαυτοῖς βλάβην ἐπιφέρεται: λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ καὶ τῶν χθονίων βρασμῶν προγένοιτ' ἂν τι σημεῖον βραχύτερον, αὐτὰ δὲ ταῦτα περιγραφὴν ἔχει τὸ μέγεθος: ἐπεὶ τί δύναται μεῖζον ἡμᾶς τοῦ σεισμοῦ βλάψαι καὶ κρατήσας ὁ πόλεμος; [378] τέρας μέντοι μέγιστον ἀλώσεως γέγονεν τοῖς ἐχθροῖς οὐκ αὐτομάτως οὐδὲ διὰ χειρὸς ἀλλοτρίας, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους παρὰ τὸν πάντων ἀνθρώπων νόμον ὡμῶς ἀπέκτειναν καὶ τοιαῦτα τῷ θεῷ θύματα περὶ τοῦ πολέμου κατέστεψαν. ἀλλ' οὐ διαφεύξονται τὸν μέγαν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνίκητον δεξιάν, δώσουσιν δ' ἡμῖν αὐτίκα δίκας, ἂν τοῦ πατρῷου φρονήματος ἤδη σπάσαντες τιμωροὶ τῶν παρεσπονδημένων ἀναστῶμεν. [379] ἴτω τις οὐχ ὑπὲρ γυναικὸς οὐδ' ὑπὲρ τέκνων οὐδ' ὑπὲρ κινδυνεύουσης πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν πρέσβων ἀμυνομένος: ἐκεῖνοι στρατηγήσουσιν τοῦ πολέμου τῶν ζώντων ἄμεινον. προκινδυνεύσω δὲ καγὼ χρώμενος ὑμῖν πειθηνίσις: εὖ γὰρ ἴστε τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν ἀνυπόστατον, ἔαν μὴ προπετεῖα τινὶ βλαβῆτε.”

(5)[380] Τούτοις παρακροτήσας τὸν στρατὸν ὡς ἑώρα προθύμους, ἔθυεν τῷ θεῷ καὶ μετὰ τὴν θυσίαν διέβαινον τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν μετὰ τῆς δυνάμεως. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ Φιλαδέλφειαν ἐγγὺς τῶν πολεμίων περὶ τοῦ μεταξὺ φρουρίου πρὸς αὐτούς ἠκροβολίζετο βουλόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν: ἔτυχον γὰρ κάκεῖνοί τινες προπεπομφότες τοὺς καταληψομένους τὸ ἔρουμα. [381] τούτους μὲν οὖν ἀπεκρούσαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τὸν λόφον κατέσχον, αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν προάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην παρετάσσετο καὶ προεκαλεῖτο τοὺς Ἄραβας. ὡς δ' οὐδεὶς ἐπεξήει, δεινὴ γὰρ τις αὐτούς κατάπληξις εἶχε καὶ πρὸ τοῦ πλῆθους ὁ στρατηγὸς Ἐλθεμος αὐὸς ἦν τῷ δέει, προσελθὼν ἐσπάραττεν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. [382] κὰν τούτῳ συναναγκασθέντες ἐξίασιν ἐπὶ τὴν μάχην ἄτακτοι καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἰππεύσιν οἱ πεζοί. πλήθει μὲν οὖν τῶν Ἰουδαίων περιῆσαν, ἐλείποντο δὲ ταῖς προθυμίαις καίτοι διὰ τὴν ἀπόγνωσιν τῆς νίκης ὄντες καὶ αὐτοὶ παρὰβολοι.

(6)[383] Διὸ μέχρι μὲν ἀντειχόν οὐ πολὺς ἦν αὐτῶν φόνος, ὡς δ' ὑπέδειξαν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι διεφθείροντο: πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλήθος ἔφθη συνωσθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους περισχὼν ἐπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἀλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις προκατήπειγεν ἢ δίψα τῶν ὑδάτων ἐπιλειπόντων. [384] ὑπερηφάνει δὲ πρεσβευομένους ὁ βασιλεὺς καὶ λύτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐνέκειτο. τοῦ δὲ δίψους ἐκκαίοντος ἐξιόντες κατὰ πλήθος ἐνεχειρίζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς Ἰουδαίοις ἐκόντες, ὡς πέντε μὲν ἡμέραις τετρακισχιλίους δεθῆναι, τῇ δ' ἕκτη τὸ λειπόμενον πλήθος ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθεῖν ἐπὶ μάχην: οἷς συμβαλὼν Ἡρώδης πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίους κτείνει. [385] τηλικαύτη πληγὴ τὴν Ἀραβίαν ἀμυνάμενος καὶ σβέσας τῶν ἀνδρῶν τὰ φρονήματα προύκοψεν ὥστε καὶ προστάτης ὑπὸ τοῦ ἔθνους αἰρεθῆναι.

XX

(1)[386] Μεταλαμβάνει δὲ αὐτὸν εὐθέως ἢ περὶ τῶν ὄλων πραγμάτων φροντὶς διὰ τὴν πρὸς Ἀντώνιον φιλίαν Καίσαρος περὶ Ἄκτιον νενικηκότος. παρείχεν μέντοι δέους πλέον ἢ ἔπασχεν: οὐπω γὰρ ἔαλωκέναί Καίσαρ Ἀντώνιον ἔκρινεν Ἡρώδου συμμένοντος. [387] ὁ γε μὴν βασιλεὺς ὁμοσε χωρῆσαι τῷ κινδύνῳ διέγνω, καὶ πλεύσας εἰς Ῥόδον, ἔνθα διέτριβεν Καίσαρ, πρόσεισιν αὐτῷ δίχα διαδήματος, τὴν μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεὺς: μὴδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστευλάμενος ἀντικρὺς εἶπεν: [388] “ἐγώ, Καίσαρ, ὑπὸ Ἀντωνίου βασιλεὺς γενόμενος ἐν πᾶσιν ὁμολογῶ γεγονέναι χρήσιμος Ἀντωνίῳ. καὶ οὐδὲ τοῦτ' ἂν ὑποστευλαίμην εἰπεῖν, ὅτι πάντως ἂν με μετὰ τῶν ὄπλων ἐπέρασας εὐχάριστον, εἰ μὴ διεκώλυσαν Ἀραβες. καὶ συμμαχίαν μέντοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατόν καὶ σίτου πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ πληγὴν κατέλιπον τὸν εὐεργέτην, [389] ἐγενόμην δὲ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἤμην σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τῶν πταισθέντων διόρθωσιν τὸν Κλεοπάτρας θάνατον: ἦν ἀνελόντι καὶ χρήματα καὶ τεῖχη πρὸς ἀσφάλειαν καὶ στρατιὰν καὶ ἔμαυτὸν ὑπισχνούμην κοινῶν τοῦ πρὸς σὲ πολέμου. [390] τοῦ δ' ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ Κλεοπάτρας ἴμεροι καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαριζόμενος. συνήτημαι δ' Ἀντωνίῳ καὶ τέθεικα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ διάδημα. πρὸς σὲ δὲ ἦλθον ἔχων τὴν ἀρετὴν τῆς σωτηρίας ἐλπίδα καὶ προλαβῶν ἐξετασθήσεσθαι, ποταπὸς φίλος, οὐ τίνας, ἐγενόμην.”

(2)[391] Πρὸς ταῦτα Καίσαρ “ἀλλὰ σώζου γε, ἔφη, καὶ βασιλεύε νῦν βεβαιότερον: ἄξιός γάρ εἰ πολλῶν ἄρχειν οὐτω φιλίας προιστάμενος. πειρῶ δὲ καὶ τοῖς εὐτυχεστέροις διαμένειν πιστός, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ὑπὲρ τοῦ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μέντοι γε ἐποίησεν Ἀντώνιος Κλεοπάτρα πεισθεὶς μᾶλλον ἢ σοί: καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν ἐκ τῆς ἀνοίας αὐτοῦ. [392] κατάρχεις δ', ὡς ἔοικεν, εὐπορίας δι' ὧν μοι γράφει καὶ Βεντίδιος συμμαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτῷ. νῦν μὲν οὖν δόγματι τὸ βέβαιόν σοι τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλω. πειράσομαι δὲ καὶ αὐθις ἀγαθόν τί σε ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοῖς Ἀντώνιον.”

(3)[393] Τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα καὶ περιθεὶς αὐτῷ τὸ διάδημα δόγματι διεσήμαινεν τὴν δωρεάν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τάνδρὸς ἐφθέγγετο. ὁ δὲ δώροις ἐπιμελιζάμενος αὐτὸν ἐξητεῖτό τινα τῶν Ἀντωνίου φίλων Ἀλεξᾶν ἰκέτην γενόμενον: ἐνίκα δὲ ἡ Καίσαρος ὀργὴ πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον οἷς διεκρούσατο τὴν δέησιν. [394] μετὰ δὲ ταῦτα πορευόμενον ἐπ' Αἴγυπτον διὰ Συρίας Καίσαρα παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος Ἡρώδης τότε πρῶτον καὶ συνιππάσατο ποιούμενον περὶ Πτολεμαίδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν εἰστίασέν τε σὺν ἅπασιν τοῖς φίλοις: μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς εὐωχίαν πάντα διέδωκεν. [395] προυνόησεν δὲ καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου πορευομένοις μέχρι Πηλουσίου παρασχεῖν ὕδωρ ἄφθονον ἐπανιοῦσί τε ὁμοίως, οὐδὲ ἔστιν ὅ τι τῶν ἐπιτηδείων ἐνεδέησεν τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτῷ τε Καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέστη πολλῶν βραχυτέραν περιεῖναι Ἡρώδη βασιλείαν πρὸς ἃ παρέσχεν. [396] διὰ τοῦτο, ὡς ἦκεν εἰς Αἴγυπτον ἤδη Κλεοπάτρας καὶ Ἀντωνίου τεθνεώτων, οὐ μόνον αὐτοῦ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκεν τὴν τε ὑπὸ Κλεοπάτρας ἀποτμηθεῖσαν χώραν καὶ ἔξωθεν Γάδαρα καὶ Ἴππον καὶ Σαμάρειαν, πρὸς δὲ τούτοις τῶν παραλίῳν Γάζαν καὶ Ἀνθηδόνα καὶ Ἰόππην καὶ Στράτωνος πύργον: [397] ἔδωρήσατο δ' αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος τετρακοσίους Γαλάτας, οἱ πρότερον ἔδορυφόρον Κλεοπάτραν. οὐδὲν δὲ οὕτως ἐνήγην αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τοῦ λαμβάνοντος.

(4)[398] Μετὰ δὲ τὴν πρώτην ἀκτιάδα προστίθησιν αὐτοῦ τῆ βασιλείᾳ τὸν τε Τράχωνα καλούμενον καὶ τὴν προσεχῆ Βαταναίαν τε καὶ τὴν Αὐρανίτιν χώραν ἐξ αἰτίας τοιαύσδε: Ζηνόδωρος ὁ τὸν Λυσανίου μεμισθωμένος οἶκον οὐ διέλειπεν ἐπαφείς τοὺς ἐκ τοῦ Τράχωνος ληστὰς Δαμασκηνοῖς. οἱ δ' ἐπὶ Οὐάρωνα τὸν ἡγεμόνα τῆς Συρίας καταφυγόντες ἐδεήθησαν δηλῶσαι τὴν συμφορὰν αὐτῶν Καίσαρι: Καίσαρ δὲ γνοὺς ἀντεπέστελλεν ἐξαιρεθῆναι τὸ ληστήριον. [399] στρατεύσας οὖν Οὐάρων καθαίρει τε τῶν ἀνδρῶν τὴν γῆν καὶ ἀφαιρεῖται Ζηνόδωρον: ἦν ὕστερον Καίσαρ, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὀρηγήριον τοῖς λησταῖς ἐπὶ τὴν Δαμασκόν, Ἡρώδη δίδωσιν. κατέστησεν δὲ αὐτὸν καὶ Συρίας ὅλης ἐπίτροπον ἔτι δεκάτῳ πάλιν ἔλθων εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι δίχα τῆς ἐκείνου συμβουλίας τοῖς ἐπιτρόποις διοικεῖν. [400] ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτα Ζηνόδωρος, προσένειμεν αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ Τράχωνος καὶ τῆς Γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὁ δὲ τούτων Ἡρώδη μείζον ἦν, ὑπὸ μὲν Καίσαρος ἐφιλείτο μετ' Ἀγρίππαν, ὑπ' Ἀγρίππα δὲ μετὰ Καίσαρα. ἔνθεν ἐπὶ πλείστον μὲν εὐδαιμονίας προύκοψεν, εἰς μείζον δ' ἐξήρθη φρόνημα καὶ τὸ πλεόν τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς εὐσέβειαν.

XXI

(1)[401] Πεντεκαίδεκάτῳ γοῦν ἔτει τῆς βασιλείας αὐτὸν τε τὸν ναὸν ἐπεσκεύασεν καὶ περὶ αὐτὸν ἀνετειχίσατο χώραν τῆς οὔσης διπλασίονα, ἀμέτροις μὲν χρησάμενος τοῖς ἀναλώμασιν ἀνυπερβλήτῳ δὲ τῆ πολυτελείᾳ. τεκμήριον δὲ ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερόν καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρουρίον: ἄς μὲν γὰρ ἀνωκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, ὁ δ' ἐπισκευάσας πλούτῳ δαψιλεῖ κατ' οὐδὲν τῶν βασιλείων ἔλαττον Ἀντωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τὴν Ἀντωνίου τιμῆν. [402] τό γε μὴν ἑαυτοῦ βασιλείον κατὰ τὴν ἄνω δειμάμενος πόλιν δύο τοὺς μεγίστους καὶ περικαλλεστάτους οἴκους, οἷς οὐδὲ ναὸς πη συνεκρίνετο, προσηγόρευσε ἀπὸ τῶν φίλων τὸν μὲν Καισάρειον τὸν δὲ Ἀγρίππειον.

(2)[403] Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἴκοις μόνον αὐτῶν τὴν μνήμην καὶ τὰς ἐπικλήσεις περιέγραψεν, διέβη δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γε τῇ Σαμαρείτιδι πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ἐπὶ σταδίους εἴκοσι καὶ καταγαγὼν ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν δὲ τούτοις προσνείμας λιπαρωτάτην καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι ναὸν τε ἐνιδρυσάμενος μέγιστον καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος ἀποδείξας τῷ Καίσαρι τριῶν ἡμισταδίων, τὸ ἄστῳ Σεβαστὴν ἐκάλεσεν: ἐξαιρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέσχεν εὐνομίαν.

(3)[404] Ἐπὶ τούτοις δωρησαμένου τοῦ Καίσαρος αὐτὸν ἐτέρας προσθέσει χώρας, ὁ δὲ κἀνταῦθα ναὸν αὐτῷ Λευκῆς μαρμάρου καθιδρύσατο παρὰ τὰς Ἰορδάνου πηγὰς: καλεῖται δὲ Πάνειον ὁ τόπος: [405] ἔνθα κορυφῆ μὲν τις ὄρους εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνεται, παρὰ δὲ τὴν ὑπόρειον λαγὼνα συνηρεφὲς ἄντρον ὑπανοίγει, δι' οὗ βαραθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπορρώγα βαθύνεται πλήθει τε ὕδατος ἀσαλεύτου καὶ τοῖς καθιμῶσιν τι πρὸς ἔρευναν γῆς οὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. [406] τοῦ δὲ ἄντρου κατὰ τὰς ἔξωθεν ῥίζας ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαί: καὶ γένεσις μὲν, ὡς ἔνιοι δοκοῦσιν, ἔνθεν Ἰορδάνου, τὸ δ' ἀκριβὲς ἐν τοῖς ἔξῃς δηλώσομεν.

(4)[407] Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν Ἰεριχοῖ μεταξὺ Κύπρου τοῦ φρουρίου καὶ τῶν προτέρων βασιλείων ἄλλα κατασκευάσας ἀμείνω καὶ χρησιμώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὀνόμασεν φίλων. καθόλου δὲ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὄντινα τῆς βασιλείας ἐπιτήδειον τόπον τῆς πρὸς Καίσαρα τιμῆς γυμνὸν εἶασεν. ἐπεὶ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσεν ναῶν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ὑπερεξέχεεν καὶ πολλαῖς πόλεσιν ἐνιδρύσατο Καισάρεια.

(5)[408] Κατιδῶν δὲ κἀν τοῖς παραλίοις πόλιν ἡδὴ μὲν κάμνουσαν, Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, διὰ δὲ εὐφυσίαν τοῦ χωρίου δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν ἀνέκτισεν λευκῷ λίθῳ καὶ λαμπροτάτοις ἐκόσμησεν βασιλείοις, ἐν ἧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. [409] μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν εἶναι συμβέβηκεν τὴν παραλίον ἀλίμενον, ὡς πάντα τὸν τὴν Φοινίκην ἐπ' Αἰγύπτου παραπλέοντα σαλεύειν ἐν πελάγει διὰ τὴν ἐκ λιβὸς ἀπειλήν, ᾧ καὶ μετρίως ἐπαυρίζοντι τηλικούτον ἐπεγείρεται κύμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὥστε τὴν ὑποστροφήν τοῦ κύματος ἐπὶ πλείστον ἐξαγριοῦν τὴν θάλασσαν. [410] ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασιν καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τὴν φύσιν μείζονα μὲν τοῦ Πειραιαῖος λιμένα κατεσκεύασεν, ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ βαθεῖς ὄρμους ἐτέροισ.

(6)[411] Καθάπαν δ' ἔχων ἀντιπράσσοντα τὸν τόπον ἐφιλονείκησεν πρὸς τὴν δυσχέρειαν, ὡς τὴν μὲν ὀχυρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον εἶναι τῇ θαλάσῃ, τὸ δὲ κάλλος ὡς ἐπὶ μηδενὶ δυσκόλῳ

κεκοσμησθαι: συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τῷ λιμένι μέγεθος καθίει λίθους ἐπ' ὄργυιās εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλείστοι μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἑννέα, εὖρος δέκα, τινὲς δὲ καὶ μείζους. [412] ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ ὕφαλον, οὕτως ἤδη τὸ ὑπερέχον τοῦ πελάγους τεῖχος ἐπὶ διακοσίους πόδας ἠϋρύνετο: ὧν οἱ μὲν ἑκατὸν προδεδόμεντο πρὸς τὴν ἀνακοπὴν τοῦ κύματος, προκυμία γοῦν ἐκλήθη, τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τῷ περιθέοντι λιθίνῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύργοις τε διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ προύχων καὶ περικαλλέστατος ἀπὸ τοῦ Καίσαρος προγόνου Δρούσιον κέκληται, (7)[413] ψαλίδες τε πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ἐνορμιζομένων καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν πᾶν κύκλω νάγμα τοῖς ἀποβαίνουσιν πλατὺς περίπατος. ὁ δ' εἰσπλους βόρειος, αἰθριώτατος γὰρ ἀνέμων τῷ τόπῳ βορέας: καὶ ἐπὶ τοῦ στόματος κολοσσοὶ τρεῖς ἑκατέρωθεν ὑπεστηριγμένοι κίοσιν, ὧν τοὺς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλεόντων πύργος ναστὸς ἀνέχει, τοὺς δὲ ἐκ δεξιῶν δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι τοῦ κατὰ θάτερον χεῖλος πύργου μείζονες. [414] προσεχεῖς δ' οἰκίαι τῷ λιμένι λευκοῦ καὶ αὐταὶ λίθου, καὶ κατατείνοντες ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τοῦ ἄστεος πρὸς ἓν διάστημα μεμετρημένοι. καὶ τοῦ στόματος ἀντικρὺ ναὸς Καίσαρος ἐπὶ γηλόφου κάλλιει καὶ μεγέθει διάφορος: ἐν δ' αὐτῷ κολοσσὸς Καίσαρος οὐκ ἀποδέων τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ᾧ καὶ προσεῖκασται, Ῥώμης δὲ ἴσος Ἡρᾶ τῆ κατ' Ἄργος. ἀνέθηκεν δὲ τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὴν πόλιν, τοῖς ταύτη δὲ πλοιοζομένοις τὸν λιμένα, Καίσαρι δὲ τὴν τιμὴν τοῦ κτίσματος: Καισάρειαν γοῦν ὠνόμασεν αὐτήν.

(8)[415] Τά γε μὴν λοιπὰ τῶν ἔργων, ἀμφιθέατρον καὶ θέατρον καὶ ἀγοράς, ἄξια τῆς προσηγορίας ἐνιδρύσατο. καὶ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καταστησάμενος ὁμοίως ἐκάλεσεν ἀπὸ τοῦ Καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἄθλα μέγιστα προθεῖς ἐπὶ τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς καὶ οἱ τρίτοι τοῦ βασιλικῆς πλούτου μετελάμβανον. [416] ἀνακτίσας δὲ καὶ Ἀνθηδόνα τὴν παράλιον καταρριφθεῖσαν ἐν πολέμῳ Ἀγρίππειον προσηγόρευσε: τοῦ δ' αὐτοῦ φίλου δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας καὶ ἐπὶ τῆς πύλης ἐχάραξεν τὸ ὄνομα, ἦν αὐτὸς ἐν τῷ ναῶ κατεσκεύασεν.

(9)[417] Φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καὶ τις ἕτερος: καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέθηκεν πόλιν, ἦν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας ποταμοῖς τε καὶ δένδροισιν πλουσίαν ὠνόμασεν Ἀντιπατριδα, καὶ τὸ ὑπὲρ Ἰεριχοῦντος φρούριον ὀχυρότητι καὶ κάλλει διάφορον τειχίσας ἀνέθηκεν τῇ μητρὶ προσειπῶν Κύπρον. [418] Φασαήλῳ δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον, οὗ τὸ τε σχῆμα καὶ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν διὰ τῶν ἔξης δηλώσομεν. καὶ πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν ἀπὸ Ἰεριχοῦς ἰόντων αὐλῶνα πρὸς βορέαν Φασαηλίδα ὠνόμασεν.

(10)[419] Παραδοὺς δ' αἰῶνι τοὺς τε οἰκείους καὶ φίλους οὐδὲ τῆς ἑαυτοῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον μὲν ἐπιτειχίσας τῷ πρὸς Ἀραβίαν ὄρει προσηγόρευσε Ἡρώδειον ἀφ' ἑαυτοῦ, τὸν δὲ μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἐξήκοντα σταδίων ἄπωθεν Ἱεροσολύμων ἐκάλεσεν μὲν ὁμοίως, ἐξήσκησεν δὲ φιλοτιμότερον. [420] στρογγύλοις μὲν γὰρ τὴν ἄκραν πύργοις περιέσχεν, ἐπλήρωσεν δὲ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τὴν ἑνδον τῶν οἰκημάτων ὄψιν εἶναι λαμπράν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τοίχοις καὶ θριγκοῖς καὶ στέγαις περικεχύσθαι τὸν πλοῦτον δαψιλῆ: πόρρωθεν δὲ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγεν καὶ βαθμοῖς διακοσίους λευκοτάτης μαρμάρου τὴν ἄνοδον διέλαβεν: ἦν γὰρ δὴ τὸ γήλοφον ἐπιεικῶς ὑψηλὸν καὶ πᾶν χειροποίητον. [421] κατεσκεύασεν δὲ καὶ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασιλεία τὴν τε ἀποσκευὴν καὶ τοὺς φίλους δέξασθαι δυνάμενα, ὥστε τῷ μὲν πάντα ἔχειν πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρμα, τῇ περιγραφῇ δὲ βασιλείον.

(11)[422] Τοσαῦτα συγκτίσας πλείσταις καὶ τῶν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. Τριπόλει μὲν γὰρ καὶ Δαμασκῶ καὶ Πτολεμαίδι γυμνάσια, Βύβλῳ δὲ τεῖχος, ἐξέδρας τε καὶ στοὰς καὶ ναοὺς καὶ ἀγοράς Βηρυτῶ κατασκευάσας καὶ Τύρῳ, Σιδωνί γε μὴν καὶ Δαμασκῶ θέατρα, Λαοδικεῦσι δὲ τοῖς παραλίοις ὑδάτων εἰσαγωγὴν, Ἀσκαλωνίταις δὲ βαλανεῖα καὶ κρήνας πολυτελεῖς, πρὸς δὲ περίστουλα θαυμαστά τὴν τε ἐργασίαν καὶ τὸ μέγεθος: εἰσι δ' οἷς ἄλση καὶ λειμῶνας ἀνέθηκεν. [423] πολλὰ δὲ πόλεις ὥσπερ κοινῶν τῆς βασιλείας καὶ χώραν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ: γυμνασιαρχίαις δ' ἄλλας ἐπετησίαις τε καὶ διηνεκέσιν ἐδωρήσατο προσόδους κατατάξας, ὥσπερ Κῶις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπη τὸ γέρας. [424] σιτόν γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησεν τοῖς δεομένοις, καὶ τῇ Ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικῶν κατασκευῶν παρέσχεν πολλαχῶς καὶ πολλακίς, ἐμπρησθὲν δὲ τὸ Πύθιον ἰδίῳ ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεδείματο. [425] καὶ τί δεῖ λέγειν τὰς εἰς Λυκίους ἢ Σαμίους δωρεὰς ἢ τὴν δι' ὅλης τῆς Ἰωνίας ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι δαψίλειαν; ἀλλ' Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι Νικοπολίται τε καὶ τὸ κατὰ Μυσίαν Πέργαμον οὐ τῶν Ἡρώδου γέμουσιν ἀναθημάτων; τὴν δ' Ἀντιοχέων τῶν ἐν Συρίᾳ πλατεῖαν οὐ φευκτὴν οὖσαν ὑπὸ βορβόρου κατέστρωσέν τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος οὖσαν ξεστῆ μαρμάρῳ καὶ πρὸς τὰς τῶν ὑετῶν ἀποφυγὰς ἐκόσμησεν ἰσομήκει στοᾶ.

(12)[426] Ταῦτα μὲν ἂν τις εἴποι ἴδια τῶν εὖ παθόντων δῆμων ἐκάστου, τὸ δὲ Ἡλείοις χαρισθὲν οὐ μόνον κοινὸν τῆς Ἑλλάδος ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ἣν ἡ δόξα τῶν Ὀλυμπίασιν ἀγῶνων δικνεῖται. [427] τούτους γὰρ δὴ καταλυομένους ἀπορία χρημάτων ὄρων καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὑπορρέον, οὐ μόνον ἀγωνοθέτης ἥς ἐπέτυχεν πενταετηρίδος εἰς Ῥώμην παραπλέων ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διηνεκὲς πόρους χρημάτων ἀπέδειξεν, ὡς μηδέποτε ἀγωνοθετοῦσαν αὐτοῦ τὴν μνήμην ἀπολιπεῖν. [428] ἀνήνυτον ἂν εἶη χρεῶν διαλύσεις ἢ φόρων ἐπεξιέναι, καθάπερ Φασηλίταις καὶ Βαλανεώταις καὶ τοῖς περὶ τὴν Κιλικίαν πολιχνίοις τὰς ἐτησίους εἰσφορὰς ἐπεξεκούφισεν. πλειστόν γε μὴν αὐτοῦ τῆς μεγαλονοίας ἔθραυσεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ἐπίφθονος ἢ τι θηρᾶσθαι μείζον εὐεργετῶν τὰς πόλεις πλέον τῶν ἐχόντων.

(13)[429] Ἐχρήσατο δὲ καὶ σώματι πρὸς τὴν ψυχὴν ἀναλόγῳ, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γενόμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δι' ἐμπειρίαν ἵππικῆς ἐπετύγχανεν: μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν: ἔστι δὲ καὶ συοτρόφος μὲν ἢ χώρα, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὀνάγων εὐπορος: πολεμιστῆς δ' ἀνυπόστατος. [430] πολλοὶ γοῦν κὰν ταῖς γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν ἀκοντιστὴν τε ἰθυβολώτατον καὶ τοξότην εὐστοχώτατον ἰδόντες. πρὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερήμασιν ἐχρήσατο καὶ δεξιᾷ τύχῃ: καὶ γὰρ σπάνιον ἔπταισεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῶν πταισμάτων οὐκ αὐτὸς αἰτιος, ἀλλ' ἢ προδοσία τινῶν ἢ προπετεία στρατιωτῶν ἐγένετο.

XXII

(1)[431] Τὰς γε μὴν ὑπαίθρους εὐπραγίας ἢ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀνιανοῖς ἐνεμέσησεν, καὶ κακοδαιμονεῖν ἐκ γυναικὸς ἤρξατο περὶ ἣν μάλιστα ἐσπούδασεν. [432] ἐπειδὴ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρήλαθεν, ἀποπεμφάμενος ἦν ἰδιώτης ἤκτο γαμετὴν, γένος ἦν ἐξ Ἱεροσολύμων Δωρὶς ὄνομα, γαμεῖ Μαριάμμην τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῷ στασιασθῆναι συνέβη τὸν οἶκον καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἄφιξιν. [433] πρῶτον μὲν γὰρ τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος υἱὸν Ἀντίπατρον διὰ τοὺς ἐκ Μαριάμμης ἐφυγάδευσεν τῆς πόλεως μόναίς ταῖς ἑορταῖς ἀφείς κατιέναι: ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς Ὑρκανὸν ἐκ Πάρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα δι' ὑπόνοιαν ἐπιβουλῆς ἀνείλεν, ὃν ἠχμαλωτίσατο μὲν Βαζαφράνης καταδραμῶν Συρίαν, ἐξητήσαντο δὲ κατὰ οἶκτον οἱ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμοεθνεῖς. [434] καὶ εἴ γε τούτοις ἐπίσθη παραινοῦσιν μὴ διαβῆναι πρὸς Ἡρώδην, οὐκ ἂν παραπώλετο: δέλεαρ δ' αὐτῷ θανάτου τῆς υἰωνῆς ὁ γάμος κατέστη: τούτῳ γὰρ πεποιθὼς καὶ περισσόν τι τῆς πατρίδος ἐφιέμενος ἦκεν. παρῶξυνεν δὲ Ἡρώδην οὐκ αὐτὸς ἀντιποιοῦμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπεὶ τὸ βασιλεύειν ἐπέβαλλεν αὐτῷ.

(2)[435] Τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης πέντε τέκνων γενομένων δύο μὲν θυγατέρες, τρεῖς δ' ἦσαν υἱεῖς. καὶ τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν Ῥώμῃ παιδευόμενος τελευτᾷ, δύο δὲ τοὺς πρεσβυτάτους βασιλικῶς ἤγεν διὰ τε τὴν μητρῶαν εὐγένειαν καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεισαν αὐτῷ. [436] τὸ δὲ τούτων ἰσχυρότερον ὁ Μαριάμμης ἔρωσ συνήργει καθ' ἡμέραν ἐκκαίων Ἡρώδην λαβρότερος, ὡς μηδενὸς τῶν διὰ τὴν στερογομένην λυπηρῶν αισθάνεσθαι: τοσοῦτον γὰρ ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τῆς Μαριάμμης, ὅσος ἐκείνου πρὸς αὐτὴν ἔρωσ. [437] ἔχουσα δὲ τὴν μὲν ἀπέχθειαν ἐκ τῶν πραγμάτων εὐλογον, τὴν δὲ παρρησίαν ἐκ τοῦ φιλεῖσθαι, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ τὰ κατὰ τὸν πάππον Ὑρκανὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἰωνάθην: οὐδὲ γὰρ τούτου καίπερ ὄντος παιδὸς ἐφείσατο, δούς μὲν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἑπτακαίδεκάετει, μετὰ δὲ τὴν τιμὴν κτείνας εὐθέως, ἐπειδὴ τὴν ἱερὰν ἐσθήτα λαβόντι καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι καθ' ἑορτὴν ἄθρουν ἐπεδάκρυσεν τὸ πλήθος. πέμπεται μὲν οὖν ὁ παῖς διὰ νυκτὸς εἰς Ἱεριχοῦντα, ἐκεῖ δὲ κατ' ἐντολὴν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν βαπτιζόμενος ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ.

(3)[438] Διὰ ταῦθ' Ἡρώδην μὲν ὠνείδιζεν ἡ Μαριάμμη, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα δειναῖς ἐξύβριζεν λοιδορίαῖς. ἀλλ' ὁ μὲν πεφίμωτο τοῖς ἡμέροις, δεινὴ δὲ τὰς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσήει, καὶ πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τὸν Ἡρώδην ἔμελλον, εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτήν, [439] ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐνσκευαζόμεναι καὶ κατηγοροῦσαι διότι τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς Αἴγυπτον Ἀντωνίῳ καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας ἀποῦσαν δεῖξειεν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. [440] τοῦθ' ὥσπερ σκηπτὸς ἐμπεσῶν ἐτάραξεν Ἡρώδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ καὶ τὴν Κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν Λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνήρητο καὶ Μάλχος ὁ Ἄραψ: οὐ γὰρ ἀφαιρέσει γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ.

(4)[441] Μέλλων οὖν ἀποδημήσειν Ἰωσήφῳ τῷ ἀνδρὶ Σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δὲ ἦν καὶ διὰ τὸ κῆδος εὐνους, παρατίθεται τὴν γυναῖκα, κρύφα δούς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτήν, εἰ κάκεῖνον Ἀντώνιος.

ὁ δὲ Ἰώσηπος, οὔτι κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τοῦ βασιλέως παραστήσαι τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς οὐδὲ ἀποθανῶν αὐτῆς ὑπομένοι διαζευχθῆναι, τὸ ἀπόρρητον ἐκφαίνει. [442] κάκεϊνη πρὸς ἐπανήκοντα τὸν Ἡρώδην πολλά τε περὶ τοῦ πρὸς αὐτὴν συμπαθοῦς ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, ὡς οὐδ' ἐρασθεΐη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, “πάνυ γοῦν, εἶπεν, ταῖς πρὸς τὸν Ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπεδείξω τὸν πρὸς ἡμᾶς ἔρωτα κτεῖναι με προστάξας.”

(5)[443] Ἐκφρων εὐθέως ἀκούσας τὸ ἀπόρρητον ἦν, καὶ οὐκ ἂν ποτε τὸν Ἰώσηπον ἐξαγγεῖλαι τὴν ἐντολὴν φάμενος εἰ μὴ διαφθείρειεν αὐτὴν, ἐνεθουσία τῷ πάθει καὶ τῆς κοίτης ἐξαλλόμενος ἀνέδην ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνειλεῖτο. καὶ τοῦτον Σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν καιρὸν εἰς τὰς διαβολὰς ἀρπάσασα τὴν εἰς τὸν Ἰώσηπον ἐπεβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δ' ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐκμανεῖς παραχρῆμα κτείνειν προσέταξεν ἀμφοτέρους. [444] μετάνοια δ' εὐθέως εἶπετο τῷ πάθει, καὶ τοῦ θυμοῦ πεσόντος ὁ ἔρωσ πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δ' ἦν φλεγμονὴ τῆς ἐπιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώση προσλαλεῖν, μέχρι τῷ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀνάλογον τὴν λύπην ἔσχεν τῇ πρὸς περιούσαν διαθέσει.

XXIII

(1)[445] Κληρονομοῦσι δὲ τῆς μητρῶας οἱ παῖδες ὀργῆς καὶ τοῦ μύσους ἔννοϊαν λαμβάνοντες ὡς πολέμιον ὑφείρων τὸν πατέρα, καὶ τὸ πρότερον μὲν ἐπὶ Ῥώμης παιδεύομενοι, πλέον δ' ὡς εἰς Ἰουδαίαν ὑπέστρεψαν: συνηνδροῦτο δ' αὐτῶν ταῖς ἡλικίαις ἡ διάθεσις. [446] καὶ ἐπειδὴ γάμων ἔχοντες ὥραν ὁ μὲν τῆς τηθίδος Σαλώμης, ἡ τῆς μητρὸς αὐτῶν κατηγορήσεν, ὁ δ' ἔγημεν Ἀρχελάου τοῦ Καππαδόκων βασιλέως θυγατέρα, προσελάμβανον ἤδη τῷ μίσει καὶ παρρησίαν. [447] ἐκ δὲ τοῦ θράσους αὐτῶν ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον, καὶ φανερώτερον ἤδη τῷ βασιλεῖ διελέγοντό τινες ὡς ἐπιβουλεύοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν υἱῶν, ὁ δὲ Ἀρχελάῳ κηδεύσας καὶ φυγὴν παρασκευάζοιτο τῷ πενθερῷ πεποιθώς, ἴν' ἐπὶ Καίσαρος αὐτοῦ κατηγορήσειεν. [448] ἀναπλησθεὶς δὲ τῶν διαβολῶν Ἡρώδης ὥσπερ ἐπιτείχισμα τοῖς υἱοῖς κατάγει τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος Ἀντίπατρον καὶ πάντα τρόπον προτιμᾶν ἄρχεται.

(2)[449] Τοῖς δ' ἀφόρητος ἦν ἡ μεταβολή, καὶ τὸν ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὀρῶντες προκόπτοντα διὰ τὴν ἑαυτῶν εὐγένειαν οὐκ ἐκράτουν τῆς ἀγανακτήσεως, ἐφ' ἐκάστου δὲ τῶν ἀνιαρῶν τὴν ὀργὴν ἐξέφαινον, [450] ὥσθ' οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσταντο μᾶλλον, ὁ δ' Ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐσπουδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις, διαβολὰς δὲ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ποικίλας ἐνσκευαζόμενος καὶ τὰ μὲν αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δὲ τοὺς ἐπιτηδεῖους φημίζειν καθιεῖς, μέχρι παντάπασιν τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέρρηξεν τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος: [451] καὶ γὰρ ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ φανερῶς αὐτὸς ἦν ἤδη διάδοχος: ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς Καίσαρα τῷ τε κόσμῳ καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπαίαις πλὴν διαδήματος χρώμενος. χρόνῳ δ' ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ἐπὶ τὴν Μαριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσι δ' ὄπλοις κατὰ τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακεία καὶ διαβολῇ, τὸν βασιλέα καὶ περὶ θανάτου τῶν υἱῶν ὑπειργάσατο.

(3)[452] Τὸν γοῦν Ἀλέξανδρον σύρας μέχρι Ῥώμης ὁ πατὴρ τῆς ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας ἔκρινεν ἐπὶ Καίσαρος. ὁ δ' εὐρῶν μόλις ὀλοφυρμοῦ παρρησίαν καὶ δικαστὴν ἐμπειρότατον Ἀντιπάτρου καὶ Ἡρώδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἀμαρτήματα τοῦ πατρὸς αἰδημόνως ὑπεστεύλατο, τὰς δ' αὐτοῦ διαβολὰς ἰσχυρῶς ἀπελύσατο. [453] καθαρὸν δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τῶν κινδύνων, οὕτως ἤδη τό τε Ἀντιπάτρου πανοῦργον καὶ τὴν αὐτῶν ἀτιμίαν ἀπωδύρετο. συνήργει δ' αὐτῷ μετὰ καθαρῷ τοῦ συνειδότος ἢ περὶ λόγους ἰσχύς: ἦν γὰρ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. [454] καὶ τὸ τελευταῖον φάμενος ὡς τῷ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς ἔστιν ἢ ἡδὺ καὶ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, προήγαγεν μὲν εἰς δάκρυα πάντας, τὸν δὲ Καίσαρα διέθηκεν οὕτως ὡς ἀπογνῶναι μὲν αὐτῶν τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ Ἡρώδην εὐθέως. αἱ διαλλαγαὶ δ' ἐπὶ τούτοις ἦσαν, ὥστε ἐκείνους μὲν τῷ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν δὲ τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται.

(4)[455] Μετὰ ταῦτα δ' ἀπὸ Ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεὺς, τῶν μὲν ἐγκλημάτων ἀφιέναι τοὺς υἱοὺς δοκῶν, τῆς δ' ὑπονοίας οὐκ ἀπηλλαγμένος: παρηκολούθει γὰρ Ἀντίπατρος ἢ τοῦ μίσους ὑπόθεσις. ἀλλ' εἷς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν οὐκ ἐξέφευγεν τὸν διαλλακτὴν αἰδούμενος. [456] ὡς δὲ τὴν Κιλικίαν παραπλέων κατῆρεν εἰς Ἐλεοῦσαν, ἐστιᾶ μὲν αὐτὸν φιλοφρόνως Ἀρχέλαος ὑπὲρ τῆς τοῦ γαμβροῦ σωτηρίας εὐχαριστῶν καὶ ταῖς διαλλαγαῖς ἐφηδόμενος, ὡς ἂν καὶ τάχιον γεγραφῶς τοῖς ἐπὶ Ῥώμης

φίλοις συλλαμβάνεσθαι περί την δίκην Αλεξάνδρω: προπέμπει δὲ μέχρι Ζεφυρίου δῶρα δούς μέχρι τριάκοντα ταλάντων.

(5)[457] Ὡς δ' εἰς Ἱεροσόλυμα Ἡρώδης ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὸν λαὸν καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς παραστησάμενος ἀπελογεῖτο περὶ τῆς ἀποδημίας, καὶ πολλὰ μὲν εὐχαρίσκει τῷ θεῷ, πολλὰ δὲ Καίσαρι καταστησάμενῳ τὸν οἶκον αὐτοῦ τεταραγμένον καὶ μεῖζόν τι τοῖς υἱοῖς βασιλείας παρασχόντι τὴν ὁμόνοιαν, [458] ἦν αὐτός, ἔφη, συναρμόσω μᾶλλον: ὁ μὲν γὰρ ἐμὲ κύριον τῆς ἀρχῆς καὶ δικαστὴν διαδόχου κατέστησεν, ἐγὼ δὲ μετὰ τοῦ συμφέροντος ἐμαυτῷ κάκεινον ἀμείβομαι. τούσδε τοὺς τρεῖς παῖδας ἀποδείκνυμι βασιλεῖς, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ γενέσθαι. τῷ μὲν γὰρ ἡλικία, τοῖς δ' εὐγένεια τὴν διαδοχὴν προξενεῖ, τό γε μὴν μέγεθος τῆς βασιλείας ἀρκεῖ καὶ πλείοσιν. [459] οὗς δὲ Καίσαρ μὲν ἦνωσεν, καθίστησιν δὲ πατήρ, ὑμεῖς τηρήσατε μήτε ἀδίκους μήτε ἀνωμάλους τὰς τιμὰς δίδόντες, ἐκάστῳ δὲ κατὰ τὸ πρεσβεῖον: οὐ γὰρ τοσοῦτον εὐφρανεῖ τις τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπευόμενον, ὅσον ὀδυνῆσει τὸν ἀτιμούμενον. [460] οὗς γε μὴν ἐκάστῳ συνεῖναι δεήσει συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ καὶ τῆς ὁμοιοῦσας ἐγγυητὰς ἐκείνους καταστήσομαι, σαφῶς ἐπιστάμενος ὅτι τὰς στάσεις καὶ τὰς φιλονεικίας γεννῶσιν αἱ τῶν συνδιατριβόντων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν οὗτοι χρηστοί, τηροῦσιν τὰς στοργάς. [461] ἀξιῶ δ' οὐ μόνον τούτους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ μου ταξιάρχους ἐν ἐμοὶ μόνον τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἐπὶ τοῦ παρόντος: οὐ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλείας τοῖς υἱοῖς παραδίδωμι, καὶ τῶν μὲν ἡδέων ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσιν, τὸ βᾶρος δὲ τῶν πραγμάτων ἐμὸν ἐστίν, κἂν μὴ θέλω. [462] σκεπτέσθω δ' ἕκαστος τὴν τε ἡλικίαν μου καὶ τὴν ἀγωγὴν τοῦ βίου καὶ τὴν εὐσέβειαν: οὔτε γὰρ οὕτως εἰμι γέρον ὥστ' ἂν ἀπελπισθῆναι ταχέως, οὔτε εἰς τρυφὴν ἐκδαιτώμενος, ἢ καὶ νέους ἐπιτέμνεται: τὸ δὲ θεῖον οὕτως τεθεραπεύκαμεν ὥστ' ἂν ἐπὶ μήκιστον βίου προελθεῖν. [463] ὁ δὲ τούτους ἐμὸς παῖδας θεραπεύων ἐπὶ τῇ ἐμῇ καταλύσει δώσει μοι καὶ περὶ ἐκείνων δίκας: οὐ γὰρ ἐγὼ φθονῶν τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγεννημένοις ἀνακόπτω τὴν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν, ἐπιστάμενος δὲ τοῖς νέοις γίνεσθαι τὰς σπουδὰς θράσους ἐφόδιον. [464] εἰ γε μὴν ἕκαστος ἐνθυμηθεῖ τῶν προσιόντων, ὅτι χρηστός μὲν ὢν παρ' ἐμοῦ λήψεται τὴν ἀμοιβήν, στασιάζων δὲ καὶ παρὰ τῷ θεραπευόμενῳ τὸ κακόηθες ἀνόητον ἔξει, πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσειν, τουτέστιν τὰ τῶν ἐμῶν υἱῶν: καὶ γὰρ τούτοις συμφέρει κρατεῖν ἐμὲ κἂμοὶ τούτους ὁμοιοῦσιν. [465] ὑμεῖς δέ, ὦ παῖδες ἀγαθοί, πρῶτον μὲν ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ παρὰ θηρίοις αἱ στοργαὶ μένουσιν, ἔπειτα τὸν ποιησάμενον ἡμῶν τὰς διαλλαγὰς Καίσαρα, τρίτον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεστιν ἐπιτάσσειν παρακαλοῦντα, μείνατε ἀδελφοί. δίδωμι δὲ ὑμῖν ἐσθῆτα ἤδη καὶ θεραπείαν βασιλικήν: ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, [466] ἂν ὁμοιοῦτε." ταῦτ' εἰπὼν καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον τῶν υἱῶν κατασπασάμενος διέλυσεν τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν συνευχομένους τοῖς εἰρημένοις, ὅσοι δ' ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδ' ἀκηκοέναι προσποιουμένους.

XXIV

(1)[467] Συναπήει δὲ τοῖς ἀδελφοῖς ἢ στάσις, καὶ χεῖρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπονοίας ἔχοντες ἀπηλλάγησαν, Αλέξανδρος μὲν καὶ Ἀριστόβουλος ὀδυνώμενοι κεκυρωμένου Ἀντιπάτρω τοῦ πρεσβεῖου, Ἀντίπατρος δὲ καὶ τοῦ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς. [468] ἀλλ' ὁ μὲν ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος ἐχεμυθεῖν τε ἤδει καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ τὸ πρὸς αὐτοὺς ἐκάλυπτε μῖσος, τοῖς δὲ δι' εὐγένειαν πᾶν τὸ νοηθὲν ἦν ἐπὶ γλώσσης: καὶ παροξύνοντες μὲν ἐνέκειντο πολλοί, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύοντο κατάσκοποι. [469] πᾶν δὲ τὸ παρ' Αλεξάνδρω λαληθὲν εὐθέως ἦν παρ' Ἀντιπάλτρω, καὶ μετὰ προσθήκης μετέβαινε ἀπὸ Ἀντιπάτρου πρὸς Ἡρώδη: οὔτε γὰρ ἀπλῶς φθεγγάμενος ὁ νεανίας ἀνυπεύθυνος ἦν, ἀλλὰ εἰς διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐστρέφετο, καὶ μετρίως παρρησιασάμενος μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. [470] καθίει δ' Ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίσοντας, ὅπως αὐτῷ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς: καὶ τῶν φημιζομένων ἔν τι διελεγχθὲν ἅπασιν πίστιν ἐπετίθει. καὶ τῶν μὲν αὐτοῦ φίλων ἢ φύσει στεγανώτατος ἦν ἕκαστος ἢ κατεσκευάζετο δωρεαῖς ὡς μηδὲν ἐκφέρεισθαι τῶν ἀπορρήτων, καὶ τὸν Ἀντιπάτρου βίον οὐκ ἂν ἡμαρτέν τις εἰπὼν κακίας μυστήριον: τοὺς δὲ Αλεξάνδρω συνόντας χρήμασιν διαφθειρῶν ἢ κολακείαις ὑπιῶν ἐς πάντα κατειργάσατο καὶ πεποιήκει προδότας καὶ τῶν πραττομένων ἢ λαλουμένων φῶρας. [471] πάντα δὲ περιεσκεμμένως δραματοργῶν τὰς πρὸς Ἡρώδη ὁδοὺς ταῖς διαβολαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας, αὐτὸς μὲν ἀδελφοῦ προσωπεῖον ἐπικείμενος, καθίει δὲ μηνυτὰς ἐτέρους. κάπειδαν ἀπαγγεληθεῖ τι κατ' Αλεξάνδρου, παρελθὼν ὑπεκρίνετο καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος ἔπειτα κατεσκευάζεν ἡσυχῇ καὶ πρὸς

ἀγανάκτησιν ἐξεκαλείτο τὸν βασιλέα. [472] πάντα δὲ εἰς ἐπιβουλήν ἀνήγετο καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τοῦ πατρὸς ἐφεδρεύειν Ἀλέξανδρον: οὐδὲν γὰρ οὕτως πίστιν ἐχορήγει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ἀπολογούμενος Ἀντίπατρος ὑπὲρ αὐτοῦ.

(2)[473] Τούτοις Ἡρώδης ἐξαγριούμενος ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια στοργῆς, τοσοῦτον Ἀντίπατρω προσετίθει. συναπέκλιναν δὲ καὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον οἱ μὲν ἐκόντες οἱ δ' ἐξ ἐπιτάγματος, ὥσπερ Πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν φίλων, οἱ τε ἀδελφοὶ τοῦ βασιλέως καὶ πᾶσα ἡ γενεά: πάντα γὰρ Ἀντίπατρος ἦν, καὶ τὰ πικρότατον Ἀλεξάνδρῳ, πάντα ἦν ἡ Ἀντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῶν μητριᾶς χαλεπωτέρα καὶ πλεῖον τι προγόνων μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. [474] πάντες μὲν οὖν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐθεράπευον Ἀντίπατρον ἤδη, συναφίστα δ' ἕκαστον τὰ τοῦ βασιλέως προστάγματα, παραγγείλαντος τοῖς τιμιωτάτοις μήτε προσιέναι μήτε προσέχειν τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον. φοβερός δ' ἦν οὐ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις: οὐδενὶ γὰρ βασιλέων Καῖσαρ τοσαύτην ἔδωκεν ἐξουσίαν, ὥστε τὸν ἀπ' αὐτοῦ φυγόντα καὶ μὴ προσηκούσης πόλεως ἐξαγαγεῖν. [475] τὰ δὲ μειράκια τὰς μὲν διαβολὰς ἠγνόμεναι, παρὰ καὶ μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐταῖς: οὐδὲν γὰρ ὁ πατήρ φανερώς ἀπεμέμφετο: συνίει δὲ κατὰ μικρὸν ἀπὸ τοῦ ψύγματος καὶ πρὸς τὸ λυποῦν μᾶλλον ἐτραχύνετο. διέθηκεν δὲ πρὸς αὐτὰ καὶ τὸν θεῖον Φερῶρα Ἀντίπατρος ἐχθρῶδως καὶ τὴν τηθίδα Σαλώμην, ὡς ἂν † γαμετὴν οὔσαν, καθομιλῶν ἀεὶ καὶ παροξύνων. [476] συνήργει δὲ καὶ πρὸς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν ἡ Ἀλεξάνδρου γυνὴ Γλαφύρα γενεαλογοῦσα τὴν ἑαυτῆς εὐγένειαν, καὶ ὡς πασῶν τῶν κατὰ τὸ βασίλειον εἴη δεσπότις, κατὰ πατέρα μὲν ἀπὸ Τημένου, κατὰ μητέρα δὲ ἀπὸ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεως οὔσα. [477] πολλὰ δὲ ὠνείδιζεν εἰς ἀγένειαν τὴν τε ἀδελφὴν τὴν Ἡρώδου καὶ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δι' εὐμορφίαν οὐκ ἀπὸ γένους ἤρέθη. πολλαὶ δ' ἦσαν, ὡς ἂν ἐφειμένον τε πατριῶς Ἰουδαίους γαμεῖν πλείους καὶ τοῦ βασιλέως ἡδομένου πλείοσιν, αἱ πᾶσαι διὰ τὸ μέγαλαυχον τὸ Γλαφύρας καὶ τὰς λοιδορίας ἐμίσουν Ἀλέξανδρον.

(3)[478] Τὴν δὲ δὴ Σαλώμην καίτοι πενθερὰν οὔσαν αὐτὸς Ἀριστόβουλος ἑαυτῷ διεστασίασεν ὠργισμένην καὶ πρόσθεν ἐπὶ ταῖς ἐκ Γλαφύρας βλασφημίαις: ὠνείδιζεν γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τὴν ταπεινότητα, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιῶτιν, ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος γῆμαι βασιλίδα. [479] τοῦτο κλαίουσα τῇ Σαλώμῃ διήγγειλεν ἡ θυγάτηρ, προσετίθει δ' ὅτι καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ περὶ Ἀλέξανδρον, ἐπειδὴν παραλάβωσιν τὴν βασιλείαν, ἰστουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσιν, αὐτοὺς δὲ κωμῶν γραμματεῖς, ἐπισκώπτοντες ὡς πεπαιδευμένους ἐπιμελῶς. πρὸς ἂ τὴν ὀργὴν οὐ κατασχούσα Σαλώμη πάντα διήγγειλεν Ἡρώδῃ: σφόδρα δ' ἦν ἀξιόπιστος κατὰ γαμβροῦ λέγουσα. [480] καὶ τις ἑτέρα διαβολὴ συνέδραμεν ἡ τὸν θυμὸν ὑπεκκαύσασα τοῦ βασιλέως: ἤκουσεν γὰρ αὐτοὺς ἀνακαλεῖσθαι μὲν συνεχῶς τὴν μητέρα καὶ κατοικοῦσιν ἐπαρωμένους αὐτῷ, πολλάκις δ' αὐτοῦ διαδιδόντος τῶν Μαριάμμης ἐσθήτων τινὰ ταῖς μεταγενεστέραις γυναῖξιν ἀπειλεῖν, ὡς ἀντὶ τῶν βασιλικῶν ἐν τάχει περιθήσουσιν αὐταῖς ἐκ τριχῶν πεποιημένας.

(4)[481] Διὰ ταῦτα καίτοι τὸ φρόνημα τῶν νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως οὐκ ἀπέκοπτε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως, ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτούς, καὶ γὰρ εἰς Ῥώμην ἐκπλεύσειν ἔμελλεν, βραχέα μὲν ἠπέιλησεν ὡς βασιλεύς, τὰ πολλὰ δὲ ἐνουθέτησεν ὡς πατήρ, καὶ φιλεῖν τοὺς ἀδελφούς παρεκάλει διδοὺς τῶν προσημαρτημένων ἄφεςιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιτο. [482] οἱ δὲ τὰς μὲν διαβολὰς ἀπεσκευάζοντο ψευδεῖς εἶναι λέγοντες, πιστώσεσθαι δὲ τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον: δεῖν μέντοι κάκεῖνον ἀποφράττειν τὰς λογοποιίας τῷ μὴ πιστεύειν ῥαδίως: οὐ γὰρ ἐπιλείψειν τοὺς καταψευσομένους αὐτῶν, ἕως ἂν ὁ πειθόμενος ἦ.

(5)[483] Τούτοις ὡς πατέρα πείσαντες ταχέως τὸν μὲν ἐν χερσὶν φόβον διεκρούσαντο, τὴν δ' εἰς τὰ μέλλοντα λύπην προσέλαβον: ἔγνωσαν γὰρ τὴν τε Σαλώμην ἐχθρὰν καὶ τὸν θεῖον Φερῶρα: ἦσαν δὲ βαρεῖς [μὲν] ἀμφότεροι καὶ χαλεποί, Φερῶρας δὲ μείζων, ὃς πάσης μὲν ἐκοινώνει τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, προσόδους δὲ ἰδίας εἶχεν ἑκατὸν τάλαντα, τὴν δὲ πέραν Ἰορδάνου πᾶσαν ἑκαρπούτο χώραν λαβὼν παρὰ τὰδελφοῦ δῶρον, ὃς αὐτὸν ἐποίησεν καὶ τετράρχην αἰτησάμενος παρὰ Καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσεν συνοικίας ἀδελφὴν τῆς ἰδίας γυναικός: μετὰ δὲ τὴν ἐκείνης τελευτὴν καθωσίωσε τὴν πρεσβυτάτην τῶν ἑαυτοῦ θυγατέρων ἐπὶ προικὶ τριακοσίοις τάλαντοις. [484] ἀλλ' ἀπέδρα Φερῶρας τὸν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἔρωτα δούλης, ἐφ' ᾧ χαλεπήνας Ἡρώδης τὴν μὲν θυγατέρα τῷ πρὸς Πάρθων ὕστερον ἀνααιρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδῶ: Φερῶρα δὲ μετ' οὐ πολὺ τὴν ὀργὴν ἀνίει διδοὺς συγγνώμην τῇ νόσῳ.

(6)[485] Διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν ἐτι ζωσῆς τῆς βασιλίδος ἐπιβουλεύειν αὐτῷ φαρμάκοις, τότε δὲ πλείστοι μηνυταὶ προσήεσαν, ὡς καίπερ φιλαδελφότατον ὄντα τὸν Ἡρώδην εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῶν

λεγομένων και δέος. πολλούς δὲ τῶν ἐν ὑπονοίᾳ βασανίσας τελευταῖον ἦλθεν ἐπὶ τοὺς Φερώρου φίλους. [486] ὧν ἐπιβουλήν μὲν ἀντικρὺς ὠμολόγησεν οὐδεὶς, ὅτι δὲ τὴν ἐρωμένην ἀρπασάμενος εἰς Πάρθους ἀποδρᾶναι παρεσκευάζετο, συμμέτοχοι δὲ τοῦ σκέμματος αὐτῷ καὶ τῆς φυγῆς Κοστόβαρος ὁ Σαλώμης ἀνὴρ, ᾧ συνώκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μοιχείᾳ τοῦ προτέρου διαφθαρέντος. [487] ἦν δ' ἐλευθέρᾳ διαβολῆς οὐδὲ Σαλώμῃ: καὶ γὰρ αὐτῆς Φερώρας ἀδελφὸς κατηγορεῖ συνθήκας περὶ γάμου πρὸς Συλλαῖον τὸν Ὀβαίδα τοῦ Ἀράβων βασιλέως ἐπίτροπον, ὃς ἦν ἐχθρότατος Ἡρώδῃ. διελεγχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο καὶ πάνθ' ὅσα Φερώρας ἐνεκάλει, συγγινώσκεται: καὶ αὐτὸν δὲ Φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσεν τῶν ἐγκλημάτων.

(7)[488] Μετέβαινεν δὲ ἐπ' Ἀλέξανδρον ὁ χειμῶν τῆς οἰκίας καὶ περὶ τὴν ἐκείνου κεφαλὴν ὄλος ἀπηρεῖσατο. τρεῖς ἦσαν εὐνοῦχοι τιμιώτατοι τῷ βασιλεῖ, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν: τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὃ δ' αὐτὸν κατεκοίμιζεν τε καὶ συγκατεκλίνετο. [489] τούτους εἰς τὰ παιδικὰ δώροις μεγάλοις ὑπηγάγετο ὁ Ἀλέξανδρος. μνηστὴν δὲ τῷ βασιλεῖ διηλέγοντο βασάνοις, καὶ τὴν μὲν συνουσίαν εὐθέως ὠμολόγουν, ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτὴν ὑποσχέσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου λέγοντος, [490] ὡς οὐκ ἐν Ἡρώδῃ δέοι τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἀναιδεῖ γέροντι καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας, εἰ μὴ διὰ τοῦτ' αὐτὸν οἴονται καὶ νέον, αὐτῷ δὲ προσέχειν, ὃς καὶ παρὰ ἄκοντος διαδέξεται τὴν βασιλείαν οὐκ εἰς μακρὰν τε τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀμνηστῆται, τοὺς φίλους δ' εὐδαιμόνας ποιήσει καὶ μακαρίους, πρὸ πάντων δὲ αὐτούς: [491] εἶναι δὲ καὶ θεραπείαν τῶν δυνατῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον λαθραῖαν, τούς τε ἡγεμόνας τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ τοὺς ταξίαρχους κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι.

(8)[492] Ταῦτα τὸν Ἡρώδην οὕτως ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ παραχρημα τολμῆσαι τὰς μηνύσεις ἐκφέρειν, ἀλλὰ κατασκόπους ὑποπέμπων νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἕκαστα τῶν πραττομένων ἢ λεγομένων διηρεῦνα καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑποψίαις εὐθέως ἀνήρει. [493] δεινῆς δὲ ἀνομίας ἐνεπλήσθη τὸ βασίλειον: κατὰ γὰρ ἐχθρὰν ἢ μῖσος ἴδιον ἕκαστος ἔπλασεν τὰς διαβολάς, καὶ πολλοὶ πρὸς τοὺς διαφόρους φονῶντι τῷ βασιλικῷ θυμῷ κατεχρῶντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦδος εἶχεν παραχρημα πίστιν, αἱ κολάσεις δὲ τῶν διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγορεῖτο γοῦν τις ἄρτι κατηγορήσας, καὶ τῷ πρὸς αὐτοῦ διελεγχθέντι συναπήγετο: τὰς γὰρ ἐξετάσεις τοῦ βασιλέως ὁ περὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνος ἐπετέμνετο. [494] προύβη δ' εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τῶν ἀκαταιτιάτων τινὶ προσβλέπειν ἡμέρως, εἶναι δὲ καὶ τοῖς φίλοις ἀπηνέστατος: πολλοῖς γοῦν αὐτῶν ἀπέειπεν τὸ βασίλειον, καὶ πρὸς οὓς οὐκ εἶχεν χειρὸς ἐξουσίαν τῷ λόγῳ χαλεπὸς ἦν. [495] συνεπέβη δὲ Ἀντίπατρος ἐν ταῖς συμφοραῖς Ἀλεξάνδρῳ καὶ στίφος ποιήσας τῶν συγγενῶν οὐκ ἔστιν ἦντινα διαβολὴν παρέλιπεν. προήχθη γέ τοι πρὸς τοσοῦτον δέος ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς τερατείας αὐτοῦ καὶ τῶν συνταγμάτων, ὡς ἐφεστάναι δοκεῖν αὐτῷ τὸν Ἀλέξανδρον ξιφήρη. [496] συλλαβῶν οὖν αὐτὸν ἐξαπίνης ἔδησεν καὶ πρὸς βάσανον ἐχώρει τῶν φίλων αὐτοῦ. σιγῶντες δὲ ἀπέθνησκον πολλοὶ καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὸ συνειδὸς εἰπόντες: οἱ δ' ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ψεύσασθαι βιασθέντες ἔλεγον, ὡς ἐπιβουλεύοι τε αὐτῷ μετὰ Ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ καὶ παραφυλάττει κυνηγοῦντα κτείνας εἰς Ῥώμην ἀποδρᾶναι. [497] τούτοις καίπερ οὐ πιθανοῖς οὖσιν ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐσχεδιασμένοις ὁ βασιλεὺς ἐπίστευσεν ἡδέως, παραμυθίαν λαμβάνων τοῦ δήσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως.

XXV

(1)[498] Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπεῖθιν ἀμήχανον ἑώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω, καὶ τέσσαρας κατὰ τῶν ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος προσωμολόγει μὲν τὴν ἐπιβουλήν, κοινωνοὺς δ' ἀπεδείκνυεν τοὺς πλείστους αὐτῶν, πρὸ δὲ πάντων Φερώραν καὶ Σαλώμην: ταύτην γὰρ δὴ καὶ μιγῆναί ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντι νύκτωρ εἰσβιασαμένην. [499] αἶ τε οὖν βίβλοι παρήσαν εἰς χεῖρας Ἡρώδῃ πολλὰ καὶ δεινὰ κατὰ τῶν δυνατωτάτων βοᾶσαι, καὶ διὰ τάχους εἰς Ἰουδαίαν Ἀρχέλαος ἀφικνεῖται περὶ τῷ γαμβρῷ καὶ τῇ θυγατρὶ δέισας. γίνεται δὲ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα προμηθὴς καὶ τέχνη τὴν τοῦ βασιλέως ἀπειλὴν διεκρούσατο. [500] συμβαλὼν γὰρ εὐθέως αὐτῷ “ποῦ ποτὲ ἔστιν ὁ ἀλιτήριός μου γαμβρός, ἐβόα, ποῦ δὲ τὴν πατροκτόνον ὄψομαι κεφαλὴν, ἦν ταῖς ἑμαυτοῦ χερσὶν διασπαράξω; προσθήσω δὲ καὶ τὴν θυγατέρα μου τῷ καλῷ νυμφίῳ: καὶ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκεν τοῦ σκέμματος, ὅτι τοιούτου γυνὴ γέγονεν, μεμΐανται. [501] θαυμάζω δὲ καὶ σὲ τὸν ἐπιβουλευθέντα τῆς ἀνεξικακίας, εἰ ζῆ μέχρι νῦν Ἀλέξανδρος: ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμεν ἀπὸ Καππαδοκίας ὡς τὸν μὲν εὐρήσων πάλαι δεδωκότα δίκας, μετὰ δὲ σοῦ περὶ τῆς θυγατρὸς ἐξετάσων, ἦν ἐκείνῳ γε πρὸς τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων ἐνεγγύησα.

νῦν δὲ περὶ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλευτέον, κὰν ἦς πατήρ λῖαν ἢ τοῦ κολάζειν υἱὸν ἀτονώτερος ἐπίβουλον, ἀμείψωμεν τὰς δεξιὰς καὶ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς διάδοχοι.”

(2)[502] Τούτοις περικομπήσας καίπερ παρατεταγμένον Ἡρώδην ὑπάγεται: δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συνταχθείσας ὑπ’ Ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι καὶ καθ’ ἕκαστον ἐφιστὰς κεφάλαιον συννεσκέπτετο. λαμβάνει δ’ Ἀρχέλαος ἀφορμὴν τοῦ στρατηγήματος καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους καὶ Φερώραν μετήγαγεν τὰς αἰτίας. [503] ὡς δ’ ἑώρα πιστεύοντα τὸν βασιλέα, “σκεπτέον, ἔφη, μὴ ποτε τὸ μειράκιον ὑπὸ τοσοῦτων εἶη πονηρῶν ἐπιβουλευόμενον, οὐχ ὑπὸ τοῦ μειρακίου σύ: καὶ γὰρ οὐχ ὄραν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς τηλικούτον μύσος προέπεσεν, ἀπολαύων μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζων δὲ καὶ διαδοχὴν, εἰ μὴ τινες ἦσαν ἀναπείθοντες καὶ τὸ τῆς ἡλικίας εὐκολον ἐπὶ κακῷ μεταχειριζόμενοι. διὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μὲν οὐκ ἐφήβους μόνον ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους δὲ λαμπροτάτους καὶ βασιλείας ὄλας ἀνατρέπεσθαι.”

(3)[504] Συνήνει τοῖς λεγομένοις Ἡρώδης, καὶ τὴν μὲν πρὸς Ἀλέξανδρον ὀργὴν ἐπανίει πρὸς ὀλίγον, πρὸς δὲ Φερώραν παρωξύνετο: τῶν γὰρ τεσσάρων βίβλων οὗτος ἦν ὑπόθεσις. ὃς κατιδὼν τό τε τοῦ βασιλέως ὀξύροπον καὶ τὴν Ἀρχελάου φιλίαν παρ’ αὐτῷ πάντων κρατοῦσαν, ὡς οὐκ ἐνῆν εὐσχήμονι σωτηρία, τὴν δι’ ἀναιδείας ἐπορίζετο: καταλείψας γοῦν Ἀλέξανδρον προσέφυγεν Ἀρχελάῳ. [505] κάκεινος οὐχ ὄραν ἔφη, πῶς ἂν αὐτὸν ἐξαιτήσαιο τοσοῦτοις ἐνεχόμενον ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀποδείκνυται τοῦ βασιλέως ἐπίβουλος καὶ τῶν παρόντων τῷ μειρακίῳ κακῶν αἴτιος γεγονώς, εἰ μὴ βούλεται τὸ πανούργον καὶ τὰς ἀρνήσεις ἀφείας προσομολογήσαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην δ’ αἰτήσασθαι παρὰ τὰδελφοῦ καὶ φιλοῦντος: εἰς γὰρ τοῦτο πάντα τρόπον αὐτὸς συνεργήσειν.

(4)[506] Πείθεται Φερώρας, καὶ κατασκευάσας ἑαυτὸν, ὡς ἂν οἰκτρότατος φανείη, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρυοῖς προσπίπτει τοῖς Ἡρώδου ποσίν, ὡς πολλάκις ἔτυχεν συγγνώμης αἰτούμενος καὶ μιᾶρον μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν, δεδρακέναι γὰρ πάντα, ὅσα κατηγοροῖτο, παρακοπὴν δὲ φρενῶν καὶ μανίαν ὀδυρόμενος, ἧς αἴτιον εἶναι τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγεν. [507] παραστήσας δὴ κατήγορον καὶ μάρτυν ἑαυτοῦ Φερώραν Ἀρχέλαος οὕτως ἤδη παρητεῖτο καὶ τὴν Ἡρώδου κατέστελλεν ὀργὴν χρώμενος οἰκείοις ὑποδείγμασιν: καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ τὰδελφοῦ τῆς ἀμύνης ἐπίπροσθεν τίθεσθαι τὸ τῆς φύσεως δίκαιον: ἐν γὰρ ταῖς βασιλείαις ὡσπερ ἐν μεγάλοις σώμασιν αἰεὶ τι μέρος φλεγμαίνειν ὑπὸ τοῦ βάρους, ὅπερ ἀποκόπτειν μὲν οὐ χρῆναι, θεραπεύειν δὲ πρᾶότερον.

(5)[508] Πολλὰ τοιαῦτα λέγων Ἡρώδην μὲν ἐπὶ Φερώρα μειλίσσεται, διέμενε δ’ αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ τὴν θυγατέρα διαζεύξας ἀπάξιν ἔφασκεν, ἕως περιέστησεν Ἡρώδην ἀντιπαρακαλεῖν ὑπὲρ τοῦ μειρακίου καὶ πάλιν αὐτῷ μνηστεύεσθαι τὴν θυγατέρα. σφόδρα δὲ ἀξιοπίστως Ἀρχέλαος ᾧ βούλεται συνοικίζειν αὐτὴν ἐπέτρεπεν πλὴν Ἀλεξάνδρου: περὶ πλείστου γὰρ ποιεῖσθαι τηρεῖν πρὸς αὐτὸν τὰ τῆς ἐπιγαμίας δίκαια. [509] φαμένου δὲ τοῦ βασιλέως δῶρον ἕξειν παρ’ αὐτοῦ τὸν υἱόν, εἰ μὴ λύσειεν τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, στεργομένης δ’ οὕτως ὑπὸ τοῦ μειρακίου τῆς γυναικὸς, ἦν παραμένουσαν μὲν ἔσεσθαι δυσώπημα τῶν ἀμαρτημάτων, ἀπορραγεῖσαν δὲ αἰτίαν τῆς εἰς ἅπαντα ἀπογνώσεως: μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι τὰς τόλμας πάθεισιν οἰκείοις περισπωμένας: [510] κατανεύει μόλις Ἀρχέλαος διαλλάσσεταί τε καὶ διαλλάσσει τῷ νεανίσκῳ τὸν πατέρα: δεῖν μέντοι πάντως ἔφη πέμπειν αὐτὸν εἰς Ῥώμην Καίσαρι διαλεξόμενον: γεγραφέναι γὰρ αὐτὸς ἐκεῖνῳ περὶ πάντων.

(6)[511] Τὸ μὲν οὖν Ἀρχελάου στρατήγημα, δι’ οὗ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, πέρας εἶχεν, μετὰ δὲ τὰς διαλλαγὰς ἐν εὐωχίαις καὶ φιλοφρονήσεσιν διήγον. ἀπιόντα δ’ αὐτὸν Ἡρώδης δωρεῖται ταλάντων ἑβδομήκοντα δῶροις θρόνῳ τε χρυσῷ διαλίθῳ καὶ εὐνούχοις καὶ παλλακίδι, ἧτις ἐκαλεῖτο Παννυχίς, τῶν τε φίλων ἐτίμησεν κατ’ ἀξίαν ἕκαστον. [512] ὁμοίως τε καὶ οἱ συγγενεῖς προστάξαντος τοῦ βασιλέως πάντες Ἀρχελάῳ δῶρα λαμπρὰ ἔδοσαν, προεπέμφθη τε ὑπὸ τε Ἡρώδου καὶ τῶν δυνατῶν ἕως Ἀντιοχείας.

XXVI

(1)[513] Μετ’ οὐ πολὺ δὲ εἰς τὴν Ἰουδαίαν παρέβαλεν ἀνὴρ πολὺ τῶν Ἀρχελάου στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς οὐ μόνον τὰς ὑπ’ ἐκείνου πολιτευθείσας Ἀλεξάνδρῳ διαλλαγὰς ἀνέτρεψεν, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας αἴτιος αὐτῷ κατέστη. γένος ἦν Λάκων, Εὐρυκλῆς τοῦνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν εἰσφθαρεῖς: οὐ γὰρ ἀντεῖχεν ἔτι ἢ Ἑλλάς αὐτοῦ τῆ πολυτελείᾳ. [514] λαμπρὰ δ’ Ἡρώδῃ δῶρα

προσενεγκῶν δέλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο καὶ παραχορῆμα πολλαπλασίω λαβῶν οὐδὲν ἠγείτο τὴν καθαρὰν δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσεται τὴν βασιλείαν. [515] περιέρχεται γοῦν τὸν βασιλέα κολακεία καὶ δεινότητι λόγων καὶ περὶ αὐτοῦ ψευδέσιν ἐγκωμίοις. ταχέως δὲ συνιδῶν τὸν Ἡρώδου τρόπον καὶ πάντα λέγων τε καὶ πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνεται: καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν πατρίδα καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ἡδέως προετίμων τὸν Σπαρτιάτην.

(2)[516] Ὁ δ' ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τῆς οἰκίας κατέμαθεν, τὰς τε τῶν ἀδελφῶν διαφορὰς καὶ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατήρ, Αντιπάτρου μὲν ξενία προκατείληπτο, φιλία δὲ Ἀλέξανδρον ὑποκρίνεται ψευσάμενος ἑταῖρον ἑαυτὸν εἶναι καὶ Ἀρχελαοῦ πάλα: διὸ δὴ καὶ ταχέως ὡς δεδοκιμασμένος ἐδέχθη, συνίστησιν δ' αὐτὸν εὐθέως καὶ Ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. [517] πάντων δ' ἀποπειραθεὶς τῶν προσώπων ἄλλον ἄλλως ὑπῆει, γίνεται δὲ προηγουμένως μισθωτὸς Αντιπάτρου καὶ προδότης Ἀλεξάνδρου, τῷ μὲν ὄνειδιζων, εἰ πρεσβύτατος ὧν περιόψεται τοὺς ἐφεδρεύοντας αὐτοῦ ταῖς ἐλπίσιν, Ἀλεξάνδρῳ δέ, εἰ γεγεννημένος ἐκ βασιλίδος καὶ βασιλίδι συνοικῶν ἑάσει διαδέχεσθαι τὴν ἀρχὴν τὸν ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μεγίστην ἀφορμὴν ἔχων Ἀρχελαον. [518] ἦν δὲ πιστὸς τῷ μειρακίῳ σύμβουλος τὴν Ἀρχελαοῦ φιλίαν πλασάμενος: διὸ μηδὲν ὑποστελλόμενος Ἀλέξανδρος τὰ τε κατ' Αντίπατρον ἀπαδύρευτο πρὸς αὐτὸν καὶ ὡς Ἡρώδης αὐτῶν τὴν μητέρα κτείνας οὐ παράδοξον εἰ καὶ αὐτοὺς ἀφαιρεῖται τὴν ἐκείνης βασιλείαν: ἐφ' οἷς ὁ Εὐρυκλῆς οἰκτεῖρειν τε καὶ συναλγεῖν ὑπεκρίνεται. [519] τὰ δ' αὐτὰ καὶ τὸν Ἀριστοβούλου εἰπεῖν δελεάσας καὶ ταῖς κατὰ τοῦ πατρὸς μέμψεσιν ἐνδησάμενος ἀμφοτέρους ὄχρητο φέρων Αντιπάτρῳ τὰ ἀπόρρητα: προσεπιψεύδεται δ' ἐπιβουλήν ὡς ἐνεδρευόντων αὐτὸν τῶν ἀδελφῶν καὶ μόνον οὐκ ἐπιφερόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβῶν δ' ἐπὶ τούτοις χρημάτων πλῆθος ἐπαινέτης ἦν Αντιπάτρου καὶ πρὸς τὸν πατέρα. [520] τὸ δὲ τελευταῖον ἐργολαβήσας τὸν Ἀριστοβούλου καὶ Ἀλεξάνδρου θάνατον κατήγορος αὐτῶν ἐπὶ τοῦ πατρὸς γίνεται καὶ προσελθὼν ἀντιιδῶναι τὸ ζῆν ἔφασκεν Ἡρώδῃ τῶν εἰς αὐτὸν εὐεργεσιῶν καὶ τὸ φῶς ἀμοιβῆν τῆς ξενίας ἀντιπαρέχειν: πάλα γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξίφος καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τετονῶσθαι δεξιάν, ἐμποδῶν δ' αὐτὸς γεγενῆσθαι τῷ τάχει συνεργεῖν ὑποκριθεὶς: [521] φάναι γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς Ἡρώδης ἐν ἀλλοτρίοις καὶ μετὰ τὸν τῆς μητρὸς αὐτῶν φόνον τὴν ἐκείνης ἀρχὴν σπαθήσας, ἀλλ' ἔτι καὶ νόθον εἰσάγεται διάδοχον Αντιπάτρῳ τῷ φθόρῳ τὴν παππῶν αὐτῶν βασιλείαν προτείνων. τιμωρήσειν γε μὴν αὐτὸς τοῖς Ὑρκανοῦ καὶ τοῖς Μαριάμμης δαίμοσιν: οὐδὲ γὰρ πρέπειν αὐτὸν διαδέξασθαι παρὰ τοιοῦτου πατρὸς τὴν ἀρχὴν δίχα φόνου. [522] πολλὰ δ' εἶναι τὰ παροξύνοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινα τρόπον ἀσυκοφάντητον καταλελειφθαι: περὶ μὲν γὰρ εὐγενείας ἑτέρων μνείας γενομένης αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι, τοῦ πατρὸς λέγοντος “ὁ μόνος εὐγενῆς Ἀλέξανδρος καὶ τὸν πατέρα δι' ἀγένειαν ἀδοξῶν”: κατὰ δὲ τὰς θήρας προσκρούειν μὲν σιωπῶν, ἐπαινέσας δὲ προσακούειν εἴρων. [523] πανταχοῦ δ' ἀμειλικτον εὐρίσκειν τὸν πατέρα καὶ μόνῳ φιλόστοργον Αντιπάτρῳ, δι' ὃν ἡδέως καὶ τεθνήξεσθαι μὴ κρατήσας τῆς ἐπιβουλής. κτείναντι δὲ εἶναι σωτηρίας ἀφορμὴν πρῶτον μὲν Ἀρχελαον ὄντα κηδεστήν, πρὸς ὃν διαφεύξεσθαι ῥαδίως, ἔπειτα Καίσαρα μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν Ἡρώδου τρόπον: [524] οὐ γὰρ ὡς πρότερον αὐτῷ παραστήσεσθαι πεφρικῶς τὸν ἐφεστῶτα πατέρα οὐδὲ φθέγγεσθαι περὶ τῶν ἑαυτοῦ μόνον ἐγκλημάτων, ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξειν τὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς καὶ τοὺς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπειτ' εἰς οἷας τρυφᾶς καὶ πράξεις τὰ δι' αἵματος πορισθέντα χρήματα ἀνηλώθη, τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας οἷοι, καὶ τὰς θεραπευθεῖσας πόλεις ἐπὶ τίσιν. [525] ζητήσιν δὲ καὶ τὸν ἀππὸν ἐκεῖ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰ τῆς βασιλείας μύση πάντα κηρύξειν, ἐφ' οἷς οὐ κριθήσεσθαι πατροκτόνος.

(3)[526] Τοιαῦτα κατ' Ἀλεξάνδρου τερατευσάμενος Εὐρυκλῆς ἐπήνει πολλὰ τὸν Αντίπατρον, ὡς ἄρα μόνος τε εἶη φιλοπάτωρ καὶ διὰ τοῦτο μέχρι νῦν τῆς ἐπιβουλής ἐμπόδιος. μήπω δὲ καλῶς ἐπὶ τοῖς πρώτοις ὁ βασιλεὺς κατεσταλμένος εἰς ἀνήκεστον ὀργὴν ἐξαγριούται. [527] καὶ πάλιν λαβῶν καιρὸν Αντίπατρος ἑτέρους κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὑπέπεμπεν κατηγοροὺς λέγειν, ὅτι Ιουκούνδῳ καὶ Τυράννῳ λάθρα διαλέγοντο τοῖς ἰπάρχοις μὲν ποτε τοῦ βασιλέως γενομένοις, τότε δ' ἐκ τινων προσκρουσμάτων ἀποπεπτωκόσι τῆς τάξεως. ἐφ' οἷς Ἡρώδης ὑπεραγανακτήσας εὐθέως ἐβασάνισεν τοὺς ἄνδρας. [528] ἀλλ' οἱ μὲν οὐδὲν τῶν διαβληθέντων ὠμολόγουν, προεκομίσθη δὲ τις πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείου φρουραρχον ἐπιστολὴ παρὰ Ἀλεξάνδρου παρακαλοῦντος, ἵνα αὐτὸν δέξηται τῷ φρουρίῳ μετὰ Ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ παράσχη τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. [529] ταύτην Ἀλέξανδρος μὲν ἔλεγεν τέχνασμα εἶναι Διοφάντου: γραμματεὺς δ' ἦν ὁ Διόφαντος τοῦ βασιλέως, τολμηρὸς ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμησασθαι πάσης χειρὸς γράμματα: πολλὰ γοῦν

παραχαράξας τελευταῖον ἐπὶ τούτῳ [καί] κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φρούραρχον Ἡρώδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῶν διαβεβλημένων.

(4)[530] Ἀλλὰ καίτοι τοὺς ἐλέγχους εὐρίσκων ἀσθενεῖς τοὺς υἱοὺς ἐκέλευσεν τηρεῖν, ἔτι μέντοι λελυμένους, τὸν δὲ λυμῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὄλου τοῦ μύσου Εὐρυκλέα σωτήρα καὶ εὐεργέτην καλῶν πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ τὴν ἀκριβὴ φήμην φθάσας εἰς Καππαδοκίαν ἀργυρίζεται καὶ παρὰ Ἀρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν ὅτι καὶ διαλλάξειεν Ἡρώδην Ἀλεξάνδρῳ. [531] διάρας δ' εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια κατεχρήσατο: δις γοῦν ἐπὶ Καίσαρος κατηγορηθεὶς ἐπὶ τῷ στάσεως ἐμπλήσαι τὴν Ἀχαιάν καὶ περιδύειν τὰς πόλεις φυγαδεύεται. κάκεινον μὲν οὕτως ἢ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου ποινὴ περιῆλθεν.

(5)[532] Ἄξιον δὲ ἀντιθεῖναι τὸν Κῶρον Εὐάρεστον τῷ Σπαρτιάτῃ: καὶ γὰρ οὗτος ὢν ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις Ἀλεξάνδρῳ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν Εὐρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας πυνθανομένῳ τῷ βασιλεῖ περὶ ὧν ἐκεῖνος διέβαλλεν ὄρκους τὸ μηδὲν ἀκηκοῖναι τῶν μειρακίων ἐπιστώσατο. [533] οὐ μὴν ὦνυσεν γέ τι τοὺς ἀθλίους: μόνων γὰρ ἦν τῶν κακῶν ἀκροατῆς ἐτοιμότητος Ἡρώδης καὶ κεχαρισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπιστευῶν καὶ συναγανακτῶν.

XXVII

(1)[534] Παρώξυνεν δ' αὐτοῦ καὶ Σαλώμη τὴν ἐπὶ τοῖς τέκνοις ὠμότητα: ταύτην γὰρ συνδήσασθαι τοῖς κινδύνοις ὁ Ἀριστόβουλος θέλων οὕσαν ἐκυρὰν καὶ τηθίδα, διαπέμπεται σώζειν ἑαυτὴν παραινῶν: παρεσκευάσθαι γὰρ βασιλέα κτείνειν αὐτὴν διαβληθεῖσαν ἐφ' οἷς καὶ πρότερον, ὅτι Συλλαίῳ τῷ Ἀραβὶ γήμασθαι σπουδάζουσα λάθρα τὰ τοῦ βασιλέως ἀπόρρητα διαγγέλλοι πρὸς αὐτὸν ἐχθρὸν ὄντα. [535] τοῦτο δ' ὥσπερ τελευταία θύελλα χειμαζομένους τοὺς νεανίσκους ἐπεβάπτισεν: ἢ γὰρ Σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα τὴν παραινέσιν ἐμήνυσεν. κάκεινος οὐκέτι καρτερήσας δεσμῆ μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς καὶ διεχώρισεν ἀπ' ἀλλήλων, πέμπει δὲ πρὸς Καίσαρα διὰ τάχους Οὐολούμνιον τε τὸν στρατοπεδάρχην καὶ τῶν φίλων Ὀλυμπον ἐγγράφους τὰς μηνύσεις φέροντας. [536] οἱ δ' ὡς εἰς Ῥώμην πλεύσαντες ἀπέδωσαν τὰ ἀπὸ τοῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη Καίσαρ ἐπὶ τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ᾤετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα τὴν περὶ τῶν υἱῶν ἐξουσίαν. [537] ἀντιγράφει γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθιστὰς, εὐ μέντοι ποιήσιν λέγων, εἰ μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν τε ἰδίων συγγενῶν καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἡγεμόνων ἐξετάσειεν τὴν ἐπιβουλήν: κἂν μὲν ἐνέχωνται, κτείνειν, ἐὰν δὲ μόνον ὦσιν δρασμὸν βεβουλευμένοι, κολάζειν μετριώτερον.

(2)[538] Τούτοις Ἡρώδης πείθεται, καὶ παραγενόμενος εἰς Βηρυτόν, ἐνθα προσέταξεν Καίσαρ, συνήγε τὸ δικαστήριον. προκαθίζουσιν τε οἱ ἡγεμόνες γραφὴν αὐτοῖς ὑπὸ Καίσαρος, Σατορνίνος τε καὶ οἱ περὶ Πεδάνιον πρέσβεις, σὺν οἷς [καί] Οὐολούμνιος ἐπίτροπος, ἔπειθ' οἱ τοῦ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, Σαλώμη τε καὶ Φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης Συρίας ἄριστοι πλὴν Ἀρχελάου τοῦ βασιλέως: τοῦτον γὰρ ὄντα κηδεστὴν Ἀλεξάνδρου δι' ὑποψίας εἶχεν Ἡρώδης. [539] τοὺς γε μὴν υἱοὺς οὐ προήγαγεν εἰς τὴν δίκην μάλα προμηθῶς: ἦδει γὰρ, ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται πάντως: εἰ δὲ δὴ καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥαδίως Ἀλέξανδρον ἀπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν ἐν Πλατάνῃ κώμῃ Σιδωνίων ἐφρουροῦντο.

(3)[540] Καταστὰς δ' ὁ βασιλεὺς ὡς πρὸς παρόντας διετείνεται κατηγορεῖ τε τὴν μὲν ἐπιβουλήν ἀσθενῶς ὡς ἂν ἀπορούμενος εἰς αὐτὴν ἐλέγχων, λαιδορίας δὲ καὶ σκώμματα καὶ ὕβρεις καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτόν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα τοῖς συνέδροις ἀπέφηνεν. ἔπειτα μηδενὸς ἀντιλέγοντος ἐποικτισάμενος, ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο καὶ νικῶν νίκην πικρὰν κατὰ τῶν τέκνων, ἐπηρώτα τὴν γνώμην ἐκάστου. [541] καὶ πρῶτος Σατορνίνος ἀπεφώνησε κατακρίνειν μὲν τῶν νεανίσκων, ἀλλ' οὐ θάνατον: οὐ γὰρ εἶναι θεμιτὸν αὐτῷ τριῶν παρεστώτων τέκνων ἑτέρου τέκνοις ἀπώλειαν ἐπιψηφίσασθαι. σύμφηφοι δ' αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γίνονται, καὶ τούτοις ἕτεροὶ τινες ἠκολούθησαν. [542] Οὐολούμνιος δὲ τῆς σκυθρωπῆς ἀποφάσεως ἤρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν πάντες θάνατον κατακρίνουσιν τῶν μειρακίων, οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες Ἡρώδην καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. [543] ἐνθα δὴ μετέωρος ἦ τε Συρία πᾶσα καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἦν ἐκδεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος: οὐδεὶς μέντοι ὑπελάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τεκνοκτονίας ὠμὸν Ἡρώδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱοὺς εἰς Τύρον κάκειθεν διαπλεύσας εἰς Καισάρειαν τρόπον ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέπτετο.

(4)[544] Παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης, ὄνομα Τίρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα συνήθη καὶ φίλον Ἀλεξάνδρῳ καὶ αὐτὸς ἠγαπηκῶς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως ἔκφρων ἐγίνετο, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐβόα περιῶν πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάνθ' ὅσα μὴ φειδομένῳ τοῦ ζῆν ὑπηγόρευε τὸ πάθος. [545] τέλος δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ τολμήσας προσελθεῖν “ἀλλ' ἐμοὶ μὲν, ἔφη, κακοδαίμονέστατος εἶναι δοκεῖς, ὅστις κατὰ τῶν φιλάτων πείθη τοῖς πονηροτάτοις, εἴ γε Φερῶρα καὶ Σαλώμης καταγνοὺς πολλακίς θάνατον πιστεύεις τούτοις κατὰ τῶν τέκνων, οἳ σε τῶν γνησίων περικόπτοντες διαδόχων ἐπ' Ἀντιπάτρῳ καταλείπουσι μόνῳ, τὸν ἑαυτοῖς εὐμεταχειρίστον αἰρούμενοι βασιλέα. [546] σκέψαι μέντοι γε, μὴ ποτε κάκείνῳ γένηται μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις ὁ τῶν ἀδελφῶν θάνατος; οὐ γὰρ ἔστιν ὅστις οὐκ ἔλεει τὰ μειράκια, τῶν δὲ ἠγεμόνων καὶ φανερῶς ἀγανακτοῦσιν πολλοί.” ταῦθ' ἅμα λέγων ὠνόμαζεν τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθέως ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν.

(5)[547] Ἐφ' ᾧ τῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τις κουρέων, Τρύφων ὄνομα, προεκπηδήσας ἔκ τινος θεοβλαβείας ἑαυτοῦ μηνυτῆς γίνεται. “κάμὲ γάρ, ἔφη, Τίρων οὗτος ἀνέπειθεν, ὅταν θεραπεύω τῷ ξυρῷ σε διαχειρίσασθαι, μεγάλας τέ μοι παρ' Ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπισχνεῖτο.” [548] ταῦτ' ἀκούσας Ἡρώδης τὸν τε Τίρωνα σὺν τῷ παιδί καὶ τὸν κουρέα βασάνοις διήλεγχεν, καὶ τῶν μὲν ἀρνούμενων, τοῦ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, στρεβλοῦν ἐκέλευσεν τὸν Τίρωνα σφοδρότερον. [549] ὁ δ' υἱὸς οἰκτεῖρας ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιοτο τὸν πατέρα αὐτῷ. κάκείνου δόντος εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ πεισθεὶς Ἀλεξάνδρῳ θελήσειεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοῦθ' οἱ μὲν εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ πατρὸς αἰκίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθῆς ἔλεγον.

(6)[550] Ἡρώδης γε μὴν ἐν ἐκκλησίᾳ τῶν τε ἠγεμόνων καὶ Τίρωνος κατηγορήσας τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν: αὐτόθι γοῦν ἀναιροῦνται μετὰ τοῦ κουρέως ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. [551] πέμψας δὲ καὶ τοὺς υἱεὶς εἰς Σεβαστὴν οὔσαν οὐ πόρῳ τῆς Καισαρείας προσέταξεν ἀποπνίξαι. καὶ τελεσθέντος αὐτῷ ταχέως τοῦ προστάγματος τοὺς νεκροὺς εἰς Ἀλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ φρούριον συνταφισμένους Ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου τέλος τοιοῦτον.

XXVIII

(1)[552] Ἀντιπάτρῳ δὲ ἀδήριτον ἔχοντι τὴν διαδοχὴν μῖσος μὲν ἀφόρητον ἐκ τοῦ ἔθνους ἐπεγείρεται πάντων ἐπισταμένων, ὅτι τὰς διαβολὰς τοῖς ἀδελφοῖς πάσας ἐπισυντάξιεν οὗτος, ὑποικουρεὶ δὲ καὶ δέος οὐ μέτρον αὐξανομένην ὀρῶντι τὴν τῶν ἀνηρημένων γενεάν: ἦσαν γὰρ Ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεὶς δύο Τιγράνης καὶ Ἀλέξανδρος, Ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ Βερνίκης τῆς Σαλώμης Ἡρώδης μὲν καὶ Ἀγρίππας καὶ Ἀριστόβουλος υἱοί, θυγατέρες δὲ Ἡρωδιάς καὶ Μαριάμμη. [553] τὴν μὲν οὖν Γλαφύραν μετὰ τῆς προικὸς Ἡρώδης ἀπέπεμψεν εἰς Καππαδοκίαν, ὡς ἀνείλεν Ἀλέξανδρον, τὴν Ἀριστοβούλου δὲ Βερνίκην συνῴκισεν θείῳ πρὸς μητρὸς Ἀντιπάτρου: τὴν γὰρ Σαλώμην οὔσαν διάφορον ἐξοικειούμενος ὁ Ἀντίπατρος τοῦτον ἐπραγματεύσατο τὸν γάμον. [554] περιῆει δὲ καὶ τὸν Φερῶρα δώροις τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις καὶ τοὺς Καίσαρος φίλους οὐκ ὀλίγα πέμψων ἐπὶ Ῥώμης χρήματα. οἳ γε μὴν περὶ Σατορνῖνον ἐν Συρίᾳ πάντες ἐνεπλήσθησαν τῶν ἀπ' αὐτοῦ δωρεῶν. ἐμισεῖτο δὲ διδοὺς πλεῖον, ὡς ἂν οὐκ ἐκ τοῦ μεγαλοψύχου χαριζόμενος ἀλλ' ἀναλίσκων κατὰ δέος. [555] συνέβαινεν δὲ τοὺς μὲν λαμβάνοντας οὐδὲν μᾶλλον εὖνους γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δ' ἐχθροὺς οἷς μὴ διδοίη. λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς διαδόσεις ὀρῶν τὸν βασιλέα παρ' ἃς αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν ἐπιμελούμενον τῶν ὀρφανῶν καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀνηρημένοις μετάνοιαν ἐμφαίνοντα δι' ὧν ἠλέει τοὺς ἐξ ἐκείνων.

(2)[556] Συναγαγὼν γὰρ ποτε Ἡρώδης συγγενεῖς τε καὶ φίλους παρασησάμενός τε τὰ παιδιά καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν: “ἐμὲ τοὺς μὲν τούτων πατέρα δαίμων σκυθρωπὸς ἀφείλετο, ταῦτα δὲ μοι μετὰ τῆς φύσεως συνίστησιν ἔλεος ὀρφανίας. πειρῶμαι δ', εἰ καὶ πατὴρ ἐγενόμην ἀτυχεστάτος, πάππος γοῦν γενέσθαι κηδεμονικώτερος καὶ μετ' ἐμὲ ἠγεμόνας αὐτοῖς ἀπολιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλάτους. [557] ἐγγυῶ δὲ τὴν μὲν σὴν, ᾧ Φερῶρα, θυγατέρα τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν ἀδελφῶν Ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα ἦς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ δὲ σῶ παιδί, Ἀντίπατρε, τὴν Ἀριστοβούλου θυγατέρα: γένοιο γὰρ ἂν οὕτω πατὴρ τῆς ὀρφανῆς. καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς ὁ ἐμὸς Ἡρώδης λήψεται πρὸς μητρὸς ὧν ἀρχιερέως πάππου. [558] τὰ μὲν οὖν ἐμὰ ταύτην ἐχέτω τὴν κρίσιν, ἣν διακόψῃ μηδεὶς τῶν ἐμὲ φιλοῦντων: ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ συναρμόσαι τοὺς γάμους ἐπὶ συμφέροντι

τῆς ἐμῆς βασιλείας καὶ τῶν ἐμῶν ἐγγόνων τὰ τε παῖδια ταυτὶ γαληνοτέροις ἐπιδεῖν ὄμμασιν ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν.”

(3)[559] [ἐπειδὴ] ταῦτα εἰπὼν ἀπεδάκρυσέν τε καὶ τῶν παίδων συνήρμοσεν τὰς δεξιάς, ἔπειτα κατασπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως διέλυσεν τὸ συνέδριον. ἐπαχνώθη δ' εὐθύς Ἀντίπατρος καὶ δηλὸς ἦν ἅπασιν ὀδυνώμενος: ὑπελάμβανεν γὰρ εἶναι παρὰ τῷ πατρὶ τὴν τῶν ὀρφανῶν τιμὴν ἑαυτοῦ κατάλυσιν αὐθις τε κινδυνεύσειν περὶ τῶν ὄλων, εἰ πρὸς Ἀρχελάῳ καὶ Φερῶραν ὄντα τετράρχην βοηθὸν ἔχοιεν οἱ Ἀλεξάνδρου παῖδες. [560] συνελογίζετο δὲ τὸ ἑαυτοῦ μῖσος καὶ τὸν τῶν ὀρφανῶν ἔλεον ἐκ τοῦ ἔθνους, ὅση τε σπουδὴ ζώντων καὶ ὅση μνήμη παρὰ Ἰουδαίους τῶν δι' αὐτὸν ἀπολωλότων ἦν ἀδελφῶν. ἔγνω δὴ πάντα τρόπον διακόπτειν τὰς ἐγγύας.

(4)[561] Καὶ τὸ μὲν ὑπιέναι πανούργως ἔδεισε τὸν πατέρα χαλεπὸν ὄντα καὶ πρὸς τὰς ὑποψίας κινούμενον ὀξέως, ἐτόλμησεν δὲ προσελθὼν ἰκετεύειν ἄντικρυς μὴ στερίσκειν αὐτὸν ἢς ἠξίωσεν τιμῆς, μηδὲ αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δὲ ὑπάρχειν ἄλλοις: οὐ γὰρ κρατήσιν τῶν πραγμάτων, εἰ πρὸς Ἀρχελάῳ πάππῳ καὶ Φερῶραν κηδεστὴν ὁ Ἀλεξάνδρου παῖς προσλάβοι. [562] κατηντιβόλει δὲ πολλῆς οὔσης γενεᾶς κατὰ τὸ βασίλειον μεταθεῖναι τοὺς γάμους: ἦσαν γὰρ τῷ βασιλεῖ γυναῖκες μὲν ἑννέα, τέκνα δὲ ἐκ τούτων ἑπτὰ, αὐτὸς μὲν Ἀντίπατρος ἐκ Δωρίδος, Ἡρώδης δ' ἐκ Μαριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς, Ἀντίπας δὲ καὶ Ἀρχέλαος ἐκ Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ θυγάτηρ Ὀλυμπιάς, ἦν ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ Ἰώσηπος εἶχεν, ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμίτιδος Κλεοπάτρας Ἡρώδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος Φασάηλος. [563] ἐγένοντο δ' αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες Ῥωξάνη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ἑλπίδος. δύο δ' εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιάν τε καὶ ἀδελφιδὴν. χωρὶς δὲ τούτων δύο ἀδελφὰς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου τὰς ἐκ Μαριάμμης. οὔσης δὲ πολυπροσώπου τῆς γενεᾶς ὁ Ἀντίπατρος ἐδεῖτο μετατεθῆναι τοὺς γάμους.

(5)[564] Χαλεπῶς δ' ὁ βασιλεὺς ἠγανάκτησεν καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανούς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέστη περὶ τῶν ἀνηρημένων, μὴ ποτε κάκεινοι γένοιτο τῶν Ἀντιπάτρου διαβολῶν ἀγώνισμα. [565] τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀποκρινάμενος ἀπελαύνει τὸν Ἀντίπατρον, αὐθις δὲ ὑπαχθεὶς αὐτοῦ ταῖς κολακείαις μεθρημόσατο, καὶ αὐτῷ μὲν τὴν Ἀριστοβούλου συνώκισεν θυγατέρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ τῇ Φερῶρα θυγατρὶ.

(6)[566] Καταμάθοι δ' ἂν τις, ὅσον ἴσχυσεν ἐν τούτοις κολακεύων Ἀντίπατρος, ἐκ τοῦ Σαλώμην ἐν ὁμοίοις ἀποτυχεῖν. ταύτην γὰρ δὴ καίπερ οὔσαν ἀδελφὴν καὶ πολλὰ διὰ Λιουίας τῆς γυναικὸς Καίσαρος ἰκετεύουσαν γαμηθῆναι τῷ Ἄραβι Συλλαίῳ, διωμόσατο μὲν ἐχθροτάτην ἔξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς, τὸ δὲ τελευταῖον ἄκουσαν Ἀλεξᾶ τινι τῶν φίλων συνώκισεν καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς τὴν μὲν τῷ Ἀλεξᾶ παιδί, τὴν δ' ἑτέραν τῷ πρὸς μητρὸς Ἀντιπάτρου θείῳ. τῶν δ' ἐκ Μαριάμμης θυγατέρων ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν Ἀντίπατρον εἶχεν, ἡ δὲ ἀδελφοῦ Φασάηλον.

XXIX

(1)[567] Διακόψας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν ἐλπίδας ὁ Ἀντίπατρος καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς ἐπιγαμίας ποιησάμενος ὡς ἐπὶ βεβαίοις μὲν ὥρμει ταῖς ἐλπίσιν, προσλαβὼν δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πεποιθὸς ἀφόρητος ἦν: τὸ γὰρ παρ' ἑκάστῳ μῖσος ἀποσκευάσασθαι μὴ δυνάμενος ἐκ τοῦ φοβεροῦ εἶναι τὴν ἀσφάλειαν ἐπορίζετο. [568] συνήργει δὲ καὶ Φερῶρας ὡς ἂν ἤδη καὶ βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν σύνταγμα κατὰ τὴν αὐλήν, ὃ νεωτέρους ἐκίνησεν θορύβους: ἡ γὰρ Φερῶρα γυνὴ μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα καὶ τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα πολλὰ μὲν ἠσέλγαιεν κατὰ τὸ βασίλειον, ἐτόλμησεν δὲ καὶ τοῦ βασιλέως ὑβρίσαι δύο θυγατέρας, δι' ἃ δὴ μάλιστα ταύτην ἐκεῖνος προβέβλητο: μισούμεναί γε μὴν ὑπ' αὐτοῦ τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν. [569] μόνη δὲ τῆς ὁμοιοῦς αὐτῶν ἀντίπαλος ἦν Σαλώμη καὶ βασιλεῖ διέβαλλεν τὴν σύνοδον ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων εἶη. γνοῦσαι δ' ἐκεῖναι τὴν διαβολὴν καὶ ὡς ἀγανακτήσειεν Ἡρώδης, τῆς μὲν φανερᾶς συνόδου καὶ τῶν φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, τούναντίον δ' ὑπεκρίνοντο καὶ διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως: αἷς συνυπεκρίνετο καὶ Ἀντίπατρος ἐν τῷ φανερῷ προσκρούων Φερῶρα. [570] συνουσίαι δὲ ἦσαν αὐτῶν λάθρα καὶ κῶμοι νυκτερινοί, τὴν τε ὁμόνοιαν ἢ παρατήρησις ἐπέτεινεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν Σαλώμη τῶν πραττομένων καὶ πάντα Ἡρώδη διήγγελλεν.

(2)[571] Ἐξεκαίετο δ' ἐκεῖνος εἰς ὀργὴν καὶ μάλιστα ἐπὶ τὴν Φερῶρου γυναῖκα: ταύτην γὰρ πλέον ἢ Σαλώμη διέβαλλεν. ἀθροίσας οὖν συνέδριον τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν ἄλλα τε πολλὰ τῆς ἀνθρώπου

κατηγορεί και την εις τὰς ἑαυτοῦ θυγατέρας ὕβριν, ὅτι τε Φαρισαίοις μὲν χορηγήσειεν μισθοὺς κατ' αὐτοῦ και τὸν ἀδελφὸν αὐτῶ κατασκευάσειεν πολέμιον ἐνδησαμένη φαρμάκοις. [572] τελευταῖον δ' εἰς Φερώραν ἀπέστρεφεν τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ ἑαυτὸν ἀδελφὸν ἢ τὴν γυναῖκα. τοῦ δὲ θάπτον ἀπολείψειν τὸ ζῆν ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, οὐκ ἔχων ὅ τι χρὴ δρᾶν μετέβαινεν ἐπ' Ἀντίπατρον, ᾧ παρήγγειλεν μήτε τῇ Φερώρα γυναικὶ μήτε αὐτῶ μήτ' ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης διαλέγεσθαι. ὁ δὲ φανερώς μὲν οὐ μετέβαινεν τὸ πρόσταγμα, λάθρα δὲ διενυκτέρευεν σὺν ἐκείνοις. [573] και δεδουκῶς τὴν ἐπιτηροῦσαν Σαλώμην πραγματεύεται διὰ τῶν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας φίλων τὴν εις Ῥώμην ἀποδημίαν αὐτῶ: γραψάντων γὰρ ἐκείνων δεῖν Ἀντίπατρον διὰ χρόνου πεμφθῆναι πρὸς Καίσαρα, ὁ δὲ οὐ τι μελλήσας ἐξέπεμψεν θεραπείαν τε λαμπρὰν και πλείστα δούς χρήματα τὴν τε διαθήκην κομίζειν, ἐν ἣ βασιλεὺς μὲν Ἀντίπατρος ἐγγράπτο, Ἀντιπάτρου δὲ Ἡρώδης διάδοχος ὁ ἐκ Μαριάμμης τῆς τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονῶς.

(3)[574] Ἐπλευσεν δὲ και Συλλαῖος ὁ Ἄραψ ἐπὶ Ῥώμης, ἡμεληκῶς μὲν τῶν Καίσαρος προσταγμάτων, ἀνταγωνιούμενος δὲ πρὸς Ἀντίπατρον περὶ ὧν δεδίκαστο Νικολάω τάχιον. οὐ μικρὸς δ' αὐτῶ και πρὸς Ἀρέταν ἦν ἀγὼν τὸν ἑαυτοῦ βασιλέα: τούτου γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνηρήκει και Σόαιμον τῶν ἐν Πέτρα δυνατωτάτων. [575] πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασιν Φάβατον τὸν Καίσαρος διοικητὴν ἐχρήτο βοηθῶ και καθ' Ἡρώδου. πλείονα δὲ δούς Ἡρώδης ἀφίστησιν τε ἀπὸ Συλλαίου Φάβατον και δι' αὐτοῦ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ Καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδοὺς ἔτι και κατηγορεῖ Φαβάτου παρὰ Καίσαρι, διοικητὴν εἶναι λέγων οὐ τῶν ἐκείνω, τῶν δὲ Ἡρώδη συμφερόντων. [576] ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς Φάβατος, ἦν δ' ἔτι παρὰ Ἡρώδη μάλιστα τιμώμενος, γίνεται προδότης Συλλαίου τῶν ἀπορρήτων τῶ τε βασιλεῖ φησιν, ὅτι Συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα Κόρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεὺς: και γὰρ τέτραπτο μὲν ὁ Κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, γένος δ' ἦν Ἄραψ. [577] συλλαμβάνει δ' εὐθέως οὐκ αὐτὸν μόνον ἀλλὰ και δύο ἑτέρους Ἀραβας εὐρῶν παρ' αὐτῶ, τὸν μὲν φίλον Συλλαίου τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι πείσαι Κόρινθον ὠμολόγησαν ἐπὶ πολλοῖς χρήμασιν Ἡρώδην ἀνελεῖν. οὗτοι μὲν οὖν ἀνακριθέντες και παρὰ Σατορνίνῳ τῶ διέποντι τὴν Συρίαν ἀνεπέμφθησαν εις Ῥώμην.

(4)[578] Ἡρώδης δὲ οὐκ ἀνίει Φερώραν βιαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐπενόει μηχανὴν δι' ἧς ἀν τιμωρήσαιτο τὴν ἀνθρωπον πολλὰς τοῦ μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑπεραγανακτήσας σὺν αὐτῇ και τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. [579] Φερώρας δὲ ἀγαπήσας τὴν ὕβριν ἀπαλλάσσεται μὲν εις τὴν ἑαυτοῦ τετραρχίαν ὁμόσας ὄρον ἕξιν ἕνα τῆς φυγῆς τὸν Ἡρώδου θάνατον και μηδέποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν, ἐπανῆλθεν δὲ οὐδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν καιτοὶ λιπαρῶς μεταπεμπόμενον: ἐβούλετο γὰρ αὐτῶ τινὰς ἐντολὰς καταλείψειν ὡς τεθνηξόμενος. [580] ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται, μετ' οὐ πολὺ δὲ νοσεῖ Φερώρας, εὐρίσκετο δὲ Ἡρώδης μετριώτερος: και γὰρ ἦκει πρὸς αὐτὸν και συμπαθῶς ἐθεράπευεν. οὐ μὴν ὑπερίσχυσεν τοῦ πάθους: μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας ἀποθνήσκει Φερώρας. [581] ὃν καιπερ ἀγαπήσας Ἡρώδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας ὁμως και αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὴν νεκρὸν εις Ἱεροσόλυμα κομίσας πένθος τε μέγιστον ὅλω τῶ ἔθνει κατήγγειλεν και κηδείας ἠξίωσεν λαμπροτάτης. ἕνα μὲν δὴ τῶν Ἀλεξάνδρου και Ἀριστοβούλου φονέων τοιοῦτον περιέρχεται τέλος.

XXX

(1)[582] Μετέβαινεν δ' ἐπὶ τὸν αὐθέντην Ἀντίπατρον ἢ ποινὴ τὸν Φερώρα θάνατον ἀρχὴν λαβοῦσα. τῶν τούτου γὰρ τινες ἀπελευθέρων κατηφεῖς τῶ βασιλεῖ προσελθόντες τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔλεγον: προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῶ τι τὴν γυναῖκα τῶν οὐ συνήθως ἐσκευασμένων, φαγόντα δ' εὐθέως εις τὴν νόσον καταπεσεῖν. [583] ἀγηοχένοι τε πρὸ δυοῖν ἡμερῶν τὴν μητέρα αὐτῆς και τὴν ἀδελφὴν γυναῖον ἐκ τῆς Ἀραβίας φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῶ Φερώρα, δεδωκέναι δὲ ἀντὶ τούτου θανάσιμον Συλλαίου πραγματευσαμένου: τούτῳ γὰρ ἦν γνώριμον.

(2)[584] Πληγεῖς οὖν ὁ βασιλεὺς ὑποψίασις πλείοσιν θεραπαίνας τε και τινὰς τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δὲ τις ἐν ταῖς ἀλγηδόσιν “θεὸς ὁ γῆν και οὐρανὸν διέπων μετέλθοι τὴν τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα.” ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος ἐπεξῆει πρόσω τὴν ἀλήθειαν. [585] ἢ δὲ γυνὴ τὴν τε φιλίαν τῆς Ἀντιπάτρου μητρὸς πρὸς Φερώραν και τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου και τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους, ὅτι τε Φερώρας και Ἀντίπατρος σὺν ἐκείναις

πίνοιεν ύποστρέφοντες ἀπὸ τοῦ βασιλέως δι' ὅλης νυκτὸς μηδένα μῆτε οἰκέτην μῆτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχάνειν. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει.

(3)[586] Τὰς δὲ δούλας χωρὶς ἐκάστην Ἡρώδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ παρὰ πάσαις τὰ προειρημένα σύμφωνα, καὶ διότι κατὰ συνθήκην Ἀντίπατρος μὲν εἰς Ῥώμην, Φερῶρας δ' ὑποχωρήσειεν εἰς τὴν Περαιάν: πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλεῖν, ὡς μετ' Ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον ἐπ' αὐτοὺς Ἡρώδης μεταβήσεται καὶ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας. οὐ γὰρ φείσεσθαι μετὰ Μαριάμμην καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνης ἑτέρου τινός, ὥστε ἄμεινον εἶναι φεύγειν ὡς πορρωτάτω τοῦ θηρίου. [587] πολλάκις δὲ ἀποδυσρόμενον πρὸς τὴν μητέρα τὸν Ἀντίπατρον εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν εἶη πολὺς ἤδη, νεάζοι δὲ καθ' ἡμέραν ὁ πατήρ, φθάσαι δ' ἂν τάχα καὶ τελευτήσας πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ δὲ καὶ ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειεν: πότε δ' ἂν γένοιτο τοῦτο; παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς διαδοχῆς γίνεσθαι σύντομον. [588] ὑποβλαστάνειν δὲ τὰς τῆς ὕδρας κεφαλᾶς, τοὺς Ἀριστοβούλου καὶ Ἀλεξάνδρου παῖδας. ἀφηρησθαι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ἐπὶ τέκνοις ἐλπίδα: διάδοχον γὰρ οὐ τῶν αὐτοῦ τινα παίδων μετὰ τὴν τελευτήν, ἀλλὰ τὸν ἐκ Μαριάμμης Ἡρώδην γεγραφέναι. καὶ κατὰ τοῦτο γε παντάπασιν παραγερᾶν οἰόμενον αὐτοῦ καὶ διαθήκας μενεῖν κυρίας: αὐτὸν γὰρ προνοήσειν μηδένα τῆς γενεᾶς ἀπολιπεῖν. [589] ὄντα γε μὴν τῶν πρόποτε πατέρων μισοτεκνότατον Ἡρώδην πολὺ μᾶλλον εἶναι μισάδελφον: δοῦναι γοῦν αὐτῷ πρόων ἑκατὸν τάλαντα ἐπὶ τῷ μὴ διαλέγεσθαι Φερῶρα. τοῦ δὲ εἰπόντος “τί γὰρ αὐτὸν ἐβλάπτομεν;” ἀποκρίνασθαι τὸν Ἀντίπατρον “εἴθε πάντα ἡμᾶς ἀφελόμενος γυμνοὺς ἐάσειεν ζῶντας. ἀλλ' ἀμήχανον ἐκφυγεῖν οὕτω φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μηδὲ φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερώς. λάθρα γοῦν νῦν ἀλλήλοις σύνεσμεν, ἔξεσται δὲ φανερώς, ἐὰν σχῶμέν ποτε ἀνδρῶν φρόνημα καὶ χεῖρας.”

(4)[590] Ταῦτ' ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι Φερῶρας βουλευσάιτο φυγεῖν μετ' αὐτῶν εἰς Πέτραν. ἐπίστευσεν δ' Ἡρώδης πᾶσιν τοῖς λεγομένοις ἐκ τῶν ἑκατὸν τάλαντων: μόνῳ γὰρ Ἀντιπάτρῳ διείλεκτο περὶ αὐτῶν. ἀποσκήπτει δ' εἰς πρώτην ὁ θυμὸς Δωρίδα τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα: καὶ γυμνώσας αὐτὴν παντὸς οὗ δεδῶρητο κόσμου, πολλῶν δ' ἦν τάλαντων, ἐκβάλλει δεύτερον. [591] τὰς δὲ Φερῶρου γυναῖκας ἀπὸ τῶν βασάνων ἐτημέλει δηλλαγμένους. ἐπτόητο δὲ τῷ φόβῳ καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερριπίζετο πολλοὺς τε τῶν οὐκ αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους δεδοικώς, μὴ τινα τῶν αἰτίων παραλίπη.

(5)[592] Κὰν τούτῳ τρέπεται πρὸς τὸν Σαμαρείτην Ἀντίπατρον, ὃς ἦν ἐπίτροπος Ἀντιπάτρου. βασανιζῶν δὲ αὐτὸν ἤκουσεν ὅτι μετεπέμψατο μὲν Ἀντίπατρος ἐξ Αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτὸν διὰ τινος τῶν ἐταίρων Ἀντιφίλου, λάβοι δὲ παρ' ἐκείνου Θευδίων ὁ θεῖος Ἀντιπάτρου καὶ παραδοῖη Φερῶρα: τούτῳ γὰρ ἐντείλασθαι τὸν Ἀντίπατρον Ἡρώδην ἀνελεῖν ἕως αὐτὸς ἐστὶν ἐν Ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος: Φερῶραν δὲ τῇ γυναικὶ παραθέσθαι τὸ φάρμακον. [593] ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσεν κομίζεῖν. ἢ δ' ἔξεισι μὲν ὡς κομιούσα, ῥίπτει δ' ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ τέγους τὸν τε ἔλεγχον καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰκίαν φθάνουσα: προνοία δ', ὡς ἔοικεν, θεοῦ μετιόντος Ἀντίπατρον οὐκ ἐπὶ κεφαλὴν ἀλλ' ἐπὶ θάτερα πεσοῦσα διασώζεται. [594] κομισθεῖσαν δ' αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακτησάμενος, κεκάρωτο γὰρ ἀπὸ τοῦ πτώματος, ἠρώτα δ' ἦν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτὴν, εἰ μὲν εἴποι τάληθές, ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ δ' ὑποστείλαιτο, δαπανήσειν αὐτῆς ἐν βασάνοις τὸ σῶμα καὶ μηδὲ τάφῳ καταλείψειν.

(6)[595] Πρὸς ταῦθ' ἡ γυνὴ μικρὸν διαλιπούσα “καὶ τί γάρ, εἶπεν, ἔτι φεῖδομαι τῶν ἀπορρήτων Φερῶρα τεθνεώτος ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς Ἀντίπατρον; ἄκουε, βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεὸς ὁ μάρτυς ἐμοὶ τῆς ἀληθείας πλανηθῆναι μὴ δυνάμενος: [596] ὅτε ἀποθνήσκοντι Φερῶρα παρεκαθέζου δεδακρυμένος, τότε με προσκαλεσάμενος ἐκεῖνος “ἢ πολὺ γε, ἔφη, ᾧ γύναι, τῆς εἰς ἑμαυτὸν διανοίας τοῦ ἀδελφοῦ διημαρτον, τὸν οὕτως στέργοντα μισήσας καὶ κτεῖναι βουλευσάμενος τὸν οὕτως ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτί πῶ συγγεόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἐπιτίμιον, σὺ δ' ὁ φυλάσσεις κατ' αὐτοῦ φάρμακον ὑπ' Ἀντιπάτρου καταλειφθὲν ἡμῖν φέρε καὶ βλέποντός μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καὶ καθ' [597] ἄδου φέρομι τὸν ἀλάστορα.” καὶ κελεύσαντος ἐκόμισα καὶ πλείστον μὲν εἰς τὸ πῦρ ὀρώωντος αὐτοῦ κατεκένωσα, βραχὺ δὲ ἑμαυτῇ πρὸς τὰ ἄδηλα καὶ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἐτήρησα.”

(7)[598] Ταῦτ' εἰπούσα προκομίζει τὴν πυξίδα παντάπασιν ἔχουσαν τοῦ φαρμάκου βραχὺ. βασιλεὺς δ' ἐπὶ τὴν μητέρα τὴν Ἀντιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν τὰς βασάνους μετέφερεν, κάκεινοι τὸν Ἀντίφιλον κομίσαι τε ἀπ' Αἰγύπτου τὴν πυξίδα ὠμολόγουν καὶ λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον ἰατρεῦντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. [599] περιόντες δὲ οἱ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασιλεῖον ἐρευνηταὶ τε καὶ μηνυταὶ τῶν ἀδῆλων ἐγίνοντο τοὺς τε πορρωτάτω τῆς ὑποψίας ὄντας ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους. εὐρίσκειται γοῦν καὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ Μαριάμμη τῆς ἐπιβουλῆς

συνίστωρ: [600] βασανιζόμενοι γὰρ τοῦτ' ἀπέδειξαν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δὲ τῆς μητρῶας τόλμης καὶ τὸν υἱὸν ἡμίνατο: τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς Ἡρώδην ὄντα διάδοχον Ἀντιπάτρου τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

XXXI

(1)[601] Ἐπὶ τούτοις καὶ Βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἢ τελευταία πίστις τῶν Ἀντιπάρω βεβουλευμένων: ἦν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ, κομίζων δ' ἦκεν ἄλλο δηλητήριο ἰοὺς ἀσπίδων καὶ χυλοὺς ἐτέρων ἐρπετῶν, ἵνα εἰ τὸ πρῶτον ἀσθενήσῃ φάρμακον, τούτῳ Φερώρας μετὰ τῆς γυναικὸς ὀπίσταιτο κατὰ τοῦ βασιλέως. [602] πάρεργον δὲ τῆς ἐπὶ τὸν πατέρα τόλμης ἐκόμιζεν τὰς κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἐσκευωρημένας ἐπιστολάς ὑπ' Ἀντιπάρου: ἦσαν γὰρ Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος βασιλέως παῖδες ἐπὶ Ῥώμης παιδευόμενοι μειράκια τε ἤδη καὶ φρονήματος μεστοί. [603] τούτους ἐπανακύπτοντας αὐτοῦ ταῖς ἐλπίσιν ἀποσκευάσασθαι σπεύδων Ἀντίπατρος ἄς μὲν πλάττεται κατ' αὐτῶν ἐπιστολάς ἐξ ὀνόματος τῶν ἐπὶ Ῥώμης φίλων, οὓς δὲ ἔπειθεν γράψαι διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, φανερώς δὲ Ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, πρὸς δὲ τὴν μετάκλησιν ἀγανακτοῖεν: ἤδη δ' αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τοῦτο ἦν τὸ μάλιστα ταράσσον Ἀντίπατρον.

(2)[604] Ἐτι δὲ καὶ πρὸ τῆς ἀποδημίας ἐν Ἰουδαίᾳ μένων τοιαύτας κατ' αὐτῶν ἐπὶ Ῥώμης ἠγόραζεν ἐπιστολάς προσιών τε ὡς ἀνύποπτος εἶη τῷ πατρὶ περὶ τῶν ἀδελφῶν ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν ψευδῆ λέγων εἶναι τῶν γραφομένων, ἃ δὲ νεότητος ἀμαρτήματα. [605] τῆνικαυτὰ γε μὴν τοῖς γράφουσιν κατὰ τῶν ἀδελφῶν πλείστα δοὺς χρήματα συμφύρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἐλεγχον, ἐσθῆτάς τε πολυτελεῖς καὶ στρωμνὰς ποικίλας ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ συνωνόμενος ἄλλα τε πολλὰ τῶν κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς εἰς ἐκεῖνα μισθοὺς ἐγκαταγράψῃ: διακόσια γοῦν ἀναλώματος ἀνήνεγκεν τάλαντα, καὶ τούτων μεγίστη πρόφασις ἦν ἢ πρὸς Συλλαῖον δίκη. [606] πάντων δ' αὐτοῦ τότε καὶ τῶν βραχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ διακαλυφθέντων, ὅθ' αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαι τὴν πατροκτονίαν, αἱ δ' ἐπιστολαὶ δευτέρας ἀδελφοκτονίας κεκράγεσαν, ὅμως οὐδεὶς τῶν εἰς Ῥώμην ἀφικνουμένων ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰς ἐν Ἰουδαίᾳ τύχας καίτοι μεταξὺ τῶν ἐλέγχων καὶ τῆς ἐπανόδου διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν: τοσοῦτον πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων μῖσος ἦν. [607] τάχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν προσηρημένους οἱ τῶν ἀνηρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμουν: γράφει γοῦν ἀπὸ Ῥώμης ἄφιξιν ἑαυτοῦ ταχεῖαν εὐαγγελιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ Καίσαρος μετὰ τιμῆς ἀπολυθείη.

(3)[608] Ὁ βασιλεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβεῖν σπεύδων τὸν ἐπίβουλον καὶ δεδοικῶς μὴ ποτε προγνοὺς φυλάξῃται, δι' ἐπιστολῆς ἀνθυπεκρίνετο τὰ τε ἄλλα φιλοφρονούμενος καὶ σπεύδειν παρακαλῶν: θήσεσθαι γὰρ αὐτοῦ καὶ τὰς πρὸς τὴν μητέρα μέμψεις ἐπειχθέντος: οὐ γὰρ ἠγνόει τὴν ἐκβολὴν τῆς μητρὸς Ἀντίπατρος. [609] πρότερον μὲν οὖν εἰλήφει τὴν περὶ τῆς Φερώρα τελευτῆς ἐπιστολὴν ἐν Τάραντι καὶ μέγιστον ἐποίησατο πένθος, ὃ τινες ὡς ἐπὶ θεῖῳ καθύμνουν, ἦν δ', ὡς ἔοικεν, ἐπὶ διαμαρτία τῆς ἐπιβουλῆς ἢ σύγχυσις καὶ οὐ Φερώραν κλαίοντος, ἀλλὰ τὸν ὑπηρέτην: ἤδη δὲ καὶ φόβος ἐπῆει τις αὐτὸν τῶν τετελεσμένων, μὴ ποτε φωραθείη τὸ φάρμακον. [610] τότε δ' ἐν Κιλικίᾳ λαβὼν ἦν προειρηκάμεν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπιστολὴν παραχρηῖα μὲν ἔσπευδεν, ὡς δὲ εἰς Κελένδερην κατέπλει, λαμβάνει τις αὐτὸν ἔννοια τῶν περὶ τὴν μητέρα κακῶν προμαντευομένης ἤδη καὶ καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς. [611] οἱ μὲν οὖν προμηθέστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτοῦ τὴν μητέρα: δεδιέναι γὰρ, μὴ ποτε προσθήκη γένοιτο τῶν κατ' ἐκείνης διαβολῶν. [612] οἱ δὲ ἀσκεπτότεροι καὶ τὴν πατρίδα σπεύδοντες ἰδεῖν μᾶλλον ἢ τὸ συμφέρον Ἀντιπάρω σκοποῦντες, ἐπείγεσθαι παρήνουν καὶ μὴ τῇ μελλήσει παρασχεῖν τῷ πατρὶ μὲν ὑποψίαν φαύλην, τοῖς διαβάλλουσι δὲ ἀφορμὴν: καὶ γὰρ νῦν, εἴ τι κενεῖται κατ' αὐτοῦ, παρὰ τὴν ἀπουσίαν γέγονεν: μὴδὲ γὰρ ἂν τολμῆσαι παρόντος: ἄτοπον δ' εἶναι δι' ἀδήλους ὑποψίας προδήλων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, καὶ μὴ θᾶπτον ἀποδοῦναι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, κομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ σαλεύουσαν. [613] πείθεται τούτοις, ἐνήγεν γὰρ τὸ δαιμόνιον, καὶ διαπεράσας εἰς τὸν Σεβαστὸν λιμένα τῆς Καισαρείας κατάγεται.

(4)[614] Παρυσήνητησεν δ' αὐτῷ παρὰ δόξαν ἐρημία πολλὴ πάντων ἐκτρεπομένων καὶ μηδενὸς προσιέναι τολμώντος: ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ἐπίσης, καὶ τότε φανῆναι τὸ μῖσος ἔσχεν παρρησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τοῦ βασιλέως φόβος ἀπέστρεψεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη τῆς κατ' Ἀντιπάρου φήμης πεπλήρωτο καὶ μόνος ἠγνόει τὰ κατ' αὐτὸν Ἀντίπατρος: οὔτε δὲ προεπέμφθη λαμπρότερόν τις ἐκείνου πλέοντος ἐπὶ Ῥώμης οὔτε ἀτιμότερον ὑπεδέχθη. [615] ὁ δὲ ἤδη μὲν ἐνενόει τὰς οἰκοὺς συμφορᾶς, ἔτι δὲ ἐκ

πανουργίας ὑπεκρύπτετο καὶ τῷ δέει τεθνηκῶς ἔνδοθεν σοβαρὸς εἶναι τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. [616] φυγὴ δ' οὐκέτι ἦν οὐδ' ἐκ τῶν περιεχόντων ἀνάδυσις, καὶ σαφὲς μὲν οὐδὲ ἐκεῖ τι τῶν οἰκοθεν ἀπηγγέλλετο διὰ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπειλήν, ὑπελείπετο δὲ ἐλπίς ἰλαρωτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ', εἴ τι καὶ πεφώραται, διασκευάσειν ἀναιδεῖα καὶ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τὰ τῆς σωτηρίας ἐφόδια.

(5)[617] Φραξάμενος οὖν αὐτοῖς ἦκεν εἰς τὸ βασιλεῖον δίχα τῶν φίλων: οὗτοι γὰρ ὑβρισθέντες ἐπὶ τοῦ πρώτου πυλῶνος εἰρχθησαν: ἔτυχεν δ' ἔνδον ὦν Οὐάρος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμῶν. ὁ δὲ εἴσεισι πρὸς τὸν πατέρα καὶ τῇ τόλμῃ παρακροτήσας ἑαυτὸν ἠγγίκεν ὡς ἀσπασόμενος. [618] κάκεινος τὰς χεῖρας προβαλὼν καὶ τὴν κεφαλὴν παρακλίνας, “ἔστιν, ἐξεβόησεν, καὶ τοῦτο πατροκτόνου τὸ περιπλέκεσθαι μοι θέλειν ἐν τηλικαύταις αἰτίαις ὄντα. φθείρου, δυσσεβεστάτη κεφαλὴ, μηδέ μου ψαύσης πρὶν ἀποσκευάσασθαι τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δέ σοι δικαστήριον καὶ δικαστὴν εὐκαίρως ἦκοντα Οὐάρον. ἴθι καὶ σκέπτου τὴν ἀπολογίαν εἰς αὐριον: παρέχω γὰρ σου καιρὸν [619] τοῖς πανουργύμασιν.” πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ἀποκρίνασθαι δυνηθεὶς αὐτὸς ὑπέστρεψεν, παραγενόμεναι δὲ πρὸς αὐτὸν ἐκδηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους ἢ τε μήτηρ καὶ ἢ γυνή. καὶ τότε μὲν ἀνανήψας ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν.

XXXII

(1)[620] Τῇ δ' ἐπιούσῃ συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς Ἀντιπάτρου φίλους. προκαθέζεται δὲ αὐτὸς ἅμα Οὐάρω καὶ τοὺς μηνυτὰς πάντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς Ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς οὐ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, κομίζοντες γράμματα παρ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε: “ἐπεὶ πεφώραται πάντα ἐκεῖνα τῷ πατρί σου, μὴ παραγίνου πρὸς αὐτόν, ἂν μὴ τινα πορίσῃ παρὰ τοῦ Καίσαρος [621] δύναμιν.” τούτων σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένων Ἀντίπατρος εἰσέρχεται καὶ πεσὼν πρηγῆς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, “ἴκετεύω, πάτερ, ἔφη, μηδὲν μου προκατεγνώκεναι, παρασχεῖν δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν ἀπολογίαν: ἀποδείξω γὰρ ἑμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς.”

(2)[622] Ὁ δ' αὐτῷ σιγᾶν ἐγκραγῶν πρὸς τὸν Οὐάρον εἶπεν: “ἄλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ, Οὐάρε, καὶ πᾶς δικαστὴς ὅσιος Ἀντίπατρον ἐξώλῃ κρινεῖ, πέπεισμαι. δέδοικα δέ, μὴ κάμου μισήσης τὴν τύχην καμὲ κρίνης πάσης ἄξιον συμφορᾶς τοιούτους υἱοὺς γεγεννηκότα. χρὴ δέ με διὰ τοῦτο ἐλεεῖσθαι πλέον, ὅτι πρὸς οὕτω μιαροὺς καὶ φιλοστοργότατος πατὴρ ἐγενόμην. [623] τοὺς μὲν γὰρ προτέρους βασιλείας τε ἔτι νέους ἀξιώσας καὶ πρὸς τοῖς ἐν Ῥώμῃ τροφείοις φίλους Καίσαρος, ζηλωτοὺς δὲ ποιήσας βασιλεῦσιν ἑτέροις, εὐρον ἐπιβούλους, οἱ τεθνήκασιν τὸ πλέον Ἀντιπάτρω: νέω γὰρ ὄντι καὶ διαδόχῳ τούτῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐποριζόμεν. [624] τὸ δὲ μιαρὸν τοῦτο θηρίον τῆς ἐμῆς ὑπερεμπλησθὲν ἀνεξικακίας ἠνεγκεν κατ' ἐμοῦ τὸν κόρον: ἔδοξα γὰρ αὐτῷ πολὺν ζῆν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐβαρύνθη βασιλεὺς τε οὐχ ὑπέμεινεν εἰ μὴ διὰ πατροκτονίας γενέσθαι, δίκαια γοῦν βουλευσάμενος, ὅτι καταγαγὼν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χώρας ἀπερριμμένον καὶ παρωσάμενος τοὺς ἐκ βασιλίδος μοι γεγεννημένους ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς διάδοχον. [625] ἐξομολογοῦμαι σοι, Οὐάρε, τὴν ἑμαυτοῦ φρενοβλάβειαν: ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἑμαυτοῦ παρῶξυνα δικαίας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας δι' Ἀντίπατρον. καὶ τί μὲν ἐκείνους εὐεργέτησα τηλικούτον, ἠλίκον τοῦτον; ᾧ γε ζῶν μὲν ὀλίγου δεῖν παρεχώρησα τῆς ἐξουσίας, φανερώς δὲ ταῖς διαθήκαις ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς διάδοχον καὶ πρόσσοδον μὲν ἰδίᾳ πεντήκοντα τάλαντων ἔνεμα, τῶν δ' ἐμῶν ἐχορήγησα χρημάτων ἀνέδην, πλέοντι δὲ νῦν εἰς Ῥώμην ἔδωκα τριακόσια τάλαντα, Καίσαρι δ' ἐξ ὅλης τῆς γενεᾶς μόνον ὡς σωτῆρα τοῦ πατρὸς παρεθέμην. [626] τί δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν, οἷον Ἀντίπατρος; ἢ τίς ἐλεγχος ἠνέχθη κατ' αὐτῶν, ἠλίκος ἀποδείκνυσιν τοῦτον ἐπίβουλον; [627] ἀλλὰ φθέγγεσθαι τι τετόλμηκεν ὁ πατροκτόνος καὶ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν ἐπικαλύψειν ἐλπίζει. Οὐάρε, σοὶ φυλακτέον: ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον καὶ προορῶμαι τὴν μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν καὶ τὸν ἐπίπλαστον ὀλοφυρμόν: οὗτός ἐστιν ὁ παραινῶν ἐμοὶ ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα Ἀλέξανδρον καὶ μὴ πᾶσιν πιστεύειν τὸ σῶμα: οὗτος ὁ μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων καὶ μὴ μέ τις ἐνεδρεύοι περιβλέπων: οὗτος ὁ ταμίας τῶν ὑπνῶν καὶ χορηγὸς τῆς ἀμεριμνίας, ὁ παραμυθούμενος τὴν ἐπὶ τοῖς ἀνηρημένοις λύπην καὶ διακρίνων τὴν τῶν ζώντων εὐνοιαν ἀδελφῶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ὁ ἐμός, ὁ σωματοφύλαξ. [628] ὅταν ἀναμνησθῶ, Οὐάρε, τὸ πανοῦργον ἐν ἐκάστῳ καὶ τὴν ὑπόκρισιν, ἀπιστία με τοῦ ζῆν εἰσέρχεται καὶ θαυμάζω, πῶς βαρὺν οὕτως ἐπίβουλον διέφυγον. ἀλλ' ἐπεὶ δαίμων τις ἐξερημοὶ τὸν ἐμὸν οἶκον καὶ μοι τοὺς φιλάτους ἐπανίστησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μὲν ἐγὼ τὴν ἀδικὸν εἰμαρμένην καὶ κατ' ἑμαυτὸν στενάξω

τὴν ἐρημίαν, διαφεύξεται δ' οὐδεὶς διψήσας τοῦμόν αἷμα, κἂν διὰ πάντων μου τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ.”

(3)[629] Τοιαῦτα λέγων αὐτὸς μὲν ὑπὸ συγχύσεως ἐνεκόπη, Νικολάω δ' ἐνὶ τῶν φίλων λέγειν τὰς ἀποδείξεις ἐνευσεν. μεταξὺ δ' ὁ Ἀντίπατρος ἐπάρας τὴν κεφαλὴν, ἔμενεν γὰρ δὴ βεβλημένος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἐκβοᾷ: [630] “σύ, πάτερ, ὑπὲρ ἐμοῦ πεποίηκας τὴν ἀπολογία: πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς φύλακα διὰ παντὸς ἐσχηκέναι; τερατείαν δέ μου καὶ ὑπόκρισιν λέγεις τὴν εὐσέβειαν. πῶς ὁ πανοῦργος ἐν τοῖς ἄλλοις οὕτως ἄφρων ἐγενόμην, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδ' ἀνθρώπους ῥάδιον τηλικούτον μύσος ἐνσκευαζόμενον, τὸν δ' ἀπ' οὐρανοῦ δικαστὴν ἀμήχανον, ὃς ἐφορᾷ πάντα καὶ πανταχοῦ πάρεστιν; [631] ἢ τὸ τῶν ἀδελφῶν τέλος ἠγνόουν, οὐς ὁ θεὸς οὕτως μετήλαθε τῆς εἰς σέ κακοβουλίας; τί δέ με καὶ παρώξυνεν κατὰ σοῦ; βασιλείας ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσους; οὐ γὰρ ἐστεργόμην; φόβος ἐκ σοῦ τις ἄλλος; ἀλλὰ μὴν σέ τηρῶν ἐτέροις φοβερός ἤμην. ἔνδεια χρημάτων; [632] καὶ τίني μᾶλλον ἐξῆν ἀναλίσκειν; εἰ γὰρ ἐξωλέστατος πάντων ἀνθρώπων ἐγενόμην καὶ θηρίου ψυχὴν εἶχον ἀνημέρου, πάτερ, οὐκ ἂν ταῖς σαῖς εὐεργεσίαις ἐνικήθην, ὃν κατήγαγες μὲν, ὡς ἔφης αὐτὸς, προέκρινας δὲ τοσοῦτων τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὑπερβολὴν δὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἐποίησας ἐπίφθονον; [633] ὦ τάλας ἐγὼ τῆς πικρᾶς ἀποδημίας, ὡς πολὺν ἔδωκα καιρὸν τῷ φθόνῳ καὶ μακρὰν τοῖς ἐπιβουλεύουσι διωρίαν. σοὶ δέ, πάτερ, καὶ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμουν, ἵνα μὴ Συλλαῖος τοῦ σοῦ γήρως καταφρονήσῃ. Ῥώμη μοι μάρτυς τῆς εὐσεβείας καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης προστάτης Καῖσαρ, ὁ φιλοπάτορα πολλακίς με εἰπών. λάβε, πάτερ, τὰ παρ' αὐτοῦ γράμματα. ταῦτα τῶν ἐνθάδε διαβολῶν πιστότερα, ταῦτα ἀπολογία μοι μόνη, τούτοις τῆς εἰς σέ φιλοστοργίας τεκμηρίοις χρώμαι. [634] μένησο δὲ ὡς οὐχ ἑκάν ἔπλεον ἐπιστάμενος τὴν ἐμφωλεύουσαν τῇ βασιλείᾳ κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν. σὺ δέ με, πάτερ, ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας καιρὸν διαβολῆς δοῦναι τῷ φθόνῳ. πάρεμι δὲ ἐπὶ τοὺς ἐλέγχους, πάρεμι διὰ γῆς καὶ θαλάσσης οὐδὲν οὐδαμοῦ παθῶν ὁ πατροκτόνος. [635] ἀλλὰ μήπω με τούτῳ φίλει τῷ τεκμηρίῳ: κατέγνωσμαι γὰρ καὶ παρὰ θεῷ καὶ παρὰ σοί, πάτερ. κατεγνωσμένος δὲ δέομαι μὴ ταῖς ἄλλων βασάνοις πιστεύειν, ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὀδευέτω διὰ τῶν ἐμῶν σπλάγχχνων τὰ ὄργανα, μὴ φειδέσθω ὀλοφυρμὸς τοῦ μισοῦ σώματος: εἰ γὰρ εἰμι πατροκτόνος, [636] οὐκ ὀφείλω θνήσκειν ἀβασάνιστος.” τοιαῦτα μετ' ὀλοφυρμοῦ καὶ δακρύων ἐκβοῶν τούτους τε ἄλλους ἅπαντας καὶ τὸν Οὐᾶρον εἰς οἶκτον προυκαλέσατο, μόνον δὲ ὁ θυμὸς Ἡρώδην ἄδακρυν διεκράτει τοὺς ἐλέγχους ἀληθεῖς ἐπιστάμενον.

(4)[637] Ἐν τούτῳ Νικόλαος τοῦ βασιλέως κελεύσαντος πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τὸ Ἀντιπάτρου προειπὼν καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ διαχέας ἔλεον, ἔπειτα πικρὰν κατηγορίαν κατετείνετο, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργήματα περιτιθεὶς αὐτῷ, μάλιστα δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἀποδεικνύς ταῖς ἐκείνου διαβολαῖς ἀπολωλότας. ἐπιβουλεύειν δὲ αὐτὸν ἔλεγεν καὶ τοῖς περιοῦσιν ὡς ἐφέδροις τῆς διαδοχῆς: τὸν γὰρ παρασκευάσαντα πατρὶ φάρμακον ἢ πού γ' ἂν ἀδελφῶν ἀποσχέσθαι. [638] προελθὼν δ' ἐπὶ τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας τὰς τε μηνύσεις [ἔξῃς] ἐπεδείκνυεν καὶ περὶ Φερώρα κατεσχετλίαζεν, ὅτι κάκεινον Ἀντίπατρος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον καὶ τοὺς φιλάτους τῷ βασιλεῖ διαφθείρας ὅλον τοῦ μύσου ἀναπλήσειεν τὸν οἶκον, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπών καὶ ἀποδείξας καταπαύει τὸν λόγον.

(5)[639] Οὐᾶρος δὲ ἀπολογεῖσθαι κελεύσας τὸν Ἀντίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἰπών ἢ “θεὸς ἐστίν μοι τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς” ἔκειτο σιγῶν, αἰτήσας τὸ φάρμακον δίδωσί τινι τῶν ἐπὶ θανάτῳ κατακρίτων δεσμώτῃ πιεῖν. [640] τοῦ δὲ παραχρήμα τελευτήσαντος ὁ μὲν ἀπορρήτους ποιήσας τὰς πρὸς Ἡρώδην ὀμιλίας καὶ τὰ περὶ τὸ συνέδριον Καίσαρι γράψας μετὰ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀντίπατρον καὶ πρὸς Καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν.

(6)[641] Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ κατὰ Σαλώμης ἐπίβουλος Ἀντίπατρος εὐρίσκειται: τῶν γὰρ Ἀντιφίλου τις οἰκετῶν ἤκεν ἐπιστολὰς κομιζὼν ἀπὸ Ῥώμης παρὰ Λιουίας θεραπευνίδος Ἀκμῆς τούνομα. καὶ παρὰ μὲν ταύτης ἐπέσταλτο βασιλεῖ τὰς παρὰ Σαλώμης ἐπιστολὰς ἐν τοῖς Λιουίας εὐρηκέναι γράμμασιν, πεπομφέναι δὲ αὐτῷ λάθρα δι' εὐνοίαν. [642] αἱ δὲ τῆς Σαλώμης λαιδορίας τε τοῦ βασιλέως περιεῖχον πικροτάτας καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ πλάσας Ἀντίπατρος καὶ τὴν Ἀκμὴν διαφθείρας ἐπεισεν Ἡρώδῃ πέμψαι. [643] διηλέγθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς: καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν: “ὡς ἐβουλήθης, ἔγραψά σου τῷ πατρὶ καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐκείνας ἔπεμψα πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσεσθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν ἀναγνῶ. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐπειδὴν ἀπαρτισθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου.”

(7)[644] Ταύτης φωραθείσης τῆς ἐπιστολῆς καὶ τῶν κατὰ Σαλώμης ἐνσκευασθεισῶν ἔννοια μὲν ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ τάχα καὶ κατ' Ἀλεξάνδρου πλασθῆναι γράμματα, περιαλιγῆς δ' ἦν ὑπὸ τοῦ πάθους ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀποκτείνας δι' Ἀντίπατρον: [645] οὐκέτι οὖν ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ὑπὲρ ἀπάντων. ὠρμημένος δ' ἐπὶ τὸν Ἀντίπατρον ἐπεσχέθη νόσῳ χαλεπῇ: περὶ μέντοι τῆς Ἀκμῆς καὶ τῶν κατὰ Σαλώμης ἐσκευωρημένων ἐπέστειλεν Καίσαρι. [646] τὴν τε διαθήκην αἰτήσας μετέγραψεν, καὶ βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν Ἀντίπαν ἀμελῶν τῶν πρεσβυτάτων Ἀρχελάου καὶ Φιλίππου: διαβεβλήκει γὰρ καὶ τούτους Ἀντίπατρος: Καίσαρι δὲ σὺν τοῖς διὰ χρημάτων δώροις χίλια τάλαντα, τῇ δὲ γυναικὶ καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις καὶ ἀπελευθέρους περὶ πεντακόσια, ἀπένειμεν δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν τῆς τε χώρας οὐκ ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων: λαμπροτάταις δὲ δωρεαῖς ἐτίμα Σαλώμην τὴν ἀδελφὴν. ἐν μὲν οὖν ταῖς διαθήκαις ταῦτα διωρθώσατο.

XXXIII

(1)[647] Προΐει δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἢ νόσος ἄτε δὴ τῶν ἀρρωστημάτων ἐν γῆρα καὶ ἀθυμίᾳ ἐπιπεσόντων: ἦν μὲν γὰρ ἤδη σχεδὸν ἐτῶν ἑβδομήκοντα, τεταπεινώτο δὲ τὴν ψυχὴν ταῖς περὶ τῶν τέκνων συμφοραῖς, ὡς μηδ' ἐν ὑγιείᾳ τι τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου δ' ἦν ἐπίτασις ζῶν Ἀντίπατρος, ὃν οὐκ ἐν παρέργῳ, ῥαίσας δὲ προήρητο ἀνελεῖν.

(2)[648] Γίνεται δ' ἐν ταῖς συμφοραῖς αὐτῷ καὶ δημοτικὴ τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ κατὰ τὴν πόλιν μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβοῦν τὰ πάτρια καὶ διὰ τοῦτο ἐν παντὶ τῷ ἔθνει μεγίστης ἡξιωμένοι δόξης, Ἰούδας τε υἱὸς Σεπφεραίου καὶ Μαθθίας ἕτερος Μαργάλου. [649] τούτοις οὐκ ὀλίγοι προσήεσαν τῶν νέων ἐξηγουμένοις τοὺς νόμους, καὶ συνείχον ὁσημέραι τῶν ἡβόντων στρατόπεδον. οἱ τότε τὸν βασιλέα πυνθανόμενοι ταῖς ἀθυμίαις ὑπορρέοντα καὶ τῇ νόσῳ λόγον καθίεσαν εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ἐπιτηδειότατος εἶη τιμωρεῖν ἤδη τῷ θεῷ καὶ τὰ κατασκευασθέντα παρὰ τοὺς πατέρας νόμους ἔργα κατασπᾶν. [650] ἀθέμιτον γὰρ εἶναι κατὰ τὸν ναὸν ἢ εἰκόνας ἢ προτομὰς ἢ ζῶντινός ἐπώνυμον ἔργον εἶναι: κατεσκευάκει δ' ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ τὴν μεγάλην πύλην ἀετὸν χρυσοῦν: ὃν δὴ τότε παρήνουν ἐκκόπτειν οἱ σοφισταί, καλὸν εἶναι λέγοντες, εἰ καὶ τις γένοιτο κίνδυνος, ὑπὲρ τοῦ πατρῴου νόμου θνήσκειν: τοῖς γὰρ οὕτω τελευτῶσιν ἀθάνατόν τε τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἐν ἀγαθοῖς αἰσθησὶν αἰώνιον παραμένειν, τοὺς δὲ ἀγενεῖς καὶ τῆς ἑαυτῶν σοφίας ἀπείρους ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν καὶ πρὸ τοῦ δι' ἀρετῆς τὸν ἐκ νόσου θάνατον αἰρεῖσθαι.

(3)[651] Ἄμα δὲ τοῖς ἐκείνων λόγοις διεφημίσθη καὶ θνήσκειν ὁ βασιλεὺς, ὥστε θαρραλεώτερον ἤπτοντο τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γοῦν ἡμέρας καὶ πολλῶν κατὰ τὸ ἱερὸν ἀναστρεφομένων σχοίνοις παχειαῖς καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τέγους τὸν χρυσοῦν ἀετὸν ἐξέκοπτον πελέκεσιν. [652] ἠγγέλθη δ' εὐθέως τῷ βασιλέως στρατηγῷ, κάκεινος μετὰ χειρὸς οὐκ ὀλίγης ἀναδραμῶν περὶ τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει καὶ κατήγαγεν πρὸς βασιλέα. [653] πυνθανομένῳ δ' αὐτῷ πρῶτον, εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν ἀετὸν ἐκκόπτειν, ὠμολόγουν. ἔπειτα, τίνας κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τοῦ πατρῴου νόμου. τί δ' οὕτως γεγήθασιν διερωτήσαντος, ἀναιρεῖσθαι μέλλοντες ἔλεγον, ὅτι πλειόνων ἀγαθῶν ἀπολαύσουσιν μετὰ τὴν τελευτήν.

(4)[654] Ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς κρείττων τῆς νόσου γενόμενος πρόεισιν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων καὶ προφάσει τοῦ νόμου πειραζόντων τι μεῖζον ἡξίου κολάζειν ὡς ἀσεβεῖς. [655] ὁ δὲ δῆμος δεισῶς μὴ διὰ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ὑποθεμένους τὴν πρᾶξιν, ἔπειτα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα τοῖς λοιποῖς τὴν ὀργὴν ἀφιέναι. πείθεται μόνος ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν καθιμήσαντας ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς κατέκαυσε ζώντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συλληφθέντων παρέδωκεν τοῖς ὑπηρέταις ἀνελεῖν.

(5)[656] Ἐνθεν αὐτοῦ τὸ σῶμα πᾶν ἢ νόσος διαλαβοῦσα ποικίλοις πάθεσιν ἐμερίζετο: πυρετὸς μὲν γὰρ ἦν οὐ λάβρος, κνησμὸς δὲ ἀφόρητος τῆς ἐπιφανείας ὅλης καὶ κόλου συνεχεῖς ἀλγηδόνες περὶ τε τοὺς πόδας ὡσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα τοῦ τε ἥτρου φλεγμονὴ καὶ δὴ αἰδοίου σηπεδῶν σκώληκας γεννώσα, πρὸς τούτοις ὀρθόπνοια καὶ δύσπνοια καὶ σπασμοὶ πάντων τῶν μελῶν, ὥστε τοὺς ἐπιθειάζοντας ποινὴν εἶναι τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν. [657] ὁ δὲ παλαίων τοσοῦτοις πάθεσιν ὁμως τοῦ ζῆν ἀντείχετο σωτηρίαν τε ἠλπίζεν καὶ θεραπείας ἐπενόει: διαβὰς γοῦν τὸν Ἰορδάνην τοῖς κατὰ Καλλιρόην ἐχρήτο θερμοῖς: ταῦτα δ' ἔξεισι μὲν εἰς τὴν Ἀσφαλίτιν λίμνην, ὑπὸ γλυκύτητος δ' ἐστὶ καὶ πότιμα. δόξαν δὲ ἐνταῦθα τοῖς ἰατροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάψαι τὸ σῶμα χαλασθὲν εἰς πλήρη πύελον ἐκλύει καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς τεθνεῶς ἀνέστρεψεν. [658] θορούβου δὲ τῶν

θεραπευόντων γενομένου πρὸς μὲν τὴν φωνὴν ἀνήνεγκεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκέλευσεν διανεῖμαι καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς φίλοις.

(6)[659] Αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων εἰς Ἰεριχοῦντα παραγίνεται μελαγχολῶν ἤδη, καὶ μόνον οὐκ ἀπειλῶν αὐτῷ τῷ θανάτῳ προέκοπτεν εἰς ἐπιβολὴν ἀθεμίτου πράξεως: τοὺς γὰρ ἀφ' ἐκάστης κώμης ἐπισήμους ἄνδρας ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸν καλούμενον ἵππόδρομον ἐκέλευσεν συγκλεῖσαι. [660] προσκαλεσάμενος δὲ Σαλώμην τὴν ἀδελφὴν καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης Ἀλεξᾶν “οἶδα, ἔφη, Ἰουδαίους τὸν ἐμὸν ἐορτάσσοντας θάνατον, δύναμαι δὲ πενθεῖσθαι δι' ἐτέρων καὶ λαμπρὸν ἐπιτάφιον ἔχειν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς ὑπουργῆσαι. τούσδε τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας ἐπειδὴν ἐκπνεύσω τάχιστα κτείνετε περιστήσαντες τοὺς στρατιώτας, ἵνα πᾶσα Ἰουδαία καὶ πᾶς οἶκος ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δακρύσῃ.”

(7)[661] Ταῦτα ἐνετέλλετο, καὶ παρὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ πρέσβων ἦκον ἐπιστολαί, δι' ὧν Ἀκμή μὲν ἀνηρημένη κελεύσαντος Καίσαρος ἐδηλοῦτο, θανάτῳ δ' Ἀντίπατρος κατάκριτος: ἔγραφόν γε μὴν ὡς, εἰ καὶ φυγαδεύειν αὐτὸν ἐθελήσειεν ὁ πατήρ, ἐπιτρέποι Καῖσαρ. [662] ὁ δὲ βραχὺ μὲν πρὸς τὴν εὐθυμίαν ἀνήνεγκεν, αὐθις δέ, καὶ γὰρ ἐνδεία τροφῆς καὶ βηχὶ σπασμῶδει διετείνεται, τῶν ἀλγηδόνων ἡσσηθεὶς φθάσαι τὴν εἰμαρμένην ἐπεβάλλετο. λαβὼν δὲ μῆλον ἤτησεν καὶ μαχαίριον, εἰώθει γὰρ ἀποτέμνων ἐσθίειν, ἔπειτα περιαθρήσας μὴ τις ὁ κωλύων εἴη, ἐπήρην τὴν δεξιὰν ὡς πλήξων ἑαυτόν. προσδραμῶν δὲ ἐκώλυσεν Ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ τὴν χεῖρα κατασχών. [663] οἰμωγὴ δ' εὐθέως ἤρθη μεγίστη κατὰ τὸ βασιλεῖον ὡς οἰχομένου βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκούσας Ἀντίπατρος ἀναθαρρεῖ τε καὶ γεγηθῶς τοὺς φύλακας ἰκέτευεν ἐπὶ χρήμασιν ἐξαφεῖναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ ἡγεμῶν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δραμῶν ἀνήγγειλεν τὴν ἐπιβουλήν. [664] ἀνέκραγεν δ' ἐκεῖνος ἰσχυρότερον τῆς νόσου καὶ παραχρημα πέμψας τοὺς δορυφόρους ἀποκτείνει τὸν Ἀντίπατρον. θάψαι δὲ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ προστάξας ἐν Ὑρκανία πάλιν τὰς διαθήκας ἐπανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν Ἀρχέλαον τὸν πρεσβύτατον υἱὸν ἀδελφὸν δὲ Ἀντιπάτρου γράφει, τετράρχην δὲ Ἀντίπαν.

(8)[665] Μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδὸς ἐπιβιούς πέντε ἡμέρας τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' οὗ μὲν ἀποκτείνας Ἀντίγονον ἐκράτησεν τῶν πραγμάτων ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχη δεξιᾷ χρησάμενος, εἰ καὶ τις ἄλλος, ὅστις κατεκτήσατο βασιλείαν ἰδιώτης ὢν καὶ τοσοῦτῳ χρόνῳ φυλάξας ἰδίους τέκνοις κατέλιπεν, ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον ἀτυχεύσας. [666] πρὶν δὲ γνῶναι τὴν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικὸν προελθοῦσα μετὰ τάνδρῳς ἡ Σαλώμη διαφῆκεν τοὺς δεσμώτας, οὓς κτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπεισθῆναι τὸν βασιλέα λέγουσα καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δ' οἰχομένων ἐδήλουν ἤδη τοῖς στρατιώταις καὶ συνήγον αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους ἐν τῷ κατὰ Ἰεριχοῦντα ἀμφιθεάτρῳ. [667] ἔνθα παρελθὼν Πτολεμαῖος ὁ καὶ τὸν σημαντήρα δακτύλιον παρὰ τοῦ βασιλέως πεπιστευμένος τὸν τε βασιλέα κατευδαίμονίζει καὶ τὸ πλήθος παρακαλεῖ καὶ τὴν ἀπολειφθεῖσαν τοῖς στρατιώταις ἀνεγίνωσκεν ἐπιστολήν, ἐν ἣ πολλὰ περὶ τῆς εἰς τὸν διάδοχον εὐνοίας παρεκάλει. [668] μετὰ δὲ τὴν ἐπιστολήν λύσας τὰς ἐπιδιαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς Φίλιππος μὲν τοῦ Τράχωνος καὶ τῶν γεινιῶντων χωρίων κληρονόμος, τετράρχης δ', ὡς προείπαμεν, Ἀντίπας, βασιλεὺς δ' Ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. [669] τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ Καῖσαρι φέρειν ἐνετέλλετο καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας: κύριον γὰρ ἀπάντων ὢν διατάξειεν καὶ βεβαιωτῆν τῶν διαθηκῶν εἶναι Καῖσαρα: τὰ γε μὴν λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν.

(9)[670] Βοῆ δ' εὐθὺς ἐγένετο τῶν Ἀρχελάῳ συνηδομένων, καὶ κατὰ στίφος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους προσιόντες ὑπισχνούντο μὲν τὴν ἑαυτῶν εὐνοίαν, συνηύχοντο δὲ καὶ τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς ταφήν ἐτρέποντο τοῦ βασιλέως. [671] παρέλιπεν δ' οὐδὲν Ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν, ἀλλὰ πάντα τὸν βασιλικὸν κόσμον προήνεγκεν συμπομπεύσοντα τῷ νεκρῷ: κλίνη μὲν γὰρ ὀλόχρυσος ἦν διάλιθος, στρωμνὴ δὲ ἀλουργίς ποικίλη, τὸ σῶμα δ' ἐπ' αὐτῆς πορφύρα κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δ' ὑπὲρ αὐτοῦ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον παρὰ τὴν δεξιάν. [672] καὶ περὶ τὴν κλίνην οἱ τε υἱεῖς καὶ τὸ πλήθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι καὶ τὸ Θράκιον στίφος Γερμανοὶ τε καὶ Γαλάται διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. [673] προῆγεν δ' ἡ λοιπὴ δύναμις ὀπλισμένη τοῖς ἡγεμόσιν καὶ ταξίαρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ, πεντακόσιοι δὲ ἐπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σταδίους δ' ἐκομίσθη τὸ σῶμα ἑβδομήκοντα εἰς Ἡρώδειον, ὅπου κατὰ τὰς ἐντολάς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ Ἡρώδην τοιοῦτον ἔσχεν πέρας.

Liber II

I

(1)[1] Ἀρχελάω δὲ νέων ἤρξε θορύβων ἢ τῆς ἐπὶ Ῥώμην ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα καὶ τὴν ἐπιτάφιον ἐστίασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρασχών: ἔθος δὲ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίους πολλοῖς πενίας αἴτιον διὰ τὸ πλήθος ἐστῖαν οὐκ ἄνευ ἀνάγκης: εἰ γὰρ παραλείποι τις, οὐχ ὅσιος: μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκὴν, πρόεισι δὲ εἰς τὸ ἱερόν, ἔνθα ποικίλαις αὐτὸν εὐφημίαις ὁ λαὸς ἐκδέχεται. [2] κἀκείνος τὸ πλήθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος καὶ χρυσοῦ θρόνου δεξιωσάμενος τῆς τε σπουδῆς, ἣν ἐνεδειξάντο περὶ τὴν κηδεῖαν τοῦ πατρὸς, εὐχαριστεῖ καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεραπείας ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα: φεΐδεσθαί γε μὴν οὐ μόνον ἔφη τῆς ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων, ἕως ἂν αὐτῷ Καῖσαρ ἐπικυρώσῃ τὴν διαδοχὴν, ὃ καὶ κατὰ τὰς διαθήκας τῶν ὄλων δεσπότης: [3] οὐδὲ γὰρ ἐν Ἱεριχοῦντι τῆς στρατιᾶς τὸ διάδημα περιαιπτούσης αὐτῷ δεδέχθαι: τοῦ μέντοι προθύμου καὶ τῆς εὐνοίας ὥσπερ τοῖς στρατιώταις οὕτω καὶ τῷ δήμῳ πλήρεις ἀποδώσειν τὰς ἀμοιβάς, ὁπότεν ὑπὸ τῶν κρατούντων βασιλεὺς ἀποδειχθῆ βέβαιος: σπουδάσειν γὰρ ἐν πᾶσιν πρὸς αὐτοὺς φανῆναι τοῦ πατρὸς ἀμείνων.

(2)[4] Ἐπὶ τούτοις ἠδόμενον τὸ πλήθος εὐθέως ἀπεπειράτο τῆς διανοίας αὐτοῦ μεγάλοις αἰτήμασιν: οἱ μὲν γὰρ ἐβόων ἐπικουφίζειν τὰς εἰσφοράς, οἱ δὲ ἀναιρεῖν τὰ τέλη, τινὲς δὲ ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευσε δ' ἐτόιμωσ ἀπασὶ θεραπέων τὸ πλήθος. [5] ἔπειτα θύσας ἐν εὐωχίᾳ μετὰ τῶν φίλων ἦν. ἔνθα δὴ περὶ δέιλῃν ἀθροισθέντες οὐκ ὀλίγοι τῶν νεωτερίζειν προηρημένων ἤρξαντο ἰδίου πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ πέπαυτο, κατολοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑπὸ Ἡρώδου διὰ τὸν ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. [6] ἦν δὲ τὸ πένθος οὐχ ὑπεσταλμένον, ἀλλ' οἰμωγαὶ διαπρύσιοι καὶ θρήνος ἐγκέλευστος κοπετοὶ τε περιηχοῦντες ὅλην τὴν πόλιν ὡς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν, οὓς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ πυρὶ παραπολέσθαι. [7] τιμωρεῖν δ' αὐτοῖς ἀνεβόων ἐκ τῶν ὑφ' Ἡρώδου τετιμημένων χρῆναι καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου κατασταθέντα παύειν ἀρχιερέα: προσήκειν γὰρ αὐτοῖς εὐσεβέστερον αἰρεῖσθαι καὶ καθαρώτερον.

(3)[8] Πρὸς ἃ παρωξύνετο μὲν Ἀρχέλαος, ἐπεῖχε δὲ τὴν ἄμυναν ὑπὸ τῆς περὶ τὴν ἔξοδον ἐπέξεως, δεδοικῶς μὴ ποτε τὸ πλήθος ἐκπολεμώσας κατασχεθεῖ τῷ κινήματι. διὸ πειθοῖ μᾶλλον ἢ βίᾳ καταστέλλειν ἐπειράτο τοὺς νεωτερίζοντας καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας παύσασθαι παρεκάλει. [9] τοῦτον εἰς τὸ ἱερόν παρελθόντα πρὶν φθέγγεσθαι τι λίθοις ἀπήλαννον οἱ στασιασταὶ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐπὶ σωφρονισμῷ προσιόντας, ἐνίει δὲ πολλοὺς ὁ Ἀρχέλαος, καὶ πάντα πρὸς ὀργὴν ἀπεκρίναντο δηλοῖ τε ἦσαν οὐκ ἡρεμήσοντες εἰ πλήθους ἐπιλάβοιντο. [10] καὶ δὴ τῆς τῶν ἀζύμων ἐνστάσης ἑορτῆς, ἣ πάσχα παρὰ Ἰουδαίους καλεῖται πολὺ τι θυμάτων πλήθος ἐκδεχομένη, κάτεισι μὲν ἐκ τῆς χώρας λαὸς ἄπειρος ἐπὶ τὴν θρησκείαν, οἱ δὲ τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνειστήκεσαν τροφήν τῇ στάσει ποριζόμενοι. [11] πρὸς ὃ δείσας Ἀρχέλαος πρὶν δι' ὅλου τοῦ πλήθους διαδραμεῖν τὴν νόσον ὑποπέμπει μετὰ σπείρας χιλιάρχον προστάξας βίᾳ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως κατασχεῖν. πρὸς οὓς τὸ πλήθος ἅπαν παροξύνεται καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῆς σπείρας βάλλοντες λίθοις διέφθειρον, ὃ δὲ χιλιάρχος ἐκφεύγει τραυματίας μόλις. [12] ἔπειθ' οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δεινοῦ γεγονότος ἐτρέποντο πρὸς θυσίαν: οὐ μὴν Ἀρχελάω δίχα φόνου καθεκτὸν ἔτι τὸ πλήθος ἐφαίνετο, τὴν δὲ στρατιάν ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς διὰ τῆς πόλεως ἀθρούς, τοὺς δὲ ἵππεῖς ἀνά τὸ πεδίον: [13] οἱ θύουσιν ἐκάστοις ἐξαίφνης προσπεσόντες διαφθείρουσι μὲν περὶ τρισχιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλήθος εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. εἶποντο δὲ Ἀρχελάου κήρυκες κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ πάντες ὄχοντο τὴν ἑορτὴν ἀπολιπόντες.

II

(1)[14] Αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν φίλων Ποπλᾶ καὶ Πτολεμαίου καὶ Νικολάου κατήει πρὸς θάλασσαν καταλιπὼν ἐπίτροπόν τε τῶν βασιλείων καὶ κηδεμόνα τῶν οἰκείων Φίλιππον. [15] συνεξήει δ' ἅμα τοῖς τέκνοις Σαλώμῃ καὶ τοῦ βασιλέως ἀδελφιδῶι τε καὶ γαμβροῖ, τῷ μὲν δοκεῖν

συναγωνιούμενοι περί της διαδοχής Αρχελάω, τὸ δ' ἀληθὲς κατηγορήσοντες περί τῶν κατὰ τὸ ἱερόν παρανομηθέντων.

(2)[16] Συναντᾷ δ' αὐτοῖς κατὰ τὴν Καισάρειαν Σαβίνος ὁ τῆς Συρίας ἐπίτροπος εἰς Ἰουδαίαν ἀνίων ἐπὶ φυλακῇ τῶν Ἡρώδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχεν προσωτέρω χωρεῖν ἐπελθὼν Οὐάρως, ὃν διὰ Πτολεμαίου πολλὰ δεηθεὶς Ἀρχέλαος μετεπέμψατο. [17] τότε μὲν οὖν Σαβίνος Οὐάρω χαριζόμενος οὐτ' ἐπὶ τὰς ἄκρας ἔσπευσεν οὔτε τὰ ταμιεῖα τῶν πατρῶων χρημάτων ἀπέκλεισεν Ἀρχελάω, μέχρι δὲ τῆς Καίσαρος διαγνώσεως ἡρεμήσειν ὑπέσχετο καὶ διέτριβεν ἐπὶ τῆς Καισαρείας. [18] ὡς δὲ τῶν ἐμποδιζόντων ὁ μὲν εἰς Ἀντιόχειαν ἀπήρην, Ἀρχέλαος δὲ εἰς Ῥώμην ἀνήχθη, διὰ τάχους ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὀρμήσας παραλαμβάνει τὰ βασίλεια καὶ μεταπεμπόμενος τοὺς τε φρουράρχους καὶ διοικητὰς ἐπειρᾶτο διερευνᾶν τοὺς τῶν χρημάτων ἀναλογισμοὺς τὰς τε ἄκρας παραλαμβάνειν. [19] οὐ μὴν οἱ φύλακες τῶν Αρχελάου κατημέλου ἐντολῶν, ἔμενον δὲ φρουροῦντες ἕκαστα καὶ τὴν φρουρὰν ἀνατιθέντες Καίσαρι μᾶλλον ἢ Ἀρχελάω.

(3)[20] Κὰν τούτῳ πάλιν Ἀντίπας ἀμφισβητῶν περί τῆς βασιλείας ἐπέξεισιν ἀξιῶν τῆς ἐπιδιαθήκης κυριωτέραν εἶναι τὴν διαθήκην, ἐν ἣ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ προυπέσχετο Σαλώμη καὶ πολλοὶ τῶν σὺν Ἀρχελάω πλεόντων συγγενῶν. [21] ἐπήγετο δὲ τὴν μητέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν Νικολάου Πτολεμαῖον ῥοπήν εἶναι δοκοῦντα διὰ τὴν παρὰ Ἡρώδη πίστιν: γεγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων ἐκείνου τιμωτάτος: πλεῖστον μὲντοι πεποιθεὶ διὰ δεινότητα λόγων Εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, διὸ καὶ τοὺς νοθετοῦντας εἶκειν Ἀρχελάω κατὰ τὸ πρεσβεῖον καὶ τὰς ἐπιδιαθήκας διεκρούσατο. [22] μεθίστατο δὲ ἐν Ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἢ σπουδῆ τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν Ἀρχέλαος, καὶ προηγουμένως ἕκαστος αὐτονομίας ἐπεθύμει στρατηγῷ Ῥωμαίων διοικουμένης, εἰ δὲ τοῦτο διαμαρτάνοι, βασιλεύειν Ἀντίπαν ἤθελεν.

(4)[23] Συνήργει δ' αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ Σαβίνος δι' ἐπιστολῶν κατηγορήσας μὲν Ἀρχελάου παρὰ Καίσαρι, πολλὰ δ' ἐπαινέσας Ἀντίπαν. [24] συντάξαντες δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ Σαλώμην ἐνεχείρισαν Καίσαρι, καὶ μετὰ τούτους Ἀρχέλαος τὰ τε κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ δικαίων γράψας καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ πατρὸς καὶ τοὺς λόγους εἰσπέμπει διὰ Πτολεμαίου. [25] προσκεψάμενος δὲ ὁ Καίσαρ τὰ παρ' ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν τὸ τε μέγεθος τῆς βασιλείας καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς Ἡρώδου γενεᾶς, προαναγνοὺς δὲ καὶ τὰ παρὰ Οὐάρου καὶ Σαβίνου περί τούτων ἐπεσταλμένα, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐν τέλει Ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἐξ Ἀγρίππα καὶ Ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα Γάιον πρῶτως ἐκάθισεν, ἀποδίδωσι δὲ λόγον αὐτοῖς.

(5)[26] Ἐνθα καταστὰς ὁ Σαλώμης υἱὸς Ἀντίπατρος, ἦν δὲ τῶν ἐναντιουμένων Ἀρχελάω δεινότητος εἰπεῖν, κατηγορεῖ φάσκων τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν ἄρτι βασιλείας Ἀρχέλαον, τοῖς δ' ἔργοις πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατειρωνεύεσθαι δὲ νῦν τῶν Καίσαρος ἀκοῶν, [27] ὃν δικαστὴν τῆς διαδοχῆς οὐ περιέμεινεν, εἴ γε μετὰ τὴν Ἡρώδου τελευτὴν ἐγκαθέτους μὲν ὑποπέμψας τοὺς περιθήσοντας αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας δ' ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ χρηματίσας βασιλεὺς τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμείψας καὶ προκοπὰς χαρισάμενος, [28] ἔτι δὲ τῷ δήμῳ πάντα κατανεύσας ὅσων ὡς παρὰ βασιλέως τυχεῖν ἠξίουσαν καὶ τοὺς ἐπὶ μεγίσταις αἰτίαις παρὰ τοῦ πατρὸς δεδεμένους λύσας, νῦν ἤκει παρὰ τοῦ δεσπότης σκιάν αἰτησόμενος βασιλείας, ἧς ἤρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ ποιῶν οὐ τῶν πραγμάτων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον Καίσαρα. [29] προσωνείδιζεν δ' ὡς καὶ τὸ πένθος κατειρωνεύσατο τοῦ πατρὸς, μεθ' ἡμέραν μὲν ἐπισχηματίζων τὸ πρόσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρις κώμων μεθυσκόμενος, ἐν ᾧ καὶ τὴν ταραχὴν τοῦ πλήθους ἐκ τῆς ἐπὶ τούτοις ἀγανακτήσεως ἔλεγεν γεγονέναι. [30] καὶ τὸν ἀγῶνα τοῦ λόγου παντὸς ἐναπηρέισατο τῷ πλήθει τῶν περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων, οὓς ἐληλυθέναι μὲν ἐφ' ἑορτήν, παρὰ δὲ ταῖς ἰδίαις θυσίαις ὡμῶς ἀπεσφάχθαι: καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ σεσωρευῆσθαι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐσώρευεν πόλεμος ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. [31] ταύτην μὲντοι τὴν ὀμότητα προσκεψάμενον αὐτοῦ καὶ τὸν πατέρα μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ποτε ἀξιῶσαι βασιλικῆς ἢ ὅτε χειρὸν τὴν ψυχὴν κάμνων τοῦ σώματος ἀκρατῆς ἦν ὑγιαίνοντος λογισμοῦ καὶ οὐδ' ὃν ἔγραψεν ἐν ταῖς ἐπιδιαθήκαις ἦδει διάδοχον, καὶ ταῦτα μηδὲν τὸν ἐν ταῖς διαθήκαις μέμψασθαι δυνάμενος, ἄς ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων πάθους παντός. [32] εἰ μὲντοι καὶ κυριωτέραν τὴν τοῦ κάμνοντος κρίσιν τιθεῖ τις, ἀποκεχειροτονησθαι βασιλείας Ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτοῦ τοῖς εἰς αὐτὴν παρανομηθείσιν: ποταπὸν γὰρ ἂν γενέσθαι λαβόντα τὴν ἀρχὴν παρὰ Καίσαρος τὸν πρὶν λαβεῖν τοσοῦτους ἀνηρηκότα;

(6)[33] Πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν Ἀντίπατρος καὶ τοὺς πλείστους τῶν συγγενῶν παραστησάμενος ἐφ' ἕκαστῳ τῶν κατηγορημένων μάρτυρας καταπαύει τὸν λόγον. [34] ἀνίσταται δὲ Νικόλαος ὑπὲρ Ἀρχελάου, καὶ τὸν μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον ἀναγκαῖον ἀπέφηνεν: πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς

άνηρημένους οὐ τῆς βασιλείας μόνον ἀλλὰ καὶ τοῦ δικάζοντος αὐτὴν Καίσαρος. [35] τῶν δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀπεδείκνυνεν αὐτοὺς τοὺς κατηγοροὺς γεγονέναι. τὴν γε μὴν ἐπιδιαθήκη ἠξίου διὰ τοῦτο μάλιστα εἶναι κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ Καίσαρα καθίστατο τοῦ διαδόχου: [36] ὁ γὰρ σωφρονῶν ὥστε τῷ δεσπότη τῶν ὄλων παραχωρεῖν τῆς ἐξουσίας οὐ δὴ πού περὶ κληρονόμου κρίσιν ἐσφάλλετο, σωφρονῶν δ' ἠρεῖτο καὶ τὸν καθιστάμενον ὁ γινώσκων τὸν καθιστάντα.

(7)[37] Διεξεληθόντος δὲ πάντα καὶ Νικολάου παρελθὼν Ἀρχελάος προπίπτει τῶν Καίσαρος γονάτων ἡσυχῇ. κάκεινος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας ἐνέφηεν μὲν ὡς ἄξιος εἶη τῆς πατρῶας διαδοχῆς, οὐ μὴν τι βέβαιον ἀπεφήνατο. [38] διαλύσας δὲ τοὺς συνέδρους ἐκείνης τῆς ἡμέρας καθ' ἑαυτὸν περὶ ὧν διήκουσεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τῶν ἐν ταῖς διαθήκαις καταστῆσαι τινὰ διάδοχον, εἴτε καὶ πάση τῇ γενεᾷ διανεῖμαι τὴν ἀρχήν: ἐδόκει γὰρ ἐπικουρίας τὸ πλῆθος τῶν προσώπων χρῆζειν.

III

(1)[39] Πρὶν δὲ ὀρίσαι τι περὶ τούτων Καίσαρα τελευτᾷ μὲν ἡ Ἀρχελάου μήτηρ Μαλθακὴ νοσήσασα, παρὰ Οὐάρου δ' ἐκομίσθησαν ἐκ Συρίας ἐπιστολαὶ περὶ τῆς Ἰουδαίων ἀποστάσεως, [40] ἦν προιδόμενος ὁ Οὐάρος, ἀνέβη γὰρ μετὰ τὸν Ἀρχελάου πλοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα τοὺς παρακινουῦντας καθέξων, ἐπειδὴ πρόδηλον ἦν τὸ πλῆθος οὐκ ἠρεμῆσον, ἐν τῶν τριῶν ἀπὸ Συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἄγων ἦκεν, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. [41] καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν, ἐπελθὼν δὲ ὁ Σαβῖνος ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέσχεν νεωτεροποιίας: τοὺς τε γὰρ φρουροὺς παραδίδοναι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο καὶ πικρῶς τὰ βασιρικὰ χρήματα διηρεύνα, πεποιθῶς οὐ μόνον τοῖς ὑπὸ Οὐάρου καταλειφθεῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οὓς ἅπαντας ὀπίστας ὑπηρέταις ἐχρήτο τῆς πλεονεξίας. [42] ἐνστάσης δὲ τῆς πεντηκοστῆς, οὕτω καλοῦσιν τινὰ ἑορτὴν Ἰουδαῖοι παρ' ἑπτὰ γινομένην ἑβδομάδας καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσαν, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγεν τὸν δῆμον, ἀλλ' ἡ ἀγανάκτησις. [43] συνέδραμεν γοῦν πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐκ τῆς Ἰουμαίας Ἱεριχοῦντός τε καὶ τῆς ὑπὲρ Ἰορδάνην Περαιίας, ὑπερεῖχεν δὲ πλήθει καὶ προθυμίαις ἀνδρῶν ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς Ἰουδαίας λαός. [44] διανείμαντες δὲ σφᾶς αὐτοὺς εἰς τρία μέρη τριχῇ στρατοπεδεύονται, πρὸς τε τῷ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίματι καὶ πρὸς τῷ μεσημβρινῷ κατὰ τὸν ἵππόδρομον, ἡ δὲ τρίτη μοῖρα πρὸς τοῖς βασιλείοις κατὰ δύσιν. περικαθεζόμενοι δὲ πανταχόθεν τοὺς Ῥωμαίους ἐπολιόρκουν.

(2)[45] Ὁ δὲ Σαβῖνος πρὸς τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα συνεχεῖς μὲν ἀγγέλους ἐπεμπεν πρὸς Οὐάρον ἐπαμύνειν ἐν τάχει δεόμενος ὡς εἰ βραδύνοι κατακοπησομένου τοῦ τάγματος: [46] αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν ὑψηλότετον τοῦ φρουρίου πύργον ἀναβάς, ὃς ἐκαλεῖτο Φασάηλος ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφὸν Ἡρώδου διαφθαρέντα ὑπὸ Πάρθων, ἐντεῦθεν κατέσειεν τοῖς ἐν τῷ τάγματι στρατιώταις ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις: δι' ἐκπληξιν γὰρ οὐδ' εἰς τοὺς σφετέρους καταβαίνειν ἐθάρρει. [47] παραπεισθέντες δὲ οἱ στρατιῶται προπηδῶσιν εἰς τὸ ἱερόν καὶ μάχην καρτεράν τοῖς Ἰουδαίοις συνάπτουσιν, ἐν ἧ μὲν οὐδεὶς καθύπερθεν ἐπήμυνεν περιῆσαν ἐμπειρίᾳ πολέμου τῶν ἀπείρων: [48] ἐπεὶ δὲ πολλοὶ Ἰουδαίων ἀναβάντες ἐπὶ τὰς στοὰς κατὰ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη, συνετρίβοντο πολλοὶ καὶ οὔτε τοὺς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμύνεσθαι ῥάδιον ἦν οὔτε τοὺς συστάδην μαχομένους ὑπομένειν.

(3)[49] Καταπονούμενοι μὲν πρὸς ἀμφοτέρων ὑποπιμπράσιν τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἔνεκεν: οἱ δ' ἐπ' αὐτῶν ἐξαίφνης ὑπὸ τῆς φλογὸς περισχεθέντες πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθάρησαν, πολλοὶ δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, τινὲς δ' εἰς τοῦπίσω κατὰ τοῦ τείχους ἐκρημνίζοντο, ἔνιοι δ' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσιν τὸ πῦρ ἔφθανον: [50] ὅσοι δὲ καθερπύσαντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἦξαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους εὐμεταχείριστοι διὰ τὴν ἐκπληξιν ἦσαν. καὶ τῶν μὲν ἀπολωλότων, τῶν δ' ὑπὸ τοῦ δέους σκεδασθέντων ἐρήμῳ τῷ τοῦ θεοῦ θησαυρῷ προσπεσόντες οἱ στρατιῶται περὶ τετρακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν ὅσα μὴ διεκλάπη Σαβῖνος ἠθροισεν.

(4)[51] Ἰουδαίους δὲ ἡ τε τῶν ἔργων καὶ ἀνδρῶν φθορὰ πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους ἐπισυνέστησεν Ῥωμαίοις καὶ περισχόντες τὰ βασίλεια πάντας ἠπειλοῦν διαφθεῖρειν, εἰ μὴ θᾶπτον ἀπίοιεν: ὑπισχνούντο γὰρ ἄδειαν τῷ Σαβῖνῳ βουλομένῳ μετὰ τοῦ τάγματος ἐξιέναι. [52] συναλάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλείους τῶν βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, Σεβαστηνοὶ τρισχίλιοι Ροῦφός τε καὶ Γραῦτος ἐπὶ τούτοις, ὁ μὲν τοὺς πεζοὺς τῶν βασιλικῶν ὑπ' αὐτὸν ἔχων, Ροῦφος δὲ τοὺς ἵππεῖς, ὧν ἑκάτερος καὶ χωρὶς ὑπηκόου δυνάμεως δι' ἀλκὴν καὶ σύνεσιν πολέμου ῥοπή, προσέθεντο Ῥωμαίοις. [53] Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐνέκειντο τῇ πολιορκίᾳ τῶν τειχῶν ἅμα πειρώμενοι τοῦ

φρουρίου καὶ τοῖς περὶ τὸν Σαβίνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι μὴδ' ἐμποδῶν αὐτοῖς γενέσθαι διὰ χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τὴν πάτριον αὐτονομίαν. [54] Σαβίνῳ δ' ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξελεθῆναι, ἠπίσται δὲ ταῖς ὑποσχέσεσιν καὶ τὸ πρῶτον αὐτῶν δέλεαρ εἰς ἐνέδραν ὑπώπτειν: ἅμα δὲ καὶ τὴν ἀπὸ Οὐάρου βοήθειαν ἐλπίζων διέτριβεν τὴν πολιορκίαν.

IV

(1)[55] Ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν πολλαχόθεν ἐταράσσετο, καὶ συχνούς βασιλείαν ὁ καιρὸς ἀνέπειθεν. κατὰ μὲν γε τὴν Ἰδουμαίαν δισχίλιοι τῶν ὑπὸ Ἡρώδη πάλαι στρατευσαμένων συστάντες ἔνοπλοι διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς, οἷς Ἀχίαβος ἀνεψιὸς βασιλέως ἀπὸ τῶν ἐρυμνοτάτων χωρίων ἐπολέμει ὑποφεύγων τὴν ἐν τοῖς πεδίοις συμπλοκὴν: [56] ἐν δὲ Σεπφῶρει τῆς Γαλιλαίας Ἰούδας υἱὸς Ἐζεκία τοῦ κατατρέχοντός ποτε τὴν χώραν ἀρχιληστοῦ καὶ χειρωθέντος ὑφ' Ἡρώδου βασιλέως συστήσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον ἀναρρήγνυσιν τὰς βασιλικὰς ὀπλοθήκας καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ὀπίστας τοῖς τὴν δυναστείαν ζηλοῦσιν ἐπεχείρει.

(2)[57] Κατὰ δὲ τὴν Περαιάν Σίμων τις τῶν βασιλικῶν δούλων εὐμορφία σώματος καὶ μεγέθει πεποισθῶς περιτίθησιν μὲν ἑαυτῷ διάδημα, περιῶν δὲ μεθ' ὧν συνήθροισεν ληστῶν τὰ τε ἐν Ἱεριχοῖ βασιλεία καταπίμπρησιν καὶ πολλὰς ἐτέρας τῶν πολυτελῶν ἐπαύλεις, ἀρπαγὰς ῥαδίως ἐκ τοῦ πυρὸς αὐτῷ ποριζόμενος. [58] κὰν ἔφθη πᾶσαν οἰκῆσιν εὐπρεπῆ καταφλέξας, εἰ μὴ Γράτος ὁ τῶν βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμῶν τοὺς τε Τραχωνίτας τοξότας καὶ τὸ μαχιμώτατον τῶν Σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν ὑπαντιάζει τὸν ἄνδρα. [59] τῶν μὲν οὖν Περαιῶν συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ, τὸν Σίμονα δ' αὐτὸν ἀναφεύγοντα δι' ὄρθιου φάραγγος ὁ Γράτος ὑποτέμνεται καὶ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας ἀπέρραξε. κατεφλέγη δὲ καὶ τὰ πλησίον Ἰορδάνου βασιλεία κατὰ βηθαραμινενθα συστάντων ἐτέρων τινῶν ἐκ τῆς Περαιάς.

(3)[60] Τότε καὶ ποιμὴν τις ἀντιποιηθῆναι βασιλείας ἐτόλμησεν: Ἀθρογγαῖος ἐκαλεῖτο, προυξένει δ' αὐτῷ τὴν ἐλπίδα σώματος ἰσχύς καὶ ψυχὴ θανάτου καταφρονούσα, πρὸς δὲ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὅμοιοι. [61] τούτων ἑκάστῳ λόχον ὑποζεύξας ἔνοπλον ὥσπερ στρατηγῶν ἐχρήτο καὶ σατράπαις ἐπὶ τὰς καταδρομάς, αὐτὸς δὲ καθάπερ βασιλεὺς τῶν σεμνοτέρων ἦπτετο πραγμάτων. [62] τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ περιτίθησιν διάδημα, διέμεινεν δ' ὕστερον οὐκ ὀλίγον χρόνον τὴν χώραν κατατρέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς: καὶ τὸ κτείνειν αὐτοῖς προηγούμενον ἦν Ῥωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικούς, διέφευγεν δὲ οὐδὲ Ἰουδαίων εἰ τις εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρων κέρδος. [63] ἐτόλμησαν δὲ ποτε Ῥωμαίων λόχον ἄθρον περισχεῖν κατ' Ἀμμαοῦντα: σίτα δ' οὗτοι καὶ ὄπλα διεκόμιζον τῷ τάγματι. τὸν μὲν οὖν ἑκατοντάρχην αὐτῶν Ἄρειον καὶ τεσσαράκοντα τοὺς γενναιοτάτους κατηκόντισαν, οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες ταῦτο παθεῖν Γράτου σὺν τοῖς Σεβαστηνοῖς ἐπιβοηθήσαντος ἐξέφυγον. [64] πολλὰ τοιαῦτα τοὺς ἐπιχωρίους καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὄλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι μετὰ χρόνον οἱ μὲν τρεῖς ἐχειρώθησαν, ὑπ' Ἀρχελάου μὲν ὁ πρεσβύτατος, οἱ δ' ἐξῆς δύο Γράτῳ καὶ Πτολεμαίῳ περιπεσόντες: ὁ δὲ τέταρτος Ἀρχελάῳ προσεχώρησεν κατὰ δεξιάν. [65] τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος ὕστερον αὐτοὺς ἐξεδέχετο, τότε δὲ ληστρικοῦ πολέμου τὴν Ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνεπίπλασαν.

V

(1)[66] Οὐάρῳ δὲ δεξαμένῳ τὰ παρὰ Σαβίνου καὶ τῶν ἡγεμόνων γράμματα δεῖσαι τε περὶ τοῦ τάγματος ὅλου παρέστη καὶ σπεύδειν ἐπὶ τὴν βοήθειαν. [67] ἀναλαβὼν δὴ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἵλας ἰππέων ἐπὶ Πτολεμαίδος ἦει, προστάξας ἐκεῖ καὶ τοὺς παρὰ τῶν βασιλέων καὶ δυναστῶν ἐπικούρους συνελθεῖν: προσέλαβεν δὲ καὶ παρὰ Βηρυτίων διερχόμενος τὴν πόλιν χιλίους καὶ πεντακοσίους ὀπίστας. [68] ἐπεὶ δ' εἰς τὴν Πτολεμαίδα τό τε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν καὶ κατὰ τὸ πρὸς Ἡρώδη ἔχθος Ἀρέτας ὁ Ἀραψ οὐκ ὀλίγην ἄγων δύναμιν ἰππικὴν τε καὶ πεζικὴν, μέρος τῆς στρατιᾶς εὐθέως ἔπεμπεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν γειτιῶσαν τῇ Πτολεμαίδι καὶ Γάιον ἡγεμόνα τῶν αὐτοῦ φίλων, ὃς τοὺς τε ὑπαντίασαντας τρέπεται καὶ Σέπφωριν πόλιν ἔλων αὐτὴν μὲν ἐμπύρησι, τοὺς δ' ἐνοικούντας ἀνδραποδίζει. [69] μετὰ δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως αὐτὸς Οὐάρος εἰς Σαμάρειαν ἐλάσας τῆς μὲν πόλεως ἀπέσχετο μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων θορύβοις παρακεκινηκυῖαν εὐρών, ἀλίγεται δὲ περὶ τινὰ κώμην Ἀροῦν καλουμένην: κτήμα δὲ ἦν Πτολεμαίου καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν Ἀράβων

διηρπάσθη μηνιόντων και τοῖς Ἡρώδου φίλοις. [70] ἔνθεν εἰς Σαπφῶ πρόεισιν κώμην ἑτέραν ἐρυμνήν, ἣν ὁμοίως διηρπασαν τὰς τε προσόρους πάσας ὅσας ἐπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου πεπληρωτο πάντα καὶ πρὸς τὰς ἀρπαγὰς τῶν Ἀράβων οὐδὲν ἀντειχεν. [71] κατεφλέγη δὲ καὶ Ἀμμαοῦς φυγόντων τῶν οἰκητόρων, Οὐάρου δι' ὀργὴν τῶν περὶ Ἄρειον ἀποσφαγέντων κελεύσαντος.

(2)[72] Ἐνθὲνδε εἰς Ἱεροσόλυμα προελθὼν ὄφθεις τε μόνον μετὰ τῆς δυνάμεως τὰ στρατόπεδα τῶν Ἰουδαίων διεσκέδασεν. καὶ οἱ μὲν ὤχοντο φυγόντες ἀνά τὴν χώραν: [73] δεξάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν οὐδὲν παρακινήσαι λέγοντες, διὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον Ῥωμαίοις ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν. [74] προυπηντήκεισαν δὲ αὐτῷ Ἰώσηπος ὁ ἀνεψιὸς Ἀρχελάου καὶ σὺν Γράτῳ Ροῦφος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρατῷ καὶ τοὺς Σεβαστηνοὺς, οἱ τε ἀπὸ τοῦ Ῥωμαικοῦ τάγματος τὸν συνήθη τρόπον κεκοσμημένοι: Σαβῖνος μὲν γὰρ οὐδ' εἰς ὄψιν ὑπομείνας ἐλθεῖν Οὐάρῳ προεξήλθεν τῆς πόλεως ἐπὶ θάλασσαν. [75] Οὐάρος δὲ κατὰ μοῖραν τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τοὺς αἰτίους τοῦ κινήματος ἔπεμψεν περὶ τὴν χώραν, καὶ πολλῶν ἀγομένων τοὺς μὲν ἦττον θορυβώδεις φανέντας ἐφρούρει, τοὺς δὲ αἰτιωτάτους ἀνεσταύρωσεν περὶ δισχιλίους.

(3)[76] Ἠγγέλθη δ' αὐτῷ κατὰ τὴν Ἰδουμαίαν ἔτι συμμένειν μυρίους ὀπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν Ἄραβας εὐρῶν οὐ συμμάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει στρατευομένους καὶ πέρα τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως τὴν χώραν κακοῦντας ἔχθει τῷ πρὸς Ἡρώδην ἀποπέμπεται, μετὰ δὲ τῶν ἰδίων ταγμάτων ἐπὶ τοὺς ἀφεστῶτας ἠπειγέτο. [77] κάκεινοι πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν Ἀχιάβου συμβουλεύσαντος σφᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν, Οὐάρος δὲ τῷ πλήθει μὲν ἠφίει τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξετασθησομένους ἔπεμψεν ἐπὶ Καίσαρα. [78] Καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω, τινὰς δὲ τῶν τοῦ βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔνιοι προσήκοντες Ἡρώδῃ κατὰ γένος, κολάσαι προσέταξεν, ὅτι κατ' οἰκείου βασιλέως ἐστρατεύσαντο. [79] Οὐάρος μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον καταστησάμενος τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ φρουρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα εἰς Ἀντιόχειαν ἐπάνεισιν.

VI

(1)[80] Ἀρχελάῳ δ' ἐπὶ Ῥώμῃς πάλιν ἄλλη συνίσταται δίκη πρὸς Ἰουδαίους, οἱ πρὸ τῆς ἀποστάσεως ἐπιτρέψαντος Οὐάρου πρέσβεις ἐξεληλύθεσαν περὶ τῆς τοῦ ἔθνους αὐτονομίας: ἦσαν δὲ πενήντηντα μὲν οἱ παρόντες, συμπαρίσταντο δὲ αὐτοῖς τῶν ἐπὶ Ῥώμῃς Ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. [81] ἀθροίσαντος δὲ Καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν τέλει Ῥωμαίων καὶ τῶν φίλων ἐν τῷ κατὰ τὸ Παλάτιον Ἀπόλλωνος ἱερῷ, κτίσμα δ' ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πολυτελεῖα κεκοσμημένον, μετὰ μὲν τῶν πρεσβευτῶν τὸ Ἰουδαϊκὸν πλῆθος ἔστη, [82] σὺν δὲ τοῖς φίλοις ἄντικρυς Ἀρχελάος, τῶν δὲ τούτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' οὐδετέροις, συμπαρίστασθαι μὲν Ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ φθόνον οὐχ ὑπομένοντες, ὀφθῆναι δὲ μετὰ τῶν κατηγορῶν ὑπὸ Καίσαρος αἰδούμενοι. [83] τούτοις παρῆν καὶ Φίλιππος ἀδελφὸς Ἀρχελάου, προπεμφθεὶς κατ' εὐνοίαν ὑπὸ Οὐάρου δυοῖν ἕνεκα, Ἀρχελάῳ τε συναγωνίσασθαι, κὰν διανέμη τὸν Ἡρώδου Καίσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐγγόνοις, κλήρου τινὸς ἀξιοθῆναι.

(2)[84] Ἐπιτραπὲν δὲ λέγειν τοῖς κατηγοροῖς τὰς Ἡρώδου παρανομίας πρῶτον διεξήεσαν, οὐ βασιλέα λέγοντες ἀλλὰ τῶν πρόποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐνηνοχέειν τύραννον: πλείστων γοῦν ἀνηρημένων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλειφθέντας, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας: [85] βεβασανικέειν γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις: τὰς μὲν γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς δὲ τῶν ἀλλοφύλων κεκοσμηκέναι καὶ τὸ τῆς Ἰουδαίας αἷμα κεχαρῖσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. [86] ἀντὶ δὲ τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας καὶ τῶν πατρῶν νόμων πενίας τὸ ἔθνος καὶ παρανομίας ἐσχάτης πεπληρωκέναι, καθόλου δὲ πλείους ὑπομεμενηκέναι τὰς ἐξ Ἡρώδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν Ἰουδαίους ὧν ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἀναχώρησιν ἔπαθον οἱ πρόγονοι Ξέρξου βασιλεύοντος ἀπαναστάντες. [87] εἰς τοσοῦτον μέντοι μετριότητος καὶ τοῦ δυστυχεῖν ἔθους προελθεῖν, ὥστε ὑπομείναι τῆς πικρᾶς δουλείας καὶ διαδοχὴν αὐθαίρετον: [88] Ἀρχελάου γοῦν τὸν τηλικούτου τυράννου παῖδα μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν βασιλέα τε προσεπειν ἐτοίμως καὶ συμπενηθῆσαι τὸν Ἡρώδου θάνατον αὐτῷ καὶ συνεύξασθαι περὶ τῆς διαδοχῆς. [89] τὸν δ' ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς εἶναι δόξειεν Ἡρώδου, προομιάσασθαι τὴν βασιλείαν τρισχιλίων πολιτῶν φόνῳ, καὶ τοσαῦτα μὲν παρεστακέναι θύματα περὶ τῆς ἀρχῆς τῷ θεῷ, τοσοῦτοις δ' ἐμπεπληκέναι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. [90] τοὺς μέντοι περιλειφθέντας ἐκ τοσοῦτων κακῶν εἰκότως ἐπεστράφθαι ποτὲ ἤδη πρὸς τὰς συμφορὰς καὶ πολέμου νόμῳ τὰς πληγὰς ἐθέλειν κατὰ πρόσωπον

δέχεσθαι, δεῖσθαι δὲ Ῥωμαίων ἐλεῆσαι τά τε τῆς Ἰουδαίας λείψανα καὶ μὴ τὸ περισσὸν αὐτῆς ὑπορριψαί τοις ὤμῳ σπαράττουσιν, [91] συνάψαντας δὲ τῇ Συρίᾳ τὴν χώραν αὐτῶν διοικεῖν ἐπ' ἰδίοις ἡγεμόσιν: ἐπιδείξεσθαι γάρ, ὡς οἱ νῦν στασιώδεις διαβαλλόμενοι καὶ πολεμικοὶ φέρειν οἶδασιν μετρίου ἡγεμόνας. [92] Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐκ τῆς κατηγορίας κατέληξαν εἰς τοιαύτην ἀξίωσιν, ἀναστὰς δὲ Νικόλαος ἀπελύσατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας, κατηγορεῖ δὲ τοῦ ἔθνους τὸ τε δύσαρκτον καὶ τὸ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τοὺς βασιλεῖς. συνδιέβαλλε δὲ καὶ τοὺς Ἀρχελάου συγγενεῖς, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγοροὺς ἀφεστήκεσαν.

(3)[93] Τότε μὲν οὖν Καῖσαρ ἀκούσας ἐκατέρων διέλυσε τὸ συνέδριον, μετὰ δ' ἡμέρας ὀλίγας τὸ μὲν ἥμισυ τῆς βασιλείας Ἀρχελάῳ δίδωσιν ἐθνάρχην προσειπὼν, ὑποσχόμενος δὲ καὶ βασιλέα ποιήσιν, [94] εἰ ἄξιον ἑαυτὸν παράσχοι, τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας δυσὶν ἑτέροις παισὶν Ἡρώδου δίδωσιν, τὴν μὲν Φιλίππῳ, τὴν δὲ Αντίπα τῷ πρὸς Ἀρχελάου ἀμφισβητοῦντι περὶ τῆς βασιλείας. [95] ἐγένετο δὲ ὑπὸ τούτῳ μὲν ἢ τε Περαιὰ καὶ Γαλιλαία, πρόσσοδος διακόσια τάλαντα, Βατανέα δὲ καὶ Τράχων Ἀυρανίτις τε καὶ μέρη τινὰ τοῦ Ζήνωνος οἴκου τὰ περὶ ἰννάνω, πρόσσοdon ἔχοντα τάλαντων ἑκατόν, ὑπὸ Φιλίππῳ τέτακτο. [96] τῆς Ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας Ἰδουμαία τε καὶ Ἰουδαία πᾶσα καὶ Σαμαρείτις ἦν κεκουφισμένη τετάρτῳ μέρει τῶν φόρων εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἀποστήναι. [97] πόλεις δ' ὑπήκοους παρέλαβεν Στράτωνος πύργον καὶ Σεβαστὴν καὶ Ἰόππην καὶ Ἰεροσόλυμα: τὰς γὰρ Ἑλληνίδας Γάζαν καὶ Γάδαρα καὶ Ἴππον ἀποτεμόμενος τῆς βασιλείας προσέθηκεν Συρίᾳ. πρόσσοδος ἦν τῆς Ἀρχελάου δοθείσης χώρας τετρακοσίων τάλαντων. [98] Σαλώμη δὲ πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς διαθήκαις κατέλιπεν Ἰαμνείας τε καὶ Ἀζώτου καὶ Φασαηλίδος ἀποδείκνυται δεσπότης, χαρίζεται δ' αὐτῇ Καῖσαρ καὶ τὰ ἐν Ἀσκάλωνι βασιλεία: συνήγετο δ' ἐκ πάντων ἐξήκοντα πρόσσοδος τάλαντα: τὸν δὲ οἶκον αὐτῆς ὑπὸ τὴν Ἀρχελάου τοπαρχίαν ἔταξεν. [99] τῆς δ' ἄλλης Ἡρώδου γενεᾶς ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ἐν ταῖς διαθήκαις ἐκομίζετο. δυσὶ δ' αὐτοῦ θυγατράσι παρθένους Καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πενήκοντα μυριάδας ἀργυρίου καὶ συνώκισεν αὐτὰς τοῖς Φερῶρα παισίν. [100] μετὰ δὲ τὸν οἶκον ἐπιδιένειμεν αὐτοῖς τὴν ἑαυτῷ καταλειφθεῖσαν ὑφ' Ἡρώδου δωρεὰν οὖσαν χιλίων τάλαντων, εὐτελεῖ τινὰ τῶν κειμηλίων εἰς τὴν τοῦ κατοικομένου τιμὴν ἐξελόμενος.

VII

(1)[101] Κὰν τούτῳ νεανίας τις Ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, τραφεὶς δὲ ἐν Σιδῶνι παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἀπελευθέρῳ, δι' ὁμοίτητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν Ἀλέξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑφ' Ἡρώδου κατ' ἐλπίδα τοῦ λήσειν ἦκεν εἰς Ῥώμην. [102] συνεργὸς δ' ἦν τις ὁμόφυλος αὐτῷ πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ἐπιστάμενος, ὑφ' οὗ διδάχθεις ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ τε καὶ Ἀριστοβούλου δι' οἶκτον ἐκκλέψειαν αὐτοὺς ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. [103] τούτοις γοῦν τοὺς ἐν Κρήτῃ Ἰουδαῖους ἐξαπατήσας καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς διέπλευσεν εἰς Μῆλον: ἔνθα συναγείρας πολλῶν πλέον δι' ὑπερβολὴν ἀξιοπιστίας ἀνέπεισεν καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς Ῥώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. [104] καταχθεὶς δὲ εἰς Δικαιάρχειαν δῶρά τε παμπληθῆ παρὰ τῶν ἐκεῖ Ἰουδαίων λαμβάνει καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πατρῶων προεπέμφθη φίλων. προεληλύθει δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας Ἀλέξανδρον καὶ σαφῶς ἐπισταμένους διόμνυσθαι τοῦτον εἶναι. [105] τὸ γε μὴν Ἰουδαϊκὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἅπαν ἐξεχύθη πρὸς τὴν θεὰν αὐτοῦ, καὶ πλήθος ἀπειρον ἦν περὶ τοὺς στενωπούς, δι' ὧν ἐκομίζετο: καὶ γὰρ προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ Μῆλιοι, ὥστε φορεῖν τε αὐτὸν κομίζειν καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰδίοις παρασχεῖν ἀναλώμασιν.

(2)[106] Καῖσαρ δὲ γινώσκων [ἀκριβῶς] τοὺς Ἀλεξάνδρου χαρακτηῖρας, κατηγορητο γὰρ ὑφ' Ἡρώδου παρ' αὐτῷ, συνεώρα μὲν καὶ πρὶν ἰδεῖν τὸν ἄνθρωπον τὴν τῆς ὁμοιότητος ἀπάτην, διδούς δέ τι καὶ πίστεως ταῖς ἰαρωτέραις ἐλπίσιν Κέλαδόν τινα πέμπει τῶν σαφῶς ἐπισταμένων Ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ τὸν νεανίσκον. [107] ὁ δὲ ὡς εἶδεν, ἔτεκμήρατο μὲν τάχιστα καὶ τὰς διαφορὰς τοῦ προσώπου τὸ τε ὅλον σῶμα σκληρότερόν τε καὶ δουλοφανὲς καταμαθὼν ἐνόησεν πᾶν τὸ σύνταγμα, [108] πᾶν δὲ αὐτὸν παρῶξυνεν ἢ τόλμα τῶν παρ' αὐτοῦ λεγομένων: τοῖς γὰρ πυνθανομένοις περὶ Ἀριστοβούλου σῶζεσθαι μὲν κάκεινον ἔλεγεν, ἀπολελεῖσθαι δὲ ἐπίτηδες ἐν Κύπρῳ τὰς ἐπιβουλάς φυλασσόμενον: ἦττον γὰρ ἐπιχειρεῖσθαι διεzeugμένους. [109] ἀπολαβόμενος οὖν αὐτὸν κατ' ἰδίαν “μισθόν, ἔφη, παρὰ Καίσαρος ἔχεις τὸ ζῆν τοῦ μηνῦσαι τὸν ἀναπέισαντά σε πλανᾶσθαι τηλικαῦτα.” κάκεινος αὐτῷ δηλώσειν εἰπὼν ἔπεται πρὸς Καίσαρα καὶ τὸν Ἰουδαῖον ἐνδείκνυται καταχρησάμενον αὐτοῦ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν: τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ'

ἐκάστην πόλιν ὅσα ζῶν Ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβεν. [110] γελάσας δὲ Καῖσαρ ἐπὶ τούτοις τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον δι' εὐεξίαν σώματος ἐγκατέταξεν τοῖς ἐρέταις, τὸν ἀναπέισαντα δὲ ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι: Μηλίοις δ' ἤρκεσεν ἐπιτίμιον τῆς ἀνοίας τὰ ἀναλώματα.

(3)[111] Παραλαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν Ἀρχέλαος καὶ κατὰ μνήμην τῶν πάλαι διαφορῶν οὐ μόνον Ἰουδαίους ἀλλὰ καὶ Σαμαρεῦσι χρησάμενος ὡμῶς, πρεσβευσαμένων ἐκατέρων κατ' αὐτοῦ πρὸς Καίσαρα ἔτει τῆς ἀρχῆς ἐνάτῳ φυγαδεύεται μὲν αὐτὸς εἰς Βιένναν πόλιν τῆς Γαλλίας, ἡ οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς Καίσαρος θησαυροῖς ἐγκατατάσσεται. [112] πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ὄναρ ἰδεῖν φασιν τοιόνδε: ἔδοξεν ὄρᾱν στάχυς ἐννέα πλήρεις καὶ μεγάλους ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντις καὶ τῶν Χαλδαίων τινὰς ἐπυνθάνετο, τί σημαίνειν δοκοῖεν. [113] ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων Σίμων τις Ἑσσαιὸς τὸ γένος ἔφη τοὺς μὲν στάχυς ἐνιαυτοὺς νομίζειν, βόας δὲ μεταβολὴν πραγμάτων διὰ τὸ τὴν χώραν ἀροτριῶντας ἀλλάσσειν: ὥστε βασιλεύσειν μὲν αὐτὸν τὸν τῶν ἀσταχύων ἀριθμὸν, ἐν ποικίλαις δὲ πραγμάτων μεταβολαῖς γενόμενον τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας Ἀρχέλαος μετὰ πέντε ἡμέρας ἐπὶ τὴν δίκην ἐκλήθη.

(4)[114] Ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγάτηρ μὲν Ἀρχελάου τοῦ Καππαδόκων βασιλέως, γυνὴ δὲ Ἀλεξάνδρου γεγονυῖα τὸ πρῶτον, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἀρχελάου περὶ οὗ διέξιμεν, υἱὸς δὲ Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ὑφ' οὗ καὶ ἀνηρέθη, καθάπερ δεδηλώκαμεν. [115] μετὰ δὲ τὸν ἐκείνου θάνατον συνώκησεν Ἰόβα τῷ βασιλεύοντι Λιβύης, οὗ τελευτήσαντος ἐπανεληθούσαν αὐτὴν καὶ χηρεύουσαν παρὰ τῷ πατρὶ θεασάμενος ὁ ἐθνάρχης Ἀρχέλαος ἐπὶ τοσοῦτον ἔρωτος ἤλθεν, ὥστε παραχρῆμα τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ Μαριάμμην ἀποπεμψάμενος ἐκείνην ἀγαγέσθαι. [116] παραγενομένη τοίνυν εἰς Ἰουδαίαν μετ' ὀλίγον τῆς ἀφίξεως χρόνον ἔδοξεν ἐπιστάντα τὸν Ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν “ἀπέχρη μὲν ὁ κατὰ Λιβύην σοι γάμος, σὺ δὲ οὐκ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ πάλιν ἐπὶ τὴν ἐμὴν ἀνακάμπτεις ἐστίαν, τρίτον ἄνδρα καὶ ταῦτα τὸν ἀδελφόν, ὃ τολμηρὰ, τὸν ἐμὸν ἡρημένη. πλὴν οὐ περιόψομαι τὴν ὕβριν, ἀπολήψομαι δὲ σε καὶ μὴ θέλουσαν.” τοῦτο διηγησαμένη τὸ ὄναρ μόλις δύο ἡμέρας ἐβίω.

VIII

(1)[117] Τῆς δὲ Ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν περιγραφείσης ἐπίτροπος τῆς ἰππικῆς παρὰ Ῥωμαίοις τάξεως Κωπώνιος πέμπεται μέχρι τοῦ κτείνειν λαβὼν παρὰ Καίσαρος ἐξουσίαν. [118] ἐπὶ τούτου τις ἀνὴρ Γαλιλαῖος Ἰούδας ὄνομα εἰς ἀπόστασιν ἐνήγε τοὺς ἐπιχωρίους κακίζων, εἰ φόρον τε Ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομενοῦσιν καὶ μετὰ τὸν θεὸν οἴσουσι θνητοὺς δεσπότης. ἦν δ' οὗτος σοφιστὴς ἰδίας αἰρέσεως οὐδὲν τοῖς ἄλλοις προσεοικῶς.

(2)[119] Τρία γὰρ παρὰ Ἰουδαίοις εἶδη φιλοσοφεῖται, καὶ τοῦ μὲν αἰρετισταὶ Φαρισαῖοι, τοῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, τρίτον δὲ, ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, Ἑσσηνοὶ καλοῦνται, Ἰουδαῖοι μὲν γένος ὄντες, φιλάλληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. [120] οὗτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσιν. καὶ γάμου μὲν παρ' αὐτοῖς ὑπεροψία, τοὺς δ' ἄλλοτριούς παιδας ἐκλαμβάνοντες ἀπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα συγγενεῖς ἡγούνται καὶ τοῖς ἡθεσιν αὐτῶν ἐντυποῦσι, [121] τὸν μὲν γάμον καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν οὐκ ἀναιροῦντες, τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελγείας φυλαττόμενοι καὶ μηδεμίαν τηρεῖν πεπεισμένοι τὴν πρὸς ἕνα πίστιν.

(3)[122] Καταφρονηταὶ δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον αὐτοῖς τὸ κοινωνικόν, οὐδὲ ἔστιν εὐρεῖν κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα: νόμος γὰρ τοὺς εἰς τὴν αἴρεσιν εἰσιόντας δημεύειν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασιν μῆτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι μῆθ' ὑπεροχὴν πλούτου, τῶν δ' ἐκάστου κτημάτων ἀναμειγμένων μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. [123] κηλίδα δ' ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κὰν ἀλειφθῇ τις ἄκων, σμῆχεται τὸ σῶμα: τὸ γὰρ αὐχμεῖν ἐν καλῷ τίθενται λευχειμονεῖν τε διαπαντός. χειροτονητοὶ δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταὶ καὶ ἀδιαίρετοι πρὸς ἀπάντων εἰς τὰς χρεῖας ἕκαστοι.

(4)[124] Μία δ' οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις ἀλλ' ἐν ἐκάστη μετοικοῦσιν πολλοί. καὶ τοῖς ἐτέρωθεν ἤκουσιν αἰρετισταῖς πάντ' ἀναπέπταται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον εἰσίασιν ὡς συνηθεστάτους: [125] διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας οὐδὲν μὲν ὅλως ἐπικομιζόμενοι, διὰ δὲ τοὺς ληστὰς ἔνοπλοι. κηδεμῶν δ' ἐν ἐκάστη πόλει τοῦ τάγματος ἐξαιρέτως τῶν ξένων ἀποδείκνυται ταμιεύων ἐσθῆτα καὶ τὰ ἐπιτήδεια. [126] καταστολὴ δὲ καὶ σχῆμα σώματος ὅμοιον τοῖς μετὰ φόβου

παιδαγωγούμενοις παισίν. οὔτε δὲ ἐσθῆτας οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι πρὶν διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν ἢ δαπανηθῆναι τῷ χρόνῳ. [127] οὐδὲν δ' ἐν ἀλλήλοις οὔτ' ἀγοράζουσιν οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρήζοντι διδοὺς ἕκαστος τὰ παρ' αὐτῷ τὸ παρ' ἐκείνου χρησιμὸν ἀντικομίζεται: καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως ἀκόλυτος ἢ μετάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν θέλωσιν.

(5)[128] Πρὸς γε μὴν τὸ θεῖον εὐσεβεῖς ἰδίως: πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων, πατρίους δὲ τινὰς εἰς αὐτὸν εὐχὰς ὥσπερ ἰκετεύοντες ἀνατεῖλαι. [129] καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς ἅς ἕκαστοι τέχνας ἴσασιν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διαφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι συντόμως πάλιν εἰς ἓν συναθροίζονται χωρίον, ζωσάμενοί τε σκεπάσμασιν λινοῖς οὕτως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι, καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀγνείαν εἰς ἴδιον οἶκημα συνίασιν, ἔνθα μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτέτραπται παρελθεῖν: αὐτοὶ τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος παραγίνονται τὸ δειπνητήριον. [130] καὶ καθισάντων μεθ' ἡσυχίας ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθησι τοὺς ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἐν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἐδέσματος ἑκάστῳ παρατίθησιν. [131] προκατεύχεται δ' ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, καὶ γεύσασθαί τινα πρὶν τῆς εὐχῆς ἀθέμιτον: ἀριστοποιησάμενος δ' ἐπεύχεται πάλιν: ἀρχόμενοί τε καὶ πανόμενοι γεραίρουσι θεὸν ὡς χορηγὸν τῆς ζωῆς. ἔπειθ' ὡς ἱεράς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δεΐλης τρέπονται. [132] δειπνοῦσι δ' ὁμοίως ὑποστρέψαντες συγκαθεζομένων τῶν ξένων, εἰ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὔτε δὲ κραυγὴ ποτε τὸν οἶκον οὔτε θόρυβος μιαίνει, τὰς δὲ λαλιὰς ἐν τάξει παραχωροῦσιν ἀλλήλοις. [133] καὶ τοῖς ἔξωθεν ὡς μυστηρίον τι φρικτὸν ἢ τῶν ἔνδον σιωπῇ καταφαίνεται, τούτου δ' αἴτιον ἢ διηνεκῆς νῆψις καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφήν καὶ ποτὸν μέχρι κόρου.

(6)[134] Τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅ τι μὴ τῶν ἐπιμελητῶν προσταξάντων ἐνεργοῦσι, δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος: βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις, ὅποταν δέωνται, καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐφίεται καὶ τροφὰς ἀπορουμένοις ὀρέγειν. τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις οὐκ ἔξεστι ποιῆσθαι δίχα τῶν ἐπιτρόπων. [135] ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοί, πίστεως προστάται, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὄρκου, τὸ δὲ ὁμνύειν αὐτοῖς περιόσεται χεῖρον τῆς ἐπιτορκίας ὑπολαμβάνοντες: ἤδη γὰρ κατεγνώσθαι φασιν τὸν ἀπιστούμενον δίχα θεοῦ. [136] σπουδάζουσι δ' ἐκτόπως περὶ τὰ τῶν παλαιῶν συντάγματα μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες: ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν ῥίζαι τε ἀλεξητήριον καὶ λίθων ιδιότητες ἀνερευνῶνται.

(7)[137] Τοῖς δὲ ζηλοῦσιν τὴν αἴρεσιν αὐτῶν οὐκ εὐθὺς ἢ πάροδος, ἀλλ' ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν ἀξινάριον τε καὶ τὸ προειρημένον περίζωμα καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. [138] ἐπειδὴν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσσεισιν μὲν ἕγγιον τῇ διαίτῃ καὶ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἀγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει, παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις οὐδέπω. μετὰ γὰρ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν δυσὶν ἄλλοις ἔτεσιν τὸ ἦθος δοκιμάζεται καὶ φανεῖς ἀξίος οὕτως εἰς τὸν ὄμιλον ἐγκρίνεται. [139] πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἄψασθαι τροφῆς ὄρκους αὐτοῖς ὄμνυσι φρικῶδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσιν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξιν καὶ μῆτε κατὰ γνώμην βλάψιν τινὰ μῆτε ἐξ ἐπιτάγματος, μισήσιν δ' αἰεὶ τοὺς ἀδίκους καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δίκαιοις: [140] τὸ πιστὸν αἰεὶ πᾶσιν παρέξιν, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν: οὐ γὰρ δίχα θεοῦ περιγενέσθαι τινὶ τὸ ἄρχειν: κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδέποτε ἐξυβρίσειν εἰς τὴν ἐξουσίαν μηδ' ἐσθῆτί τινι ἢ πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι. [141] τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν αἰεὶ καὶ τοὺς ψευδομένους προβάλλεσθαι: χεῖρας κλοπῆς καὶ ψυχὴν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξιν καὶ μῆτε κρύψιν τι τοὺς αἰρετιστὰς μῆθ' ἑτέροις αὐτῶν τι μηνύσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. [142] πρὸς τούτοις ὄμνυσιν μηδενὶ μὲν μεταδοῦναι τῶν δογμάτων ἑτέρως ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν, ἀφέξεσθαι δὲ ληστείας καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τὰ τε τῆς αἰρέσεως αὐτῶν βιβλία καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὄρκους τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται.

(8)[143] Τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρεοῖς ἀμαρτήμασιν ἀλόντας ἐκβάλλουσι τοῦ τάγματος. ὁ δ' ἐκκριθεὶς οἰκτίστω πολλὰκις μόρῳ διαφθείρεται: τοῖς γὰρ ὄρκους καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν, ποηφαγῶν δὲ καὶ λιμῶ τὸ σῶμα τηκόμενος διαφθείρεται. [144] διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀνέλαβον, ἱκανὴν ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἠγοῦμενοι.

(9)[145] Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι καὶ δίκαιοι, καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες, τὸ δ' ὀρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγα παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν τοῦνομα τοῦ νομοθέτου, κἂν βλασφημῆσι τις εἰς τοῦτον κολάζεται θανάτῳ. [146] τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούουσιν

καὶ τοῖς πλείοσιν ἐν καλῷ: δέκα γοῦν συγκαθεζομένων οὐκ ἂν λαλήσειεν τις ἀκόντων τῶν ἐννέα. [147] καὶ τὸ πτύσαι δὲ εἰς μέσους ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται καὶ ταῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι διαφορώτατα Ἰουδαίων ἀπάντων: οὐ μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς πρὸ μιᾶς ἡμέρας παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ πῦρ ἐναύοιεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἀλλ' οὐδὲ σκευὸς τι μετακινήσαι θαρροῦσιν οὐδὲ ἀποπατεῖν. [148] ταῖς δ' ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῆ σκαλίδι, τοιοῦτον γὰρ ἔστιν τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυστάτοις, καὶ περικαλύψαντες θοιμάτιον, ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ θεοῦ, θακεύουσιν εἰς αὐτόν. [149] ἔπειτα τὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον: καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καίπερ δὴ φυσικῆς οὐσῆς τῆς τῶν λυμάτων ἐκκρίσεως ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν καθάπερ μεμιασμένοις ἔθιμον.

(10)[150] Διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως εἰς μοίρας τέσσαρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν προγενεστέρων ἐλαττοῦνται, ὥστ' εἰ ψαύσειαν αὐτῶν, ἐκείνους ἀπολούεσθαι καθάπερ ἄλλοφύλω συμφυρέντας. [151] καὶ μακρόβιοι μὲν, ὡς τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν παρατείνειν ἔτη, διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς διαίτης ἔμοιγε δοκεῖν καὶ τὴν εὐταξίαν, καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀληθδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασιν, τὸν δὲ θάνατον, εἰ μετ' εὐκλείας πρόσεισι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνονα. [152] διήλεγξεν δὲ αὐτῶν ἐν ἅπασιν τὰς ψυχὰς ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος, ἐν ᾧ στρεβλούμενοί τε καὶ λυγιζόμενοι καίόμενοί τε καὶ κλώμενοι καὶ διὰ πάντων ὀδεύοντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἴν' ἢ βλασφημήσωσιν τὸν νομοθέτην ἢ φάγωσιν τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδέτερον ὑπέμειναν παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαί ποτε τοὺς αἰκίζομένους ἢ δακρῦσαι. [153] μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀληθδόσιν καὶ κατειρωνευόμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων εὐθυμοὶ τὰς ψυχὰς ἠφίεσαν ὡς πάλιν κομιούμενοι.

(11)[154] Καὶ γὰρ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἡδε ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτῶν, τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτώσας αἰθέρος ὡσπερ εἰρκταῖς τοῖς σώμασιν ἰγγί τι φυσικῆ κατασπωμένης, [155] ἐπειδὴν δὲ ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμῶν, οἷα δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένης τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς ὁμοδοξοῦντες παισὶν Ἑλλήνων ἀποφαίνονται τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν δίαιταν ἀποκεῖσθαι καὶ χῶρον οὔτε ὄμβροις οὔτε νιφετοῖς οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὄν ἐξ ὠκεανοῦ πρᾶς ἀεὶ ζέφυρος ἐπιπνέων ἀναψύχει: ταῖς δὲ φαύλαις ζοφώδη καὶ χειμέριον ἀφορίζονται μυχὸν γέμοντα τιμωριῶν ἀδιαλείπτων. [156] δοκοῦσι δὲ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν Ἕλληνες τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἤρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσιν, τὰς μακάρων νήσους ἀνατεθεικέναι, ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς καθ' ἄδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἐνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσιν, Σισύφους καὶ Ταντάλους Ἰξίονάς τε καὶ Τιτυούς, πρῶτον μὲν αἰδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς προτροπὴν ἀρετῆς καὶ κακίας ἀποτροπὴν. [157] τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὴν τελευτήν, τῶν τε κακῶν ἐμποδιζέσθαι τὰς ὀρμὰς δέει προσδοκῶντων, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὴν διάλυσιν ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφέξειν. [158] ταῦτα μὲν οὖν Ἑσσηνοὶ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν ἀφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν καθιέντες.

(12)[159] Εἰσὶν δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς καὶ διαφόροις ἀγνεῖαις καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδοτριβούμενοι: σπάνιον δ' εἰ ποτε ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχοῦσιν.

(13)[160] Ἔστιν δὲ καὶ ἕτερον Ἑσσηνῶν τάγμα, δίαιταν μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεστῶς δὲ τῆ κατὰ γάμον δόξη: μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἶονται τοῦ βίου μέρος, τὴν διαδοχὴν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δέ, εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, ἐκλιπεῖν ἂν τὸ γένος τάχιστα. [161] δοκιμάζοντες μέντοι τριετία τὰς γαμετάς, ἐπειδὴν τρεῖς καθαρθῶσιν εἰς πείραν τοῦ δύνασθαι τίκτειν, οὕτως ἄγονται. ταῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐχ ὀμιλοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι τὸ μὴ δι' ἡδονὴν ἀλλὰ τέκνων χρεῖαν γαμεῖν. λουτρὰ δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομέναις ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώματι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τοῦδε τοῦ τάγματος.

(14)[162] Δύο δὲ τῶν προτέρων Φαρισαῖοι μὲν οἱ μετὰ ἀκριβείας δοκοῦντες ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα καὶ τὴν πρώτην ἀπάγοντες αἴρεσιν εἰμαρμένην τε καὶ θεῷ προσάπτουσι πάντα, [163] καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια καὶ μὴ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κείσθαι, βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον καὶ τὴν εἰμαρμένην: ψυχὴν τε πᾶσαν μὲν ἀφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην, τὰς δὲ τῶν φαύλων αἰδίω τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. [164] Σαδδουκαῖοι δέ, τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἰμαρμένην παντάπασι ἀναιροῦσιν καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τι κακὸν ἢ ἐφορᾶν τίθενται: [165] φασὶν δ' ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ τὸ τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι καὶ κατὰ γνώμην ἑκάστου τούτων

ἐκατέρω προσιέναι. ψυχῆς τε τὴν διαμοιρῆν καὶ τὰς καθ' ἄδου τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιροῦσιν. [166] καὶ Φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες, Σαδδουκαίων δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτερον αἶ τε ἐπιμιξίαι πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπηνεῖς ὡς πρὸς ἀλλοτρίους. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίῳ φιλοσοφούντων εἶχον εἰπεῖν.

IX

(1)[167] Τῆς Ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας μεταπεσοῦσης εἰς ἐπαρχίαν οἱ λοιποὶ, Φίλιππος καὶ Ἡρώδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διώκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας: Σαλώμη γὰρ τελευτῶσα Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ Σεβαστοῦ γυναικὶ τὴν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνειαν καὶ τοὺς ἐν Φασσηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. [168] μεταβάσης δὲ εἰς Τιβέριον τὸν Ἰουλίᾳ υἱὸν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας μετὰ τὴν Αὐγούστου τελευτῆν, ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πενήκοντα πρὸς δὲ μηνὸς ἕξ καὶ ἡμέραις δύο, διαμεῖναντες ἐν ταῖς τετραρχίαις ὁ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς ταῖς τοῦ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανεάδι πόλιν κτίζει Καισάρειαν κὰν τῇ κάτω Γαυλαντικῇ Ἰουλιάδα, Ἡρώδης δ' ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ Τιβεριάδα, ἐν δὲ τῇ Περαίᾳ φερώνυμον Ἰουλίαν.

(2)[169] Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ἐπίτροπος ὑπὸ Τιβερίου Πιλάτος νύκτωρ κεκαλυμμένης εἰς Ἱεροσόλυμα εἰσκομίζει τὰς Καισάρους εἰκόνας, αἶ σημαῖαι καλοῦνται. [170] τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστην ταραχὴν ἡγειρεν Ἰουδαίους: οἱ τε γὰρ ἐγγὺς πρὸς τὴν ὄψιν ἐξεπλάγησαν ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων, οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δεικνῆλον τίθεσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἄθροους ὁ ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέρρευσεν. [171] ὀρμήσαντες δὲ πρὸς Πιλάτον εἰς Καισάρειαν ἰκέτευσον ἐξενεγκεῖν ἐξ Ἱεροσολύμων τὰς σημαίας καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. Πιλάτου δὲ ἀρνούμενου περὶ τὴν οἰκίαν προηνεῖς καταπεσόντες ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας ἀκίνητοι διεκαρτέρουν.

(3)[172] Τῇ δ' ἐξῆς ὁ Πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος ὡς ἀποκρίνασθαι δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσιν τοῖς στρατιώταις σημεῖον ἐκ συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους ἐν τοῖς ὄπλοις. [173] περιστάσης δὲ τρισιτιχέως τῆς φάλαγγος Ἰουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς ἦσαν πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως, Πιλάτος δὲ κατακόψει εἰπὼν αὐτούς, εἰ μὴ προσδέξαιτο τὰς Καισάρους εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἔνευσεν. [174] οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθροοὶ καταπεσόντες καὶ τοὺς αὐχένας παρακλίναντες ἐτοίμους ἀναιρεῖν σφᾶς ἐβόων μᾶλλον ἢ τὸν νόμον παραβῆναι. ὑπερθαυμάσας δὲ ὁ Πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄκρατον ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας Ἱεροσολύμων κελεύει.

(4)[175] Μετὰ δὲ ταῦτα ταραχὴν ἑτέραν ἐκίνει τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβωνᾶς, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων: κατήγεν δὲ ἀπὸ τετρακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τοῦ πλῆθους ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τοῦ Πιλάτου παρόντος εἰς Ἱεροσόλυμα περιστάντες τὸ βῆμα κατεβόων. [176] ὁ δὲ, προήδει γὰρ αὐτῶν τὴν ταραχὴν, τῷ πλῆθει τοὺς στρατιώτας ἐνόησεν ἐσθῆσιν ἰδιωτικαῖς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας καὶ ξίφει μὲν χρῆσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγόντας ἐγκελευσάμενος σύνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. [177] τυπτόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο. πρὸς δὲ τὴν συμφορὰν τῶν ἀνηρημένων καταπλαγὲν τὸ πλῆθος ἐσιώπησεν.

(5)[178] Κὰν τούτῳ κατήγορος Ἡρώδου τοῦ τετραρχούντος Ἀγρίππας υἱὸς Ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ Ἡρώδης ἀπέκτεινεν, παραγίνεται πρὸς Τιβέριον. τοῦ δὲ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν μένων ἐπὶ Ῥώμης τοὺς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευεν καὶ μάλιστα τὸν Γερμανικοῦ παῖδα Γάιον ἰδιώτην ἔτι ὄντα. [179] καὶ δὴ ποτε ἐστιῶν αὐτὸν τὰ τε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας ἀνατείνας φανερώς ἠῤῥατο θᾶπτον αὐτὸν θεάσασθαι τῶν ὄλων δεσπότην ἀποθανόντος Τιβερίου. [180] τοῦτό τις τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ διαγγέλλει τῷ Τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγανακτήσας εἰργυνσιν τὸν Ἀγρίππαν καὶ μετ' αἰκίας εἶχεν αὐτὸν ἐπὶ μῆνας ἕξ ἐν δεσμοτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπὶ μηνὸς ἕξ.

(6)[181] Ἀποδειχθεὶς δὲ Γάιος Καῖσαρ ἀνίησιν τε τῶν δεσμῶν τὸν Ἀγρίππαν καὶ τῆς Φιλίππου τετραρχίας, θνήσκει γὰρ οὗτος, καθίστησι βασιλέα. παραγενόμενος δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν Ἀγρίππας φθόνῳ τὰς Ἡρώδου τοῦ τετράρχου διῆγειρεν ἐπιθυμίας. [182] ἐνήγε δὲ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας Ἡρωδιάς ἢ γυνὴ κατονειδίξουσα τὴν ἀργίαν καὶ φημένη παρὰ τὸ μὴ βούλεσθαι πλεῖν ἐπὶ Καίσαρα στερίσκεσθαι μείζονος ἀρχῆς: ὅπου μὲν γὰρ Ἀγρίππαν ἐξ ἰδιώτου βασιλέα πεποίηκεν, ἦπου γ' ἂν

ἐκεῖνον διστάσειεν ἐκ τετράρχου; τούτοις ἀναπεισθεὶς Ἡρώδης ἤκεν πρὸς Γάιον, [183] ὕφ' οὗ τῆς πλεονεξίας ἐπιτιμᾶται φυγῇ εἰς Γαλλίαν: ἠκολούθησεν γὰρ αὐτῷ κατήγορος Ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκεν Γάιος. καὶ Ἡρώδης μὲν ἐν Γαλλίᾳ συμφυγούσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς τελευτᾷ.

Χ

(1)[184] Γάιος δὲ Καῖσαρ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὥστε θεὸν ἑαυτὸν καὶ δοκεῖν βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι τῶν τε εὐγενεστάτων ἀνδρῶν ἀκροτομήσαι τὴν πατρίδα, ἐκτεῖναι δὲ τὴν ἀσέβειαν καὶ ἐπὶ Ἰουδαίαν. [185] Πετρώνιον μὲν οὖν μετὰ στρατιᾶς ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρῦσοντα τῷ ναῷ τοὺς ἀνδριάντας αὐτοῦ, προστάξας, εἰ μὴ δέχοντο Ἰουδαῖοι, τοὺς τε κωλύοντας ἀνελεῖν καὶ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. [186] θεῶ δ' ἄρα τῶν προσταγμάτων ἔμελεν. καὶ Πετρώνιος μὲν σὺν τρισὶ τάγμασι καὶ πολλοῖς ἐκ τῆς Συρίας συμμάχοις εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας, [187] Ἰουδαίων δὲ οἱ μὲν ἠπίστουν ἐπὶ ταῖς τοῦ πολέμου φήμαις, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν: ταχὺ δ' ἐχώρει διὰ πάντων τὸ δέος ἤδη παρούσης εἰς Πτολεμαίδα τῆς στρατιᾶς.

(2)[188] Πόλις δ' ἐστὶν αὕτη τῆς Γαλιλαίας παράλιος κατὰ τὸ μέγα πεδῖον ἐκτισμένη, περιέχεται δὲ ὄρεσιν ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ἀπὸ σταδίων ἐξήκοντα τῷ τῆς Γαλιλαίας, ἀπὸ δὲ τοῦ μεσημβρινοῦ τῷ Καρμήλῳ διέχοντι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι, τῷ δ' ὑψηλοτάτῳ κατ' ἄρκτον, ὃ καλοῦσιν κλίμακα Τυρίων οἱ ἐπιχώριοι: [189] καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τοῦ δ' ἄστεος ὅσον ἀπὸ δύο σταδίων ὃ καλούμενος Βήλεος ποταμὸς παραρρεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ Μέμνονος μνημεῖον ἐστὶν ἔχον ἐγγὺς αὐτοῦ τόπον ἑκατονταπήχη θαύματος ἄξιον: [190] κυκλοτερῆς μὲν γὰρ ἐστὶν καὶ κοῖλος, ἀναδίδωσιν δὲ τὴν ὑελίνην ψάμμον, ἣν ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα προσσχόντα, πάλιν ἀντιπληροῦται τὸ χωρίον, κατασυρόντων μὲν ὥσπερ ἐπίτηδες τότε τῶν ἀνέμων εἰς αὐτὸ τὴν ἐξωθεν ἀργὴν ψάμμον, τοῦ δὲ μετάλλου πᾶσαν εὐθέως μεταβάλλοντος εἰς ὕελον. [191] θαυμασιώτερον δὲ τούτου μοι δοκεῖ τὴν ὑπερχυθεῖσαν ὕελον ἐκ τοῦ τόπου πάλιν ψάμμον γίνεσθαι εἰκαίαν. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο τοιαύτην εἴληχεν φύσιν.

(3)[192] Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδῖον τὸ πρὸς Πτολεμαίδι καθικέτευον τὸν Πετρώνιον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ αὐτῶν. ὃ δὲ πρὸς τε τὸ πλῆθος καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς τοὺς μὲν ἀνδριάντας καὶ τὰς στρατιᾶς ἐν Πτολεμαίδι λείπει, [193] προελθὼν δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ συγκαλέσας τὸ τε πλῆθος καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς Τιβεριάδα τὴν τε Ῥωμαίων διεξήκει δύναμιν καὶ τὰς Καίσαρος ἀπειλάς, ἔτι δὲ τὴν ἀξίωσιν ἀπέφαινε ἀγνώμονα: [194] πάντων γὰρ τῶν ὑποτεταγμένων ἐθνῶν κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκῶν τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας τὸ μόνους ἐκείνους ἀντιτάσσεσθαι πρὸς τοῦτο σχεδὸν ἀφισταμένων εἶναι καὶ μεθ' ὕβρεως.

(4)[195] Τῶν δὲ τὸν νόμον καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτεινομένων καὶ ὡς οὐδὲ θεοῦ τι δείκηλον, οὐχ ὅπως ἀνδρός, οὐ κατὰ τὸν ναὸν μόνον ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκαίῳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἶη, ὑπολαβὼν ὁ Πετρώνιος “ἀλλὰ μὴν καὶ ἐμοὶ φυλακτέος ὁ τοῦμοῦ δεσπότης νόμος”, ἔφη: “παραβὰς γὰρ αὐτὸν καὶ φεισάμενος ὑμῶν ἀπολοῦμαι δικαίως. πολεμήσει δ' ὑμᾶς ὁ πέμψας με καὶ οὐκ ἐγώ: [196] καὶ γὰρ αὐτός, ὥσπερ ὑμεῖς, ἐπιτάσσομαι.” πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πάντ' ἐβόα πρὸ τοῦ νόμου πάσχειν ἐτοιμῶς ἔχειν. καταστείλας δ' αὐτῶν ὁ Πετρώνιος τὴν βοήν, “πολεμήσετε, εἶπεν, ἄρα [197] Καίσαρι;” καὶ Ἰουδαῖοι περὶ μὲν Καίσαρος καὶ τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων δις τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν, εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρῦειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ Ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι: παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐτοιμοὺς εἰς τὴν σφαγὴν ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. [198] ἐπὶ τούτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσήει τὸν Πετρώνιον τῆς τε ἀνυπερβλήτου θρησκείας τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ πρὸς θάνατον ἐτοιμοῦ παραστήματος. καὶ τότε μὲν ἄπρακτοι διελύθησαν.

(5)[199] Ταῖς δ' ἐξῆς ἀθρόους τε τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβούλευεν, τὸ πλέον μὲντοι διηπεῖλει τὴν τε Ῥωμαίων ἐπανατεινόμενος ἰσχὺν καὶ τοὺς Γαίου θυμοὺς τὴν τε ἰδίαν πρὸς τούτοις ἀνάγκην. [200] πρὸς δὲ μηδεμίαν πείραν ἐνδιδόντων ὡς ἐώρα καὶ τὴν χώραν κινδυνεύουσαν ἄσπορον μεῖναι, κατὰ γὰρ ὥραν σπόρου πεντήκοντα ἡμέρας ἀργὰ προσδιέτριβεν αὐτῷ τὰ πλῆθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ “παρακινδυνευτέον ἐμοὶ μᾶλλον, [201] εἰπὼν, ἣ γὰρ τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος πείσας Καίσαρα σωθήσομαι μεθ' ὑμῶν ἠδέως ἢ παροξυνθέντος ὑπὲρ τοσοῦτων ἐτοιμῶς ἐπιδώσω τὴν ἑμαυτοῦ ψυχὴν”, διαφήκεν τὸ πλῆθος πολλὰ

κατευχομένων αὐτῶ, καὶ παραλαβῶν τὴν στρατιάν ἐκ τῆς Πτολεμαίδος ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. [202] ἔνθεν εὐθέως ἐπέστειλεν Καίσαρι τὴν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς Ἰουδαίαν ἑαυτοῦ καὶ τὰς ἰκεσίας τοῦ ἔθνους, ὅτι τε, εἰ μὴ βούλεται πρὸς τοῖς ἀνδράσιν καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέοι φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον καὶ παριέναι τὸ πρόσταγμα. [203] ταύταις ταῖς ἐπιστολαῖς οὐ σφόδρα μετρίως ἀντέγραψεν ὁ Γάιος, ἀπειλῶν Πετρωνίῳ θάνατον, ὅτι τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγίνετο. ἀλλὰ τοὺς μὲν τούτων γραμματοφόρους συνέβη χεῖμασθῆναι τρεῖς μῆνας ἐν τῇ θαλάσῃ, τὸν δὲ Γαίου θάνατον ἄλλοι καταγγέλλοντες εὐπλόουν. ἔφθη γοῦν τὰς περὶ τούτων Πετρωνίου λαβῶν ἐπιστολὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις ἢ τὰς καθ' ἑαυτοῦ.

XI

(1)[204] Γαίου δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτώ καὶ δολοφονηθέντος ἀρπάζεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ στρατευμάτων [εἰς τὴν ἀρχὴν] Κλαύδιος, [205] ἡ δὲ σύγκλητος ἐξηγουμένων τῶν ὑπάτων Σεντίου Σατορνίνου καὶ Πομπωνίου Σεκούνδου τρισὶν ταῖς συμμενούσαις σπείραις ἐπιτρέψασα φυλάττειν τὴν πόλιν εἰς τὸ Καπετώλιον ἠθροίσθη καὶ διὰ τὴν ὠμότητα τὴν Γαίου Κλαυδίῳ πολεμῆν ἐψηφίζετο: καταστήσεσθαι γὰρ δι' ἀριστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διωκεῖτο, τὴν ἀρχὴν ἢ κρινεῖν ψήφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας.

(2)[206] Συνέβη τηνικαῦτα πρὸς ἐπιδημοῦντα τὸν Ἀγρίππαν τὴν τε σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι καὶ Κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως πρὸς ἅ δέοι χρήσιμος αὐτοῖς γένοιτο. κάκεινος συνιδὼν τὸν ἤδη τῇ δυνάμει Καίσαρα πρὸς Κλαύδιον ἀπεισιν. [207] ὁ δ' αὐτὸν πρεσβευτὴν πρὸς τὴν σύγκλητον ἀναπέμπει δηλοῦντα τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀρπαγείη, καὶ οὔτε τὴν ἐκείνων σπουδὴν ἐγκαταλιπεῖν δίκαιον οὔτε ἀσφαλὲς τὴν ἑαυτοῦ τύχην κρίνει: καὶ γὰρ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως ἐπικίνδυνον εἶναι: [208] ἔπειθ' ὅτι διοικήσει τὴν ἀρχὴν ὥσπερ ἀγαθὸς προστάτης, οὐχ ὡς τύραννος: ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορίας, τὴν δ' ἐφ' ἐκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλήν παῖσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἰκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῶ προκεῖσθαι τὸν Γαίου θάνατον.

(3)[209] Ταῦτ' ἀπήγγειλεν Ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλή ἀπεκρίνατο καὶ στρατῶ καὶ γνώμαις ἀγαθαῖς πεποιθυῖα δουλείαν ἐκούσιον οὐχ ὑπομενεῖν. καὶ Κλαύδιος ὡς ἤκουσεν τὰ παρὰ τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψεν τὸν Ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς ὅτι προδοῦναι μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμονοήσαντας οὐχ ὑπομένοι, πολεμήσειν δ' ἄκων πρὸς οὓς ἤκιστα βούλοιο. [210] δεῖν μέντοι προαποδειχθῆναι τῷ πολέμῳ χωρίον ἔξω τῆς πόλεως: οὐ γὰρ ὅσιον διὰ τὴν αὐτῶν κακοβουλίαν ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαινεσθαι τὰ τεμένη τῆς πατρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγειλεν.

(4)[211] Μεταξὺ δὲ τῶν μετὰ τῆς συγκλήτου στρατιωτῶν τις σπασάμενος τὸ ξίφος “ἄνδρες, ἐβόησεν, συστρατιῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν βουλόμεθα καὶ κατὰ τῶν μετὰ Κλαυδίου συγγενῶν ὀρμῶν, ἔχοντες μὲν αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφθῆναι δυνάμενον, τοσαῦτα δὲ [212] τὰ δίκαια πρὸς οὓς μετὰ τῶν ὄπλων χωρεῖν μέλλομεν;” ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὤρμησεν τῆς βουλῆς πάντας τοὺς συστρατιώτας ἐφελκόμενος. οἱ δ' εὐπατρίδαι παραχρῆμα μὲν πρὸς τὴν ἀπόλειψιν περιδεῶς ἔσχον, αὐθις δ' ὡς ἀποστροφή σωτήριος οὐ κατεφαίνετο, τὴν τῶν στρατιωτῶν ὁδὸν ἠπείγοντο πρὸς Κλαύδιον. [213] ὑπήντων δ' αὐτοῖς πρὸ τοῦ τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τὴν τύχην: καὶ συνέβη κινδυνεῦσαι τοὺς προάγοντας πρὶν γνῶναι τὴν ὀρμὴν τῶν στρατιωτῶν Κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμῶν Ἀγρίππας αὐτῶ τὸ κινδύνευμα τῆς πράξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχοι τὴν ὀρμὴν τῶν ἐπὶ τοὺς εὐπατρίδας λελυσηκότων, ἀπολέσας δι' οὓς τὸ κρατεῖν ἐστὶν περιόπτον ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς.

(5)[214] Ταῦτ' ἀκούσας Κλαύδιος κατέσχευε τὰς ὀρμὰς τοῦ στρατιωτικοῦ προσδέχεται τε τὴν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ φιλοφρονησάμενος ἐξῆι σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. [215] καὶ τὸν Ἀγρίππαν εὐθέως ἔδωρετο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ προστιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' Αὐγουστου δοθείσας Ἡρώδη Τραχωνίτιν καὶ Αὐρανίτιν, χωρὶς δὲ τούτων ἕτεραν βασιλείαν τὴν Λυσανίου καλουμένην. [216] καὶ τῷ μὲν δῆμῳ διατάγματι τὴν δωρεὰν ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσιν δὲ προσέταξεν ἐγκαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τὴν δόσιν εἰς τὸ Καπετώλιον ἀναθεῖναι: [217] δωρεῖται δ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδη, ὁ δ' αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν Βερνίκῃ συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ Χαλκίδι.

(6)[218] Ταχέως δ' ὡς ἂν ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς πλοῦτος Ἀγρίππα προσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς οὐκ εἰς μακρὰν κατεχρήσατο: τηλικούτον γὰρ τοῖς Ἱεροσολύμοις περιβαλεῖν ἤρξατο τείχος, ἠλίκον ἂν τελεσθὲν ἀνήνυτον Ῥωμαίοις ἐποίησεν τὴν πολιορκίαν. [219] ἄλλ' ἔφθη πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον τελευτήσας ἐν Καισαρείᾳ, βεβασιλευκῶς μὲν ἔτη τρία, πρότερον δὲ τῶν τετραρχιῶν τρισὶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηγησάμενος. [220] καταλείπει δὲ τρεῖς μὲν θυγατέρας ἐκ Κύπρου γεγεννημένας, Βερνίκην καὶ Μαριάμμην καὶ Δρουσίλλαν, υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς Ἀγρίππαν. οὐ παντάπασι ὄντος νηπίου πάλιν τὰς βασιλείας Κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ἐπίτροπον πέμπει Κούσπιον Φᾶδον, ἔπειτα Τιβέριον Ἀλέξανδρον, οἱ μὴδὲν παρακινουῦντες τῶν ἐπιχωρίων ἔθων ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. [221] μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεύων τῆς Χαλκίδος Ἡρώδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς Βερνίκης δύο παῖδας Βερνικιανὸν τε καὶ Ὑρκανόν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας Μαριάμμης Ἀριστόβουλον. τεθνήκει δ' αὐτῶν καὶ ἕτερος ἀδελφὸς Ἀριστόβουλος ἰδιώτης καταλιπὼν Ἰωτάπην θυγατέρα. [222] οὗτοι μὲν οὖν ἦσαν, ὡς προεῖπον, Ἀριστοβούλου τοῦ Ἡρώδου παῖδες, Ἀριστόβουλος δὲ καὶ Ἀλέξανδρος ἐκ Μαριάμμης Ἡρώδη γεγόνεισαν υἱεῖς, οὓς ὁ πατὴρ ἀνειλεν: ἡ δὲ Ἀλεξάνδρου γενεὰ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἐβασίλευσεν.

XII

(1)[223] Μετὰ δὲ τὴν Ἡρώδου τελευτὴν, ὃς ἤρχε τῆς Χαλκίδος, καθίστησιν Κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ τὸν Ἀγρίππαν υἱὸν Ἀγρίππα: τῆς δ' ἄλλης ἐπαρχίας διαδέχεται τὴν ἐπίτροπὴν ἀπὸ Ἀλεξάνδρου Κουμανός, ἐφ' οὗ θόρυβοί τε ἤρξαντο καὶ φθορὰ πάλιν Ἰουδαίων ἐγένετο. [224] συνελθλυθότος γὰρ τοῦ πλήθους ἐπὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τῆς Ῥωμαικῆς σπείρας ὑπὲρ τὴν τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἐφεστώσης, ἔνοπλοι δ' αἰεὶ τὰς ἑορτὰς παραφυλάττουσιν, ὡς μὴ τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος ἠθροισμένον, εἰς τις τῶν στρατιωτῶν ἀνασυράμενος τὴν ἐσθῆτα καὶ κατακύψας ἀσχημόνως προσαπέστρεψεν τοῖς Ἰουδαίοις τὴν ἔδραν καὶ τῶ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπεφθέγγετο. [225] πρὸς τοῦτο ἅπαν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησεν, καὶ κατεβῶν τοῦ Κουμανοῦ κολάζειν τὸν στρατιώτην, οἱ δὲ ἤπτον νήφοντες τῶν νέων καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐκ τοῦ ἔθνους ἐχώρουν ἐπὶ μάχην λίθους τε ἀρπάσαντες ἐπὶ τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. [226] καὶ Κουμανός δεισας μὴ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὀρμὴ γένοιτο, πλείους ὀπίστας μεταπέμπεται. τῶν δὲ ταῖς στοαῖς ἐπιχεομένων φόβος ἐμπίπτει τοῖς Ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ τραπέντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ διέφευγον εἰς τὴν πόλιν. [227] τοσαύτη δὲ περὶ τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὥστε πατηθέντας ὑπ' ἀλλήλων καὶ συντριβέντας ὑπὲρ τρισμυρίους ἀποθανεῖν, γενέσθαι δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ὄλω τῶ ἔθνει θρηῖνον δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν.

(2)[228] Μετελάμβανεν δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν ἄλλος ληστρικός θόρυβος. κατὰ γὰρ τὴν Βαιθωρῶ δημοσίαν ὁδὸν Στεφάνου τινὸς δούλου Καίσαρος ἀποσκευὴν κομιζομένην διήρπασαν λησται προσπεσόντες. [229] Κουμανός δὲ περιπέμψας τοὺς ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀνάγεσθαι πρὸς αὐτόν, ἐπικαλῶν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς ληστὰς συλλάβοιεν. ἐνθα τῶν στρατιωτῶν τις εὐρῶν ἐν τινὶ κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον διέρρηξέν τε τὸ βιβλίον καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. [230] Ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγείσης συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῆ δεισιδαιμονία συνελκόμενοι πρὸς ἓν κήρυγμα πάντες εἰς Καισάρειαν ἐπὶ Κουμανὸν συνέδραμον ἰκετεύοντες τὸν οὕτως εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτῶν ἐξυβρίσαντα μὴ περιδεῖν ἀτιμώρητον. [231] ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἠρέμει τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας, ἤξιόν τε προάγειν τὸν στρατιώτην καὶ διὰ μέσων τῶν αἰτιωμένων ἀπαχθῆναι τὴν ἐπὶ θανάτῳ κελεύει. καὶ Ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρουν.

(3)[232] Αὐθις δὲ Γαλιλαίων καὶ Σαμαρέων γίνεται συμβολή. κατὰ γὰρ Γήμαν καλουμένην κώμην, ἣτις ἐν τῶ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς Σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων Ἰουδαίων ἐπὶ τὴν ἑορτὴν ἀναιρεῖται τις Γαλιλαῖος. [233] πρὸς τοῦτο πλείστοι μὲν ἐκ τῆς Γαλιλαίας συνέδραμον ὡς πολεμήσοντες τοῖς Σαμαρεῦσιν, οἱ γνῶριμοι δ' αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς Κουμανὸν ἠντιβόλουν πρὶν ἀνηκέστου πάθους εἰς τὴν Γαλιλαίαν διαβάντα τιμωρῆσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου: μόνως γὰρ ἂν οὕτως διαλυθῆναι πρὸ πολέμου τὸ πλῆθος. Κουμανός μὲν οὖν ἐν δευτέρῳ τὰς ἐκείνων ἰκεσίας τῶν ἐν χειρὶ πραγμάτων θέμενος ἀπράκτους ἀπέπεμψεν τοὺς ἰκέτας.

(4)[234] Ἀγγελθὲν δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα τὸ πάθος τοῦ πεφονευμένου τὰ πλήθη συνετάραξεν καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφήμενοι πρὸς τὴν Σαμαρείαν ἐξώρμων ἀστρατήγητοι καὶ μηδενὶ τῶν ἀρχόντων κατέχοντι πειθόμενοι. [235] τοῦ ληστρικοῦ δ' αὐτῶν καὶ στασιώδους Δειναίου τις υἱὸς Ἐλεάζαρος καὶ Ἀλέξανδρος

ἐξήρχον, οἱ τοῖς ὁμόροις τῆς Ἀκραβατηνῆς τοπαρχίας προσπεσόντες αὐτούς τε ἀνήρουν μηδεμιᾶς ἡλικίας φειδῶ ποιούμενοι καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν.

(5)[236] Κουμανὸς δὲ ἀναλαβὼν ἀπὸ τῆς Καισαρείας μίαν ἴλην ἰππέων καλουμένην Σεβαστηνῶν ἐξεβοήθει τοῖς πορθουμένοις καὶ τῶν περὶ τὸν Ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲν συνέλαβεν, πλείστους δ' ἀπέκτεινεν. [237] πρὸς δὲ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν πολεμῶν τοῖς Σαμαρεῦσιν ὠρμημένων οἱ ἄρχοντες τῶν Ἱεροσολύμων ἐκδραμόντες σάκκους ἀμπεχόμενοι καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες ἰκέτευον ἀναχωρεῖν καὶ μὴ διὰ τὴν εἰς Σαμαρεῖς ἄμυναν ἐπὶ Ἱεροσόλυμα Ῥωμαίους παροξύνειν, ἐλεῆσαι τε τὴν πατρίδα καὶ τὸν ναὸν τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, ἃ πάντα κινδυνεύειν δι' ἐνὸς ἐκδικίαν Γαλιλαίου παραπολέσθαι. [238] τούτοις πεισθέντες Ἰουδαῖοι διελύθησαν. ἐτράποντο δὲ πολλοὶ πρὸς ληστείαν διὰ τὴν ἄδειαν, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν ἀρπαγαί τε ἦσαν καὶ τῶν θρασυτέρων ἐπαναστάσεις. [239] καὶ τῶν Σαμαρέων οἱ δυνατοὶ πρὸς Οὐμμίδιον Κουαδρῶτον, ὃς ἦν ἡγεμὼν τῆς Συρίας, εἰς Τύρον παραγενόμενοι δίκην τινὰ παρὰ τῶν πορθησάντων τὴν χώραν ἠξίουσαν λαβεῖν. [240] παρόντες δὲ καὶ οἱ γνῶριμοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἰωνάθης υἱὸς Ἀνάνου κατάρξαι μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς Σαμαρέας διὰ τὸν φόνον, αἴτιον δὲ τῶν ἀποβεβηκότων Κουμανὸν γεγενῆσθαι μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τοῦ σφαγέντος ἐπεξελεθεῖν.

(6)[241] Κουαδρῶτος δὲ τότε μὲν ἑκατέρους ὑπερτίθεται φήσας, ἐπειδὴν εἰς τοὺς τόπους παραγένηται, διερευνήσειν ἕκαστα, αὐθις δὲ παρελθὼν εἰς Καισάρειαν τοὺς ὑπὸ Κουμανοῦ ζωογηθέντας ἀνεσταύρωσεν πάντας. [242] ἐκεῖθεν εἰς Λύδδα παραγενόμενος πάλιν διήκουσεν τῶν Σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῶν Ἰουδαίων, οὓς ἐπέπυστο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχειρίσατο: [243] δύο δ' ἐτέρους τῶν δυνατωτάτων καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς Ἰωνάθην καὶ Ἀνανίαν τὸν τε τούτου παῖδα Ἀνανὸν καὶ τινὰς ἄλλους Ἰουδαίων γνωρίμους ἀνέπεμψεν ἐπὶ Καίσαρα, ὁμοίως δὲ καὶ Σαμαρέων τοὺς ἐπιφανεστάτους. [244] παρήγγειλεν δὲ καὶ Κουμανῶ καὶ Κέλερι τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ἐπὶ Ῥώμης δώσοντας Κλαυδίῳ λόγον ὑπὲρ τῶν γεγενημένων. ταῦτα διαπραξάμενος ἀπὸ Λύδδων ἀνέβαινεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως εἰς Ἀντιόχειαν ἐπανήει.

(7)[245] Κατὰ δὲ τὴν Ῥώμην Καῖσαρ ἀκούσας Κουμανοῦ καὶ Σαμαρέων, παρῆν δὲ καὶ Ἀγρίππας ἐκθύμως ὑπεραγωνιζόμενος Ἰουδαίων ἐπειδὴ καὶ Κουμανῶ πολλοὶ τῶν δυνατῶν παρίσταντο, Σαμαρέων μὲν καταγνοὺς τρεῖς ἀνελεῖν προσέταξεν τοὺς δυνατωτάτους, Κουμανὸν δὲ ἐφυγάδευσεν. [246] Κέλερα δὲ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς Ἱεροσόλυμα παραδοθῆναι Ἰουδαίοις πρὸς αἰκίαν ἐκέλευσεν καὶ περισυρέντα τὴν πόλιν οὕτω τὴν κεφαλὴν ἀποκοπήναι.

(8)[247] Μετὰ ταῦτα Ἰουδαίας μὲν ἐπίτροπον Φήλικα τὸν Πάλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπει τῆς τε Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας καὶ Περαίας, ἐκ δὲ τῆς Χαλκίδος Ἀγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησιν, δούς αὐτῷ τὴν τε Φιλίππου γενομένην ἐπαρχίαν, αὕτη δ' ἦν Τραχωνίτις καὶ Βατανέα καὶ Γαυλανίτις, προσέθηκεν δὲ τὴν τε Λυσανίου βασιλείαν καὶ τὴν Οὐάρου γενομένην τετραρχίαν. [248] αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι τρισκαίδεκα, πρὸς δὲ μηνὶ ὀκτῶ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις τελευτᾷ καταλιπὼν Νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, [249] ὃν ταῖς Ἀγριππίνης τῆς γυναικὸς ἀπάταις ἐπὶ κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον Βρεττανικὸν ἐκ Μεσσαλίνης τῆς προτέρας γυναικὸς καὶ Ὀκταουίαν θυγατέρα τὴν ὑπ' αὐτοῦ ζευχθεῖσαν Νέρωνι: γέγονει δ' αὐτῷ καὶ ἐκ Παιτίνης Ἀντωνία.

XIII

(1)[250] Ὅσα μὲν οὖν Νέρων δι' ὑπερβολὴν εὐδαιμονίας τε καὶ πλοῦτου παραφρονήσας ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ἢ τίνα τρόπον τὸν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα διεξήλθεν, ἀφ' ὧν ἐπὶ τοὺς εὐγενεστάτους μετήνεγκεν τὴν ὠμότητα, [251] καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνὴν καὶ θεάτρον, ἐπειδὴ δι' ὄχλου πᾶσιν ἔστιν, παραλείψω, τρέψομαι δὲ ἐπὶ τὰ Ἰουδαίους κατ' αὐτὸν γενόμενα.

(2)[252] Τὴν μὲν οὖν μικρὰν Ἀρμενίαν δίδωσιν βασιλεύειν Ἀριστοβούλῳ τῷ Ἡρώδου, τῇ δ' Ἀγρίππα βασιλείᾳ τέσσαρας πόλεις προστίθησιν σὺν ταῖς τοπαρχίαις, Ἄβελα μὲν καὶ Ἰουλιάδα κατὰ τὴν Περαίαν, Ταριχέας δὲ καὶ Τιβεριάδα τῆς Γαλιλαίας, εἰς δὲ τὴν λοιπὴν Ἰουδαίαν Φήλικα κατέστησεν ἐπίτροπον. [253] οὗτος τὸν τε ἀρχιληστὴν Ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὴν χώραν λησάμενον καὶ πολλοὺς

τῶν σὺν αὐτῷ ζωγρήσας ἀνέπεμψεν εἰς Ῥώμην: τῶν δ' ἀνασταυρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ ληστῶν καὶ τῶν ἐπὶ κοινωρία φωραθέντων δημοτῶν οὓς ἐκόλασεν, ἀπειρόν τι πλῆθος ἦν.

(3)[254] Καθαρθείσης δὲ τῆς χώρας ἕτερον εἶδος ληστῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους, [255] μάλιστα [δὲ] ἐν ταῖς ἑορταῖς μισγόμενοι τῷ πλήθει καὶ ταῖς ἐσθῆσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἔνυττον τοὺς διαφόρους, ἔπειτα πεσόντων μέρος ἐγίνοντο τῶν ἐπαγανακτούντων οἱ πεφονευκότες, διὸ καὶ παντάπασιν ὑπὸ ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. [256] πρῶτος μὲν οὖν ὑπ' αὐτῶν Ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάττεται, μετὰ δ' αὐτὸν καθ' ἡμέραν ἀνηροῦντο πολλοί: καὶ τῶν συμφορῶν ὁ φόβος ἦν χαλεπώτερος, ἐκάστου καθάπερ ἐν πολέμῳ καθ' ὥραν τὸν θάνατον προσδεχομένου. [257] προεσκοποῦντο δὲ πόρρωθεν τοὺς διαφόρους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις προσιοῦσιν πίστις ἦν, ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑπονοίαις καὶ ταῖς φυλακαῖς ἀνηροῦντο: τοσοῦτον τῶν ἐπιβουλευόντων τὸ τάχος ἦν καὶ τοῦ λαθεῖν ἢ τέχνη.

(4)[258] Συνέστη δὲ πρὸς τούτοις στίφος ἕτερον πονηρῶν χειρὶ μὲν καθαρώτερον, ταῖς γνώμαις δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἦττον τῶν σφαγῶν τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως ἐλυμήνατο. [259] πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι καὶ ἀπατεῶνες προσχήματι θειασμοῦ νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι δαιμονῶν τὸ πλῆθος ἔπειθον καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν ὡς ἐκεῖ τοῦ θεοῦ δεῖξοντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. [260] ἐπὶ τούτοις Φηλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀποστάσεως εἶναι καταβολή, πέμψας ἵππεις καὶ πεζοὺς ὀπλίτας πολὺ πλῆθος διέφθειρεν.

(5)[261] Μείζονι δὲ τούτου πληγῇ Ἰουδαίους ἐκάκωσεν ὁ Αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης: παραγενόμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν ἄνθρωπος γόης καὶ προφήτου πίστιν ἐπιθείς ἑαυτῷ περὶ τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἠπατημένων, [262] περιαγαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος ἐκεῖθεν οἶός τε ἦν εἰς Ἱεροσόλυμα παρελθεῖν βιάζεσθαι καὶ κρατήσας τῆς τε Ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ δήμου τυραννεῖν χρώμενος τοῖς συνεισπεσοῦσιν δορυφόροις. [263] φθάνει δ' αὐτοῦ τὴν ὀρμὴν Φηλιξ ὑπαντήσας μετὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὀπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμύνης, ὥστε συμβολῆς γενομένης τὸν μὲν Αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρεῖν δὲ καὶ ζωγρηθῆναι πλείστους τῶν σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος σκεδασθὲν ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν ἕκαστον διαλαθεῖν.

(6)[264] Κατεσταλμένων δὲ καὶ τούτων ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλέγμασιν. οἱ γὰρ γόητες καὶ ληστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐνήγον καὶ πρὸς ἐλευθερίαν παρεκρότουν θάνατον ἐπιτιμώντες τοῖς πειθαρχοῦσιν τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρήσεσθαι λέγοντες τοὺς ἐκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. [265] μεριζόμενοι δὲ εἰς τὴν χώραν κατὰ λόχους διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας καὶ αὐτοὺς ἀνήρουν καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν, ὥστε τῆς ἀπονοίας αὐτῶν πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ οὗτος μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀνεροπιζέτο.

(7)[266] Ἐτέρα δὲ ταραχὴ συνίσταται περὶ Καισάρειαν τῶν ἀναμειγμένων Ἰουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ Σύρους στασιασάντων. οἱ μὲν γὰρ ἤξιον σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν Ἰουδαίων γεγονέναι τὸν κτίστην αὐτῆς λέγοντες: ἦν δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς: οἱ δὲ ἕτεροι τὸν οἰκιστὴν μὲν προσωμολόγουν Ἰουδαίων, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πόλιν Ἑλλήνων ἔφασαν: οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς ἐγκαθιδρῶσαι Ἰουδαίοις αὐτὴν ἀνατιθέντα. [267] διὰ ταῦτα δὲ ἡμφισβήτησαν ἑκάτεροι: προῆει δ' αὐτοῖς τὸ φιλόνηκον εἰς ὄπλα καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι παρ' ἀμφοῖν προεπήδων ἐπὶ μάχην: οὔτε γὰρ Ἰουδαίων οἱ γεραιοὶ τοὺς ἰδίους στασιαστὰς κατέχειν οἶοί τε ἦσαν καὶ τοῖς Ἑλλησιν αἰσχος ἐδόκει Ἰουδαίων ἐλαττοῦσθαι. [268] προεῖχον δ' οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωματῶν ἀλκῇ, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν τῇ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἀμύνη: τὸ γὰρ πλέον Ῥωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ Συρίας ἦν κατειλεγμένον καὶ καθάπερ συγγενεῖς ἦσαν πρὸς τὰς βοηθείας ἔτοιμοι. [269] τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φροντίς ἦν ἀναστέλλειν τὴν ταραχὴν καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐκόλαζον μάστιγι καὶ δεσμοῖς. οὐ μὴν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον παρωξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. [270] νικῶντας δὲ ποτε τοὺς Ἰουδαίους προελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ Φηλιξ μετ' ἀπειλῆς ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομένων ἐπιπέμψας τοὺς στρατιώτας ἀναιρεῖ συχνούς, ὧν διαρπαγῆναι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μενούσης δὲ τῆς στάσεως ἐπιλέξας ἐκατέρωθεν τοὺς γνωρίμους ἐπεμψεν πρέσβεις ἐπὶ Νέρωνα διαλεξομένους περὶ τῶν δικαίων.

(1)[271] Διαδεξάμενος δὲ παρὰ τούτου τὴν ἐπιτροπὴν ὁ Φῆστος τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπεξήει: τῶν γοῦν ληστῶν συνέλαβέν τε πλείστους καὶ διέφθειρεν οὐκ ὀλίγους. [272] ἀλλ' οὐχ ὁ μετὰ Φῆστον Ἀλβίνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγήσατο τῶν πραγμάτων, οὐκ ἔστιν δὲ ἦντινα κακουργίας ἰδεὰν παρέλειπεν. [273] οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἔκλεπτεν καὶ διήρπαζεν τὰς ἐκάστων οὐσίας, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ ληστεία δεδεμένους ὑπὸ τῆς παρ' ἐκάστοις βουλῆς ἢ τῶν προτέρων ἐπιτρόπων ἀπελύτρου τοῖς συγγενέσιν, καὶ μόνος ὁ μὴ δούς τοῖς δεσμοτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατελείπετο. [274] τηνικαῦτα καὶ τῶν νεωτερίζειν βουλομένων ἐν Ἱεροσολύμοις ἐθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασιν μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν Ἀλβίνον προσελάμβανον ὥστε τοῦ στασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν, τοῦ δημοτικοῦ δὲ τὸ μὴ χαῖρον ἡσυχία πρὸς τοὺς Ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. [275] ἕκαστος δὲ τῶν πονηρῶν ἴδιον στίφος ὑπεζωσμένος αὐτὸς μὲν ὡσπερ ἀρχιληστής ἢ τύραννος προανεῖχεν ἐκ τοῦ λόχου, τοῖς δορυφοροῦσι δὲ πρὸς ἀρπαγὰς τῶν μετριῶν κατεχρηῆτο. [276] συνέβαινε δὲ τοὺς μὲν ἀφηρημένους ὑπὲρ ὧν ἀγανακτεῖν ἔχρην σιωπᾶν, τοὺς ἀπληγὰς δὲ δέει τοῦ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν καὶ κολακεύειν τὸν ἄξιον κολάσεως. καθόλου δὲ ἡ μὲν παρησία πάντων περικέκοπτο, τυραννὶς δ' ἦν διὰ πλειόνων, καὶ τὰ σπέρματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἔκτοτε τῇ πόλει κατεβάλλετο.

(2)[277] Τοιοῦτον δ' ὄντα τὸν Ἀλβίνον ἀπέδειξεν ὁ μετ' αὐτὸν ἐλθὼν Γέσσιος Φλῶρος ἀγαθώτατον κατὰ σύγκρισιν. ὁ μὲν γε λάθρα τὰ πολλὰ καὶ μεθ' ὑποστολῆς ἐκακούρησεν, Γέσσιος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος παρανομίας ἐπόμπευσεν καὶ ὡσπερ ἐπὶ τιμωρία κατακρίτων πεμφθεὶς δῆμιος οὔτε ἀρπαγῆς τινα τρόπον οὔτε αἰκίας παρέλιπεν. [278] ἦν δὲ ἐν μὲν τοῖς ἐλεεινοῖς ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰσχροῖς ἀναιδέστατος. οὔτε δὲ πλεῖω τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχευεν οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπενόησεν. ᾧ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν μικρὸν ἐδόκει, πόλεις δ' ὅλας ἐξεδίδυσκε καὶ δῆμους ἀθρόους ἐλυμαινέτο καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι ληστεύειν ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. [279] διὰ γοῦν τὴν ἐκείνου πλεονεξίαν πάσας ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς πόλεις καὶ πολλοὺς τῶν πατριῶν ἠθῶν ἐξαναστάντας φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας.

(3)[280] Μέχρι μὲν οὖν ἐν Συρίᾳ Κέστιος Γάλλος ἦν διέπων τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ πρεσβεύσασθαί τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησεν κατὰ τοῦ Φλῶρου: παραγενόμενον δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης περιστὰς ὁ δῆμος οὐκ ἐλάττους τριακοσίων μυριάδων ἰκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας Φλῶρον ἐκεκράγεσαν: [281] ὁ δὲ παρῶν καὶ τῷ Κεστίῳ παρεστῶς διεχλεύαζεν τὰς φωνάς. ὁ γε μὴν Κέστιος τὴν ὀρμὴν τοῦ πλήθους καταστείλας καὶ δούς ἔμφασιν ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν Φλῶρον κατασκευάσειεν μετριώτερον, ὑπέστρεφεν εἰς Ἀντιόχειαν. [282] προέπεμπε δὲ αὐτὸν μέχρι Καισαρείας Φλῶρος ἐξαπατῶν καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει σκοπούμενος, ᾧ μόνῳ συγκρούσειν τὰς ἑαυτοῦ παρανομίας ὑπελάμβανε: [283] εἰρήνης μὲν γὰρ οὔσης κατηγοροὺς ἐξεῖν ἐπὶ Καισαρὸς Ἰουδαίους προσεδόκα, πραγματευσάμενος δὲ ἀπόστασιν αὐτῶν τῷ μείζονι κακῷ περισπάσειν τὸν ἔλεγχον ἀπὸ τῶν μετριωτέρων. ὁ μὲν οὖν, ὡς ἂν ἀπορραγεῖ τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινε αὐτοῖς τὰς συμφορὰς.

(4)[284] Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Καισαρέων Ἕλληνας νικήσαντες παρὰ Νέρωνι τῆς πόλεως ἄρχειν τὰ τῆς κρίσεως ἐκόμισαν γράμματα, καὶ προσελάμβανεν τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαίδεκάτῳ δὲ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας, Ἀρτεμισίου μηνός. [285] πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν οὐκ ἀξίαν ἔσχεν πρόφασιν: οἱ γὰρ ἐν Καισαρεία Ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες παρὰ χωρίον, οὗ δεσπότης ἦν τις Ἕλλην Καισαρεύς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐσπούδασαν τιμὴν πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες: [286] ὡς δ' ὑπερορῶν τὰς δεήσεις πρὸς ἐπήρειαν ἔτι καὶ παρωκοδόμει τὸ χωρίον ἐκείνος ἐργαστήρια κατασκευαζόμενος στενήν τε καὶ παντάπασιν βιαίαν πάροδον ἀπέλειπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες οἰκοδομεῖν ἐκάλουν. [287] ὡς δὲ τούτους εἶργεν τῆς βίας Φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν Ἰουδαίων, σὺν οἷς Ἰωάννης ὁ τελώνης. πείθουσι τὸν Φλῶρον ἀργυρίου ταλάντοις ὀκτῶ διακωλύσαι τὸ ἔργον. [288] ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποσχόμενος πάντα συμπράξειν, λαβῶν ἔξαισιν τῆς Καισαρείας εἰς Σεβαστὴν καὶ καταλείπει τὴν στάσιν αὐτεξούσιον, ὡσπερ ἄδειαν πεπρακῶς Ἰουδαίοις τοῦ μάχεσθαι.

(5)[289] Τῆς δ' ἐπιούσης ἡμέρας ἑβδομάδος οὔσης τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν συναθροισθέντων στασιαστῆς τις Καισαρεύς γάστραν καταστρέψας καὶ παρὰ τὴν εἴσοδον αὐτῶν θέμενος ἐπέθυεν ὄρνεις. τοῦτο τοὺς Ἰουδαίους ἀνηκέστως παρῶξυνεν ὡς ὑβρισμένων μὲν αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιασμένου δὲ τοῦ χωρίου. [290] τὸ μὲν οὖν εὐσταθὲς καὶ πρᾶον ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ἀναφεύγειν ᾤετο χρῆναι, τὸ στασιῶδες δὲ καὶ ἐν νεότητι φλεγμαῖνον ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. παρεσκευασμένοι δὲ εἰστήκεσαν οἱ τῶν

Καισαρέων στασιασταί, τὸν γὰρ ἐπιθύσοντα προπετόμφεσαν ἐκ συντάγματος, καὶ ταχέως ἐγένετο συμβολή. [291] προσελθὼν δὲ Ἰούκουνδος ὁ διακωλύειν τεταγμένος ἰππάρχης τὴν τε γάστραν αἶρει καὶ καταπαύειν ἐπειρᾶτο τὴν στάσιν. ἠττωμένου δ' αὐτοῦ τῆς τῶν Καισαρέων βίας Ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἀρπάσαντες ἀνεχώρησαν εἰς Νάρβατα: χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλεῖται σταδίους ἐξήκοντα διέχουσα τῆς Καισαρείας: [292] οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα πρὸς Φλῶρον ἐλθόντες εἰς Σεβαστὴν ἀπωδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ βοηθεῖν ἰκέτεον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτῶ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ συλλαβῶν ἔδησεν τοὺς ἄνδρας αἰτιώμενος ὑπὲρ τοῦ τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς Καισαρείας.

(6)[293] Πρὸς τοῦτο τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἔτι μέντοι τοὺς θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὲ Φλῶρος ὥσπερ ἠργολαβηκῶς ἐκριπίζειν τὸν πόλεμον, πέμψας εἰς τὸν ἱερὸν θησαυρὸν ἐξαιρεῖ δεκαεπτὰ τάλαντα σκηψάμενος εἰς τὰς Καίσαρος χρείας. [294] σύγχυσις δ' εὐθέως εἶχεν τὸν δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς διαπρυσίαις τὸ Καίσαρος ἀνεκάλουν ὄνομα καὶ τῆς Φλῶρου τυραννίδος ἐλευθεροῦν σφᾶς ἰκέτεον. [295] ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστους εἰς τὸν Φλῶρον ἐκεκράγεσαν καὶ κανοῦν περιφέροντες ἀπήτουν αὐτῷ κέρματα καθάπερ ἀκλήρω καὶ τάλαιπῶρω. τούτοις οὐκ ἀνετράπη τὴν φιλαργυρίαν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μᾶλλον χρηματίσασθαι παρωργίσθη. [296] δέον γοῦν εἰς Καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τοῦ πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον καὶ τῆς ταραχῆς ἀνελεῖν τὰς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μετὰ στρατιᾶς ἰππικῆς τε καὶ πεζικῆς ἐπὶ Ἱεροσολύμων ὤρμησεν, ἵνα τοῖς Ῥωμαίων ὄπλοις ἐργάσῃται καὶ τῷ δέει καὶ ταῖς ἀπειλαῖς περιδύσῃ τὴν πόλιν.

(7)[297] Ὁ δὲ δῆμος προδυσωπῆσαι τὴν ὀρμὴν αὐτοῦ βουλόμενος ὑπαντᾷ τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας καὶ τὸν Φλῶρον θεραπευτικῶς ἐκδέχεται παρεσκευάσατο. [298] κάκεινος προπέμψας σὺν ἰππεῦσιν πενήκοντα Καπίτωνα ἑκατοντάρχη ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσεν καὶ μὴ πρὸς ὃν οὕτως ἐλοιδόρησαν αἰσχυρῶς εἰρωνεύεσθαι τὰς νῦν φιλοφρονήσεις: [299] δεῖν γὰρ αὐτοὺς, εἶπερ γενναῖοί εἰσιν καὶ παρρησιασταί, σκώπτειν μὲν αὐτὸν καὶ παρόντα, φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὄπλοις φιλελευθέρους. [300] τούτοις καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν περὶ Καπίτωνα ἰππέων εἰς μέσον φερομένων, διεσκεδάσθη πρὶν ἀσπᾶσασθαι τὸν Φλῶρον ἢ τοῖς στρατιώταις φανερόν ποιῆσαι τὸ πειθῆνιον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μετὰ δέους καὶ ταπεινότητος ἐνυκτέρευσαν.

(8)[301] Φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεταί, τῇ δ' ὑστεραία βῆμα πρὸ αὐτῶν θέμενος καθέζεται, καὶ προσελθόντες οἱ τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ τὸ τε γνωριμώτατον τῆς πόλεως παρέστησαν τῷ βήματι. [302] τούτοις ὁ Φλῶρος ἐκέλευσεν τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος αὐτοὺς ἀπολαύσειν τῆς ἀμύνης, εἰ μὴ προάγοιεν τοὺς αἰτίους. οἱ δὲ τὸν μὲν δῆμον ἀπέφηναν εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ παραφθεγξαμένοις ἠτοῦντο συγγνώμη: [303] ἐν γὰρ τοσοῦτῳ πλήθει θαυμαστὸν μὲν οὐδὲν εἶναι τινὰς θραυστέρους καὶ δι' ἡλικίαν ἄφρονας, ἀμήχανον δὲ τῶν ἡμαρτηκῶτων τὴν διάκρισιν ἐκάστου μετανοοῦντος καὶ δι' ἃ δέδρακεν ἀρνούμενου. [304] δεῖν μέντοι γε ἐκείνους, εἰ προνοεῖ τῆς κατὰ τὸ ἔθνος εἰρήνης καὶ βούλεται Ῥωμαίοις περισώζειν τὴν πόλιν, μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀκαταιτιάτους συγγνώμην καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήσασιν ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον.

(9)[305] Πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τὴν ἄνω καλουμένην ἀγορὰν καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δ' ἐπιθυμία κέρδους προσλαβόντες ἡγεμονικὴν παρακέλευσιν οὐ μόνον ἐφ' ὃν ἐπέμφθησαν τόπον ἤρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας ἔσφαζον τοὺς οἰκῆτορας. [306] φυγὴ δ' ἦν ἐκ τῶν στενωπῶν καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, τρόπος τε ἀρπαγῆς οὐδεὶς παρελείπετο, καὶ πολλοὺς τῶν μετρίων συλλαβόντες ἐπὶ τὸν Φλῶρον ἀνήγον: οὐς μάστιξιν προαικισάμενος ἀνεσταύρωσεν. [307] ὁ δὲ σύμπας τῶν ἐκείνης ἀπολομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς σὺν γυναιξίν καὶ τέκνοις, οὐδὲ γὰρ νηπίων ἀπέσχοντο, περὶ τριάκοντα καὶ ἑξακοσίους συνήχθη. [308] βαρυτέραν τε ἐποίει τὴν συμφορὰν τὸ καινὸν τῆς Ῥωμαίων ἀμότητος: ὁ γὰρ μηδεὶς πρότερον τότε Φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἰππικῶν τάγματος μαστιγῶσαι τε πρὸ τοῦ βήματος καὶ σταυρῶ προσηλῶσαι, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος Ἰουδαίων ἀλλὰ γοῦν τὸ ἀξίωμα Ῥωμαικὸν ἦν.

XV

(1)[309] Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ μὲν βασιλεὺς Ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως Ἀλεξάνδρῳ συνησθεῖη πεπιστευμένῳ τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ Νέρωνος καὶ πεμφθέντι διέπειν.

[310] τὴν ἀδελφὴν δὲ αὐτοῦ Βερνίκην παροῦσαν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ τὴν παρανομίαν τῶν στρατιωτῶν θεωμένην δεινὸν εἰσήει πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχους ἑαυτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς Φλῶρον ἐδέετο παύσασθαι τοῦ φόνου. [311] καὶ ὁ μὲν οὔτε εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀναιρουμένων οὔτε εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς παρακαλούσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τῶν ἀρπαγῶν ἀποβλέπων παρήκουσεν. [312] ἡ δ' ὁρμὴ τῶν στρατιωτῶν ἐλύσθησεν καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος: οὐ μόνον γοῦν ἐν ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοὺς ἀλισκομένους καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἔφθη, κάκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς δεδοικυῖα τὴν τῶν στρατιωτῶν ἔφοδον. [313] ἐπεδήμει δ' ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ θεῷ: τοὺς γὰρ ἢ νόσῳ καταπονούμενους ἢ τισὶν ἄλλαις ἀνάγκαις ἔθος εὐχεσθαι πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν ἧς ἀποδώσειν μέλλοιεν θυσίας οἴνου τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρῆσεσθαι τὰς κόμας. [314] ἃ δὲ καὶ τότε τελοῦσα Βερνίκη γυμνόπους τε πρὸ τοῦ βήματος ἰκέτευε τὸν Φλῶρον καὶ πρὸς τῷ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὴν τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπέειρασεν.

(2)[315] Ταῦτα μὲν οὖν ἑξκαιδεκάτῃ μηνὸς Ἀρτεμισίου συνηνέχθη, τῇ δ' ἐπιούσῃ τὸ μὲν πλῆθος ὑπερπαθῆσαν εἰς τὴν ἄνω συνέρρευσε ἀγορὰν καὶ βοαῖς ἑξαισιόις περὶ τῶν ἀπολωλότων ἀνωδύρετο: τὸ πλεόν δὲ ἦσαν εἰς τὸν Φλῶρον ἐπίφθονοι φωναί. [316] πρὸς ὃ δέισαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσιν τὰς ἐσθήτας περιεορήξαντο καὶ προσπίπτοντες ἕκαστος ἐδέοντο παύσασθαι καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς ἀνήκεστόν τι τὸν Φλῶρον ἐρεθίζειν. [317] ἐπείσθη δὲ τὸ πλῆθος ταχέως αἰδοῖ τε τῶν παρακαλούντων καὶ κατ' ἐλπίδα τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν Φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν.

(3)[318] Ὁ δὲ σβεσθείσης τῆς ταραχῆς ἤχθετο καὶ πάλιν αὐτὴν ἀνάψαι πραγματευόμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται καὶ μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσιν τοῖς ἀπὸ Καισαρείας ἀνιούσιν στρατιώταις: παρεγίνοντο δὲ δύο σπεῖραι. [319] τῶν δ' ἔτι συγκαλούντων τὸ πλῆθος προπέμψας διεδήλου τοῖς τῶν σπειρῶν ἑκατοντάρχους, ὅπως παραγγείλωσιν τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς μῆτε ἀντασπάσασθαι τοὺς Ἰουδαίους καὶ μὴ κατ' αὐτοῦ φθέγγωνται, χρήσασθαι τοῖς ὄπλοις. [320] οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὴν πληθὺν συναγαγόντες ὑπαντῶν τοῖς Ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸ ἀνηκέστου πάθους τὰς σπεύρας δεξιούσθαι. τούτοις τὸ στασιῶδες ἠπέιθει, καὶ διὰ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρρεπεν πρὸς τοὺς θραυστέρους.

(4)[321] Ἐνθα δὲ πᾶς μὲν ἱερεὺς πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες καὶ τὸν κόσμον, ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς, ἀναλαβόντες κιθαρισταὶ τε καὶ ὕμνωδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προσέπιπτον καὶ κατηντιβόλουν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς καὶ μὴ πρὸς ἀρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων Ῥωμαίους ἐρεθίσαι. [322] τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν καταμωμένους μὲν τὴν κεφαλὴν κόνει, γυμνοὺς δὲ τὰ στέγνα τῶν ἐσθήτων διεορηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἰκέτευον μὴ δι' ἐλαχίστης πλημμελείας προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ἐπιθυμοῦσιν πορθῆσαι: [323] τίνα γὰρ ἢ τοῖς στρατιώταις φέρειν ὠφέλειαν τὸν ἀπὸ Ἰουδαίων ἀσπασμὸν ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων τὸ μὴ νῦν προελθεῖν; [324] εἰ δὲ δὴ δεξιῶσαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, Φλώρω μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδήσειν δ' αὐτοὺς τὴν πατρίδα καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλεόν. ἄλλως τε καὶ τὸ πείθεσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, δέον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον συναναγκάζειν κάκεῖνους συνευγνωμονεῖν, δεινῆς ἀκρασίας εἶναι.

(5)[325] Τούτοις μελισσόμοι τὸ πλῆθος ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν οὐς μὲν ἀπειλαῖς οὐς δὲ αἰδοῖ κατέστειλαν. ἔπειτα ἐξηγούμενοι μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπήντων καὶ πλησίον γενομένους ἠσπάσαντο: τῶν δὲ μηδὲν ἀποκριναμένων οἱ στασιασταὶ Φλώρου κατεβόων. [326] τοῦτο ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον: αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται περισχόντες αὐτοὺς ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες συνεπάτου. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δ' ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. [327] δεινὸς δὲ περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν, καὶ φθάνειν ἑκάστου σπεύδοντος βραδυτέρα μὲν ἢ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σφαλέντων ἀπώλεια δεινὴ: πνιγόμενοι γὰρ καὶ κλώμενοι πλήθει τῶν ἐπιβαινόντων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφήν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. [328] συνέπιπτον δὲ καὶ στρατιῶται παίοντες ἀνέδην τοὺς καταλαμβανομένους καὶ διὰ τῆς Βεθεζὰ καλουμένης ἀνεώθουν τὸ πλῆθος βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τοῦ τε ἱεροῦ καὶ τῆς Ἀντωνίας: ὧν καὶ Φλώρος ἐφιέμενος ἐξῆγε τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. [329] διήμαρτέν γε μὴν τῆς ἐπιβολῆς: ὁ γὰρ δῆμος ἀντικρὺς ἐπιστραφεὶς εἶργεν τῆς ὁρμῆς, καὶ διαστάντες ἐπὶ τῶν τεγῶν τοὺς Ῥωμαίους ἔβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθεν βέλεσιν καὶ διακόψαι τὸ τοὺς στενωποὺς ἐμφράξαν πλῆθος ἀσθενήσαντες ἀνεχώρουν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον.

(6)[330] Οί δὲ στασιασταὶ δέισαντες μὴ πάλιν ἐπελθῶν ὁ Φλώρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ διὰ τῆς Ἀντωνίας, ἀναβάντες εὐθέως τὰς συνεχεῖς στοὰς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν Ἀντωνίαν διέκοψαν. [331] τοῦτ' ἔψυξεν τὴν Φλώρου πλεονεξίαν: τῶν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος καὶ διὰ τοῦτο παρελθεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τὴν Ἀντωνίαν, ὡς ἀπερράγησαν αἱ στοαί, τὴν ὀρμὴν ἀνετράπη, καὶ μεταπεμφάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλὴν αὐτὸς μὲν ἐξίεναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὰν δ' ἐγκαταλείψειν αὐτοῖς ὅσῃν ἂν ἀξιώσωσιν. [332] τῶν δὲ πάντα περὶ ἀσφαλείας καὶ τοῦ μηδὲν νεωτερίσειν ὑποσχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μέντοι τὴν μαχεσαμένην: πρὸς γὰρ ταύτην ἀπεχθῶς δι' ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος: ἀλλάξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἤξιουν, μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν.

XVI

(1)[333] Ἐτέραν δὲ ἐπιβολὴν τῷ πολέμῳ ποριζόμενος ἐπέστελλεν Κεστίῳ Ἰουδαίων ἀπόστασιν καταψευδόμενος τὴν τε ἀρχὴν τῆς μάχης περιθείς αὐτοῖς καὶ δρᾶσαι λέγων ἐκείνους ἃ πεπόνθεσαν. οὐ μὴν οὐδ' οἱ τῶν Ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν, ἀλλ' αὐτοὶ τε καὶ Βερνίκη τῷ Κεστίῳ περὶ ὧν Φλώρος εἰς τὴν πόλιν παρηνόμησεν ἔγραφον. [334] ὁ δὲ τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνοὺς μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. τοῖς μὲν οὖν αὐτὸν ἐδόκει Κέστιον μετὰ στρατιᾶς ἀναβαίνειν ἢ τιμωρησόμενον τὴν ἀπόστασιν, εἰ γέγονεν, ἢ βεβαιότερους καταστήσοντα Ἰουδαίους καὶ συμμένοντας, αὐτῷ δὲ προπέμψαι τῶν ἐταίρων τὸν κατασκεψόμενον τὰ πράγματα καὶ τὰ φρονήματα τῶν Ἰουδαίων πιστῶς ἀναγγελοῦντα. [335] πέμπει δὴ τινα τῶν χιλιάρχων Νεαπολιτανόν, ὃς ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ὑποστρέφοντι περιτυχῶν Ἀγρίππᾳ τῷ βασιλεῖ κατὰ Ἰάμνεια τὸν τε πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν.

(2)[336] Ἐνθα καὶ Ἰουδαίων οἱ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς καὶ ἡ βουλὴ παρῆν δεξιουμένη τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τὴν εἰς ἐκείνον θεραπείαν ἀπαδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς καὶ τὴν Φλώρου διεξήεσαν ὠμότητα. [337] πρὸς ἣν ἡγανάκτει μὲν Ἀγρίππας, στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς οὐς ἡλείει Ἰουδαίους μετέφερον, ταπεινοῦν αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα καὶ τῷ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι παθεῖν τῆς ἀμύνης ἀποτρέπων. [338] οἱ μὲν οὖν, ὡς ἂν ὄντες ἔκκριτοι καὶ διὰ τὰς ἑαυτῶν κτήσεις ἐπιθυμοῦντες εἰρήνης, συνίεσαν εὐνοικὴν τὴν ἐπίπληξιν τοῦ βασιλέως: ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ ἑξήκοντα προελθὼν σταδίους ἐδεξιούτο τὸν Ἀγρίππαν καὶ τὸν Νεαπολιτανόν. [339] ἐκώκυον δὲ καὶ τῶν ἀπεσφαγμένων αἱ γυναῖκες προεκθέουσαι, καὶ πρὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμούς τραπόμενος ἐπικουρεῖν τὸν Ἀγρίππαν ἰκέτευεν, τοῦ τε Νεαπολιτανοῦ κατεβόων ὅσα πάθοιεν ὑπὸ Φλώρου καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν τὴν τε ἀγορὰν ἡρημωμένην ἐπεδείκνυσαν καὶ πεπορημένας τὰς οἰκίας. [340] ἔπειτα δι' Ἀγρίππα πείθουσι τὸν Νεαπολιτανόν σὺν ἐνὶ θεράποντι περιελθεῖν μέχρι τοῦ Σιλωᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῶ Ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις Ῥωμαίοις ἅπασιν εἶκοντας, μόνῳ δ' ἀπεχθανομένους Φλώρῳ δι' ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ ὡς διοδεύσας πείραν ἱκανὴν ἔλαβεν τῆς πραότητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀναβαίνει. [341] ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοῦ τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην προτρεψάμενος καὶ τοῦ θεοῦ προσκυνήσας ὅθεν ἐξῆν τὰ ἅγια πρὸς Κέστιον ἐπανήει.

(3)[342] Τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τραπόμενον πέμπειν κατὰ Φλώρου πρέσβεις ἡξίου πρὸς Νέρωνα καὶ μὴ σιωπῶντας ἐπὶ τοσοῦτῳ φόνῳ καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως: δόξειν γὰρ αὐτοῖς κατάρξαι τῶν ὄπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιτο τὸν κατάρξαντα: [343] φανεροὶ δ' ἦσαν οὐκ ἡρεμήσοντες, εἰ τὴν πρεσβείαν τις ἀποκωλύει. Ἀγρίππα δὲ τὸ μὲν χειροτονεῖν Φλώρου κατηγοροὺς ἐπίφθονον, τὸ περιδεῖν δὲ Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκριπισθέντας οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελεῖς κατεφαίνετο. [344] προσκαλεσάμενος δὲ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος καὶ παραστησάμενος ἐν περιόπτῳ τὴν ἀδελφὴν Βερνίκην ἐπὶ τῆς Ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, Ἀγρίππας ἔλεξεν τοιαύδε.

(4)[345] Ἐἰ μὲν ἑώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν Ῥωμαίοις ὠρμημένους καὶ μὴ τοῦ δήμου τὸ καθαρῶτατον καὶ εἰλικρινέστατον εἰρήνην ἄγειν προσηρημένους, οὐτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρρησα: περισσὸς γὰρ ὑπὲρ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων [ἡ] πρὸς τὸ χειρὸν ὁμόνοια. [346] ἐπεὶ δὲ τινὰς μὲν ἡλικία τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἄπειρος, τινὰς δὲ ἐλπίς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, ἐνίοις δὲ πλεονεξία τις παροξύνει καὶ τὸ παρὰ τῶν ἀσθενεστέρων, ἐὰν τὰ πράγματα συγχυθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοὶ τε σωφρονοισθέντες μεταβάλλωνται καὶ μὴ τῆς ἐνίων

κακοβουλίας οί αγαθοί παραπολαύσωσιν, ᾤθηθην δεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἂ νομίζω συμφέρειν. [347] θορυβήση δέ μοι μηδεὶς, ἂν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκοῦη: τοῖς μὲν γὰρ ἀνηκέστως ἐπὶ τὴν ἀπόστασιν ὠρμημένοις ἔνεστι καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν παραίνεσιν ταῦτα φρονεῖν, ἐμοὶ δὲ διαπίπτει καὶ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἂν μὴ παρὰ πάντων ἡσυχία γένηται. [348] οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιτρόπων ὕβρεις καὶ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἐγκώμια τραγωδοῦσιν, ἐγὼ δὲ πρὶν ἐξετάζειν τίνες ὄντες καὶ τίσιν ἐπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον διαζεύξω τὴν συμπλοκὴν τῶν προφάσεων. [349] εἰ μὲν γὰρ ἀμύνεσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνύνετε τὴν ἐλευθερίαν; εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἠγεῖσθε, περισσὴ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἢ μέμψις: καὶ γὰρ ἐκείνων μετριοζόντων αἰσχρὸν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. [350] σκοπεῖτε δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τούτων ὡς ἔστιν μικρὰ τοῦ πολεμεῖν ἢ ὑπόθεσις, καὶ πρῶτά γε τὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐγκλήματα: θεραπεύειν γὰρ, οὐκ ἐρεθίζειν χρὴ τὰς ἐξουσίας: [351] ὅταν δὲ τῶν μικρῶν ἀμαρτημάτων τοὺς ἐξονειδισμοὺς ποιήσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τοὺς ὀνειδιζομένους ἀπελέγχετε, καὶ παρέντες τὸ λάθρα καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν πορθοῦσι φανερώς. οὐδὲν δὲ οὕτως τὰς πληγὰς ὡς τὸ φέρειν ἀναστέλλει, καὶ τὸ τῶν ἀδικουμένων ἡσυχίον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεται διατροπή. [352] φέρε δ' εἶναι τοὺς Ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀνηκέστως χαλεπούς: οὐπω Ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς οὐδὲ Καῖσαρ, πρὸς οὓς αἰρεῖσθε τὸν πόλεμον: οὐδὲ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἤκει τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνων, οὐδὲ γε τοὺς ὑπὸ τὴν ἀνατολήν οἱ ἀφ' ἐσπέρας ἐπιβλέπουσιν: ἀλλ' οὐδὲ ἀκούειν ταχέως τὰ ἐντεῦθεν ἐκεῖ ῥάδιον. [353] ἄτοπον δὲ καὶ δι' ἓνα πολλοῖς καὶ διὰ μικρὰς αἰτίας τηλικούτοις καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἂ μεμφόμεθα πολεμεῖν. [354] καὶ τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων ταχεῖα γένοιτ' ἂν διόρθωσις: οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ἐπίτροπος μένει διὰ παντός, καὶ τοὺς διαδεξομένους εἰκὸς ἐλεύσεσθαι μετριοτέρους: κινήντα δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον οὔτε ἀποθέσθαι ῥάδιον δίχα συμφορῶν οὔτε βαστάζειν. [355] ἀλλὰ μὴν τό γε νῦν ἐλευθερίας ἐπιθυμεῖν ἄωρον, δέον ὑπὲρ τοῦ μηδὲ ἀποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον: ἢ γὰρ πείρα τῆς δουλείας χαλεπή, καὶ περὶ τοῦ μηδ' ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἀγὼν δίκαιος. [356] ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφιστάμενος, αὐθάδης δούλος ἔστιν, οὐ φιλελεύθερος. τότε τοιγαροῦν ἐχρῆν πάνθ' ὑπὲρ τοῦ μὴ δέξασθαι Ῥωμαίους ποιεῖν, ὅτε ἐπέβαιναν τῆς χώρας Πομπηῖος. [357] ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν καὶ χρήμασιν καὶ σώμασιν καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῶ διακείμενοι πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς Ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ ἀντέσχον: ὑμεῖς δὲ οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐκ διαδοχῆς παρεληφότες, τοῖς πράγμασιν δὲ τῶν πρώτων ὑπακουσάντων τοσοῦτον ἐλαττούμενοι, πρὸς ὅλην ἀνθίστασθε τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν; [358] καὶ Ἀθηναῖοι μὲν οἱ περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παραδόντες ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερήφανον Ξέρξην διὰ γῆς πλεύσαντα καὶ διὰ θαλάσσης ὀδεύσαντα καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσιν, πλατυτέραν δὲ τῆς Εὐρώπης τὴν στρατιὰν ἄγοντα, οἷα δραπέτην ἐπὶ μιᾶς νηὸς διώξαντες, περὶ δὲ τῆ μικρᾷ Σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην Ἀσίαν κλάσαντες νῦν δουλεύουσιν Ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς Ἑλλάδος πόλιν διοικεῖ τὰ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας προστάγματα. [359] Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ Θερμοπύλας καὶ Πλαταιὰς καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν Ἀσίαν Ἀγησίλαον ἀγαπῶσιν τοὺς αὐτοὺς δεσπότας, [360] καὶ Μακεδόνες ἔτι φανταζόμενοι Φίλιππον καὶ τὴν σὺν Ἀλεξάνδρῳ παρασπεύρουσαν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὀρώντες, φέρουσιν τὴν τοσαύτην μεταβολὴν καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν ἢ τύχη προσκυνοῦσιν. [361] ἀλλὰ τε ἔθνη μυρία πλείονος γέμοντα πρὸς ἐλευθερίαν παρρησίας εἶκει: μόνοι δ' ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποῖα στρατιᾶ ποίοις πεποιθότες ὄπλοις; ποῦ μὲν ὁ στόλος ὑμῖν διαληψόμενος τὰς Ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δ' οἱ ταῖς ἐπιβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; [362] πρὸς Αἰγυπτίους ἄρα καὶ πρὸς Ἀραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ περισκέψεσθε τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μετρήσετε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; οὐ τὰ μὲν ἡμέτερα καὶ τῶν προσοίκων ἔθνων ἠττήθη πολλάκις, ἢ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς διὰ τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος; [363] μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλεόν: οὐ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος Εὐφράτης ὑπὸ τὴν ἀνατολήν οὐδὲ τῶν προσαρκτίων ὁ Ἴστρος ἢ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρευνηθεῖσα Λιβύη καὶ Γάδειρα πρὸς ἐσπέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἕτεραν ἐζήτησαν οἰκουμένην καὶ μέχρι τῶν ἀνιστορήτων πρότερον Βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὄπλα. [364] τί οὖν; ὑμεῖς πλουσιώτεροι Γαλατῶν, ἰσχυρότεροι Γερμανῶν, Ἑλλήνων συνετώτεροι, πλείους τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἔστε πάντων; τί τὸ πεποισθὸς ὑμᾶς κατὰ Ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. [365] πόσῳ μᾶλλον Ἕλλησιν, οἱ τῶν ὑφ' ἡλίῳ πάντων προύχοντες εὐγενεῖα καὶ τοσαύτην νεμόμενοι χώραν ἐξ Ῥωμαίων ὑπέικουσιν ῥάβδοις, τοσαύταις δὲ καὶ Μακεδόνες οἱ δικαιοτέρων ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. [366] τί δ' αἱ πεντακόσιοι τῆς Ἀσίας πόλεις; οὐ δίχα φρουρᾶς ἓνα προσκυνοῦσιν ἡγεμόνα καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί χρὴ λέγειν Ἠνιόχους τε καὶ Κόλχους καὶ τὸ τῶν Ταύρων φύλον, Βοσπορανοὺς τε καὶ τὰ περὶ οὐκίκα τοῦ

Πόντου καὶ τῆς Μαιώτιδος ἔθνη; [367] παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδ' οἰκειὸς ἐγιγνώσκετο δεσπότης, νῦν δὲ τρισχιλίους ὀπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ τεσσαράκοντα ναῦς μακρὰι τὴν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν. [368] πόσα Βιθυνία καὶ Καππαδοκία καὶ τὸ Παμφύλιον ἔθνος Λύκιοί τε καὶ Κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν χωρὶς ὄπλων φορολογοῦνται; τί δαί; Θραῖκες οἱ πέντε μὲν εὖρος ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διειληφότες, τραχυτέραν τε καὶ πολλῶ τῆς ὑμετέρας ὀχυρωτέραν καὶ βαθεῖ κρυμῶ τοὺς ἐπιστρατεύσοντας ἀνακόπτουσαν, οὐχὶ δισχιλίους Ῥωμαίων ὑπακούουσιν φρουροῖς; [369] οἱ δ' ἀπὸ τούτων Ἰλλυριοὶ τὴν μέχρι Δαλματίας ἀποτεμονομένην Ἰστρῶ κατοικοῦντες, οὐ δυσὶν μόνοις τάγμασιν ὑπέικουσιν, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς Δακῶν ἀνακόπτουσιν ὀρμάς; [370] οἱ δὲ τοσαυτάκις πρὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες Δαλμάται καὶ πρὸς τὸ μόνον αἰεὶ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν πάλιν ἀποστήναι, νῦν οὐχ ὑφ' ἐνὶ τάγματι Ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; [371] ἀλλὰ μὴν εἴ γέ τινας εἰς ἀπόστασιν ὠφείλον ἀφορμαὶ μεγάλαι παροξύνειν, μάλιστα Γαλάτας ἐχρῆν τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀνατολῆς μὲν ταῖς Ἄλπεσιν πρὸς ἄρκτω δὲ Ῥήνω ποταμῶ, μεσημβρινοῖς δὲ τοῖς Πυρρηναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῶ δὲ πρὸς δυσμῶν. [372] ἀλλὰ καίτοι τηλικαῦτα μὲν ἔρηκ περιβεβλημένοι, πέντε δὲ καὶ τριακοσίοις πληθύοντες ἔθνεσιν, τὰς δὲ πηγὰς, ὡς ἂν τις εἴποι, τῆς εὐδαιμονίας ἐπιχωρίους ἔχοντες καὶ τοῖς ἀγαθοῖς σχεδὸν ὅλην ἐπικλύζοντες τὴν οἰκουμένην, ἀνέχονται Ῥωμαίων πρόσδοδος ὄντες καὶ ταμιευόμενοι παρ' αὐτῶν τὴν οἰκείαν εὐδαιμονίαν. [373] καὶ τοῦθ' ὑπομένουσιν οὐ διὰ φρονημάτων μαλακίαν οὐδὲ δι' ἀγένειαν, οἱ γὰρ διήνεγκαν ὀγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ τῆς δυνάμεως Ῥωμαίων καὶ τὴν τύχην καταπλαγέντες, ἥτις αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τῶν ὄπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ διακοσίοις στρατιώταις δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. [374] οὐδὲ Ἰβηροὶν ὁ γεωργούμενος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐξήρκεσεν πόλεμον οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ Ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα φύλά τε Λουσιτανῶν καὶ Καντάβρων ἀρειμάνια οὐδὲ γείτων ὠκεανὸς φοβεράν καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις ἀμπωτὴν ἐπάγων, [375] ἀλλ' ὑπὲρ τὰς Ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὄπλα καὶ διὰ νεφῶν ὀδεύσαντες τὰ Πυρρηναῖα ὄρη καὶ τούτους ἐδουλώσαντο Ῥωμαῖοι: φρουρὰ δ' ἤρκεσεν τῶν οὕτως δυσμάχων καὶ τοσοῦτον ἀπρωκισμένων ἐν τάγμα. [376] τίς ὑμῶν οὐκ ἀκοῆ παρείληφεν τὸ Γερμανῶν πλήθος; ἀλκὴν μὲν γὰρ καὶ μεγέθη σωμάτων εἶδετε δήπου πολλάκις, ἐπεὶ πανταχοῦ Ῥωμαῖοι τοὺς τούτων αἰχμαλώτους ἔχουσιν. [377] ἀλλ' οὗτοι γῆν μὲν ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω δὲ τῶν σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα καὶ τὴν μὲν ψυχὴν θανάτου καταφρονοῦσαν, τοὺς δὲ θυμοὺς τῶν ἀγριωτάτων θηρίων σφοδροτέρους, Ῥήνον τῆς ὀρμῆς ὄρον ἔχουσιν καὶ Ῥωμαίων ὀκτώ τάγμασιν δαμαζόμενοι δουλεύουσιν μὲν ἀλόντες, τὸ δ' ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῆ διασώζεται. [378] σκέψασθε δὲ καὶ τὸ Βρεττανῶν τεῖχος οἱ τοῖς Ἰεροσολύμων τεύχεσιν πεποιοῦτες: καὶ γὰρ ἐκείνους περιβεβλημένους ὠκεανὸν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οὐκ ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦντας πλεύσαντες ἐδουλώσαντο Ῥωμαῖοι, τέσσαρα δὲ τάγματα τὴν τοσαύτην νῆσον φυλάσσει. [379] καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ Πάρθοι, τὸ πολεμικώτατον φύλον, τοσοῦτων ἄρχοντες ἔθνῶν καὶ τηλικαύτην περιβεβλημένοι δύναμιν ὀμήρους πέμπουσιν Ῥωμαίοις, καὶ ἔστιν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας ἰδεῖν ἐν εἰρήνης προφάσει δουλεύουσαν τὴν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς εὐγένειαν. [380] πάντων δὲ σχεδὸν τῶν ὑφ' ἡλίω τὰ Ῥωμαίων ὄπλα προσκυνούντων ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε μὴδὲ τὸ Καρχηδονίων τέλος σκοποῦντες, οἱ τὸν μέγαν αὐχοῦντες Ἀννίβαν καὶ τὴν ἀπὸ Φοινίκων εὐγένειαν ὑπὸ τὴν Σκιπίωνος δεξιάν ἔπεσον; [381] οὔτε δὲ Κυρηνάιοι, τὸ Λακῶνων γένος, οὔτε Μαρμαρίδαι, τὸ μέχρι τῆς διψάδος ἐκτεταμένον φύλον, οὐθ' αἱ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούουσιν Σύρταις Νασαμῶνές τε καὶ Μαῦροι καὶ τὸ Νομάδων ἄπειρον πλήθος τὰς Ῥωμαίων ἀνέκοψαν ἀρετάς. [382] τὴν δὲ τρίτην τῆς οἰκουμένης μοῖραν, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥάδιον, ὀριζομένην Ἀτλαντικῶ τε πελάγει καὶ στήλαις Ἡρακλείοις καὶ μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης τοὺς ἀπίρους νέμουσαν Αἰθίοπας ἐχειρώσαντο μὲν ὅλην, [383] χωρὶς δὲ τῶν ἐτησίων καρπῶν, οἱ μῆσιν ὀκτώ τὸ κατὰ τὴν Ῥώμην πλήθος τρέφουσιν, καὶ ἐξῶθεν παντοίως φορολογοῦνται καὶ ταῖς χρεῖαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἐτόιμους τὰς εἰσφορὰς, οὐδὲν τῶν ἐπιταγμάτων ὡσπερ ὑμεῖς ὕβριν ἡγούμενοι καίπερ ἐνὸς τάγματος αὐτοῖς παραμένοντος. [384] καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῖν τὴν Ῥωμαίων ὑποδεικνύναι δύναμιν παρὸν ἐξ Αἰγύπτου τῆς γειτνιώσης, [385] ἥτις ἐκτεινομένη μέχρις Αἰθιοπῶν καὶ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ὄρμος τε οὕσα τῆς Ἰνδικῆς, πεντήκοντα πρὸς ταῖς ἑπτακοσίοις ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων δίχα τῶν Ἀλεξάνδρειαν κατοικούντων, ὡς ἔνεστιν ἐκ τῆς καθ' ἐκάστην κεφαλὴν εἰσφορὰς τεκμήρασθαι, τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν οὐκ ἀδοξεῖ, καίτοι πηλίκον ἀποστάσεως κέντρον ἔχουσα τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλήθους τε ἀνδρῶν ἔνεκα καὶ πλοῦτου πρὸς δὲ μεγέθους: [386] μῆκος μὲν γὰρ αὐτῆς τριακόνα σταδίων, εὖρος δ' οὐκ ἔλαττον δέκα, τοῦ δὲ ἐνιαυσιαίου παρ' ὑμῶν φόρου καθ' ἓνα μῆνα πλέον Ῥωμαίοις παρέχει καὶ τῶν

χρημάτων ἔξωθεν τῆ Ῥώμῃ σῖτον μηνῶν τεσσάρων: τετείχισται δὲ πάντοθεν ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις ἢ θαλάσσαις ἀλιμένοις ἢ ποταμοῖς ἢ ἔλεσιν. [387] ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον εὐρέθη τῆς Ῥωμαίων τύχης, δύο δ' ἐγκαθήμενα τῆ πόλει τάγματα τὴν βαθειαν Αἴγυπτον ἅμα τῆ Μακεδόνων εὐγενεία χαλινοῖ. [388] τίνας οὖν ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς ἀουκίτου παραλήψεσθε συμμαχούς; οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης πάντες εἰσὶν Ῥωμαῖοι, εἰ μὴ τις ὑπὲρ Εὐφράτην ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ἀδιαβηνῆς ὁμοφύλους οἶεται προσαμυνεῖν, [389] οἱ δ' οὔτε δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συνεμπλέξουσιν ἑαυτούς, οὔτε βουλευσαμένοις κακῶς ὁ Πάρθος ἐπιτρέψει: πρόνοια γὰρ αὐτῷ τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐκεχειρίας, καὶ παραβαίνειν οἰήσεται τὰς σπονδάς, ἂν τις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπὶ Ῥωμαίους ἦ. [390] λοιπὸν οὖν ἐπὶ τὴν τοῦ θεοῦ συμμαχίαν καταφευκτέον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο παρὰ Ῥωμαίους τέτακται: δίχα γὰρ θεοῦ συστῆναι τηλικαύτην ἡγεμονίαν ἀδύνατον. [391] σκέψασθε δ' ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄκρατον, εἰ καὶ πρὸς εὐχειρώτους πολεμοῖτε, δυσδιοίκητον, καὶ δι' ἃ μᾶλλον τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτ' ἀναγκαζόμενοι παραβαίνειν ἀποστρέψετε. [392] τηροῦντές γε μὴν τὰ τῶν ἑβδομάδων ἔθῃ καὶ πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι ὀραδίως ἀλώσεσθε, καθάπερ οἱ πρόγονοι Πομπηῖω ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐνεργούς ποιησαμένῳ τῆς πολιορκίας, ἐν αἷς ἤργουν οἱ πολιορκούμενοι: [393] παραβαίνοντες δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νόμον οὐκ οἶδ' ὑπὲρ ὅτου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα: σπουδὴ γὰρ ὑμῖν μία τὸ μὴ τῶν πατρίων τι καταλῦσαι. [394] πῶς δὲ ἐπικαλέσεσθε τὸ θεῖον πρὸς τὴν ἄμυναν οἱ παραβάντες ἐκουσίως τὴν εἰς αὐτὸ θεραπείαν; ἐπαναιροῦνται δὲ ἕκαστοι πόλεμον ἢ θεία πεποιθότες ἢ ἀνθρωπίνῃ βοηθείᾳ: ὅταν δὲ τὴν παρ' ἀμφοῖν τὸ εἰκὸς ἀποκόπῃ, φανεράν ἄλωσιν οἱ πολεμοῦντες αἰροῦνται. [395] τί δὴ κωλύει ταῖς ἑαυτῶν χερσὶν διαχρήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τὴν περικαλλεστάτην πατρίδα ταύτην καταφλέξαι; μανέντες γὰρ οὕτως τό γε τῆς ἤττης ὄνειδος κερδήσετε. καλόν, [396] ὦ φίλοι, καλόν, ἕως ἔτι ἐν ὄρμῳ τὸ σκάφος προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα μὴδ' εἰς μέσας τὰς θυέλλας ἀπολουμένους ἀναχθῆναι: τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ἐπιπεσοῦσιν δεινοῖς τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι περίεστιν, ὁ δ' εἰς πρόδηλον ἀπώλειαν ὀρμήσας καὶ προσονεΐδίζεται. [397] πλὴν εἰ μὴ τις ὑπολαμβάνει κατὰ συνθήκας πολεμήσειν καὶ Ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῶν μετριάσειν, ἀλλ' οὐκ εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων ἐθνῶν καταφλέξῃ μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον: οὐδὲ γὰρ περιλειφθέντες φυγῆς εὐρήσετε τόπον ἀπάντων ἐχόντων Ῥωμαίους δεσπότας ἢ δεδοικότες σχεῖν. [398] ὁ δὲ κίνδυνος οὐ τῶν ἐνθάδε μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας κατοικούντων πόλεις: οὐ γὰρ ἔστιν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης δῆμος ὁ μὴ μοῖραν ἡμετέραν ἔχων. [399] οὐς ἅπαντας πολεμησάντων ὑμῶν κατασφάξουσιν οἱ διάφοροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν κακοβουλίαν πᾶσα πλησθήσεται πόλις Ἰουδαικοῦ φόνου. καὶ συγγνώμη μὲν τοῖς τοῦτο πράξασιν: ἂν δὲ μὴ πραχθῇ, λογίσασθε, πῶς πρὸς οὕτω φιλανθρώπους ὄπλα κινεῖν ἀνόσιον. [400] εἰσελθέτω δ' οἶκος ὑμᾶς εἰ καὶ μὴ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τῆς γε μητροπόλεως ταύτης καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ καὶ τὸν ναὸν ἑαυτοῖς μετὰ τῶν ἀγίων τηρήσατε: ἀφέξονται γὰρ οὐκέτι Ῥωμαῖοι τούτων κρατήσαντες, ὧν φεισάμενοι πρότερον ἠχαρίστηνται. [401] μαρτύρομαι δὲ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια καὶ τοὺς ἱερούς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ καὶ πατρίδα τὴν κοινήν, ὡς οὐδὲν τῶν σωτηρίων ὑμῖν καθυφηκάμην, ὑμεῖς δὲ βουλευσάμενοι μὲν τὰ δέοντα κοινήν σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔξετε, προαχθέντες δὲ τοῖς θυμοῖς χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύετε."

(5)[402] Τοσαῦτα εἰπὼν ἐπεδάκρυσέν τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ πολὺ τῆς ὀρμῆς αὐτῶν ἔπαυσεν τοῖς δακρυοῖς. ἀνεβόων δὲ οὐ Ῥωμαίους, ἀλλὰ Φλώρω δι' ἃ πεπόνθασιν πολεμεῖν. [403] πρὸς τοῦτο βασιλεὺς Ἀγρίππας "ἀλλὰ τὰ ἔργα, ἔφη, Ῥωμαίους ἤδη πολεμοῦντων ἔστιν: οὔτε γὰρ Καίσαρι δεδώκατε τὸν φόρον καὶ τὰς στοὰς ἀπεκόψατε τῆς Ἀντωνίας. [404] ἀποσκευάσασθε δ' ἂν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστάσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε πάλιν καὶ τελέσετε τὴν εἰσφορὰν: οὐ γὰρ δὴ γε Φλώρου τὸ φρούριον ἔστιν ἢ Φλώρω τὰ χρήματα δώσετε."

XVII

(1)[405] Τούτοις ὁ δῆμος ἐπέιθετο, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς τε Βερνίκης ἀναβάντες εἰς τὸ ἱερὸν κατήρξαντο τῆς τῶν στοῶν δομήσεως, εἰς δὲ τὰς κώμας οἱ τε ἄρχοντες καὶ βουλευταὶ μερισθέντες τοὺς φόρους συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. [406] καὶ τοῦ μὲν πολέμου τότε οὕτω τὴν ἀπειλήν κατεῖχεν Ἀγρίππας, αὐθις δὲ ἐπειράτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν Φλώρω, μέχρις ἂντ' αὐτοῦ πέμψῃ Καίσαρ διάδοχον: πρὸς ὃ παροξυνθέντες ἐβλασφήμουν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τῆς πόλεως αὐτὸν ἐξεκέρυσσον, ἐτόλμων δὲ τινες τῶν στασιαστῶν καὶ λίθους ἐπ'

αὐτὸν βάλλειν. [407] ὁ δὲ βασιλεὺς ἰδὼν τὴν ὀρμὴν ἤδη τῶν νεωτεριζόντων ἀκατάσχετον καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προπετηλάκισται, τοὺς μὲν ἄρχοντας αὐτῶν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἔπεμπε πρὸς Φλώρον εἰς Καισάρειαν, ἵν' ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν ἀποδείξη τοὺς τὴν χώραν φορολογήσοντας, αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βασιλείαν.

(2)[408] Κὰν τούτῳ τινὲς τῶν μάλιστα κινούντων τὸν πόλεμον συνελθόντες ὥρμησαν ἐπὶ φρούριον τι καλούμενον Μασάδαν, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα τοὺς μὲν Ῥωμαίων φρουροὺς ἀπέσφαξαν, ἑτέροισ δ' ἐγκατέστησαν ἰδίους. [409] ἅμα δὲ καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν Ἐλεάζαρος υἱὸς Ἀνανία τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε τοὺς κατὰ τὴν λατρείαν λειτουργοῦντας ἀναπέθει μηδενὸς ἀλλοτρίου δῶρον ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι. τοῦτο δ' ἦν τοῦ πρὸς Ῥωμαίους πολέμου καταβολή: τὴν γὰρ ὑπὲρ τούτων θυσίαν Καίσαρος ἀπέρριψαν. [410] καὶ πολλὰ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων παρακαλούντων μὴ παραλιπεῖν τὸ ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων ἔθος οὐκ ἐνέδοσαν, πολὺ μὲν καὶ τῷ σφετέρῳ πλήθει πεποιθότες, καὶ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτεριζόντων συνήργει, μάλιστα δ' ἀφορῶντες εἰς τὸν Ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

(3)[411] Συνελθόντες γοῦν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν εἰς ταῦτ' οὕτως καὶ τοῖς τῶν Φαρισαίων γνωρίμοις ὡς ἐπ' ἀνηκέστοις ἤδη συμφοραῖς ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ὄλων: καὶ δόξαν ἀποπειραθῆναι τῶν στασιαστῶν λόγοις πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἦν τοῦ ἔνδον ἱεροῦ τετραμμένη πρὸς ἀνατολὰς ἡλίου. [412] καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὴν τόλμαν τῆς ἀποστάσεως χαλεπήναντες καὶ τὸ τηλικούτον ἐπισείειν τῇ πατρίδι πόλεμον, ἔπειτα τὸ τῆς προφάσεως ἄλογον διήλεγχον, φάμενοι τοὺς μὲν προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον αἰεὶ προσδεχομένους τὰς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἔθνων δωρεάς, [413] καὶ οὐ μόνον οὐ διακεκαλυκέναι θυσίας τινῶν, τοῦτο μὲν γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ βλεπόμενα καὶ τὰ παραμένοντα τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα περὶ τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. [414] αὐτοὺς δὲ νῦν ἐρεθίζοντας τὰ Ῥωμαίων ὄπλα καὶ μνηστευομένους τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην καὶ μετὰ τοῦ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, εἰ παρὰ μόνους Ἰουδαίους οὔτε θύσει τις ἀλλότριος οὔτε προσκυνήσει. [415] κὰν μὲν ἐπὶ ἰδιώτου τις ἐνόησεν τοῦτον εἰσφέρειν τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ὀριζομένης ἀπανθρωπίας, περιορᾶν δ' ὅτε Ῥωμαῖοι καὶ ὁ Καίσαρ ἐκσπονδος γίνεται. [416] δεδοικέναι μέντοι, μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀπορρίψαντες θυσίας κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν γένηταί τε ἐκσπονδος τῆς ἡγεμονίας ἢ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ἀποδώσουσιν τὰς θυσίας καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οὓς ὑβρίκασι τὴν φήμην διορθῶσονται τὴν ὕβριν.

(4)[417] Ἄμα ταῦτα λέγοντες παρήγγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερεῖς ἀφηγουμένους, ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς παρὰ τῶν ἀλλογενῶν θυσίας ἀπεδέχοντο. προσεῖχεν δὲ οὐδεὶς τῶν νεωτεριζόντων, ἀλλ' οὐδὲ προσέειπεν οἱ ληστρικοὶ καὶ τὴν τοῦ πολέμου καταβολὴν ἐνσκευαζόμενοι. [418] συνιδόντες οὖν οἱ δυνατοὶ τὴν τε στάσιν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῶν οὔσαν καὶ τὸν ἀπὸ Ῥωμαίων κίνδυνον ἐπὶ πρῶτους αὐτοὺς ἀφιξόμενον ἀπεσκευάζοντο τὰς αἰτίας, καὶ πρέσβεις οὓς μὲν πρὸς Φλώρον ἔπεμπον, ὧν ἦρχεν υἱὸς Ἀνανίου Σίμων, οὓς δὲ πρὸς Ἀγρίππαν, ἐν οἷς ἦσαν ἐπίσημοι Σαῦλός τε καὶ Ἀντίπας καὶ Κοστόβαρος προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος. [419] ἐδέοντο δὲ ἀμφοτέρων ἀναβῆναι μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν καὶ πρὶν γενέσθαι δυσκαθαίρετον ἐπικόψαι τὴν στάσιν. [420] Φλώρω μὲν οὖν δεινὸν εὐαγγέλιον ἦν, καὶ προσηρημένος ἐξάπτειν τὸν πόλεμον οὐδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς πρεσβευταῖς: [421] Ἀγρίππας δὲ κηδόμενος ἐπίσης τῶν τε ἀφισταμένων καὶ πρὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε Ῥωμαῖοις μὲν Ἰουδαίους σώζεσθαι, Ἰουδαίους δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' οὐδ' ἑαυτῷ λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν ἐπιστάμενος, ἔπεμπε τοὺς ἐπαμνουῦντας τῷ δήμῳ δισχιλίους ἵππεις, Αὐρανίτας τε καὶ Βαταναίους καὶ Τραχωνίτας, ὑπὸ Δαρείῳ μὲν ἱππάρχῃ, στρατηγῷ δὲ τῷ Ἰακίμου Φιλίππῳ.

(5)[422] Τούτοις θαρσύναντες οἱ δυνατοὶ οὖν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πᾶν ὅσον τοῦ πλήθους εἰρήνην ἠγάπα τὴν ἄνω καταλαμβάνονται πόλιν: τῆς κάτω γὰρ τὸ στασιαζόν ἐκράτει καὶ τοῦ ἱεροῦ. [423] χερμάσιν μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκηβόλοις ἀδιαλείπτως ἐχρῶντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἐξ ἑκατέρων τῶν κλιμάτων: ἔστιν δ' ὅτε καὶ κατὰ λόχους ἐκτρέχοντες συστάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ στασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρία δὲ οἱ βασιλικοί. [424] καὶ τούτοις μὲν ἦν ἄγων τοῦ ἱεροῦ κρατῆσαι μάλιστα καὶ τοὺς μιαινόντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι, τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον στασιασταῖς πρὸς οἷς ἔσχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἑπτὰ μὲν οὖν ἡμέραις συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος ἐγένετο, καὶ οὐδέτεροι τοῦ καταληφθέντος μέρους εἶκον.

(6)[425] Τῇ δ' ἐξῆς τῆς τῶν ξυλοφοριῶν ἐορτῆς οὔσης, ἐν ἣ πᾶσιν ἔθος ἦν ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μήποτε τροφή τῷ πυρὶ λείποι, διαμένει γὰρ ἄσβεστον αἰεὶ, τοὺς μὲν διαφόρους τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν, τῷ δ' ἀσθενεῖ λαῷ συνεισρυνέντας πολλοὺς τῶν σικαριῶν, οὕτως γὰρ ἐκάλουν τοὺς ληστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαρραλεώτερον ἤπτοντο τῆς ἐπιχειρήσεως. [426] ἠττῶντο δ' οἱ βασιλικοὶ πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἶκον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ δὲ ἐπιπεσόντες τὴν τε Ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως οἰκίαν καὶ τὰ Ἀγρίππα καὶ Βερνίκης ὑποτιμπρᾶσιν βασιλεία: [427] μεθ' ἃ τὸ πῦρ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα ἔφερον ἀφανίσαι σπεύδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοὶ τε πλῆθος προσλάβωσιν τῶν ὠφεληθέντων καὶ μετ' ἀδείας τοῖς εὐπόροις ἐπαναστήσωσι τοὺς ἀπόρους. φυγόντων δὲ τῶν πρὸς τῷ γραμματοφυλακείῳ τὸ πῦρ ἐνίεσαν. [428] ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως καταφλέξαντες ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν, ἔνθα δὴ τῶν δυνατῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδύντες διελάνθανον, [429] οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὴν ἀνωτέρω καταφυγόντες αὐλὴν ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς θύρας, σὺν οἷς Ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς Ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς Ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπρησθεῖσιν ἀρκεσθέντες ἀνεπαύσαντο.

(7)[430] Τῇ δ' ἐξῆς, πεντεκαίδεκάτῃ δ' ἦν Λώου μηνός, ὥρμησαν ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες αὐτούς τε εἶλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. [431] ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλήν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διανείμαντες σφᾶς αὐτούς εἰς τέσσαρα μέρη τῶν τειχῶν ἐπειρῶντο. τῶν δ' ἔνδον πρὸς ἐκδρομὴν μὲν οὐδεὶς ἐθάρρει διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων, διστάμενοι δὲ ἐπὶ τὰ θωράκια καὶ τοὺς πύργους ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν ληστῶν ὑπὸ τοῖς τείχεσιν ἐπιπτον. [432] οὔτε δὲ νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλειπεν ἡ συμβολὴ τῶν μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύσειν τοὺς ἔνδον οἰομένων ἐνδεία τροφῆς, τῶν δ' ἔνδοθεν καμάτῳ τοὺς πολιορκοῦντας.

(8)[433] Κὰν τούτῳ Μανάημὸς τις, υἱὸς Ἰούδα τοῦ καλουμένου Γαλιλαίου, σοφιστῆς δεινότατος, ὁ καὶ ἐπὶ Κυρινίου ποτὲ Ἰουδαίους ὀνειδίσας ὅτι Ῥωμαῖοις ὑπετάσσοντο μετὰ τὸν θεόν, ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους ἀνεχώρησεν εἰς Μασάδαν, [434] ἔνθα τὴν Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ὄπλοθήκην ἀναρρήξας καὶ πρὸς τοῖς δημόταις ἐτέρους ληστὰς καθοπλίσας τούτοις τε χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπᾶνεισιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ γενόμενος ἡγεμὼν τῆς στάσεως διέτασσε τὴν πολιορκίαν. [435] ἀπορία δ' ἦν ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύττειν τὸ τεῖχος οὐχ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένους: ὑπόνομον δὴ πόρρωθεν ἐφ' ἓνα τῶν πύργων ὑπορύξαντες ἀνεκρήμνισαν αὐτόν, ἔπειτα τὴν ἀνέχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. [436] ὑποκαέντων δὲ τῶν στηριγμάτων ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατασειέται, τεῖχος δ' ἕτερον ἔνδοθεν ἀνωκοδομημένον διεφάνη: τὴν γὰρ ἐπιβουλὴν αὐτῶν προαισθηθέντες, τάχα καὶ τοῦ πύργου κινηθέντος ὡς ὑπωρύττετο, δεύτερον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. [437] πρὸς ὃ τῶν ἀδοκῆτως ἰδόντων καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων κατάπληξις ἦν. οἱ δὲ ἔνδοθεν πρὸς τε τὸν Μανάημον καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως ἔπεμπον ἀξιούντες ἐξελθεῖν ὑπόσπονδοι, καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις οἱ μὲν ἐξήεσαν. [438] ἀθυμία δὲ τοὺς Ῥωμαῖους καταλειφθέντας μόνοις ὑπέλαβεν: οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο καὶ τὸ δεξιὰς αἰτεῖν ὀνειδος ὑπελάμβανον, πρὸς τῷ μηδὲ πιστεύειν εἰ διδοῖτο. [439] καταλιπόντες δὴ τὸ στρατόπεδον ὡς εὐάλωτον ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς ἀνέφυγον πύργους, τὸν τε Ἴππικὸν καλούμενον καὶ Φασάηλον καὶ Μαριάμμην. [440] οἱ δὲ περὶ τὸν Μανάημον εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον ὅσους τε αὐτῶν κατελάμβανον μὴ φθάσαντας ἐκδραμεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἕκτη Γορπιαίου μηνός ἐπράχθη.

(9)[441] Κατὰ δὲ τὴν ἐπιούσαν ὃ τε ἀρχιερεὺς Ἀνανίας περὶ τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς εὐριπον διαλανθάνων ἀλίσκεται καὶ πρὸς τῶν ληστῶν ἀναιρεῖται σὺν Ἐζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους περισχόντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μὴ τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγοι. [442] τὸν δὲ Μανάημον ἢ τε τῶν ὀχυρῶν καταστροφή χωρίων καὶ ὁ τοῦ ἀρχιερέως Ἀνανίου θάνατος ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ἀντίπαλον ἀφόρητος ἦν τύραννος. [443] ἐπανίστανται δὲ οἱ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοισι δόντες, ὡς οὐ χρὴ Ῥωμαίων ἀποστάντας δι' ἐλευθερίας πόθον καταπροέσθαι ταύτην οἰκειῶ δῆμῳ καὶ δεσπότην φέρειν, εἰ καὶ μηδὲν πράττοι βίαιον, ἀλλ' οὖν ἑαυτῶν ταπεινότερον: εἰ γὰρ καὶ δέοι τινὰ τῶν ὄλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσήκειν, συντίθενται καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ἐπεχειροῦν αὐτῷ: [444] σοβαρὸς γὰρ ἀναβεβήκει προσκυνήσων ἐσθῆτί τε βασιλικῇ κεκοσμημένος καὶ τοὺς ζηλωτὰς ἐνόπλους ἐφελκόμενος. [445] ὡς δ' οἱ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὃ τε λοιπὸς δῆμος ἐπὶ τὰς ὀργὰς λίθους ἀρπάσαντες τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι

τούτου καταλυθέντος διατρέψειν ὅλην τὴν στάσιν, [446] πρὸς ὀλίγον οἱ περὶ τὸν Μανάημον ἀντισχόντες ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὀρμήσαν, ἔφυγον ὅπη τις ἴσχυσεν, καὶ φόνος μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων. [447] καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα διαδράντες εἰς Μασάδαν, σὺν οἷς Ἐλεάζαρος υἱὸς Ἰαείρου, προσήκων τῷ Μαναήμῳ κατὰ γένος, ὃς ὕστερον ἐτυράνησεν τῆς Μασάδας. [448] αὐτὸν τε τὸν Μανάημον εἰς τὸν καλούμενον Ὀφλᾶν συμφυγόντα κάκει ταπεινῶς ὑπολανθάνοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερόν ἐξείλκυσαν καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις ἀνεῖλον, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας τὸν τε ἐπισημότατον τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην Ἀψάλωμον.

(10)[449] Ὁ μὲν οὖν δῆμος, ὡς ἔφην, εἰς ταῦτα συνήργησεν ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως διόρθωσιν: οἱ δ' οὐ καταλῦσαι τὸν πόλεμον σπεύδοντες, ἀλλ' ἀδεέστερον πολεμεῖν Μανάημον ἀνηγήκεσαν. [450] ἀμέλει πολλὰ τοῦ δήμου τοῖς στρατιώταις ἀνεῖναι τὴν πολιορκίαν παρακαλοῦντος, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν Μετίλιον, οὗτος γὰρ ἦν τῶν Ῥωμαίων ἑπαρχος, διαπέμπονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους, τὰ δ' ὄπλα καὶ τὴν λοιπὴν κτήσιν παραδώσειν λέγοντες. [451] οἱ δὲ καὶ τὴν ἰκεσίαν ἀρπάσαντες ἀνέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς Γωρίονά τε Νικομήδους υἱὸν καὶ Ἀνανίαν Σαδούκι καὶ Ἰούδαν Ἰωνάθου δεξιάν τε καὶ ὄρκους δώσοντας. ὧν γενομένων κατήγευ τοὺς στρατιώτας ὁ Μετίλιος. [452] οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὄπλοις, οὗτ' ἐπεχείρει τις τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς οὗτ' ἐνέφαινε ἐπιβουλήν: ὡς δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τοὺς θυρεοὺς καὶ τὰ ξίφη καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, [453] ὠρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν Ἐλεάζαρον καὶ περισχόντες ἀνήρουν οὔτε ἀμυνομένους οὔτε ἰκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὄρκους ἀναβοῶντας. [454] οἱ μὲν οὖν οὕτως ὠμῶς ἀπεσφάγησαν ἅπαντες πλὴν Μετίλιου, τοῦτον γὰρ ἰκετεύσαντα καὶ μέχρι περιτομῆς ἰουδαίσειν ὑποσχόμενον διέσωσαν μόνον, τὸ δὲ πάθος Ῥωμαίοις μὲν ἦν κοῦφον, ἐκ γὰρ ἀπλέτου δυνάμεως ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι, Ἰουδαίων δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἔδοξεν. [455] καὶ κατιδόντες ἀνηκέστους μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τὴν δὲ πόλιν τηλικούτῳ μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ οὗ δαιμονίον τι μῆνιμα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τὴν ἐκ Ῥωμαίων ἄμυναν, ἐπένθουν δημοσίᾳ, καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις, ἕκαστος δὲ τῶν μετρίων ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῶν στασιαστῶν δίκας δώσων τετάρακτο. [456] καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη πρᾶχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ διὰ τὴν θρησκείαν καὶ τῶν ὁσίων ἔργων ἔχουσιν ἐκεχειρίαν.

XVIII

(1)[457] Τῆς δ' αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας ἀνήρουν Καισαρεῖς τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ἰουδαίους, ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἀποσφαγῆναι μὲν ὑπὲρ δισμυρίου, κενωθῆναι δὲ πᾶσαν Ἰουδαίων τὴν Καισάρειαν: καὶ γὰρ τοὺς διαφεύγοντας ὁ Φλῶρος συλλαβὼν κατήγευ δεσμώτας εἰς τὰ νεώρια. [458] πρὸς δὲ τὴν ἐκ τῆς Καισαρείας πληγὴν ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγριοῦται, καὶ διαμερισθέντες τὰς τε κώμας τῶν Σύρων καὶ τὰς προσεχούσας ἐπόρθουν πόλεις, Φιλαδέλφειάν τε καὶ Ἑσεβωνίτιν καὶ Γέρασα καὶ Πέλλαν καὶ Σκυθόπολιν. [459] ἔπειτα Γαδάροις καὶ Ἴππῳ καὶ τῇ Γαυλανίτιδι προσπεσόντες τὰ μὲν καταστρεψάμενοι, τὰ δ' ὑποπρήσαντες ἐχώρουν ἐπὶ Κάδασα τὴν Τυρίων καὶ Πτολεμαίδα Γάβαν τε καὶ Καισάρειαν. [460] ἀντέσχον δὲ οὔτε Σεβαστῆ ταῖς ὀρμαῖς αὐτῶν οὔτε Ἀσκάλων, ἀλλ' ἐπὶ ταύταις πυρποληθείσαις Ἀθηρόνα καὶ Γάζαν κατέσκαπτον. πολλοὶ δὲ καθ' ἐκάστην τούτων τῶν πόλεων ἀνηρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἀλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος.

(2)[461] Οὐ μὴν οἱ Σύροι τῶν Ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνήρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν λαμβανομένους ἀπέσφαττον οὐ μόνον κατὰ μῖσος, ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐφ' ἑαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. [462] δεινὴ δὲ ὅλην τὴν Συρίαν ἐπέιχεν ταραχή, καὶ πᾶσα πόλις εἰς δύο διήρητο στρατόπεδα, σωτηρία δὲ τοῖς ἑτέροις ἦν τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. [463] καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διήγον, τὰς δὲ νύκτας δέει χαλεπωτέρας: καὶ γὰρ ἀπεσκευάσθαι τοὺς Ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι τοὺς ἰουδαῖζοντας εἶχον ἐν ὑποψία, καὶ τὸ παρ' ἐκάστοις ἀμφίβολον οὔτε ἀνελεῖν τις προχείρως ὑπέμενε καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. [464] προεκαλεῖτο δὲ ἐπὶ τὰς σφαγὰς τῶν διαφόρων καὶ τοὺς πάλαι πρᾶσιμῶς πάνυ δοκοῦντας ἢ πλεονεξία: τὰς γὰρ οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον καὶ καθάπερ ἐκ παρατάξεως τὰ σκῦλα τῶν ἀνηρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἔνδοξός τε ἦν ὁ πλεῖστα κερδάνας ὡς κατισχύσας πλειόνων. [465] ἦν δὲ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων καὶ νεκροὺς ἅμα νηπίοις γέροντας ἐροισμένους γύναιά τε μηδὲ τῆς ἐπ' αἰδοῖ

σκέπης μετεληφότα, καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγῆτων συμφορῶν, μείζονα δὲ τῶν ἐκάστοτε τολμωμένων τὴν ἐπὶ τοῖς ἀπειλουμένοις ἀνάτασιν.

(3)[466] Μέχρι μὲν δὴ τούτων Ἰουδαίους πρὸς τὸ ἀλλόφυλον ἦσαν προσβολαί, κατατρέχοντες δὲ εἰς Σκυθοπόλιν τοὺς παρ' ἐκείνοις Ἰουδαίους ἐπέερασαν πολεμίους: ταξάμενοι γὰρ μετὰ τῶν Σκυθοπολιτῶν καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δευτέρῳ θέμενοι τὴν συγγένειαν ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑπωπτεύθη δ' αὐτῶν καὶ τὸ λίαν πρόθυμον: [467] οἱ γοῦν Σκυθοπολίται δεισαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς, εἰ βούλονται τὴν ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πιστὸν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα ταῖς γενεαῖς εἰς τὸ ἄλσος. [468] τῶν δὲ ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χωρὶς ὑποψίας. δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ Σκυθοπολίται τὴν πίστιν αὐτῶν δελεάζοντες, τῇ δὲ τρίτῃ νυκτὶ παρατηρήσαντες τοὺς μὲν ἀφυλάκτους οὓς δὲ κοιμωμένους ἅπαντας ἀπέσφαξαν ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίου καὶ τρισχιλίου, τὰς δὲ κτήσεις διήρπασαν ἅπαντων.

(4)[469] Ἄξιον δ' ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ Σίμωνος πάθος, ὃς υἱὸς μὲν ἦν Σαούλου τινὸς τῶν οὐκ ἀσήμενων, ῥώμη δὲ σώματος καὶ τόλμη διαφέρων ἐπὶ κακῶ τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο: [470] προῖων γοῦν ὁσημέραι πολλοὺς μὲν ἀνήρει τῶν πρὸς τῇ Σκυθοπόλει Ἰουδαίων, τρεπόμενος δὲ πολλάκις αὐτοὺς ἅπαντας μόνος ἦν ῥοπή τῆς παρατάξεως. [471] περιέρχεται δ' αὐτὸν ἀξία ποινῆ τοῦ συγγενικοῦ φόνου: ἐπεὶ γὰρ περισχόντες οἱ Σκυθοπολίται κατηκόντιζον αὐτοὺς ἀνὰ τὸ ἄλσος, σπασάμενος τὸ ξίφος ἐπ' οὐδένα μὲν ὥρμησεν τῶν πολεμίων, καὶ γὰρ ἑώρα τὸ πλῆθος ἀνήνυτον, ἀναβοήσας δὲ μάλα ἐκπαθῶς “ἀξία γε ὦν ἔδρασα πάσχω, [472] Σκυθοπολίται, καθ' ὑμῶν, οἱ τοσοῦτῳ φόνῳ συγγενῶν τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν ἐπιστώσαμεθα. τοιγαροῦν οἷς ἄπιστον μὲν εὐλόγως εὕρηται τὸ ἀλλόφυλον, ἠσέβηται δὲ [εἰς ἔσχατα] τὸ οἰκείον, θνήσκωμεν ὡς ἐναγεῖς χερσὶν ἰδίαις: οὐ γὰρ πρόπον ἐν ταῖς τῶν πολεμίων. [473] τὸ αὐτὸ δ' ἂν εἴη μοι καὶ ποινὴ τοῦ μιάσματος ἀξία καὶ πρὸς ἀνδρείαν ἔπαινος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τὴν ἐμὴν ἀυχήσῃ σφαγὴν μηδ' ἐπαλαζονεύσῃται πεσόντι.” [474] ταῦτα εἰπὼν ἐλεοῦσιν ἅμα καὶ τεθυμωμένοις ὄμμασιν περισκέπτεται τὴν ἑαυτοῦ γενεάν: ἦν δ' αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα καὶ γηραιοὶ γονεῖς. [475] ὁ δὲ πρῶτον μὲν τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς ἐπισπασάμενος διελαύνει τῷ ξίφει, μεθ' ὃν οὐκ ἄκουσαν τὴν μητέρα κάπτι τούτοις τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, μόνον οὐχ ὑπαπαντῶντος ἐκάστου τῷ ξίφει καὶ σπεύδοντος φθάσαι τοὺς πολεμίους. [476] ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τὴν γενεάν καὶ περίοπτος ἐπιστὰς τοῖς σώμασιν τὴν τε δεξιὰν ἀνατείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν ἐβάπτισεν τὸ ξίφος, ἄξιος μὲν ἐλέους νεανίας δι' ἀλικὴν σώματος καὶ ψυχῆς παράστημα, τῆς δὲ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως ἔνεκεν ἀκολούθοις πάθεσι χρησάμενος.

(5)[477] Πρὸς δὲ τὴν ἐν Σκυθοπόλει φθορὰν αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσταντο τοῖς καθ' ἑαυτὴν Ἰουδαίους ἐκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ἐπὶ δισχιλίους Ἀσκαλωνῖται, Πτολεμαεῖς δὲ δισχιλίους ἀνεῖλον ἔδησάν τ' οὐκ ὀλίγους. [478] καὶ Τύριοι συχνοὺς μὲν διεχειρίσαντο, πλείστους δ' αὐτῶν δεσμώτας ἐφρούρουν, Ἰππηνοὶ τε καὶ Γαδαρεῖς ὁμοίως τοὺς μὲν θραυστέτους ἀπεσκευάσαντο, τοὺς δὲ φοβεροὺς διὰ φυλακῆς εἶχον, αἱ τε λοιπαὶ πόλεις τῆς Συρίας, ὅπως ἐκάστη πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ δέους εἶχον. [479] μόνον δὲ Ἀντιοχεῖς καὶ Σιδώνιοι καὶ Ἀπαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μετοικούντων καὶ οὔτε ἀνελεῖν τινὰς Ἰουδαίων ὑπέμειναν οὔτε δεῖσαι, τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ σφέτερον πλῆθος ὑπερορῶντες αὐτῶν πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλέον δὲ ἔμοιγε δοκεῖν οἰκτῶ πρὸς οὓς οὐδὲν ἐώρων νεωτερίζοντας. [480] Γερασηνοὶ τε οὔτε εἰς τοὺς ἐμμεΐναντας ἐπλημμέλησαν καὶ τοὺς ἐξελεῖν ἐθελήσαντας προέπεμψαν μέχρι τῶν ὄρων.

(6)[481] Συνέστη δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀγρίππα βασιλείαν ἐπιβουλή κατὰ Ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπόρευτο πρὸς Κέστιον Γάλλον εἰς Ἀντιόχειαν, καταλέλειπτο δὲ διοικεῖν τὰ πράγματα τούτου τῶν ἐταίρων τις τοῦνομα Νόαρος, Σοαίμῳ τῷ βασιλεῖ προσήκων κατὰ γένος. [482] ἦκον δ' ἐκ τῆς Βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες οἱ κατὰ γένος καὶ σύνεσιν τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι στρατιᾶν αἰτοῦντες, ἵν' εἴ τι γένοιτο κίνημα καὶ περὶ σφᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεω φυλακὴν κωλύειν τοὺς ἐπανισταμένους. [483] τούτους ὁ Νόαρος ἐκπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν τινὰς ὀπλιτῶν ἅπαντας ἀναιρεῖ, τολμήσας μὲν τοῦργον δίχα τῆς Ἀγρίππα γνώμης, διὰ δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐλόμενος ἀσεβεῖν τὴν βασιλείαν διέφθειρεν: διετέλει τε ὡμῶς εἰς τὸ ἔθνος παρανομῶν, μέχρι πυθόμενος Ἀγρίππας ἀνελεῖν μὲν αὐτὸν ἠδέσθη διὰ Σόαιμον, ἔπαυσεν δὲ τῆς ἐπιτροπῆς. [484] οἱ δὲ στασιασταὶ καταλαβόμενοι τι φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν Κύπρος, καθύπερθεν δ' ἦν Ἰεριχοῦντος, τοὺς μὲν φρουροὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δ' ἐρύματα κατέρριψαν εἰς γῆν. [485] κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ τῶν ἐν Μαχαιροῦντι Ἰουδαίων τὸ πλῆθος ἐπειθεν τοὺς φρουροῦντας Ῥωμαίους ἐκλείπειν τὸ φρούριον καὶ

παραδιδόναί σφίσιν. [486] οί δέ τήν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν εὐλαβηθέντες συντίθενται πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσειν ὑπόσπονδοι, καὶ λαβόντες τὰ πιστὰ παραδιδόασιν τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακῆ κρατυνάμενοι κατεῖχον οἱ Μαχαιρίται.

(7)[487] Κατὰ δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν αἰεὶ μὲν ἦν στάσις πρὸς τὸ Ἰουδαϊκὸν τοῖς ἐπιχωρίοις ἀφ' οὗ χρησάμενος προθυμοτάτοις κατὰ τῶν Αἰγυπτίων Ἰουδαίους Ἀλέξανδρος γέρας τῆς συμμαχίας ἔδωκεν τὸ μετοικεῖν κατὰ τὴν πόλιν ἐξ ἴσου † μοίρας πρὸς τοὺς Ἕλληνας. [488] διέμεινε δ' αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τῶν διαδόχων, οἱ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρωτέραν ἔχοιεν τὴν διαίταν ἤττον ἐπιμιογομένων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν Μακεδόνας, ἐπεὶ τε Ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν Αἴγυπτον, οὔτε Καῖσαρ ὁ πρῶτος οὔτε τῶν μετ' αὐτόν τις ὑπέμεινε τὰς ἀπ' Ἀλεξάνδρου τιμὰς Ἰουδαίων ἐλαττώσαι. [489] συμβολαὶ δ' ἦσαν αὐτῶν ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ τῶν ἡγεμόνων πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων ἢ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. [490] τότε δ' ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐτετάρακτο, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. καὶ δὴ τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων περὶ ἧς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ἐπὶ Νέρωνα συνερρῶσαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς Ἕλλησιν συχοὶ Ἰουδαίων, [491] κατιδόντες δὲ αὐτοὺς οἱ διάφοροι παραχρῆμα ἀνεβῶν πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες: ἔπειτα ἀναπηδήσαντες ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ φεύγοντες διεσπάρησαν, τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες. [492] ἤρθη δὲ πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐπὶ τὴν ἄμυναν, καὶ τὸ μὲν πρῶτον λίθοις τοὺς Ἕλληνας ἔβαλλον, αὐθις δὲ λαμπάδας ἀρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν ἀπειλοῦντες ἐν αὐτῷ καταφλέξειν τὸν δῆμον αὐτανδρον. κἂν ἐφθησαν τοῦτο δρᾶσαντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐτῶν ἀνέκοψεν Τιβέριος Ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμῶν. [493] οὐ μὴν οὗτός γε ἀπὸ τῶν ὄπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς παύσασθαι παρεκάλει καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ Ῥωμαίων στρατεύμα. καταχλευάζοντες δὲ τῆς παρακλήσεως οἱ στασιώδεις ἐβλασφήμουν τὸν Τιβέριον.

(8)[494] Κἀκεῖνος συνιδῶν ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν πόλιν Ῥωμαίων δύο τάγματα καὶ σὺν αὐτοῖς δισχιλίους στρατιώτας κατὰ τύχην παρόντας εἰς τὸν Ἰουδαίων ὄλεθρον ἐκ Λιβύης: ἐπέτρεψε δὲ οὐ μόνον ἀναιρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. [495] οἱ δ' ὀρμήσαντες εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῶκιστο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκόν, ἐτέλουν τὰς ἐντολάς, οὐ μὴν ἀναιμωτί: συστραφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τοὺς ἄμεινον ὀπλισμένους ἑαυτῶν προταξάμενοι μέχρι πλείστου μὲν ἀντέσχον, ἅπαξ δ' ἐγκλίναντες ἀνέδην διεφθείροντο. [496] καὶ παντοῖος ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δ' εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπεπίμπρασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ Ῥωμαῖοι προδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον, καὶ οὔτε νηπίων ἔλεος αὐτοῖς οὔτε αἰδῶς εἰσήει γερόντων, [497] ἀλλὰ διὰ πάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες, ὡς ἐπικλυσθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὸν χῶρον, πέντε δὲ μυριάδες ἐσωρεύθησαν νεκρῶν, περιλείφθη δ' ἂν οὐδὲ τὸ λοιπόν, εἰ μὴ πρὸς ἰκετηρίας ἐτρέποντο. κατοικτείρας δ' αὐτοὺς Ἀλέξανδρος ἀναχωρεῖν τοὺς Ῥωμαίους ἐκέλευσεν. [498] οἱ μὲν οὖν ἐξ ἔθους τὸ πειθήνιον ἔχοντες ἅμα νεύματι τοῦ φονεύειν ἐπαύσαντο, τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων δι' ὑπερβολὴν μίσους δυσανάκλητον ἦν καὶ μόλις ἀπεσπᾶτο τῶν σωμάτων.

(9)[499] Τοιοῦτον μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη: Κεστίῳ δὲ οὐκέτι ἡρεμεῖν ἐδόκει πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. [500] ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλήρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ἐπιλέκτους, πεζῶν τε ἐξ σπείρας καὶ τέσσαρας ἵλας ἰπέων, πρὸς αἷς τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας, Ἀντιόχου μὲν δισχιλίους ἰππεῖς καὶ πεζοὺς τρισχιλίους τοξότας πάντας, Ἀγρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους ἰππεῖς δὲ δισχιλίων ἐλάττους, [501] εἶπετο δὲ καὶ Σόαιμος μετὰ τετρακισχιλίων, ὧν ἦσαν ἰππεῖς ἢ τρίτη μοῖρα καὶ τὸ πλεον τοξόται, προῆλθεν εἰς Πτολεμαίδα. [502] πλείστοι δὲ κακ τῶν πόλεων ἐπικούροι συνελέγησαν, ἐμπειρία μὲν ἠττώμενοι τῶν στρατιωτῶν, ταῖς δὲ προθυμίαις καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λείπον ἐν ταῖς ἐπιστήμαις ἀντιπληροῦντες. παρῆν δὲ καὶ αὐτὸς Ἀγρίππας Κεστίῳ τῆς τε ὁδοῦ καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. [503] ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως Κέστιος ὥρμησεν ἐπὶ πόλιν καρτερὰν τῆς Γαλιλαίας Χαβουλῶν, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν, διορίζει δὲ ἀπὸ τοῦ ἔθνους τὴν Πτολεμαίδα. [504] καὶ καταλαβὼν αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, ἀναπεφεύγει γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκεν τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν, τὸ δὲ ἄστει καίτοι θαυμάσας τοῦ κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας ὁμοίως ταῖς ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι καὶ Βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. [505] ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμῶν καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσπίπτον καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας ὑπέστρεψεν εἰς

τὴν Πτολεμαίδα. [506] πρὸς δὲ ταῖς ἀρπαγαῖς ἔτι τῶν Σύρων ὄντων καὶ τὸ πλεόν Βηρυτίων ἀναθαρσῆσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ἀποκεχωρηκότα συνίεσαν Κέστιον, τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἀδοκῆτως ἐπέπεσον καὶ περὶ δισχιλίους αὐτῶν διέφθειραν.

(10)[507] Ὁ δὲ Κέστιος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς Πτολεμαίδος αὐτὸς μὲν εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς Ἰόππην, προστάξας, εἰ μὲν καταλαβέσθαι δυνηθεῖεν τὴν πόλιν, φρουρεῖν, εἰ δὲ προαίσθωιντο τὴν ἔφοδον, περιμένειν αὐτόν τε καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. [508] τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες ἀμφοτέρωθεν αἰρουσὶν τὴν πόλιν ῥαδίως: καὶ μηδὲ φυγεῖν φθασάντων τῶν οἰκητόρων, οὐχ ὅπως παρασκευάσασθαι πρὸς μάχην, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀνείλον σὺν ταῖς γενεαῖς καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες ἐνέπρῃσαν: [509] ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τετρακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίους. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὄμορον τῆς Καισαρείας Ναρβατηνὴν τοπαρχίαν ἔπεμψεν συχνούς τῶν ἰππέων, οἱ τὴν τε γῆν ἔτεμον καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων τὰς τε κτήσεις διήρπασαν καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν.

(11)[510] Εἰς δὲ τὴν Γαλιλαίαν ἀπέστειλεν Καισέννιον Γάλλον ἡγεμόνα τοῦ δωδεκάτου τάγματος παραδούς δύναμιν ὅσην ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. [511] τοῦτον ἡ καρτερωτάτη τῆς Γαλιλαίας πόλις Σέπφωρις μετ' εὐφημίας δέχεται, καὶ πρὸς τὴν ταύτης εὐβουλίαν αἱ λοιπαὶ πόλεις ἡρέμουν. τὸ δὲ στασιῶδες καὶ ληστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαιάτον τῆς Γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἀντικρὺ τῆς Σεπφώρεως, καλεῖται δὲ Ἀσαμών. τούτοις ὁ Γάλλος ἐπήγε τὴν δύναμιν. [512] οἱ δὲ ἕως μὲν ἦσαν ὑπερδέξιοι, ῥαδίως τοὺς Ῥωμαίους ἠμύναντο προσιώντας καὶ πρὸς διακοσίους αὐτῶν ἀνείλον, περιελθόντων δὲ καὶ γενομένων ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις ἡττῶντο ταχέως, καὶ οὔτε γυμνήτες ὀπλίτας συστάδην ἔφερον οὔτε ἐν τῇ τροπῇ τοὺς ἰππεῖς ἐξέφευγον, ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν ταῖς δυσχωρίαις διαλαθεῖν, ἀναιρεθῆναι δὲ ὑπὲρ δισχιλίους.

XIX

(1)[513] Γάλλος μὲν οὖν ὡς οὐδὲν ἔτι ἑώρα κατὰ τὴν Γαλιλαίαν νεωτεριζόμενον, ὑπέστρεφεν μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς Καισάρειαν: Κέστιος δὲ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας ἐνέβαλεν εἰς Ἀντιπατρίδα, καὶ πυθόμενος ἐν τινὶ πύργῳ Ἀφεκοῦ καλουμένῳ συνηθοῖσθαι Ἰουδαίων δύναμιν οὐκ ὀλίγην προέπεμπε τοὺς συμβαλοῦντας. [514] οἱ δὲ πρὶν εἰς χεῖρας ἔλθειν δέει τοὺς Ἰουδαίους διεσκέδασαν, ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρῃσαν. [515] ἀπὸ δὲ τῆς Ἀντιπατρίδος Κέστιος εἰς Λύδδα προελθὼν κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει: διὰ γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς Ἱεροσόλυμα. [516] πεντήκοντα δὲ τῶν παραφανέντων διαφθείρας καὶ τὸ ἄστν κατακαύσας ἐχώρει πρόσω, καὶ διὰ Βαιθῶρων ἀναβάς στρατοπεδεύεται κατὰ τινα χῶρον Γαβαῶ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν Ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίου.

(2)[517] Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφόμενοι τὴν ἑορτὴν ἐχώρουν ἐπὶ τὰ ὄπλα, καὶ μέγα τῷ πλήθει θαρροῦντες ἄτακτοι μετὰ κραυγῆς ἐξεπήδων ἐπὶ τὴν μάχην μηδὲ τῆς ἀρχῆς ἑβδομάδος ἐννοίαν λαβόντες: ἦν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκευόμενον σάββατον. [518] ὁ δ' ἐκείσας αὐτοὺς τῆς εὐσεβείας θυμὸς ἐποίησεν πλεονεκτῆσαι καὶ κατὰ τὴν μάχην: μετὰ τοσαύτης γοῦν ὀρμῆς τοῖς Ῥωμαίοις προσέπεσον, ὡς διαρῃξαι τὰς τάξεις αὐτῶν καὶ διὰ μέσων χωρεῖν ἀναιρῶντας. [519] εἰ δὲ μὴ τῷ χαλασθέντι τῆς φάλαγγος οἱ τε ἰππεῖς ἐκπεριελθόντες ἐπήμυναν καὶ τοῦ πεζοῦ τὸ μὴ σφόδρα κάμνον, κἂν ἐκινδύνευσεν ὅλη τῇ δυνάμει Κέστιος. ἀπέθανον δὲ Ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε: τούτων ἦσαν οἱ τετρακόσιοι πεζοί, τὸ δὲ λοιπὸν ἰππεῖς: τῶν δὲ Ἰουδαίων δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι. [520] γενναιότατοι δ' αὐτῶν ἔδοξαν οἱ Μονοβάζου τοῦ τῆς Ἀδιαβηνῆς βασιλέως συγγενεῖς, Μονόβαζός τε καὶ Κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ Περαίτης Νίγερ καὶ Σίλας ὁ Βαβυλώνιος αὐτομολήσας εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀπ' Ἀγρίππας τοῦ βασιλέως: [521] ἐστρατεύετο γὰρ παρ' αὐτῶν. κατὰ πρόσωπον μὲν οὖν ἀνακοπέντες Ἰουδαῖοι πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον, κατόπιν δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἐπὶ τὴν Βεθῶραν ἀνιούσιν προσπεσὼν ὁ τοῦ Γιώρα Σίμων πολὺ τῆς οὐραγίας ἐσπάραξεν καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἀποσπάσας ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. [522] μένοντος δὲ τοῦ Κεστίου κατὰ χῶρον τρισὶν ἡμέραις οἱ Ἰουδαῖοι τὰ μετέωρα κατελιφότες ἐπετήρουν τὰς παρόδους δηλοῖ τε ἦσαν οὐκ ἡρεμήσοντες ἀρξαμένων τῶν Ῥωμαίων ὁδεύειν.

(3)[523] Ἐνθα δὴ κατιδὼν Ἀγρίππας οὐδὲ τὰ Ῥωμαίων ἀκίνδυνα πλῆθος ἀπειροῦ πολεμίων τὰ ὄρη περισχόντος ἔκρινεν ἀποπειραθῆναι τῶν Ἰουδαίων λόγους: ἢ γὰρ πάντας πείσειν καταθέσθαι τὸν πόλεμον ἢ τῶν ἐναντιωθέντων ἀποστήσειν τὸ μὴ συμφρονοῦν. [524] ἔπεμψεν οὖν τῶν παρ' ἑαυτῶν τοὺς

μάλιστα γνωρίμους ἐκείνους Βόρκιον τε καὶ Φοῖβον, δεξιάς τε παρὰ Κεστίου καὶ συγγνώμην παρὰ Ῥωμαίοις ἀσφαλῆ περὶ τῶν ἡμαρτημένων ὑπισχνούμενος, εἰ τὰ ὄπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλονται. [525] δέισαντες δὲ οἱ στασιασταὶ μὴ πᾶν τὸ πλήθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν Ἀγρίππαν μεταβάλῃται, τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πρεσβεύοντας ὤρμησαν ἀνελεῖν. [526] καὶ πρὶν ἢ φθέγγασθαι τὸν μὲν Φοῖβον διέφθειραν, ὁ δὲ Βόρκιος τρωθεὶς ἔφθη διαφυγεῖν: τοῦ δήμου δὲ τοὺς ἀγανακτήσαντας λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

(4)[527] Κέστιος δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ταραχὴν εὐκαιρὸν ἰδὼν εἰς ἐπίθεσιν ἄπασαν ἐπήγγεν τὴν δύναμιν καὶ τραπέντας μέχρι Ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. [528] στρατοπεδευσάμενος δὲ ἐπὶ τοῦ καλουμένου Σκοποῦ, διέχει δ' οὗτος ἑπτὰ τῆς πόλεως σταδίου, τρισὶ μὲν ἡμέραις οὐκ ἐπεχειρεῖ τῇ πόλει τάχα τι παρὰ τῶν ἔνδον ἐνδοθήσεσθαι προσδοκῶν, εἰς δὲ τὰς πέριξ κώμας ἐφ' ἀρπαγὴν σίτου πολλοὺς διαφήκεν τῶν στρατιωτῶν: τῇ τετάρτῃ δέ, ἣτις ἦν τριακὰς Ὑπερβερεταίου μηνός, διατάξας τὴν στρατιὰν εἰσήγγεν εἰς τὴν πόλιν. [529] ὁ μὲν οὖν δήμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἔμφρουρος ἦν, οἱ δὲ στασιασταὶ τὴν εὐταξίαν τῶν Ῥωμαίων καταπλαγέοντες τῶν μὲν ἔξω τῆς πόλεως μερῶν εἶκον, εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέρω καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρουν. [530] Κέστιος δὲ παρελθὼν ὑποπίμπρησιν τὴν τε Βεθεζὰν προσαγορευομένην καὶ τὴν Καινόπολιν καὶ τὸ καλούμενον Δοκῶν ἀγορὰν, ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν ἀντικρὺ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο. [531] κἂν εἴπερ ἠθέλησεν κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν ἐντὸς τῶν τειχέων βιάσασθαι, παραυτίκα τὴν πόλιν ἔσχεν καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλελύσθαι: ἀλλὰ γὰρ ὁ τε στρατοπεδάρχης Τυράννιος Πριῖσκος καὶ τῶν ἰππάρχων οἱ πλεῖστοι χρήμασιν ὑπὸ Φλώρου δεκασθέντες ἀπέστρεψαν αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως. [532] καὶ παρὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ὁ τε πόλεμος ἐπὶ τοσοῦτον μῆκος προὔβη καὶ ἀνηκέστων Ἰουδαίους συμφορῶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν.

(5)[533] Ἐν δὲ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν Ἀνάτω τῷ Ἰωνάθου παιδὶ πεισθέντες ἐκάλουν τὸν Κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. [534] ὁ δὲ καὶ πρὸς ὀργὴν ὑπεριδὼν καὶ μὴ πάνυ πιστεύσας διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ τὴν προδοσίαν αἰσθόμενοι τοὺς μὲν περὶ τὸν Ἄνανον ἀπὸ τοῦ τείχους κατέβαλον καὶ λίθοις παίοντες συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας, αὐτοὶ δὲ διαστάντες ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἀποπειρωμένους τοῦ τείχους ἔβαλλον. [535] πέντε μὲν οὖν ἡμέραις πάντοθεν ἐπιχειροῦσιν τοῖς Ῥωμαίοις ἀμήχανος ἦν ἡ προσβολή, τῇ δ' ἐπιούσῃ ἀναλαβὼν ὁ Κέστιος τῶν τε ἐπιλέκτων συχνούς καὶ τοὺς τοξότας κατὰ τὸ προσάρκτιον ἐπεχειρεῖ κλίμα τῷ ἱερῷ. [536] Ἰουδαῖοι δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς εἴργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τοὺς τῷ τείχει προσελθόντας, τέλος δὲ τῷ πλήθει τῶν βελῶν ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. [537] τῶν δὲ Ῥωμαίων οἱ πρῶτοι τοὺς θυρεοὺς ἐξερείσαντες εἰς τὸ τεῖχος καὶ κατὰ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους οἱ τε ἐξῆς ὁμοίως τὴν καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφράξαντο, καθ' ἣς τὰ βέλη φερόμενα περιωλίσθανεν ἄπρακτα, μηδὲν δὲ οἱ στρατιῶται κακούμενοι τὸ τεῖχος ὑπέσυρον καὶ τοῦ ἱεροῦ τὴν πύλην ὑποπιμπράναι παρεσκευάζοντο.

(6)[538] Δεινὴ δὲ τοὺς στασιαστὰς ἔκπληξις κατέλαβεν: ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως ὡς ἀλωσομένης αὐτίκα. τὸν δὲ δήμον ἐπὶ τούτοις συνέβαινε θαρρεῖν, καὶ καθὼ παρείκοιεν οἱ πονηροὶ, προσήσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξοντες καὶ δεξόμενοι τὸν Κέστιον ὡς εὐεργέτην. [539] ὃς εἰ βραχὺ τῇ πολιορκίᾳ προσελιπάρησεν, κἂν εὐθέως τὴν πόλιν παρέλαβεν: ἀλλ' οἶμαι διὰ τοὺς πονηροὺς ἀπεστραμμένος ὁ θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια τέλος λαβεῖν ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

(7)[540] Ὁ γοῦν Κέστιος οὔτε τὴν τῶν πολιορκουμένων ἀπόγνωσιν οὔτε τοῦ δήμου τὸ φρόνημα συνιδὼν ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας καὶ καταγνοὺς ἐπ' οὐδεμιᾷ πληγῇ τῶν ἐλπίδων παραλογώτατα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνέζευξεν. [541] πρὸς δὲ τὴν ἀδόκητον αὐτοῦ τροπὴν ἀναθαρσῆσαντες οἱ λησταὶ κατὰ τῶν ὑστάτων ἐπεξέδραμον καὶ συχνούς τῶν ἰππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. [542] τότε μὲν οὖν ἐν τῷ κατὰ τὸν Σκοπὸν αὐλίζεται στρατοπέδῳ Κέστιος, τῇ δ' ἐπιούσῃ προσωτέρω χωριζόμενος μᾶλλον ἐξεκαλέσατο τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσκείμενοι διέφθειρον καὶ καθ' ἑκάτερον τῆς ὁδοῦ περιμόντες ἠκόντιζον εἰς πλαγίους. [543] οὔτε δὲ ἐπιστραφῆναι πρὸς τοὺς κατόπιν τιτρώσκοντας ἐθάρρουν οἱ τελευταῖοι ἄπειρόν τι πλήθος οἰόμενοι διώκειν καὶ τοὺς κατὰ πλευρὸν ἐγκειμένους ἀναστέλλειν οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ μὲν ὄντες βαρεῖς καὶ δεδοικότες τὴν τάξιν διασπᾶν, τοὺς δὲ Ἰουδαίους ὀρῶντες κούφους καὶ πρὸς τὰς ἐπιδρομὰς εὐκόλους: ὥστε συνέβαινε αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν ἀντιβλάπτουσιν τοὺς ἐχθρούς. [544] παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν παιόμενοι καὶ τῆς φάλαγγος ἐκσειόμενοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς ἦν Πριῖσκος μὲν στρατάρχης τάγματος ἕκτου, Λογγίνος δὲ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ Ἰλῆς Αἰμίλιος Ἰούκουνδος ὄνομα, μόλις εἰς Γαβαῶν κατήντησαν ἐπὶ τὸ πρότερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τῶν σκευῶν ἀποβαλόντες. [545] ἔνθα δύο μὲν

ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ Κέστιος ἀμηχανῶν, ὅ τι χρῆ ποιεῖν, τῆ τρίτῃ δὲ πολλῶ πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος καὶ πάντα τὰ κύκλω μεστὰ Ἰουδαίων ἔγνω καθ' ἑαυτοῦ τε βραδύνας κἄν ἔτι μείνη πλείοσιν χρησόμενος ἐχθροῖς.

(8)[546] Ἴνα δὲ συντονωτέρῃ χρησάιτο φυγῇ, τὰ τὴν στρατιάν ἀνθέλκοντα περικόπτειν προσέταξεν. διαφθαρέντων δὲ τῶν τε ὀρέων καὶ τῶν ὄνων ἔτι δὲ καὶ τῶν ὑποζυγίων πλήν ὅσα βέλη παρεκόμεζεν καὶ μηχανάς, τούτων γὰρ διὰ τὴν χρεῖαν περιείχοντο καὶ μάλιστα δεδοικότες, μὴ Ἰουδαίους κατ' αὐτῶν ἀλῶ, προῆγε τὴν δύναμιν ἐπὶ Βεθῶρων. [547] οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κατὰ μὲν τὰς εὐρυχωρίας ἦττον ἐπέκειντο, συνειληθέντων δὲ εἰς τὰ στενὰ καὶ τὴν κατάβασιν οἱ μὲν φθάσαντες εἶργον αὐτοὺς τῆς ἐξόδου, ἄλλοι δὲ τοὺς ὑστάτους κατεώθουν εἰς τὴν φάραγγα, τὸ δὲ πᾶν πλήθος παρεκταθὲν ὑπὲρ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ κατεκάλυπτε τὴν φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. [548] ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων προσαμύνειν ἑαυτοῖς ἐπισφαλέστερος τοῖς ἰππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν: οὔτε γὰρ ἐν τάξει κατὰ τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο βαλλόμενοι, καὶ τὸ πρόσαντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἰππάσιμον οὐκ ἦν: [549] τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ἀποσφαλέντες κατεφθείροντο, καὶ οὔτε φυγῆς τις τόπον οὔτε ἀμύνης εἶχεν ἐπίνοιαν, ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτρέποντο καὶ τοὺς ἐν ἀπογνώσεσιν ὀδυροῦς: ἀντήχει δ' αὐτοῖς τὸ παρὰ Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα καὶ κραυγὴ χαϊρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. [550] ὀλίγου δὲ δεῖν πᾶσαν ἀνήρπασαν τὴν ἅμα Κεστίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νύξ ἐπέλαβεν, ἐν ἣ Ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὴν Βεθῶραν κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλω περισχόντες ἐφρούρουν αὐτῶν τὴν ἐξοδον.

(9)[551] Ἐνθα δὲ Κέστιος τὴν φανεράν ὁδὸν ἀπογνοὺς δρασμὸν ἐβουλεύετο καὶ διακρίνας τοὺς εὐψυχοτάτους στρατιώτας ὡσεὶ τετρακοσίους ἐπέστησεν τῶν δωματίων, προστάξας ἀναβοᾶν τὰ σημεῖα τῶν ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων, ὅπως Ἰουδαῖοι πᾶσαν οἶωνται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν: αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἀναλαβὼν ἡσυχῇ τριάκοντα πρόεισιν σταδίου. [552] ἔωθεν δὲ Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον, κάκεινους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν Κέστιον. [553] ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς οὐκ ὀλίγον προειλήφει καὶ συντονωτέρῃ ἐφευγεν μεθ' ἡμέραν, ὥστε τοὺς στρατιώτας ὑπ' ἐκπλήξεως καὶ δέους τὰς τε ἐλεπόλεις καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες αὐθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. [554] προῆλθον δὲ τοὺς Ῥωμαίους διώκοντες μέχρι Ἀντιπατρίδος. ἔπειθ' ὡς οὐ κατελάμβανον, ὑποστρέφοντες τὰς τε μηχανάς ἤρην καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων τὴν τε ἀπολειφθεῖσαν λείαν συνῆγον καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπαλινδρόμουν, [555] αὐτοὶ μὲν ὀλίγους ἀποβεβλημένοι παντάπασιν, τῶν δὲ Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὺς μὲν πεντακισχιλίους καὶ τριακοσίους ἀνηρηκότες, ἰππεῖς δὲ ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίους. τάδε μὲν οὖν ἐπράχθη Δίου μηνὸς ὀγδὴ δωδεκάτῃ τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει.

XX

(1)[556] Μετὰ δὲ τὴν Κεστίου συμφορὰν πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν Ἰουδαίων ὡσπερ βαπτίζομένης νηὸς ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. Κοστόβαρος γοῦν καὶ Σάουλος ἀδελφοὶ σὺν Φιλίππῳ τῷ Ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δ' ἦν οὗτος Ἀγρίππα τοῦ βασιλέως, διαδράντες ἐκ τῆς πόλεως ᾤχοντο πρὸς Κέστιον: [557] ὁ δὲ σὺν τούτοις κατὰ τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πολιορκηθεὶς Ἀντίπας ὑπεριδὼν τὴν φυγὴν αὐθις ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη δηλώσομεν. [558] Κέστιος δὲ τοὺς περὶ Σάουλον ἀξιώσαντας ἀνέπεμψεν εἰς Ἀχαίαν πρὸς Νέρωνα τὴν τε αὐτῶν δηλώσοντας ἀνάγκην καὶ τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου τρέψοντας εἰς Φλῶρον: τὴν γὰρ ἐπ' ἐκείνῳ ὀργὴν κουφίσειν καὶ τοὺς ἑαυτοῦ κινδύνους ἤλπισεν.

(2)[559] Κἄν τούτῳ Δαμασκηνοὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων φθορὰν πυθόμενοι τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ἰουδαίους ἀνελεῖν ἐσπούδασαν. [560] καὶ καθὼ μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ συνηθροισμένους πάλαι διὰ τὰς ὑποψίας τοῦτο πραγματευσάμενοι, ῥάστην τὴν ἐπιχειρήσιν ἐδόκουν: ἐδεδοίκεισαν δὲ τὰς ἑαυτῶν γυναικας ἀπάσας πλήν ὀλίγων ὑπηγμένας τῇ Ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ: [561] διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγένετο λαθεῖν ἐκεῖνας. τοὺς δὲ Ἰουδαίους ὡς ἂν ἐν στενῷ χωρίῳ τὸν ἀριθμὸν μυρίους καὶ πεντακοσίους πάντας ἀνόπλους ἐπελθόντες ὑπὸ μίαν ὥραν ἀδεῶς ἀπέσφαξαν.

(3)[562] Οἱ δὲ διώξαντες τὸν Κέστιον ὡς ὑπέστρεψαν εἰς Ἱεροσόλυμα, τοὺς μὲν βίᾳ τῶν ἔτι Ῥωμαϊζόντων τοὺς δὲ πειθοῖ προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερόν στρατηγούς ἀπεδείκνυσαν τοῦ πολέμου πλείονας. [563] ἠρέθη δὲ Ἰώσηπός τε υἱὸς Γωρίωνος καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἄνανος τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν ἀπάντων αὐτοκράτορες καὶ μάλιστα τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ἀνεγείρειν: [564] τὸν γὰρ τοῦ Σίμωνος υἱὸν Ἐλεάζαρον καίπερ ὑφ' ἑαυτῷ πεποιημένον τὴν Ῥωμαίων λείαν καὶ τὰ ἀρπαγέντα Κεστίου χρήματα,

πρὸς οἷς πολλὰ τῶν δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως οὐκ ἐπέστησαν ταῖς χρεῖαις αὐτόν τε τυραννικὸν ὀρώντες καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῷ ζηλωτὰς δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. [565] κατ' ὀλίγον γε μὴν ἢ τε χρεῖα τῶν χρημάτων καὶ γοητεύων Ἐλεάζαρος ἐκπεριήλθε τὸν δῆμον ὥστε αὐτῷ πειθαρχεῖν περὶ τῶν ὅλων.

(4)[566] Εἰς δὲ τὴν Ἰδουμαίαν ἐτέρους ἐπελέξαντο στρατηγούς Ἰησοῦν υἱὸν Σαπφᾶ τῶν ἀρχιερέων ἕνα καὶ Ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν Νέου: τῷ δ' ἄρχοντι τότε τῆς Ἰδουμαίας Νίγερι, γένος δ' ἦν ἐκ τῆς περὶ Ἰορδάνην Περαιίας, διὸ καὶ Περαιίτης ἐκαλεῖτο, προσέταξαν ὑποτάσσεσθαι τοῖς στρατηγοῖς. [567] ἡμέλουν δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν Ἰεριχοῦν Ἰώσηπος ὁ Σίμωνος, εἰς δὲ τὴν Περαιίαν Μανασσῆς, Θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας Ἰωάννης ὁ Ἐσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη: προσκεκλήρωτο δ' αὐτῷ Λύδδα καὶ Ἰόππη καὶ Ἀμμαοῦς. [568] τῆς δὲ Γοφνιτικῆς καὶ Ἀκραβητηνῆς ὁ Ἀνανίου Ἰωάννης ἡγεμῶν ἀποδείκνυται καὶ τῆς Γαλιλαίας ἐκατέρας Ἰώσηπος Ματθίου: προσώριστο δὲ τῇ τούτου στρατηγία καὶ Γάμαλα τῶν ταύτη πόλεων ὄχυρωτάτη.

(5)[569] Τῶν μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχεν προθυμίας ἢ συνέσεως διώκει τὰ πεπιστευμένα: Ἰώσηπος δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐλθὼν πρῶτον ἐφρόντισεν τῆς εἰς ἑαυτὸν εὐνοίας τῶν ἐπιχωρίων, εἰδὼς ὅτι ταύτη πλεῖστα κατορθώσει, κἂν τᾶλλα διαμαρτάνῃ. [570] συνιδὼν δὲ ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδούς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος εἰ δι' ἐπιχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολλὰ προστάσσοι, τῶν μὲν γηραιῶν ἑβδομήκοντα τοὺς σωφρονεστάτους ἐπιλέξας ἐκ τοῦ ἔθνους κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης τῆς Γαλιλαίας, [571] ἑπτὰ δὲ ἐν ἐκάστη πόλει δικαστὰς τῶν εὐτελεστέρων διαφόρων: τὰ γὰρ μείζω πράγματα καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσεν καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα.

(6)[572] Καταστησάμενος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῶν κατὰ πόλιν ἐπὶ τὴν ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἐχώρει. [573] καὶ γινώσκων Ῥωμαίους προεμβαλοῦντας εἰς τὴν Γαλιλαίαν τὰ ἐπιτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, Ἰωτάπατα μὲν καὶ Βηρσαβὲ καὶ Σελάμην, ἔτι δὲ Καφαρεκχῶ καὶ Ἰαφὰ καὶ Σιγῶφ τό τε Ἰταβύριον καλούμενον ὄρος καὶ Ταριχέας καὶ Τιβεριάδα, πρὸς δὲ τούτοις τὰ περὶ Γεννησὰρ τὴν λίμνην σπήλαια κατὰ τὴν κάτω καλουμένην Γαλιλαίαν ἐτειχίσατο, τῆς δὲ ἄνω Γαλιλαίας τὴν τε προσαγορευομένην Ἀκχαβάρων πέτραν καὶ Σέπφ καὶ Ἰαμνεῖθ καὶ Μηρώ. [574] κατὰ δὲ τὴν Γαυλανιτικὴν Σελεύκειάν τε καὶ Σωγαναίαν καὶ Γάμαλαν ὠχύρωσεν: μόνους δὲ Σεπφωρίταις ἐφήκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι χρημάτων τε εὐπόρους ὀρῶν ὄντας καὶ προθύμους ἐπὶ τὸν πόλεμον δίχα προστάγματος. [575] ὁμοίως δὲ καὶ Γίσχαλα Ἰωάννης ὁ Ληίου καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν Ἰωσήπου κελεύσαντος: τοῖς δ' ἄλλοις ἐρύμασιν ἅπασιν αὐτὸς συμπονῶν ἅμα καὶ προστάσων παρῆν. [576] κατέλεξεν δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὑπὲρ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓς πάντας ἐκ τε τῶν συλληγομένων παλαιῶν ὄπλων ἐγκατασκευαζόμενος ὠπλιζεν.

(7)[577] Ἐπειτα συνιδὼν ἀήττητον τὴν Ῥωμαίων ἰσχὺν γεγεννημένην εὐπειθείᾳ μάλιστα καὶ μελέτῃ τῶν ὄπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπέγνω τῇ χρεῖα διωκομένην, τὸ δ' εὐπειθὲς ὀρῶν περιγινόμενον ἐκ τοῦ πλῆθους τῶν ἡγεμόνων ῥωμαικώτερον ἔτεμνεν τὴν στρατιάν καὶ πλείους καθίστατο ταξίαρχους. [578] στρατιωτῶν τε γὰρ ἀπεδείκνυεν διαφοράς, καὶ τούτους μὲν ὑπέτασεν δεκαδάρχαις καὶ ἑκατοντάρχαις ἔπειτα χιλιάρχοις, κἀπὶ τούτοις ἡγεμόνας ταγμάτων ἀδρότερον ἀφηγουμένους. [579] ἐδίδασκεν δὲ σημείων παραδόσεις καὶ σάλπιγγος προκλήσεις τε καὶ ἀνακλήσεις προσβολάς τε κεράτων καὶ περιαγωγάς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον ἐπιστρέφειν ἐκ τοῦ περιόντος, ἐν δὲ τῷ πονοῦντι συμπαθεῖν. [580] ὅσα τε εἰς παράστασιν ψυχῆς ἢ καρτερίαν συνετέλει σώματος ἀφηγεῖτο: μάλιστα δ' αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τὴν Ῥωμαίων εὐταξίαν διηγούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσιν πρὸς ἀνδρας, οἱ δι' ἀλκὴν σώματος καὶ ψυχῆς παράστημα πάσης ὀλίγου δεῖν τῆς οἰκουμένης κρατοῦσιν. [581] ἔφη δὲ πείραν αὐτῶν λήψεσθαι τῆς κατὰ τὸν πόλεμον πειθαρχίας καὶ πρὸ παρατάξεως, εἰ τῶν συνήθων ἀδικημάτων ἀπόσχονται, κλοπῆς τε καὶ ληστείας καὶ ἀρπαγῆς τοῦ τε ἔξαπατᾶν τὸ ὀμόφυλον τοῦ τε κέρδος οἰκείον ἡγεῖσθαι τὴν βλάβην τῶν συνηθεστάτων: [582] διοικεῖσθαι γὰρ κάλλιστα τοὺς πολέμους παρ' οἷς ἂν ἀγαθὸν τὸ συνειδὸς ἔχουσιν πάντες οἱ στρατευόμενοι, τοὺς δὲ οἰκοθεν φαύλους οὐ μόνον τοῖς ἐπιούσιν ἐχθροῖς ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ χρῆσθαι πολεμῖω.

(8)[583] Πολλὰ τοιαῦτα παραινῶν διετέλει. καὶ τὸ μὲν ἔτοιμον εἰς παράταξιν αὐτῷ συνεκεκρότητο πεζῶν μὲν ἕξ μυριάδες, ἵππεῖς δὲ πεντήκοντα καὶ τριακόσιοι, χωρὶς δὲ τούτων οἷς ἐπεποιθεῖ μάλιστα μισθοφόροι περὶ τετρακισχιλίου καὶ πεντακοσίου: ἐπιλέκτους δὲ περὶ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. [584] ἔτρεφον δὲ πλὴν τῶν μισθοφόρων τὴν ἄλλην στρατιάν αἱ πόλεις ῥαδίως: τῶν γὰρ καταλεγέντων ἐκάστη τοὺς ἡμίσεις ἐπὶ τὴν στρατιάν ἐκπέμπουσα τοὺς λοιποὺς ἐπὶ

συμπορισμὸν αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδεῖων κατεῖχον, ὡς τοὺς μὲν εἰς ὄπλα, τοὺς δὲ εἰς ἐργασίαν διηρησθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν ἀντιχορηγεῖσθαι παρὰ τῶν ὀπλιτῶν τὴν ἀσφάλειαν.

XXI

(1)[585] Διοικοῦντι δ' οὕτως τῷ Ἰωσήπῳ τὰ κατὰ τὴν Γαλιλαίαν παρανίσταται τις ἐπίβουλος ἀνὴρ ἀπὸ Γισχάλων, υἱὸς Ληίου, Ἰωάννης ὄνομα, πανουργότατος μὲν καὶ δολιώτατος τῶν ἐπισήμων ἐν τοῖσδε τοῖς πονηρεύμασιν ἀπάντων, πένης δὲ τὰ πρῶτα καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα σχῶν τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, [586] ἔτοιμος μὲν ψεύσασθαι, δεινὸς δ' ἐπιθεῖναι πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἠγούμενος τὴν ἀπάτην καὶ ταύτη κατὰ τῶν φιλάτων χρώμενος, ὑποκριτῆς φιλανθρωπίας καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος, [587] ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσας μεγάλων, τρέφων δὲ τὰς ἐλπίδας ἐκ τῶν ταπεινῶν κακουργημάτων: ληστής γὰρ ἦν μονότροπος, ἔπειτα καὶ συνοδίαν εὗρεν τῆς τόλμης τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγην, προκόπτων δ' ἀεὶ πλείονα. [588] φροντὶς δ' ἦν αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν εὐάλωτον, ἀλλὰ τοὺς εὐεξία σώματος καὶ ψυχῆς παραστήματι καὶ πολέμων ἐμπειρία διαφέροντας ἐξελέγετο, μέχρι καὶ τετρακοσίων ἀνδρῶν στίφος συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς Τυρίων χώρας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κωμῶν φυγάδες ἦσαν: [589] δι' ὧν πᾶσαν ἐλήζετο τὴν Γαλιλαίαν καὶ μετεώρους ὄντας ἐπὶ τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἐσπάρασεν.

(2)[590] Ἦδη δ' αὐτὸν στρατηγιῶντα καὶ μειζόνων ἐφιέμενον ἔνδεια χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἰώσηπον ὀρῶν αὐτοῦ [σφόδρα] χαίροντα τῷ δραστηρίῳ πείθει πρῶτον μὲν αὐτῷ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος ἀνοικοδομησάμενος τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ παρὰ τῶν πλουσίων ἐκέρδανεν: [591] ἔπειτα συνθεὶς σκηνὴν πανουργοτάτην, ὡς ἄρα φυλάττοιτο πάντες οἱ κατὰ τὴν Συρίαν Ἰουδαῖοι ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δι' ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν μεθορίαν ἐξητήσατο. [592] συνωνούμενος δὲ τοῦ Τυρίου νομίσματος, ὃ τέσσαρας Ἀττικὰς δύνатаι, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ἐπίπρασκεν τιμῆς ἡμιαμφόριον. οὐσης δὲ τῆς Γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα καὶ τότε εὐφορηκίας, εἰς σπανίζοντας εἰσπέμπων πολὺ καὶ μόνος ἄπειρόν τι πλῆθος συνήγεν χρημάτων, οἷς εὐθέως ἐχρήματο κατὰ τοῦ τὴν ἐργασίαν παρασχόντος. [593] καὶ ὑπολαβὼν, εἰ καταλύσειεν τὸν Ἰώσηπον, αὐτὸς ἠγήσασθαι τῆς Γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' ἑαυτὸν λησταῖς προσέταξεν εὐτονώτερον ἐγχειρεῖν ταῖς ἀρπαγαῖς, ὅπως πολλῶν νεωτεριζομένων κατὰ τὴν χώραν ἢ διαχρήσασθαι τοῦ τὸν στρατηγὸν ἐκβοηθοῦντα λοχήσας ἢ περιορῶντα τοὺς ληστὰς διαβάλλοι πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους. [594] ἔπειτα διεφήμιζεν πόρρωθεν, ὡς ἄρα προδοίῃ τὰ πράγματα Ῥωμαίοις Ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν τάνδρος ἐπραγματεύετο.

(3)[595] Καθ' ὃν καιρὸν ἀπὸ Δεβαρίθθων κώμης νεανίσκοι τινὲς τῶν ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων φυλάκων ἐνεδρεύσαντες Πτολεμαῖον τὸν Ἀγρίππα καὶ Βερνίκης ἐπίτροπον ἀφείλοντο πᾶσαν ὄσπην ἤγεν ἀποσκευὴν, ἐν ἣ πολυτελεῖς τε ἐσθῆτες οὐκ ὀλίγαι καὶ πλῆθος ἐκπωμάτων ἀργυρῶν χρυσοὶ τε ἦσαν ἑξακόσιοι. [596] μὴ δυνάμενοι δὲ διαθέσθαι κρύφα τὴν ἀρπαγὴν πάντα πρὸς Ἰώσηπον εἰς Ταριχεῆας ἐκόμισαν. [597] ὁ δὲ μεμψάμενος αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον τίθησιν τὰ κομισθέντα παρὰ τῷ δυνατωτάτῳ τῶν Ταριχεατῶν Ἀνναίῳ, πέμψαι κατὰ καιρὸν τοῖς δεσπόταις προαιρούμενος: ὁ δὲ μάλιστα αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγεν. [598] οἱ γὰρ ἀρπάσαντες ἅμα μὲν ἐπὶ τῷ μηδεμιᾷ τυχεῖν μερίδος ἐκ τῶν κεκομισμένων ἀγανακτοῦντες, ἅμα δὲ καὶ προσκεψάμενοι τοῦ Ἰωσήπου τὴν διάνοιαν, ὅτι μέλλοι τὸν πόνον αὐτῶν τοῖς βασιλεῦσιν χαρίζεσθαι. νύκτωρ εἰς τὰς κώμας διέδραμον καὶ πᾶσιν ἐνεδείκνυντο τὸν Ἰώσηπον ὡς προδότην: ἐνέπλησαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὥστε ὑπὸ τὴν ἑξὶ δέκα μυριάδας ὀπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. [599] καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῷ κατὰ Ταριχεῆας ἵπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀνεβόα καὶ καταλεύειν οἱ δὲ καίειν τὸν προδότην ἐκεκράγεσαν: παρῶξεν δὲ τοὺς πολλοὺς ὁ Ἰωάννης καὶ σὺν αὐτῷ Ἰησοῦς τις υἱὸς Σαπφία, τότε ἀρχῶν τῆς Τιβεριάδος. [600] οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ Ἰωσήπου καταπλαγέντες τὴν ὁρμὴν τοῦ πλῆθους ἔφυγον πλὴν τεσσάρων πάντες, αὐτὸς δὲ κοιμώμενος ἤδη προσφερομένου τοῦ πυρός διανίσταται, [601] καὶ παραινούντων φεύγειν τῶν τεσσάρων, οἱ παρέμειναν, οὔτε πρὸς τὴν καθ' ἑαυτὸν ἐρημίαν οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγεῖς προπηδᾷ, περιορηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, καταπασάμενος δὲ τῆς κεφαλῆς κόνιν, ἀποστρέψας δὲ ὀπίσω τὰς χεῖρας καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ἐπιδήσας τῷ τένοντι. [602] πρὸς ταῦτα τῶν μὲν οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα τῶν Ταριχεατῶν, οἶκτος ἦν, οἱ δ' ἀπὸ τῆς χώρας καὶ τῶν πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸς ἐβλασφήμουν, προφέρειν τε τὰ κοινὰ χρήματα θάπτον ἐκέλευον καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ἐξομολογεῖσθαι: [603] προειλήφεσαν γὰρ ἐκ

τοῦ σχήματος οὐδὲν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι τῶν ὑπονοηθέντων, ἀλλ' ἐπὶ συγγνώμῃς πορισμῶ πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. [604] τῷ δ' ἦν ἡ ταπείνωσις προπαρασκευῆ στρατηγήματος, καὶ τεχνιτεύων τοὺς ἀγανακτοῦντας κατ' αὐτοῦ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάνθ' ὁμολογήσων, [605] ἔπειτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, “ἐγὼ ταῦτα, ἔφη, τὰ χρήματα οὔτε ἀναπέμπειν Ἀγρίππα προηρούμην οὔτε κερδαίνειν αὐτός: μὴ γὰρ ἠγησαίμην ποτὲ ἢ φίλον τὸν ὑμῖν διάφορον ἢ κέρδος τὸ φέρον τῷ κοινῷ βλάβην. [606] ὄρων δέ, ᾧ Ταριχεῶται, μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην καὶ πρὸς κατασκευὴν τείχους χρήζουσιν ἀργυρίου, δεδοικῶς δὲ τὸν Τιβεριέων δῆμον καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφεδρευούσας τοῖς ἠρπαγμένοις, κατασχεῖν ἡσυχὴ τὰ χρήματα προειλόμην, ἵνα ὑμῖν περιβάλωμαι τείχος. [607] εἰ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκομισμένα καὶ παρέχω διαρπάζειν: εἰ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζετε τὸν εὐεργέτην.”

(4)[608] Ἐπὶ τούτοις οἱ Ταριχεῶται μὲν αὐτὸν ἀνευφήμουν, οἱ δ' ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον καὶ διηπέιλον: καταλιπόντες δ' ἕκαστοι τὸν Ἰώσηπον ἀλλήλοις διεφέροντο. κάκεινος θαρρῶν ἤδη τοῖς ὠκειωμένοις, ἦσαν δὲ εἰς τετρακισμυρίους Ταριχεῶται, παντὶ τῷ πλήθει παρρησιαστικώτερον ὠμίλει. [609] καὶ πολλὰ τὴν προπέτειαν αὐτῶν κατονείδισας ἐκ μὲν τῶν παρόντων Ταριχεῶς ἔφη τειχίσειν, ἀσφαλιεῖσθαι δὲ ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας πόλεις: οὐ γὰρ ἀπορήσειν χρημάτων, ἐὰν ὁμονοῶσιν ἐφ' οὓς δεῖ πορίζειν καὶ μὴ παροξύνονται κατὰ τοῦ πορίζοντος.

(5)[610] Ἐνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλήθος τῶν ἠπατημένων ἀνεχώρει καίτοι διωρισμένον, δισχίλιοι δ' ἐπ' αὐτὸν ὠρμησαν ἔνοπλοι, καὶ φθάσαντος εἰς τὸ δωμάτιον παρελθεῖν ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. [611] ἐπὶ τούτοις Ἰώσηπος ἀπάτη δευτέρα χρῆται: ἀναβάς γὰρ ἐπὶ τὸ τέγος καὶ τῇ δεξιᾷ καταστείλας τὸν θόρυβον αὐτῶν ἀγνοεῖν ἔφη τίνων ἀξιοῦσιν τυχεῖν: οὐ γὰρ κατακούειν διὰ τὴν τῆς βοῆς σύγχυσιν: ὅσα δ' ἂν κελεύσωσιν πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς διαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειαν εἰσὼ πρὸς αὐτόν. [612] ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνώριμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσήεσαν. ὁ δὲ σύρας αὐτοῦ εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας καὶ τὴν αὐλειὸν ἀποκλείσας ἐμασίτωσεν, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσαι: περιειστήκει δὲ τέως τὸ πλήθος δικαιολογεῖσθαι μακρότερα τοὺς εἰσελθόντας οἰόμενον. [613] ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας ἠμαγμένους ἐξαφῆκεν τοὺς ἄνδρας καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνειργάσατο κατάπληξιν, ὥστε ῥίψαντας τὰ ὄπλα φεύγειν.

(6)[614] Πρὸς ταῦτα Ἰωάννης ἐπέτεινε τὸν φθόνον καὶ δευτέραν ἤρτυσεν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ Ἰωσήπου. σκηψάμενος δὴ νόσον ἰκέτευσεν δι' ἐπιστολῆς τὸν Ἰώσηπον ἐπιτρέψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρῆσασθαι τοῖς ἐν Τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασι. [615] ὁ δὲ, οὐπῶ γὰρ ὑπώπτευεν τὸν ἐπίβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοις ξενίαν τε καὶ τὰ ἐπιτήδεια Ἰωάννη παρασχεῖν. ὦν ἀπολαύσας μετὰ δύο ἡμέρας ἐφ' ᾧ παρῆν διεπράττετο, καὶ τοὺς μὲν ἀπάταις τοὺς δὲ χρήμασι διαφθεῖρων ἀνέπειθεν ἀποστήναι Ἰωσήπου. [616] καὶ γνοὺς ταῦτα Σίλας ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ Ἰωσήπου καθεσταμένος γράφει τὰ περὶ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ κατὰ τάχος. ὁ δὲ Ἰώσηπος ὡς ἔλαβεν τὴν ἐπιστολήν, νυκτὸς ὀδεύσας συντόνως ἑωθινὸς παρῆν πρὸς τὴν Τιβεριάδα. [617] καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλήθος αὐτῷ ὑπήντα, Ἰωάννης δὲ καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύσας ἐπ' αὐτὸν ὅμως πέμψας τινὰ τῶν γνωρίμων ὑπεκρίνατο τὴν ἀσθένειαν καὶ κλινήρης ὦν ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. [618] ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς Τιβεριεῖς ἀθροίσας ὁ Ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐπεσταλμένων, ὑποπέμψας ὀπλίτας προσέταξεν αὐτὸν ἀνελεῖν. [619] τούτους τὰ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προιδὼν ἀνεβόησεν: πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν ὁ Ἰώσηπος ἐπιστραφεὶς καὶ θεασάμενος ἐπὶ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον ἀπεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν: εἰστήκει δὲ δημηγορῶν ἐπὶ βουνοῦ τινος ἐξαπήχους τὸ ὕψος: καὶ παρορμῶντος ἐπιπηδήσας σκάφους σὺν δυσὶν σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφυγεν.

(7)[620] Οἱ στρατιῶται δ' αὐτοῦ ταχέως ἀρπάσαντες τὰ ὄπλα κατὰ τῶν ἐπιβούλων ἐχώρουν. ἔνθα δείσας ὁ Ἰώσηπος, μὴ πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου δι' ὀλίγων φθόνον παραναλώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἄγγελον μόνης προνοεῖν τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας, μήτε δὲ κτείνειν τινὰ μήτ' ἀπελέγχειν τῶν αἰτίων. [621] καὶ οἱ μὲν τῷ παραγγέλματι πεισθέντες ἠρέμησαν, οἱ δ' ἀνὰ τὴν πέριξ χώραν πυθόμενοι τὴν τε ἐπιβουλὴν καὶ τὸν συσκευάσαντα συνηθορίζοντο κατὰ Ἰωάννου: φθάνει δ' ἐκεῖνος εἰς Γίσχαλα φυγὼν τὴν πατρίδα. [622] συνέρρεον δὲ πρὸς τὸν Ἰώσηπον οἱ Γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὀπλιτῶν γενόμεναι παρεῖναι σφᾶς ἐπὶ τὸν Ἰωάννην τὸν κοινὸν ἐπίβουλον ἐβόων: συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πατρίδα. [623] ὁ δὲ ἀποδέχεσθαι μὲν αὐτῶν ἔφασκεν τὴν εὐνοίαν, ἀνεῖργεν δὲ τὴν ὀρμὴν, χειρῶσασθαι συνέσει τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον ἢ κτείνειν προαιρούμενος. [624] ἐκλαβὼν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως Ἰωάννη συναφεστῶτας κατ' ὄνομα, προθύμως δὲ ἐνεδείκνυντο τοὺς σφετέρους οἱ δημόται, καὶ διὰ κηρύκων ἀπειλήσας ἐντὸς ἡμέρας

πέμπτης τῶν μὴ καταλιπόντων Ἰωάννην τὰς τε οὐσίας διαρπάσειν καὶ τὰς οἰκίας ἅμα ταῖς γενεαῖς καταφλέξειν, [625] τρισχιλίους μὲν ἀπέστησεν εὐθέως, οἱ παραγενόμενοι τὰ ὄπλα παρὰ τοῖς ποσὶν ἔρριψαν αὐτοῦ, σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν δ' ὅσον εἰς δισχιλίους Σύρων φυγάδες, ἀνέστελλεν Ἰωάννης πάλιν ἐπὶ τὰς λαθραίους ἐπιβουλὰς ἐκ τῶν φανερωτέρων. [626] κρύφα γοῦν ἔπεμπεν ἀγγέλους εἰς Ἱεροσόλυμα διαβάλλων τὸν Ἰώσηπον ἐπὶ τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὐδέπω τύραννον ἐλεύσεσθαι τῆς μητροπόλεως, εἰ μὴ προκαταληφθεῖη. [627] ταῦθ' ὁ μὲν δῆμος προειδῶς οὐ προσεῖχεν, οἱ δυνατοὶ δὲ κατὰ φθόνον καὶ τῶν ἀρχόντων τινὲς λάθρα τῷ Ἰωάννῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμῇ πρὸς Ἰώσηπον: ἐψηφίσαντο δὲ καθ' ἑαυτοὺς καὶ μετακαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατηγίας. [628] οὐ μὴν ἤξιουν ἀποχρήσειν τὸ δόγμα: δισχιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ὀπλίτας καὶ τέσσαρας τῶν ἐπιφανῶν ἄνδρας ἔστειλαν, τὸν τε τοῦ Νομικοῦ Ἰώεσδρον καὶ Ἀνανίαν Σαδούκι καὶ Σίμωνα καὶ Ἰούδην Ἰωνάθου, πάντας εἰπεῖν δυνατωτάτους, ἴν' οὗτοι τὴν πρὸς τὸν Ἰώσηπον εὐνοίαν ἀποστρέψωσιν, κἂν μὲν ἐκῶν παραγένηται, λόγον ὑποσχεῖν ἔαν αὐτόν, εἰ δὲ βιάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι. [629] Ἰωσήπῳ δὲ παραγίνεσθαι μὲν στρατιὰν ἐπεστάλκεσαν οἱ φίλοι, τὴν δ' αἰτίαν οὐ προεδήλουν ἅτε δὴ λάθρα τῶν ἐχθρῶν βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ προφυλαξαμένου τέσσαρες πόλεις εὐθέως πρὸς τοὺς διαφόρους ἀπέστησαν ἐλθόντας, Σέπφωρις τε καὶ Γάβαρα καὶ Γίσχαλα καὶ Τιβεριάς. [630] ταχέως δὲ καὶ ταύτας προσηγάγετο δίχα τῶν ὀπλων καὶ χειρωσάμενος στρατηγήμασιν τοὺς τέσσαρας ἡγεμόνας τῶν τε ὀπλιτῶν τοὺς δυνατωτάτους ἀνέπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. [631] πρὸς οὓς ὁ δῆμος οὐ μετρίως ἠγανάκτησεν καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρμησεν τοὺς προπέμψαντας ἀνελεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπέδρασαν.

(8)[632] Ἰωάννην δὲ λοιπὸν ἐντὸς τοῦ Γισχάλων τείχους ὁ παρὰ Ἰωσήπου φόβος ἐφρούρει. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας πάλιν ἀπέστη Τιβεριάς ἐπικαλεσαμένων τῶν ἔνδον Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα. [633] καὶ τοῦ μὲν μὴ καταντήσαντος ἐφ' ἣν συντέτακτο προθεσμίαν, Ῥωμαικῶν δ' ὀλίγων ἰππέων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν παραφανέντων, τὸν Ἰώσηπον ἐξεκέρυσσον. [634] τῶν δ' ἠγγέλη μὲν εἰς Ταριχέας ἢ ἀπόστασις εὐθέως, ἐκπεπομφῶς δὲ πάντας τοὺς στρατιώτας ἐπὶ σίτου συλλογὴν οὔτε μόνος ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς ἀποστάντας οὔτε μένειν ὑπέμενεν, δεδοικῶς μὴ βραδύναντος αὐτοῦ φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν: οὐδὲ γὰρ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἐνεργὸν ἔξιν ἔμελλεν ἐπέχοντος σαββάτου. [635] δόλω δὴ περιελθεῖν ἐπενδοί τοὺς ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῶν Ταριχεῶν ἀποκλείσαι κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγεῖλαιε τις τὸ σκέμμα τοῖς ἐπιχειρουμένοις, τὰ δ' ἐπὶ τῆς λίμνης σκάφη πάντα συναθροίσας, τριακόνα δ' εὐρέθησαν καὶ τριακόσια, καὶ ναῦται τεσσάρων οὐ πλείους ἦσαν ἐν ἐκάστῳ, διὰ τάχους ἐλαύνει πρὸς τὴν Τιβεριάδα. [636] καὶ τοσοῦτον ἀποσχῶν τῆς πόλεως ἐξ ὅσου συνιδεῖν οὐ ῥάδιον ἦν κενὰς τὰς ἀλιάδας μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ μόνους ἑπτὰ τῶν σωματοφυλάκων ἀνόπλους ἔχων ἔγγιον ὀφθῆναι προσῆι. [637] θεασάμενοι δ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ διάφοροι καὶ διὰ τὴν ἔκπληξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὀπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὄπλα καὶ κατασεύοντες ἰκετηρίας ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως.

(9)[638] Ὁ δὲ Ἰώσηπος πολλὰ διαπειλησάμενος αὐτοῖς καὶ κατονειδίσας, εἰ πρῶτον μὲν ἀράμενοι τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον εἰς στάσεις ἐμφυλίους προαναλίσκουσιν τὴν ἰσχὺν καὶ τὰ εὐκταιότατα δρῶσιν τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὸν κηδεμόνα τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν ἀναρπάσαι σπεύδουσιν καὶ κλείειν οὐκ αἰδοῦνται τὴν πόλιν αὐτῷ τῷ τειχίσαντι, προσδέχεσθαι τοὺς ἀπολογησομένους ἔφασκεν καὶ δι' ὧν βεβαιώσεται τὴν πόλιν. [639] κατέβαινον δ' εὐθέως δέκα τῶν Τιβεριέων οἱ δυνατώτατοι: καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἀλιάδων ἀνήγαγεν πορρωτέρω, πενήτην δ' ἑτέρους τῆς βουλής τοὺς μάλιστα γνωρίμους κελεύει προελθεῖν ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν. [640] ἔπειτα καινοτέρας σκήψεις ἐπινοῶν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς ἐπὶ συνθήκαις προκαλεῖτο. [641] τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσεν τῶν πληρουμένων διὰ τάχους εἰς Ταριχέας ἀναπλεῖν καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πάσαν μὲν τὴν βουλήν οὖσαν ἐξακοσίων, περὶ δὲ δισχιλίους τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου συλλαβῶν ἀνήγαγεν σκάφειν εἰς Ταριχέας.

(10)[642] Βοώντων δὲ τῶν λοιπῶν αἴτιον εἶναι μάλιστα τῆς ἀποστάσεως Κλείτον τινα καὶ παρακαλούντων εἰς ἐκεῖνον ἀπερείδεσθαι τὴν ὀργήν, ὁ Ἰώσηπος ἀνελεῖν μὲν οὐδένα προήρητο, Ληοῦν δὲ τινα τῶν ἑαυτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελεθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ Κλείτου. [643] δεῖσας δὲ ἐκεῖνος εἰς ἐχθρῶν στίφος ἀποβήσεσθαι μόνος οὐκ ἔφη. σχετλιάζοντα δὲ τὸν Ἰώσηπον ἐπὶ τοῦ σκάφους ὁ Κλείτος ὄρων καὶ προθυμούμενον αὐτόν ἐπιπηδᾶν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν ἰκέτευσεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. [644] κἀκεῖνου κατανεύσαντος ἐφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειεν ἑαυτοῦ, σπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος ἀπέκοψεν τὴν λαιάν: εἰς τοσοῦτον δέους ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου

προήχθη. [645] τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεισιν καὶ δορυφόροις ἑπτὰ τὸν δῆμον αἰχμαλωτισάμενος πάλιν Τιβεριάδα προσηγάγετο, μετὰ δ' ἡμέρας ὀλίγας Σεπφωρίταις συναποστᾶσαν εὐρῶν ἐπέτρεψεν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις. [646] συναγαγὼν μέντοι πάντα τοῖς δημόταις ἔδωκεν τοῖς τε κατὰ Σέπφωριν ὁμοίως: καὶ γὰρ ἐκείνους χειρωσάμενος νουθετήσαι διὰ τῆς ἀρπαγῆς ἠθέλησεν, τῇ δ' ἀποδόσει τῶν χρημάτων πάλιν εἰς εὐνοίαν προσηγάγετο.

XXII

(1)[647] Τὰ μὲν οὖν κατὰ Γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τῶν ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων ἐπὶ τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐτράποντο παρασκευάς: [648] ἐν δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἄνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι μὴ τὰ Ῥωμαίων ἐφρόνουν τό τε τεῖχος ἐπεσκεύαζον καὶ πολλὰ τῶν πολεμιστηρίων ὀργάνων. [649] καὶ διὰ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη καὶ πανοπλία, πρὸς ἀτάκτοις δὲ γυμνασίαις τὸ τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μεστὰ πάντα θορύβου, δεινὴ δὲ κατήφεια τῶν μετριῶν, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προορώμενοι συμφορὰς ἀπωλοφύροντο. [650] θειασμοὶ τε τοῖς εἰρήνην ἀγαπῶσιν δύσφημοι, τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασιν ἐσχεδιάζοντο πρὸς ἡδονήν, καὶ τὸ κατάστημα τῆς πόλεως πρὶν ἐπελθεῖν Ῥωμαίους ἦν οἷον ἀπολουμένης. [651] Ἀνάω γε μὴν φροντὶς ἦν κατὰ μικρὸν ἀφισταμένῳ τῶν εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν κάμψαι πρὸς τὸ συμφέρον τοὺς τε στασιαστὰς καὶ τὴν τῶν κληθέντων ζηλωτῶν ἀφροσύνην, ἠττήθη δὲ τῆς βίας, κὰν τοῖς ἐξῆς οἴου τέλος ἔτυχεν δηλώσομεν.

(2)[652] Κατὰ δὲ τὴν Ἀκραβετηνὴν τοπαρχίαν ὁ Γιώρα Σίμων πολλοὺς τῶν νεωτεριζόντων συστησάμενος ἐφ' ἀρπαγᾶς ἐτράπετο καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐσπάρασσεν τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκίζετο δῆλός τε ἦν ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. [653] πεμφθείσης δ' ἐπ' αὐτὸν ὑπ' Ἀνάου καὶ τῶν ἀρχόντων στρατιᾶς πρὸς τοὺς ἐν Μασάδα ληστὰς μεθ' ὧν εἶχεν κατέφυγεν, κάκει μὲχρι τῆς Ἀνάου καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἐχθρῶν ἀναιρέσεως μένων συνελήζετο τὴν Ἰδουμαίαν: [654] ὥστε τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἔθνους διὰ τὸ πλῆθος τῶν φονευομένων καὶ τὰς συνεχεῖς ἀρπαγὰς στρατιὰν ἀθροίσαντας ἐμφρούρους τὰς κώμας ἔχειν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰδουμαίαν ἐν τούτοις ἦν.

Libër III

I

(1)[1] Νέρωνι δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λεληθυία μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις ἐμπίπτει καὶ δέος, φανερώς δὲ ὑπερηφάνει καὶ προσωργίζετο, [2] στρατηγῶν μὲν ῥαστώνη μᾶλλον ἢ ταῖς τῶν πολεμίων ἀρεταῖς γεγονέναι τὰ συμβάντα λέγων, πρέπειν δ' ἠγούμενος ἑαυτῷ διὰ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας κατασοβαρεύεσθαι τῶν σκυθρωπῶν καὶ δοκεῖν δεινοῦ παντὸς ἐπάνω τὴν ψυχὴν ἔχειν. (2)[3] διηλέγχετό γε μὴν ὁ τῆς ψυχῆς θόρυβος ὑπὸ τῶν φροντίδων σκεπτομένου τίνι πιστεύσει κινουμένην τὴν ἀνατολήν, ὅς τιμωρήσεται μὲν τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψεται δ' αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέριξ ἔθνη συννοσοῦντα. [4] μόνον εὐρίσκει Οὐεσπασιανὸν ταῖς χρεῖαις ἀναλογοῦντα καὶ τηλικούτου πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα ταῖς ἀπὸ νεότητος στρατεῖαις ἐγγεγηρακότα καὶ προειρηνεύσαντα μὲν πάλαι Ῥωμαίοις τὴν ἐσπέραν ὑπὸ Γερμανῶν ταρασσομένην, προσκτησάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις Βρεττανίαν τέως λανθάνουσαν, [5] ὅθεν αὐτοῦ καὶ τῷ πατρὶ Κλαυδίῳ παρέσχε χωρὶς ἰδρωτός ἰδίου θρίαμβον καταγαγεῖν.

(3)[6] Ταῦτά τε δὴ προκληδονιζόμενος καὶ σταθερὰν μετ' ἐμπειρίας τὴν ἡλικίαν ὄρων, μέγα δὲ πίστεως αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς ὄμηρον καὶ τὰς τούτων ἀκμὰς χεῖρα τῆς πατρώας συνέσεως, τάχα τι καὶ περὶ τῶν ὄλων ἤδη τοῦ θεοῦ προοικονομουμένου, [7] πέμπει τὸν ἄνδρα ληψόμενον τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐπὶ Συρίας στρατευμάτων, πολλὰ πρὸς τὸ ἐπεῖγον οἷα κελεύουσιν αἱ ἀνάγκαι μελιζάμενός τε καὶ προθεραπεύσας. [8] ὁ δ' ἀπὸ τῆς Ἀχαιίας, ἔνθα συνῆν τῷ Νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν Τίτον ἀπέστειλεν ἐπ' Ἀλεξανδρείας τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἐκείθεν ἀναστήσοντα τάγμα, περάσας δ' αὐτὸς τὸν Ἑλλήσποντον πεζὸς εἰς Συρίαν ἀφικνεῖται κάκει τὰς τε Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνήγαγε καὶ συχνοὺς παρὰ τῶν γειτνιώντων βασιλέων συμμαχοῦς.

II

(1)[9] Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ τὴν Κεστίου πληγὴν ἐπηρμένοι ταῖς ἀδοκίτοις εὐπραγίαις ἀκρατεῖς ἦσαν ὀρμῆς καὶ ὡσπερ ἐκριπιζόμενοι τῇ τύχῃ προσωτέρω τὸν πόλεμον ἐξῆγον: πᾶν γοῦν εὐθέως ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτοῖς ἀθροισθέντες ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα. [10] πόλις ἐστὶν ἀρχαία τῶν Ἱεροσολύμων εἴκοσι πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίου ἀεὶ διὰ μίσους Ἰουδαίοις γεγεννημένη, διὸ καὶ τότε ταῖς πρώταις ὀρμαῖς ἐγγίγων ἔδοξεν. [11] ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες ἀλκὴν τε κορυφαῖοι καὶ συνέσει, Νίγερ τε ὁ Περαιῆς καὶ ὁ Βαβυλώνιος Σίλας, πρὸς οἷς Ἰωάννης ὁ Ἑσσαῖος. [12] ἡ δὲ Ἀσκάλων ἐτετεῖχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ ἦν σχεδὸν ἔρημος: ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπὸ τε σπείρας πεζῶν καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἰππέων, ἧς ἐπῆρχεν Ἀντώνιος.

(2)[13] Οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὀρμαῖς συντονώτερον ὀδεύσαντες ὡς ἐγγύθεν ὥρμημένοι καὶ δὴ παρήσαν: [14] ὁ δὲ Ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, προεξήγαγε τοὺς ἰππεῖς καὶ οὐδὲν οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος οὔτε τὴν τόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων καρτερῶς τὰς πρώτας ὀρμὰς ἀνεδέξατο καὶ τοὺς ἐπὶ τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀνέστειλεν. [15] οἱ δὲ πρὸς ἐμπείρους πολέμων ἄπειροι καὶ πεζοὶ πρὸς ἰππεῖς, ἀσύντακτοί τε πρὸς ἠνωμένους καὶ πρὸς ὀπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκαιότερον ὠπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι πρὸς εὐπειθεῖς καὶ νεύματι πάντα πράττοντας ἀντιτασσόμενοι πονοῦσιν ῥαδίως: [16] ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ πρώται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου τρέπονται, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος βιαζομένοις περιπίπτοντες ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες ταῖς τῶν ἰππέων ἐμβολαῖς εἴξαντες ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδῖον: τὸ δὲ ἦν πολὺ καὶ πᾶν ἰππασίμον. [17] ὁ δὲ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις συνεργήσαν πλεῖστον εἰργάσατο τῶν Ἰουδαίων φόνον: τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν φθάνοντες ἐπέστρεφον καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δρόμου συνειλουμένων διεκπαίοντες ἀπείρους ἀνήρουν, ἄλλοι δὲ ἄλλους ὅπη τρέποιοντο κυκλούμενοι καὶ περιελαύνοντες κατηκόντιζον ῥαδίως. [18] καὶ τοῖς μὲν Ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία παρὰ τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο, Ῥωμαῖοι δὲ ἐν ταῖς εὐπραγίαις καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ καὶ περισσεύειν σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. [19] καὶ τῶν μὲν προσφιλονεικούντων τοῖς πταίσμασιν αἰδοῖ τε φυγῆς ταχείας καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῶν δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς εὐτύχουν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀνηρέθησαν μὲν μύριοι τῶν Ἰουδαίων τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, Ἰωάννης

τε καὶ Σίλας: [20] οἱ λοιποὶ δὲ τραυματῖαι τὸ πλέον σὺν τῷ περιλειπομένῳ τῶν ἡγεμόνων Νίγερι τῆς Ἰδουμαίας εἰς πολίχνην τινά, Χάαλλις καλεῖται, συνέφυγον. [21] ὀλίγοι δὲ τινες καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τῆσδε τῆς παρατάξεως ἐτρώθησαν.

(3)[22] Οὐ μὴν οἱ Ἰουδαῖοι τηλικαύτη συμφορᾷ κατεστάλησαν τὰ φρονήματα, μᾶλλον δ' αὐτῶν τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας, ὑπερορῶντές τε τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς ἐδεδεάζοντο τοῖς προτέροις κατορθώμασιν ἐπὶ πληγὴν δευτέραν. [23] διαλιπόντες γοῦν οὐδ' ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν ἐπισυλλέξαντες ὀργιλώτερον καὶ πολλῶ πλείους ἐπαλινδρόμουν ἐπὶ τὴν Ἀσκάλωνα. [24] παρείπετο δ' αὐτοῖς μετὰ τε τῆς ἀπειρίας καὶ τῶν ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλασσωμάτων ἢ προτέρα τύχη: [25] τοῦ γὰρ Ἀντωνίου τὰς παρόδους προλοχίσαντος ἀδόκητοι ταῖς ἐνέδραις ἐμπεσόντες καὶ ὑπὸ τῶν ἰππέων πρὶν εἰς μάχην συντάξασθαι κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους, οἱ λοιποὶ δὲ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς καὶ Νίγερ, πολλὰ κατὰ τὴν φυγὴν εὐτολμίας ἐπιδειξάμενος ἔργα, συνελαύνονταί τε προσκειμένων τῶν πολεμίων εἰς τινα πύργον ὄχυρόν κώμης Βελζεδέκ καλουμένης. [26] οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀντώνιον ὡς μήτε τριβοῖντο περὶ τὸν πύργον ὄντα δυσάλωτον μήτε ζῶντα τὸν ἡγεμόνα καὶ γενναϊότατον τῶν πολεμίων περιῶδοιεν, ὑποπιπρᾶσι τὸ τεῖχος. [27] φλεγόμενου δὲ τοῦ πύργου Ῥωμαῖοι μὲν ἀναχωροῦσι γεγηθότες ὡς διεφθαρμένου καὶ Νίγερος, ὁ δὲ εἰς τὸ μυχαίτατον τοῦ φρουρίου σπήλαιον καταπηδήσας ἐκ τοῦ πύργου διασώζεται, καὶ μεθ' ἡμέρας τρεῖς τοῖς μετ' ὀλοφυρομοῦ πρὸς κηδεῖαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν ὑποφθέγγεται. [28] προελθὼν δὲ χαρᾶς ἀνεπίστου πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους ὡς προνοία θεοῦ σωθεῖς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

(4)[29] Οὐεσπασιανὸς δὲ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας, ἡ μητρόπολις ἐστὶ τῆς Συρίας, μεγέθους τε ἔνεκα καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας τρίτον ἀδηρίτως ἐπὶ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον, ἔνθα μετὰ πάσης τῆς ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτοῦ τὴν ἄφιξιν καὶ Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα κατειλήφει, ἐπὶ Πτολεμαῖδος ἠπέιγετο. [30] καὶ κατὰ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τὴν πόλιν οἱ τῆς Γαλιλαίας Σέπφωριν νεμόμενοι πόλιν, μόνοι τῶν τῆδε εἰρηνικῶ φρονοῦντες: [31] οἱ καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας καὶ τῆς Ῥωμαίων ἰσχύος οὐκ ἀπρονόητοι πρὶν ἀφικέσθαι Οὐεσπασιανὸν Καισεννίῳ Γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν καὶ δεξιὰς ἔλαβον καὶ παρεδέξαντο φρουρὰν. [32] τότε γε μὴν φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τὸν ἡγεμόνα προθύμως σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο κατὰ τῶν ὁμοφύλων συμμάχους: [33] οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσασι τέως πρὸς ἀσφάλειαν ἰππεῖς τε καὶ πεζοὺς παραδίδωσιν ὅσους ἀνθέξειν ταῖς καταδρομαῖς, εἴ τι Ἰουδαῖοι παρακινῶσι, ὑπελάμβανον: [34] καὶ γὰρ οὐ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον ἀφαιρεθῆναι τὴν Σέπφωριν, μεγίστην μὲν οὖσαν τῆς Γαλιλαίας πόλιν, ἔρμυνοτάτῳ δ' ἐπιτετειχισμένην χωρῷ καὶ φρουρὰν ὄλου τοῦ ἔθνους ἐσομένην.

III

(1)[35] Δύο δ' οὖσας τὰς Γαλιλαίας, τὴν τε ἄνω καὶ τὴν κάτω προσαγορευομένην, περιόσχει μὲν ἡ Φοινίκη τε καὶ Συρία, διορίζει δὲ ἀπὸ μὲν δύσεως ἡλίου Πτολεμαῖς τοῖς τῆς χώρας τέρμασι καὶ Κάρομηλος, τὸ πάλαι μὲν Γαλιλαίων, νῦν δὲ Τυρίων ὄρος: [36] ᾧ προσίσχει Γαβαά, πόλις ἰππέων, οὕτω προσαγορευομένη διὰ τὸ τοὺς ὑφ' Ἡρώδου βασιλέως ἀπολυομένους ἰππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν: [37] ἀπὸ δὲ μεσημβρίας Σαμαρεῖτις τε καὶ Σκυθόπολις μέχρι τῶν Ἰορδάνου ναμάτων. πρὸς ἕω δὲ Ἰππηνή τε καὶ Γαδάροις ἀποτεμένεται καὶ τῆ Γαυλωνίτιδι: ταύτη καὶ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας ὄροι. [38] τὰ προσάρκτια δ' αὐτῆς Τύρω τε καὶ τῆ Τυρίων χώρα περατοῦται. καὶ τῆς μὲν κάτω καλουμένης Γαλιλαίας ἀπὸ Τιβεριάδος μέχρι Χαβουλών, ἧς ἐν τοῖς παραλίοις Πτολεμαῖς γείτων, τὸ μῆκος ἐκτείνεται. [39] πλατύνεται δ' ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, Ἐξαλώθ καλεῖται, μέχρι Βηρσάβης, ἡ καὶ τῆς ἄνω Γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι Βακὰ κώμης: αὕτη δὲ τὴν Τυρίων γῆν ὀρίζει. [40] μηκύνεται δὲ μέχρι Μηρῶθ ἀπὸ Θελλᾶ κώμης Ἰορδάνου γείτονος.

(2)[41] Τηλικαῦται δ' οὔσαι τὸ μέγεθος καὶ τοσοῦτοις ἔθνεσιν ἄλλοφύλοις κεκυκλωμένοι πρὸς πᾶσαν αἰὲ πολέμου πείραν ἀντέσχον: [42] μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων καὶ πολλοὶ Γαλιλαῖοι πάντοτε, καὶ οὔτε δειλία ποτὲ τοὺς ἀνδρας οὔτε λιπανδρία τὴν χώραν κατέσχευε, ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα καὶ εὐβοτος καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐπετείας προκαλέσασθαι καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. [43] προσησκήθη γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς ἀργὸν οὐδέν, ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναὶ καὶ τὸ τῶν κωμῶν πλῆθος πανταχοῦ πολυάνθρωπον διὰ τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας.

(3)[44] Καθόλου δέ, εἰ καὶ τῷ μεγέθει τις ἐλαττώσειε τῆς Περαιᾶς τὴν Γαλιλαίαν, προέλοιτο δ' ἂν τῇ δυνάμει· ἡ μὲν γὰρ ἐνεργὸς ὄλη καὶ συνεχῆς ἐστὶν καρποφόρος, ἡ Περαιᾶ δὲ πολὺ μὲν μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλεόν πρὸς τε καρπῶν ἡμέρων αὐξήσιν ἀγριωτέρα, [45] τό γε μὴν μαλθακὸν αὐτῆς καὶ πάμφορον, καὶ τὰ πεδία δένδροισι ποικίλοις κατάφυτα τὸ πλεῖστόν τε ἐλαίαν [τε] καὶ ἄμπελον καὶ φοινικῶνας ἤσκηται, διαρδομένη χειμάρροις τε τοῖς ἀπὸ τῶν ὄρων καὶ πηγαῖς ἀεννάοις ἄλις, εἴ ποτ' ἐκεῖνοι σειρίῳ φθίνουεν. [46] μῆκος μὲν [οὖν] αὐτῆς ἀπὸ Μαχαιροῦντος εἰς Πέλλαν, εὗρος δ' ἀπὸ Φιλαδελφείας μέχρι Ἰορδάνου. [47] καὶ Πέλλη μὲν, ἣν προειρήκαμεν, τὰ πρὸς ἄρκτον ὀρίζεται, πρὸς ἐσπέραν δὲ Ἰορδάνη· μεσημβρινὸν δ' αὐτῆς πέρας ἡ Μωαβίτις, καὶ πρὸς ἀνατολὴν Ἀραβία τε καὶ Σιλωνίτιδι, πρὸς δὲ Φιλαδελφηνῆ καὶ Γεράσοις ἀποτεμένεται.

(4)[48] Ἡ δὲ Σαμαρεῖτις χώρα μέση μὲν τῆς Γαλιλαίας ἐστὶ καὶ τῆς Ἰουδαίας· ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ πεδίῳ κειμένης Γηνεῶς ὄνομα κώμης ἐπιλήγει τῆς Ἀκραβετηνῶν τοπαρχίας· φύσιν δὲ τῆς Ἰουδαίας κατ' οὐδὲν διάφορος. [49] ἀμφοτέραι γὰρ ὄρειναι καὶ πεδιάδες, εἷς τε γεωργίαν μαλθακαὶ καὶ πολύφοροι κατάδενδροί τε καὶ ὀπώρας ὄρεινῆς καὶ ἡμέρου μεσταί, παρ' ὅσον οὐδαμοῦ φύσει διψάδες, ὕονται δὲ τὸ πλεόν· [50] γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διαφόρως ἐν αὐταῖς, καὶ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς τὰ κτήνη πλεόν ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστόν γε μὴν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας τὸ πληθύνειν ἀνδρῶν ἐκατέραν.

(5)[51] Μεθόριος δ' αὐτῶν ἡ Ἀνουάθου Βόρκαϊος προσαγορευομένη κώμη· πέρας αὕτη τῆς Ἰουδαίας τὰ πρὸς βορέαν, τὰ νότια δ' αὐτῆς ἐπὶ μῆκος μετρομένης ὀρίζει προσκυροῦσα τοῖς Ἀράβων ὄροις κώμη, καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἰορδάν οἱ τῆδε Ἰουδαῖοι. εὗρος γε μὴν ἀπὸ Ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις Ἰόπτης ἀναπέπταται. [52] μεσαιτάτη δ' αὐτῆς πόλις τὰ Ἱεροσόλυμα κεῖται, παρ' ἧ καὶ τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. [53] ἀφήρηται δ' οὐδὲ τῶν ἐκ θαλάσσης τερπνῶν ἡ Ἰουδαία τοῖς παραλίοις κατατείνουσα μέχρι Πτολεμαίδος. [54] μερίζεται δ' εἰς ἔνδεκα κληρουχίας, ὧν ἄρχει μὲν βασιλείον τὰ Ἱεροσόλυμα προανίσχουσα τῆς περιοίκου πάσης ὡσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος· αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὴν διήρηνται τὰς τοπαρχίας. [55] Γοφνὰ δευτέρα καὶ μετὰ ταύτην Ἀκραβετὰ, Θαμνὰ πρὸς ταύταις καὶ Λύδδα, Ἀμμαοῦς καὶ Πέλλη καὶ Ἰδουμαία καὶ Ἐνγαδδαὶ καὶ Ἡρώδειον καὶ Ἱεριχοῦς, [56] μεθ' ἧς Ἰάμνεια καὶ Ἰόππη τῶν περιοίκων ἀφηγοῦνται, κάπι ταύταις ἢ τε Γαμαλιτικὴ καὶ Γαυλανίτις Βαταναία τε καὶ Τραχωνίτις, αἱ καὶ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. [57] ἀρχομένη δὲ ἀπὸ Λιβάνου ὄρους καὶ τῶν Ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα μέχρι τῆς πρὸς Τιβεριάδα λίμνης εὐρύνεται, ἀπὸ δὲ κώμης καλουμένης Ἀρφαῶς μέχρις Ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δ' αὐτὴν μιγάδες Ἰουδαῖοί τε καὶ Σύροι. [58] τὰ μὲν δὴ περὶ τῆς Ἰουδαίων τε καὶ πέριξ χώρας ὡς ἐνῆν μάλιστα συντόμως ἀπηγγέλαμεν.

IV

(1)[59] Ἡ δ' ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ πεμφθεῖσα Σεπφωρίταις βοήθεια, χίλιοι μὲν ἵππεῖς ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοί, Πλακίδου χιλιαρχοῦντος αὐτῶν ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διαιροῦνται, καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δ' ἵππικὸν ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. [60] προιόντες δὲ ἐκατέρωθεν συνεχῶς καὶ τὰ πέριξ τῆς χώρας κατατρέχοντες μεγάλα τοὺς περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐκάκουν ἀτρεμοῦντα τὰς τε πόλεις ἔξωθεν ληζόμενοι καὶ προθέοντας ὅποτε θαρρήσειαν ἀνακόπτοντες. [61] ὥρμησέ γε μὴν Ἰώσηπος ἐπὶ τὴν πόλιν αἰρήσειν ἐλπίσας, ἦν αὐτὸς πρὶν ἀποστῆναι Γαλιλαίων ἐτείχισεν ὡς καὶ Ῥωμαίοις δυσάλωτον εἶναι· διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτεν τοῦ τε βιάζεσθαι καὶ τοῦ μεταπεθεῖν Σεπφωρίτας ἀσθενέστερος εὐρεθεῖς. [62] παρῶξυνεν δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ἐπὶ τὴν χώραν, καὶ οὔτε νύκτωρ οὔτε μεθ' ἡμέραν ὀργῇ τῆς ἐπιβολῆς οἱ Ῥωμαῖοι διέλιπον δηοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία καὶ διαρπάζοντες τὰ ἐπὶ τῆς χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν αἰεὶ τὸ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τοὺς ἀσθενεῖς. [63] πυρὶ δὲ ἡ Γαλιλαία καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα πάθους τε οὐδενὸς ἢ συμφορᾶς ἀπειράτος ἦν· μία γὰρ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

(2)[64] Ὁ δὲ Τίτος περαιωθεὶς ἀπὸ τῆς Ἀχαιᾶς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὠκύτερον ἢ κατὰ χειμῶνος ὥραν, παραλαμβάνει μὲν ἐφ' ἣν ἔσταλτο δύναμιν, συντόνω δὲ χρώμενος πορεία διὰ τάχους εἰς Πτολεμαίδα ἀφικνεῖται. [65] κάκει καταλαβὼν τὸν πατέρα δυσὶ τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, ἦν δὲ τὰ ἐπισημότερα τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτοῦ πεντεκαίδεκατον. [66] τούτοις εἶποντο ὀκτωκαίδεκα σπεῖραι· προσεγένοντο δὲ καὶ ἀπὸ Καισαρείας πέντε καὶ ἵππέων ἰλη μία, πέντε δ' ἔτεραι

τῶν ἀπὸ Συρίας ἰππέων. [67] τῶν δὲ σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον ἀνὰ χιλίους πεζούς, αἱ δὲ λοιπαὶ δεκατρεῖς ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἵππεις δὲ ἑκατὸν εἴκοσιν. συχνὸν δὲ καὶ παρὰ τῶν βασιλέων συνήχθη συμμαχικόν, [68] Ἀντιόχου μὲν καὶ Ἀγρίππα καὶ Σοαίμου παρασχομένων ἀνὰ δισχιλίους πεζούς τοξότας καὶ χιλίους ἵππεις, τοῦ δὲ Ἄραβος Μάλχου χιλίους πέμψαντος ἵππεις ἐπὶ πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλεόν ἦσαν τοξόται, [69] ὡς τὴν πᾶσαν δύναμιν συνεξαριθμουμένων τῶν βασιλικῶν ἰππέας τε καὶ πεζούς εἰς ἕξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δίχα θεραπόντων, οἱ παμπληθεῖς μὲν εἶποντο, διὰ δὲ συνάσκησιν πολεμικὴν οὐκ ἂν ἀποτάσσοιντο τοῦ μαχίμου, κατὰ μὲν εἰρήνην ἐν ταῖς μελέταις τῶν δεσποτῶν ἀεὶ στρεφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δ' ἐν πολέμοις, ὡς μήτ' ἐμπειρία μήτ' ἀλκὴ τινος πλὴν τῶν δεσποτῶν ἐλαττοῦσθαι.

V

(1)[70] Κὰν τούτῳ μὲν οὖν θαυμάσαι τις ἂν Ῥωμαίων τὸ προμηθὲς κατασκευαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν οὐ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. [71] εἰ δὲ τις αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην σύνταξιν τῆς στρατιᾶς ἀπίδοι, γνώσεται τὴν τοσὴνδε ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, οὐ δῶρον τύχης. [72] οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῶν ὄπλων πόλεμος, οὐδ' ἐπὶ μόνας τὰς χρείας τῷ χεῖρε κινουῖσιν ἐν εἰρήνῃ προηρηγότες, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὄπλοις οὐδέποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐκεχειρίαν οὐδὲ ἀναμένουσιν τοὺς καιροὺς. [73] αἱ μελέται δ' αὐτοῖς οὐδὲν τῆς κατὰ ἀλήθειαν εὐτονίας ἀποδέουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης πάσῃ προθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. [74] διὸ κουφότερα τὰς μάχας διαφέρουσιν: οὐτε γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἔθει συντάξεως οὐτε δέος ἐξίστησιν οὐτε δαπανᾶ πόνος, ἔπεται δὲ τὸ κρατεῖν ἀεὶ κατὰ τῶν οὐχ ὁμοίων βέβαιον. [75] καὶ οὐκ ἂν ἀμάρτοι τις εἰπὼν τὰς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος παρατάξεις, τὰς παρατάξεις δὲ μεθ' αἵματος μελέτας. [76] οὐδὲ γὰρ ἐξ ἐπιδρομῆς εὐάλωτοι πολέμοις: ὅπῃ δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἄπτονται μάχης ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. [77] τὸ δὲ οὐκ εἰκαῖον οὐδὲ ἀνώμαλον ἐγείρουσιν οὐδὲ πάντες ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες, ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώματος ὦν τύχοι χώρος, ἐξομαλίζεται: διαμετρεῖται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. [78] καὶ τεκτόνων πλῆθος ἔπεται τῶν τε πρὸς τὴν δόμησιν ἐργαλείων.

(2)[79] Καὶ τὸ μὲν ἔνδον εἰς σκηνας διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δ' ὁ κύκλος τείχους ὄψιν ἐπίχει πύργους ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένους. [80] ἐπὶ δὲ τῶν μεταπυργίων τοὺς τε ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας καὶ λιθοβόλα καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον τιθέασιν, πάντα πρὸς τὰς βολὰς ἔτοιμα. [81] πύλαι δὲ ἐνοικοδομοῦνται τέσσαρες καθ' ἕκαστον τοῦ περιβόλου κλίμα, πρὸς τε εἰσόδους τῶν ὑποζυγίων εὐμαρεῖς καὶ πρὸς τὰς ἐκδρομὰς αὐτῶν, εἰ κατεπέιοι, πλατεῖαι. [82] ῥυμοτομοῦσι δ' εὐδιαθέτως εἰσὼ τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνας τίθενται, μεσαίτατον δὲ τούτων τὸ στρατήγιον ναῶ παραπλήσιον: [83] ὥσπερ δὲ ἐν σχεδίῳ πόλις καὶ ἀγορὰ τις ἀποδείκνυται καὶ χειροτέχναις χωρίον θῶκοι τε λοχαγοῖς καὶ ταξίαρχοις, ὅπῃ δικάζοιεν, εἴ τινες διαφέροιντο. [84] τειχίζεται δὲ ὁ περιβόλος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θᾶπτον ἐπινοίας πλήθει καὶ ἐπιστήμῃ τῶν πονούντων: εἰ δ' ἐπέιοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν περιβάλλεται βάθος τετράπηχυς καὶ εὖρος ἴση.

(3)[85] Φραξάμενοι δ' αὐλίζονται κατὰ συντάξεις ἕκαστοι μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα δ' αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα μετ' εὐταξίας ἀνύεται καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τε καὶ ἐπισιτισμός, εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία κατὰ συντάξεις ἕκαστοις. [86] οὐδὲ γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὅποτε θελήσειαν αὐτεξούσιον ἐκάστω, πᾶσιν δ' ὁμοῦ, τοὺς τε ὑπνοὺς αὐτοῖς καὶ τὰς φυλακὰς καὶ τὰς ἐξεγέρσεις σάλπιγγες προσημαίνουσιν, οὐδ' ἔστιν ὅ τι γίνεται δίχα παραγγέλματος. [87] ὑπὸ δὲ τὴν ἔω τὸ στρατιωτικὸν μὲν ἐπὶ τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συνίασιν ἀσπασόμενοι, μεθ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν ὄλων οἱ ταξίαρχοι πάντες. [88] ὁ δ' αὐτοῖς τό τε ἐξ ἔθους σημεῖον καὶ τᾶλλα παραγγέλματα δίδωσιν διαφέρειν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους: ὁ δὴ κατὰ παρατάξεως πράττοντες ἐπιστρέφονται τε ταχέως, ἵνα δέοι, καὶ πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτοῖς καὶ πρὸς τὰς ἀνακλήσεις ὑποχωροῦσιν ἀθρόοι.

(4)[89] Ἐξιέναι δὲ τοῦ στρατοπέδου δέον ὑποσημαίνει μὲν ἢ σάλπιγξ, ἡρεμεῖ δ' οὐδεὶς, ἀλλ' ἅμα νεύματι τὰς μὲν σκηνας ἀναιροῦσιν, πάντα δ' ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἐξοδον. [90] καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσιν παρεσκευάσθαι. οἱ δ' ἐν τάχει τοῖς τε ὄρευσιν καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἐπιθέντες τὴν ἀποσκευὴν ἐστάσιν ὥσπερ ἐφ' ὑσπληγος ἐξορμᾶν ἔτοιμοι, ὑποπιμπρᾶσιν τε ἤδη τὴν παρεμβολὴν ὡς αὐτοῖς μὲν ὄν ῥάδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ γένοιτο δ' ἐκεῖνό ποτε τοῖς πολέμοις χρήσιμον. [91] καὶ τρίτον δ' ὁμως αἱ σάλπιγγες προσημαίνουσιν τὴν ἐξοδον ἐπισπέρχουσαι τοὺς δι' αἰτίαν τινὰ

βραδύναντας, ὡς μή τις ἀπολειφθεῖ τάξεως. [92] ὁ τε κῆρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρχῳ παραστάς, εἰ πρὸς πόλεμόν εἰσιν ἔτοιμοι, τῇ πατρίῳ γλώσση τρίς ἀναπυθάνεται. κάκεινοι τοσαυτάκις ἀντιβοῶσιν μέγα τι καὶ πρόθυμον ἔτοιμοι λέγοντες εἶναι, φθάνουσιν δὲ τὸν ἐπερωτῶντα, καὶ τινος ἀρηίου πνεύματος ὑποπιπλάμενοι τῇ βοῇ συνεξαίρουσιν τὰς δεξιάς.

(5)[93] Ἐπειτα προιόντες ὀδεύουσιν ἡσυχῇ καὶ μετὰ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσσω, οἱ μὲν πεζοὶ θώραξιν πεφραγμένοι καὶ κράνεσιν καὶ μαχαιοφοροῦντες ἀμφοτέρωθεν. [94] μακρότερον δ' αὐτῶν τὸ λαϊὸν ξίφος πολλῶν: τὸ γὰρ κατὰ τὸ δεξιὸν σπιθαμῆς οὐ πλέον ἔχει τὸ μήκος. [95] φέρουσι δ' οἱ μὲν περὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίλεκτοι πεζοὶ λόγχην καὶ ἀσπίδα, ἡ δὲ λοιπὴ φάλαγξ ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἐπιμήκη, πρὸς οἷς πρίονα καὶ κόφινον ἄμην τε καὶ πέλεκυν, πρὸς δὲ ἰμάντα καὶ δρέπανον καὶ ἄλυσιν, ἡμερῶν τε τριῶν ἐφόδιον: ὡς ὀλίγον ἀποδεῖν τῶν ἀχθοφορῶντων ὀρέων τὸν πεζόν. [96] τοῖς δὲ ἵππευσιν μάχαιρα μὲν ἐκ δεξιῶν μακρὰ καὶ κοντὸς ἐπιμήκης ἐν χειρὶ, θυρεὸς δὲ παρὰ πλευρὸν ἵππου πλάγιος, καὶ κατὰ γωρυτοῦ παρήρητηνται τρεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμάς, οὐκ ἀποδέοντες δὲ δοράτων μέγεθος: [97] κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. οὐδενὶ δὲ ὄπλων διαλλάττουσιν οἱ περὶ τὸν στρατηγὸν ἔκκριτοι τῶν ἐν ταῖς ἴλαις ἵππέων. κλήρω δὲ τῶν ταγμάτων αἰεὶ τὸ λαχὸν ἡγεῖται.

(6)[98] Τοιαῦται μὲν οὖν αἱ Ῥωμαίων πορειαὶ τε καὶ καταλύσεις, πρὸς δὲ ὄπλων διαφοραί, οὐδὲν δὲ ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μάχαις οὐδὲ αὐτοσχέδιον, ἀλλὰ γνώμη μὲν αἰεὶ παντὸς ἔργου προάγει, τοῖς δοχθεῖσι δὲ ἔπεται τὰ ἔργα: [99] παρ' ὃ καὶ σφάλονται μὲν ἡκιστα, κἂν πταίσωσι δέ, ῥαδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. [100] ἡγοῦνται τε τῶν ἀπὸ τύχης ἐπιτευγμάτων ἀμείνους τὰς ἐπὶ τοῖς προβουλευθεῖσιν διαμαρτίας, ὡς τοῦ μὲν αὐτομάτου καλοῦ δελεάζοντος εἰς ἀπρομήθειαν, τῆς σκέψεως δέ, κἂν ἀτυχῆση ποτέ, πρὸς τὸ μὴ αὐθις καλὴν ἐχούσης μελέτην: [101] καὶ τῶν μὲν αὐτομάτων ἀγαθῶν οὐ τὸν λαβόντα αἴτιον εἶναι, τῶν δὲ παρὰ γνώμην προσπεσόντων σκυθρωπῶν παραμυθίαν τό γε προσηκόντως βεβουλεῦσθαι.

(7)[102] Παρασκευάζουσι μὲν οὖν ἐν ταῖς μελέταις τῶν ὄπλων οὐ τὰ σώματα μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους, προσασκοῦνται δὲ καὶ τῷ φόβῳ. [103] οἱ τε γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς οὐ λιποταξίου μόνον ἀλλὰ καὶ ῥαστώνης ὀλίγης θανατικοὶ οἱ τε στρατηγοὶ τῶν νόμων φοβερώτεροι: ταῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς ῥύονται τὸ δοκεῖν ὡμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. [104] τοσοῦτον δ' αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἐν τε εἰρήνῃ κόσμον εἶναι καὶ ἐπὶ παρατάξεως ἐν σώματι τὴν ὅλην στρατιάν. [105] οὕτως αὐτῶν ἀσφαλεῖς μὲν αἱ τάξεις, εὐστροφοὶ δ' εἰσὶν αἱ περιαγωγαί, ὀξεῖαι δ' ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμασιν, ὄψεις δὲ σημεῖοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. [106] ὅθεν δρᾶσαι μὲν αἰεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσιν, οὐδ' ἔστιν ὅπου σταθέντες ἢ πλήθους ἡσθήθησαν ἢ στρατηγημάτων ἢ δυσχωρίας, ἀλλ' οὐδὲ τύχης: καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. [107] οἷς οὖν βουλή μὲν ἄρχει παρατάξεως, ἔπεται δὲ τοῖς βεβουλεμένοις στρατὸς οὕτω δραστήριος, τί θαυμαστόν, εἰ πρὸς ἕω μὲν Εὐφράτης, ὠκεανὸς δὲ πρὸς ἔσπεραν, μεσημβρινὸν δὲ Λιβύης τὸ πιότατον καὶ πρὸς ἄρκτον Ἰστρος τε καὶ Ῥῆνος τῆς ἡγεμονίας ὄροι: δεόντως γὰρ ἂν τις εἴποι τὸ κτῆμα τῶν κτησαμένων ἔλασσον.

(8)[108] Ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον οὐ Ῥωμαίους ἐπαινεῖσαι προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἰς τε παραμυθίαν τῶν κεχειρωμένων καὶ εἰς ἀποτροπὴν τῶν νεωτεριζόντων: [109] εἴη δ' ἂν τοῖς ἀγνοοῦσιν τῶν φιλοκαλούντων καὶ πρὸς ἐμπειρίας ἢ ἀγωγή τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δ' ὅθεν ἐπὶ ταῦτ' ἐξέβην.

VI

(1)[110] Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδί Τίτῳ διατρίβων τέως ἐν τῇ Πτολεμαίδι συνέτασσε τὰς δυνάμεις, ὃ δὲ τὴν Γαλιλαίαν κατατρέχων Πλάκιδος ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνηρήκει τῶν καταλαμβανομένων, τοῦτο δ' ἦν τὸ ἀσθενέστερον Γαλιλαίων καὶ ταῖς φυγαῖς ἐναποκάμνον, [111] ὄρων δὲ συμφεῦγον αἰεὶ τὸ μάχιμον εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις ὠρμησεν ἐπὶ τὴν ὀχυρωτάτην αὐτῶν Ἰωταπάταν, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἰρήσειν ῥαδίως, μέγα δὲ κλέος αὐτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσιν κάκεινοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν: προσχωρήσειν γὰρ δεῖ ταῖς ἄλλας πόλεις τῆς καρτερωτάτης ἐχομένης. [112] πολὺ γὰρ μὴν διήμαρτεν τῆς ἐλπίδος: ἐπιόντα γὰρ αὐτὸν οἱ Ἰωταπατηνοὶ προαισθημένοι πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχονται, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις συρραγέντες ἀδοκῆτοις πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἔτοιμοι πρόθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνευούσης πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, τρέπονται ταχέως. [113] καὶ πολλοὺς μὲν τιτρώσκουσι τῶν Ῥωμαίων, ἑπτὰ δὲ ἀναιροῦσιν διὰ τὸ μήτε ἄτακτον

αὐτῶν τὴν ὑποχώρησιν γενέσθαι καὶ τὰς πληγὰς ἐπιπολαίους πεφραγμένων πάντοθεν τῶν σωμάτων, τοὺς τε Ἰουδαίους πόρρωθεν βάλλειν πλέον ἢ συμπλέκεσθαι θαρρεῖν γυμνήτας ὀπλίταις. [114] ἔπεσον δὲ καὶ τῶν Ἰουδαίων τρεῖς ἄνδρες καὶ ἐτρόθησαν ὀλίγοι. Πλάκιδος μὲν οὖν τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὀρμῆς ἀτονώτερος εὐρεθεὶς φεύγει.

(2)[115] Οὐεσπασιανὸς δὲ ὠρμημένος αὐτὸς ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐξελαύνει τῆς Πτολεμαίδος διατάξας τὴν στρατιὰν ὀδεύειν καθὰ Ῥωμαίοις ἔθος. [116] τοὺς μὲν γε ψιλούς τῶν ἐπικούρων καὶ τοξότας προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς ἀνακόπτοιεν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων ἐπιδρομὰς καὶ διερευνῶν τὰς ὑπόπτους καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας, οἷς εἶπετο καὶ Ῥωμαίων ὀπλιτικὴ μοῖρα πεζοὶ τε καὶ ἵππεῖς. [117] τούτοις ἀφ' ἐκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα τὴν τε ἑαυτῶν σκευὴν καὶ τὰ μέτρα τῆς παρεμβολῆς φέροντες, [118] καὶ μετ' αὐτοὺς ὀδοποιοί, τὰ τε σκολιὰ τῆς λεωφόρου κατευθύνειν καὶ χθαμαλοῦν τὰ δύσβατα καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας προανακόπτειν, ὡς μὴ ταλαιπωροῖτο δυσποροῦν τὸ στρατεύμα. [119] κατόπιν δὲ τούτων τὰς τε ἰδίας καὶ τὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν ἠγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευὰς καὶ συχνούς ἐπὶ τούτοις πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἱππέων. [120] μεθ' οὗς αὐτὸς ἐξήλαυνεν τοὺς τε ἐπιλέκτους τῶν πεζῶν καὶ ἱππέων καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. εἶπετο δ' αὐτῷ τὸ ἴδιον τοῦ τάγματος ἱππικόν: ἴδιοι γὰρ ἐκάστου τάγματος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἵππεῖς. [121] τούτοις δ' ἠκολούθουν οἱ τὰς ἐλεπόλεις φέροντες ὀρεῖς καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα. [122] μετὰ τούτους ἠγεμόνες τε καὶ σπειρῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ἐπιλέκτους περὶ σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες: [123] ἔπειτα αἱ σημαῖαι περισχουσαι τὸν ἀετόν, ὃς παντὸς ἄρχει Ῥωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἀπάντων καὶ ἀλκιμώτατος ὢν: ὃ δὴ καὶ τῆς ἠγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς καὶ κληδῶν, ἐφ' οὗς ἂν ἴωσιν, τοῦ κρατήσῃν δοκεῖ. [124] τοῖς δὲ ἱεροῖς ἠκολούθουν οἱ σαλπικταί, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ στίφος εἰς ἐξ πλατύνασα. τούτοις παρείπετό τις ἑκατόνταρχος ἐξ ἔθους τὴν τάξιν ἐπισκοπούμενος. [125] τὸ δ' οἰκετικὸν ἐκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἶπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ τοῖς ὀρεῦσιν καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες: [126] κατόπιν δὲ πάντων [τῶν ταγμάτων] ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς οὐραγοὶ πρὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοὶ τε καὶ ὀπλίται καὶ τῶν ἱππέων συχνοί.

(3)[127] Οὕτως ὀδεύσας Οὐεσπασιανὸς μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τοὺς ὄρους ἀφικνεῖται τῆς Γαλιλαίας, ἔνθα καταστρατοπεδευσάμενος ὠρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν, ἐπιδεικνύμενος τὴν στρατιὰν εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις καὶ μετανοίας καιρὸν διδούς, εἰ πρὸ μάχης μεταβάλοιτο: ἅμα δὲ καὶ πρὸς πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο. [128] μετάνοιαν μὲν οὖν τῆς ἀποστάσεως ὀφθεῖς ὁ στρατηγὸς πολλοῖς ἐνειργάσατο, κατάπληξιν δὲ πᾶσιν: [129] οἱ μὲν γὰρ περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες οὐκ ἄπωθεν τῆς Σεπφώρεως παρὰ πόλιν Γαρίν καλουμένην ἐπεὶ πλησιάζοντα τὸν πόλεμον ἠκουσαν ὅσον τε οὐπω τοὺς Ῥωμαίους συμμίζοντας σφίσιν, οὐ μόνον πρὸ μάχης, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς διασκίδνανται φυγῇ. [130] καταλείπεται δ' ὁ Ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ κατιδὼν ὡς οὐτε δέχεσθαι τοὺς πολεμίους ἀρεκτὴν ἔχει δύναμιν καὶ πεπτῶκοι τὰ φρονήματα τῶν Ἰουδαίων ἄσμενοὶ τ' ἂν, εἰ πιστεύοιντο, χωροῖεν οἱ πλείους ἐπὶ σπονδὰς, ἐδεδίει μὲν ἤδη περὶ παντὸς τοῦ πολέμου, [131] τότε δ' ὡς πορρωτάτω χωρίζεσθαι τῶν κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν δὲ τοὺς συμμείναντας εἰς Τιβεριάδα καταφεύγει.

VII

(1)[132] Οὐεσπασιανὸς δὲ τῇ πόλει τῶν Γαδάρων ἐπελθὼν αἰρεῖ τε κατὰ πρώτην ἔφοδον αὐτὴν μαχίμου πλήθους ἔρημον καταλαβὼν, [133] καὶ παρελθὼν εἶσω πάντας ἠβηδὸν ἀναίρει μηδεμιᾶς τῶν Ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιουμένων μίσει πρὸς τὸ ἔθνος καὶ μνήμη τῆς κατὰ τὸν Κέστιον αὐτῶν παρανομίας. [134] ἐμπύπρησιν δὲ οὐ μόνον αὐτὴν τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς πέριξ κώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, ἃς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔστιν δ' ἃς αὐτὸς ἐξανδραποδιζόμενος.

(2)[135] Ὁ δ' Ἰώσηπος ἦν πρὸς ἀσφάλειαν εἶλετο πόλιν αὐτὸς ἐνέπλησεν δέους καταφυγῶν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος οὐκ ἂν, εἰ μὴ πρὸς τὸ πᾶν ἀπεγνώκει τὸν πόλεμον, τραπῆναι ποτε αὐτὸν ᾔοντο. [136] καὶ κατὰ τοῦτό γε οὐ διημάρτανον αὐτοῦ τῆς γνώμης: ἑώρα μὲν γὰρ, ποῖ ῥέψει τὰ Ἰουδαίων τέλους, καὶ μίαν αὐτῶν ἤδει σωτηρίαν, εἰ μεταβάλοιτο. [137] αὐτὸς δὲ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι παρὰ Ῥωμαίοις προσδοκῶν, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἶλετο πολλακίς ἢ καταπροδοῦς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὕβρισας εὐτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. [138] γράφειν οὖν τοῖς ἐν τέλει τῶν Ἰεροσολύμων διέγνω μετὰ ἀκριβείας τὰ πράγματα, ὡς μήτ' ἐπὶ μεῖζον ἐξάρας τὴν τῶν πολεμίων ἰσχὺν αὐθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο μήτε ἐνδεέστερον ἀπαγγείλας κἂν μετανοήσαντας ἴσως

θρασύνοιεν, [139] ἵνα τε ἡ σπονδὰς αἰρούμενοι ταχέως ἀντιγράψωσιν ἢ πολεμῆν ἐγνωκότες πρὸς Ῥωμαίους ἀξιόμαχον αὐτῷ πέμψωσι δύναμιν. [140] ὁ μὲν οὖν ταῦτ' ἐπιστείλας πέμπει διὰ τάχους ἐπὶ Ἱεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας.

(3)[141] Οὐεσπασιανὸς δὲ ὠρμημένος ἐξαίρειν τὴν Ἰωταπάταν, πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πλείστους τῶν πολεμίων συμπεφευγέναι καὶ ἄλλως ὀρμητήριον ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῶν, πέμπει πεζοὺς τε καὶ ἵππεῖς τοὺς προεξομαλιούντας τὴν ὁδὸν ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν καὶ πετρῶδη, δύσβατον δὲ καὶ πεζοῖς, ἵππεῦσιν δ' ἀμήχανον. [142] οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον: τῇ πέμπτῃ δ' ὁ Ἰώσηπος, αὐτὴ δ' ἦν Ἀρτεμισίου μηνὸς μία καὶ εἰκάς, φθάνει παρελθὼν εἰς τὴν Ἰωταπάταν ἐκ τῆς Τιβεριάδος καὶ πεπτωκότα τοῖς Ἰουδαίοις ἐγείρει τὰ φρονήματα. [143] Οὐεσπασιανῶ δέ τις εὐαγγελίζεται τὴν μετάβασιν τοῦ ἀνδρὸς αὐτόμολος καὶ κατήπειγεν ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς μετ' ἐκείνης αἰρήσοντα πᾶσαν Ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν Ἰώσηπον ὑποχείριον. [144] ὁ δ' ἀρπᾶσας ὡσπερ μέγιστον εὐτύχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ προνοία θεοῦ τὸν συνετώτατον εἶναι δοκοῦντα τῶν πολεμίων οἰόμενος εἰς εἰρκτὴν αὐθαίρετον παρελθεῖν, εὐθέως μὲν σὺν χιλίοις ἵππεῦσιν πέμπει Πλάκιδον καὶ δεκαδάρχην Αἰβούτιον, ἄνδρα τῶν ἐπισήμων κατὰ χεῖρα καὶ σύνεσιν, περικατασχεῖν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι διαδράς ὁ Ἰώσηπος.

(4)[145] Αὐτὸς δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν εἶπετο καὶ μέχρι δειλῆς ὁδεύσας πρὸς τὴν Ἰωταπάταν ἀφικνεῖται. [146] ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ προσάρκτιον αὐτῆς μέρος ἔν τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, πειρώμενος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις εὐσύνοπτος εἶναι πρὸς ἔκπληξιν: [147] ἢ καὶ παραχρημα τοσαύτη τοὺς Ἰουδαίους κατέσχευε, ὡς μηδένα τοῦ τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. [148] Ῥωμαῖοι δ' εὐθύς μὲν ἀπώκνησαν προσβαλεῖν δι' ὅλης ὠδευκότες ἡμέρας, διπλῆ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦνται τὴν πόλιν καὶ τρίτην ἔξωθεν περιουστᾶσιν τὴν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. [149] τοῦτ' ἐν ἀπογνώσει σωτηρίας παρῶξυνε τοὺς Ἰουδαίους πρὸς τόλμαν: οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον.

(5)[150] Γενομένης δὲ μεθ' ἡμέραν προσβολῆς τὸ μὲν πρῶτον Ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες ἀντείχον ἀντικρὺ τῶν Ῥωμαίων ἐστρατοπεδευκότες πρὸ τοῦ τείχους: [151] ὡς δὲ Οὐεσπασιανὸς τούτοις μὲν τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐκηβόλων πλῆθος ἐπιστήσας ἐπέτρειπεν βάλλειν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν πεζῶν εἰς τὸ πρόσαντες ἀνώθει καθ' ὃ τὸ τεῖχος ἦν εὐάλωτον, δείσας ὁ Ἰώσηπος περὶ τῆς πόλεως προσηδᾶ καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος. [152] συμπεσόντες δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἀθρόοι τοῦ μὲν τείχους ἀνέστειλαν αὐτούς, πολλὰ δ' ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης. [153] οὐκ ἔλασσόν γε μὴν ὦν ἔδρων ἀντέπασχον: ὅσον γὰρ αὐτοὺς ἢ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτο τοὺς Ῥωμαίους αἰδῶς παρεκρότει, καὶ τοὺς μὲν ἐμπειρία μετ' ἀλκῆς, τοὺς δὲ θράσος ὠπλιζε τῷ θυμῷ στρατηγουμένους. [154] παραταξάμενοι δὲ δι' ὅλης ἡμέρας νυκτὶ διαλύονται, τρώσαντες μὲν πλείστους Ῥωμαίων, δεκατρεῖς δ' ἀνελόντες: αὐτῶν δ' ἔπεσον μὲν δεκαεπτὰ, τραυματῖαι δ' ἐγένοντο ἑξακόσιοι.

(6)[155] Τῇ δ' ὑστεραία πάλιν προσβάλλουσι τοῖς Ῥωμαίοις ἐπεξελθόντες καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο, θαρραλεώτεροι μὲν ἐκ τοῦ παρὰ λόγον ἀντισχεῖν τῇ προτέρᾳ γεγενημένοι, χρώμενοι δὲ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις μαχιμωτέροις: [156] ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο τὸ μὴ ταχέως νικᾶν ἤτταν ἠγούμενοι. [157] καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν Ῥωμαίων ἀδιάλειπτοι, ἐκδρομαὶ δὲ τῶν Ἰωταπατηνῶν καὶ τειχομαχίαι καρτερώτεραι, καὶ οὔτε Ἰουδαῖοι τὴν τῶν πολεμίων ἰσχὺν κατωρρώδουν οὔτε Ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τῆς πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

(7)[158] Ἔστιν δ' Ἰωταπάτα πλὴν ὀλίγου πᾶσα κρημνός, ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείροις ἀπότομος, ὡς τῶν κατιδεῖν πειρωμένων τὰς ὄψεις προεξασθενεῖν τοῦ βάθους, ἀπὸ βορέου δὲ προσιτὴ μόνον, καθ' ὃ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκτισται. [159] καὶ τοῦτο δ' ὁ Ἰώσηπος ἐμπειριελήφει τειχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκατάληπτον εἶναι πολεμίοις τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἀκρόρειαν. [160] κυκλόθεν δ' ἄλλοις ὄρεσιν καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις εἰς αὐτήν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. εἶχε μὲν οὖν οὕτως ὀχυρότητος Ἰωταπάτη:

(8)[161] Οὐεσπασιανὸς δὲ τῇ τε φύσει τοῦ χωρίου καὶ ταῖς τόλμαις τῶν Ἰουδαίων ἀντιφιλονεικῶν ἔγνω καρτερώτερον ἄπτεσθαι τῆς πολιορκίας, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἠγεμόνας ἐβουλεύετο περὶ τῆς προσβολῆς. [162] δόξαν δὲ χῶσαι τὸ προσιτὸν τοῦ τείχους ἐπὶ συγκομιδὴν ὑλῆς ἐκπέμπει πᾶν τὸ στράτευμα, καὶ κοπέντων τῶν περὶ τὴν πόλιν ὄρων συναλισθείσης τε ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, [163] οἱ μὲν πρὸς ἀλεωρὰν τῶν ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν γέροντα διατεινάντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἔχουν ὑπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἢ μικρὰ βλαπτόμενοι ταῖς ἀπὸ τοῦ τείχους βολαῖς: [164] οἱ δὲ τοὺς πλησίον ὄχθους ἀνασπῶντες γῆν αὐτοῖς ἀδιαλείπτως ἔφερον, καὶ τριχῆ διηρημένων ἀργὸς ἦν

οὐδεῖς. [165] οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τῶν τειχῶν τοῖς σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπηφίεσαν καὶ πᾶν εἶδος βελῶν: ἦν δὲ καὶ μὴ διικνουμένων πολλὸς ὁ ψόφος καὶ φοβερός ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις.

(9)[166] Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίους μηχανὰς ἐπιστήσας, τὰ πάντα δ' ἦν ἑκατὸν ἐξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσεν τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους. [167] ὁμοῦ δὲ οἱ τε καταπέλται τὰς λόγχας ἀνερροίζουσι καὶ ταλαντιαῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τῶν πετροβόλων ἐβάλλοντο πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀθρόων οἰστῶν, ἅπερ οὐ μόνον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς Ἰουδαίοις ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντὸς ὄσης ἐφικνεῖτο χώρας: [168] καὶ γὰρ καὶ τὸ τῶν Ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντισταὶ τε καὶ σφενδονῆται πάντες ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. [169] οὐ μὴν εἰργόμενοι τῆς καθύπερθεν ἀμύνης ἠρέμουν: ἐκτρέχοντες γὰρ ληστρικώτερον κατὰ λόχους περιέσπων τε τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας καὶ τοὺς γυμνουμένους ἔπαιον, καὶ καθ' ὃ παρείκιον ἐκεῖνοι διερρίπτουν τε τὸ χῶμα καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέροισι ἐνεπίμπρασαν, [170] μέχρι συνεῖς Οὐεσπασιανὸς τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ διαστήματα τοῖς Ἰουδαίοις προσβολῆς παρείχεν τόπον, ἐνοῖ τὰ σκεπάσματα, καὶ συναφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως ἀνείρχθησαν αἱ τῶν Ἰουδαίων παραδύσεις.

(10)[171] Ἐγειρομένου δὲ τοῦ χῶματος ἤδη καὶ ταῖς ἐπάλλεσιν ὅσον οὐπω πλησιάζοντος δεινὸν ὁ Ἰώσηπος νομίσας, εἰ μὴδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. [172] τῶν δ' ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσοῦτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ἐπινοεῖ τοιάνδε: [173] δρυφάκτους πῆξασθαι κελεύσας ἐμπετάσαι τε βύρσας νεοδόρους βοῶν, ὡς ἀναδέχονται μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, περιολισθάνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ βέλη καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος εἰργοῖτο, προανίστησιν τῶν τεκτόνων. [174] ὑφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν εἰς εἴκοσι πῆχεις τὸ ὕψος, καὶ συχνοὺς μὲν πύργους ἐνωκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερὰν δὲ ἔπαλξιν ἐφηρμόσαντο. [175] τοῦτο τοῖς Ῥωμαίοις ἤδη τῆς πόλεως ἐντὸς οἰομένοις εἶναι πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ πρὸς τε τὴν ἐπίνοιαν τοῦ Ἰωσήπου καὶ τὸ παράστημα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως κατεπλάγησαν.

(11)[176] Οὐεσπασιανὸς δὲ καὶ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος καὶ πρὸς τὰς τόλμας παρωξύνετο τῶν Ἰωταπατηνῶν: [177] πάλιν γὰρ ἀναθαρσῆσαντες ἐπὶ τῷ τειχισμῷ τοῖς Ῥωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαὶ κατὰ λόχους ἐπίνοιά τε ληστρική πᾶσα καὶ τῶν προστυχόντων ἀρπαγαὶ καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, [178] ἕως Οὐεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης διέγνω προσκαθεζόμενος σπᾶνει τῶν ἐπιτηδείων αἰρεῖν τὴν πόλιν: [179] ἢ γὰρ ἀναγκαζομένους ταῖς ἀπορίαις ἰκετεύσειν αὐτὸν ἢ μέχρι παντὸς ἀπαυθαδισαμένους διαφθαρήσεσθαι λιμῷ. [180] πολὺ τε ῥάοσιν αὐτοῖς ἠξίου χρήσεσθαι κατὰ τὴν μάχην, εἰ διαλιπῶν αὐθις ἐκτετραχωμένοις ἐπιπέσοι. φρουρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν ἐκέλευσεν τὰς ἐξόδους.

(12)[181] Τοῖς δὲ σίτου μὲν πλῆθος ἦν ἔνδον καὶ τῶν ἄλλων πλὴν ἀλὸς ἀπάντων, ἔνδεια δὲ ὕδατος ὡς ἀν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης κατὰ τὴν πόλιν, τῷ δ' ὀμβρίῳ διαρκουμένων τῶν ἐν αὐτῇ: σπᾶνιον δ' εἴ ποτε τὸ κλίμα θέρους ὕεται. [182] καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὴν τοῦ δίψους ἐπίνοιαν ἦν, ἀσχαλλόντων ἤδη ὡς καθάπαν ἐπιλελοιπότης ὕδατος: [183] ὁ γὰρ Ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ὀρῶν τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων εὐπορον καὶ τὰ φρονήματα γενναῖα τῶν ἀνδρῶν, βουλόμενός τε παρ' ἐλπίδα τοῖς Ῥωμαίοις ἐκτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέτρῳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς διένειμεν εὐθέως. [184] οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους προήκοντες ἀπέκαμνον. διακείμενοι δὲ οὕτως οὐκ ἐλάνθανον τοὺς Ῥωμαίους: [185] ἀπὸ γὰρ τοῦ κατάντους ἑώρων αὐτοὺς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ἐφ' ἓνα συρρέοντα τὸν τόπον καὶ μετρούμενους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ὀξυβελέσιν ἐξικνούμενοι πολλοὺς ἀνήρουν.

(13)[186] Καὶ Οὐεσπασιανὸς μὲν οὐκ εἰς μακρὰν τῶν ἐκδοχείων κενωθέντων ἠλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῷ παραδοθήσεσθαι τὴν πόλιν: [187] ὁ δὲ Ἰώσηπος κλάσαι τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῷ προαιρούμενος ἐμβρέξαι κελεύει πλείστους τὰ ἱμάτια καὶ κατακρεμάσαι περὶ τὰς ἐπάλλεις, ὥστε περιρρεῖσθαι πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. [188] πρὸς τοῦτ' ἀθυμία τῶν Ῥωμαίων καὶ κατάπληξις ἦν θεασαμένων εἰς χλεύην τοσοῦτον παραναλίσκοντα ὕδατος οὐς οὐδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον, ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν ἀπογνόντα τὴν δι' ἐνδείας ἄλωσιν τρέπεσθαι πάλιν πρὸς ὄπλα καὶ βίαν. [189] ὁ δὲ τοῖς Ἰουδαίοις δι' ἐπιθυμίας ἦν: ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν πρὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἠροῦντο.

(14)[190] Ὁ μὲντοι γε Ἰώσηπος πρὸς τῷδε τῷ στρατηγήματι καὶ ἕτερον ἐπενόησεν εἰς περιουσίαν αὐτῷ: [191] διὰ τίνος χαράδρας δυσβάτου καὶ διὰ τοῦθ' ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀμελουμένης κατὰ τὰ πρὸς δύσιν

μέρη τῆς φάραγγος ἐκπέμπων τινὰς γράμματά τε πρὸς οὓς ἠβούλετο τῶν ἔξω Ἰουδαίων διεπέμψατο καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανεν, παντός τε ἐπιτηδείου τῶν ἀνὰ τὴν πόλιν ἐπιλελοιπότην εὐπόρησεν, [192] ἔρπειν τὰ πολλὰ παρὰ τὰς φυλακὰς κελεύσας τοῖς ἐξιοῦσιν καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν νάκεσιν, ὡς εἰ καὶ κατίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν, μέχρι συναισθόμενοι τὴν ἐπίνοιαν οἱ φρουροὶ περιίσχουσιν τὴν χαράδραν.

(15)[193] Καὶ τόθ' ὁ Ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν ὁρῶν ἀνθέξειν, ἐν ἀπόρῳ δὲ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν εἰ μένοι, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. συναισθόμενοι δὲ τὸ πλῆθος καὶ περικυθὲν αὐτῷ κατηντιβόλουν μὴ σφᾶς περιδεῖν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένους: [194] εἶναι γὰρ τῇ πόλει καὶ σωτηρίας μὲν ἐλπίς παραμένων, παντός ἀγωνισομένου δι' αὐτὸν προθύμως, κἂν ἀλῶσιν δέ, παραμυθίαν. [195] πρέπειν δ' αὐτῷ μῆτε φυγεῖν τοὺς ἐχθροὺς μῆτ' ἐγκαταλιπεῖν τοὺς φίλους μῆτ' ἀποπηδᾶν ὥσπερ χειμαζομένης νεώς, εἰς ἣν ἐν γαλήνῃ παρήλθεν: [196] ἐπιβαπτίσειν γὰρ αὐτοῖς τὴν πόλιν μηδενὸς ἔτι τοῖς πολεμίοις τολμῶντος ἀνθίστασθαι δι' ὃν ἂν θαρσοῖεν οἰχομένου.

(16)[197] Ὁ δὲ Ἰώσηπος τὸ κατ' αὐτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελλόμενος ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασκεν ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον: [198] μένων μὲν γὰρ οὐτ' ἂν ὠφελῆσαι τι μέγα σωζομένους, κἂν ἀλίσκωνται, συναπολεῖσθαι περιττῶς, ἐκδύς δὲ τῆς πολιορκίας ἔξωθεν αὐτοὺς ὠφελήσειν μέγιστα: [199] τοὺς τε γὰρ ἐκ τῆς χώρας Γαλιλαίους συναθροῖσιν ἢ τάχος καὶ Ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τῆς πόλεως αὐτῶν ἀντιπερισπάσειν. [200] οὐχ ὁρᾶν δέ, τί παρακαθεζόμενος αὐτοῖς χρήσιμος εἴη νῦν, πλὴν εἰ μὴ Ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον ἐπὶ τὴν πολιορκίαν, οὓς περὶ πλείστου ποιεῖσθαι λαβεῖν αὐτόν: εἰ δ' ἐκδράντα πύθοιντο, πολὺ τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὀρμῆς ἀνήσειν. [201] οὐκ ἔπειθεν δὲ τούτοις, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσεν τὸ πλῆθος αὐτοῦ περιέχεσθαι: παιδία γοῦν καὶ γέροντες καὶ γυναῖα μετὰ νηπίων ὀδυρόμενα προσέπιπτον αὐτῷ καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἶχοντο, [202] καὶ μετὰ κωκυτῶν κοινῶν σφίσι τῆς τύχης μένειν ἰκέτευσον, οὐ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας, ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τῆς ἑαυτῶν: οὐδὲν γὰρ ἠξίου πείσεσθαι δεινὸν Ἰωσήπου μένοντος.

(17)[203] Ὁ δὲ πειθομένῳ μὲν ἰκετηρίαν ταῦτα νομίσας, βιαζομένῳ δὲ φρουρᾶν, πολὺ δ' αὐτοῦ τῆς εἰς τὴν ἀπόλειψιν ὀρμῆς καὶ ὁ τῶν ὀδυρομένων ἔκλασεν οἶκτος, [204] μένειν τε ἔγνω, καὶ τὴν κοινὴν τῆς πόλεως ἀπόγνωσιν ὀπλισάμενος, “νῦν καιρὸς, εἰπὼν, ἀρχεσθαι μάχης, ὅτ' ἐλπίς οὐκ ἔστι σωτηρίας: καλὸν εὐκλειαν ἀντικαταλλαξάμενον τοῦ βίου καὶ δράσαντά τι γενναῖον εἰς μνήμην ὀφιγενῶν πεσεῖν”, ἐπ' ἔργα τρέπεται. [205] καὶ προελθὼν μετὰ τῶν μαχιμωτάτων διεσκίδνα τε τοὺς φρουροὺς καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ῥωμαίων κατέτρεχεν, καὶ τὰς μὲν ἐπὶ τῶν χωμάτων δέρρεις, αἷς ὑπεσκήνουν, διέσπα, τοῖς δὲ ἔργοις ἐνέβαλλεν πῦρ. [206] τῇ τε ἑξῆς ὁμοίως καὶ τῇ τρίτῃ καὶ ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας καὶ νύκτας πολεμῶν οὐκ ἔκαμνεν.

(18)[207] Οὐεσπασιανὸς δὲ τῶν [τε] Ῥωμαίων κακουμένων ταῖς ἐκδρομαῖς, τρέπεσθαί τε γὰρ ὑπὸ Ἰουδαίων ἠδοῦντο καὶ τραπέντων ἐπιδιώκειν βάρει τῶν ὄπλων ἦσαν βραδεῖς, οἱ τε Ἰουδαῖοι πρὶν τι παθεῖν αἰεὶ δρῶντες ἀνέφευγον εἰς τὴν πόλιν, [208] τοῖς μὲν ὀπλίταις τὰς ὀρμὰς αὐτῶν ἐκκλίνειν ἐκέλευσεν καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνθρώποις: [209] οὐδὲν γὰρ ἀλκιμώτερον εἶναι τῆς ἀπογνώσεως, περισβέννυσθαι δὲ αὐτῶν τὰς ὀρμὰς σκοπῶν ἀπορουμένας ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ: [210] προσήκειν γε μὴν καὶ Ῥωμαίοις μετὰ ἀσφαλείας καὶ τὸ νικᾶν, ὡς ἂν οὐκ ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσιν, ἀλλὰ προσκτωμένοις. [211] τοῖς δὲ τῶν Ἀράβων τοξόταις καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς Συρίας σφενδονήταις καὶ λιθοβόλοις τὰ πολλὰ τοὺς Ἰουδαίους ἀνέστελλεν: ἡρέμει δὲ οὐδὲ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. [212] οἱ δὲ τούτοις μὲν εἶκον κακούμενοι, τῶν δὲ πόρῳ βαλλομένων ἐνδοτέρῳ γινόμενοι προσέκειντο τοῖς Ῥωμαίοις χαλεποὶ καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀφειδούντες ἐμάχοντο, ἐκ διαδοχῆς ἐκάτεροι τὸ κεκμηκὸς ἑαυτῶν ἀναλαμβάνοντες.

(19)[213] Οὐεσπασιανὸς δὲ ἠγούμενος τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ ταῖς ἐκδρομαῖς ἀντιπολιορκεῖσθαι, τῶν χωμάτων ἤδη τοῖς τεῖχεσι πελαζόντων προσάγειν ἔγνω τὸν κριόν. [214] ὁ δ' ἐστὶν ὑπερμεγέθης δοκὸς ἰστῷ νηὸς παραπλήσιος: ἐστόμωται δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριοῦ προτομήν, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, τετυπωμένῳ. [215] καταιρεῖται δὲ κάλοις μέσος ὥσπερ ἀπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σταυροῖς ἐκατέρωθεν ἐδραίοις ὑπεστηριγμένης. [216] ἀνωθούμενος δὲ ὑπὸ πλῆθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τῶν αὐτῶν ἀθρόως πάλιν εἰς τοῦμπροσθεν ἐπιβρισάντων τύπτει τὰ τεῖχη τῷ προανέχοντι σιδήρῳ. [217] καὶ οὐδεὶς οὕτως καρτερὸς πύργος ἢ περίβολος πλατύς, ὅς κἂν τὰς πρώτας πληγὰς ἐνέγκῃ κατίσχυσεν τῆς ἐπιμονῆς. [218] ἐπὶ ταύτην τὴν πείραν ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων μετέβαινε βία τὴν πόλιν ἐλεῖν σπεύδων, ὡς τὸ προσκαθεζεσθαι βλαβερόν ἦν Ἰουδαίων οὐκ ἠρεμοῦντων. [219] οἱ μὲν οὖν τοὺς τε καταπέλτας καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀφετηρίων, ὡς ἐξικνοῖτο τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους κωλύειν

πειρωμένων, ἔγγιον προσαγαγόντες ἔβαλλον: ὁμοίως δὲ συνήγγιζον οἱ τοξόται καὶ σφενδονῆται. [220] διὰ δὲ ταῦτα μηδενὸς τῶν περιβόλων ἐπιβῆναι τολμῶντος προσήγον ἕτεροι τὸν κριὸν γέροισ τε διηνεκέσι καὶ καθύπερθεν πεφραγμένον δέρρει πρὸς τε αὐτῶν καὶ τοῦ μηχανήματος ἀσφάλειαν. [221] καὶ κατὰ τὴν πρώτην πληγὴν διεσεισθη μὲν τὸ τεῖχος, κραυγὴ δὲ μεγίστη παρὰ τῶν ἔνδον ἦρθη καθάπερ ἐαλωκότων ἤδη.

(20)[222] Πολλάκις δὲ εἰς τὸν αὐτὸν παίοντας τόπον ὁ Ἰώσηπος ὁρῶν ὅσον οὐπω καταρριφθισόμενον τὸ τεῖχος, σοφίζεται κατ' ὀλίγον τὴν βίαν τοῦ μηχανήματος. [223] σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας ἐκέλευσεν καθιμᾶν καθ' ὃ φερόμενον αἰεὶ τὸν κριὸν ὁρῶεν, ὡς πλάζοιτό τε ἡ ἐμβολή, καὶ δεχόμενοι τὰς πληγὰς ἐκκενοῖεν τῇ χαννότητι. [224] τοῦτο πλείστην διατριβὴν παρέσχεν τοῖς Ῥωμαίοις, καθ' ὃ μὲν τρέποιν τὴν μηχανὴν ἀντιπαραγόντων τοὺς σάκκους τῶν ὑπερθεν, ὑποβαλλόντων δὲ ταῖς ἐμβολαῖς, ὡς μηδὲν κατ' ἀντιτυπίαν βλάπτεσθαι τὸ τεῖχος: [225] ἕως ἀντεπινοήσαντες κοντοὺς οἱ Ῥωμαῖοι μακροὺς καὶ δρέπανα δῆσαντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμον. [226] ἐνεργοῦς δὲ οὕτω τῆς ἐλεπόλεως γενομένης καὶ τοῦ τεύχους, νεοπαγὲς γὰρ ἦν, ἐνδιδόντος ἤδη, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ τὸν Ἰώσηπον ὤρμησαν. [227] ἀψάμενοι δὲ ὅσον αὔης εἶχον ὕλης τριχόθεν ἐπεκθέουσιν, καὶ τὰ τε μηχανήματα καὶ τὰ γέροα καὶ τὰ χῶματα τῶν Ῥωμαίων ὑπεπίμπρασαν. [228] οἱ δὲ κακῶς ἐπεβοήθουν πρὸς τε τὴν τόλμαν αὐτῶν καταπεπληγότες καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς τὰς ἀμύνας φθανόμενοι: ξηρᾶς γὰρ ὕλης, πρὸς δὲ ἀσφάλτου τε καὶ πίσης, ἔτι δὲ θείου δίπτατο τὸ πῦρ ἐπινοίας τάχιον, καὶ τὰ πολλῶν καμάτων πεπονημένα τοῖς Ῥωμαίοις ἐπὶ μιᾶς ὥρας ἐνέμετο.

(21)[229] Ἐνθα καὶ ἀνὴρ τις ἐξεφάνη Ἰουδαίων λόγου καὶ μνήμης ἄξιος: Σαμίου μὲν παῖς ἦν, Ἐλεάζαρος δὲ ἐκαλεῖτο, Σαβὰ δὲ πατρὶς αὐτῶ τῆς Γαλιλαίας: [230] ὑπερμεγέθη δὲ πέτρων ἀράμενος ἀφήσιν ἀπὸ τοῦ τεύχους ἐπὶ τὴν ἐλέπολιν μετὰ τοσαύτης βίας, ὥστε ἀπορρήξαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηχανήματος, ἦν καὶ καταπηδήσας ἐκ μέσων αἶρεται τῶν πολεμίων καὶ μετὰ πολλῆς ἀδείας ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔφευγεν. [231] σκοπὸς δὲ πᾶσιν τοῖς ἐχθροῖς γενόμενος καὶ γυμνῶ τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος πέντε μὲν διαπεύρεται βέλεσιν, [232] πρὸς οὐδὲν δὲ τούτων ἐπιστραφεὶς, ὅτε τὸ τεῖχος ἀνέβη καὶ περίοπτος πᾶσιν τῆς εὐτολμίας ἔσθη, τότε ἰλυσπόμενος ὑπὸ τῶν τραυμάτων μετὰ τοῦ κριοῦ κατέπεσεν. [233] ἄριστοι μετ' αὐτὸν ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο Νετείρας καὶ Φίλιππος, ἀπὸ Ῥούμας κώμης, Γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί, οἱ προπηδῶσι μὲν εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ δεκάτου τάγματος, τοσοῦτω δὲ ῥοίζῳ καὶ βίᾳ τοῖς Ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαρρηξάι τε τὰς τάξεις καὶ τρέψασθαι καθ' οὓς ἐφορμήσειαν ἅπαντας.

(22)[234] Μετὰ τούτους ὁ τε Ἰώσηπος καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμενοι πῦρ πάλιν τὰ μηχανήματα καὶ τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν τοῦ τε πέμπτου καὶ τοῦ δεκάτου τραπέντος τάγματος, οἱ λοιποὶ δὲ φθάσαντες καὶ τὰ ὄργανα καὶ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. [235] περὶ δὲ δείλην πάλιν ἀναστήσαντες προσήγον τὸν κριὸν ἢ προπεπονήκει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. [236] ἔνθα τις τῶν ἀμυνομένων ἀπ' αὐτοῦ βάλλει τὸν Οὐεσπασιανὸν βέλει κατὰ τὸν ταρσὸν τοῦ ποδὸς καὶ τιτρώσκει μὲν ἐπιπολαίως προεκλύσαντος τὸ βληθὲν τοῦ διαστήματος, μέγιστον δὲ θόρυβον ἐνεποίησεν τοῖς Ῥωμαίοις: [237] πρὸς γὰρ τὸ αἷμα ταραχθέντων τῶν πλησίον φήμη διὰ παντὸς ἐπήει τοῦ στρατοῦ, καὶ τῆς πολιορκίας οἱ πλείους ἀφέμενοι μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέους ἐπὶ τὸν στρατηγὸν συνέθεον. [238] πρὸ δὲ πάντων Τίτος δείσας περὶ τῷ πατρὶ παρῆν, ὡς τὸ πλῆθος καὶ τῇ πρὸς τὸν ἡγούμενον εὐνοίᾳ καὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀγωνίᾳ συγχυθῆναι. ῥᾶστα μὲντοι τὸν τε υἱὸν ὁ πατὴρ δεδιότα καὶ τὴν στρατιάν ἔπαυσεν τοῦ θορύβου: [239] τῶν γὰρ ἀλγηδόνων ἐπάνω γενόμενος καὶ πᾶσιν τοῖς ἐπτοημένοις δι' αὐτὸν ὀφθῆναι σπουδάσας χαλεπώτερον Ἰουδαίοις ἐπήρην τὸν πόλεμον: ἕκαστος γὰρ ὡς τιμωρὸς τοῦ στρατηγοῦ προκινδυνεύειν ἠθέλεν, καὶ βοῆ παρακροτοῦντες ἀλλήλους ἐπὶ τὸ τεῖχος ὤρμων.

(23)[240] Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰώσηπον καίπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῶν καταπελτικῶν καὶ τῶν πετροβόλων, ὅμως οὐκ ἀπετρέποντο τοῦ τεύχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτροις τοὺς ἐπὶ τὰ γέροα τὸν κριὸν ἐπιβρίθοντας ἔβαλλον. [241] καὶ ἦνυσον μὲν οὐδὲν ἢ μικρόν, αὐτοὶ δὲ ἀδιαλείπτως ἐπιπτον ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορῶμενοι: [242] αὐτοὶ τε γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας περιλαμπόμενοι φλογὸς σκοπὸς ἦσαν τοῖς πολεμίοις εὐσύνοπτος ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ὀργάνων πόρρωθεν μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἦν τὸ βαλλόμενον. [243] ἢ τε οὖν τῶν ὀξυβελῶν καὶ καταπελτῶν βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνεν, καὶ τῶν ὑπὸ τῆς μηχανῆς ἀφιμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλλεξεν τε ἀπέσυρεν καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. [244] ἀνδρῶν μὲν γὰρ † οὕτως ἰσχυρὸν στίφος, ὃ μὴ μέχρις ἐσχάτης στρώννυται φάλαγγος βία τε καὶ μεγέθει τοῦ λίθου. [245] μάθοι δ' ἂν τις τὴν τοῦ μηχανήματος ἀλκὴν ἐκ τῶν ἐπὶ τῆσδε τῆς νυκτὸς γενομένων: πληγεῖς γὰρ τις ἀπ' αὐτοῦ τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐσώτων ἀνὰ τὸ τεῖχος ἀπαράσσειται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ἀπὸ τριῶν ἐσφενδονῆθη σταδίων.

[246] γυναικός τε μεθ' ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης τὴν γαστέρα, προΐει δὲ νέον ἐξ οἰκίας, ἐξέσεισεν ἐφ' ἡμιστάδιον τὸ βρέφος: τοσαύτη ἦν ἡ τοῦ λιθοβόλου βία. [247] τῶν οὖν ὀργάνων φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος, τῶν δὲ βαλλομένων ἦν [ὁ] ψόφος. [248] ἐπάλληλοι δὲ ἐκτύπουν οἱ νεκροὶ κατὰ τοῦ τείχους ῥιπτόμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγείρετο, συνήχουν δ' ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων. [249] αἵματι δ' ἔρρεϊτο πᾶς ὁ πρὸ τῆς μάχης περίβολος, καὶ προσβατὸν ὑπὸ πτωμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. [250] φοβερωτέραν δὲ ἐποίουν τὴν βοήν περιηχοῦντα τὰ ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὔτε εἰς ἀκοῆς οὔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείπετο. [251] πλείστοι μὲν γε τῶν ἐπὶ τῆς Ἰωταπάτης ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον, πλείστοι δ' ἐγένοντο τραυματῖαι, καὶ μόλις περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν ἐνδίδωσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀδιαλείπτως τυπτόμενον: [252] οἱ δὲ φραξάμενοι τοῖς σώμασι καὶ τοῖς ὄπλοις τὸ καταρριφθὲν ἀντωχύρωσαν πρὶν βληθῆναι τὰς ἐπιβατηρίους ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μηχανάς.

(24)[253] Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως συνήγεν τὴν στρατιάν ὀλίγον ἀπὸ τοῦ νυκτερινοῦ πόνου διαναπαύσας. [254] βουλόμενος δ' ἀπὸ τῶν καταρριφθέντων περισπάσαι τοὺς εἰργοντας τοὺς μὲν γενναιοτάτους τῶν ἰππέων ἀποβήσας [τῶν ἵππων] τριχῆ διέταξεν κατὰ τὰ πεπτωκότα τοῦ τείχους, πάντοθεν πεφραγμένους τοῖς ὄπλοις καὶ τοὺς κοντοὺς προίσχοντας, ὡς ὅποτε τὰς ἐπιβατηρίους βάλλοιεν μηχανάς κατάρχοιτο τῆς εἰσόδου: [255] κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξεν τοῦ πεζοῦ τὸ ἀκμαιότατον, τὸ δὲ λοιπὸν ἵππικὸν ἀντιπαρεξέτεινεν τῷ τείχει κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρεινὴν πρὸς τὸ μηδένα τῶν ἀναφευγόντων ἐκ τῆς ἀλώσεως διαλαθεῖν. [256] κατόπιν δὲ τούτων περιέστησεν τοὺς τοξότας ἔχειν κελεύσας ἔτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεις, ὁμοίως δὲ καὶ σφενδονήτας καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων, [257] ἐτέρους δὲ κλίμακας ἀραμένους προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκεραίοις τείχεσιν, ἵν' οἱ μὲν τούτους κωλύειν πειρώμενοι καταλίποιν τὴν ἐπὶ τοῖς καταρριφθεῖσιν φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ ὑπ' ἀθρόων βιαζόμενοι τῶν βελῶν εἴξωσιν τῆς εἰσόδου.

(25)[258] Ἰώσηπος δὲ συνιεὶς τὴν ἐπίνοιαν ἐπὶ μὲν τοῦ μένοντος τείχους σὺν τοῖς κεκμηκόσιν ἴσθησι τοὺς γηραιούς ὡς μηδὲν ταύτη βλαβησομένους, εἰς δὲ τὰ παρερρωγότα τοῦ τείχους τοὺς δυνατωτάτους καὶ πρὸ πάντων ἀνὰ ἕξ ἄνδρας, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν ἐκληρώσατο. [259] ἐκέλευσέν τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν ταγμάτων ἀποφράξαι τὰς ἀκοάς, ὡς ἂν μὴ καταπλαγεῖεν, πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνοκλάσαντας καλύψασθαι καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς ὑποχωρήσαι τε πρὸς ὀλίγον, ἕως τὰς φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. [260] βαλλόντων δὲ τὰς ἐπιβατηρίους μηχανάς αὐτοὺς προσηδᾶν καὶ διὰ τῶν ἰδίων ὀργάνων ἀπαντᾶν τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαι τε ἕκαστον οὐχ ὡς ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ ἀπολωλῖας ἤδη τῆς πατρίδος ἀμυνόμενον, [261] λαμβάνειν τε πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ἀναιρεθησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, καὶ τὸν ἐπὶ ταῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυμὸν προαλίσαντας ἐναφεῖναι τοῖς δράσουσιν αὐτάς.

(26)[262] Ἐταξεν μὲν οὖν οὕτως ἑκάτερον: τὸ δ' ἀργὸν ἀπὸ τῆς πόλεως: πλῆθος, γύναια καὶ παῖδες, ὡς ἐθεάσαντο τριπλῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν γὰρ εἰς τὴν μάχην μετακεκίνητο τῶν πάλαι φυλακῶν, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσιν τοὺς πολεμίους ξιφήρεις καὶ τὴν καθύπερθεν ὀρεινὴν λαμπομένην ὄπλοις, τὰ τε βέλη τοῖς τοξόταις ἐπανέχοντα τῶν Ἀράβων, ὑστατόν τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν ὡς οὐκ ἀπειλουμένων ἔτι τῶν κακῶν ἀλλ' ἤδη παρόντων. [263] ὁ δὲ Ἰώσηπος τὰς μὲν γυναῖκας, ὡς μὴ θηλύνοιεν οἴκτῳ τὰς ὀρμάς τῶν σφετέρων, κατακλείει ταῖς οἰκίαις μετ' ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας: αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῶν ἐρειφθέντων ἢ ἔλαχεν παρήει. [264] τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας οὐ προσεῖχεν, ἀπεκαρᾶδόκει δὲ τὴν ὀρμὴν τῶν βελῶν.

(27)[265] Ὅμοῦ δ' οἱ τε σαλπικταὶ τῶν ταγμάτων ἀπάντων συνήχησαν καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ἀπὸ συνθήματος τῶν βελῶν τὸ φῶς ὑπετέμνετο. [266] μεμνημένοι γε μὴ τῶν τοῦ Ἰωσήπου προσταγμάτων οἱ σὺν αὐτῷ τὰς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βοήν καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφράξαντο, [267] καὶ βαλλόντων τὰς μηχανάς ἐπεξέδραμον δι' αὐτῶν πρὶν ἐπιβῆναι τοὺς βαλόντας, [268] συμπλεκόμενοι τε τοῖς ἀνιοῦσιν παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι παρὰ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς μὴ χεῖρους φαίνεσθαι τῶν ἐν ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς ἀνδριζομένων: [269] ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν Ῥωμαίων πρὶν ἢ πεσεῖν ἢ διαφθεῖραι. [270] ὡς δ' οἱ μὲν ἕκαμνον διηνεκῶς ἀμυνόμενοι καὶ τοὺς προμάχους ἀμείβειν οὐκ ἔχοντες, τὸ κεκμηκὸς δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀκραίφνεις διεδέχοντο καὶ ταχέως ἀντὶ τῶν ἀποβιασθέντων ἐπέβαινον ἕτεροι, παρακελευσάμενοι τε ἀλλήλοις καὶ πλευρὰν μὲν ἐνώσαντες, τοῖς δὲ θυρεοῖς καθύπερθεν φραξάμενοι στίφος ἄρρηκτον ἐγένοντο καὶ καθάπερ ἐνὶ σώματι πάση τῇ φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους ἀνωθοῦντες ἤδη τοῦ τείχους ἐπέβαινον.

(28)[271] Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν ταῖς ἀμηχανίαις σύμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάγκην, ἢ δὲ ἐστὶν δεινὴ πρὸς ἐπίνοιαν, ὅταν αὐτὴν ἀπόγνωσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσεν καταχεῖν τῶν συνησπικόντων. [272] οἱ δ' ὡς παρεσκευασμένοι ἔχοντες μετὰ τάχους πολλοὶ καὶ πολὺ πάντοθεν τῶν Ῥωμαίων κατέχεον συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγγεῖα βρασσόμενα τῇ θέρμῃ. [273] τοῦτο καιομένων τῶν Ῥωμαίων διεσκέδασεν τὴν τάξιν, καὶ μετὰ δεινῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τοῦ τείχους: [274] ῥᾶστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς πανοπλίας διέρρει τοῦ σώματος ὅλου καὶ τὴν σάρκα φλογὸς οὐδὲν ἔλασσον ἐπεβόσκειτο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πύοτητα. [275] τοῖς δὲ θώραξιν καὶ τοῖς κράνεσιν ἐνδεδεμένων ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως οὐκ ἦν, πηδῶντες δὲ καὶ συνειλούμενοι ταῖς ἀλγηδόσιν ἀπὸ τῶν γεφυρωμάτων ἔπιπτον: οἱ δὲ τραπέντες εἰς τοὺς σφετέρους πρόσω βιαζομένους εὐχείρωτοι τοῖς κατόπιν τιτρώσκουσιν ἦσαν.

(29)[276] Ἐπέλιπεν δὲ οὔτε Ῥωμαίους ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχὺς οὔτε τοὺς Ἰουδαίους σύνεσις, ἀλλ' οἱ μὲν καίπερ οἰκτρὰ πάσχοντας ὀρώντες τοὺς καταχυθέντας ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο τὸν πρὸ αὐτοῦ κακίζων ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης: [277] οἱ δὲ Ἰουδαῖοι δόλῳ δευτέρῳ τὰς προσβάσεις αὐτῶν ἐπέσφαλλον τῆλιν ἐφθῆν ὑποχέοντες ταῖς σανίσιν, ἧς ἐπολισθάνοντες ὑπεσύροντο; [278] καὶ οὔτε τῶν τρεπομένων οὔτε τῶν προσβαιόντων τις ὀρθὸς ἔμενεν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐπ' αὐτῶν ὑπτιαζόμενοι τῶν ἐπιβατηρίων μηχανῶν συνεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ ἐπὶ τὸ χῶμα κατέπιπτον. [279] ἐπαίοντο δ' ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων οἱ πεσόντες: ἐσφαλμένων γὰρ τῶν Ῥωμαίων οὗτοι τῆς κατὰ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλευθερωθέντες εἰς τὰς βολὰς εὐσχόλουν. [280] πολλὰ δὲ κακουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς περὶ δειλὴν ἀνεκάλει. [281] ἔπεσον δὲ τούτων μὲν οὐκ ὀλίγοι καὶ πλείους ἐτρόθησαν, τῶν δ' ἀπὸ τῆς Ἰωταπάτης ἀπέθανον μὲν ἕξ ἄνδρες, τραυματῖαι δ' ὑπὲρ τριακοσίους ἀνεκομίσθησαν. [282] εἰκάδι μὲν Δαισίου μηνὸς ἢ παράταξις ἦν.

(30)[283] Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τὴν στρατιὰν παραμυθούμενος, ὡς θυμουμένους ἑώρα καὶ οὐ προτροπῆς ἀλλ' ἔργων δεομένους, [284] προσυψῶσαι μὲν τὰ χῶματα, πύργους δὲ τρεῖς πενήκοντα ποδῶν τὸ ὕψος ἕκαστον κατασκευάσαι κελεύσας πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἔδραιοί τε εἶεν ὑπὸ βρίθους καὶ δυσάλωτοι πυρὶ, [285] τῶν χωμάτων ἐπέστησεν, συνεπιβήσας αὐτοῖς ἀκοντιστάς τε καὶ τοξότας καὶ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κουφότερα, πρὸς δὲ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας: [286] οἱ μὴ καθορώμενοι διὰ τὸ ὕψος καὶ τὰ θωράκια τῶν πύργων εἰς καθορωμένους τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους ἔβαλλον. [287] οἱ δὲ μήτε κατὰ κόρσης φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν ῥαδίως δυνάμενοι μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμύνεσθαι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσέφικτον ὀρώντες ἐκ χειρὸς βέλει, πυρὶ δὲ τὸν περὶ αὐτοῖς σιδήρον ἀνάλωτον, ἔφευγον ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ προσβάλλειν πειρωμένοις ἐπεξέθειον. [288] καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τῆς Ἰωταπάτης ἀντεῖχον οὕτως, ἀναιρούμενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ καὶ μηδὲν ἀντικακοῦν τοὺς πολεμίους, ὅτι μὴ μετὰ κινδύνων ἀνείργειν ἔχοντες.

(31)[289] Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας Οὐεσπασιανὸς ἐπὶ τινὰ τῶν τῆς Ἰωταπάτης ἀστυγειτόνων πόλιν, Ἰαφα καλεῖται, νεωτερίζουσιν καὶ τῶν Ἰωταπατηνῶν παρὰ δόξαν ἀντεχόντων ἐπαιρομένην, Τραιανὸν ὄντα τοῦ δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει παραδοῦς αὐτῷ χιλίους μὲν ἵππεῖς πεζοὺς δὲ δισχίλιους. [290] ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβὼν, πρὸς γὰρ τῷ φύσει καρτερὰ τυγχάνειν οὕσα καὶ διπλῶ περιβόλῳ τετελείωτο, προαπηνητικότητας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἐτοίμους εἰς μάχην ἰδὼν συμβάλλει καὶ πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντας ἐδίωκεν. [291] συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ πόδας προσκείμενοι συνεισέπεσον. [292] ὀρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀποκλείουσιν τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. [293] θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ Ῥωμαῖοις τὰ Γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὅς καὶ τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείαις ἐκκλεισθέντα πρὸς ἀπώλειαν ἔκδοτον φονῶσιν ἐχθροῖς παρέστησεν. [294] ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις καὶ πολλὰ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ὀνομαστί καλοῦντες ἐν μέσαις ἀπεσφάττοντο ταῖς ἰκεσίαις. [295] καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι, [296] μέσοι δὲ τοῖν δυοῖν κατειλούμενοι περιβόλων βύζην, πολλοὶ μὲν τοῖς ἀλλήλων, πολλοὶ δὲ τοῖς ἰδίους περιεπιείροντο ξίφεσιν, ἀπειροὶ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἔπιπτον οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαρροῦντες: πρὸς γὰρ τῷ καταπεπληχθαι τοὺς πολεμίους τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἢ τῶν οἰκείων προδοσία. [297] πέρας ἔθνησκον οὐ Ῥωμαῖοις ἀλλὰ τοῖς ἰδίους καταρώμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο μύριοι καὶ δισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. [298] κενὴν δὲ μαχίμων λογιζόμενος εἶναι τὴν πόλιν ὁ Τραιανός, εἰ δὲ καὶ τινες ἔνδον εἶεν, οἴομενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δέους, ἀνετίθει τῷ στρατηγῷ τὴν ἄλωσιν, καὶ στείλας ἀγγέλους πρὸς Οὐεσπασιανὸν ἠτείτο πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτῷ Τίτον ἐπιθήσοντα τῇ νίκῃ τέλος. [299] ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαι τινὰ πόνον μετὰ στρατιᾶς τὸν υἱὸν ἐπιπέμπει πεντακοσίων μὲν ἵππέων χιλίων δὲ πεζῶν.

[300] ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἔλθων διὰ τάχους καὶ διατάξας τὴν στρατιάν ἐπὶ μὲν τοῦ λαιοῦ κέρως τὸν Τραϊανὸν ἴστησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. [301] τῶν δὲ στρατιωτῶν κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει προσφερόντων πρὸς ὀλίγον οἱ Γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι λείπουσιν τὸν περίβολον, [302] ἐπιπηδήσαντες δὲ οἱ περὶ τὸν Τίτον τῆς μὲν πόλεως ἐκράτησαν ταχέως, πρὸς δὲ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συστραφέντας καρτερὰ μάχη συρρήγνυται: [303] καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προστυχὸν αὐταῖς. [304] καὶ μέχρι μὲν ἕξ ὥρων ἀντεῖχον μαχόμενοι, δαπανηθέντων δὲ τῶν μαχίμων τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐν τε τοῖς ὑπαίθροις καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες: οὐδὲν γὰρ ἄρρεν ὑπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μετὰ γυναικῶν ἐξηνδραποδίσαντο. [305] τῶν μὲν οὖν ἀναιρεθέντων ἀνά τε τὴν πόλιν κἀπὶ τῆς προτέρας παρατάξεως ἀριθμὸς μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δ' αἰχμάλωτα δισχίλια ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. [306] τοῦτο συνέβη τὸ πάθος Γαλιλαίοις πέμπτη καὶ εἰκάδι Δαισίου μηνός.

(32)[307] Ἐμειναν δὲ οὐδὲ Σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν: ἀθροισθέντες γὰρ ἐπὶ τὸ Γαριζεῖν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστὶν ἅγιον, κατὰ χώραν μὲν ἕμενον, πολέμου δ' εἶχεν ἀπειλήν ἢ τε σύνοδος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. [308] καὶ οὐδὲ τοῖς γειτνιώσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο, πρὸς δὲ τὰς Ῥωμαίων εὐπραγίας ἐν ἀλογίστῳ τὴν κατὰ σφᾶς ἀσθένειαν ᾧδουν καὶ μετέωροι πρὸς ταραχὴν ὑπῆρχον. [309] ἐδόκει δὲ Οὐεσπασιανῷ φθάσαι τὸ κίνημα καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνεσθαι: καὶ γὰρ φρουραῖς ἢ Σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο τό τε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων καὶ ἡ σύνταξις ἦν φοβερά. [310] Κερεάλιον οὖν ἔπαρχον ὄντα τοῦ πέμπτου τάγματος μετὰ ἑξακοσίων ἰππέων καὶ πεζῶν τρισχιλίων πέμπει. [311] τούτῳ προσβαίνει μὲν τὸ ὄρος καὶ συνάπτει μάχην οὐκ ἀσφαλές ἔδοξεν πολλῶν καθύπερθεν τῶν πολεμίων ὄντων, κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπόρειον δι' ὅλης αὐτοῦ ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. [312] συνέβη δὲ ὕδατος ἀπορουμένων τῶν Σαμαρέων ἐκφλεγῆναι τότε καὶ καῦμα δεινόν, ὥρα δ' ἦν θέρους καὶ τῶν ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀπαράσκευον, [313] ὡς τοὺς μὲν αὐθημερὸν ὑπὸ τοῦ δίψους ἀποθανεῖν, πολλοὺς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προαιρουμένους Ῥωμαίοις προσφυγεῖν. [314] ἕξ ὧν συνεῖς ὁ Κερεάλιος καὶ τοὺς ἔτι συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν κατεαγότας ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τὴν δυνάμιν ἐν κύκλῳ περιστήσας τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ δεξιᾷς προκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει διαβεβαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὄπλα ῥίψασιν: [315] ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, προσπεσὼν ἀπέκτεινεν πάντας, χιλίους ἑξακοσίου ἐπὶ μυρίοις ὄντας: ἐβδόμη καὶ εἰκάδι Δαισίου μηνός ἐπράχθη. καὶ τοιαύταις μὲν συμφοραῖς Σαμαρεῖται ἐχρήσαντο.

(33)[316] Τῶν δ' ἀνά τὰ Ἰωτάπατα καρτερούντων καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς ἀντεχόντων τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἐβδόμη τὰ χῶματα τῶν Ῥωμαίων ὑπερήρηθη τὸ τεῖχος, [317] αὐτομολεῖ δὲ τις πρὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὴν τε ὀλιγότητα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων καὶ τὴν ἀσθένειαν, [318] καὶ ὡς ἀγρυπνία διηνεκεῖ καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι δυνατοὶ μὲν εἶεν οὐδὲ βιαζομένους ἔτι φέρειν, καὶ δόλω δ' ἂν ἀλοῖεν, εἴ τις ἐπιθοῖτο: [319] περὶ γὰρ τὴν ἐσχάτην φυλακὴν, καθ' ἣν ἄνεσιν τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν καὶ καθάπτεται μάλιστα κεκοπωμένων ἐωθινὸς ὕπνος, καταδαρθάνειν ἔφασκεν τοὺς φύλακας συνεβούλευέν τε κατὰ ταύτην τὴν ὥραν ἐπελθεῖν. [320] τῷ δ' ἦν μὲν δι' ὑπονοίας ὁ αὐτόμολος τό τε πρὸς ἀλλήλους πιστὸν εἰδοῖ τῶν Ἰουδαίων καὶ τὴν πρὸς τὰς κολάσεις ὑπεροψίαν, [321] ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθεῖς τις τῶν ἀπὸ τῆς Ἰωταπάτης πρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων ἀντέσχεν καὶ μηδὲν διὰ πυρὸς ἐξερευνῶσι τοῖς πολεμίοις περὶ τῶν ἔνδον εἰπῶν ἀνεσταυρώθη τοῦ θανάτου καταμειδιῶν: [322] τά γε μὴν εἰκότα πιστὸν ἐποίει τὸν προδότην, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκείνον, μηδὲν δ' αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πείσεσθαι μέγα προσδοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, ἐπὶ δὲ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως παρεσκευάζε τὴν στρατιάν.

(34)[323] Κατὰ δὲ τὴν μηνυθεῖσαν ὥραν ἦσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. [324] καὶ πρῶτος ἐπιβαίνει Τίτος σὺν ἐνὶ τῶν χιλιάρχων Δομετίῳ Σαβίνῳ τῶν ἀπὸ τοῦ πέμπτου καὶ δεκάτου τάγματος ὀλίγους ἄγων: [325] ἀποσφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν, μεθ' οὓς Σέκστος τις Καλουάριος χιλιάρχος καὶ Πλάκιδος τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσήγον. [326] κατειλημμένης δὲ τῆς ἄκρας καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῳ στρεφομένων, ἤδη δὲ καὶ ἡμέρας οὕσης, ὅμως οὐπὼ τῆς ἀλώσεως τοῖς κρατουμένοις αἰσθησις ἦν: [327] καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ ὑπνῷ διαλέλυτο, καὶ τῶν διανισταμένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις ἀπήμβλυεν πολλὴ κατὰ τύχην τότε τῇ πόλει περιχυθεῖσα, [328] μέχρι πάσης τῆς στρατιᾶς εἰσπεσοῦσης πρὸς μόνην τὴν τῶν κακῶν αἰσθησιν ἐξανέστησαν καὶ τὴν ἄλωσιν ἐπίστευον ἀναιρούμενοι. [329] Ῥωμαῖους δὲ κατὰ μνήμην ὧν ἐκ τῆς πολιορκίας ἔπαθον οὔτε φειδῶ εἰσῆει τινὸς οὔτ' ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κάταντες ἀπὸ τῆς ἄκρας τὸν λεῶ συνωθούμενοι ἐφόνευσαν. [330] ἔνθα καὶ τοὺς ἔτι μάχεσθαι δυναμένους ἢ δυσχωρία τὴν ἄμυναν ἀφείλετο: θλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς καὶ κατὰ

τοῦ πρανοῦς ὑπολισθάνοντες ῥέοντι κατ' ἄκρας ἐκαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. [331] τοῦτο πολλοὺς καὶ τῶν περὶ τὸν Ἰώσηπον ἐπιλέκτων ἐπ' αὐτοχειρίαν παρῶξυνεν: κατιδόντες γάρ, ὡς οὐδένα τῶν Ῥωμαίων ἀνελεῖν δύνανται, τό γε πεσεῖν αὐτοὺς ὑπὸ Ῥωμαίων προέλαβον καὶ συναθροισθέντες ἐπὶ τὰ καταλήγοντα τῆς πόλεως σφᾶς αὐτοὺς ἀνεῖλον.

(35)[332] Ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτην τῆς καταλήψεως αἰσθησιν τῶν φυλάκων διαφυγεῖν ἔφθασαν ἀναβάντες εἰς τινα τῶν προσαρκτίων πύργων μέχρι μὲν τινος ἀπημύναντο, περισχεθέντες δὲ πλήθει τῶν πολεμίων ὄψε παρείσαν τὰς δεξιάς καὶ τοῖς ἐφεστῶσιν τὴν σφαγὴν εὐθυμοὶ παρέσχον. [333] ἀναίμακτον δ' ἂν ἦν αὐχῆσαι Ῥωμαίοις τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κατὰ τὴν ἄλωσιν εἰς ἔπεσέν τις: ἑκατοντάρχης ἦν Ἀντώνιος, θνήσκει δ' ἐξ ἐνέδρας. [334] τῶν γὰρ εἰς τὰ σπήλαιά τις συμπεφευγόντων, πολλοὶ δ' οὗτοι πλήθος ἦσαν, ἰκετεύει τὸν Ἀντώνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ πίστιν τε σωτηρίας καὶ βοήθειαν πρὸς ἄνοδον: [335] ὁ δ' ἀφυλάκτως ὥρεγε τὴν χεῖρα, καὶ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος νύττει κάτωθεν ὑπὸ τὸν βουβῶνα δόρατι καὶ παραχρημα διεργάζεται.

(36)[336] Κατ' ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν τὸ φανερὸν πλήθος ἀνεῖλον οἱ Ῥωμαῖοι, ταῖς δ' ἐπιούσαις ἀνερευνόμενοι τὰς καταδύσεις τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξήσαν καὶ διὰ πάσης ἐχώρουν ἡλικίας πλὴν νηπίων καὶ γυναικῶν. [337] καὶ τὰ μὲν αἰχμάλωτα χίλια πρὸς τοῖς διακοσίοις συνήχθη, νεκροὶ δὲ κατὰ τὴν ἄλωσιν καὶ τὰς πρότερον μάχας συνηριθμήθησαν τετρακισμύριοι. [338] Οὐεσπασιανὸς δὲ τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει καὶ τὰ φρούρια πάντα προσεμίπηρσιν αὐτῆς. [339] Ἰωτάπατα μὲν οὖν οὕτως ἐάλω τρεισκαιδεκάτῳ τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει Πανέμου νομηνία.

VIII

(1)[340] Ῥωμαῖοι δὲ τὸν Ἰώσηπον ἀναζητοῦντες κατὰ τε ὀργὴν σφετέραν καὶ σφόδρα τοῦ στρατηγοῦ φιλοτιμουμένου, μεγίστη γὰρ ἦν μοῖρα τοῦ πολέμου ληφθεῖς, τοὺς τε νεκροὺς διηρεύων καὶ τοὺς ἀποκρύφους. [341] ὁ δὲ τῆς πόλεως ἀλισκομένης δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος μέσον μὲν ἑαυτὸν ἐκκλέπτει τῶν πολεμίων, καθάλλεται δὲ εἰς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ σπήλαιον διέζευκτο κατὰ πλευρὰν τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. [342] ἔνθα τεσσαράκοντα μὲν τῶν ἐπισήμων ἄνδρας καταλαμβάνει λανθάνοντας, παρασκευὴν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ὀλίγαις ἡμέραις διαρκεῖν δυναμένην. [343] μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεστέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διειληφόντων, νυκτὸς δ' ἀνίων ἐζήτει δρασμοῦ διάδυσιν καὶ τὰς φυλακὰς κατεσκέπτετο. φρουρουμένων δὲ πανταχόθεν πάντων δι' αὐτὸν ὡς λαθεῖν οὐκ ἦν, αὐθις εἰς τὸ σπήλαιον κατήει. [344] δύο μὲν οὖν ἡμέραις διαλανθάνει, τῇ δὲ τρίτῃ γυναικὸς ἀλούσης τῶν ἅμα αὐτοῖς μηνύεται, καὶ Οὐεσπασιανὸς αὐτίκα μετὰ σπουδῆς πέμπει δύο χιλιάρχους Παυλῖνον καὶ Γαλλικανόν, δεξιάς τε τῷ Ἰωσήπῳ δοῦναι κελεύσας καὶ προτρεψομένους ἀνελθεῖν.

(2)[345] Ἀφικόμενοι γοῦν παρεκάλουν οὗτοι τὸν ἄνδρα καὶ πίστις περὶ σωτηρίας ἐδίδοσαν, οὐ μὴν ἐπειθον: [346] ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἦν τσαῦτα δράσαντα παθεῖν, οὐκ ἐκ τοῦ φύσει τῶν παρακαλούντων ἡμέρου τὰς ὑποψίας συνέλεγεν ἐδεδίει τε ὡς ἐπὶ τιμωρίαν προκαλουμένους, ἕως Οὐεσπασιανὸς τρίτον ἐπιπέμπει χιλιάρχον Νικάνορα γινώριμον τῷ Ἰωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. [347] παρελθὼν δ' οὗτος τό τε φύσει Ῥωμαίων χρηστὸν πρὸς οὓς ἂν ἅπαξ ἔλωσι διεξῆει, καὶ ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον ἢ μισοῖτο πρὸς τῶν ἡγεμόνων, [348] σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν οὐκ ἐπὶ τιμωρίαν ἀναγαγεῖν αὐτόν, εἶναι γὰρ ταύτην καὶ παρὰ μὴ προιόντος λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προαιρούμενον ἄνδρα γενναῖον. [349] προσετίθει δ' ὡς οὐτ' ἂν Οὐεσπασιανὸς ἐνεδρεύων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τοῦ κακίστου πράγματος προστήσεται τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φίλιαν, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλον ὑπήκουσεν ἐλθεῖν.

(3)[350] Ἐνδοιάζοντος δὲ τοῦ Ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν Νικάνορα τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαίειν τὸ σπήλαιον ὥρμητο, κατεῖχεν δ' αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος ζωγρησάμενος τὸν ἄνδρα φιλοτιμούμενος. [351] ὡς δ' ὁ τε Νικάνωρ προσέκειτο λιπαρῶν καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ πολεμίου πλήθους ὁ Ἰώσηπος ἔμαθεν, ἀνάμνησις αὐτὸν τῶν διὰ νυκτὸς ὄνειρων εἰσέρχεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς τε μελλούσας αὐτῷ συμφορὰς προεσήμαινεν Ἰουδαίων καὶ τὰ περὶ τοὺς Ῥωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. [352] ἦν δὲ καὶ περὶ κρίσεις ὄνειρων ἰκανὸς συμβαλεῖν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θεοῦ λεγόμενα, τῶν γε μὴν ἱερῶν βίβλων οὐκ ἠγνόει τὰς προφητείας ὡς ἂν αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔγγονος: [353] ὢν ἐπὶ τῆς τότε ὥρας ἔνθους γενόμενος καὶ τὰ φοικώδη τῶν προσφάτων ὄνειρων σπάσας φαντάσματα προσφέρει τῷ θεῷ λεληθυῖαν εὐχὴν, [354] κάπειδὴ τὸ Ἰουδαίων, ἔφη, φύλον ὀκλάσαι δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετέβη δὲ πρὸς Ῥωμαίους ἢ τύχη πᾶσα, καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐπελέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν, δίδωμι μὲν Ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἐκῶν καὶ ζῶ, μαρτύρομαι δὲ ὡς οὐ προδότης, ἀλλὰ σὸς εἶμι διάκονος.”

(4)[355] Ταῦτ' εἰπὼν ἐνεδίδου τῷ Νικάνορι. καὶ τῶν Ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες ὡς τὸν Ἰώσηπον συνίεσαν εἰκοντα τοῖς παρακαλοῦσιν, [356] ἀθρόοι περιστάντες, “ἡ μεγάλη γ' ἂν στενάξειαν, ἐβῶν, οἱ πάτριοι νόμοι, οὐς κατέφησεν θεὸς Ἰουδαίους ὁ κτίσας ψυχὰς θανάτου καταφρονούσας. [357] φιλοζωεῖς, ὦ Ἰώσηπε, καὶ φῶς ὑπομένεις ὄρᾶν δούλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτοῦ. πόσους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκεις ἕπεις. [358] ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψευδῆ δὲ καὶ συνέσεως εἶχες, εἴ γε σωτηρίαν μὲν ἔχειν ἐλπίζεις παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ ὑπ' ἐκείνων, κἂν ἦ βέβαιον, θέλεις. [359] ἀλλ' εἰ καὶ σοὶ λήθην σεαυτοῦ κατέχευεν ἡ Ῥωμαίων τύχη, προνοητέον ἡμῖν τοῦ πατρῷου κλέους. χρῆσομέν σοι δεξιᾶν καὶ ξίφος: σὺ δ' ἂν μὲν ἐκὼν θνήσκης, Ἰουδαίων στρατηγός, ἂν δ' ἄκων, προδότης [360] τεθνήξῃ.” ταῦθ' ἅμα λέγοντες ἐπαντείναντο τὰ ξίφη καὶ διηπέλουν ἀναιρήσειν αὐτόν, εἰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐνδιδοίη.

(5)[361] Δείσας δὲ τὴν ἔφοδον ὁ Ἰώσηπος καὶ προδοσίαν ἠγούμενος εἶναι τῶν τοῦ θεοῦ προσταγμάτων, εἰ προαποθάνοι τῆς διαγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης: [362] “τί γὰρ τοσοῦτον, ἔφη, σφῶν αὐτῶν, ἑταῖροι, φονῶμεν; ἢ τί τὰ φίλτατα διαστασιάζομεν, σῶμα καὶ ψυχὴν; ἢλλάχθαι τις ἐμέ φησιν. [363] ἀλλ' οἶδασιν Ῥωμαῖοι τοῦτό γε. καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν, ἀλλὰ πολέμου νόμῳ, τουτέστιν ὑπὸ τῶν κρατούντων. [364] εἰ μὲν οὖν τὸν Ῥωμαίων ἀποστρέφομαι σίδηρον, ἄξιός ἀληθῶς εἰμι τοῦμοῦ ξίφος καὶ χειρὸς τῆς ἐμῆς: εἰ δ' ἐκείνους εἰσέρχεται φειδῶ πολέμιου, πόσω δικαιότερον ἂν ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσέλθοι; καὶ γὰρ ἠλίθιον ταῦτα δοῦν σφᾶς αὐτοῦς, περὶ ὧν πρὸς ἐκείνους διυστάμεθα. [365] καλὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν: φημί κἀγώ, μαχομένους μέντοι, καὶ ὑπὸ τῶν ἀφαιρουμένων αὐτῆν. νῦν δ' οὐτ' εἰς μάχην ἀντιάζουσιν ἡμῖν οὐτ' ἀναιροῦσιν ἡμᾶς: δειλὸς δὲ ὁμοίως ὁ τε μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅταν δέη καὶ ὁ βουλόμενος, ὅταν μὴ δέη. [366] τί δὲ καὶ δεδοικότες πρὸς Ῥωμαίους οὐκ ἄνιμεν; [367] ἄρ' οὐχὶ θάνατον; εἶθ' ὄν δεδοίκαμεν ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑποπτευόμενον ἑαυτοῖς βέβαιον ἐπιστήσομεν; ἀλλὰ δουλείαν, ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν νῦν ἐσμέν ἐλεύθεροι. [368] γενναῖον γὰρ ἀνελεῖν ἑαυτόν, φήσει τις. οὐ μὲν οὖν, ἀλλ' ἀγενέστατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἠγούμαι δειλότατον, ὅστις χειμῶνα δεδοικῶς πρὸ τῆς θυέλλης ἐβάπτισεν ἐκὼν τὸ σκάφος. [369] ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία καὶ τῆς κοινῆς ἀπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον καὶ πρὸς τὸν κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς ἐστὶν ἀσέβεια. [370] τῶν μὲν γε ζώων οὐδὲν ἐστὶν ὁ θνήσκει μετὰ προνοίας ἢ δι' αὐτοῦ: φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασιν τὸ ζῆν ἐθέλειν: διὰ τοῦτο καὶ τοὺς φανερώς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τούτου πολέμιους ἠγούμεθα καὶ τοὺς ἐξ ἐνέδρας τιμωρούμεθα. [371] τὸν δὲ θεὸν οὐκ οἴεσθε ἀγανακτεῖν, ὅταν ἄνθρωπος αὐτοῦ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι καὶ τὸ μηκέτι εἶναι πάλιν ἐκεῖνῳ δίδομεν. [372] τὰ μὲν γε σώματα θνητὰ πᾶσιν καὶ ἐκ φθαρτῆς ὕλης δεδημιούργηται, ψυχὴ δὲ ἀθάνατος ἀεὶ καὶ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται: εἶτ' ἂν μὲν ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπου παρακαταθήκην ἢ διαθῆται κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ καὶ ἄπιστος, εἰ δὲ τις τοῦ σφετέρου σώματος ἐκβάλλει τὴν παρακαταθήκην τοῦ θεοῦ, λεληθέναι δοκεῖ τὸν ἀδικούμενον; [373] καὶ κολάζειν μὲν τοὺς ἀποδράντας οἰκέτας δίκαιον νενόμισται κἂν πονηροὺς καταλείπωσι δεσπότης, αὐτοὶ δὲ κάλλιστον δεσπότην ἀποδιδράσκοντες τὸν θεὸν οὐ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν; [374] ἄρ' οὐκ ἴστε ὅτι τῶν μὲν ἐξιόντων τοῦ βίου κατὰ τὸν τῆς φύσεως νόμον καὶ τὸ ληφθὲν παρὰ τοῦ θεοῦ χρέος ἐκτινύντων, ὅταν ὁ δοὺς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἴκοι δὲ καὶ γενεαὶ βέβαιοι, καθαραὶ δὲ καὶ ἐπήκοοι μένουσιν αἱ ψυχαί, χῶρον οὐράνιον λαχοῦσαι τὸν ἀγιώτατον, ἔνθεν ἐκ περιτροπῆς αἰώνων ἀγνοῖς πάλιν ἀντενοικίζονται σώμασιν: [375] ὅσοις δὲ καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων ἄδης μὲν δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτεινότερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς ἐγγόνους τιμωρεῖται τοὺς τῶν πατέρων ὑβριστάς. [376] διὰ τοῦτο μεμίσηται παρὰ θεῷ τοῦτο καὶ παρὰ τῷ σοφωτάτῳ κολάζεται νομοθέτη: [377] τοὺς γοῦν ἀναιροῦντας ἑαυτοὺς παρὰ μὲν ἡμῖν μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους ἐκρίπτειν ἔκριναν καίτοι καὶ πολέμιους θάπτειν θεμιτὸν ἠγούμενοι, [378] παρ' ἐτέροις δὲ καὶ τὰς δεξιὰς τῶν τοιούτων νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, αἷς ἐστρατεύσαντο καθ' ἑαυτῶν, ἠγούμενοι καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτως καὶ τὴν χεῖρα τοῦ σώματος. [379] καλὸν οὖν, ἑταῖροι, δίκαια φρονεῖν καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσθεῖναι τὴν εἰς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς δυσσέβειαν. [380] εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα: καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία παρ' οἷς διὰ τοσοῦτων ἔργων ἐπεδειξάμεθα τὰς ἀρετάς: εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὸ τῶν ἐλόντων. [381] οὐ μεταβήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τὴν τῶν πολέμιων τάξιν, ἴν' ἑμαυτοῦ προδότης γένωμαι: καὶ γὰρ ἂν εἶην πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολέμιους ἠλιθιώτερος, εἴ γ' ἐκείνοι μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦτο πράττουσιν, ἐγὼ δὲ ἐπὶ ἀπωλείᾳ, καὶ γε τῇ ἑμαυτοῦ. [382] τὴν μέντοι Ῥωμαίων ἐνέδραν εὐχομαι: μετὰ γὰρ δεξιᾶν ἀναιρούμενος ὑπ' αὐτῶν εὐθυμὸς τεθνήξομαι, τὴν τῶν ψευσαμένων ἀπιστίαν νίκης μείζονα ἀποφέρων παραμυθίαν.”

(6)[383] Ὁ μὲν οὖν Ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν: [384] οἱ δὲ πεφραγμένους ἀπογνώσει τὰς ἀκοὰς ἔχοντες ὡς ἂν πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ παρωξύνοντο πρὸς αὐτόν, καὶ προστρέχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφῆρεις ἐκάκιζόν τε εἰς ἀνανδρίαν καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα πλήξων δηλὸς ἦν. [385] ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνομαστί καλῶν, τῷ δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, τοῦ δὲ δρασόμενος τῆς δεξιᾶς, ὃν δὲ δεήσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαιρούμενος πάθεσιν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης εἶργεν ἀπὸ τῆς σφαγῆς πάντων τὸν σίδηρον, ὥσπερ τὰ κυκλωθέντα τῶν θηρίων αἰεὶ πρὸς τὸν καθαπτόμενον ἀντιστρεφόμενος. [386] τῶν δὲ καὶ παρὰ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς ἔτι τὸν στρατηγὸν αἰδουμένων παρελύοντο μὲν αἱ δεξιάι, περιωλίσθαι δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ἐπιφέροντες αὐτομάτως παρείσαν.

(7)[387] Ὁ δ' ἐν ταῖς ἀμηχανίαις οὐκ ἠπόρησεν ἐπινοίας, ἀλλὰ πιστεύων τῷ κηδεμόνι θεῷ τὴν σωτηρίαν παραβάλλεται, [388] κάπει δέδοκται τὸ θνήσκειν, ἔφη, φέρε κλήρω τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ἐπιτρέψωμεν, [389] ὁ λαχὼν δ' ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πιπτέτω, καὶ διοδεύσει πάντων οὕτως ἢ τύχη, μηδ' ἐπὶ τῆς ἰδίας κείσθω δεξιᾶς ἕκαστος: ἄδικον γὰρ οἰχομένων τινὰ τῶν ἄλλων μετανοήσαντα σωθῆναι." πιστὸς ἔδοξεν ταῦτα εἰπὼν καὶ συνεκληροῦτο πείσας. [390] ἐτοίμην δ' ὁ λαχὼν τῷ μεθ' αὐτὸν παρείχεν τὴν σφαγὴν ὡς αὐτίκα τεθηξομένου καὶ τοῦ στρατηγοῦ: ζωῆς γὰρ ἠδῶ τὸν μετὰ [τοῦ] Ἰωσήπου θάνατον ἠγούντο. [391] καταλείπεται δ' οὗτος εἴτε ὑπὸ τύχης χρῆ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας σὺν ἑτέρῳ, καὶ σπουδάζων μήθ' ὑπὸ τοῦ κλήρου καταδικασθῆναι μήτε, εἰ τελευταῖος λείποιτο, μιᾶναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ πείθει κάκεινον ἐπὶ πίστει ζῆν.

(8)[392] Ὁ μὲν οὖν οὕτως τὸν τε Ῥωμαίων καὶ τὸν οἰκείων διαφυγῶν πόλεμον ἐπὶ Οὐεσπασιανὸν ἤγετο ὑπὸ [τοῦ] Νικάνορος. [393] οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πάντες ἐπὶ θέαν αὐτοῦ συνέτρεχον, καὶ τοῦ πλήθους συνθλιβομένου περὶ τῷ στρατηγῷ θόρυβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν γεγηθῶτων ἐπὶ τῷ ληφθέντι, τῶν δ' ἀπειλούντων, τῶν δ' ἐγγύθεν ἰδεῖν βιαζομένων. [394] καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν κολάζειν ἐβόων τὸν πολέμιον, τῶν δὲ πλησίον ἀνάμνησις αὐτοῦ τῶν ἔργων εἰσῆει καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος, [395] τῶν τε ἡγεμόνων οὐδεὶς ἦν, ὃς εἰ καὶ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὴν ὄψιν οὐκ ἐνέδωκεν αὐτοῦ. [396] μάλιστα δὲ τὸν Τίτον ἐξαιρέτως τό τε καρτερικὸν ἐν ταῖς συμφοραῖς ἦρει τοῦ Ἰωσήπου καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἔλεος, ἀναμιμνησκομένῳ τε τὸν πάλαι μαχόμενον καὶ τὸν ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἄρτι κείμενον ὀρώντι παρῆν [δὲ] νοεῖν, ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεία μὲν πολέμου ῥοπή, τῶν δ' ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον: [397] παρὸ καὶ τότε συνδιέθηκεν μὲν πλείστους ἑαυτῷ καὶ πρὸς οἶκτον τοῦ Ἰωσήπου, πλείστη δ' αὐτῷ καὶ παρὰ τῷ πατρὶ μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο. [398] ὁ μὲντοι Οὐεσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μετὰ πάσης ἀσφαλείας προσέταττεν ὡς ἀναπέμψων αὐτίκα Νέρωνι.

(9)[399] Τοῦτο ἀκούσας ὁ Ἰώσηπος μόνῳ τι διαλεχθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένου δ' ἐκείνου πλὴν τοῦ παιδὸς Τίτου καὶ δυοῖν φίλων τοὺς ἄλλους ἅπαντας "σὺ μὲν, [400] ἔφη, Οὐεσπασιανέ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτὸ μόνον εἰληφέναι Ἰώσηπον, ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἦκω σοι μειζόνων. μὴ γὰρ ὑπὸ θεοῦ προπεμπόμενος ἦδειν τὸν Ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρόπει. [401] Νέρωνί με πέμπεις: τί γάρ; Οἱ μετὰ Νέρωνα μέχρι σοῦ διάδοχοι μενοῦσιν. σὺ Καῖσαρ, Οὐεσπασιανέ, καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς οὗτος. [402] δέσμευ δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σεαυτῶ: δεσπότης μὲν γὰρ οὐ μόνον ἐμοῦ σὺ Καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάττης καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τιμωρίαν δέομαι φρουρᾶς μειζονος, [403] εἰ κατασχεδιάζω καὶ θεοῦ." ταῦτ' εἰπόντος παραχρῆμα μὲν Οὐεσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἐδόκει καὶ τὸν Ἰώσηπον ὑπελάμβανεν ταῦτα περὶ σωτηρίας πανουργεῖν, [404] κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ὑπήγετο τοῦ θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων προδεικνύντος. [405] ἀτρεκέη δὲ τὸν Ἰώσηπον καὶ ἐν ἄλλοις κατελάμβανεν: τῶν γὰρ τοῖς ἀπορορήτοις παρατυχόντων φίλων ὁ ἕτερος θαυμάζειν ἔφη πῶς οὔτε τοῖς ἐπὶ τῶν Ἰωταπάτων περὶ ἀλώσεως, οὐθ' ἑαυτῷ προμαντεύσαιτο αἰχμαλωσίαν, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἶη διακρουομένου τὰς ἐπ' αὐτὸν ὀργάς. [406] ὁ δὲ Ἰώσηπος καὶ τοῖς Ἰωταπατηνοῖς ὅτι μετὰ τεσσαρακοστὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἀλώσονται προειπεῖν ἔφη, καὶ ὅτι πρὸς Ῥωμαίων αὐτὸς ζωγηθήσεται. [407] ταῦτα παρὰ τῶν αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐκπυθόμενος ὡς εὔρισκεν ἀληθῆ, οὕτω πιστεύειν περὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἤρκετο. [408] φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν οὐκ ἀνίει τὸν Ἰώσηπον, ἐδωρεῖτο δ' ἐσθῆτι καὶ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενός τε καὶ περιέπων διετέλει τὰ πολλὰ Τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

(1)[409] Τετάρτη δὲ Πανέμου μηνὸς ἀναζεύξας εἰς Πτολεμαίδα κάκειθεν εἰς τὴν παράλιον ἀφικνεῖται Καισάρειαν, μεγίστην τῆς τε Ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' Ἑλλήνων οἰκουμένην. [410] ἐδέχοντο δὲ καὶ τὴν στρατιάν καὶ τὸν στρατηγὸν μετὰ πάσης εὐφημίας καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' εὐνοίαν μὲν τὴν πρὸς Ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον ἔχθει τῶν κατεστραμμένων: διὸ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἠξίουσαν κολάζειν. [411] Οὐεσπασιανὸς δὲ τὴν περὶ τούτου δέησιν ὡς ὑπ' ἀκρίτου γινομένην πλήθους ἐξέλυσεν ἡσυχία: [412] τῶν δὲ ταγμάτων τὰ μὲν δύο χειμερίσοντα ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς Καισαρείας ἐπιτήδειον ὄρων τὴν πόλιν, τὸ δέκατον δὲ καὶ πέμπτον εἰς Σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ στρατῷ τὴν Καισάρειαν. [413] ἀλεινὴ δ' ἦν κάκεινή χειμῶνος ὥρα καθ' ὅσον πνιγῶδης θέρους ὑπὸ καυμάτων, πεδιάς οὖσα καὶ παράλιος.

(2)[414] Ἐν δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἱ τε κατὰ στάσιν ἐκπίπτοντες τῶν πόλεων καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τῶν κατεστραμμένων, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀνακτιζοῦσιν Ἰόππην ὀρημητήριον σφίσι, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ Κεστίου πρότερον, [415] καὶ τῆς χώρας ἐκπεπολεμωμένης ἀνειργόμενοι μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. [416] πηξάμενοί τε πειρατικὰ σκάφη πλεῖστα τὸν τε Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ τὸν ἐπ' Αἰγύπτου πόρον ἐλήστευον, ἄπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῆδε πελάγη. [417] Οὐεσπασιανὸς δὲ ὡς ἔγνω τὴν σύνταξιν αὐτῶν, πέμπει πεζοὺς τε καὶ ἵππους ἐπὶ τὴν Ἰόππην, οἱ νύκτωρ ὡς ἀφύλακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. [418] οἱ δ' ἐν αὐτῇ προήσθησαν μὲν τὴν εἰσβολὴν καὶ καταδείσαντες τοῦ μὲν εἰργεῖν τοὺς Ῥωμαίους ἀπετρέποντο, συμφυγόντες δὲ εἰς τὰς ναῦς ἐξωτέρῳ βέλους διενυκτέρευσαν.

(3)[419] Αἰμμένου δ' οὖσης φύσει τῆς Ἰόππης, αἰγιαλῷ γὰρ ἐπιλήγει τραχεῖ καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρθίῳ, βραχὺ δὲ συννεύοντι κατὰ τὰς κεραίας ἐκατέρωθεν: [420] αἱ δὲ εἰσὶν κρημοὶ βαθεῖς καὶ προύχουσαι σπινθάραι εἰς τὸ πέλαγος, ἔνθα καὶ τῶν Ἀνδρομέδας δεσμῶν ἔτι δεικνύμενοι τύποι πιστοῦνται τὴν ἀρχαιότητα τοῦ μύθου, [421] τύπτων δὲ τὸν αἰγιαλὸν ἐναντίος βορέας καὶ πρὸς ταῖς δεχομέναις πέτραις ὑψηλὸν ἀναπέμπων τὸ κύμα σφαλερώτερον ἐρημίας τὸν ὄρμον ἀπεργάζεται: [422] κατὰ τοῦτον σαλεύουσιν τοῖς ἀπὸ τῆς Ἰόππης ὑπὸ τὴν ἔω πνεῦμα βίαιον ἐπιπίπτει: μελαμβόριον ὑπὸ τῶν ταύτη πλοιοζομένων καλεῖται: [423] καὶ τὰς μὲν ἀλλήλαις τῶν νεῶν αὐτόθι συνήραξεν, τὰς δὲ πρὸς ταῖς πέτραις, πολλὰς δὲ πρὸς ἀντίον κύμα βιαζομένας εἰς τὸ πέλαγος, τὸν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὄντα πετρώδη καὶ τοὺς ἐπ' αὐτοῦ πολεμίους ἐδεδοίκεσαν, μετέωρος ὑπεραρθεῖς ὁ κλύδων ἐβάπτειεν. [424] ἦν δ' οὔτε φυγῆς τόπος οὔτε μένουσιν σωτηρία, βία μὲν ἀνέμου τῆς θαλάσσης ἐξωθουμένοις, Ῥωμαίων δὲ τῆς πόλεως. καὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἐγένετο τῶν σκαφῶν, πολλὺς δ' ἀγνυμένων ὁ ψόφος. [425] καὶ τοῦ πλήθους οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι: τινὲς δὲ ὡς κουφοτέρῳ τὴν θάλατταν ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς ἀναιροῦντες. [426] τό γε μὴν πλεῖστον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκφερόμενον περιεξαίνετο ταῖς ἀπορρῶξιν, ὡς αἰμαχθῆναι μὲν ἐπὶ πλεῖστον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δὲ νεκρῶν τὴν παράλιον: καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐκφερομένους ἐφεστῶτες οἱ Ῥωμαῖοι διεφθείρον. [427] ἀριθμὸς δὲ τῶν ἐκβρασθέντων σωμάτων τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις ἦν. Ῥωμαῖοι δὲ λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτουσιν.

(4)[428] Ἰόππη μὲν οὖν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δευτέρον ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐάλω. [429] Οὐεσπασιανὸς δὲ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειραταὶ συναλισθεῖεν εἰς αὐτήν, στρατόπεδόν τε ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἐγείρει καὶ τὸ ἵππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μετὰ πεζῶν ὀλίγων, [430] ἵν' οὗτοι μὲν κατὰ χώραν μένοντες φρουρῶσι τὸ στρατόπεδον, οἱ δ' ἵππεις προνομεύωσι τὴν πέριξ καὶ τὰς περιοίκους κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαιρῶσιν τῆς Ἰόππης. [431] οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ προσταχθέντα τὴν χώραν κατατρέχοντες καθ' ἡμέραν ἔτεμνον τε καὶ ἡρήμουν ἅπασαν.

(5)[432] Ὡς δὲ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὴν Ἰωταπάτην πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοὶ καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι: [433] διεσώθη γὰρ οὐδὲ ἄγγελος, ἀλλ' αὐτοματὶ διεκήρυσσεν φήμη τὴν ἄλωσιν οἰκεία φύσει τῶν σκυθρωποτέρων. [434] κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προσχώρων ὤδευε τάληθές καὶ παρὰ πᾶσιν ἀμφιβολίας ἦν ἤδη βεβαιότερον, προσεσχεδιάζετό γε μὴν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γενόμενα: τεθνεῶς γὰρ ἐπὶ τῆς ἀλώσεως καὶ ὁ Ἰώσηπος ἠγγέλλετο. [435] τοῦτο μεγίστου τὰ Ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσεν: κατὰ μὲν γε οἴκους καὶ κατὰ συγγενείας οἷς προσήκων ἕκαστος ἦν τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο, [436] τὸ δ' ἐπὶ τῷ στρατηγῷ πένθος ἐδημεύθη, καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους ἐθρήνουν, τὸν Ἰώσηπον δὲ πάντες, [437] ὡς ἐπὶ τριακοστὴν μὲν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει, πλεῖστους δὲ μισθοῦσθαι τοὺς ἀλητάς, οἱ θρηνητῶν αὐτοῖς ἐξήρχον.

(6)[438] Ὡς δὲ τάληθῆ διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰωταπάτην ὥσπερ εἶχεν, ἐσχεδιασμένον δὲ τὸ κατὰ τὸν Ἰώσηπον πάθος εὐρίσκετο, ζῆν δ' αὐτὸν ἔγνωσαν καὶ παρὰ Ῥωμαίοις

ὄντα καὶ πρὸς τῶν ἡγεμόνων πλέον ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην περιέπεσθαι, τοσοῦτον ὀργῆς ἐπὶ ζῶντος ὅσον εὐνοίας ἐπὶ τεθνάναι δοκοῦντος πρότερον ἀνελάμβανον. [439] καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀνανδρίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς προδοσίαν ἐκακίζετο, πλήρης τε ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ βλασφημιῶν ἢ πόλις. [440] παρωξύνοντο δὲ ταῖς πληγαῖς καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις: τό γε μὴν πταίειν, ὃ γίνεται τοῖς εὖ φρονουῖσιν ἀσφαλείας καὶ τῶν ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις κέντρον ἐτέρων ἐγένετο συμφορῶν: καὶ τὸ τέλος ἀεὶ τῶν κακῶν αὐθις ἀρχή: [441] μᾶλλον γοῦν ὠρμων ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ὡς καὶ Ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνόμενοι. [442] τοὺς μὲν οὖν ἐπὶ τῶν Ἱεροσολύμων τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον.

(7)[443] Οὐεσπασιανὸς δὲ καθ' ἱστορίαν τῆς Ἀγρίππα βασιλείας, ἐνήγεν γὰρ βασιλεὺς αὐτόν, ἅμα καὶ δεξιῶσασθαι τὸν ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τῷ κατὰ τὸν οἶκον ὄλβῳ προαιρούμενος καὶ καταστεῖλαι δι' αὐτῶν τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς, ἄρας ἀπὸ τῆς παράλου Καισαρείας εἰς τὴν Φιλίππου καλουμένην μεταβαίνει Καισάρειαν. [444] ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὴν στρατιὰν διαναπαύων καὶ αὐτὸς ἐν εὐχάις ἦν, ἀποδιδούς τῷ θεῷ χαριστήρια τῶν κατωρθωμένων. [445] ὡς δ' αὐτῷ Τιβεριάς μὲν νεωτερίζειν, ἀφεστάναι δὲ ἠγγέλλοντο Ταριχεαί, μοῖρα δὲ τῆς Ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, πανταχόθεν τοὺς Ἰουδαίους καταστρέφεσθαι διεγνωκῶς τὴν ἐπὶ τούτους στρατείαν εὐκαιρον ἠγγεῖτο καὶ δι' Ἀγρίππαν, ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. [446] πέμπει δὴ τὸν υἱὸν Τίτον εἰς Καισάρειαν μετάξοντα τὴν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς Σκυθόπολιν: ἢ δ' ἐστὶν μεγίστη τῆς δεκαπόλεως καὶ γείτων τῆς Τιβεριάδος. [447] ἔνθα καὶ αὐτὸς παραγενόμενος ἐκδέχεται τὸν υἱὸν καὶ μετὰ τριῶν ταγμάτων προελθὼν στρατοπεδεύεται μὲν ἀπὸ τριάκοντα τῆς Τιβεριάδος σταδίων κατὰ τινα σταθμὸν εὐσύνοπτον τοῖς νεωτερίζουσιν: [448] Ἐνναβρις ὀνομάζεται. πέμπει δὲ δεκαδάρχην Οὐαλεριανὸν σὺν ἵππεῦσιν πεντήκοντα διαλεχθισόμενον εἰρηνικὰ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ προτρεψόμενον ἐπὶ πίστει: ἀκηκόει γὰρ, ὡς ἐπιθυμοίη μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, καταστασιάζοιτο δ' ὑπὸ τινων πολεμῶν βιαζομένων. [449] προσελάσας δὲ Οὐαλεριανὸς ἐπεὶ πλησίον ἦν τοῦ τείχους, αὐτὸς τε καταβαίνει καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῶν ἵππεων ἀπέβησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀκροβολιζόμενοι παρεῖναι. καὶ πρὶν εἰς λόγους ἐλθεῖν [450] ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῶν στασιαστῶν οἱ δυνατώτατοι μεθ' ὄπλων. ἐξηγγεῖτο δ' αὐτῶν Ἰησοῦς τις ὄνομα παῖς Τοῦφα τοῦ ληστρικοῦ στίφους ὁ κορυφαιότατος. [451] Οὐαλεριανὸς δὲ οὔτε παρὰ τὰς ἐντολάς τοῦ στρατηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἠγούμενος, εἰ καὶ τὸ νικᾶν εἶη βέβαιον, καὶ σφαλερὸν τὸ μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων ἀπαρασκευάστοις τε πρὸς ἐτοίμους, [452] καὶ ἄλλως ἐκπλαγεῖς τὴν ἀδόκητον τῶν Ἰουδαίων τόλμαν, φεύγει πεζός, ἕτεροὶ τε ὁμοίως πέντε τοὺς ἵππους ἀπέλιπον, οὓς οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν γεγηθότες ὡς μάχη ληφθέντας οὐκ ἐνέδρα.

(8)[453] Τοῦτο καταδείσαντες οἱ γηραιοὶ τοῦ δήμου καὶ προύχειν δοκοῦντες φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδον, [454] ἐπαγόμενοι δὲ τὸν βασιλέα προσπίπτουσιν ἰκέται Οὐεσπασιανῷ, μὴ σφᾶς περιδεῖν δεόμενοι, μηδὲ τὴν ὀλίγων ἀπόνοιαν ἠγήσασθαι τῆς πόλεως ὅλης: [455] φείσασθαι δὲ τοῦ δήμου Ῥωμαίοις φίλα φρονουῦντος ἀεὶ, καὶ τοὺς αἰτίους τιμωρήσασθαι τῆς ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρουρηθῆναι μέχρι νῦν ἐπὶ δεξιᾷ ἐπειγόμενοι πάλαι. [456] ταύταις ἐνεδίδου ταῖς ἰκεσίαις ὁ στρατηγὸς καίτοι διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τὴν πόλιν: καὶ γὰρ ἀγωνιώντα περὶ αὐτῆς τὸν Ἀγρίππαν ἑώρα. [457] λαβόντων δὲ τούτων τῷ δήμῳ δεξιᾷ οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν οὐκέτι ἀσφαλὲς ἠγούμενοι μένειν ἐπὶ τῆς Τιβεριάδος εἰς Ταριχεάς ἀποδιδράσκουσιν. [458] καὶ μεθ' ἡμέραν Οὐεσπασιανὸς σὺν ἵππεῦσιν προπέμπει πρὸς τὴν ἀκρόρειαν Τραιανὸν ἀποπειραθῆναι τοῦ πλήθους, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. [459] ὡς δ' ἔγνω τὸν δῆμον ὁμοφρονοῦντα τοῖς ἰκέταις, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἦει πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τὰς τε πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ καὶ μετ' εὐφημιῶν ὑπήντων σωτήρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες. [460] τῆς δὲ στρατιᾶς τριβομένης περὶ τὴν τῶν εισόδων στενότητα παραρρηξαι τοῦ κατὰ μεσημβρίαν τείχους Οὐεσπασιανὸς κελεύσας πλατύνει τὴν εἰσβολὴν αὐτοῖς. [461] ἀρπαγῆς μέντοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι παρήγγειλεν τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος, τῶν τε τειχῶν διὰ τοῦτον ἐφείσατο συμμενεῖν πρὸς τὸ λοιπὸν ἐγγυωμένου τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ πολλὰ κεκακωμένην τὴν πόλιν ἐκ τῆς στάσεως ἀνελάμβανεν.

X

(1)[462] Ἐπειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξύ καὶ Ταριχεῶν στρατοπεδεύεται, τειχίζει τε τὴν παρεμβολὴν ὀχυρωτέραν ὑφορῶμενος ἐκεῖ πολέμου τριβὴν αὐτῷ γενησομένην: [463] συνέρρει γὰρ εἰς τὰς Ταριχεάς πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῇ τε τῆς πόλεως ὀχυρότητι καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἢ καλεῖται Γεννησὰρ πρὸς τῶν

ἐπιχωρίων. [464] ἡ μὲν γὰρ πόλις, ὡσπερ ἡ Τιβεριὰς ὑπόρειος οὔσα, καθὰ μὴ τῇ λίμνῃ προσεκλύζετο πάντοθεν ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου τετείχιστο καρτερῶς, ἔλασσον μέντοι τῆς Τιβεριάδος: [465] τὸν μὲν γὰρ ἐκεῖ περιβόλον ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως δαψιλεῖα χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐκρατύνατο, Ταρχεῖαι δ' αὐτοῦ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. [466] σκάφη δ' ἦν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς λίμνης παρεσκευασμένα πολλὰ πρὸς τε τὸ συμφεῦγειν ἐπὶ γῆς ἠττωμένους, κὰν εἰ δέοι, διανουμαχεῖν ἐξηρτυμένα. [467] περιβαλλομένων δὲ τῶν Ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος οὔτε πρὸς τὴν εὐταξίαν τῶν πολεμίων ὑποδείσαντες προθέουσιν, [468] καὶ πρὸς τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων ὀλίγα τῆς δομῆσεως σπαράξαντες, ὡς ἐώρων τοὺς ὀπλίτας ἀθροίζομένους, πρὶν τι παθεῖν εἰς τοὺς σφετέρους ἀνέφευγον: ἐπιδιώξαντες δὲ Ῥωμαῖοι συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. [469] καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν Ῥωμαίων βάλλοντες δύναιτο τὰς τε ἀγκύρας ἔβαλλον καὶ πυκνώσαντες ὡσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπαλλήλους τοῖς ἐπὶ γῆς πολεμίοις διενουμάχουν: [470] Οὐεσπασιανὸς δὲ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἐξακοσίοις ἐπιλέκτοις.

(2)[471] Ὁ δ' ὑπέρογκον εὐρῶν τὴν τῶν πολεμίων πληθὺν πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δὲ τοὺς μὲν πλείους τῶν ἱππέων ὠρμημένους ὄρων καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἔστιν δ' οὐδ' ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων καταπεπληγότας, ἐν ἐπηκόῳ στάς ἔλεξεν ὧδε: [472] “ἄνδρες, ἔφη, Ῥωμαῖοι, καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομνήσαι τοῦ γένους ὑμᾶς, ἵν' εἰδῆτε, τίνες ὄντες πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν. [473] τὰς μὲν γε ἡμετέρας χεῖρας οὐδὲν εἰς τοῦτο τῶν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης διαπέφευγεν, Ἰουδαῖοι δέ, ἵν' εἴπωμεν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν οὐ κοπιῶσιν ἠττώμενοι. καὶ δεινὸν ἐκείνων ἐστώτων ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἡμᾶς τοῖς εὐτυχήμασιν ἐγκάμνειν. [474] προθυμίας μὲν εἰς τὸ φανερὸν ὑμᾶς εὖ ἔχοντας χαίρω βλέπων, δέδοικα δὲ μή τι τῶν πολεμίων τὸ πλῆθος κατάπληξιν λεληθυῖαν ἐνεργάσῃται. [475] λογισάσθω δὴ πάλιν οἷος πρὸς οἷους παρατάξεται, καὶ διότι Ἰουδαῖοι μὲν, εἰ καὶ σφόδρα τολμηταὶ καὶ θανάτου καταφρονούντες, ἀλλ' ἀσύντακτοί τε καὶ πολέμων ἄπειροι καὶ ὄχλος ἂν ἄλλως, οὐ στρατιὰ λέγοντο: τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας καὶ τάξεως τί δεῖ καὶ λέγειν; ἐπὶ τοῦτο μέντοι γε μόνοι καὶ κατ' εἰρήνην ἀσκοῦμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς τὸ ἀντίπαλον ἀριθμῶμεν ἑαυτούς. [476] ἐπεὶ τίς ὄνησις τῆς διηνεκοῦς στρατείας, ἂν ἴσοι πρὸς ἀστρατεύτους ἀντιτασσώμεθα; [477] λογίσεσθε δέ, ὅτι καὶ πρὸς γυμνήτας ὀπλίται καὶ ἱππεῖς πρὸς πεζοὺς καὶ στρατηγούμενοι πρὸς ἀστρατηγῆτους διαγωνίσεσθε, καὶ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα, πολὺ δὲ τοῦ τῶν πολεμίων ἀριθμοῦ [παραιρεῖται τὰ ἐλαττώματα]. [478] κατορθοῖ δὲ τοὺς πολέμους οὐ πλῆθος ἀνθρώπων, κὰν ἦ μάχιμον, ἀνδρεία δέ, κὰν ἐν ὀλίγοις: οἱ μὲν γε καὶ τάξασθαι ῥάδιοι καὶ προσαμύνειν ἑαυτοῖς, αἱ δ' ὑπέρογκοι δυνάμεις ὑφ' ἑαυτῶν βλέπτονται πλέον ἢ τῶν πολεμίων. [479] Ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα καὶ θράσος ἠγεῖται καὶ ἀπόνοια, πάθη κατὰ μὲν τὰς εὐπραγίας εὐτονα, σβεννύμενα δὲ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν: ἡμῶν δ' ἀρετὴ καὶ εὐπέθεια καὶ τὸ γενναῖον, ὃ κὰν τοῖς ἄλλοις εὐτυχήμασιν ἀκμάζει κὰν τοῖς πταιίσμασιν οὐ μέχρι τέλους σφάλλεται. [480] καὶ ὑπὲρ μειζόνων δὲ ἡ Ἰουδαῖοι διαγωνιέσθε: καὶ γὰρ εἰ περὶ ἐλευθερίας καὶ πατρίδων ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μείζον ἡμῖν εὐδοξίας καὶ τοῦ μὴ δοκεῖν μετὰ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἐν ἀντιπάλῳ τὰ Ἰουδαίων τίθεσθαι; [481] σκεπτέον δ' ὅτι καὶ παθεῖν μὲν οὐδὲν ἀνήκεστον ἡμῖν φόβος: πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες καὶ πλησίον: ἀρπάσαι δὲ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὸ τοῦ πατρὸς πεμπομένους ἡμῖν συμμάχους φθάνειν, ἵν' ἀκοινώνητόν τε ἢ τὸ κατόρθωμα καὶ μείζον. [482] νομίζω δ' ἔγωγε ἐπὶ τῆσδε τῆς ὥρας καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρίνεσθαι κἀμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῶν μὲν προκατωρθωμένων ἄξιός ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δ' ὑμεῖς ἐμοῦ: καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ πρὸς αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθεῖς. [483] ὑμεῖς δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνοισθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἠττώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ, εὖ ἴστε, καὶ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλῶ. [484] μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ πεπεισμένοι τὴν ἐμὴν ὁρμὴν παρακροτεῖσθαι θεῷ συμμάχῳ, καὶ προγινώσκετε σαφῶς, ὅτι τῆς ἕξω μάχης πλέον τι κατορθώσομεν.”

(3)[485] Ταῦτα τοῦ Τίτου διεξιόντος προθυμία δαιμόνιος ἐπίπτει τοῖς ἀνδράσιν, καὶ προσγενομένου πρὶν συμβαλεῖν Τραιανοῦ μετὰ τετρακοσίων ἱππέων ἤσχαλλον ὡς μειουμένης τῆς νίκης αὐτοῖς διὰ τὴν κοινωνίαν. [486] ἔπεμψεν δὲ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον Σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξόταις κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀντικρὺ τῆς πόλεως ὄρος τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους ἀνείργειν. [487] καὶ οἱ μὲν ὡς προσετέτακτο τοὺς ταύτη πειρωμένους ἐκβοηθεῖν περιέσχον, ὃ δὲ Τίτος πρῶτος τὸν ἵππον ἤλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτοὺς εἰς ὅσον ἐπέιχον οἱ

πολέμιοι τὸ πεδίον: παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. [488] οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καίτοι τὴν τε ὀρμὴν καὶ τὴν εὐταξίαν αὐτῶν καταπλαγέοντες πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον ταῖς ἐμβολαῖς, νυσομένοι δὲ τοῖς κοντοῖς καὶ τῷ ῥοίζῳ τῶν ἰππέων ἀνατρεπόμενοι συνεπατοῦντο. [489] πολλῶν δὲ πανταχοῦ φονευομένων διασκίδνανται καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχεν τάχους ἔφευγον. [490] Τίτος δὲ τοὺς μὲν κατόπιν προσκείμενος ἀνήρει, τῶν δὲ διεκπαίων ἀθρόων, οὓς δὲ φθάνων κατὰ στόμα διήλαυεν, πολλοὺς δὲ συνηλοῖα περὶ ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπεδῶν, [491] πᾶσιν δὲ τὰς πρὸς τὸ τεῖχος φυγὰς ὑπετέμνετο καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τῷ πλήθει βιασάμενοι καὶ διεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν συνέφευγον.

(4)[492] Ἐκδέχεται δὲ αὐτοὺς πάλιν στάσις ἔσω χαλεπή: τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις διὰ τε τὰς κτήσεις καὶ τὴν πόλιν οὐκ ἐδόκει πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς καὶ τότε διὰ τὴν ἡτταν πλέον: [493] ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὢν πλεῖον ἐβιάζετο, καὶ διωρισμένων ἐπ' ἀλλήλοις κραυγὴ τε ἦν καὶ θόρυβος ὡς ὅσον οὐπω φερομένων εἰς ὄπλα. [494] κατακούσας δὲ τῆς ταραχῆς Τίτος, οὐ γὰρ ἦν ἄπωθεν τοῦ τεῖχους, “οὗτος ἦν ὁ καιρός, ἐκβοᾶ, καὶ τί, συστρατιῶται, μέλλομεν ἐκδιδόντος ἡμῖν Ἰουδαίους θεοῦ; δέξασθε τὴν νίκην. [495] οὐκ ἀκούετε βοῆς; στασιάζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν διεκφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν, ἐὰν ταχύνωμεν: δεῖ δὲ πόνου πρὸς τῷ τάχει καὶ λήματος: οὐδὲν γὰρ τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνου κατορθοῦσθαι. [496] φθάνειν δ' οὐ μόνον χρὴ τὴν τῶν πολεμίων ὁμόνοιαν, οὓς ἀνάγκη διαλλάξει ταχέως, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἡμετέρων βοήθειαν, ἵνα πρὸς τῷ νικῆσαι τοσοῦτον πλήθος ὀλίγοι καὶ τὴν πόλιν ἔλωμεν μόνοι.”

(5)[497] Ταῦθ' ἄμα λέγων ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνεπήδα καὶ καθηγεῖται πρὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. [498] δέος δὲ πρὸς τὴν τόλμαν αὐτοῦ τοῖς ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐνέπεσεν, καὶ μάχεσθαι μὲν ἢ διακωλύειν οὐδεὶς ὑπέμεινεν, λιπόντες δὲ τὴν φρουρὰν οἱ μὲν περὶ τὸν Ἰησοῦν διὰ τῆς χώρας ἔφευγον, [499] οἱ δ' ἐπὶ τὴν λίμνην καταθέοντες ὑπαντιάζουσιν τοῖς πολεμίοις περιέπιπτον: ἐκτείνοντο δ' οἱ μὲν ἐπιβαίνοντες τῶν σκαφῶν, οἱ δὲ τοῖς ἀναχθεῖσιν προσπίπτειν πειρώμενοι. πολὺς δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἦν φόνος, [500] τῶν μὲν ἐπηλύδων ὅσοι μὴ διαφυγεῖν ἔφθασαν ἀντιτασσομένων, ἀμαχητὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων: κατὰ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς καὶ τὸ συνειδὸς τοῦ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν μάχης ἀπετρέποντο, [501] μέχρι Τίτος τοὺς μὲν αἰτίους ἀνελών, οἰκτεῖρας δὲ τοὺς ἐπιχωρίους ἀνεπαύσατο φόνου. [502] καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες ἐπεὶ τὴν πόλιν εἶδον ἐαλωκυῖαν, ὡς πορρωτάτω τῶν πολεμίων ἀνήχθησαν:

(6)[503] Τίτος δ' ἐκπέμψας τινὰ τῶν ἰππέων εὐαγγελίζεται τῷ πατρὶ τὸ ἔργον. [504] ὁ δ', ὡς εἰκός, ὑπερησθεὶς τῇ τε τοῦ παιδὸς ἀρετῇ καὶ τῷ κατορθώματι, μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τοῦ πολέμου, τότε μὲν ἐλθὼν περισχόντας τὴν πόλιν φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τις ἐξ αὐτῆς, καὶ κτείνειν προσέταξεν [505] τῇ δ' ὑστεραῖα πρὸς τὴν λίμνην καταβάς σχεδιάς ἐκέλευσεν πῆσσειν ἐπὶ τοὺς καταπεφυγότας: αἱ δ' ἐγίνοντο ταχέως ἀφθονία τε ὕλης καὶ πλήθει τεχνιτῶν.

(7)[506] Ἡ δὲ λίμνη Γεννησὰρ μὲν ἀπὸ τῆς προσεχοῦς χώρας καλεῖται, σταδίων δ' εὗρος οὕσα τεσσαράκοντα καὶ πρὸς τούτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος γλυκεῖα τε ὅμως ἐστὶ καὶ ποτιμωτάτη: [507] καὶ γὰρ τῆς ἐλώδους παχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον καθαρά τ' ἐστὶν πάντοθεν αἰγιαλοῖς ἐπιλήγουσα καὶ ψάμμω, πρὸς δὲ εὐκρατος ἀρύσασθαι, ποταμοῦ μὲν ἢ κρήνης προσηνεστέρα, ψυχροτέρα δὲ ἢ κατὰ λίμνης διάχυσιν αἰεὶ μένουσα. [508] τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ οὐκ ἀπάδει χιόνος ἐξαιθριασθέν, ὅπερ θέρους νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ἐπιχωρίοις, γένη δὲ ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς τοὺς ἀλλαχοῦ γευσίαν τε καὶ ἰδέαν. [509] μέση δ' ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται. καὶ δοκεῖ μὲν Ἰορδάνου πηγὴ τὸ Πάνειον, φέρεται δ' ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτῶς ἐκ τῆς καλουμένης Φιάλης: [510] ἢ δ' ἐστὶν ἀνιόντων εἰς τὴν Τραχωνίτιν ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι Καισαρείας τῆς ὁδοῦ κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος οὐκ ἄπωθεν. [511] ἐκ μὲν οὖν τῆς περιφερείας ἐτύμως Φιάλη καλεῖται τροχοειδῆς οὕσα λίμνη, μένει δ' ἐπὶ χεῖλους αὐτῆς αἰεὶ τὸ ὕδωρ μῆθ' ὑπονοστοῦν μῆθ' ὑπερχεόμενον. [512] ἀγνοούμενος δὲ τέως ὁ Ἰορδάνης ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι διὰ τοῦ τετραρχήσαντος Τραχωνιτῶν ἠλέγχθη Φιλίππου: [513] βαλὼν γὰρ οὗτος εἰς τὴν Φιάλην ἄχυρα κατὰ τὸ Πάνειον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ παλαιοὶ γεννᾶσθαι τὸν ποταμόν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. [514] τοῦ μὲν οὖν Πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος ὑπὸ τῆς βασιλικῆς προσεξήσκηται πολυτελείας τῷ Ἀγρίππᾳ πλούτῳ κεκοσμημένον: [515] ἀρχόμενος δὲ φανεροῦ ῥεύματος ὁ Ἰορδάνης ἀπὸ τούτου τοῦ ἀντροῦ κόπτει μὲν τὰ τῆς Σεμεχωνίτιδος λίμνης ἔλη καὶ τέλματα, διαμείψας δ' ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους μετὰ πόλιν Ἰουλιάδα διεκπαίει τὴν Γεννησὰρ μέσην, ἔπειτα πολλὴν ἀναμετρούμενος ἐρημίαν εἰς τὴν Ασφαλιτίν ἐξείσι λίμνην.

(8)[516] Παρατείνει δὲ τὴν Γεννησὰρ ὁμώνυμος χώρα θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος: οὔτε γὰρ αὐτὴ τι φυτὸν ἀρνεῖται διὰ τὴν πιότητα, καὶ πᾶν πεφυτεῦκασιν οἱ νεμόμενοι, τοῦ δ' ἀέρος τὸ εὐκρατον ἀρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. [517] καρύαι μὲν γε φυτῶν τὸ χειμεριώτατον ἀπειροὶ τεθήλασιν ἔνθα φοίνικες, οἱ

καύματι τρέφονται, συκαῖ δὲ καὶ ἐλαῖαι πλησίον τούτων, αἷς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεικται. [518] φιλοτιμίαν ἄν τις εἴποι τῆς φύσεως βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα καὶ τῶν ὠρῶν ἀγαθὴν ἔριν ἐκάστης ὥσπερ ἀντιπιοιουμένης τοῦ χωρίου: καὶ γὰρ οὐ μόνον τρέφει παρὰ δόξαν τὰς διαφόρους ὀπώρας ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. [519] τὰ μὲν γε βασιλικώτατα σταφυλὴν τε καὶ σῦκον δέκα μηνσὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ, τοὺς δὲ λοιποὺς καρποὺς δι' ἔτους ὅλου περιγηράσκοντας ἑαυτοῖς: πρὸς γὰρ τῇ τῶν ἀέρων εὐκρασίᾳ καὶ πηγῇ διάρδεται γονιμωτάτη, Καφαρναοῦμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσιν. [520] ταύτην φλέβα τινὲς τοῦ Νείλου ἔδοξαν, ἐπεὶ γεννᾷ τῷ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων λίμνην κορακίνῳ παραπλήσιον. [521] μῆκος δὲ τοῦ χωρίου παρατείνει κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης ἐπὶ σταδίους τριάκοντα, καὶ εὖρος εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτως φύσεως ἔχει.

(9)[522] Οὐεσπασιανὸς δέ, ἐπεὶ παρεσκευάσθησαν αἱ σχεδίαι, τῆς δυνάμεως ἐπιβήσας ὅσον ᾤετο τοῖς κατὰ τὴν λίμνην ἀνταρκέσειν ἐπανάγητο. τοῖς δὲ συνελαινομένοις οὐτ' ἐπὶ γῆν διαφεύγειν ἦν ἐκπεπολεωμένων πάντων οὐτ' ἐξ ἴσου διαναυμαχεῖν: [523] τὰ τε γὰρ σκάφη μικρὰ ὄντα καὶ ληστροκὰ πρὸς τὰς σχεδίας ἦν ἀσθενῆ, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι πρὸς ἀθρόους ἐφεστῶτας τοὺς Ῥωμαίους ἐγγίζειν ἐδεδοικεῖσαν. [524] ὅμως δ' οὖν ἐκπεριπλέοντες τὰς σχεδίας, ἔστιν δ' ὅπου καὶ πλησιάζοντες, πόρρωθεν τοὺς Ῥωμαίους ἔβαλλον λίθοις καὶ παραξύντες ἐγγύθεν ἔπαιον. [525] ἑκακοῦντο δ' αὐτοὶ πλέον κατ' ἀμφοτέρα: ταῖς τε γὰρ χερμάσιν οὐδὲν δρώντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς γὰρ πεφραγμένους ἔβαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς Ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεισι, καὶ πλησιάζειν τολμῶντες πρὶν δρᾶσαι τι παθεῖν ἔφθανον καὶ σὺν αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο τοῖς σκάφεσιν. [526] τῶν δὲ διεκπαίειν πειρωμένων πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διέπειρον, οὓς δὲ ξιφήρεις ἐπιτηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δὲ συντρεχούσαις ταῖς σχεδίασις ἐναποληφθέντας μέσους εἶλον ἅμα ταῖς ἀλιάσιν. [527] τῶν δὲ βαπτισθέντων τοὺς ἀνανεύοντας ἢ βέλος ἔφθανεν ἢ σχεδία κατελάμβανεν, καὶ προσβαίνειν ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ Ῥωμαῖοι. [528] πολλή τε ἦν αὐτῶν καὶ ποικίλη φθορὰ πανταχοῦ, μέχρι τραπέντες εἰς γῆν ἐξεώσθησαν οἱ λοιποὶ κεκυκλωμένων αὐτοῖς τῶν ἀλιάδων. [529] ἐκχεόμενοι δὲ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δ' ἐκπηδήσαντας οἱ Ῥωμαῖοι διέφθειραν ἐπὶ γῆς. ἦν δ' ἰδεῖν κεκερασμένην μὲν αἷματι, πεπληρωμένην δὲ νεκρῶν τὴν λίμνην ἅπασαν: διεσώθη γὰρ οὐδεὶς. [530] δεινὴ δὲ ταῖς ἐξῆς ἡμέραις περιεῖχε τὴν χώραν ὀδμή τε καὶ ὄψις: οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων ἅμα καὶ διοιδούντων ἔγεμον σωμάτων, ἐκκαίόμενοι δὲ καὶ μυδῶντες οἱ νεκροὶ τὸν ἀέρα διέφθειρον, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν Ἰουδαίους γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ διὰ μίσους τοῖς δράσασιν ἐλθεῖν. [531] τοῦτο μὲν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος, ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως πρότερον πεσοῦσιν ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι.

(10)[532] Οὐεσπασιανὸς δὲ μετὰ τὴν μάχην καθίζει μὲν ἐπὶ βήματος ἐν Ταριχέαις, διακρίνων δ' ἀπὸ τῶν ἐπιχωρίων τὸν ἔπηλυν λεῶ, κατάρξαι γὰρ οὗτος ἐδόκει πολέμου, μετὰ τῶν ἡγεμόνων εἰ χρῆ καὶ τούτους σώζειν ἐσκέπτετο. [533] φαμένων δὲ τούτων βλαβερὰν ἔσσεσθαι τὴν ἄφεισιν αὐτῶν, οὐ γὰρ ἡρεμήσειν ἀπολυθέντας ἀνθρώπους ἐστερημένους μὲν τῶν πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ καὶ πρὸς οὓς ἂν καταφύγωσιν πολεμεῖν δυναμένους, [534] Οὐεσπασιανὸς ὡς μὲν οὐτ' ἄξιοι σωτηρίας εἶεν καὶ διαφεύξονται κατὰ τῶν ἀφέντων ἐγίνωσκεν, τὸν δὲ τρόπον αὐτῶν τῆς ἀναιρέσεως διενοεῖτο. [535] καὶ γὰρ αὐτόθι κτείνων ἐκπολεμώσιν ὑφωρᾶτο τοὺς ἐπιχωρίους, οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι φονευομένων ἱκετῶν τοσοῦτων παρ' αὐτοῖς, καὶ μετὰ πίστεις ἐπιθέσθαι προελθοῦσιν οὐχ ὑπέμενε. [536] ἐξενίκων δ' οἱ φίλοι μηδὲν κατὰ Ἰουδαίων ἀσεβὲς εἶναι λέγοντες καὶ χρῆναι τὸ συμφέρον αἰρεῖσθαι πρὸ τοῦ πρόποντος, ὅταν ἢ μὴ δυνατὸν ἄμφω. [537] κατανεύσας οὖν αὐτοῖς ἄδειαν ἀμφίβολον ἐπέτρεψεν ἐξιέναι διὰ μόνης τῆς ἐπὶ Τιβεριάδα φερούσης ὁδοῦ. [538] τῶν δὲ ταχέως πιστευσάντων οἷς ἠθελον καὶ μετὰ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τῶν χρημάτων ἠπερ ἐπετράπη χωρῶντων, διαλαμβάνουσιν μὲν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν μέχρι Τιβεριάδος πᾶσαν, ὡς μὴ τις ἀποκλίνειεν, συγκλείουσι δ' αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. [539] καὶ Οὐεσπασιανὸς ἐπελθὼν ἴστησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ, καὶ γηραιοὺς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις διακοσίους ἐπὶ χιλίοις ὄντας ἀνελεῖν ἐκέλευσεν, [540] τῶν δὲ νέων ἐπιλέξας τοὺς ἰσχυροτάτους ἑξακισχιλίους ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν Νέρωνι, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς τρισμυρίους καὶ τετρακοσίους ὄντας πιπράσκει χωρὶς τῶν Ἀγρίππα χαρισθέντων: [541] τοὺς γὰρ ἐκ τῆς τούτου βασιλείας ἐπέτρεψεν αὐτῷ ποιεῖν εἴ τι βούλοιο: πιπράσκει δὲ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. [542] ὁ μέντοι γε ἄλλος ὄχλος Τραχωνῖται καὶ Γαυλανῖται καὶ Ἴππηνοι καὶ ἐκ τῆς Γαδαρίτιδος τὸ πλέον ὡς στασιασταὶ καὶ φυγάδες καὶ οἷς τὰ τῆς εἰρήνης ὄνειδη τὸν πόλεμον προὔξενει ἐάλωσαν δὲ Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόη.

Libar IV

I

(1)[1] Ὅσοι δὲ μετὰ τὴν Ἰωταπάτων ἄλωσιν Γαλιλαῖοι Ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, οὗτοι τῶν ἐν Ταριχέαις ἠττηθέντων προσεχώρουν, καὶ παρέλαβον πάντα Ῥωμαῖοι τὰ φρούρια καὶ τὰς πόλεις πλὴν Γισχάλων καὶ τῶν τὸ Ἰταβύριον ὄρος κατελιφόντων. [2] συνέστη δὲ τούτοις καὶ Γάμαλα πόλις Ταριχεῶν ἀντικρυς ὑπὲρ τὴν λίμνην κειμένη. τῆς δ' Ἀγρίππα λήξεως αὕτη τε ἦν καὶ Σωγάνη καὶ Σελεύκεια, καὶ αἱ μὲν [ἐκ] τῆς Γαυλανίτιδος ἀμφότεραι: τοῦ γὰρ ἄνω καλουμένου Γαυλανᾶ μέρος ἦν ἡ Σωγάνη, τοῦ κάτω δ' ἡ Γάμαλα: Σελεύκεια δὲ πρὸς τῇ Σεμεχωνιτῶν λίμνῃ. [3] ταῦτη τριάκοντα μὲν εὖρος, ἐξήκοντα δὲ μῆκος στάδιοι: διατείνει δ' αὐτῆς τὰ ἔλη μέχρι Δάφνης χωρίου τὰ τε ἄλλα τρυφεροῦ καὶ πηγᾶς ἔχοντος, αἱ τρέφουσαι τὸν μικρὸν καλούμενον Ἰόρδανον ὑπὸ τὸν τῆς χρυσοῦς βοῶς νεῶ προπέμπουσι τῷ μεγάλῳ. [4] τοὺς μὲν οὖν ἐπὶ Σωγάνην καὶ Σελεύκειαν ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποστάσεως δεξιαῖς Ἀγρίππας προσηγάγετο, Γάμαλα δ' οὐ προσεχώρει πεποιθυῖα τῇ δυσχωρίᾳ πλέον τῶν Ἰωταπάτων. [5] τραχὺς γὰρ αὐτὴν ἀφ' ὑψηλοῦ κατατείνων ὄρους μέσον ἐπαίρει τένοντα, μηκύνεται δὲ ἐκ τῆς ὑπεροχῆς εἰς τοῦμπροσθεν ἐκκλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ἰσχύονται τὸ τρανὸν τῆς κλήσεως οὐκ ἐξακριβούντων τῶν ἐπιχωρίων. [6] κατὰ πλευρὰ μὲν δὴ καὶ πρόσωπον εἰς φάραγγας ἀβάτους περισχίζεται, τὸ κατ' οὐρανὸν δὲ ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρίας, ὅθεν ἀπήρηται τοῦ ὄρους: καὶ τοῦτο δ' ἐπικαρσία παρακόψαντες τάφρω δύσβατον οἱ ἐπιχώριοι κατεσκεύασαν. [7] πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι δεδομημένοι πεπύκωντο δεινῶς ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημιζομένη τε ἡ πόλις εὐοικία κατέτρεχεν εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ὀξύτητος. [8] καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν, ὁ νότιος δ' αὐτῆς ὄχθος εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνων ἄκρα τῆς πόλεως ἦν, ἀτείχιτος δὲ ὑπὲρ αὐτὴν κρημνὸς εἰς τὴν βαθυτάτην κατατείνων φάραγγα: πηγὴ δ' ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐφ' ἣν τὸ ἄστυ κατέληγεν.

(2)[9] Οὕτως οὖσαν φύσει δυσμήχανον τὴν πόλιν τειχίζων ὁ Ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν ὑπονόμοις τε καὶ διώρυξιν. [10] οἱ δ' ἐν αὐτῇ φύσει μὲν τοῦ χωρίου θαρραλεώτεροι τῶν κατὰ τὴν Ἰωταπάτην ἦσαν, πολὺ δ' ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες οὐδὲ πλείονας ὑπελάμβανον Πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα συμφυγόντων: παρὸ καὶ τοῖς ὑπ' Ἀγρίππα προπεμφθεῖσιν ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἀντεῖχεν ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ.

(3)[11] Οὐεσπασιανὸς δ' ἄρας ἀπὸ τῆς Ἀμμαθοῦς, ἔνθα πρὸ τῆς Τιβεριάδος ἐστρατοπεδεύκει: μεθερμηνευομένη δ' Ἀμμαθοῦς θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων πρὸς ἄκεσιν ἐπιτηδείων: ἀφικνεῖται πρὸς τὴν Γάμαλαν. [12] καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακὴν τὴν πόλιν οὐχ οἷός τε ἦν οὕτως διακειμένην, πρὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς φρουροῦς καθίστησι καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνεται. [13] τειχισαμένων δὲ ὥσπερ ἔθος τῶν ταγματῶν ὑπὲρ αὐτοῦ στρατόπεδα χωμάτων ἤρχετο κατ' οὐρανὸν, καὶ τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς αὐτῷ μέρος, ἤπερ ὁ ἀνωτάτω τῆς πόλεως πύργος ἦν, ἐφ' οὗ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον τάγμα, καὶ τὸ πέμπτον μὲν κατὰ μέσην ἐξειογάζετο τὴν πόλιν, τὰς δὲ διώρυγας ἀνεπλήρου καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. [14] κὰν τούτῳ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν Ἀγρίππαν τὸν βασιλέα καὶ περὶ παραδόσεως τοῖς ἐφεστῶσι πειρώμενον διαλέγεσθαι βάλλει τις τῶν σφενδονητῶν κατὰ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. [15] καὶ ὁ μὲν ὑπὸ τῶν οἰκείων θᾶπτον περιεσχέθη, Ῥωμαῖοι δὲ ἐπήγειρεν εἰς τὴν πολιορκίαν ὀργή τε περὶ τοῦ βασιλέως καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν δέος: [16] οὐ γὰρ ἀπολείψειν ὠμότητος ὑπερβολὴν κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων τοὺς πρὸς ὀμόφυλον καὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον οὕτως ἀγριωθέντας.

(4)[17] Συντελεσθέντων οὖν τῶν χωμάτων θᾶπτον πλήθει χειρῶν καὶ τῶν πρᾶττομένων ἔθει προσήγον τὰς μηχανάς. [18] οἱ δὲ περὶ τὸν Χάριτα καὶ Ἰώσηπον, οὗτοι γὰρ ἦσαν τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καίπερ καταπεπληγότες τοὺς ὀπλίτας τάττουσιν, ἐπειδὴ μέχρι πολλοῦ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνθέξειν οὐχ ὑπελάμβανον ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεῖσι μὴ διαρκούμενοι. [19] παρακροτήσαντες δ' ὁμῶς ἐξήγαγον ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ πρὸς ὀλίγον μὲν ἀπημύναντο τοὺς προσάγοντας τὰς μηχανάς, βαλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς καὶ τοῖς πετροβόλοις ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. [20] καὶ προσάγοντες οἱ Ῥωμαῖοι τριχόθεν τοὺς κριοὺς διασείουσι μὲν τὸ τεῖχος, ὑπὲρ δὲ τῶν ἐρειφθέντων εἰσχεόμενοι μετὰ πολλοῦ σαλπύγγων ἤχου καὶ κτύπου τῶν ὀπλῶν αὐτοὶ τ' ἐπαλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς κατὰ τὴν πόλιν. [21] οἱ δὲ τέως μὲν κατὰ τὰς πρώτας εἰσόδους ἐνιστάμενοι προσωτέρω χωρεῖν ἐκώλυον καὶ καρτερῶς τοὺς Ῥωμαῖοι ἀνεῖργον: [22] βιαζόμενοι δὲ ὑπὸ πολλῶν καὶ πάντοθεν τρέπονται πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς

πόλεως καὶ προσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ἐπιπεσόντες συνώθουν εἰς τὸ κάταντες καὶ τῆ στενότητι καὶ δυσχωρίᾳ θλιβομένους ἀνήρουν. [23] οἱ δὲ μήτε τοὺς κατὰ κορυφὴν ἀμύνασθαι δυνάμενοι μήτε διεκπαίειν τῶν σφετέρων πρόσω βιαζομένων ἐπὶ τὰς οἰκίας τῶν πολεμίων, πρόσγειοι γὰρ ἦσαν, ἀνέφευγον. [24] αἱ δὲ ταχέως κατηρέιποντο πληρούμεναι καὶ τὸ βάρος μὴ στέγουσαι, κατέσειε δὲ πολλὰς μία τῶν ὑπ' αὐτῆς πεσοῦσα καὶ πάλιν ἐκείναι τὰς ὑπ' αὐτάς. [25] τοῦτο πλείστους διέφθειρε τῶν Ῥωμαίων: ὑπὸ γὰρ ἀμηχανίας καίτοι συνιζανούσας ὀρῶντες ἐπεπήδων ταῖς στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις, πολλοὶ δ' ὑποφεύγοντες μέρη τοῦ σώματος κατελαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄγχων ἀνήρει. [26] συνεργίαν θεοῦ τοῦτο Γαμαλεῖς ὑπελάμβανον καὶ τῆς κατὰ σφᾶς ἀμελοῦντες βλάβης ἐπέκειντο, πρὸς τε τὰ στέγη τοὺς πολεμίους ἀνωθοῦντες καὶ τοὶ κατολισθάνοντας ἐν ὀξέσι τοῖς στενωποῖς καὶ αἰεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερθεὶν βάλλοντες ἔκτεινον. [27] καὶ τὰ μὲν ἐρείπια χερμάδων πλέα ἦν αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί: παρασπῶντες γὰρ τὰ τῶν πεσόντων ξίφη κατὰ τῶν δυσθανατούντων ἐχρῶντο. [28] πολλοὶ δ' ἀπὸ πιπτόντων ἤδη τῶν δωμάτων σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνησκον. [29] ἦν δ' οὐδὲ τραπέντων ἢ φυγὴ ῥάδιος: κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτητα τοῦ κονιορτοῦ μηδὲ ἀλλήλους ἐπιγινώσκοντες ἀνειλοῦντο καὶ περὶ σφᾶς ἔπιπτον.

(5)[30] Οἱ μὲν οὖν μόλις εὐρίσκοντες τὰς ἐξόδους ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως: [31] Οὐεσπασιανὸς δ' αἰεὶ προσμένων τοῖς πονουμένοις, δεινὸν γὰρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῆει κατερειπομένην ὀρῶντα περὶ τῶ στρατῶ τὴν πόλιν, ἐν λήθῃ τοῦ κατ' αὐτὸν ἀσφαλοῦς γενόμενος λανθάνει κατὰ μικρὸν ἀνωτάτω τῆς πόλεως προελθὼν, ἔνθα μέσοις ἐγκαταλείπεται τοῖς κινδύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς: [32] οὐδὲ γὰρ ὁ παῖς αὐτῶ Τίτος τότε συμπάρῃν τηλικαῦτα πρὸς Μουκιανὸν εἰς Συρίαν ἀπεσταλμένος. [33] τραπῆναι μὲν οὖν οὔτε ἀσφαλὲς οὔτε πρέπον ἡγήσατο, μνησθεῖς δὲ τῶν ἀπὸ νεότητος αὐτῶ πεπονημένων καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους γενόμενος, συνασπίζει μὲν τοὺς ἄμ' αὐτῶ τὰ τε σώματα καὶ τὰς πανοπλίας, [34] ὑφίσταται δὲ κατὰ κορυφὴν ἐπιρρέοντα τὸν πόλεμον καὶ οὔτε ἀνδρῶν πλήθος οὔτε βελῶν ὑποπτῆζας ἐπέμενε, μέχρι δαιμόνιον τὸ παράστημα τῆς ψυχῆς συννοήσαντες οἱ πολέμιοι ταῖς ὀρμαῖς ἐνέδοσαν. [35] ἀτονώτερον δὲ προσκειμένων αὐτὸς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει νῶτα μὴ δεικνὺς ἕως ἕξω τοῦ τείχους ἐγένετο. [36] πλείστοι μὲν οὖν Ῥωμαίων κατὰ ταύτην ἔπεσον τὴν μάχην, ἐν οἷς ὁ δεκαδάρχης Αἰβούτιος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε παρατάξεως, ἀλλὰ πανταχοῦ καὶ πρότερον γενναιοτάτος φανεῖς καὶ πλείστα κακὰ Ἰουδαίους ἐργασάμενος. [37] ἑκατοντάρχης δὲ τις, Γάλλος ὀνόματι, μετὰ στρατιωτῶν δέκα περιοχθεῖς ἐν τῇ ταραχῇ κατέδου μὲν εἰς τινος οἰκίαν, [38] τῶν δ' ἐν αὐτῇ διαλαλούντων παρὰ δεῖπνον ὅσα κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἢ περὶ σφῶν ὁ δῆμος ἐβουλεύετο κατακροασάμενος, ἦν δὲ αὐτὸς τε καὶ οἱ σὺν αὐτῶ Σύροι, νύκτωρ ἐπανίσταται καὶ πάντας ἀποσφάξας μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τοὺς Ῥωμαίους διασώζεται.

(6)[39] Οὐεσπασιανὸς δ' ἀθυμοῦσαν τὴν στρατιὰν ἀνοία πταισμάτων καὶ διότι τέως οὐδαμοῦ τηλικαυτῆ συμφορᾷ κέχρητο, τό γε μὴν πλέον αἰδουμένους ἐπὶ τῶ τὸν στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν παρεμυθεῖτο, [40] περὶ μὲν τοῦ καθ' αὐτὸν ὑποστελλόμενος, ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν μέμφεσθαι δοκοῖη, δεῖν δὲ τὰ κοινὰ λέγων ἀνδρείως φέρειν τὴν τοῦ πολέμου φύσιν ἐννοοῦντας, ὡς οὐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναιμωτῶ περιγίνεται, δαπανᾶ δ' ἢ τύχη τι καὶ παρίσταται. [41] τοσαύτας μέντοι μυριάδας Ἰουδαίων ἀνελόντας αὐτοὺς ὀλίγην τῶ δαίμονι δεδωκέναι συμβολήν. [42] εἶναι δ' ὥσπερ ἀπειροκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐπραγίαις, οὕτως ἀνάδρων τὸ καταπτῆσαι ἐν τοῖς πταισμασιν: ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἢ μεταβολή, κάκεῖνος ἄριστος ὁ κᾶν τοῖς εὐτυχήμασιν νήφων, ἴνα μένη καὶ δι' εὐθυμίας ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. [43] τὰ μέντοι συμβεβηκότα νῦν οὔτε μαλακισθέντων ὑμῶν οὔτε παρὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀρετὴν γέγονεν, ἀλλὰ κάκεῖνοις τοῦ πλεονεκτῆσαι καὶ τοῦ διαμαρτεῖν ἡμῖν αἴτιον ἢ δυσχωρία. [44] καθ' ἣν ἄν τις ὑμῶν μέμψαιτο τῆς ὀρμῆς τὸ ἀταμίευτον: ἀναφυγόντων γὰρ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων αὐτοὺς ὑποστέλλειν ἐχρῆν, καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν ἵσταμένοις τοῖς κινδύνοις ἔπεσθαι, κρατοῦντας δὲ τῆς κάτω πόλεως κατ' ὀλίγον προκαλεῖσθαι τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἐδραϊάν μάχην. νυνὶ δὲ ἀκρατῶς ἐπὶ τὴν νίκην ἐπειγόμενοι τῆς ἀσφαλείας ἡμελήσατε. [45] τὸ δ' ἀπερίσκεπτον ἐν πολέμῳ καὶ τῆς ὀρμῆς μανιώδες οὐ πρὸς Ῥωμαίων, οἱ πάντα ἐμπειρία καὶ τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικόν, καὶ ᾧ μάλιστα Ἰουδαῖοι κρατοῦνται. [46] χρῆ τοίνυν ἐπὶ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον ἢ προσαθυμεῖν τῶ παρ' ἄξιαν πταισμάτι. [47] τὴν δ' ἀρίστην ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χειρὸς ἐπιζητείτω παραμυθίαν: οὕτω γὰρ τοῖς τε ἀπολωλόσι τιμωρήσεσθε καὶ τοὺς ἀνελόντας ἀμυνεῖσθε. [48] πειράσομαι δ' ἐγὼ, καθάπερ νῦν, ἐπὶ πάσης μάχης προάγειν τε ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν.”

(7)[49] Ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων τὴν στρατιὰν ἀνελάμβανεν, τοῖς δὲ Γαμαλεῦσιν πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρῆσαι τῷ κατορθώματι παρέστη παραλόγως τε συμβάντι καὶ μεγάλως, [50] λογιζόμενοι δ' ὕστερον ἀφηρησθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δεξιᾶς ἐλπίδας τό τε μὴ δύνασθαι διαφεύγειν ἐννοοῦντες, ἤδη γὰρ ἐπέλιπε τὰ ἐπιτήδεια, δεινῶς ἠθύμουν καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀναπεπτώκεσαν. [51] οὐ μὴν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ τὰ παραρρηχθέντα τοῦ τείχους οἱ γενναιότατοι καὶ τὰ μένοντα περισχόντες ἐφύλασσαν οἱ λοιποί. [52] τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπιρρωννύντων τὰ χῶματα καὶ πάλιν περρωμένων προσβολῆς οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως κατὰ τε δυσβάτων φαράγγων, ἤπερ οὐκ ἔκειντο φυλακαί, καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων. [53] ὅσοι γε μὴν δέει τοῦ ληφθῆναι παρέμενον, [ἐν] ἐνδεία διεφθείροντο: πανταχόθεν γὰρ τροφή τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνηθοίετο.

(8)[54] Καὶ οἱ μὲν ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν, Οὐεσπασιανὸς δὲ πάρεργον ἐποιεῖτο τῆς πολιορκίας τοὺς τὸ Ἰταβύριον κατειληφότας ὄρος, ὃ ἐστὶ τοῦ μεγάλου πεδίου καὶ Σκυθοπόλεως μέσον: [55] οὐ τὸ μὲν ὕψος ἐπὶ τριάκοντα σταδίου ἀνίσχει, μόλις προσβατὸν κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα, πεδίων δ' ἐστὶν ἡ κορυφή σταδίων ἕξ καὶ εἴκοσι, πᾶν τετειχισμένον. [56] ἤγειρε δὲ τοσοῦτον ὄντα τὸν περίβολον ὃ Ἰώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τῆ τε ἄλλῃ χορηγούμενος ὕλη κάτωθεν καὶ ὕδατι: καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. [57] πολλοῦ οὖν πλήθους ἐπὶ τοῦτο συνειλεγμένου Οὐεσπασιανὸς Πλάκιδον σὺν ἵππευσιν ἑξακοσίους πέμπει. [58] τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δὲ δεξιῶν καὶ παρακλήσεως πρὸς εἰρήνην τοὺς πολλοὺς προεκαλεῖτο. [59] κατήεσαν δὲ ἀντεπιβουλεύοντες: ὃ τε γὰρ Πλάκιδος ὠμίλει πρῶτον σπουδάζων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, κάκεῖνοι κατήεσαν ὡς πειθόμενοι δῆθεν, ἵνα ἀφυλάκτῳ προσπέσωσιν. [60] ἐνῖκα μέντοι τὸ Πλακίδου πανούργον: ἀρξαμένων γὰρ τῶν Ἰουδαίων μάχης φυγὴν ὑπεκρίνετο καὶ διώκοντας ἐλκύσας ἐπὶ πολὺ τοῦ πεδίου τοὺς ἵππεῖς ἐπιστρέφει, τρεψάμενος δὲ πλείστους μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν πλήθος ὑποτεμόμενος εἶργει τῆς ἀνόδου. [61] καὶ οἱ μὲν τὸ Ἰταβύριον καταλιπόντες ἐπὶ Ἰεροσολύμων ἔφευγον, οἱ δὲ ἐπιχώριοι πίστει λαβόντες, ἐπιλελοίπει δ' αὐτοὺς ὕδωρ, τό τε ὄρος καὶ σφᾶς αὐτοὺς Πλακίδῳ παρέδοσαν.

(9)[62] Τῶν δ' ἐπὶ τῆς Γαμάλας οἱ παραβολώτεροι μὲν φεύγοντες διελάνθανον, οἱ δ' ἀσθενεῖς διεφθείροντο λιμῶ: [63] τὸ μάχιμον δ' ἀντεῖχεν τῆ πολιορκία, μέχρι δευτέρῃ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου τρεῖς τῶν ἀπὸ τοῦ πέμπτου καὶ δεκάτου τάγματος στρατιῶται περὶ τὴν ἐωθινήν φυλακὴν ὑποδύντες τὸν προύχοντα κατὰ τούτους πύργον ὑπορούσσουσιν ἡσυχῇ. [64] τοῖς δ' ὑπὲρ αὐτοῦ φύλαξιν οὔτε προσιόντων αἰσθησις, νύξ γὰρ ἦν, οὔτε προσελθόντων ἐγένετο. οἱ δὲ στρατιῶται φειδόμενοι τοῦ ψόφου καὶ πέντε τοὺς κραταιοτάτους ἐκκλίσαντες λίθους ὑποπηδῶσι. [65] κατηρείπετο δὲ ὁ πύργος ἐξαίφνης μετὰ μεγίστου ψόφου, καὶ συγκατακρημνίζονται μὲν οἱ φύλακες αὐτῷ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφευγον: [66] καὶ πολλοὺς διεκπαίειν τολμῶντας οἱ Ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ Ἰώσηπόν τις ὑπὲρ τὸ παρερρηγμένον τοῦ τείχους ἐκδιδράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. [67] τῶν δ' ἀνὰ τὴν πόλιν διασεισθέντων ὑπὸ τοῦ ψόφου διαδρομή τε ἦν καὶ πτόα πολλή καθάπερ εἰσπεπαικότων πάντων τῶν πολεμίων. [68] ἔνθα καὶ Χάρης κατακείμενος καὶ νοσηλεύμενος ἐκλείπει πολλοῦ δέους συνερηγήσαντος εἰς θάνατον τῆ νόσῳ. [69] Ῥωμαῖοι γε μὴν μεμνημένοι τοῦ προτέρου πταίσματος οὐκ εἰσέβαλλον ἕως τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ προειρημένου μηνός.

(10)[70] Τίτος δέ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῆ τῆς πληγῆς ἦν παρ' αὐτὸν ἐπλήγησαν ἀπόντα Ῥωμαῖοι, τῶν ἵππέων ἐπιλέξας διακοσίους, πρὸς οἷς πεζοὺς, εἰσέρχεται τὴν πόλιν ἡσυχῇ. [71] καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰσθόμενοι μετὰ βοῆς ἐχώρουν ἐπὶ τὰ ὄπλα, δήλης δὲ τῆς εἰσβολῆς ταχέως καὶ τοῖς εἰσω γενομένης, οἱ μὲν ἀρπάζοντες τὰ τέκνα καὶ γυναῖκας ἐπισυρόμενοι πρὸς τὴν ἄκραν ἀνέφευγον μετὰ κωκυτοῦ καὶ βοῆς, οἱ δὲ τὸν Τίτον ὑπαντιάζοντες ἀδιαλείπτως ἔπιπτον: [72] ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀναδραμεῖν ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν Ῥωμαίων φρουρὰς ἐξέπιπτον. ἄπειρος δ' ἦν πανταχοῦ φονευομένων ὁ στόνος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν κατὰ πρᾶνοὺς χεόμενον. [73] πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν ἐπεβοήθει Οὐεσπασιανὸς πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. [74] ἦν δ' ἡ τε κορυφή πάντοθεν πετρῶδης καὶ δύσβατος, εἰς ἀπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν † τοῦ βάθους κατέγεμεν περιειλημμένη κρημνοῖς κατέτεμνόν τε. [75] ἐνταῦθα τοὺς προσβαίνοντας οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι καὶ πέτρας κατακυλινδοῦντες ἐκάκουν: αὐτοὶ δὲ δι' ὕψος ἦσαν δυσέφικτοι βέλει. [76] γίνεται δὲ πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν ἄντικρυς θύελλα δαιμόνιος, ἢ τὰ μὲν Ῥωμαίων ἔφερον εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀνέστρεφεν καὶ πλάγια παρέσυρεν. [77] οὔτε δὲ τοῖς ὑποκρήμιοις ἐφίστασθαι διὰ τὴν βίαν ἐδύναντο τοῦ πνεύματος μηδὲν ἐδραῖον ἔχοντες, οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. [78] ἐπαναβαίνουνσι δὲ Ῥωμαῖοι, καὶ περισχόντες οὐς μὲν ἀμυνομένους

ἔφθανον, οὓς δὲ χεῖρας προίσχοντας: ἐτόνου δὲ τὸν θυμὸν αὐτοῖς ἐπὶ πάντας ἢ μνήμη τῶν ἐπὶ τῆς πρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλῶτων. [79] ἀπογινώσκοντες δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ περισχόμενοι τέκνα καὶ γυναῖκας αὐτοὺς τε κατεκρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα: βαθυτάτη δ' αὕτη κατὰ τὴν ἄκραν ὑπορώρυκτο. [80] συνέβη δὲ τὴν Ῥωμαίων ὄργην τῆς εἰς ἑαυτοὺς ἀπονοίας τῶν ἀλόντων πραοτέραν φανῆναι: τετρακισχίλιοι μὲν γε ὑπὸ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχιλίους εὐρέθησαν. [81] διεσώθη δὲ πλὴν δύο γυναικῶν οὐδεὶς: τῆς Φιλίππου δὲ ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὐταί, αὐτὸς δὲ ὁ Φίλιππος Ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπισήμου, τετραρχήσαντος Ἀγρίππα τῷ βασιλεῖ. [82] διεσώθησαν δὲ τὰς παρὰ τὴν ἄλωσιν ὄργας Ῥωμαίων λαθοῦσαι: τότε γὰρ οὐδὲ νηπίων ἐφείδοντο, πολλὰ δ' ἐκάστοτε ἀρπάζοντες ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. [83] Γάμαλα μὲν οὕτως ἔαλω τρίτη καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου τῆς ἀποστάσεως ἀρξαμένης Γορπιαίου μηνὸς τετάρτη καὶ εἰκάδι.

II

(1)[84] Μόνη δὲ Γίσχαλα πολίχνη τῆς Γαλιλαίας ἀχειρώτος κατελείπετο, τοῦ μὲν πλήθους εἰρηνικὰ φρονούντος, καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλεόν γεωργοὶ καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν αἰεὶ προσανέχοντες, παρεισεφθαρμένον δ' αὐτοῖς οὐκ ὀλίγου ληστρικοῦ τάγματος, ᾧ τινες καὶ τοῦ πολιτικοῦ συνενόσουν. [85] ἐνήγε δὲ τούτους εἰς τὴν ἀπόστασιν καὶ συνεκρότει Ληΐου τινὸς υἱὸς Ἰωάννης, γόης ἀνὴρ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, πρόχειρος μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δὲ τῶν ἐλπισθέντων περιγενέσθαι παντὶ τε ὧν δῆλος ἀγαπᾶν τὸν πόλεμον εἰς δυναστείας ἐπίθεσιν. [86] ὑπὸ τούτῳ τὸ στασιῶδες ἐν τοῖς Γισχάλοις ἐτέτακτο, δι' οὓς τυχὸν καὶ πρεσβευσάμενον περὶ παραδόσεως τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμου μοίρᾳ τὴν Ῥωμαίων ἔφοδον ἐξεδέχετο. [87] Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ μὲν τούτους Τίτον ἐκπέμπει σὺν χιλίοις ἵππευσιν, τὸ δέκατον δὲ τάγμα ἀπαίρει εἰς Σκυθόπολιν. [88] αὐτὸς δὲ σὺν δυοῖς τοῖς λοιποῖς ἐπανήλθεν εἰς Καισάρειαν, τοῦ τε συνεχοῦς καμάτου διδοῦς ἀνάπαυσιν αὐτοῖς καὶ δι' εὐθηνίαν τῶν πόλεων τὰ τε σώματα καὶ τὸ πρόθυμον ὑποθρέψειν οἰόμενος ἐπὶ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας: [89] οὐ γὰρ ὀλίγον αὐτῷ πόνον ἐώρα περὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλείου μὲν οὔσης τῆς πόλεως καὶ προανεχούσης ὅλου τοῦ ἔθνους, συρρεόντων δὲ εἰς αὐτὴν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου διαδιδρασκόντων. [90] τὸ γε μὴν φύσει τε ὀχυρὸν αὐτῆς καὶ διὰ κατασκευὴν τειχῶν ἀγωνίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐνεποίει: τὰ δὲ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν καὶ τὰς τόλμας δυσμεταχειρίστους καὶ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανεν. [91] διὸ δὴ τοὺς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς προήσκει τῶν ἀγῶνων.

(2)[92] Τίτῳ δὲ προσιππασαμένῳ τοῖς Γισχάλοις εὐπετέες μὲν ἦν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ἐλεῖν, εἰδῶς δέ, εἰ βία ληφθεῖη, διαφθαρησόμενον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀνέδην τὸ πλῆθος, ἦν δ' αὐτῷ κόρος ἤδη φόνων καὶ δι' οἴκτου τὸ πλεόν ἀκρίτως συναπολλύμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίαις παραστήσασθαι τὴν πόλιν. [93] καὶ δὴ τοῦ τείχους ἀνδρῶν καταγέμοντος, οἱ τὸ πλεόν ἦσαν ἐκ τοῦ διεφθαρμένου τάγματος, θαυμάζειν ἔφη πρὸς αὐτούς, τίνοι πεποιθότες πάσης ἐαλωκνίας πόλεως μόνον τὰ Ῥωμαίων ὄπλα μένουσιν, [94] ἑωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῶ πόλεις ὑπὸ μίαν προσβολὴν κατεστραμμένας, ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ τῶν ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας ὅσοι ταῖς Ῥωμαίων δεξιαῖς ἐπίστευσαν, ἃς καὶ νῦν προτείνειν αὐτοῖς μηδὲν μνησικακῶν τῆς αὐθαδείας. [95] εἶναι γὰρ συγγνωστὸν ἐλευθερίας ἐλπίδα, μηκέτι μέντοι τὴν ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιμονήν: [96] εἰ γὰρ οὐ πεισθήσονται λόγοις φιλανθρώποις καὶ δεξιαῖς πίστεως, πειράσειν αὐτοὺς ἀφειδῆ τὰ ὄπλα, καὶ ὅσον οὐδέπω ἴ γνωσθήσεσθαι πιεζόμενον τοῖς Ῥωμαίων μηχανήμασιν τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες ἐπιδείκνυνται μόνον Γαλιλαίων, ὅτι εἰσὶν αὐθάδεις αἰχμάλωτοι.

(3)[97] Πρὸς ταῦτα τῶν μὲν δημοτικῶν οὐ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαι τινι μετῆν, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβῆναι: προδιείληπτο γὰρ ἅπαν τοῖς ληστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν, ὡς μὴ τινες ἢ προέλθοιεν ἐπὶ τὰς σπονδὰς ἢ δέξαιντό τινος τῶν ἵππέων εἰς τὴν πόλιν: [98] ὁ δ' Ἰωάννης αὐτὸς τε ἀγαπᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις καὶ τοὺς ἀπειθοῦντας ἢ πείσειν ἢ συναναγκάσειν: [99] δεῖν μέντοι τὴν ἡμέραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομάς γὰρ ἦν, χαρίσασθαι τῷ Ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ἣν ὡσπερ ὄπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ τὸ συντίθεσθαι περὶ εἰρήνης ἀθέμιτον. [100] οὐκ ἀγνοεῖν δὲ οὐδὲ Ῥωμαίους, ὡς ἀργὴ πάντων αὐτοῖς ἐστὶν ἢ τῆς ἑβδομάδος περίοδος, ἐν τε τῷ παραβαίνειν αὐτὴν οὐχ ἥττον ἀσεβεῖν τῶν βιασθέντων τὸν βιασάμενον. φέρειν δ' ἐκείνῳ μὲν οὐδεμίαν βλάβην τὰ τῆς ὑπερθέσεως: [101] τί γὰρ ἂν τις ἐν νυκτὶ βουλεύσασθαι δρασμοῦ πλέον ἐξὸν περιστρατοπεδεύσαντα παραφυλάξαι; [102] μέγα δὲ κέρδος αὐτοῖς τὸ μηδὲν παραβῆναι τῶν πατριῶν ἔθων. πρέπει δὲ τῷ παρὰ προσδοκίαν εἰρήνην χαριζόμενῳ τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους." [103] τοιοῦτοις ἐσοφίζετο τὸν Τίτον, οὐ τοσοῦτον

τῆς ἑβδομάδος στοχαζόμενος, ὅσον τῆς αὐτοῦ σωτηρίας: ἐδεδοίκει δὲ ἐγκαταληφθῆναι παραχορῆμα τῆς πόλεως ἀλούσης ἐν νυκτὶ καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. [104] θεοῦ δ' ἦν ἔργον ἄρα τοῦ σώζοντος τὸν Ἰωάννην ἐπὶ τὸν τῶν Ἱεροσολύμων ὄλεθρον τὸ μὴ μόνον πεισθῆναι Τίτον τῇ σκῆψει τῆς ὑπερθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως πορρωτέρω στρατοπεδεύσασθαι πρὸς Κυδασοῖς: [105] μεσόγειος δὲ ἐστὶ Τυρίων κώμη καρτερά, διὰ μίσους αἰεὶ καὶ πολέμου Γαλιλαίους, ἔχουσα πλῆθος τε οἰκητόρων καὶ τὴν ὀχυρότητα τῆς πρὸς τὸ ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδια.

(4)[106] Νυκτὸς δ' ὁ Ἰωάννης ὡς οὐδεμίαν περὶ τῆ πόλει Ῥωμαίων ἐώρα φυλακὴν, τὸν καιρὸν ἀρπασάμενος οὐ μόνον τοὺς περὶ αὐτὸν ὀπλίτας ἀλλὰ καὶ τῶν ἀργοτέρων συχνούς ἅμα ταῖς γενεαῖς ἀναλαβὼν ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἔφευγε. [107] μέχρι μὲν οὖν εἴκοσι σταδίων οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον ἀνθρώπων κατασπερχομένῳ τοῖς ὑπὲρ αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ ζῆν φόβοις, περαιτέρω δὲ προκόπτοντος ἀπελείποντο, καὶ δειναὶ τῶν ἐωμένων ἦσαν ὀλοφύρσεις: [108] ὅσον γὰρ ἕκαστος τῶν οἰκείων ἐγένετο πορρωτέρω, τοσοῦτον ἐγγύς ὑπελάμβανεν εἶναι τῶν πολεμίων, παρεῖναι τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισσομένους δοκοῦντες ἐπτόητο, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ἐκ τοῦ δρόμου ψόφον ἐπεστρέφοντο καθάπερ ἤδη παρόντων οὐς ἔφευγον: [109] ἀνοδίαις τ' ἐνέπιπτον οἱ πολλοί, καὶ περὶ τὴν λεωφόρον ἢ τῶν φθανόντων ἕρις συνέτριβεν τοὺς πολλούς. [110] οἰκτρὸς δὲ γυναικῶν καὶ παιδίων ὄλεθρος ἦν, καὶ τινες πρὸς ἀνακλήσεις ἀνδρῶν τε καὶ συγγενῶν ἐθάρσησαν μετὰ κωκυτῶν ἰκετεύουσαι περιμένειν. [111] ἀλλ' ἐνίκα τὸ Ἰωάννου παρακέλευσμα σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος καὶ καταφεύγειν ἔνθα καὶ περὶ τῶν ἀπολειπομένων ἀμυνοῦνται Ῥωμαῖοις ἂν ἀρπαγῶσι. τὸ μὲν οὖν τῶν διαδιδρασκόντων πλῆθος ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους ἐσκέδαστο.

(5)[112] Τίτος δὲ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὰς συνθήκας πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. [113] ἀνοίγει δ' αὐτῷ τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μετὰ τῶν γενεῶν προελθόντες ἀνευφήμουν ὡς εὐεργέτην καὶ φρουρᾶς ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν: [114] ἐδήλουν γὰρ ἅμα τὴν τοῦ Ἰωάννου φυγὴν καὶ παρεκάλουν φείσασθαι τε αὐτῶν καὶ παρελθόντα τοὺς ὑπολειπομένους τῶν νεωτεριζόντων κολάσαι. [115] ὁ δὲ τὰς τοῦ δήμου δεήσεις ἐν δευτέρῳ θέμενος μοῖραν ἔπεμπε τῶν ἱππέων Ἰωάννην διώξουσαν, οἱ τὸν μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα διαφυγῶν, τῶν δὲ συναπαράντων ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γύναια δὲ καὶ παιδία τρισχιλίων ὀλίγον ἀποδέοντα περιελάσαντες ἀνήγαγον. [116] ὁ δὲ Τίτος ἤχθετο μὲν ἐπὶ τῷ μὴ παραχορῆμα τιμωρήσασθαι τὸν Ἰωάννην τῆς ἀπάτης, ἱκανὸν δὲ ἀστοχήσαντι τῷ θυμῷ παραμύθιον ἔχων τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων καὶ τοὺς διεφθαρμένους εἰσῆει τε ἀνευφημούμενος εἰς τὴν πόλιν, [117] καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τοῦ τεῖχους παρασπάσαι κελεύσας νόμῳ καταλήψεως ἀπειλαῖς μᾶλλον ἢ κολάσει τοὺς ταρασσόντας τὴν πόλιν ἀνέστελλε: [118] πολλοὺς γὰρ ἂν καὶ διὰ τὰ οἰκεία μίση καὶ διαφορᾶς ἰδίας ἐνδείξασθαι τοὺς ἀναιτίους, εἰ διακρίνοι τοὺς τιμωρίας ἀξίους: ἄμεινον δ' εἶναι μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν αἴτιον καταλιπεῖν ἢ τινα τῶν οὐκ ἀξίων αὐτῷ συναπολεῖν: [119] τὸν μὲν γὰρ ἴσως καὶ σωφρονῆσαι δέει κολάσεως τὴν ἐπὶ τοῖς παρῳηκόσι συγγνώμην αἰδούμενον, ἀδιόρθωτον δὲ τὴν ἐπὶ τοῖς παραναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶναι. [120] φρουρᾶ μὲντοι τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξειν καὶ τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας θαρραλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλεν. Γαλιλαία μὲν οὖν οὕτως ἐάλω πᾶσα, πολλοῖς ἰδρωσὶ προγυμνάσασα Ῥωμαῖοις ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα.

III

(1)[121] Πρὸς δὲ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἰωάννου ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ περὶ ἕκαστον τῶν συμπεφευγόντων μυρίος ὁμίλος συνηθροισμένοι τὰς ἕξωθεν συμφορὰς ἀνεπυθάνοντο. [122] τῶν δὲ τὸ μὲν ἄσθμα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον ἐδήλου τὴν ἀνάγκην, ἠλαζονεύοντο δὲ κὰν κακοῖς, οὐ πεφευγέναι Ῥωμαῖοις φάσκοντες, ἀλλ' ἦκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς: [123] ἀλογίστων γὰρ εἶναι καὶ ἀχρήστων παραβόλως προκινδυνεύειν περὶ Γίσχαλα καὶ πολίχνας ἀσθενεῖς, δέον τὰ ὄπλα καὶ τὰς ἀκμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει καὶ συμφυλάσσειν. [124] ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἄλωσιν τῶν Γισχάλων, καὶ τὴν λεγομένην εὐσχημόνως ὑποχώρησιν αὐτῶν οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνενοῦν. [125] ὡς μὲντοι τὰ περὶ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἠκούσθη, σύγχυσις οὐ μετρία κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μέγала τῆς ἑαυτῶν ἀλώσεως συνελογίζοντο τὰ τεκμήρια. [126] Ἰωάννης δ' ἐπὶ μὲν τοῖς καταληφθεῖσιν ἦττον ἠρυθρία, περιῶν δ' ἐκάστους ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐνήγεν ταῖς ἐλπίσιν, τὰ μὲν Ῥωμαίων ἀσθενηῖ κατασκευάζων, τὴν δ' οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, [127] καὶ κατειρωνευόμενος τῆς τῶν ἀπείρων ἀγνοίας, ὡς οὐδ' ἂν πτερὰ λαβόντες ὑπερβαίεν ποτε Ῥωμαῖοι τὸ Ἱεροσολύμων τεῖχος οἱ περὶ ταῖς Γαλιλαίων κώμαις κακοπαθοῦντες καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι κατατρίψαντες τὰς μηχανάς.

(2)[128] Τούτοις τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιεφθίετο καὶ πρὸς [μὲν] τὸν πόλεμον ἦρτο, τῶν δὲ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν οὐκ ἦν ὅστις οὐ τὰ μέλλοντα προορώμενος ὡς ἤδη τῆς πόλεως οἰχομένης ἐπέσθει. [129] ὁ μὲν οὖν δῆμος ἦν ἐν τοιαυτῇ συγχύσει, προδιέστη δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις στάσεως. [130] ὁ μὲν γὰρ Τίτος ἀπὸ Γισχάλων εἰς Καισάρειαν, Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀπὸ Καισαρείας εἰς Ἰάμνειαν καὶ Ἄζωτον ἀφικόμενος παρίσταται τε αὐτὰς καὶ φρουροὺς ἐγκαταστήσας ὑπέστρεψε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν ἐπὶ δεξιᾷ προσκεχωρηκότων. [131] ἐκινεῖτο δ' ἐν ἐκάστη πόλει ταραχὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τε ἀπὸ Ῥωμαίων ἀνέπνεον εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἐπέστρεφον. ἦν δὲ τῶν ἐρώντων τοῦ πολέμου πρὸς τοὺς ἐπιθυμούντας εἰρήνης ἕρις χαλεπὴ. [132] καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἤπτετο τῶν ὁμονοούντων πάσαι τὸ φιλόνηκον, ἔπειτα ἀφηνιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι [λαοὶ] καὶ συνῶν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους ἤδη κατὰ πλῆθος ἀντετάσσοντο. [133] καὶ στάσις μὲν ἦν πανταχοῦ, τὸ νεωτερίζον δὲ καὶ τῶν ὄπλων ἐπιθυμοῦν ἐπεκράτει νεότητι καὶ τόλμῃ γηραιῶν καὶ σωφρόνων. [134] ἐτράποντο δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἀρπαγὰς ἕκαστοι τῶν ἐπιχωρίων, ἔπειτα συντασσόμενοι κατὰ λόχους ἐπὶ ληστείαν τῶν κατὰ τὴν χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ παρανομίας ἔνεκεν αὐτοῖς μὴδὲν Ῥωμαίων τοὺς ὁμοφύλους διαφέρειν καὶ πολὺ τοῖς πορθομένοις κουφοτέρην δοκεῖν τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἄλωσιν.

(3)[135] Οἱ φρουροὶ δὲ τῶν πόλεων τὰ μὲν ὄκνω τοῦ κακοπαθεῖν, τὰ δὲ μίσει τοῦ ἔθνους οὐδὲν ἢ μικρὰ προσήμνον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρῳ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀρπαγῶν ἀθροισθέντες οἱ τῶν πανταχοῦ συνταγμάτων ἀρχιληστὰι καὶ γενόμενοι πονηρίας στίφος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα παρεισφθίρονται, [136] πόλιν ἀστρατήγητον καὶ πατρίῳ μὲν ἔθει πᾶν ἀπαρατηρήτως δεχομένην τὸ ὁμόφυλον, τότε δ' οἰομένων ἀπάντων τοὺς ἐπιχεομένους πάντας ἀπ' εὐνοίας ἦκειν συμμάχους. [137] ὁ δὲ καὶ δίχα τῆς στάσεως ὕστερον ἐβάπτισεν τὴν πόλιν: πλῆθει γὰρ ἀχρήστῳ καὶ ἀργῷ προεξαναλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τῷ πολέμῳ στάσιν τε ἑαυτοῖς καὶ λιμὸν ἐπικατεσκεύασαν.

(4)[138] Ἄλλοι τε ἀπὸ τῆς χώρας λησται παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν καὶ τοὺς ἔνδον προσλαβόντες χαλεπωτέρους οὐδὲν ἔτι τῶν δεινῶν παρίεσαν: [139] οἳ γε οὐ μόνον ἀρπαγαῖς καὶ λωποδυσίαις τὴν τόλμαν ἐμέτρουν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, οὐ νυκτὸς ἢ λαθραίως ἢ ἐπὶ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερώς καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ τῶν ἐπισημοτάτων καταρχόμενοι. [140] πρῶτον μὲν γὰρ Ἀντίπαν, ἄνδρα τοῦ βασιλικοῦ γένους καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυνατωτάτων, ὡς καὶ τοὺς δημοσίους θησαυροὺς πεπιστευσθαι, συλλαβόντες εἴρξαν: [141] ἐπὶ τούτῳ Ληουσίαν τινὰ τῶν ἐπισήμων καὶ Συφᾶν υἱὸν Ἀρεγέτου, βασιλικὸν δ' ἦν καὶ τούτων τὸ γένος, πρὸς δὲ τοὺς κατὰ τὴν χώραν προὔχειν δοκοῦντας. [142] δεινὴ δὲ κατάπληξις εἶχε τὸν δῆμον, καὶ καθάπερ κατελιημένης τῆς πόλεως πολέμῳ τὴν καθ' αὐτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠγάπα.

(5)[143] Τοῖς δ' οὐκ ἀπέχρη τὰ δεσμὰ τῶν συνειλημμένων, οὐδὲ ἀσφαλὲς ᾤοντο τὸ μέχρι πολλοῦ δυνατοὺς ἄνδρας οὕτω φυλάσσειν: [144] ἱκανοὺς μὲν γὰρ εἶναι καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν πρὸς ἄμυναν οὐκ ὀλιγάνδρους ὄντας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινήθηνα πρὸς τὴν παρανομίαν. [145] δόξαν οὖν ἀναιρεῖν αὐτοὺς Ἰωάννην τινὰ πέμπουσιν τὸν ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον: Δορκάδος οὗτος ἐκαλεῖτο παῖς κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶσσαν: ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τὴν εἰρκτὴν ξιφήρεις ἀποσφάττουσιν τοὺς συνειλημμένους. [146] παρανομήματι δ' ἐν τηλικούτῳ μεγάλως ἀπεψεύδοντο καὶ προφάσεις [ἀνέπλαττον]: διαλεχθῆναι γὰρ αὐτοὺς Ῥωμαίοις περὶ παραδόσεως τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ προδότας ἀνηρηκέναι τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καθόλου τ' ἐπηλαζονεύοντο τοῖς τολμήμασιν ὡς εὐεργέται καὶ σωτῆρες τῆς πόλεως γεγεννημένοι.

(6)[147] Συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον τὸν μὲν δῆμον ταπεινότητος καὶ δέους, ἐκείνους δὲ ἀπονοίας προελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶναι καὶ τὰς χειροτονίας τῶν ἀρχιερέων. [148] ἄκυρα γοῦν τὰ γένη ποιήσαντες, ἐξ ὧν κατὰ διαδοχὰς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίστασαν ἀσήμους καὶ ἀγενεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς τῶν ἀσεβημάτων: [149] τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ἐπιτυχοῦσι τῆς ἀνωτάτω τιμῆς ὑπακούειν ἦν ἀνάγκη τοῖς παρασχοῦσι. [150] συνέκρουον δὲ καὶ τοὺς ἐν τέλει ποικίλαις ἐπινοίαις καὶ λογοποιίαις, καιρὸν ἑαυτοῖς ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους τῶν κωλυόντων φιλονεικίαις ποιούμενοι, μέχρι τῶν εἰς ἀνθρώπους ὑπερεμπλησθέντες ἀδικημάτων ἐπὶ τὸ θεῖον μετήνεγκαν τὴν ὕβριν καὶ μεμιασμένοις τοῖς ποσὶ παρήεσαν εἰς τὸ ἅγιον.

(7)[151] Ἐπανισταμένου τε αὐτοῖς ἤδη τοῦ πλῆθους, ἐνήγε γὰρ ὁ γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων Ἄνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος καὶ τάχα ἂν διασώσας τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῶν ἐπιβούλων χεῖρας ἐξέφυγεν, οἱ δὲ τὸν νεῶν τοῦ θεοῦ φρούριον αὐτοῖς καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ταραχῶν ποιοῦνται καταφυγὴν, καὶ

τυραννείον ἦν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίρνατο δὲ τοῖς δεινοῖς εἰρωνεία, [152] τὸ τῶν ἐνεργουμένων ἀλγεινότερον: [153] ἀποπειρώμενοι γὰρ τῆς τοῦ δήμου καταπλήξεως καὶ τὴν αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχὺν κληρωτοὺς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς οὕσης, ὡς ἔφαμεν, κατὰ γένος αὐτῶν τῆς διαδοχῆς. [154] ἦν δὲ πρόσχημα μὲν τῆς ἐπιβουλῆς ἔθος ἀρχαῖον, ἐπειδὴ καὶ πάλαι κληρωτὴν ἔφασαν εἶναι τὴν ἀρχιερωσύνην, τὸ δὲ ἀληθὲς τοῦ βεβαιότερου [νόμου] κατάλυσις καὶ τέχνη πρὸς δυναστείαν τὰς ἀρχὰς δι' αὐτῶν καθισταμένοις.

(8)[155] Καὶ δὴ μεταπεμφάμενοι μίαν τῶν ἀρχιερατικῶν φυλῆν, Ἐνιάχιν καλεῖται, διεκλήρουν ἀρχιερέα, λαγχάνει δ' ἀπὸ τύχης ὁ μάλιστα διαδείξας αὐτῶν τὴν παρανομίαν, Φαννί τις ὄνομα, υἱὸς Σαμουήλου κόμης Ἀφθίας, ἀνὴρ οὐ μόνον οὐκ ἐξ ἀρχιερέων, ἀλλ' οὐδ' ἐπιστάμενος σαφῶς τί ποτ' ἦν ἀρχιερωσύνη δι' ἀγροικίαν. [156] ἀπὸ γοῦν τῆς χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς ἀλλοτριῶ κατεκόσμου προσωπεῖω τὴν τ' ἐσθῆτα περιτιθέντες τὴν ἱεράν καὶ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ἐπὶ καιροῦ διδάσκοντες. [157] χλεύη δ' ἦν ἐκείνοις καὶ παιδιὰ τὸ τηλικούτον ἀσέβημα, τοῖς δ' ἄλλοις ἱερεῦσιν ἐπιθεωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον δακρῦειν ἐπήει καὶ κατέστηεν τὴν τῶν ἱερῶν τιμῶν κατάλυσιν.

(9)[158] Ταύτην τὴν τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἠνεγκεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τυραννίδος κατάλυσιν ὤρμητο πάντες: [159] καὶ γὰρ οἱ προὔχειν αὐτῶν δοκοῦντες, Γωρίων τε υἱὸς Ἰωσήπου καὶ ὁ Γαμαλήλου Συμεῶν, παρεκρότουν ἔν τε ταῖς ἐκκλησίαις ἀθρόους καὶ κατ' ἰδίαν περιόντες ἕκαστον ἤδη ποτὲ τίσασθαι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας καὶ καθάραι τῶν μαιφόνων τὸ ἅγιον, [160] οἱ τε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, Γαμάλα μὲν υἱὸς Ἰησοῦς Ἀνάνου δὲ Ἄνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νωθείαν κατονεοῖζοντες ἔν τε ταῖς συνόδοις ἐπήγειρον τοῖς ζηλωταῖς: [161] τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἀλλ' οὐχὶ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τῶν ἔργων [καὶ] ὑπερβαλλόμενοι.

(10)[162] Καὶ δὴ συνελθόντος τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ἐπὶ τῇ καταλήψει τῶν ἁγίων ταῖς τε ἀρπαγαῖς καὶ τοῖς πεφονευμένοις, οὐπω δὲ πρὸς τὴν ἄμυναν ὠρημένων τῶν δυσεπιχειρήτους, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνειν, καταστὰς ἔν μέσοις ὁ Ἄνανος καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀπιδὼν ἐμπλήσας τε τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρῦων “ἦ καλὸν γε, [163] εἶπεν, ἦν ἐμοὶ τεθνάναι πρὶν ἐπιδεῖν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα καὶ τὰς ἀβάτους καὶ ἁγίας χώρας ποσὶ μαιφόνων στενοχωρουμένας. [164] ἀλλὰ περικείμενος τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα καὶ τὸ τιμιώτατον καλούμενος τῶν σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, μηδ' ὑπὲρ τοῦμοῦ γῆρως ὑπομένων εὐκλεῖ θάνατον † εἰ δεῖ μὴ μόνος εἶμι καὶ καθάπερ ἔν ἐρημίᾳ τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν ἐπιδώσω μόνην ὑπὲρ τοῦ θεοῦ. [165] τί γὰρ καὶ δεῖ ζῆν ἔν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι καὶ παρ' οἷς ἀπόλωλεν ἡ τῶν ἐν χερσὶ παθῶν ἀντίληψις; ἀρπαζόμενοι γοῦν ἀνέχεσθε καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονευομένοις οὐδ' ἐπιστένει τις ἀναφανδόν. [166] ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τί [δὲ] μέμφομαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ ἐτράφησαν ὑφ' ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; [167] μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς περιιδόντες τοὺς πρώτους συνισταμένους, ἔτι δ' ἦσαν ὀλίγοι, πλείους ἐποίησατε τῇ σιωπῇ καὶ καθοπλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπεστρέφατε τὰ ὄπλα, [168] δέον τὰς πρώτας αὐτῶν ἐπικόπτειν ὀρμάς, ὅτε λοιδορίας καθήπτοντο τῶν συγγενῶν, ὑμεῖς δὲ ἀμελήσαντες ἐφ' ἀρπαγὰς παρωξύνετε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ πορθουμένων οἰκῶν λόγος ἦν οὐδεὶς: τοιγαροῦν αὐτοὺς ἤρπαζον τοὺς δεσπότας, καὶ συρομένοις διὰ μέσης τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐπήμυνεν. [169] οἱ δὲ καὶ δεσμοῖς ἠκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν προδοθέντας, ἐὼ λέγειν πόσους καὶ ποδαπούς: ἀλλ' ἀκαταιτιάτοις ἀκρίτοις οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. [170] ἀκόλουθον ἦν ἐπιδεῖν τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐπεῖδομεν καὶ τοῦτο καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζῶων ἀλόγων ἐλκομένου τοῦ κρατιστεύοντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνὴν τις ἀφῆκεν οὐχ ὅπως ἐκίνησε τὴν δεξιάν. [171] φέρετε δὴ [τοῖνυν], φέρετε πατούμενα βλέποντες τὰ ἅγια καὶ πάντα ὑποθέντες αὐτοῖς τοῖς ἀνοσίοις τοὺς τῶν τολμημάτων βαθμοὺς μὴ βαρύνεσθε τὴν ὑπεροχὴν: καὶ γὰρ νῦν πάντως ἂν ἐπὶ μεῖζον προούκοιαν, εἴ τι τῶν ἁγίων καταλῦσαι μεῖζον εἶχον. [172] κεκράτηται μὲν οὖν τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως: λεγέσθω γὰρ νῦν τὸ ἱερόν ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον: ἔχοντες δ' ἐπιτετεχισμένην τυραννίδα τοσαύτην καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ κορυφῆν βλέποντες, τί βουλευέσθε καὶ τίσι τὰς γνώμας προσθάλλετε; [173] Ῥωμαίους ἄρα περιμενεῖτε, ἴν' ἡμῶν βοηθήσωσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει μὲν οὕτως τὰ πράγματα τῇ πόλει, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἤκομεν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. [174] οὐκ ἐξαναστήσεσθε, ὦ τλημονέστατοι, καὶ πρὸς τὰς πληγὰς ἐπιστραφέντες, ὃ κάπῃ τῶν θηρίων ἔστιν ἰδεῖν, τοὺς τύπτοντας ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν οὐδὲ ἂν πεπόνθατε πρὸ ὀφθαλμῶν θέμενοι τὰς ψυχὰς ἐπ' αὐτοὺς θήξετε πρὸς τὴν ἄμυναν; [175] ἀπόλωλεν ἄρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν παθῶν καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία, φιλόδουλοι δὲ καὶ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν ὥσπερ ἐκ

προγόνων τὸ ὑποτάσσεσθαι παραλαβόντες. [176] ἀλλ' ἐκεῖνοί γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν καὶ οὔτε τῆς Αἰγυπτίων οὔτε τῆς Μήδων δυναστείας ἠττήθησαν ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον. [177] καὶ τί δεῖ τὰ τῶν προγόνων λέγειν; ἀλλ' ὁ νῦν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος, ἕω διελέγχειν πότερον λυσιτελῆς ὢν καὶ σύμφορος ἢ τούναντίον, τίνα δ' οὖν ἔχει πρόφασιν; [178] οὐ τὴν ἐλευθερίαν; εἶτα τοὺς τῆς οἰκουμένης δεσπότας μὴ φέροντες τῶν ὁμοφύλων τυράννων ἀνεξόμεθα; [179] καίτοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν ἀνενέγκαι τις ἂν εἰς τὴν ἅπαξ ἠττήσασαν τύχην, τὸ δὲ τοῖς οἰκείοις εἴκειν πονηροῖς ἀγεννῶν ἔστι καὶ προαιρουμένων. [180] ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐμνήσθη Ῥωμαίων, οὐκ ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμπεσὼν ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅτι κὰν ἀλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις, ἀπειρὴ δὲ ἡ πείρα τοῦ λόγου, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν ὢν ἡμᾶς διατεθείκασιν οὔτοι. [181] πῶς δὲ οὐ δακρύων ἄξιον ἐκείνων μὲν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἀναθήματα βλέπειν, τῶν δὲ ὁμοφύλων τὰ σκῦλα σεσυληκότων καὶ ἀνελόντων τὴν τῆς μητροπόλεως εὐγένειαν, καὶ πεφονευμένους ἄνδρας ὢν ἀπέσχοντο ἂν κἀκεῖνοι κρατήσαντες; [182] καὶ Ῥωμαίους μὲν μηδέποτε ὑπερβῆναι τὸν ὅρον τῶν βεβήλων μηδὲ παραβῆναι τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφρικέναι δὲ πόρρωθεν ὀρώντας τοὺς τῶν ἀγίων περιβόλους, [183] γεννηθέντας δὲ τινὰς ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ καὶ τραφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι καὶ Ἰουδαίους καλουμένους ἐμπεριπατεῖν μέσοις τοῖς ἀγίοις θερμᾶς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων; [184] εἶτά τις δέδοικεν τὸν ἔξωθεν πόλεμον καὶ τοὺς ἐν συγκρίσει πολλῶν τῶν οἰκείων ἡμῖν μετριωτέρους; καὶ γὰρ ἂν, εἰ ἐτύμως δεῖ τοῖς πράγμασι τὰς κλήσεις ἐφαρμόζειν, τάχα ἂν εὔροι τις Ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς ἔνδον. [185] ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ ἐπίβουλοι τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ δεδράκασιν οὐκ ἂν τις ἐπινοήσειεν δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας ἤκειν πεπεισμένους οἴκοθεν καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων παρωξύνθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς, ἃ πεπόνθατε. [186] καταπλήσσονται δ' ἴσως οἱ πολλοὶ τό τε πλῆθος αὐτῶν καὶ τὴν τόλμαν, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐκ τοῦ τόπου πλεονεξίαν. [187] ταῦτα δ' ὥσπερ συνέστη διὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν, καὶ νῦν αὐξηθήσεται πλέον ὑπερθεμένων: καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτοῖς ἐπιτρέφεται καθ' ἡμέραν παντὸς πονηροῦ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντος, [188] καὶ τὴν τόλμαν ἐξάπτει μέχρι νῦν μηδὲν ἐμπόδιον, τῷ τε τόπῳ καθύπερθεν ὄντες χρήσαιντο καὶ μετὰ παρασκευῆς, ἂν ἡμεῖς χρόνον δῶμεν. [189] πιστεύσατε δὲ ὡς, ἐὰν προσβαίνωμεν ἐπ' αὐτοὺς, ἔσονται τῇ συνειδήσει ταπεινότεροι, καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ ὕψους ὁ λογισμὸς ἀπολεῖ. [190] τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀναστρέψει κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις διαφθαρήσονται βέλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνον ὀφθῶμεν αὐτοῖς, καὶ καταλέλυνται. [191] καλὸν δέ, κὰν προσῆ τις κίνδυνος, ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι καὶ τὴν ψυχὴν εἰ καὶ μὴ πρὸ παιδῶν ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀγίων προέσθαι. [192] προστήσομαι δ' ἐγὼ γνώμη τε καὶ χειρὶ, καὶ οὔτε ἐπίνοιά τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ἐξ ἡμῶν οὔτε τοῦ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον.”

(11)[193] Τούτοις ὁ Ἄνανος παρακροτεῖ τὸ πλῆθος ἐπὶ τοὺς ζηλωτάς, οὐκ ἀγνοῶν μὲν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ παραστήματι ψυχῆς, τὸ πλέον δὲ συνειδήσει τῶν εἰργασμένων: οὐ γὰρ ἐνδώσειν αὐτοὺς εἰς ἐσχάτην συγγνώμην ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας: [194] ὅμως δὲ πᾶν ὀτιοῦν παθεῖν προηρείτο μᾶλλον ἢ περιιδεῖν ἐν τοιαύτῃ τὰ πράγματα συγχύσει. [195] τὸ δὲ πλῆθος ἄγειν αὐτοὺς ἐβόα καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ προκινδυνεύειν ἕκαστος ἦν ἐτοιμώτατος.

(12)[196] Ἐν ὄσῳ δὲ ὁ Ἄνανος κατέλεγέ τε καὶ συνέτασσε τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυνθανόμενοι τὴν ἐπιχείρησιν, παρήσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ παρὰ τοῦ δήμου, παροξύνονται κακ τοῦ ἱεροῦ προπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κατὰ λόχους οὐδενὸς ἐφείδοντο τῶν προστυχανόντων. [197] ἀθροίζεται δὲ ὑπ' Ἀνάνου ταχέως τὸ δημοτικόν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις δὲ καὶ τῷ μὴ συγκεκριτῆσθαι λειπόμενον τῶν ζηλωτῶν. [198] τὸ πρόθυμον δὲ παρ' ἑκατέρους ἀνεπλήρου τὰ λείποντα, τῶν μὲν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνελιφῶτων ὀργὴν ἰσχυροτέραν τῶν ὅπλων, τῶν δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τόλμαν παντὸς πλῆθους ὑπερέχουσαν: [199] καὶ οἱ μὲν ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες αὐτοῖς τὴν πόλιν εἰ μὴ τοὺς ληστὰς ἐκκόψειαν αὐτῆς, οἱ ζηλωταὶ δὲ εἰ μὴ κρατοῖεν οὐκ ἔστιν ἥστινος ὑστερήσειν τιμωρίας, [200] συνερογγύνντο στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν πρῶτον κατὰ τὴν πόλιν καὶ πρὸ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους καὶ πόρρωθεν διακοντιζόμενοι, κατὰ δὲ τὰς τροπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι: καὶ πολὺς ἦν ἑκατέρων φόνος, τραυματῆται τε ἐγίνοντο συχνοί. [201] καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ δήμου διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες, ὁ δὲ βληθεὶς τῶν ζηλωτῶν εἰς τὸ ἱερόν ἀνήει καθαιμάσσων τὸ θεῖον ἔδαφος: καὶ μόνον ἂν τις εἴποι τὸ ἐκείνων αἷμα μιᾶναι τὰ ἅγια. [202] κατὰ μὲν οὖν τὰς συμβολὰς ἐκτρέχοντες ἀεὶ περιῆσαν οἱ ληστρικοί, τεθυμωμένοι δὲ οἱ δημοτικοὶ καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, κακίζοντες τοὺς ἐνδιδόντας καὶ μὴ διδόντες τοῖς τρεπομένοις

ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, πᾶν μὲν ἐπιστρέφουσι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ὑπεναντίους: [203] κἀκείνων μηκέτ' ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, κατὰ μικρὸν δ' ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν συνεισπίπτουσιν οἱ περὶ τὸν Ἄνανον. [204] τοῖς δὲ κατάπληξις ἐμπίπτει στερομένοις τοῦ πρώτου περιβόλου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδοτέρω ταχέως ἀποκλείουσι τὰς πύλας. [205] τῷ δ' Ἀνάω προσβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλώσιν ἄλλως τε κἀκείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἠγεῖτο, κἂν κρατήσῃ, μὴ προηγνευκὸς εἰσαγαγεῖν τὸ πλῆθος: [206] διακληρώσας δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὀπλίτας καθίστησιν ἐπὶ ταῖς στοαῖς φρουρούς: [207] διεδέχοντο δὲ ἄλλοι τούτους, καὶ παντὶ μὲν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακὴν ἐκ περιόδου, πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ἀξιώμασιν ἐφεθέντες ὑπὸ τῶν ἄρχων δοκούντων μισθούμενοι πενιχρότερους ἀνθ' ἑαυτῶν ἐπὶ τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

(13)[208] Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ὀλέθρου παραίτιος Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἀπὸ Γισχάλων διαδρᾶναι, δολιώτατος ἀνὴρ καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ περιφέρων, ὃς πόρρωθεν ἐπεβούλευε τοῖς πράγμασιν. [209] καὶ δὴ τότε τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑποκρινόμενος συμπεριήει μὲν τῷ Ἀνάω βουλευομένῳ σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἐπιόντι τὰς φυλακάς, διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σκῆμμα τοῦ δήμου πρὶν καλῶς βουλευθῆναι παρὰ τοῖς ἐχθροῖς ἐγινώσκετο δι' αὐτοῦ. [210] μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν ἀμέτροις ἐχρηῖτο ταῖς θεραπείαις εἰς τὸν τε Ἄνανον καὶ τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας. [211] ἐχώρει δ' εἰς τὸνναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον: διὰ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ πανταχοῦ παρεῖναι μὴ καλούμενον ἔμφασιν προδοσίας τῶν ἀπορρήτων παρεῖχε. [212] συνεώρων μὲν γὰρ αἰσθανομένους ἅπαντα τοὺς ἐχθροὺς τῶν παρ' αὐτοῖς βουλευμάτων, πιθανώτερος δ' οὐδεὶς ἦν Ἰωάννου πρὸς ὑποψίας τοῦ διαγγέλλειν. [213] ἀποσκευάσασθαι μὲν οὖν αὐτὸν οὐκ ἦν ῥάδιον ὄντα δυνατὸν ἐκ πονηρίας καὶ ἄλλως οὐ τῶν ἀσημῶν ὑπεζωσμένον τε πολλοὺς τῶν συνεδρευόντων τοῖς ὅπλοις, ἐδόκει δὲ αὐτὸν ὄρκους πιστώσασθαι πρὸς εὐνοίαν. [214] ὦμνε δ' ὁ Ἰωάννης ἐτοιμῶς εὐνοήσῃν τε τῷ δήμῳ καὶ μήτε βουλήν τινα μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαταλύσειν δὲ τοὺς ἐπιτιθεμένους καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ. [215] οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὄρκους ἤδη χωρὶς ὑπονοίας εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον, καὶ δὴ καὶ πρεσβευτὴν εἰσπέμπουσι πρὸς τοὺς ζηλωτὰς περὶ διαλύσεων: ἦν γὰρ αὐτοῖς σπουδὴ τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιᾶναι τὸ ἱερὸν μηδὲ τινα τῶν ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεσεῖν.

(14)[216] Ὁ δ' ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ εὐνοίας ὁμόσας καὶ οὐ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἴσω καὶ καταστὰς εἰς μέσους πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεῦσαι δι' αὐτούς, ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῶν ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν οἱ περὶ τὸν Ἄνανον ἐβουλεύσαντο: [217] νῦν δὲ τὸν μέγιστον ἀναρριπτεῖν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μὴ τις προσγένειτο βοήθεια δαιμόνιος. [218] οὐ γὰρ ἔτι μέλλειν Ἄνανον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρέσβεις πρὸς Οὐεσπασιανόν, ἵν' ἐλθὼν κατὰ τάχος παραλάβῃ τὴν πόλιν, ἀγνείαν δὲ παρηγγελκέναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἐξῆς ἡμέραν, ἵν' ἢ κατὰ θρησκευίαν εἰσελθόντες ἢ καὶ βιασάμενοι συμμίξωσιν αὐτοῖς. [219] οὐχ ὄραν δὲ μέχρι τίνος ἢ τὴν φρουρὰν οἴσουσιν ἢ παρατάξονται πρὸς τοσοῦτους. προσετίθει δ' ὡς αὐτὸς εἰσπεμφθεὶς κατὰ θεοῦ πρόνοιαν ὡς πρεσβευτῆς περὶ διαλύσεων: τὸν γὰρ Ἄνανον ταύτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως ἀνυποπτοτέροις ἐπέλθῃ. [220] δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τοῦ ζῆν τοὺς φρουροῦντας ἰκετεύειν ἢ πορίζεσθαι τινα παρὰ τῶν ἔξωθεν ἐπικουρίαν: [221] τοὺς δὲ θαλπομένους ἐλπίδι συγγνώμης εἰ κρατηθεῖεν, ἐπιλελῆσθαι τῶν ἰδίων τολμημάτων ἢ νομίζειν ἅμα τῷ μετανοεῖν τοὺς δεδρακότας εὐθέως ὀφείλειν διηλλάχθαι καὶ τοὺς παθόντας. [222] ἀλλὰ τῶν μὲν ἀδικησάντων διὰ μίσους πολλάκις γίνεσθαι καὶ τὴν μεταμέλειαν, τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας: [223] ἐφεδρεῦειν δὲ γε ἐκείνοις φίλους καὶ συγγενεῖς τῶν ἀπολωλότων καὶ δῆμον τοσοῦτον ὑπὲρ καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων τεθυμωμένον, ὅπου κἂν ἦ τι μέρος τὸ ἐλεοῦν, ὑπὸ πλείονος ἂν αὐτὸ τοῦ διαγανακτούντος ἀφανισθῆναι.

IV

(1)[224] Τοιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως δεδισσόμενος, καὶ τὴν ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν οὐκ ἐθάρρει λέγειν, ἠνίσσετο δὲ τοὺς Ἰουμαίους: ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸν Ἄνανον εἰς τε ὠμότητα διέβαλλε καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαιρέτως ἔλεγεν. [225] ἦσαν δὲ Ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς Γίωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανώτατος ἐδόκει τῶν ἐν αὐτοῖς νοῆσαι τε τὰ δέοντα καὶ τὰ νοηθέντα πρᾶξαι, Ζαχαρίας δὲ τις υἱὸς Ἀμφικάλλει, γένος ἐκ τῶν ἱερέων ἐκάτερος. [226] οὗτοι πρὸς ταῖς κοιναῖς τὰς ἰδίας καθ' ἑαυτῶν ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔτι δ' ὡς οἱ περὶ τὸν Ἄνανον δυναστείαν αὐτοῖς

περιποιούμενοι Ῥωμαίους ἐπικαλοῖντο, καὶ γὰρ τοῦτο Ἰωάννης προσεψεύσατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἠποροῦντο, τί χρῆ πράττειν εἰς ὄξυν οὕτως καιρὸν συνεωσμένους: [227] παρεσκευάσθαι μὲν γὰρ τὸν δῆμον ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς οὐκ εἰς μακρὰν, αὐτῶν δὲ τὸ σύντομον τῆς ἐπιβουλῆς ὑποτεμῆσθαι τὰς ἔξωθεν ἐπικουρίας: πάντα γὰρ ἂν φθῆναι παθεῖν πρὶν καὶ πυθέσθαι τινὰ τῶν συμμάχων. [228] ἔδοξε δ' ὁμως ἐπικαλεῖσθαι τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ γράψαντες ἐπιστολὴν σύντομον, ὡς Ἄνανος μὲν προδιδοίη Ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἔξαπατήσας τὸν δῆμον, αὐτοὶ δ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀποστάντες ἐν τῷ ἱερῷ φρουροῖντο, [229] ὀλίγος δ' ἔτι χρόνος αὐτοῖς βραβεῦοι τὴν σωτηρίαν, εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι κατὰ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' Ἀνάω τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἢ πόλις δ' ὑπὸ Ῥωμαίους φθάσει γενομένη. τὰ δὲ πολλὰ τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἰδουμαίων διαλέγεσθαι. [230] προεβλήθησαν δὲ ἐπὶ τὴν ἀγγελίαν δύο τῶν δραστηρίων ἀνδρῶν εἰπεῖν τε ἱκανοὶ καὶ πείσαι περὶ πραγμάτων, τὸ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες: [231] τοὺς μὲν γὰρ Ἰδουμαίους αὐτόθεν ἤδεισαν πεισθησομένους, ἅτε θορυβῶδες καὶ ἀτακτον ἔθνος αἰεὶ τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα καὶ μεταβολαῖς χαῖρον, πρὸς ὀλίγην τε κολακείαν τῶν δεομένων τὰ ὄπλα κινοῦν καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς παρατάξεις ἐπειγόμενον. [232] ἔδει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν: εἰς ὃ μὴδὲν ἐλλείποντες προθυμίας οἱ πεμφθέντες, ἐκαλεῖτο δ' αὐτῶν Ἀνανίας ἐκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Ἰδουμαίων παρήσαν.

(2)[233] Οἱ δὲ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὰ ῥηθέντα παρὰ τῶν ἀφιγμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς περιέθεόν τε τὸ ἔθνος καὶ διεκήρυσσον τὴν στρατείαν. [234] ἠθροιστο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τοῦ παραγγέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἤρπαζον τὰ ὄπλα. [235] συνταχθέντες δὲ εἰς δύο μυριάδας παραγίνονται πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, χρώμενοι τέσσαρσιν ἡγεμόσιν Ἰωάννη τε καὶ Ἰακώβω παιδὶ Σωσᾶ, πρὸς δὲ τούτοις ἦν Σίμων υἱὸς Θακῆου καὶ Φινέας Κλουσῶθ.

(3)[236] Τὸν δὲ Ἄνανον ἢ μὲν ἔξοδος τῶν ἀγγέλων ὥσπερ καὶ τοὺς φρουροὺς ἔλαθεν, ἢ δ' ἔφοδος τῶν Ἰδουμαίων οὐκέτι: προγνοὺς γὰρ ἀπέκλειέ τε τὰς πύλας αὐτοῖς καὶ διὰ φυλακῆς εἶχε τὰ τεῖχη. [237] καθάπαν γε μὴν αὐτοὺς ἐκπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγους πείθειν πρὸ τῶν ὀπλων. [238] στὰς οὖν ἐπὶ τὸν ἀντικρυς αὐτῶν πύργον ὁ μετὰ Ἄνανον γεραίτατος τῶν ἀρχιερέων Ἰησοῦς, πολλῶν ἔφη καὶ ποικίλων τὴν πόλιν κατεσχηκότων θορυβῶν ἐν οὐδενὶ θαυμάσαι τὴν τύχην οὕτως, ὡς τῷ συμπράττειν τοῖς πονηροῖς καὶ τὰ παράδοξα: [239] παρεῖναι γοῦν ὑμᾶς ἀνθρώποις ἔξωλεστάτοις μετὰ τῆς τῆς προθυμίας ἐπαμυνούντας καθ' ἡμῶν, μεθ' ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν οὐδὲ τῆς μητροπόλεως καλούσης ἐπὶ βαρβάρους. [240] καὶ εἰ μὲν ἐώρων τὴν σύνταξιν ὑμῶν ἐξ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν ἄλογον τὴν ὀρμὴν ὑπελάμβανον: οὐδὲν γὰρ οὕτως συνίστησι τὰς εὐνοίας ὡς τρόπων συγγένεια: νῦν δ', εἰ μὲν τις αὐτοὺς ἐξετάζοι καθ' ἓνα, μυρίων ἕκαστος εὐρεθήσεται θανάτων ἄξιος. [241] τὰ γὰρ θύματα καὶ καθάρματα τῆς πόλεως ὅλης, καταστυγμένα τὰς ἰδίας οὐσίας καὶ προγυμνάσαντα τὴν ἀπόνοιαν ἐν ταῖς πέριξ κώμαις τε καὶ πόλεσι, τελευταῖα λεληθότως παρεἰσέρρουσαν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν, [242] ληστὰι δ' ὑπερβολὴν ἀσεβημάτων μαινόντες καὶ τὸ ἀβέβηλον ἔδαφος, οὐς ὄραν ἔστι νῦν ἀδεεῖς ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἀγίοις καὶ τὰ σκῦλα τῶν πεφονευμένων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. [243] τὸ δ' ὑμέτερον πλῆθος καὶ τὸν κόσμον τῶν ὀπλων ὄραν ἔστιν οἷος ἔπρεπεν καλούσης μὲν τῆς μητροπόλεως κοινῶ βουλευτηρίῳ, συμμάχους δὲ κατ' ἄλλοφύλων. τί ἂν οὖν εἴποι τοῦτό τις ἢ τύχης ἐπήρειαν, ὅταν λογάσι πονηροῖς αὐτανδρον ἔθνος ὄρα συνασπίζον [αὐτοῖς]; [244] μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορῶ, τί δὴ ποτε καὶ τὸ κινήσαν ὑμᾶς οὕτω ταχέως ἐγένετο: μὴ γὰρ ἂν δίχα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς πανοπλίας ὑπὲρ ληστῶν καὶ κατὰ δήμου συγγενοῦς: [245] ἐπεὶ δὲ ἠκούσαμεν Ῥωμαίους καὶ προδοσίαν, ταῦτα γὰρ ὑμῶν ἐθορύβουν τινὲς ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερώσει παρεῖναι, πλέον τῶν ἄλλων τολμημάτων ἐθαυμάσαμεν τοὺς ἀλιτηρίους τῆς περὶ τοῦτο ψευδοῦς ἐπινοίας: [246] ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα τοῖς ἔξωθεν πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασμένους οὐκ ἐνήν ἄλλως ἐξαγριῶσαι καθ' ἡμῶν ἢ λογοποιήσαντας προδοσίαν τῆς ποθουμένης ἐλευθερίας. [247] ἀλλ' ὑμᾶς γε χρῆ σκέπτεσθαι τοὺς τε διαβάλλοντας καὶ καθ' ὧν, συναγεῖν τε τὴν ἀλήθειαν οὐκ ἐκ τῶν ἐπιπλάστων λόγων ἀλλ' ἐκ τῶν κοινῶν πραγμάτων. [248] τί γὰρ δὴ καὶ παθόντες ἂν ἡμεῖς Ῥωμαίοις προσπωλοῖμεν ἑαυτοὺς νῦν, παρὸν ἢ μὴδὲ ἀποστῆναι τὸ πρῶτον ἢ προσχωρῆσαι ταχέως ἀποστάντας ὄντων ἔτι τῶν πέριξ ἀπορθητῶν; [249] νῦν μὲν γὰρ οὐδὲ βουλομένοις διαλύσασθαι ῥάδιον, ὅτε Ῥωμαίους μὲν ὑπερόπτας πεποίηκεν ὑποχείριος ἡ Γαλιλαία, φέρει δ' αἰσχύνην ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέραν τὸ θεραπεύειν αὐτοὺς ὄντας ἤδη πλησίον. [250] καὶ ἐγὼ καθ' ἑαυτὸν μὲν ἂν εἰρήνην προτιμήσαιμι θανάτου, πολεμούμενος δ' ἅπαξ καὶ συμβαλὼν θάνατον εὐκλεᾶ τοῦ ζῆν αἰχμάλωτος. [251] πότερον δὲ φασιν ἡμᾶς τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας πέμψαι κρύφα πρὸς Ῥωμαίους ἢ καὶ τὸν δῆμον κοινῇ ψηφισάμενον; [252] εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας

φίλους, τοὺς διακονήσαντας τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφωράθη τις ἀπιών; ἀνακομιζόμενος ἐάλω; [253] γραμμάτων γεγόνασιν ἐγκρατεῖς; πῶς δὲ τοὺς μὲν τοσοῦτους πολίτας ἐλάθομεν, οἷς κατὰ πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα, τοῖς δὲ ὀλίγοις καὶ φρουρουμένοις καὶ μηδ' εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις ἐγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώραν λαθραίως ἐνεργούμενα; [254] νῦν δ' ἐγνώσαν, ὅτε δεῖ δοῦναι δίκας τῶν τετολμημένων, ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοί, προδότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο; [255] εἰ δ' ἐπὶ τὸν δῆμον ἀναφέρουσι τὴν αἰτίαν, ἐν φανερωῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο, οὐδεὶς ἀπεστάτει τῆς ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν τῆς μηνύσεως ἔσπευσεν ἢ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερωτέρα. [256] τί δέ; οὐχὶ καὶ πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισαμένους τὰς διαλύσεις; καὶ τίς ὁ χειροτονηθεῖς; εἰπάτωσαν. [257] ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυσθανατούντων καὶ πλησίον οὔσας τὰς τιμωρίας διακρουομένων σκηψίς ἐστίν: εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν πόλιν εἴμαρτο, μόνους ἂν τολμησαὶ καὶ τοῦτο τοὺς διαβάλλοντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἐν μόνον [κακὸν] λείπει, προδοσία. [258] χρὴ δὲ ὑμᾶς, ἐπειδήπερ ἅπαξ πάρεστε μετὰ τῶν ὄπλων, τὸ μὲν δικαιοτάτον, ἀμύνειν τῇ μητροπόλει καὶ συνεξαιρεῖν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράννους, οἱ πατήσαντες τοὺς νόμους ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πεποιήνται τὰς κρίσεις. [259] ἄνδρας γοῦν ἀκαταιτιάτους τῶν ἐπιφανῶν ἐκ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἀρπάσαντες δεσμοῖς τε προηκίσαντο καὶ μηδὲ φωνῆς μηδ' ἰκεσίας ἀνασχόμενοι διέφθειραν. [260] ἔξεστιν δ' ὑμῖν παρελθοῦσιν εἴσω μὴ πολέμου νόμῳ θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἡρημωμένους ταῖς ἐκείνων ἀρπαγαῖς καὶ γύναια καὶ γενεὰς τῶν ἀπεσφαγμένων μελανειμονούσας, κωκυτὸν δὲ καὶ θρῆνον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην: οὐδεὶς γὰρ ἐστίν, ὅς οὐ γέγυται τῆς τῶν ἀνοσίων καταδρομῆς; [261] οἱ γε ἐπὶ τοσοῦτον ἐξώκειλαν ἀπονοίας, ὥστε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας καὶ τῶν ἔξωθεν πόλεων ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν ὄλου τοῦ ἔθνους μετενεγκεῖν τὴν ληστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ ἱερόν. [262] ὀρμητήριον γοῦν αὐτοῖς τοῦτο καὶ καταφυγὴ ταμιεῖόν τε τῶν ἐφ' ἡμᾶς παρασκευῶν γέγονεν, ὃ δ' ὑπὸ τῆς οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος καὶ τοῖς ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τετιμημένος παρὰ τῶν γενηθέντων ἐνθάδε θηρίων καταπατεῖται: [263] νεανιεύονται τε ἐν ταῖς ἀπογνώσεσιν ἤδη δήμους τε δήμοις καὶ πόλεσι πόλεις συγκρούειν καὶ κατὰ τῶν σπλάγχχνων τῶν ἰδίων τὸ ἔθνος στρατολογεῖν. [264] ἀνθ' ὧν τὸ μὲν κάλλιστον καὶ πρέπον, ὡς ἔφην, ὑμῖν συνεξαιρεῖν τοὺς ἀλιτηρίους καὶ ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐτόλμησαν καλεῖν οὓς ἔδει τιμωροὺς δεδιέναι: [265] εἰ δὲ αἰδεῖσθε τὰς τῶν τοιούτων ἐπικλήσεις, ἀλλὰ τοι πάρεστι θεμένοις τὰ ὄπλα καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήματι συγγενῶν ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πολεμίων ὄνομα δικαστὰς γενομένους. [266] καίτοι λογίσασθε, πόσον κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις καὶ τηλικούτοις κρινόμενοι παρ' ὑμῖν οἱ τοῖς ἀκαταιτιάτοις μηδὲ λόγου μεταδόντες: λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. [267] εἰ δ' οὔτε συναγανακτεῖν ἡμῖν οὔτε κρίνεσθαι δεῖ, τρίτον ἐστὶ καταλιπεῖν ἑκατέρους καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις ἐπιβαίνειν συμφοραῖς μήτε τοῖς ἐπιβούλοις τῆς μητροπόλεως συνέρχεσθαι. [268] εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα Ῥωμαῖοις ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινὰς, παρατηρεῖν ἔξεστι τὰς ἐφόδους, κἂν τι τῶν διαβεβλημένων ἔργῳ διακαλύπτηται, τότε φρουρεῖν τὴν μητροπόλιν ἐλθόντας κολάζειν τε τοὺς αἰτίους πεφωραμένους: οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς φθάσειαν οἱ πολέμιοι τῇ πόλει προσφικημένους. [269] εἰ δ' οὐδὲν ὑμῖν τούτων εὐγνωμον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ κλείθρα τῶν πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὄπλα.”

(4)[270] Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε: τῶν δὲ Ἰδουμαίων οὔτε τὸ πλῆθος προσεῖχεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἐτοίμης τῆς εἰσόδου, καὶ διηγανάκτουσιν οἱ στρατηγοὶ πρὸς ἀπόθεσιν τῶν ὄπλων αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι τὸ κελευόντων τινῶν αὐτὰ ῥίψαι. [271] Σίμων δὲ υἱὸς Κααθὰ τῶν ἡγεμόνων εἰς, μόλις τῶν οἰκείων καταστείλας τὸν θόρυβον καὶ στὰς εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, [272] οὐκέτι θαυμάζειν ἔφη φρουρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας, εἰ γὰρ καὶ τῷ ἔθνει κλείουσί τινες ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν, [273] καὶ Ῥωμαῖοις μὲν εἰσδέχεσθαι παρασκευάζονται τάχα καὶ στεφανώσαντες τὰς πύλας, Ἰδουμαῖοις δὲ ἀπὸ τῶν πύργων διαλέγονται καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὄπλα κελεύουσι ῥίψαι, [274] μὴ πιστεύοντες δὲ τοῖς συγγενέσι τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦνται τῶν διαφόρων, καὶ κατηγοροῦντές τινων ὡς ἀποκτείνειαν ἀκρίτους, αὐτοὶ καταδικάζουσι ὄλου τοῦ ἔθνους ἀτιμίαν: [275] τὴν γοῦν ἅπασιν τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπταμένην εἰς θρησκείαν πόλιν τοῖς οἰκείοις νῦν ἀποτετείχισθε. [276] πάνυ γὰρ ἐπὶ σφαγὰς ἔσπευδομεν καὶ τὸν κατὰ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον οἱ διὰ τοῦτο ταχύναντες, ἵν' ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. [277] τοιαῦτα μέντοι καὶ πρὸς τῶν φρουρουμένων ἠδίκησθε, καὶ πιθανὰς οὕτως ὑποψίας οἶμαι κατ' ἐκείνων συνελέξατε. [278] ἔπειτα τῶν ἐνδον φρουρᾶ κρατοῦντες ὅσοι κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συγγενεστάτοις ἔθνεσιν ἀθρόοις ἀποκλείσαντες μὲν τὴν πόλιν ὑβριστικὰ δ' οὕτως προστάγματα κελεύοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις περιάπτετε. [279] τίς ἂν ἐνέγκαι τὴν

είρωνείαν τῶν λόγων ἀφορῶν εἰς τὴν ἐναντιότητα τῶν πραγμάτων; εἰ μὴ καὶ νῦν ὑμᾶς ἀποκλείουσιν Ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οὓς αὐτοὶ τῶν πατρίων ἱερῶν εἴργετε. [280] μέμφαιτ' ἂν εἰκότως τις τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοὺς προδότας κολάζειν, οὓς ὑμεῖς ἄνδρας ἐπισήμους καὶ ἀκαταιτιάτους λέγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, οὐκ ἀφ' ὑμῶν ἤρξαντο καὶ τὰ καιριώτατα τῆς προδοσίας μέρη προαπέκοψαν. [281] ἀλλ' εἰ κάκεῖνοι τῆς χρείας ἐγένοντο μαλακώτεροι, τηρήσομεν Ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τῆς κοινῆς πατρίδος προπολεμήσομεν ἅμα τοὺς τε ἔξωθεν ἐπιόντας καὶ τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους. [282] ἐνθάδε πρὸ τῶν τειχῶν μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν Ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν ἢ ὑμεῖς ἐλεύθερα φρονήσαντες μεταβάλησθε.”

(5)[283] Τούτοις τὸ μὲν τῶν Ἰδουμαίων ἐπεβόα πλήθος, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχώρει τοὺς μὲν Ἰδουμαίους μηδὲν φρονούντας ὁρῶν μέτριον, διχόθεν δὲ τὴν πόλιν πολεμουμένην. [284] ἦν δὲ οὐδὲ τοῖς Ἰδουμαίοις ἐν ἡρεμίᾳ τὰ φρονήματα: καὶ γὰρ τεθύμωντο πρὸς τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τῆς πόλεως καὶ τὰ τῶν ζηλωτῶν ἰσχυρὰ δοκοῦντες ὡς οὐδὲν ἐπαμύνοντας ἑώρων, ἠποροῦντο καὶ μετενόουν πολλοὶ τὴν ἄφιξιν. [285] ἢ δὲ αἰδῶς τοῦ τέλεον ἀπράκτους ὑποστρέφειν ἐνῖκα τὴν μεταμέλειαν, ὥστε μένειν αὐτόθι πρὸ τοῦ τείχους κακῶς ἀυλιζομένους: [286] διὰ γὰρ τῆς νυκτὸς ἀμήχανος ἐκρήγνυται χειμῶν ἄνεμοι τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβροτάτοις καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ βρονταὶ τε φρικώδεις καὶ μυκήματα σειομένης τῆς γῆς ἐξαΐσια. [287] πρόδηλον δὲ ἦν ἐπ' ἀνθρώπων ὀλέθρῳ τὸ κατάστημα τῶν ὄλων συγκεχυμένον, καὶ οὐχὶ μικροῦ τις ἂν εἰκάσαι συμπτώματος τὰ τέρατα.

(6)[288] Μία δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παρέστη δόξα, τοῖς μὲν ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ στρατείᾳ καὶ οὐκ ἂν διαφυγεῖν ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει, τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἄνανον νενικηκέναι χωρὶς παρατάξεως καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. [289] κακοὶ δ' ἦσαν ἄρα τῶν μελλόντων στοχασταὶ καὶ κατεμαντεύοντο τῶν ἐχθρῶν ἅ τοῖς ἰδίους αὐτῶν ἐπήει παθεῖν. [290] οἱ μὲν γὰρ Ἰδουμαῖοι συσπειραθέντες τοῖς σώμασιν ἀλλήλους ἀντέθαλπον καὶ τοὺς θυρεοὺς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφράξαντες ἤττον ἐκακοῦντο τοῖς ὑετοῖς, [291] οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον τοῦ καθ' αὐτοὺς κινδύνου ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο καὶ συνελθόντες ἐσκόπουν, εἴ τινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμύνης ἐπινοήσειαν. [292] τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις ἐδόκει μετὰ τῶν ὄπλων βιάζεσθαι τοὺς παραφυλάσσοντας, ἔπειτα δ' εἰσπεσόντας εἰς μέσον τῆς πόλεως ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας: [293] τοὺς τε γὰρ φύλακας εἴξειν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγμένους ἄλλως τε καὶ τοὺς πλείονας [αὐτῶν] ὄντας ἀνόπλους καὶ πολέμων ἀπειρούς, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυσσύνακτον ἔσεσθαι τὸ πλήθος κατειλημένον ὑπὸ τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. [294] εἰ δὲ καὶ τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὀτιοῦν παθεῖν ἢ περιδεῖν τοσοῦτον πλήθος δι' αὐτοὺς αἰσχυρῶς ἀπολλύμενον. [295] οἱ δὲ συνετώτεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπεγίνωσκον ὁρῶντες οὐ μόνον τὴν αὐτῶν φρουρὰν πληθύουσαν ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος διὰ τοὺς Ἰδουμαίους ἐπιμελῶς φυλασσόμενον, [296] ῥοντό τε πανταχοῦ τὸν Ἄνανον παρεῖναι καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν ἐπισκέπτεσθαι τὰς φυλακάς: [297] ὁ δὲ ταῖς μὲν ἄλλαις νυξὶν οὕτως εἶχεν, ἀνείθη δὲ κατ' ἐκείνην, οὐ κατὰ τὴν Ἀνάου ῥαθυμίαν, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπόλοιτο καὶ τὸ πλήθος τῶν φυλάκων στρατηγούσης τῆς εἰμαρμένης, [298] ἢ δὲ καὶ τότε τῆς νυκτὸς προκοπτούσης καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπακμάζοντος κοιμίζει μὲν τοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ φρουρούς, τοῖς δὲ ζηλωταῖς ἐπίνοιαν ἐμβάλλει τῶν ἱερῶν αἶροντας πριόνων ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. [299] συνήργησε δ' αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ κατακουσθῆναι τὸν ψόφον ὃ τε τῶν ἀνέμων ἤχος καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον.

(7)[300] Διαλανθάνοντες δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ παραγίνονται πρὸς τὸ τεῖχος καὶ τοῖς αὐτοῖς πρῖοσι χρώμενοι τὴν κατὰ τοὺς Ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλην. [301] τοῖς δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει ταραχὴ τοὺς περὶ τὸν Ἄνανον ἐπιχειρεῖν οἰηθείσι, καὶ πᾶς ἐπὶ τοῦ ξίφους ἔσχε τὴν δεξιὰν ὡς ἀμυνόμενος: ταχέως δὲ γνωρίζοντες τοὺς ἤκοντας εἰσήεσαν. [302] εἰ μὲν οὖν ἐτράποντο περὶ τὴν πόλιν, οὐδὲν ἐκώλυσεν ἂν ἀπολωλέναι τὸν δῆμον αὐτανδρον: οὕτως εἶχον ὀργῆς: νῦν δὲ πρῶτους τοὺς ζηλωτὰς σπεύδοντες τῆς φρουρᾶς ἐξελεσθαι, δεομένων πολλὰ καὶ τῶν εἰσδεξαμένων μὴ περιδεῖν δι' οὓς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς μὴδ' αὐτοῖς χαλεπώτερον ἐπισεῖσαι τὸν κίνδυνον: [303] τῶν μὲν γὰρ φρουρῶν ἀλότων ῥάδιον αὐτοῖς εἶναι χωρεῖν ἐπὶ τὴν πόλιν, εἰ δ' ἅπαξ ταύτην προκινήσειαν, οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνων κρατῆσαι: [304] πρὸς γὰρ τὴν αἴσθησιν συντάξεσθαι αὐτοὺς καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν:

V

(1)[305] Συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ διὰ τῆς πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερόν, μετέωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐκαραδόκουν. καὶ παριόντων εἶσω καὶ αὐτοὶ θαρροῦντες προήεσαν ἐκ τοῦ

ένδοτέρου ἱεροῦ. [306] μιγέντες δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις προσέβαλλον ταῖς φυλακαῖς, καὶ τινὰς μὲν τῶν προκοιτούντων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους, πρὸς δὲ τὴν τῶν ἐργηγορότων βοὴν διανέστη πᾶν τὸ πλῆθος καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἀρπάζοντες τὰ ὄπλα πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. [307] ἕως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ἐπιχειρεῖν ὑπελάμβανον, ἐθάρρουν ὡς τῷ πλήθει περιεσόμενοι, κατιδόντες δὲ ἕξωθεν ἐπιχειρομένους ἄλλους ἤσθοντο τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἰδουμαίων, [308] καὶ τὸ μὲν πλεόν αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὄπλα καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἦν, φραξάμενοι δὲ ὀλίγοι τῶν νέων γενναίως ἐδέχοντο τοὺς Ἰδουμαίους καὶ μέχρι πολλοῦ τὴν ἀργότεραν πληθὺν ἔσκεπον. [309] οἱ δὲ κραυγῇ διεσήμαινον τοῖς κατὰ τὴν πόλιν τὰς συμφοράς, κάκεινων ἀμῦναι μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν, ὡς ἔμαθον εἰσπεπαικότας τοὺς Ἰδουμαίους, ἀργὰ δ' ἀντεβίων καὶ ἀντωλοφύροντο, καὶ πολὺς κωκυτὸς γυναικῶν ἠγείρετο κινδυνεύοντος ἐκάστη τινὸς τῶν φυλάκων. [310] οἱ δὲ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδουμαίοις συνεπηλάλαζον καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν ὁ χειμῶν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς Ἰδουμαῖοι φύσει τε ὠμότατοι φονεῦειν ὄντες καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι κατὰ τῶν ἀποκλεισάντων ἐχρῶντο τοῖς θυμοῖς: [311] ἦσαν δ' ὅμοιοι τοῖς ἰκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμνησκοντας καὶ δεομένους τοῦ κοινοῦ ἱεροῦ λαβεῖν αἰδῶ διήλαινον τοῖς ξίφεσιν. [312] ἦν δὲ φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος οὐδὲ σωτηρίας ἐλπίς, συνωθούμενοι δὲ περὶ ἀλλήλους κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλεόν ἐκβιαζόμενοι. ὡς οὐκέτ' ἦν ὑποχωρήσεως τόπος ἐπήεσαν δὲ οἱ φονεύοντες, ὑπ' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτρότερον ἔμοιγε δοκεῖν οὐ διέφευγον ὀλέθρου τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. [313] ἐπεκλύσθη δὲ τὸ ἕξωθεν ἱερὸν πᾶν αἵματι, καὶ νεκροὺς ὀκτακισχιλίους πεντακοσίους ἢ ἡμέρα κατελάμβανεν.

(2)[314] Οὐκ ἐκορέσθησαν δὲ τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ἐπὶ τὴν πόλιν τραπόμενοι πᾶσαν μὲν οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον δὲ τὸν περιτυχόντα. [315] καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς ἐδόκει παρανάλωμα, τοὺς δὲ ἀρχιερεῖς ἀνεζήτησαν, καὶ κατ' ἐκείνων ἦν τοῖς πλείστοις ἡ φορὰ. [316] ταχέως δ' ἀλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ἐπιστάντες τὸν μὲν Ἄνανον τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας. [317] τὸν δὲ Ἰησοῦν τῶν ἀπὸ τοῦ τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. προῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας ὥστε καὶ ἀτάφους ῥίψαι, καίτοι τοσαύτην Ἰουδαίων περὶ τὰς ταφὰς πρόνοιαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀνεσταυρωμένους πρὸ δύντος ἡλίου καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. [318] οὐκ ἂν ἀμάροτιμι δ' εἰπὼν ἀλώσεως ἄρξαι τῇ πόλει τὸν Ἄνανου θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατραπῆναι τὸ τεῖχος καὶ διαφθαρῆναι τὰ πράγματα Ἰουδαίοις, ἐν ἣ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ἐπὶ μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀπεσφαγμένον. [319] ἦν γὰρ δὴ τὰ τε ἄλλα σεμνὸς ἀνὴρ καὶ δικαιοτάτος, καὶ παρὰ τὸν ὄγκον τῆς τε εὐγενείας καὶ τῆς ἀξίας καὶ ἧς εἶχε τιμῆς ἠγαπηκῶς τὸ ἰσότημον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους, φιλελεύθερός τε ἐκτόπως καὶ δημοκρατίας ἐραστής, [320] πρὸ τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον ἀεὶ τιθέμενος καὶ περὶ παντὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην: ἄμαχα γὰρ ἦδει τὰ Ῥωμαίων: προσκοπούμενος δ' ὑπ' ἀνάγκης καὶ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, ὅπως, εἰ μὴ διαλύσαιτο Ἰουδαῖοι, δεξιῶς διαφέροιτο. [321] καθόλου δ' εἶπεῖν, ζῶντος Ἄνανου πάντως ἂν διελύθησαν: δεινὸς γὰρ ἦν εἶπειν τε καὶ πείσαι τὸν δῆμον, ἦδη δὲ ἐχειροῦτο καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας: ἡ πολεμοῦντες πλείστην ἂν τριβὴν Ῥωμαίοις παρέσχον ὑπὸ τοιοῦτῷ στρατηγῷ. [322] παρέζευκτο δ' αὐτῷ καὶ ὁ Ἰησοῦς, αὐτοῦ μὲν λειπόμενος κατὰ σύγκρισιν, προύχων δὲ τῶν ἄλλων. [323] ἀλλ' οἶμαι κατακρίνας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τῆς πόλεως ἀπώλειαν καὶ πυρὶ βουλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια τοὺς ἀντεχομένους αὐτῶν καὶ φιλοστοργουῦντας περιέκοπτεν. [324] οἱ δὲ πρὸ ὀλίγου τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα περικείμενοι καὶ τῆς κοσμικῆς θρησκείας κατάρχοντες προσκυνούμενοί τε τοῖς ἐκ τῆς οἰκουμένης παραβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι γυμνοὶ βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων ἐβλέποντο. [325] αὐτὴν ἐπ' ἐκείνοις στενάξαι τοῖς ἀνδράσι δοκῶ τὴν ἀρετὴν, ὀλοφυρομένην ὅτι τοσοῦτον ἦττητο τῆς κακίας. ἀλλὰ [γὰρ] τὸ μὲν Ἄνανου καὶ Ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀπέβη.

(3)[326] Μετὰ δ' ἐκείνους οἱ τε ζηλωταὶ καὶ τῶν Ἰδουμαίων τὸ πλῆθος τὸν λαὸν ὡσπερ ἀνοσίων ζώων ἀγέλην ἐπιόντες ἔσφαζον. [327] καὶ τὸ μὲν εἰκαῖον ἐφ' οὐ καταληφθεῖη τόπου διεφθείρετο, τοὺς δὲ εὐγενεῖς καὶ νέους συλλαμβάνοντες εἰς εἰρκτὴν κατέκλειον δεδεμένους, κατ' ἐλπίδα τοῦ προσθήσεσθαι τινὰς αὐτοῖς τὴν ἀναίρεσιν ὑπερτιθέμενοι. [328] προσέσχε δ' οὐδεὶς, ἀλλὰ πάντες τοῦ τάξασθαι μετὰ τῶν πονηρῶν κατὰ τῆς πατρίδος προείλοντο τὸν θάνατον. [329] δεινὰς δὲ τῆς ἀρνήσεως αἰκίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε καὶ στρεβλούμενοι, μετὰ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα ταῖς βασάνοις μόλις ἤξιουντο τοῦ ξίφους. [330] οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ' ἡμέραν ἀνηροῦντο νύκτωρ, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐκφοροῦντες ἔρριπτον, ὡς ἑτέροις εἶη δεσμώταις τόπος. [331] ἦν δὲ τοσαύτη τοῦ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμησαὶ μήτε κλαίειν φανερώς τὸν προσήκοντα νεκρὸν μήτε θάπτειν, ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἦν

αὐτῶν κατακεκλεισμένων τὰ δάκρυα καὶ μετὰ περισκέψεως, μὴ τις ἐπακούσῃ τῶν ἐχθρῶν, ἔστενον: [332] ἴσα γὰρ τοῖς πενθουμένοις ὁ πενθήσας εὐθύς ἔπασχε: νύκτωρ δὲ κόνιν αἶροντες χεροῖν ὀλίγην ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἶ τις παράβολος. [333] μύριοι καὶ δισχίλιοι τῶν εὐγενῶν νέων οὕτως διεφθάρσαν.

(4)[334] Οἱ δὲ ἤδη διαμεισιηκότες τὸ φονεῦν ἀνέδην εἰρωνεύοντο δικαστήρια καὶ κρίσεις. [335] καὶ δὴ τινὰ τῶν ἐπιφανεστάτων ἀποκτείνειν προθέμενοι Ζαχαρίαν υἱὸν Βάρεις: παρώξυνε δὲ αὐτοὺς τὸ λίαν τάνδρὸς μισοπόνηρον καὶ φιλελεύθερον, ἦν δὲ καὶ πλούσιος, ὥστε μὴ μόνον ἐλπίζειν τὴν ἀρπαγὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσποσκευάσασθαι δυνατὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐτῶν κατάλυσιν: [336] συγκαλοῦσι μὲν ἐξ ἐπιτάγματος ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει δημοτῶν εἰς τὸ ἱερόν, περιθέντες δ' αὐτοῖς ὥσπερ ἐπὶ σκινηῆς σχῆμα δικαστῶν ἔρημον ἐξουσίας τοῦ Ζαχαρίου κατηγοροῦν, ὡς ἐνδιδοίη τὰ πράγματα Ῥωμαίοις καὶ περὶ προδοσίας διαπέμψαιτο πρὸς Οὐεσπασιανόν. [337] ἦν δὲ οὐτ' ἔλεγχός τις τῶν κατηγορουμένων οὔτε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεισθαι καλῶς ἔφασαν καὶ τοῦτ' εἶναι πίστιν τῆς ἀληθείας ἠξίου. [338] ὁ γὰρ μὴν Ζαχαρίας συνιδὼν μηδεμίαν αὐτῷ καταλειπομένην σωτηρίας ἐλπίδα, κεκλήσθαι γὰρ κατ' ἐνέδραν εἰς εἰρκτήν, οὐκ ἐπὶ δικαστήριον, ἐποίησατο τὴν τοῦ ζῆν ἀπόγνωσιν οὐκ ἀπαρησίαστον, ἀλλὰ καταστάς τὸ μὲν πιθανόν τῶν κατηγορημένων διεχλεύασε καὶ διὰ βραχέων ἀπελύσατο τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. [339] ἔπειτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγοροὺς ἀποστρέψας ἐξῆς πάσας αὐτῶν διεξῆει τὰς παρανομίας καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρατο τῶν πραγμάτων. [340] οἱ ζηλωταὶ δ' ἔθορύβουν καὶ μόλις τῶν ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ σχῆμα καὶ τὴν εἰρωνεῖαν τοῦ δικαστηρίου μέχρι τέλους παῖξαι προαιρούμενοι, καὶ ἄλλως πειράσαι θέλοντες τοὺς δικαστάς, εἰ παρὰ τὸν αὐτῶν κίνδυνον μνησθήσονται τοῦ δικαίου. [341] φέρουσι δὲ οἱ ἑβδομήκοντα τῷ κρινομένῳ τὰς ψήφους ἅπαντες καὶ σὺν αὐτῷ προείλοντο τεθνάναι μᾶλλον ἢ τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῦ λαβεῖν τὴν ἐπιγραφὴν. [342] ἤρθη δὲ βοή τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἦν ἀγανάκτησις ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ὡς μὴ συνειῶσι τὴν εἰρωνεῖαν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας, [343] δύο δὲ τολμηρότατοι προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ διαφθείρουσι τὸν Ζαχαρίαν καὶ πεσόντι ἐπιχλεύασαντες ἔφασαν “καὶ παρ' ἡμῶν τὴν ψήφον ἔχεις καὶ βεβαιότεραν ἀπόλυσιν” ῥίπτουσι τε αὐτὸν [εὐθέως] ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατὰ τῆς ὑποκειμένης φάραγγος. [344] τοὺς δὲ δικαστάς πρὸς ὕβριν ἀπεστραμμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες ἐξέωσαν τοῦ περιβόλου, δι' ἐν τούτῳ φεισάμενοι τῆς σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες ἀνὰ τὴν πόλιν ἄγγελοι πᾶσι τῆς δουλείας γένωνται.

(5)[345] Τοῖς δὲ Ἰδουμαίοις ἤδη τῆς παρουσίας μετέμελε καὶ προσίστατο τὰ πραττόμενα. [346] συναγαγὼν δὲ αὐτοὺς τις ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθὼν ἐνεδείκνυτο τὰ συμπαρανομηθέντα τοῖς καλέσασιν καὶ τὸ κατὰ τῆς μητροπόλεως διεξῆει: [347] παρατάσσεσθαι μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων προδιδομένης Ῥωμαίοις τῆς μητροπόλεως, εὐρηκέναι δὲ προδοσίας μὲν τεκμήριον οὐδέν, τοὺς δ' ἐκείνην ὑποκρινομένους φυλάττεσθαι καὶ πολέμου καὶ τυραννίδος ἔργα τολμῶντας. [348] προσήκειν μὲν οὖν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς: ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προέπεσον, ὅρον γοῦν ἐπιθεῖναι τοῖς ἀμαρτήμασι καὶ μὴ παραμένειν χορηγούντας ἰσχὺν τοῖς καταλύουσι τὰ πάτρια. [349] καὶ γὰρ εἶ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας καὶ μὴ δοθῆναι μετὰ τῶν ὄπλων αὐτοῖς εἰσοδὸν, ἀλλὰ τοὺς εἰρξάντας τετιμωρῆσθαι: καὶ τεθνάναι μὲν Ἄνανον, διεφθάρθαι δὲ ἐπὶ μιᾶς νυκτὸς ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον: [350] ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰκείων πολλοὺς αισθάνεσθαι μετανοοῦντας, τῶν ἐπικαλεσαμένων δὲ ὄραν ἄμετρον τὴν ὠμότητα μηδὲ δι' οὐς ἐσώθησαν αἰδουμένων: [351] ἐν ὄμμασι γοῦν τῶν συμμάχων τὰ αἰσχίστα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας Ἰδουμαίοις προσάπτεσθαι, μέχρις ἂν μήτε κωλύη τις μήτε χωρίζηται τῶν δρωμένων. [352] δεῖν οὖν, ἐπειδὴ διαβολὴ μὲν πέφηνε τὰ τῆς προδοσίας, ἔφοδος δὲ Ῥωμαίων οὐδεμία προσδοκᾶται, δυναστεία δ' ἐπιτετεῖχισται τῇ πόλει δυσκατάλυτος, αὐτοὺς ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου καὶ τῷ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἀπάντων ἀπολογήσασθαι πέρι, ὧν φενακισθέντες μετάσχοιεν.

VI

(1)[353] Τούτοις πεισθέντες οἱ Ἰδουμαῖοι πρῶτον μὲν λύουσι τοὺς ἐν τοῖς δεσμοτηρίοις περὶ δισχιλίους δημότας, οἱ παραχρῆμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως ἀφικνοῦνται πρὸς Σίμωνα, περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν: ἔπειτα ἐκ τῶν Ἰεροσολύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. [354] καὶ συνέβη τὸν χωρισμὸν αὐτῶν γενέσθαι παράδοξον ἀμφοτέροις: ὁ τε γὰρ δῆμος ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν ἀνεθάρσησε πρὸς ὀλίγον ὡς ἐχθρῶν κεκουφισμένος, [355] οἱ τε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπανέστησαν, οὐχ ὡς ὑπὸ συμμάχων

καταλειφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγμένοι τῶν δυσωπούντων καὶ διατρεπόντων παρανομεῖν. [356] οὐκέτι γοῦν μέλλησις ἢ σκέψις ἦν τῶν ἀδικημάτων, ἀλλ' ὄξυτάταις μὲν ἐχρῶντο ταῖς ἐπινοίαις εἰς ἕκαστα, τὰ δοχθέντα δὲ τάχιον καὶ τῆς ἐπινοίας ἐνήργουν. [357] μάλιστα δ' ἐπ' ἀνδρείαν τε καὶ εὐγένειαν ἐφόνων, τὴν μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ δὲ γενναῖον δέει: μόνην γὰρ αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον τὸ μηδένα τῶν δυνατῶν καταλιπεῖν. [358] ἀνηρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ Γουρίων, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει πρῶτων, δημοκρατικός δὲ καὶ φρονήματος ἐλευθερίου μεστός, εἰ καὶ τις ἕτερος Ἰουδαίων: ἀπώλεσε δὲ αὐτὸν ἡ παρρησία μάλιστα πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. [359] οὐδ' ὁ Περαίτης Νίγερ αὐτῶν τὰς χεῖρας διέφυγεν, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς Ῥωμαίους πολέμοις γενόμενος: ὃς καὶ βοῶν πολλάκις τὰς τε ὠτειλάς ἐπιδεικνύς διὰ μέσης ἐσύρετο τῆς πόλεως. [360] ἐπεὶ δὲ ἔξω τῶν πυλῶν ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ἀπογνοὺς περὶ ταφῆς ἰκέτευσεν: οἱ δὲ προαπειλήσαντες ἧς ἐπεθύμει μάλιστα γῆς μὴ μεταδώσειν αὐτῷ, τὸν φόνον ἐνήργουν. [361] ἀναιρούμενος δὲ ὁ Νίγερ τιμωροὺς Ῥωμαίους αὐτοῖς ἐπηράσατο λιμὸν τε καὶ λοιμὸν ἐπὶ τῷ πολέμῳ καὶ πρὸς ἅπασιν τὰς ἀλλήλων χεῖρας: [362] ἃ δὴ πάντα κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ θεός, καὶ τὸ δικαιοτάτον, ὅτι γεύσασθαι τῆς ἀλλήλων ἀπονοίας ἔμελλον οὐκ εἰς μακρὰν στασιάσαντες. [363] Νίγερ μὲν οὖν ἀνηρημένος τοὺς περὶ τῆς καταλύσεως αὐτῶν φόβους ἐπεκούφισε, τοῦ λαοῦ δὲ μέρος οὐδὲν ἦν, ὧ μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασιν. [364] τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν διενεχθέν τι πάλαι διέφθαρτο, τὸ δὲ μὴ προσκροῦσαν κατ' εἰρήνην ἐπικαίρους ἐλάμβανε τὰς αἰτίας: καὶ ὁ μὲν μὴδ' ὅλως αὐτοῖς προσίων ὡς ὑπερήφανος, ὁ προσίων δὲ μετὰ παρρησίας ὡς καταφρονῶν, ὁ θεραπεύων δ' ὡς ἐπίβουλος ὑπωπτεύετο. [365] μία δὲ ἦν τῶν τε μεγίστων καὶ μετριωτάτων ἐγκλημάτων τιμωρία θάνατος: καὶ διέφυγεν οὐδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τις ἦν ταπεινός ἢ δι' ἀγένειαν ἢ διὰ τύχην.

(2)[366] Ῥωμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες ἔρμαιον ἡγούμενοι τὴν στάσιν τῶν πολεμίων ὠρμητο πρὸς τὴν πόλιν καὶ τὸν Οὐεσπασιανὸν ἠπειγον ὡς ἂν ὄντα κύριον τῶν ὅλων, φάμενοι πρόνοιαν θεοῦ σύμμαχον σφίσι τῷ τετράφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων: [367] εἶναι μέντοι τὴν ῥοπήν ὀξεῖαν, καὶ ταχέως Ἰουδαίους ὁμονήσειν [ἡμῖν] ἢ κοπιάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς ἢ μετανοήσαντας. [368] Οὐεσπασιανὸς δὲ πλείστον αὐτοὺς ἔφη τοῦ δέοντος ἀμαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὄπλων ἐπίδειξιν ποιήσασθαι γλιχομένους οὐκ ἀκίνδυνον, ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον καὶ ἀσφαλὲς σκοποῦντας. [369] εἰ μὲν γὰρ εὐθέως ὀρμήσειεν ἐπὶ τὴν πόλιν, αἴτιος ὁμονομίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσιν ἐφ' ἑαυτὸν ἐπιστρέψειν: εἰ δὲ περιμείνειεν, ὀλιγωτέροις χρήσεσθαι δαπανηθεῖσιν ἐν τῇ στάσει. [370] στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτοῦ τὸν θεὸν ἀπονητὶ Ῥωμαίους παραδιδόντα Ἰουδαίους καὶ τὴν νίκην ἀκίνδυνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον: [371] ὥστε χρῆναι διαφθειρομένων χερσὶν οἰκειαῖς τῶν ἐχθρῶν καὶ τῷ μεγίστῳ κακῷ στάσει χρωμένων θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ἀποκαθῆσθαι τῶν κινδύνων ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις καὶ λευσοσηκόσιν κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. [372] εἰ δὲ τις οἶεται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐωλοτέραν ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τοῦ διὰ τῶν ὄπλων σφαλεροῦ τὸ μετὰ ἡσυχίας κατόρθωμα λυσιτελέστερον: [373] καὶ γὰρ οὐχ ἦττον εὐκλεεῖς οἶεσθαι χρῆ τῶν κατὰ χεῖρα λαμπρῶν τοὺς ἐγκρατεῖα καὶ συνέσει τὰ ἴσα πράξαντας. ἅμα μέντοι μειουμένων τῶν πολεμίων καὶ τὴν αὐτοῦ στρατιᾶν ἀναληφθεῖσαν ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων ἐρρωμενέστερον ἄξειν. [374] ἄλλως τε καὶ τῶν στοχαζομένων τῆς περὶ τὴν νίκην λαμπρότητος οὐ τοῦτον εἶναι τὸν καιρόν: [375] οὐ γὰρ περὶ κατασκευὴν ὄπλων ἢ τειχῶν οὐδὲ περὶ συλλογὴν ἐπικούρων Ἰουδαίους ἀσχολεῖσθαι, καὶ τὴν ὑπέρθεσιν ἔσεσθαι κατὰ τῶν διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ καὶ διχονοίᾳ τραχηλιζομένους καθ' ἡμέραν οἰκτροτέρα πάσχειν ὧν ἂν ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν αὐτοὺς ἀλόντας. [376] εἴτ' οὖν ἀσφαλὲς τις σκοποῖ, χρῆναι τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἀναλισκομένους ἔαν, εἴτε τὸ εὐκλεέστερον τοῦ κατορθώματος, οὐ δεῖν τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ἐπιχειρεῖν: ῥηθήσεσθαι γὰρ εὐλόγως οὐκ αὐτῶν τὴν νίκην ἀλλὰ τῆς στάσεως.

(3)[377] Ταῦτα Οὐεσπασιανῷ λέγοντι συνήνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ παραχρῆμα τὸ στρατηγικὸν τῆς γνώμης ἀνεφαίνετο: πολλοὶ γοῦν καθ' ἡμέραν ἠντομολοῦν τοὺς ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. [378] χαλεπὴ δ' ἦν ἡ φυγὴ φρουραῖς διεληφῶτων τὰς διεξόδους πάσας καὶ τὸν ὀπωσοῦν ἐν αὐταῖς ἀλισκόμενον ὡς πρὸς Ῥωμαίους ἀπιόντα διαχρωμένων. [379] ὁ γε μὴν χρήματα δούς ἐξηφίετο καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς προδότης, ὥστε κατελείπετο τῶν εὐπόρων τὴν φυγὴν ὠνούμενων μόνους ἐναποσφάττεσθαι τοὺς πένητας. [380] νεκροὶ δὲ κατὰ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο παμπληθεῖς, καὶ πολλοὶ τῶν ὀρμωμένων αὐτομολεῖν πάλιν τὴν ἔνδον ἀπώλειαν ἠροῦντο: τὸν γὰρ ἐπὶ τῆς πατρίδος θάνατον ἐλπίς ταφῆς ἐποίει δοκεῖν μετριώτερον. [381] οἱ δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμότητος ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναιρουμένοις μήτε τοῖς ἀνά τὰς ὁδοὺς μεταδοῦναι γῆς, [382] ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας

πεπονημένοι τοῖς τῆς πατριδος συγκαταλῦσαι καὶ τοὺς τῆς φύσεως νόμους ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασιν συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίω τοὺς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλειπον. [383] τοῖς δὲ θάπτουσί τινα τῶν προσηκόντων ὁ καὶ τοῖς αὐτομολοῦσιν ἐπιτίμιον θάνατος ἦν, καὶ δεῖσθαι παραχρήμα ταφῆς ἔδει τὸν ἑτέρω χαριζόμενον. [384] καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν οὕτως ἀπολώλει χρηστὸν πάθος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς ὡς ἔλεος: ἃ γὰρ ἐχρῆν οἰκτεῖρειν, ταῦτα παρῶξυνε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ζώντων ἐπὶ τοὺς ἀνηρημένους, ἀπὸ δὲ τῶν νεκρῶν ἐπὶ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετέφερον: [385] καὶ δι' ὑπερβολὴν δέους ὁ περιῶν τοὺς προληφθέντας ὡς ἀναπαυσαμένους ἐμακάριζεν οἷ τε ἐν τοῖς δεσμοτηρίοις αἰκιζόμενοι κατὰ σύγκρισιν καὶ τοὺς ἀτάφους ἀπέφαινον εὐδαίμονας. [386] κατεπατεῖτο μὲν οὖν πᾶς αὐτοῖς θεσμὸς ἀνθρώπων, ἐγγελάτο δὲ τὰ θεῖα, καὶ τοὺς τῶν προφητῶν χρησμούς ὡσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον. [387] πολλὰ δ' οὗτοι περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας προεθέσπισαν, ἃ παραβάντες οἱ ζηλωταὶ καὶ τὴν κατὰ τῆς πατριδος προφητείαν τέλους ἠξίωσαν. [388] ἦν γὰρ δὴ τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν † ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἀλώσεσθαι καὶ καταφλέξεσθαι τὸ ἀγιώτατον νόμῳ πολέμου, στάσις ἂν κατασκήψη καὶ χεῖρες οἰκεῖαι προμιάνωσι τὸ τοῦ θεοῦ τέμενος: οἷς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ διακόνους αὐτοὺς ἐπέδωσαν.

VII

(1)[389] Ἦδη δὲ Ἰωάννη τυραννιώντι τὸ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἰσότημον ἠδοξεῖτο, καὶ κατ' ὀλίγους προσποιούμενος τῶν πονηροτέρων ἀφηνίαζε τοῦ συντάγματος. [390] αἰεὶ δὲ τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δὲ αὐτοῦ προστάσεων δεσποτικώτερον, δηλὸς ἦν μοναρχίας ἀντιποιοούμενος. [391] εἶκον δ' αὐτῶ τινὲς μὲν δέει, τινὲς δὲ κατ' εὐνοίαν, δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτη καὶ λόγῳ προσαγαγέσθαι, πολλοὶ δὲ πρὸς ἀσφαλείας ἠγούμενοι τῆς αὐτῶν τὰς αἰτίας ἦδη τῶν τολμωμένων ἐφ' ἓνα καὶ μὴ πολλοὺς ἀναφέρεσθαι. [392] τό γε μὴν δραστήριον αὐτοῦ κατὰ τε χεῖρα καὶ κατὰ γνώμην δορυφόρους εἶχεν οὐκ ὀλίγους. [393] πολλὴ δὲ μοῖρα τῶν ἀντικαθισταμένων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἴσχυε μὲν καὶ φθόνος δεινὸν ἠγούμενων ὑποτετάχθαι τὸ πρὶν ἰσοτίμῳ, τὸ πλέον δ' εὐλάβεια τῆς μοναρχίας ἀπέτρεπεν: [394] οὔτε γὰρ καταλύσειν ῥαδίως ἠλιπίζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ' αὐτῶν πρόφασιν ἔξειν τὸ τὴν ἀρχὴν ἀντιπρᾶξαι: προηρεῖτο δ' οὖν πολεμῶν ἕκαστος ὅτιοῦν παθεῖν ἢ δουλεύσας ἐκουσίως ἐν ἀνδραπόδου μοῖρα παραπολέσθαι. [395] διαιρεῖται μὲν οὖν ἡ στάσις ἐκ τούτων, καὶ τοῖς ἐναντιωθεῖσιν Ἰωάννης ἀντεβασίλευσεν. [396] ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς διὰ φυλακῆς ἦν, καὶ οὐδὲν ἢ μικρὸν εἰ ποτε δηκροβολίζοντο τοῖς ὄπλοις, ἤριζον δὲ κατὰ τοῦ δήμου καὶ πότεροι πλείονα λείαν ἄξουσιν ἀντεφιλονείκουν. [397] ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις τρισὶ τοῖς μεγίστοις κακοῖς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι καὶ στάσει, κατὰ σύγκρισιν μετριώτερον ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος: ἀμέλει διαδιδράσκοντες ἐκ τῶν οἰκειῶν ἔφευγον πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἤς ἀπήλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας ἠξιοῦντο.

(2)[398] Τέταρτον δὲ ἄλλο κακὸν ἐκινεῖτο πρὸς τὴν τοῦ ἔθνους κατάλυσιν. [399] φρούριον ἦν οὐ πόρρω Ἰεροσολύμων καρτερώτατον, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων εἰς τε ὑπέκθεσιν κτήσεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κατεσκευασμένον, ὃ ἐκαλεῖτο Μασάδα. [400] τοῦτο κατεληφότες οἱ προσαγορευόμενοι σικάριοι τέως μὲν τὰς πλησίον χώρας κατέτρεχον οὐδὲν πλέον τῶν ἐπιτηδείων ποριζόμενοι: [401] δέει γὰρ ἀνεστέλλοντο τῆς πλείονος ἀρπαγῆς: ὡς [δὲ] τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν ἠρεμοῦσαν, στάσει δὲ καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν Ἰεροσολύμοις Ἰουδαίους ἐπύθοντο διηρημένους, ἀδρότερον ἤπτοντο τολμημάτων. [402] καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἦν ἄγουσιν Ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξ οὗ τῆς ὑπ' Αἰγυπτίοις δουλείας ἀνεθέντες εἰς τὴν πάτριον γῆν κατήλθον, νύκτωρ τοὺς ἐμποδῶν ὄντας διαλαθόντες πολίχνην τινὰ κατατρέχουσιν καλουμένην Ἐνγαδδί, [403] ἐν ἣ τὸ μὲν ἀμύνεσθαι δυνάμενον πρὶν ὄπλων ἄψασθαι καὶ συνελθεῖν φθάσαντες ἐσκέδασαν καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον, τὸ δὲ φυγεῖν ἤπτον ὄν, γύναιά τε καὶ παῖδας, ὑπὲρ ἐπτακοσίους ἀναιροῦσιν. [404] ἔπειτα τοὺς τε οἴκους ἐξεσκευασμένοι καὶ τῶν καρπῶν τοὺς ἀκμαιοτάτους ἀρπάσαντες ἀνήνεγκαν εἰς τὴν Μασάδαν. [405] καὶ οἱ μὲν ἐλήζοντο πάσας τὰς περὶ τὸ φρούριον κώμας καὶ τὴν χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν προσδιαφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἕκασταχόθεν οὐκ ὀλίγων: [406] ἐκινεῖτο δὲ καὶ κατὰ τὰ ἄλλα τῆς Ἰουδαίας κλίματα τὸ τέως ἠρεμοῦν τὸ ληστρικόν, καθάπερ δὲ ἐν σώματι τοῦ κυριωτάτου φλεγμαίνοντος πάντα τὰ μέλη συνενόσει: [407] διὰ γοῦν τὴν ἐν τῇ μητροπόλει στάσιν καὶ ταραχὴν ἄδειαν ἔσχον οἱ κατὰ τὴν χώραν πονηροὶ τῶν ἀρπαγῶν καὶ τὰς οἰκειῶν ἕκαστος κώμας ἀρπάζοντες ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσταντο. [408] συναθροιζόμενοι τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους στρατιᾶς

μὲν ὀλιγώτεροι πλείους δὲ ληστηρίου προσέπιπτον ἱεροῖς καὶ πόλεσιν, [409] καὶ κακοῦσθαι μὲν συνέβαινε ἐφ' οὗς ὀρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταληφθέντας, φθάνεσθαι δὲ τὰς ἀμύνας ὡς ληστῶν ἅμα ταῖς ἀρπαγαῖς ἀποδιδρασκόντων. οὐδὲν δὲ μέρος ἦν τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ προανεχούσῃ πόλει συναπώλλυτο.

(3)[410] Ταῦτα Οὐεσπασιανῶ παρὰ τῶν αὐτομόλων διηγέλλετο. καίπερ γὰρ φρουρούντων τὰς ἐξόδους τῶν στασιαστῶν ἀπάσας καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὄπισσοῦν προσίοντας, ὅμως ἦσαν οἱ διελάνθανον καὶ καταφεύγοντες εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὸν στρατηγὸν ἐνήγον ἀμῦναι τῇ πόλει καὶ τὰ τοῦ δήμου περισῶσαι λείψανα: [411] διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίαν ἀνηρησθῆναι τε τοὺς πολλοὺς καὶ κινδυνεύειν τοὺς περιόντας. [412] ὁ δὲ οἰκτεῖρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν τὸ μὲν δοκεῖν ἐκπολιορκήσων ἐφίσταται τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸ δὲ ἀληθὲς ἀπαλλάξων πολιορκίας. [413] ἔδει μὲν προκαταστρέψασθαι τὰ λειπόμενα καὶ μὴδὲν ἐξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν: ἐλθὼν οὖν ἐπὶ τὰ Γάδαρα μητρόπολιν τῆς Περαίας καρτερὰν τετράδι Δύστρου μηνὸς εἰσεῖσιν εἰς τὴν πόλιν: [414] καὶ γὰρ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρα τῶν στασιωδῶν πρεσβευσάμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ παραδόσεως πόθῳ τε εἰρήνης καὶ διὰ τὰς οὐσίας: πολλοὶ δὲ τὰ Γάδαρα κατώκουν πλούσιοι. [415] τούτων τὴν πρεσβείαν ἠγνοήκεσαν οἱ διάφοροι, πλησίον δὲ ἦδη ὄντος Οὐεσπασιανοῦ διεπύθοντο, καὶ κατασχέειν μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπέγνωσαν δύνασθαι τῶν τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι καὶ Ῥωμαίους ὀρώντες οὐ μακρὰν τῆς πόλεως, φεύγειν δὲ κρίνοντες ἠδόξουν ἀναιμωτὶ καὶ μηδεμίαν παρὰ τῶν αἰτίων εἰσπραξάμενοι τιμωρίαν. [416] συλλαβόντες δὲ τὸν Δόλεσον, οὗτος γὰρ ἦν οὐ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τῆς πόλεως πρῶτος, ἀλλ' ἐδόκει καὶ τῆς πρεσβείας αἴτιος, κτείνουσί τε αὐτὸν καὶ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι διέδρασαν ἐκ τῆς πόλεως. [417] ἐπιούσης δὲ ἤδη τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ὃ τε δῆμος τῶν Γαδαρέων μετ' εὐφημίας τὸν Οὐεσπασιανὸν εἰσδεξάμενοι δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον καὶ φρουρὰν ἰπέπων τε καὶ πεζῶν πρὸς τὰς τῶν φυγάδων καταδρομάς: [418] τὸ γὰρ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν ἀξιώσαι Ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τοῦ τὴν εἰρήνην ἀγαπᾶν τὸ μὴδὲ βουλευθέντας δύνασθαι πολεμεῖν.

(4)[419] Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς διαδράντας ἐκ τῶν Γαδάρων Πλάκιδον σὺν ἰππεῦσιν πεντακοσίοις καὶ πεζοῖς τρισχιλίοις πέμπει, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν. [420] οἱ δὲ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἰππεῖς ἐθεάσαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν εἰς τινα κόμην συνειλοῦνται Βηθενναβρίν προσαγορευομένην: [421] ἐν ἣ νέων πλήθος οὐκ ὀλίγον εὐρόντες καὶ τοὺς μὲν ἐκόντας τοὺς δὲ βία καθοπλίσαντες εἰκαίως, προπηδῶσιν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Πλάκιδον. [422] οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν ὀλίγον εἶξαν ἅμα καὶ προκαλέσασθαι τεχνιτεύοντες αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τεύχους πορρωτέρω, [423] λαβόντες δ' εἰς ἐπιτήδειον περιήλαιον τε καὶ κατηκόντιζον, καὶ τοὺς μὲν φυγάδας αὐτῶν οἱ ἰππεῖς ὑπετέμνοντο, τὰς συμπλοκάς δὲ τὸ πεζὸν εὐτόνως διέφθειρον. [424] οὐ μόντοι πλέον τι τόλμης ἐπιδεικνύμενοι Ἰουδαῖοι διεφθείροντο: πεπικνωμένοι γὰρ τοῖς Ῥωμαίοις προσπίπτοντες καὶ ταῖς πανοπλίαις ὥσπερ τετειχισμένοι, αὐτοὶ μὲν οὐχ εὕρισκον βέλους παράδυσιν οὐδ' ἠτόνουν ῥῆξαι τὴν φάλαγγα, [425] περιεπείροντο δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι καὶ τοῖς ἀγριωτάτοις παραπλήσιοι θηρίοις ὤρων ἐπὶ τὸν σίδηρον, διεφθείροντο δ' οἱ μὲν κατὰ στόμα παιόμενοι τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἰπέπων σκεδαννύμενοι.

(5)[426] Σπουδὴ γὰρ ἦν τῷ Πλακίδῳ τὰς ἐπὶ τὴν κόμην ὀρμὰς αὐτῶν διακλείειν. [427] καὶ συνεχῶς παρελάνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔπειτα ἐπιστρέφων ἅμα καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενος εὐστόχως ἀνήρει τοὺς πλησιάζοντας καὶ δέει τοὺς πόρρωθεν ἀνέστρεφεν, μέχρι βία διεκπεσόντες οἱ γενναῖοτατοι πρὸς τὸ τεῖχος διέφευγον. [428] ἀπορία δ' εἶχε τοὺς φύλακας: οὔτε γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ἀπὸ τῶν Γαδάρων ὑπέμενον διὰ τοὺς σφετέρους καὶ δεξάμενοι συναπολεῖσθαι προσεδόκων. [429] ὃ δὲ καὶ συνέβη: συνωσθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος παρ' ὀλίγον μὲν οἱ τῶν Ῥωμαίων ἰππεῖς συνεισέπεσον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας προσβαλὼν ὁ Πλάκιδος καὶ μέχρι δειλῆς γενναίως ἀγωνισάμενος τοῦ τεύχους καὶ τῶν ἐν τῇ κόμῃ ἐκράτει. [430] τὰ μὲν οὖν ἀργὰ πλήθη διεφθείρετο, φυγὴ δὲ ἦν τῶν δυνατωτέρων, τὰς δ' οἰκίας οἱ στρατιῶται διήρπασαν καὶ τὴν κόμην ἐνέπησαν. [431] οἱ δὲ διαδράντες ἐξ αὐτῆς τοὺς κατὰ τὴν χώραν συνανέστησαν, καὶ τὰς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες ἐπὶ μείζον, τῶν δὲ Ῥωμαίων τὴν στρατιὰν πᾶσαν ἐπιέναι λέγοντες πάντας πανταχόθεν ἐξέσεισαν τῷ δέει, γενόμενοι τε παμπληθεῖς ἔφευγον ἐπὶ Ἱεριχοῦντος: [432] αὕτη γὰρ ἔτι μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ἔθαλπε τῆς σωτηρίας καρτερὰ πλήθει γε οἰκητόρων. [433] Πλάκιδος δὲ τοῖς ἰππεῦσι καὶ ταῖς προαγούσαις εὐπραγίαις τεθαρογκῶς εἶπετο, καὶ μέχρι μὲν Ἰορδάνου τοὺς αἰεὶ καταλαμβανομένους ἀνήρει, συνελάσας δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, τραφὲν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν, ἀντικρὺ παρετάσσετο. [434] παρῶξυνε δ' ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην τοὺς φυγῆς τόπον

οὐκ ἔχοντας, καὶ ταῖς ὄχθαις ἐπὶ μήκιστον παρεκτείναντες σφᾶς αὐτοὺς ἐδέχοντο τὰ βέλη καὶ τὰς τῶν ἰππέων ἐμβολάς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες εἰς τὸ ῥέϋμα κατέβαλον. [435] καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διαφθαρέν μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ δὲ βιασθὲν ἐμπηδῆσαι εἰς τὸν Ἰορδάνην πλῆθος ἔκουσίως ἄπειρον ἦν. [436] ἐάλωσαν δὲ περὶ δισχιλίους καὶ διακοσίους λεία τε παμπληθῆς ὄνων τε καὶ προβάτων καὶ καμήλων καὶ βοῶν.

(6)[437] Ἰουδαίους μὲν οὖν οὐδὲν ἐλάττων ἦδε ἢ πληγὴ προσπεσοῦσα καὶ μείζων ἔδοξεν ἑαυτῆς διὰ τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν δι' ἧς ἔφευγον πληρωθῆναι φόνου μηδὲ νεκροῖς διαβατῶν γενέσθαι τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθῆναι δὲ τῶν σωμάτων καὶ τὴν Ασφαλιτικὴν λίμνην, εἰς ἣν παμπληθεῖς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ κατεσύρησαν. [438] Πλάκιδος δὲ δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος ὥρμησεν ἐπὶ τὰς πέριξ πολίχνας τε καὶ κώμας, καταλαμβανόμενός τε Ἀβίλα καὶ Ἰουλιάδα καὶ Βησιμῶ τὰς τε μέχρι [τῆς] Ασφαλιτίτιδος πάσας ἐγκαθίστησιν ἐκάστη τοὺς ἐπιτηδείους τῶν αὐτομόλων. [439] ἔπειτα σκάφεισιν ἐπιβήσας τοὺς στρατιώτας αἰρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφεύγοντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Περαιάν προσεχώρησεν ἢ ἐάλω πάντα μέχρι Μαχαιροῦντος.

VIII

(1)[440] Ἐν δὲ τούτῳ τὸ περὶ τὴν Γαλατίαν ἀγγέλλεται κίνημα καὶ Οὐνιδίξ ἄμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἐπιχωρίων ἀφεστῶς Νέρωνος, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγέγραπται. [441] Οὐεσπασιανὸν δ' ἐπήγειρεν εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ πολέμου τὰ ἠγγελέμενα προορώμενον ἤδη τοὺς μέλλοντας ἐμφυλίους πολέμους καὶ τὸν ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, ἐν ᾧ προειρηνεύσας τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐπικουφίσειν ὤρετο τοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν φόβους. [442] ἔως μὲν οὖν ἐπεῖχεν ὁ χειμῶν τὰς ὑπηγμένας διησφαλίζετο κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς, δεκαδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθιστάς, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεις: πολλὰ δὲ ἀνώκιζε καὶ τῶν πεπορημένων. [443] ὑπὸ δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος ἀναλαβὼν τὸ πλεόν τῆς δυνάμεως ἠγάγεν ἀπὸ τῆς Καισαρείας ἐπὶ Ἀντιπατρίδος, ἔνθα δυσὶν ἡμέραις καταστησάμενος τὴν πόλιν τῇ τρίτῃ προῆει πορθῶν καὶ καίων τὰς πέριξ πάσας. [444] καταστρεψάμενος δὲ τὰ περὶ τὴν Θαμνὰ τοπαρχίαν ἐπὶ Λύδδων καὶ Ἰαμνείας ἐχώρει καὶ προκεχειρωμέναις ἑκατέραις ἐγκαταστήσας οἰκήτορας τῶν προσκεχωρηκότων ἱκανοὺς εἰς Ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. [445] καταλαβόμενος δὲ τὰς ἐπὶ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσβολὰς στρατόπεδόν τε τειχίζει καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν πρόεισι μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπὶ τὴν Βεθλεπτηνφῶν τοπαρχίαν. [446] πυρὶ δὲ αὐτὴν τε καὶ τὴν γειτνιώσαν ἀνελὼν καὶ τὰ πέριξ τῆς Ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ἐπικαίροις τόποις ἐπετείχισε: [447] καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας τὰς μεσαιτάτας τῆς Ἰδουμαίας, Βῆταβριν καὶ Καφάρτοβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίου, [448] αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας ἐγκαθίστησιν τῆς οἰκείας δυνάμεως οὐκ ὀλίγην, οἱ κατατρέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὄρεινὴν. [449] αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς Ἀμμαοῦν, ὅθεν διὰ τῆς Σαμαρείτιδος καὶ παρὰ τὴν Νεάν πόλιν καλουμένην, Μαβαρθὰ δ' ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων, καταβάς εἰς Κορέαν δευτέρῳ Δαισίου μηνὸς στρατοπεδεύεται. [450] τῇ δ' ἐξῆς εἰς Ἰεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ἣν αὐτῷ συμμίσει Τροϊανὸς εἰς τῶν ἡγεμόνων τὴν ἐκ τῆς Περαιίας ἄγων δύναμιν ἤδη τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην κεχειρωμένων.

(2)[451] Τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς Ἰεριχοῦς φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν εἰς τὴν ἄντικρυς Ἰεροσολύμων ὄρεινὴν διαπεφεύγει, καταλειφθὲν δὲ οὐκ ὀλίγον διαφθείρεται. [452] τὴν δὲ πόλιν ἔρημον κατειλήφεσαν, ἧτις ἴδρῳ μὲν ἐν πεδίῳ, ψιλὸν δὲ ὑπέρκειται αὐτῇ καὶ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον: [453] κατὰ γὰρ τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς Σκυθοπολιτῶν γῆς ἐκτείνεται, κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν μέχρι τῆς Σοδομιτῶν χώρας καὶ τῶν περάτων τῆς Ασφαλιτίτιδος. ἔστιν δὲ ἀνώμαλόν τε πᾶν καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. [454] ἀντίκειται δὲ τούτῳ τὸ περὶ τὸν Ἰορδάνην ὄρος ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος καὶ τῶν βορείων κλιμάτων, παρατεῖνον δὲ εἰς μεσημβρίαν ἕως Σομόρων, ἥπερ ὀρίζει τὴν Πέτρην τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δ' ἐστὶ καὶ τὸ Σιδηροῦν καλούμενον ὄρος μηκυνόμενον μέχρι τῆς Μωαβίτιδος. [455] ἡ μέση δὲ τῶν δύο ὀρέων χώρα τὸ μέγα πεδῖον καλεῖται, ἀπὸ κώμης Γιναβριν διήκον μέχρι τῆς Ασφαλιτίτιδος. [456] ἔστι δὲ αὐτοῦ μήκος μὲν σταδίων χιλίων διακοσίων, εὖρος δ' εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ μέσον ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται λίμνας τε ἔχει τὴν τε Ασφαλιτίν καὶ τὴν Τιβεριέων φύσιν ἐναντίας: ἡ μὲν γὰρ ἀλμυρῶδης καὶ ἄγονος, ἡ Τιβεριέων δὲ γλυκεῖα καὶ γόνιμος. [457] ἐκφυροῦται δὲ ὥρα θέρους τὸ πεδῖον καὶ δι' ὑπερβολὴν αὐχμοῦ περιέχει νοσώδη τὸν ἀέρα: [458] πᾶν γὰρ ἄνυδρον πλὴν τοῦ Ἰορδάνου, παρὰ

καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις φοινικῶνας εὐθαλεστέρους καὶ πολυφορωτέρους εἶναι συμβέβηκεν, ἦττον δὲ τοὺς πόρρω κεχωρισμένους.

(3)[459] Παρὰ μέντοι τὴν Ἰεριχοῦν ἐστὶ πηγὴ δαψιλῆς τε καὶ πρὸς ἀρδεΐας λιπαρωτάτη παρὰ τὴν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν Ἰησοῦς ὁ Ναυῆ παῖς στρατηγὸς Ἑβραίων πρώτην εἶλε γῆς Χαναανίων δορίκτητον. [460] ταύτην τὴν πηγὴν λόγος ἔχει κατ' ἀρχὰς οὐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρποὺς ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς, καθόλου τε πᾶσιν εἶναι νοσώδη τε καὶ φθαρτικὴν, ἐξημερωθῆναι δὲ καὶ γενέσθαι τὸναντίον ὑγιεινοτάτην τε καὶ γονιμοτάτην ὑπὸ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου: γνώριμος δ' ἦν οὗτος Ἡλία καὶ διάδοχος: [461] ὃς ἐπιξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν Ἰεριχοῦν, περισσὸν δὴ τι φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων αὐτοὺς τε ἀμείβεται καὶ τὴν χώραν αἰωνίῳ χάριτι. [462] προελθὼν γὰρ ἐπὶ τὴν πηγὴν καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ρεῦμα πλήρες ἁλῶν ἀγγεῖον κεράμου, ἔπειτα εἰς οὐρανὸν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν κάπῃ γῆς σπονδὰς μειλικτηρίους χεόμενος, τὴν μὲν ἠτέϊτο μαλάξαι τὸ ρεῦμα καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι, [463] τὸν δὲ ἐγκεράσασθαι τῷ ρεύματι γονιμοτέρους [τε] ἀέρας δοῦναι τε ἅμα καὶ καρπῶν εὐθηνίαν τοῖς ἐπιχωρίοις καὶ τέκνων διαδοχὴν, μὴδ' ἐπιλιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων γεννητικὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δίκαιοι. [464] ταύταις ταῖς εὐχαῖς πολλὰ προσχειροουργήσας ἐξ ἐπιστήμης ἔτρεψε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ παραίτιον ὕδωρ ἔκτοτε εὐτεκνίας καὶ κόρου χορηγὸν κατέστη. [465] τοσαύτην γοῦν ἐν ταῖς ἀρδεΐαις ἔχει δύναμιν ὥς, εἰ καὶ μόνον ἐθάψαιτο τῆς χώρας, νοστιμώτερον εἶναι τῶν μέχρι κόρου χρονοζόντων. [466] παρὸ καὶ τῶν [μὲν] δαψιλεστέρας χρωμένων ἢ ὄνησις ἐστὶν ὀλίγη, τούτου δὲ τοῦ ὀλίγου χορηγία δαψιλῆς. [467] ἀρδεὶ γοῦν πλέονα τῶν ἄλλων ἀπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἔπεισιν ἑβδομήκοντα σταδίων μῆκος εὖρος δ' εἴκοσιν, ἐκτρέφει δ' ἐν αὐτῷ παραδείσους καλλίστους τε καὶ πυκνοτάτους. [468] τῶν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων γένη πολλὰ ταῖς γεύσεσι καὶ ταῖς παρηγορίαις διάφορα: τούτων οἱ πιότεροι πατούμενοι καὶ μέλι δαψιλῆς ἀνιασίν οὐ πολλῶ τοῦ λοιποῦ χεῖρον. [469] καὶ μελιττοτρόφος δὲ ἡ χώρα: φέρει δὲ καὶ ὀποβάλαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῶν τῆδε καρπῶν, κύπρον τε καὶ μυροβάλανον, ὥς οὐκ ἂν ἀμαρτεῖν τινα εἰπόντα θεῖον εἶναι τὸ χωρίον, ἐν ᾧ δαψιλῆ τὰ σπανιώτατα καὶ κάλλιστα γεννᾶται. [470] τῶν μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῷ καρπῶν ἔνεκεν οὐκ ἂν ῥαδίως τι παραβληθεῖ κλίμα τῆς οἰκουμένης: οὕτως τὸ καταβληθὲν πολὺχουν ἀναδίδωσιν. [471] αἰτίον μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τῶν ἀέρων καὶ τὸ τῶν ὑδάτων εὐτονον, τῶν μὲν προκαλουμένων τὰ φυόμενα καὶ διαχεόντων, τῆς δὲ ἰκμάδος ῥιζούσης ἕκαστον ἰσχυρῶς καὶ χορηγούσης τὴν ἐν θέρει δύναμιν: περικαῆς δὲ ἐστὶν οὕτως τὸ χωρίον, ὥς μὴδένα ῥαδίως προιέναι. [472] τὸ δὲ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς ἀντλούμενον, ἔπειτα ἐξαιθριασθὲν γίνεται ψυχρότατον καὶ τὴν ἐναντίαν πρὸς τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει, χειμῶνος δὲ ἀνάπαλιν χλιαίνεται καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται προσηνέστατον. [473] ἔστι δὲ καὶ τὸ περιέχον οὕτως εὐκρατον, ὥς λινοῦν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους νιφομένης τῆς ἄλλης Ἰουδαίας. [474] ἀπέχει δὲ ἀπὸ Ἰεροσολύμων μὲν σταδίου ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ Ἰορδάνου ἐξήκοντα, καὶ τὸ μὲν μέχρι Ἰεροσολύμων αὐτῆς ἔρημον καὶ πετρῶδες, τὸ δὲ μέχρι τοῦ Ἰορδάνου καὶ τῆς Ασφαλτίτιδος χθαμαλότερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. [475] ἀλλὰ γὰρ τὰ μὲν περὶ Ἰεριχοῦν εὐδαιμονεστάτην οὖσαν ἀποχρώντως δεδήλωται.

(4)[476] Ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι καὶ τὴν φύσιν τῆς Ασφαλτίτιδος λίμνης, ἣτις ἐστὶ μὲν, ὥς ἔφην, πικρὰ καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότητος καὶ τὰ βαρύτερα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρει, καταδύναται δ' εἰς τὸν βυθὸν οὐδὲ ἐπιτηδεύσαντα ῥάδιον. [477] ἀφικόμενος γοῦν κατ' ἰστορίαν ἐπ' αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς ἐκέλευσε τινὰς τῶν νεῖν οὐκ ἐπισταμένων δεθέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῆναι κατὰ τοῦ βυθοῦ, καὶ συνέβη πάντας ἐπινῆσθαι καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω βιαζομένους. [478] ἔστι δ' ἐπὶ τούτῳ καὶ ἡ τῆς χροῆς μεταβολὴ θαυμάσιος: τρεῖς γὰρ ἐκάστης ἡμέρας τὴν ἐπιφάνειαν ἀλλάσσεται καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἀνταυγεῖ ποικίλως. [479] τῆς μὲντοι ἀσφάλτου κατὰ πολλὰ μέρη βώλους μελαΐνας ἀναδίδωσιν: αἱ δ' ἐπινῆχονται τό τε σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος ταύροις ἀκεφάλοις παραπλήσια. [480] προσελαύνοντες δὲ οἱ τῆς λίμνης ἐργάται καὶ δρασσόμενοι τοῦ συνεστῶτος ἔλκουσιν εἰς τὰ σκάφη, πληρῶσασιν δὲ ἀποκόπτειν οὐ ῥάδιον, ἀλλὰ δι' εὐτονίαν προσήρηται τῷ μηρύματι τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμηνίῳ γυναικῶν αἵματι καὶ οὖρῳ διαλύσωσιν αὐτήν, οἷς μόνοις εἶκει. [481] καὶ χρήσιμος δὲ οὐ μόνον εἰς ἀρμονίας νεῶν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄκεσιν σωματῶν: εἰς πολλὰ γοῦν τῶν φαρμάκων παραμίσγεται. [482] ταύτης τῆς λίμνης μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, καθὸ δὴ μέχρι Ζοάρων τῆς Ἀραβίας ἐκτείνεται, εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. [483] γειννιά δ' ἡ Σοδομίτις αὐτῆ, πάλαι μὲν εὐδαίμων γῆ καρπῶν τε ἔνεκεν καὶ τῆς κατὰ πόλιν περιουσίας, νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα. [484] φασὶ δὲ ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς καταφλεγῆναι: ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θεοῦ πυρός, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς, ἔτι δὲ κἂν τοῖς καρποῖς σποδιὰν ἀναγεννωμένην, οἱ χροῖαν

μὲν ἔχουσι τῶν ἐδωδίων ὁμοίαν, δρεψαμένων δὲ χερσὶν εἰς καπνὸν διαλύονται καὶ τέφραν. [485] τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν Σοδομίτιν μυθεύμενα τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

IX

(1)[486] Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς πανταχόθεν περιτειχίζων τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔν τε τῇ Ἱερικοῖ καὶ ἐν Ἀδίδοις ἐγείρει στρατόπεδα καὶ φρουρὰς ἀμφοτέραις ἐγκαθίστησιν ἕκ τε τοῦ Ῥωμαικοῦ καὶ συμμαχικοῦ συντάγματος. [487] πέμπει δὲ καὶ εἰς Γέρασα Λούκιον Ἄννιον παραδοὺς μοῖραν ἰππέων καὶ συχνοὺς πεζοῦς. [488] ὁ μὲν οὖν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν ἐλὼν ἀποκτείνει μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ διαφυγεῖν ἔφθασαν, γενεὰς δὲ ἠχμαλωτίσατο καὶ τὰς κτήσεις διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐπέτρεψεν: ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐμπρήσας ἐπὶ τὰς πέριξ κώμας ἐχώρει. [489] φυγαὶ δ' ἦσαν τῶν δυνατῶν καὶ φθοραὶ τῶν ἀσθενεστέρων, τὸ καταλειφθὲν δὲ πᾶν ἐνεπίμπρατο. [490] καὶ διελιφότος τοῦ πολέμου τὴν τε ὄρεινὴν ὄλην καὶ τὴν πεδιάδα πάσας οἱ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφήρητο: τοὺς μὲν γε αὐτομολεῖν προαιρουμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσοντο, τοὺς δὲ οὐπω τὰ Ῥωμαίων φρονούντας εἶργεν ἢ στρατιὰ πανταχόθεν τὴν πόλιν περιέχουσα.

(2)[491] Οὐεσπασιανῶ δ' εἰς Καισάρειαν ἐπιστρέψαντι καὶ παρασκευαζομένῳ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτῶν τῶν Ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν ἀγγέλλεται Νέρων ἀνηρημένος, τρία καὶ δέκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτώ. [492] περὶ οὗ λέγειν ὅν τρόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισεν πιστεύσας τὰ πράγματα τοῖς πονηροτάτοις, Νυμφιδίῳ καὶ Τιγελλίνῳ, [493] τοῖς τε ἀναξίοις τῶν ἐξελευθέρων, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ἐπιβουλευθεὶς κατελείφθη μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀπάντων, διαδράς δὲ σὺν τέτρασι τῶν πιστῶν ἀπελευθέρων ἐν τοῖς προαστείοις ἑαυτὸν ἀνεῖλεν, καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν μετ' οὐ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν, [494] τὸν τε κατὰ τὴν Γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, καὶ πῶς Γάλβας ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς Ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς Ἰσπανίας, καὶ ὡς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αἰτιαθεὶς ἐπὶ ταπεινοφροσύνη ἐδολοφονήθη κατὰ μέσην τὴν Ῥωμαίων ἀγορὰν ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ Ὅθων: [495] τὴν τε τούτου στρατείαν ἐπὶ τοὺς Οὐιτελλίου στρατηγούς καὶ κατάλυσιν, ἔπειτα τοὺς κατὰ Οὐιτέλλιον ταράχους καὶ τὴν περὶ τὸ Καπετώλιον συμβολήν, ὅπως τε Ἀντώνιος Πιρῖμος καὶ Μουκιανὸς διαφθείραντες Οὐιτέλλιον καὶ τὰ Γερμανικὰ τάγματα κατέστειλαν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. [496] πάντα ταῦτα διεξιέναι μὲν ἐπ' ἀκριβὲς παρητησάμην, ἐπειδὴ δι' ὄχλου πᾶσιν ἔστιν καὶ πολλοῖς Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων ἀναγέγραπται, συναφείας δὲ ἔνεκεν τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ μὴ διηρηθῆσθαι τὴν ἱστορίαν κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπισημαίνομαι.

[497] Οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον ἀνεβάλλετο τὴν τῶν Ἱεροσολύμων στρατείαν, καρδοκῶν πρὸς τίνα ῥέψει τὸ κρατεῖν μετὰ Νέρωνα: [498] αὐθις δὲ Γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν ἐπιστεῖλαι τι περὶ τοῦ πολέμου κἀκεῖνον, οὐκ ἐπεχείρει, πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν Τίτον ἀσπασόμενόν τε καὶ ληψόμενον τὰς περὶ Ἰουδαίων ἐντολάς. διὰ δὲ τὰς αὐτὰς αἰτίας ἅμα Τίτῳ καὶ Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς πρὸς Γάλβαν ἔπλει. [499] καὶ διὰ τῆς Ἀχαΐας, χεიმῶνος γὰρ ἦν ὥρα, μακρὰς ναυσὶ περιπλεόντων φθάνει Γάλβας ἀναιρεθεὶς μετὰ μῆνας ἑπτὰ καὶ ἴσας ἡμέρας: ἐξ οὗ καὶ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν Ὅθων ἀντιποιοῦμενος τῶν πραγμάτων. [500] ὁ μὲν οὖν Ἀγρίππας εἰς τὴν Ῥώμην ἀφικέσθαι διέγνω μὴδὲν ὀρρωδῆσας πρὸς τὴν μεταβολήν: [501] Τίτος δὲ κατὰ δαιμόνιον ὀρμὴν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Συρίαν ἀνέπλει καὶ κατὰ τάχος εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν πατέρα. [502] καὶ οἱ μὲν μετέωροι περὶ τῶν ὄλων ὄντες ὡς ἂν σαλευομένης τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὑπερεώρων τὴν ἐπὶ Ἰουδαίους στρατείαν, καὶ διὰ τὸν περὶ τῆς πατρίδος φόβον τὴν ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ὀρμὴν ἄωρον ἐνόμιζον.

(3)[503] Ἐπανίσταται δὲ ἄλλος τοῖς Ἱεροσολύμοις πόλεμος. υἱὸς ἦν Γιώρα Σίμων τις, Γερασηνὸς τὸ γένος, νεανίας πανουργία μὲν ἠττώμενος Ἰωάννου τοῦ προκατέχοντος ἤδη τὴν πόλιν, ἀλκῇ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ διαφέρων, [504] δι' ἣν καὶ ὑπὸ Ἀνάου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας Ἀκραβετηνῆς πρὸς τοὺς κατελιφότας τὴν Μασάδαν ληστὰς παραγίνεται. [505] τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἦν αὐτοῖς δι' ὑποψίας: εἰς τὸ κατωτέρω γοῦν φρουρίον ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξίν, ἃς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες: [506] αὐθις δὲ διὰ συγγένειαν ἠθῶν καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπροενόμει γοῦν αὐτοῖς ἐξιών καὶ συνεπόρθει τὰ περὶ τὴν Μασάδαν. [507] οὐ μὴν ἐπὶ τὰ μείζω παρακαλῶν ἔπεισεν: οἱ μὲν γὰρ ἐν ἔθει ὄντες τῷ φρουρίῳ, [508] καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μακρὰν ἐδεδοίκεσαν, ὁ δὲ τυραννιῶν καὶ μεγάλων ἐφιέμενος ἐπειδὴ καὶ τὴν Ἀνάου τελευτὴν ἠκουσεν, εἰς τὴν ὄρεινὴν ἀφίσταται, καὶ προκηρύξας δούλοις μὲν ἐλευθερίαν, γέρας δὲ ἐλευθέροις τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροισεν.

(4)[509] Ὡς δ' ἦν αὐτῷ καρτερόν ἤδη τὸ σύνταγμα, τὰς ἀνὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέτρεχεν, αἰεὶ δὲ προσγινομένων πλειόνων ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. [510] κάπειδι πόλεσιν ἤδη φοβερός ἦν, πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν εὐροίαν τῶν κατορθωμάτων ἐφθείροντο δυνατοί, καὶ οὐκέτι ἦν δούλων μόνων οὐδὲ ληστῶν στρατός, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων ὡς πρὸς βασιλέα πειθαρχεῖν. [511] κατέτρεχε δὲ τὴν τε Ἀκραβητηνὴν τοπαρχίαν καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης Ἰδουμαίας: κατὰ γὰρ κώμην τινὰ καλουμένην Ἄιν τεῖχος κατασκεύασας ὥσπερ φρουρίῳ πρὸς ἀσφάλειαν ἐχρήτο, [512] κατὰ δὲ τὴν φάραγγα προσαγορευομένην Φερεται πολλὰ μὲν ἀνευρύνας σπήλαια, πολλὰ δ' εὐρῶν ἔτοιμα ταμιεῖοις ἐχρήτο θησαυρῶν καὶ τῆς λείας ἐκδοχεῖοις. [513] ἀνέτιθει δὲ καὶ τοὺς ἀρπαζομένους εἰς αὐτὰ καρπούς, οἳ τε πολλοὶ τῶν λόχων δίαιταν εἶχον ἐν ἐκείνοις: δῆλος δ' ἦν τὸ τε σύνταγμα προγυμνάζων καὶ τὰς παρασκευὰς κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων.

(5)[514] Ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δέισαντες αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν τρεφόμενον ἐξίασι μετὰ τῶν ὀπλῶν οἱ πλείους: ὑπαντιάζει δὲ Σίμων, καὶ παραταξάμενος συχνοὺς μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, συνελάνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. [515] οὐπω δὲ θαρρῶν τῇ δυνάμει τοῦ μὲν τοῖς τεύχεσιν προσβάλλειν ἀπετράπη, χειρώσασθαι δὲ πρότερον τὴν Ἰδουμαίαν ἐπεβάλετο: καὶ δὴ δισμυρίους ἔχων ὀπλίτας ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς ὄρους αὐτῆς. [516] οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς Ἰδουμαίας κατὰ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον περὶ πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τοὺς δὲ πολλοὺς ἐάσαντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα διὰ τὰς τῶν ἐν Μασάδα σικαρίων καταδρομάς, ἐδέχοντο τὸν Σίμωνα πρὸς τοῖς ὄροις. [517] ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, οὔτε νενικηκὼς οὔτε νενικημένος διεκρίθη, καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν Ναῖν, οἱ δὲ Ἰδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἴκου. [518] καὶ μετ' οὐ πολὺ Σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὤρμητο, στρατοπεδευσάμενος δὲ κατὰ τινὰ κώμην, Θεκουὲ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν Ἡρωδεῖῳ φρουρούς, ὅπερ ἦν πλησίον, Ἐλεάζαρόν τινὰ τῶν ἐταίρων ἔπεμψε πείσοντα παραδοῦναι τὸ ἔρμα. [519] τοῦτον οἱ φύλακες προθύμως ἐδέξαντο τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ἣν ἦκοι, φθεγγάμενον δὲ περὶ παραδόσεως ἐδίωκον σπασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυγῆς τόπον οὐκ ἔχων ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ τεύχους ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑποκειμένην φάραγγα. [520] καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ, τοῖς δ' Ἰδουμαίοις ἤδη κατορθωδοῦσι τὴν ἰσχὺν τοῦ Σίμωνος ἔδοξε πρὸ τοῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιάν τῶν πολεμίων.

(6)[521] Εἰς τοῦτο δὲ ὑπρέτην αὐτὸν ἐτοίμως ἐπεδίδου Ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυμούμενος. [522] ὀρμήσας γοῦν ἀπὸ τῆς Ἀλούρου, κατὰ γὰρ ταύτην συνήθροιστο τὴν κώμην τότε τῶν Ἰδουμαίων τὸ στράτευμα, [523] παραγίνεται πρὸς Σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτῷ παραδώσειν συντίθεται τὴν αὐτοῦ πατρίδα, λαβὼν ὄρκους ὡς αἰεὶ τίμιος ὢν διατελέσει, συνεργήσειν δὲ ὑπέσχετο καὶ περὶ τῆς ὅλης Ἰδουμαίας. [524] ἐφ' οἷς ἐστιαθεὶς φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ Σίμωνος καὶ λαμπραῖς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν, ἐπειδήπερ εἰς τοὺς σφετέρους ὑπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶτον πολλαπλασίονα τὴν στρατιάν ἐψεύδετο τοῦ Σίμωνος, [525] ἔπειτα δεξιούμενος τοὺς τε ἡγεμόνας καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν τὸ πλῆθος ἐνήγεν ὥστε δέξασθαι τὸν Σίμωνα καὶ παραδοῦναι δίχα μάχης αὐτῷ τὴν τῶν ὄλων ἀρχήν. [526] ἅμα δὲ ταῦτα διαπραττόμενος καὶ Σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκάλει σκεδάσειν ὑπισχνούμενος τοὺς Ἰδουμαίους: ὁ δὴ παρέσχεν. [527] ὡς γὰρ ἦν ἤδη πλησίον ἢ στρατιά, πρῶτος ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον μετὰ τῶν συνδιεφθαρμένων ἐφευγε. [528] πτοία δ' ἐμπίπτει παντὶ τῷ πλήθει, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν λυθέντες ἐκ τῆς τάξεως ἀνεχώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια.

(7)[529] Σίμων δὲ παρὰ δόξαν εἰς τὴν Ἰδουμαίαν εἰσῆλασεν ἀναιμωτὶ καὶ προσβαλὼν ἀδοκῆτως πρώτην αἰρεῖ τὴν πολίχνην Χεβρών, ἐν ἣ πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμπολυν δὲ διήρπασε καρπὸν. [530] ὡς δὲ φασιν οἱ ἐπιχώριοι τὴν Χεβρών οὐ μόνον τῶν τῆδε πόλεων ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Μέμφεως ἀρχαιότεραν: δισχίλια γοῦν αὐτῇ καὶ τριακόσια ἔτη συναριθμεῖται. [531] μυθεύουσι δὲ αὐτὴν καὶ οἰκητήριον Ἀβράμου τοῦ Ἰουδαίων προγόνου γεγονέναι μετὰ τὴν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τοὺς τε παῖδας αὐτοῦ λέγουσι καταβῆναι εἰς Αἴγυπτον ἐνθεν: [532] ὢν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι νῦν ἐν τῆδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται πάνυ καλῆς μαρμαροῦ καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. [533] δείκνυται δ' ἀπὸ σταδίων ἕξ τοῦ ἄστεος τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ τῆς κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν. [534] ἐνθεν ὁ Σίμων ἐχώρει διὰ πάσης τῆς Ἰδουμαίας, οὐ μόνον κώμας καὶ πόλεις πορθῶν, λυμαινόμενος δὲ καὶ τὴν χώραν: δίχα γὰρ τῶν ὀπλιτῶν τέσσαρες αὐτῷ συνείποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τῶν ἐπιτηδείων ἐξαρκούντων πρὸς τὸ πλῆθος. [535] προσῆν δὲ ταῖς χρεῖαις ὠμότης τε αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸ γένος ὀργή, δι' ἃ μᾶλλον ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τὴν Ἰδουμαίαν. [536] καθάπερ δὲ ὑπὸ τῶν ἀκριδῶν κατόπιν ὕλην ἔστιν ἰδεῖν ἐψιλωμένην πᾶσαν, οὕτω τὸ κατὰ νότου τῆς Σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία κατελείπετο: [537] καὶ τὰ μὲν ἐμπιπρῶντες τὰ δὲ κατασκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ πεφυκὸς ἀνὰ τὴν χώραν ἢ

συμπατοῦντες ἠφάνιζον ἢ νεμόμενοι καὶ τὴν ἐνεργὸν ὑπὸ τῆς πορείας σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, καθόλου τε εἶπειν, οὐδὲ σημειῖον τι κατελείπετο τοῖς πορθομένοις τοῦ γεγονέναι.

(8)[538] Ταῦτα πάλιν τοὺς ζηλωτὰς ἐπήγειρεν, καὶ φανερώς μὲν ἀντιπαρατάξασθαι κατέδεισαν, προλοχίσαντες δ' ἐν ταῖς παρόδοις ἀρπάξουσι τοῦ Σίμωνος τὴν γυναῖκα καὶ τῆς περὶ αὐτὴν θεραπείας συχνοῦς. [539] ἔπειτα ὡς αὐτὸν αἰχμαλωτισάμενοι τὸν Σίμονα γεγηθότες εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεψαν καὶ ὅσον οὐδέπω προσεδόκων καταθέμενον τὰ ὄπλα περὶ τῆς γυναικὸς ἵκετεύουσιν. [540] τὸν δὲ οὐκ ἔλεος εἰσηλθεν ἀλλ' ὀργὴ περὶ τῆς ἠρπασμένης, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τῶν Ἱεροσολύμων ἐλθὼν καθάπερ τὰ τρωθέντα τῶν θηρίων, ἐπειδὴ τοὺς τρώσαντας οὐ κατέλαβεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν ἠφίει. [541] ὅσοι γοῦν λαχανείας ἔνεκεν ἢ φρυγανισμοῦ προεληλύθησαν ἔξω πυλῶν ἀνόπλους καὶ γέροντας συλλαμβάνων ἠκίετο καὶ διέφθειρεν, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως μονονουχὶ καὶ νεκρῶν γευόμενος τῶν σωμάτων. [542] πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπήσας εἰσέπεμπε καταπλήξασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἅμα καὶ διαστήσαι τὸν δῆμον ἐπιχειρῶν πρὸς τοὺς αἰτίους. [543] ἐντέταλτο δ' αὐτοῖς λέγειν, ὅτι Σίμων θεὸν ὀμνυσι τὸν πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θάττον ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος τοιαῦτα διαθήσειν πάντας τοὺς κατὰ τὴν πόλιν, μηδεμιᾶς φεισάμενος ἡλικίας μηδὲ ἀπὸ τῶν ἀναιτίων διακρίνας τοὺς αἰτίους. [544] τούτοις οὐ μόνον ὁ δῆμος ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα: καὶ τότε μὲν ἐκμειλιχθεὶς ὀλίγον ἀνεπαύσατο τοῦ συνεχοῦς φόνου.

(9)[545] Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν στάσις ἦν καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἰταλίας. [546] ἀνήρητο μὲν γὰρ κατὰ μέσσην τὴν Ῥωμαίων ἀγορὰν Γάλβας, ἀποδεδειγμένος δὲ αὐτοκράτωρ Ὅθων ἐπολέμει Οὐιτελλίῳ βασιλειῶντι: τοῦτον γὰρ ἤρητο τὰ κατὰ Γερμανίαν τάγματα. [547] καὶ γενομένης συμβολῆς κατὰ Φρηγδίακον τῆς Γαλατίας πρὸς τε Οὐάλεντα καὶ Καικίνναν τοὺς Οὐιτελλίου στρατηγούς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ περιῆν Ὅθων, τῇ δὲ δευτέρᾳ τὸ Οὐιτελλίου στρατιωτικόν: [548] καὶ πολλοῦ φόνου γενομένου διεχρήσατο μὲν Ὅθων αὐτὸν ἐν Βριξέλλῳ τὴν ἤτταν πυθόμενος ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς μῆνας κρατήσας τῶν πραγμάτων, [549] προσεχώρησε δὲ τοῖς Οὐιτελλίου στρατηγοῖς ἢ στρατιά, καὶ κατέβαινε αὐτὸς εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τῆς δυνάμεως. [550] ἐν δὲ τούτῳ καὶ Οὐεσπασιανὸς ἀναστὰς ἐκ τῆς Καισαρείας πέμπτη Δαισίου μηνὸς ὥρμησεν ἐπὶ τὰ μηδέπω κατεστραμμένα τῶν τῆς Ἰουδαίας χωρίων. [551] ἀναβάς δὲ εἰς τὴν ὀρεινὴν αἰρεῖ δύο τοπαρχίας, τὴν τε Γοφνιτικὴν καὶ τὴν Ἀκραβητηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς Βῆθηγά τε καὶ Ἐφραὶμ πολίχνια, οἷς φρουροὺς ἐγκαταστήσας μέχρι Ἱεροσολύμων ἰππάζετο: φθορὰ δ' ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων καὶ συχνοῦς ἠχμαλωτίζετο. [552] Κερεάλιος δὲ αὐτῷ τῶν ἡγεμόνων μοῖραν ἰππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν τὴν ἄνω καλουμένην Ἰδουμαίαν ἐπόρθει, καὶ Κάφεθρα μὲν ψευδοπολίχνιον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμίπηρσιν, ἑτέραν δὲ καλουμένην Χαραβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει. [553] πᾶν δ' ἦν ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος, καὶ τριψέσθαι προσδοκῶντι πλείω χρόνον αἰφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας καὶ μεθ' ἵκετηριῶν προελθόντες ἑαυτοὺς παρέδοσαν. [554] Κερεάλιος δὲ τούτους παρασησάμενος ἐπὶ Χεβρῶν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει: κείται δ', ὡς ἔφην, αὕτη κατὰ τὴν ὀρεινὴν οὐ πόρρω Ἱεροσολύμων: βιασάμενος δὲ τὰς εἰσόδους τὸ μὲν ἐγκαταληφθὲν πληθὸς ἠβηδὸν ἀναιρεῖ, τὸ δ' ἄστὺ καταπίμπρησι. [555] καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων πλην Ἡρωδείου καὶ Μασάδας καὶ Μαχαιροῦντος, ταῦτα δ' ὑπὸ τῶν ληστῶν κατείληπτο, σκοπὸς ἤδη τὰ Ἱεροσόλυμα προούκειτο Ῥωμαίοις.

(10)[556] Ὁ δὲ Σίμων ὡς ἐρρύσατο παρὰ τῶν ζηλωτῶν τὴν γυναῖκα, πάλιν ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς Ἰδουμαίας ὑπέστρεψεν, καὶ περιελαύνων πανταχόθεν τὸ ἔθνος εἰς Ἱεροσόλυμα τοὺς πολλοὺς φεύγειν συνηνάγκασεν. [557] εἶπετο δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ κυκλωσάμενος αὐθὶς τὸ τεῖχος ὄντινα λάβοι τῶν προιόντων κατὰ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. [558] ἦν δὲ τῷ δήμῳ Σίμων μὲν ἔξωθεν Ῥωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δ' ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι, κὰν τούτοις ἐπινοίᾳ κακῶν καὶ τόλμῃ τὸ σύνταγμα τῶν Γαλιλαίων διέφευγεν: [559] τὸν τε γὰρ Ἰωάννην παρήγαγον εἰς ἰσχὺν οὗτοι, κάκεινος αὐτοὺς ἐξ ἧς περιεποιήσατο δυναστείας ἡμίβετο πάντα ἐπιτρέπων δρᾶν ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. [560] πόθοι δ' ἦσαν ἀρπαγῆς ἀπλήρωτοι καὶ τῶν πλουσίων οἴκων ἔρευνα φόνος τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, [561] μεθ' αἵματός τε τὰ συληθέντα κατέπινον καὶ μετ' ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας συνθετιζόμενοι καὶ γυναικειᾶς ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλούμενοι δὲ μύροις καὶ πρὸς εὐπρέπειαν ὑπογράφοντες ὀφθαλμούς. [562] οὐ μόνον δὲ κόσμον, ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμμοῦντο καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας ἀθεμίτους. ἐπενόησαν ἔρωτας: ἐνηλινδοῦντο δ' ὡς πορνείῳ τῇ πόλει καὶ πᾶσαν ἀκαθάρτοις ἐμίαναν ἔργοις. [563] γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις ἐφόνων ταῖς δεξιαῖς θρυπτόμενοί τε τοῖς βαδίσμασιν ἐπιόντες ἐξαπίνης ἐγίνοντο πολεμισταὶ τὰ τε ξίφη προφέροντες ἀπὸ τῶν βεβαμμένων χλανιδίων τὸν προστυχόντα διήλαυον. [564] τοὺς

ἀποδιδράσκοντας δὲ Ἰωάννην Σίμων φονικώτερον ἐξεδέχετο, καὶ διαφυγῶν τις τὸν ἐντὸς τείχους τύραννον ὑπὸ τοῦ πρὸ πυλῶν διεφθείρετο. [565] πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν πρὸς Ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκέκοπτο.

(11)[566] Διεστασιάζετο δὲ πρὸς τὸν Ἰωάννην ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον [ἦν] Ἰδουμαίων ἐν αὐτῇ χωρισθὲν ἐπεχειρεῖ τῷ τυράννῳ φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ μίσει τῆς ὀμότητος. [567] συμβαλόντες δὲ ἀναιροῦσί τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν καὶ συναλύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν κατασκευασθεῖσαν ὑπὸ Γραπτῆς: [568] συγγενῆς δὲ ἦν αὐτῇ τοῦ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλέως Ἰζᾶ: συνεισπίπτουσι δὲ οἱ Ἰδουμαῖοι, κάκειθεν εἰς τὸ ἱερόν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς ἐφ' ἀρπαγὴν ἐτράποντο τῶν Ἰωάννου χρημάτων: [569] κατὰ γὰρ τὴν προειρημένην αὐλὴν αὐτὸς τε † ὦν ἐκεῖ καὶ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. [570] ἐν δὲ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν εἰς τὸ ἱερόν πρὸς τοὺς διαπεφευγότας ἠθροίσθη, καὶ κατάγειν αὐτοὺς παρεσκευάσατο Ἰωάννης ἐπὶ τε τὸν δῆμον καὶ τοὺς Ἰδουμαίους. [571] τοῖς δὲ οὐχ οὕτω τὴν ἔφοδον αὐτῶν καταδεισάσαι παρέστη μαχιμωτέροις οὖσιν ὡς τὴν ἀπόνειαν, μὴ νύκτωρ ἐκ τοῦ ἱεροῦ παρεισδύντες αὐτούς τε διαφθείρωσι καὶ τὸ ἄστυ καταπιμπρῶσι. [572] συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων ἐβουλευόντο, τίνα χρῆ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ἐπίθεσιν. [573] θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον: ἵνα γοῦν καταλύσωσιν Ἰωάννην, ἔκριναν δέχεσθαι Σίμωνα καὶ μετὰ ἱκετηριῶν δευτέρον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. [574] ἐπεραίνετο δ' ἡ βουλή, καὶ τὸν ἀρχιερέα Μαθθίαν πέμψαντες ἐδέοντο Σίμωνι εἰσελθεῖν ὃν πολλὰ ἔδεισαν: συμπαρεκάλουν δὲ οἱ ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες πόθῳ τῶν οἴκων καὶ τῶν κτημάτων. [575] ὁ δ' αὐτοῖς ὑπερηφάνως κατανέυσας τὸ δεσπότην εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῶν ζηλωτῶν τὴν πόλιν σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ κηδεμῶν εὐφημούμενος, [576] παρελθὼν δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἐσκόπει τὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ δυναστείας καὶ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἤττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο.

(12)[577] Σίμων μὲν οὕτως ἐνιαυτῷ τρίτῳ τοῦ πολέμου Ξανθικῷ μηνὶ Ἱεροσολύμων ἐγκρατῆς γίνεται: Ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος εἰργόμενοι τῶν ἐξόδων τοῦ ἱεροῦ καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, παραχρῆμα γὰρ τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸν Σίμωνα διήρπασαν, ἐν ἀπόρῳ τὴν σωτηρίαν εἶχον. [578] προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ Σίμων τοῦ δήμου βοηθοῦντος, κάκεινοι καταστάντες ἐπὶ τῶν στοῶν καὶ τῶν ἐπάλξεων ἠμύνοντο τὰς προσβολὰς. [579] συχνοὶ δ' ἐπιπτον τῶν περὶ Σίμωνα καὶ πολλοὶ τραυματῆται κατεφέροντο: ῥαδίως γὰρ ἐξ ὑπερδεξίου τὰς βολὰς οἱ ζηλωταὶ καὶ οὐκ ἀστόχους ἐποιοῦντο. [580] πλεονεκτοῦντες δὲ τῷ τόπῳ καὶ πύργους ἔτι προσκατεσκεύασαν τέσσαρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῦντο τὰς ἀφέσεις, τὸν μὲν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν καὶ βόρειον γωνίαν, [581] τὸν δὲ τοῦ ξυστοῦ καθύπερθεν, τὸν δὲ τρίτον κατὰ γωνίαν ἄλλην ἀντικρὺ τῆς κάτω πόλεως: [582] ὁ δὲ λοιπὸς ὑπὲρ τὴν κορυφὴν κατεσκεύαστο τῶν παστοφοριῶν, ἔνθα τῶν ἱερέων εἰς ἐξ ἔθους ἰστάμενος ἐκάστην ἑβδομάδα εἰσιοῦσαν προεσήμαινε σάλπιγγι δειλῆς καὶ τελεσθεῖσαν αὐθις περὶ ἑσπέραν, ὅτε μὲν ἀνέργειαν τῷ λαῷ καταγγέλλων, ὅτε δ' ἔργων ἔχουσαι. [583] διέστησαν δ' ἐπὶ τῶν πύργων ὄξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλους μηχανὰς τούς τε τοξότας καὶ σφενδονήτας. [584] ἔνθα δὴ τὰς μὲν προσβολὰς ὀκνηροτέρας ἐποιεῖτο ὁ Σίμων μαλακιζομένων αὐτῷ τῶν πλειόνων, ἀντείχε δ' ὁμως περιουσία δυνάμεως: τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα πολλοὺς τῶν μαχομένων ἀνήρει.

X

(1)[585] Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν περιέσχε καὶ τὴν Ῥώμην πάθη χαλεπά. [586] παρῆν μὲν γὰρ ἀπὸ Γερμανίας Οὐιτέλλιος ἄμα τῷ στρατιωτικῷ πολὺ πλῆθος ἐπισυρόμενος ἕτερον, μὴ χωρούμενος δὲ τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τοὺς στρατιώτας περιβόλοις ὄλην ἐποίησατο τὴν Ῥώμην στρατόπεδον καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὀπλιτῶν ἐπλήρωσεν. [587] οἱ δὲ ἀήθεσιν ὀφθαλμοῖς τὸν Ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι καὶ περιλαμφθέντες πάντοθεν ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ τὰς ἐπιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὥστε μὴ ἐφ' ἀρπαγὰς τρέπεσθαι τε καὶ τοὺς ἐμποδῶν γινομένους ἀναιρεῖν. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν τούτοις ἦν.

(2)[588] Οὐεσπασιανὸς δὲ ὡς τὰ πλησίον Ἱεροσολύμων καταστρεψάμενος ὑπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὴν Ῥώμην ταραχὰς καὶ Οὐιτέλλιον αὐτοκράτορα. [589] τοῦτο αὐτὸν καίπερ ἄρχεσθαι καθάπερ ἄρχειν καλῶς ἐπιστάμενον εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγεν, καὶ τὸν μὲν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας ἠδόξει δεσπότην, [590] περιαλήσας δὲ τῷ πάθει καρτερεῖν τὴν βάσανον οὐχ οἴος τε ἦν καὶ τῆς πατριδος πορθουμένης ἐτέροις προσευσχολεῖν πολέμοις. [591] ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἠπειγεν ἐπὶ τὴν ἄμυναν, τοσοῦτον εἰργεν ἔννοια τοῦ διαστήματος: πολλὰ γὰρ φθάσαι πανουργήσασαν τὴν τύχην

πρὶν αὐτὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν περαιωθῆναι καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρα πλέοντα: σφαδάζουσιν ἤδη κατεῖχεν τὴν ὄργην.

(3)[592] Συνιόντες δὲ οἱ τε ἡγεμόνες καὶ στρατιῶται καθ' ἑταιρίαν φανερώς ἤδη μεταβολὴν ἐβουλεύοντο καὶ διαγανακτοῦντες ἐβῶν, ὡς οἱ μὲν ἐπὶ τῆς Ῥώμης στρατιῶται τρυφῶντες καὶ μηδ' ἀκούειν πολέμου φήμην ὑπομένοντες διαχειροτονοῦσιν οἷς βούλονται τὴν ἡγεμονίαν καὶ πρὸς ἐλπίδα λημμάτων ἀποδεικνύουσιν αὐτοκράτορας, [593] αὐτοὶ δὲ διὰ τοσούτων κεχωρηκότες πόνων καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν ἐτέροις χαρίζονται τὴν ἐξουσίαν καὶ ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' αὐτοῖς ἔχοντες. [594] ᾧ τίνα δικαιότεραν ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς εὐνοίας ἀποδώσειν ἀμοιβήν, εἰ τὴν νῦν καταπροοῖντο; τοσούτῳ δ' εἶναι Οὐεσπασιανὸν ἡγεμονεύειν Οὐιτελλίου δικαιότερον, ὅσω καὶ αὐτοὺς τῶν ἐκεῖνον ἀποδείξαντων: [595] οὐ γὰρ δὴ μικροτέρους τῶν ἀπὸ Γερμανίας διενηνοχένοι πολέμους οὐδὲ τῶν ἐκεῖθεν καταγαγόντων τὸν τύραννον ἠττήσθαι τοῖς ὄπλοις. [596] ἀγῶνος δὲ ἐνδεήσειν οὐδέν: οὐ γὰρ τὴν σύγκλητον ἢ τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἀνέξεσθαι τῆς Οὐιτελλίου λαγνείας ἀντὶ τῆς Οὐεσπασιανοῦ σωφροσύνης, οὐδ' ἀντὶ μὲν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ τύραννον ὠμότατον, ἄπαιδα δὲ ἀντὶ πατρὸς αἰρήσεσθαι προστάτην: μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰρήνης εἶναι τὰς γνησίους τῶν βασιλέων διαδοχάς. [597] εἴτε οὖν ἐμπειρία γῆρας προσήκει τὸ ἄρχειν, Οὐεσπασιανὸν αὐτοὺς ἔχειν, εἴτε νεότητος ἀλκῆ, Τίτον: κραθήσεσθαι γὰρ τῆς παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. [598] χορηγήσειν δὲ οὐ μόνον αὐτοὶ τὴν ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσι τρία τάγματα καὶ τὰς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας ἔχοντες συνετηρήσαμεν τὰ τε πρὸς ἑῶ πάντα καὶ τῆς Εὐρώπης ὅσα τῶν ἀπὸ Οὐιτελλίου φόβων κεχώρισται, καὶ τοὺς ἐπὶ τῆς Ἰταλίας δὲ συμμάχους, [599] ἀδελφὸν Οὐεσπασιανοῦ καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τῷ μὲν προσθήσεσθαι πολλοὺς τῶν ἐν ἀξιώματι νέων, τὸν δὲ καὶ τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν πεπιστευθῆναι, μέρος οὐκ ὀλίγον εἰς ἐπιβολὴν ἡγεμονίας. [600] καθόλου τε ἂν βραδύνωσιν αὐτοὶ, τάχα τὴν σύγκλητον ἀποδείξειν τὸν ὑπὸ τῶν συντετηρηκόντων στρατιωτῶν ἀτιμούμενον.

(4)[601] Τοιαῦτα κατὰ συστροφὰς οἱ στρατιῶται διελάουσι: ἔπειτα συναθροισθέντες καὶ παρακροτήσαντες ἀλλήλους ἀναγορεύουσι τὸν Οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα καὶ σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουσι. [602] τῷ δὲ φροντὶς μὲν ἦν πάσαι περι τῶν ὄλων, οὐτὶ γε μὴν αὐτὸς ἄρχειν προήρητο, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενος, προκρίνων δὲ τῶν ἐν λαμπρότητι κινδύνων τὴν ἐν ιδιώταις ἀσφάλειαν. [603] ἀρνούμενῳ δὲ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐπέκειντο καὶ περιχυθέντες οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀναίρειν αὐτὸν ἠπειλοῦν, εἰ μὴ βούλοιο ζῆν ἀξίως. [604] πολλὰ δὲ πρὸς αὐτοὺς διατεινάμενος ἐξ ὧν διωθεῖτο τὴν ἀρχὴν τελευταῖον, ὡς οὐκ ἔπειθεν, εἵκει τοῖς ὀνομάσασιν.

(5)[605] Προτρεπομένων δ' αὐτὸν ἤδη Μουκιανοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ὡς αὐτοκράτορα καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἄγειν ἐπὶ πᾶν τὸ ἀντίπαλον, ὁ δὲ πρῶτον τῶν ἐπ' Ἀλεξανδρείας εἶχετο πραγμάτων, εἰδὼς πλείστον τῆς ἡγεμονίας μέρος τὴν Αἴγυπτον οὔσαν διὰ τὴν τοῦ σίτου χορηγίαν, [606] ἧς κρατήσας εἰ παρέλκοι καὶ βία καθαιρήσειν ἠλπίζεν Οὐιτέλλιον, οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι πείνης ἐπὶ Ῥώμης τὸ πλῆθος, τὰ δύο τε ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας τάγματα προσποίησασθαι βουλόμενος. [607] ἐνεθυμείτο δὲ καὶ πρόβλημα τὴν χώραν ἔχειν τῶν ἀπὸ τῆς τύχης ἀδήλων: ἔστι γὰρ κατὰ τὴν γῆν δυσέμβολος καὶ τὰ πρὸς θαλάσσης ἀλίμενος, [608] κατὰ μὲν ἐσπέραν προβεβλημένη τὰ ἄνδρα τῆς Λιβύης, κατὰ δὲ μεσημβρίαν τὴν διορίζουσιν ἀπὸ Αἰθιοπίων τὴν Συήνην καὶ τοὺς ἀπλώτους τοῦ ποταμοῦ καταράκτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένην μέχρι Κοπτοῦ. [609] βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῆς ἢ τε μέχρι Συρίας γῆ καὶ τὸ καλούμενον Αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὄρμων. [610] τετειχίσται μὲν οὕτως ἢ Αἴγυπτος πάντοθεν: τὸ μεταξὺ δὲ Πηλουσίου καὶ Συήνης μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ὁ τε ἀπὸ τῆς Πλινθίνης ἀνάπλους εἰς τὸ Πηλούσιον σταδίων τρισχιλίων ἑξακοσίων. [611] ὁ δὲ Νεῖλος ἀναπλεῖται μέχρι τῆς Ἐλεφάντων καλουμένης πόλεως, ὑπὲρ ἣν εἰργουσι προσωτέρω χωρεῖν οὐς προειρήκαμεν καταράκτας. [612] δυσπρόσιτος δὲ λιμὴν νασι καὶ κατ' εἰρήνην Ἀλεξανδρείας: στενός τε γὰρ εἰσπλους καὶ πέτραις ὑφάλαις τὸν ἐπ' εὐθὺ καμπτόμενος δρόμον. [613] καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτοῦ μέρος πέφρακται χειροκμήτοις σκέλεσιν, ἐν δεξιᾷ δὲ ἡ προσαγορευομένη Φάρος νῆσος πρόκειται, πύργον ἔχουσα μέγιστον ἐκπυρσεύοντα τοῖς καταπλέουσιν ἐπὶ τριακοσίους σταδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πόρρωθεν ὀρμίζοντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν τοῦ κατάπλου. [614] περὶ ταύτην τὴν νῆσον καταβέβληται χειροποίητα τεῖχη μέγιστα, προσαρασσομένην δὲ τούτοις τὸ πέλαγος καὶ τοῖς ἀντικρὺς ἔρκεσιν ἀμφαγνυμένον ἐκτραχύνει τὸν πόρον καὶ σφαλερὰν διὰ στενοῦ τὴν εἰσοδὸν ἀπεργάζεται. [615] ὁ μέντοι γε λιμὴν ἀσφαλέστατος ἔνδον καὶ τριάκοντα σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τὰ τε λείποντα τῆς χώρας

πρὸς εὐδαιμονίαν κατάγεται καὶ τὰ περισσεύοντα τῶν ἐπιχωρίων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν χωρίζεται τὴν οἰκουμένην.

(6)[616] Ἐφίετο μὲν οὖν εἰκότως τῶν ταύτη πραγμάτων Οὐεσπασιανὸς εἰς βεβαίωσιν τῆς ὅλης ἡγεμονίας, ἐπιστέλλει δ' εὐθὺς τῷ διέποντι τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν Τιβερίῳ Ἀλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τῆς στρατιᾶς πρόθυμον, καὶ ὡς αὐτὸς ὑποδὺς ἀναγκαιῶς τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνοι. [617] παραναγνούς δὲ τὴν ἐπιστολὴν Ἀλέξανδρος προθύμως τὰ τε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὥρκωσεν. ἑκάτεροι δὲ ἀσμένως ὑπήκουσαν τὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγύς στρατηγίας εἰδότες. [618] καὶ ὁ μὲν πεπιστευμένος ἤδη τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν προπαρεσκευάζεν αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν, τάχιον δ' ἐπινοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἐώρταζεν εὐαγγέλια [δὲ] καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπετέλει. [619] τὰ δὲ κατὰ Μυσίαν καὶ Παννονίαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὴν Οὐιτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ Οὐεσπασιανῷ τὴν ἡγεμονίαν ὤμνουν. [620] ὁ δ' ἀναζεύξας ἀπὸ Καισαρείας εἰς Βηρυτὸν παρῆν, ἔνθα πολλοὶ μὲν ἀπὸ τῆς Συρίας αὐτῷ, πολλοὶ δὲ κάπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβείαι συνήντων, στεφάνους παρ' ἐκάστης πόλεως καὶ συγχαρτικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα. [621] παρῆν δὲ καὶ Μουκιανὸς ὁ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμὼν τὸ πρόθυμον τῶν δήμων καὶ τοὺς κατὰ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων.

(7)[622] Προχωρούσης δὲ πανταχοῦ κατὰ νοῦν τῆς τύχης καὶ τῶν πραγμάτων συννενευκότων ἐκ τοῦ πλείστου μέρους, ἤδη παρίστατο τῷ Οὐεσπασιανῷ νοεῖν, ὡς οὐ δίχα δαιμονίου προνοίας ἄψαιτο τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις εἰμαρμένη περιαγάγοι τὸ κρατεῖν τῶν ὅλων ἐπ' αὐτόν: [623] ἀναμιμνήσκειται γὰρ τὰ τε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ δ' αὐτῷ γέγονει πανταχοῦ προφαίνοντα τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τὰς τοῦ Ἰωσήπου φωνάς, ὅς αὐτὸν ἐτι ζῶντος Νέρωνος αὐτοκράτορα προσεῖπεν ἐθάροσεν. [624] ἐξεπέπληκτο δὲ τὸν ἄνδρα δεσμώτην ἐτι ὄντα παρ' αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενος Μουκιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ φίλοις πρῶτον μὲν αὐτοῦ τὸ δραστήριον ἐκδιηγείτο καὶ ὅσα περὶ τοῖς Ἰωταπάτοις δι' αὐτὸν ἔκαμον, [625] ἔπειτα τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μὲν ὑπώπτευσεν τότε πλάσματα τοῦ δέους, ἀποδειχθῆναι δὲ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν πραγμάτων θείας. [626] “αἰσχρὸν οὖν, ἔφη, τὸν προθεσπίσαντά μοι τὴν ἀρχὴν καὶ διάκονον τῆς τοῦ θεοῦ φωνῆς ἐτι αἰχμαλώτου τάξιν ἢ δεσμώτου τύχην ὑπομένειν” καὶ καλέσας τὸν Ἰώσηπον λυθῆναι κελεύει. [627] τοῖς μὲν οὖν ἡγεμόσιν ἐκ τῆς εἰς τὸν ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς λαμπρὰ καὶ περὶ αὐτῶν ἐλπίζειν παρέστη, συνῶν δὲ τῷ πατρὶ Τίτος “δικαίον, [628] ὦ πάτερ, ἔφη, τοῦ Ἰωσήπου καὶ τὸ ὄνειδος ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ: γενήσεται γὰρ ὁμοῖος τῷ μὴ δεθέντι τὴν ἀρχὴν, ἂν αὐτοῦ μὴ λύσωμεν ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά.” τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν μὴ δεόντως δεθέντων πράττεται. [629] συνεδόκει ταῦτα, καὶ παρελθὼν τις πελέκει διέκοψε τὴν ἄλυσιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος εἰληφῶς περὶ τῶν προειρημένων γέρας τὴν ἐπιτιμίαν ἤδη καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν.

XI

(1)[630] Οὐεσπασιανὸς δὲ ταῖς πρεσβείαις χρηματίσας καὶ καταστησάμενος ἐκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ διὰ τῶν ἀξίων εἰς Ἀντιόχειαν ἀφικνεῖται. [631] καὶ βουλευόμενος, ποῖ τρέπεσθαι, προουργιάτερα τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην ἔκρινε, τὴν μὲν βέβαιον οὖσαν ὁρῶν, τὰ δ' ὑπὸ Οὐιτελλίου ταρασσόμενα. [632] πέμπει δὲ Μουκιανὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν παραδοὺς ἰππέων τε καὶ πεζῶν συχνὴν δύναμιν. ὁ δὲ διὰ τὴν τοῦ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πλεῖν πεζῆ τὴν στρατιὰν ἤγε διὰ Καππαδοκίας καὶ Φρυγίας.

(2)[633] Ἐν δὲ τούτῳ καὶ Ἀντώνιος Πρίμος ἀναλαβὼν τὸ τρίτον τάγμα τῶν κατὰ Μυσίαν, ἔτυχεν δ' ἡγεμονεύων αὐτόθι, Οὐιτελλίῳ παραταξόμενος ἠπεύγετο. [634] Οὐιτέλλιος δὲ αὐτῷ συναντήσονται μετὰ πολλῆς δυνάμεως Καικίαν Ἀλιητὸν ἐκπέμπει, μέγα θαρρῶν τὰνδρὶ διὰ τὴν ἐπ' Ὀθωνίαν νίκην. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἐλαύνων διὰ τάχους περὶ Κρέμωνα τῆς Γαλατίας τὸν Ἀντώνιον καταλαμβάνει: μεθόριος δ' ἐστὶν ἢ πόλις αὕτη τῆς Ἰταλίας. [635] κατιδὼν δὲ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων καὶ τὴν εὐταξίαν, συμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐθάροει, σφαλερὰν δὲ τὴν ἀναχώρησιν λογιζόμενος προδοσίαν ἐβουλεύετο. [636] συναγαγὼν δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας καὶ χιλιάρχους ἐνήγγεν μεταβῆναι πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ Οὐιτελλίου πράγματα, τὴν Οὐεσπασιανοῦ δ' ἰσχὺν ἐπαίρων, [637] καὶ παρ' ᾧ μὲν εἶναι λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τὴν δύναμιν, καὶ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον προλαβόντας τὴν ἀνάγκην ποιῆσαι χάριν καὶ μέλλοντας ἠττᾶσθαι τοῖς ὅπλοις ταῖς γνώμαις τὸν

κίνδυνον φθάσαι: [638] Ουεσπασιανὸν μὲν γὰρ ἰκανὸν εἶναι καὶ χωρὶς αὐτῶν προσκτήσασθαι καὶ τὰ λείποντα, Οὐιτέλλιον δ' οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα.

(3)[639] Πολλὰ τοιαῦτα λέγων ἔπεισε καὶ πρὸς τὸν Ἀντώνιον αὐτομολεῖ μετὰ τῆς δυνάμεως. [640] τῆς δ' αὐτῆς νυκτὸς ἐπιπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις καὶ δέος τοῦ προπέμφσαντος, εἰ κρείσσων γένοιτο: σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη τὸν Καικίαν ὤρμησαν ἀνελεῖν, κὰν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπίπτοντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. [641] οἱ δὲ τοῦ μὲν κτείνειν ἀπέσχοντο, δήσαντες δὲ τὸν προδότην οἰοῖ τε ἦσαν πέμπειν Οὐιτελλίῳ. ταῦτ' ἀκούσας ὁ Πρίμος αὐτίκα τοὺς σφετέρους ἀνίστησι καὶ μετὰ τῶν ὄπλων ἦγεν ἐπὶ τοὺς ἀποστάντας. [642] οἱ δὲ παραταξάμενοι πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, αὐθις δὲ τραπέντες ἔφευγον εἰς τὴν Κρέμωνα. τοὺς δὲ ἵππεῖς ἀναλαβὼν Πρίμος ὑποτέμνεται τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρει, τῷ δὲ λοιπῷ συνεισπεσῶν διαρπάσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφήκεν. [643] ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἔμποροι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ καὶ ἡ Οὐιτελλίου στρατιὰ, μυριάδες ἀνδρῶν τρεῖς καὶ διακόσιοι: τῶν δ' ἀπὸ τῆς Μυσίας Ἀντώνιος τετρακισχιλίους ἀποβάλλει καὶ πεντακοσίους. [644] λύσας δὲ τὸν Καικίαν πέμπει πρὸς Ουεσπασιανὸν ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὡς ἐλθὼν ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ καὶ τὰ τῆς προδοσίας ὄνειδη ταῖς παρ' ἐλπίδα τιμαῖς ἐπεκάλυψεν.

(4)[645] Ἀνεθάρσει δὲ ἤδη καὶ κατὰ τὴν Ῥώμην Σαβίνος, ὡς πλησίον Ἀντώνιος ὢν ἀπηγγέλλετο, καὶ συναθροίσας τὰ τῶν νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ Καπετώλιον. [646] μεθ' ἡμέραν δ' αὐτῷ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων προσεγένοντο καὶ Δομετιανὸς ὁ τᾶδελοῦ παῖς, μεγίστη μοῖρα τῶν εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. [647] Οὐιτελλίῳ δὲ Πρίμου μὲν ἐλάττων φροντίς ἦν, τεθύμωτο δ' ἐπὶ τοὺς συναποστάντας τῷ Σαβίνῳ, καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ὠμότητα διψῶν αἵματος εὐγενοῦς τοῦ στρατιωτικοῦ τὴν συγκατελοῦσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ Καπετωλίῳ. [648] πολλὰ μὲν οὖν ἐκ τε ταύτης καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ μαχομένων ἐτολμήθη, τέλος δὲ τῷ πλήθει περιόντες οἱ ἀπὸ τῆς Γερμανίας ἐκράτησαν τοῦ λόφου. [649] καὶ Δομετιανὸς μὲν σὺν πολλοῖς τῶν ἐν τέλει Ῥωμαίων δαιμονιώτερον διασώζεται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη, καὶ Σαβίνος ἀναχθεὶς ἐπὶ Οὐιτέλλιον ἀναιρεῖται διαρπάσαντες τε οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα τὸν ναὸν ἐνέπηρσαν. [650] καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν εἰσελαύνει μὲν Ἀντώνιος μετὰ τῆς δυνάμεως, ὑπήντων δ' οἱ Οὐιτελλίου καὶ τριχῆ κατὰ τὴν πόλιν συμβαλόντες ἀπώλοντο πάντες. [651] προέρχεται δὲ μεθύων ἐκ τοῦ βασιλείου Οὐιτέλλιος καὶ δαφιλέστερον ὥσπερ ἐν ἐσχάτοις τῆς ἀσώτου τραπέζης κεκορησμένος. [652] συρεῖς δὲ διὰ τοῦ πλήθους καὶ παντοδαπαῖς αἰκίαις ἐξυβρισθεὶς ἐπὶ μέσης τῆς Ῥώμης ἀποσφάττεται, μῆνας ὀκτῶ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε, ὃν εἰ συνέβη πλείω βιώσαι χρόνον, ἐπιλιπεῖν ἂν αὐτοῦ τῆ λαγνεία τὴν ἡγεμονίαν οἶμαι. [653] τῶν δ' ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἠριθμήθησαν. [654] ταῦτα μὲν τρίτη μηνὸς Ἀπελλαίου πέπρακτο, τῆ δ' ὑστεραία Μουκιανὸς εἰσεῖσι μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ τοὺς σὺν Ἀντωνίῳ παύσας τοῦ κτείνειν, ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας πολλοὺς μὲν τῶν Οὐιτελλίου στρατιωτῶν πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν ὡς ἐκείνου ἀνήρουν φθάνοντες τῷ θυμῷ τὴν ἀκριβῆ διάκρισιν, προαγαγὼν δὲ τὸν Δομετιανὸν συνίστησι τῷ πλήθει μέχρι τῆς τοῦ πατρὸς ἀφίξεως ἡγεμόνα. [655] ὁ δὲ δήμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τῶν φόβων αὐτοκράτορα Ουεσπασιανὸν εὐφήμει, καὶ ἅμα τὴν τε τούτου βεβαίωσιν ἐώρταζε καὶ τὴν Οὐιτελλίου κατάλυσιν.

(5)[656] Εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ Ουεσπασιανῷ τὰ ἀπὸ τῆς Ῥώμης εὐαγγέλια ἦκε καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνηδόμενοι: μεγίστη τε οὖσα μετὰ τὴν Ῥώμην ἡ πόλις στενοτέρα τοῦ πλήθους ἠλέγχετο. [657] κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἀπάσης καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα Ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων Ουεσπασιανὸς ἐπὶ τὰ λείψανα τῆς Ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. [658] αὐτὸς μέντοι γε εἰς τὴν Ῥώμην ὤρμητο λήξαντος τοῦ χειμῶνος ἀνάγεσθαι καὶ τάχος τὰ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν δῶκει, τὸν δὲ υἱὸν Τίτον μετὰ τῆς ἐκκρίτου δυνάμεως ἀπέστειλεν ἐξαίρησοντα τὰ Ἱεροσόλυμα. [659] ὁ δὲ προελθὼν περὶ μέχρι Νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὕτη διέχει τῆς Ἀλεξανδρείας σταδίους, κάκειθεν ἐπιβήσας τὴν στρατιάν μακρῶν πλοίων ἀναπλεῖ διὰ τοῦ Νείλου κατὰ τὸν Μενδήσιον νομὸν μέχρι πόλεως Θμουέως. [660] ἐκεῖθεν δ' ἀποβὰς ὁδεύει καὶ κατὰ πολίχνην Τάνιν αὐλίζεται. δεύτερος αὐτῷ σταθμὸς Ἡρακλέους πόλις καὶ τρίτος Πηλούσιον γίνεται. [661] δυοὶ δ' ἡμέραις ἐνταῦθα τὴν στρατιάν ἀναλαβὼν τῆ τρίτῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τοῦ Πηλουσίου, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἓνα διὰ τῆς ἐρήμου πρὸς τῷ τοῦ Κασίου Διὸς ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῆ δ' ὑστεραία κατὰ τὴν Ὀστρακίνην: οὗτος ὁ σταθμὸς ἦν ἀνδρος, ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασι οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. [662] μετὰ ταῦτα πρὸς Ῥινοκουρούροις ἀναπαύεται, κάκειθεν εἰς Ῥάφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δ' ἡ πόλις αὕτη Συρίας ἀρχή, [663] τὸ πέμπτον ἐν Γάζῃ τίθεται στρατόπεδον, μεθ' ἣν εἰς Ἀσκάλωνα

κάκειθεν εἰς Ἰάμνειαν, ἔπειτα εἰς Ἰόππην καὶ Ἰόππης εἰς Καισάρειαν ἀφικνεῖται διεγνωνκῶς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

Liber V

I

(1)[1] Ὁ μὲν Τίτος ὃν προειρήκαμεν τρόπον διοδεύσας τὴν ὑπὲρ Αἰγύπτου μέχρι Συρίας ἐρημίαν εἰς Καισάρειαν παρῆν ταύτη διεγνωκῶς προσυντάξασθαι τὰς δυνάμεις. [2] ἔτι δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν συγκαθισταμένου τῷ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ συνέβη καὶ τὴν ἐν [τοῖς] Ἱεροσολύμοις στάσιν ἀνακμάσασαν τριμερῆ γενέσθαι καὶ καθ' αὐτοῦ θάτερον ἐπιστρέψαι μέρος, ὅπερ ἂν τις ὡς ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι καὶ δίκης ἔργον. [3] ἢ μὲν γὰρ κατὰ τοῦ δήμου τῶν ζηλωτῶν ἐπίθεσις, ἢ περ κατήρξεν ἀλώσεως τῆ πόλει, προδεδήλωται μετὰ ἀκριβείας ὅθεν τε ἔφυ καὶ πρὸς ὅσον κακῶν ηὑξήθη: [4] ταύτην δ' οὐκ ἂν ἀμάρτοι τις εἰπὼν στάσει στάσιν ἐγγενέσθαι, καὶ καθάπερ θηρίον λυσοῆσαν ἐνδεία τῶν ἔξωθεν ἐπὶ τὰς ἰδίας ἤδη σάρκα ὀρμᾶ, (2)[5] οὕτως Ἐλεάζαρος ὁ τοῦ Σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος ὡς ἀγανακτῶν δῆθεν ἐπὶ τοῖς ὀσημέραι τῷ Ἰωάννῃ τολμωμένοις, οὐ γὰρ ἀνεπαύετο φωνῶν οὗτος, τὸ δ' ἀληθὲς αὐτοῦ μεταγενεστέρω τυράννῳ μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τῶν ὄλων καὶ δυναστείας ἰδίας ἐπιθυμία δίοσταται, [6] παραλαβὼν Ἰουδαίαν τε τὸν Χέλικα καὶ Σίμωνα τὸν Ἑσρώνος τῶν δυνατῶν, πρὸς οἷς Ἐζεκίας Χωβαρεῖ παῖς οὐκ ἄσχημος. [7] καθ' ἕκαστον δὲ οὐκ ὀλίγοι τῶν ζηλωτῶν ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τοῦ νεῶ περίβολον ὑπὲρ τὰς ἱερὰς πύλας ἐπὶ τῶν ἀγίων μετώπων τίθενται τὰ ὄπλα. [8] πλήρεις μὲν οὖν ἐπιτηδείων ὄντες ἐθάρρουν, καὶ γὰρ ἀφθονία τῶν ἱερῶν ἐγένετο πραγμάτων τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγουμένοις, ὀλιγότητι δὲ τῆ κατὰ σφᾶς ὀρρωδοῦντες ἐγκαθήμενοι τὰ πολλὰ κατὰ χώραν ἔμενον. [9] ὁ δὲ Ἰωάννης ὅσον ἀνδρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ καὶ κατὰ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους οὐτ' ἀδεεῖς ἐποιεῖτο τὰς προσβολὰς οὔτε δι' ὀργὴν ἠρέμει, [10] κακούμενος δὲ πλέον ἢ περ διατιθεῖς τοὺς περὶ τὸν Ἐλεάζαρον ὅμως οὐκ ἀνίει, συνεχεῖς δ' ἐκδρομαὶ καὶ βελῶν ἀφέσεις ἐγένοντο, καὶ φόνους ἐμιαίνετο πανταχοῦ τὸ ἱερόν.

(3)[11] Ὁ δὲ τοῦ Γιώρα Σίμων, ὃν ἐν ταῖς ἀμηχανίαις ἐπὶ κλητὸν αὐτῷ τύραννον ὁ δῆμος ἐλπίδι βοηθείας προσεισηγάγε, τὴν τε ἄνω πόλιν ἔχων καὶ τῆς κάτω πολὺ μέρος ἐρρωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τὸν Ἰωάννην προσέβαλλεν ὡς ἂν καὶ καθύπερθεν πολεμουμένοις: [12] ἦν δ' ὑπὸ χεῖρα προσίων αὐτοῖς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ Ἰωάννῃ διχόθεν πολεμουμένῳ συνέβαινε βλάπτεσθαι τε καὶ βλάπτειν εὐκόλως, καὶ καθ' ὅσον ἡττάτο τῶν ἀμφὶ τὸν Ἐλεάζαρον ὧν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπλεονέκτει τῷ ὑψηλῷ τοῦ Σίμωνος. [13] παρὸ καὶ χειρὶ μὲν τὰς κάτωθεν προσβολὰς ἰσχυρῶς εἴργε, τοὺς δὲ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατακοντίζοντας ἀνέστελλε τοῖς ὀργάνοις: [14] ὄξυβελεῖς τε γὰρ αὐτῷ καὶ καταπέλται παρήσαν οὐκ ὀλίγοι καὶ λιθοβόλοι, δι' ὧν οὐ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν ἱερουργούντων ἀνήρει. [15] καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέβειαν ἐκλευσσηκότες, ὅμως τοὺς θύειν ἐθέλοντας εἰσηφίεσαν, μεθ' ὑποψιῶν μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους, διερευνώμενοι δὲ τοὺς ξένους: οἱ καίπερ περὶ τὰς εἰσόδους δυσωπήσαντες αὐτῶν τὴν ὠμότητα παρανάλωμα τῆς στάσεως ἐγένοντο. [16] τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη μέχρι τοῦ βωμοῦ καὶ τοῦ νεῶ διὰ τὴν βίαν ὑπερφερόμενα τοῖς τε ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε, [17] καὶ πολλοὶ σπεύσαντες ἀπὸ γῆς περάτων περὶ τὸν διώνυμον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χῶρον ἅγιον πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοὶ καὶ τὸν Ἑλλησι πᾶσι καὶ βαρβάρους σεβάσιμον βωμὸν κατέσπεισαν ἰδίῳ φόνῳ, [18] νεκροῖς δ' ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι καὶ ἱερεῖσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ παντοδαπῶν αἶμα πτωμάτων ἐν τοῖς θείοις περιβάλοις ἐλιμνάζετο. [19] τί τηλικούτον, ὦ τλημονεστάτη πόλις, πέπονθας ὑπὸ Ῥωμαίων, οἱ σου τὰ ἐμφύλια μύση πυρὶ καθαρῶντες εἰσήλθον: θεοῦ μὲν γὰρ οὔτε ἦς ἔτι χῶρος οὔτε μένειν ἐδύνασο, τάφος οἰκείων γενομένη σωμάτων καὶ πολέμου τὸν ναὸν ἐμφυλίου ποιήσασα πολυάνδριον: δύναιο δ' ἂν γενέσθαι πάλιν ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τὸν πορθήσαντα θεὸν ἐξιλίαση. [20] ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ πάθη τῷ νόμῳ τῆς γραφῆς, ὡς οὐκ ὀλοφυρμῶν οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως πραγμάτων. δίεμι δὲ τὰ ἐξῆς ἔργα τῆς στάσεως.

(4)[21] Τριχῆ τῶν ἐπιβούλων τῆς πόλεως διηρημένων οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐλεάζαρον τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς διαφυλάσσοντες κατὰ τοῦ Ἰωάννου τὴν μέθην ἔφερον, οἱ δὲ σὺν τούτῳ διαρπάζοντες τοὺς δημότας ἡγείροντο κατὰ τοῦ Σίμωνος: ἦν δὲ κάκεινῳ τροφή κατὰ τῶν ἀντιστασιαστῶν ἢ πόλις. [22] ὁπότε μὲν οὖν ἀμφοτέρωθεν ἐπιχειροῖτο, τοὺς συνόντας ὁ Ἰωάννης ἀντέστρεφε, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἀνιόντας ἀπὸ τῶν στοῶν βάλλων, τοὺς δ' ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατακοντίζοντας ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις: [23] εἰ

δ' ἐλευθερωθεῖη ποτὲ τῶν καθύπερθεν ἐπικειμένων, διανέπαυε δ' αὐτοὺς πολλάκις μέθη καὶ κάματος, ἀδεέστερον τοῖς περὶ τὸν Σίμωνα μετὰ πλειόνων ἐπεξέθεεν. [24] αἰεὶ δ' ἐφ' ὅσον τρέψαιτο τῆς πόλεως ὑπεπίμπρη τὰς οἰκίας σίτου μεστὰς καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων: τὸ δ' αὐτὸ πάλιν ὑποχωροῦντος ἐπιῶν ὁ Σίμων ἔπραττεν, ὥσπερ ἐπίτηδες Ῥωμαίοις διαφθείροντες ἅ παρσκευάσατο πρὸς πολιορκίαν ἢ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα τῆς αὐτῶν ὑποκόπτοντες δυνάμεως. [25] συνέβη γοῦν τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι καὶ μεταίχιμιον ἐρημίας γενέσθαι παρατάξεως οἰκείας τὴν πόλιν, κατακαῆναι δὲ πλὴν ὀλίγου πάντα τὸν σῖτον, ὃς ἂν αὐτοῖς οὐκ ἐπ' ὀλίγα διήρκεσεν ἔτη πολιορκουμένοις. [26] λιμῶ γοῦν ἐάλωσαν, ὅπερ ἦκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τοῦτον αὐτοῖς προπαρσκευάσαν.

(5)[27] Πανταχόθεν δὲ τῆς πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν ἐπιβούλων καὶ συγκλύδων μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. [28] γηραιοὶ δὲ καὶ γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας τῶν εἰσῶ κακῶν ἠύχοντο Ῥωμαίοις καὶ τὸν ἐξωθεν πόλεμον ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῶν εἰσῶ κακῶν ἐκαραδόκουν. [29] κατάπληξις δὲ δεινὴ καὶ δέος ἦν τοῖς γνησίοις, καὶ οὔτε βουλῆς καιρὸς εἰς μεταβολὴν οὔτε συμβάσεως ἐλπίς οὔτε φυγὴ τοῖς ἐθέλουσιν: [30] ἐφρουρεῖτο γὰρ πάντα, καὶ τὰ λοιπὰ στασιάζοντες οἱ ἀρχιλησταὶ τοὺς εἰρηνικὰ Ῥωμαίοις φρονούντας ἢ πρὸς αὐτομολίαν ὑπόπτους ὡς κοινούς πολεμίους ἀνήρουν καὶ μόνον ὠμονόουν τὸ φονεῦναι τοὺς σωτηρίας ἀξίους. [31] καὶ τῶν μὲν μαχομένων ἀδιάλειπτος ἦν κραυγὴ μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ, δεινότεροι δὲ οἱ τῶν πενθούντων ὄδυρμοὶ δέει. [32] καὶ θρήνων μὲν αἰτίας ἐπαλλήλους αἰ συμφοραὶ προσέφερον, τὰς δ' οἰμωγὰς ἐνέκλειεν ἢ κατάπληξις αὐτῶν, φιμούμενοι δὲ τὰ γε πάθη τῷ φόβῳ μεμυκῶσι τοῖς στεναγμοῖς ἐβασανίζοντο. [33] καὶ οὔτε πρὸς τοὺς ζῶντας ἦν αἰδῶς ἔτι τοῖς προσήκουσιν οὔτε πρόνοια τῶν ἀπολωλότων ταφῆς. αἴτιον δὲ ἀμφοτέρων ἢ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἐκάστου: παρείσαν γὰρ εἰς πάντα τὰς προθυμίας οἱ μὴ στασιάζοντες ὡς ἀπολούμενοι πάντως ὅσον οὐδέπω. [34] πατοῦντες δὴ τοὺς νεκρούς ἐπ' ἀλλήλοις σεσωρευμένους οἱ στασιασταὶ συνεπλέκοντο καὶ τὴν ἀπόνοιαν ἀπὸ τῶν ἐν ποσὶ πτωμάτων σπῶντες ἦσαν ἀγριώτεροι. [35] προσεξευρίσκοντες δ' αἰεὶ τι καθ' αὐτῶν ὀλέθριον καὶ πᾶν τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δρῶντες οὐδεμίαν οὔτ' αἰκίας ὁδὸν οὔτε ὠμότητος παρέλειπον. [36] ἀμέλει Ἰωάννης τὴν ἱερὰν ὕλην εἰς πολεμιστηρίων κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο: δόξαν γὰρ ποτε τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ὑποστηρίζαντας τὸν ναὸν εἴκοσι πήχεις προσυψῶσαι, κατάγει μὲν ἀπὸ τοῦ Λιβάνου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρήσιμον ὕλην ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, ξύλα θέας ἀξία τὴν τε εὐθύτητα καὶ τὸ μέγεθος: [37] μεσολαβήσαντος δὲ τοῦ πολέμου τὸ ἔργον Ἰωάννης τεμῶν αὐτὰ πύργους κατεσκευάσεν ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος εὐρῶν πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ καθύπερθεν ἱεροῦ μαχομένους, [38] ἴσθησί τε προσαγαγῶν κατόπιν τοῦ περιβόλου τῆς πρὸς δύσιν ἐξέδρας ἄντικρυς, ἥπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν τῶν ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόρωθεν διειλημμένων.

(6)[39] Καὶ ὁ μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσιν ἐξ ἀσβεβείας ὀργάνοις κρατήσιν ἤλπισε τῶν ἐχθρῶν, ὁ δὲ θεὸς ἄχρηστον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε πρὶν ἐπιστῆσαι τινα τῶν πύργων Ῥωμαίους ἐπαγαγῶν. [40] ὁ γὰρ δὴ Τίτος ἐπειδὴ τὰ μὲν συνήγαγε τῆς δυνάμεως πρὸς αὐτόν, τοῖς δὲ ἐπὶ Ἱεροσολύμων συναντᾶν ἐπέστειλεν, ἐξήλαυσε τῆς Καισαρείας. [41] ἦν δὲ τρία μὲν τὰ πρότερον αὐτοῦ τῷ πατρὶ συνδηώσαντα τὴν Ἰουδαίαν τάγματα καὶ τὸ πάλαι σὺν Κεστίῳ πταῖσαν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ἐπίσημον δι' ἀνδρείαν ὑπάρχον τότε κατὰ μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμυναν ἦει προθυμότερον. [42] τούτων μὲν οὖν τὸ πέμπτον δι' Ἀμμαοῦς ἐκέλευσεν αὐτῷ συναντᾶν καὶ διὰ Ἱεριχοῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν, αὐτὸς δ' ἀνέξεν μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς αἶ τε τῶν βασιλέων συμμαχίαι πολὺ πλείους καὶ συχνοὶ τῶν ἀπὸ τῆς Συρίας ἐπίκουροι συνήλθον. [43] ἀνεπληρώθη δὲ καὶ τῶν τεσσάρων ταγμάτων ὅσον Οὐεσπασιανὸς ἐπιλέξας Μουκιανῶ συνέπεμψεν εἰς Ἰταλίαν ἐκ τῶν ἐπελθόντων μετὰ Τίτου. [44] δισχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῷ τῶν ἀπ' Ἀλεξανδρείας στρατευμάτων ἐπίλεκτοι, τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῶν ἀπ' Εὐφράτου φυλάκων. [45] φίλων δὲ δοκιμώτατος εὐνοϊὰν τε καὶ σύνεσιν Τιβέριος Ἀλέξανδρος, πρότερον μὲν αὐτοῖς τὴν Αἴγυπτον διέπων, [46] τότε δὲ τῶν στρατευμάτων ἀρχων, κριθεὶς ἀξίος ἐξ ὧν ἐδεξιώσατο πρῶτος ἐγειρομένην ἄρτι τὴν ἡγεμονίαν καὶ μετὰ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ προσέθετο, σύμβουλός γε μὴν ταῖς τοῦ πολέμου χρεῖαις ἡλικία τε προύχων καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἶπετο.

II

(1)[47] Προϊόντι δὲ εἰς τὴν πολεμίαν Τίτῳ προῆγον μὲν οἱ βασιλικοὶ καὶ πᾶν τὸ συμμαχικόν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων, ἔπειτα τὰ τῶν ἡγεμόνων σκευοφόρα καὶ μετὰ τοὺς τούτων ὀπίστας αὐτὸς τοὺς τε ἄλλους ἐπιλέκτους καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων, κατόπιν δ' αὐτῷ τοῦ τάγματος

τὸ ἵππικόν: [48] οὗτοι δὲ πρὸ τῶν μηχανημάτων, κάπ' ἐκείνοις μετ' ἐπιλέκτων χιλίαρχοι καὶ σπειρῶν ἔπαρχοι, μετὰ δὲ τούτους περὶ τὸν αἰετὸν αἰ σημαῖαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπικταὶ τῶν σημαίων, ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ φάλαγξ τὸ στίφος εἰς ἕξ πλατύνασα. [49] τὸ δ' οἰκετικὸν ἐκάστου τάγματος ὀπίσω καὶ πρὸ τούτων τὰ σκευοφόρα, τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι καὶ τούτων φύλακες οὐραγοί. [50] προάγων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ, καθὰ Ῥωμαίοις σύνθητες, ἐμβάλλει διὰ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς Γόφνα κατειλημμένην τε πρότερον ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τότε φρουρουμένην: [51] ἔνθα μίαν ἐσπέραν αὐλισάμενος ὑπὸ τὴν ἕω πρόεισι, καὶ διανύσας ἡμέρας σταθμὸν στρατοπεδεύεται κατὰ τὸν ὑπὸ Ἰουδαίων πατριῶς Ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον πρὸς τινὴ κώμη Γαβάθ Σαοῦλ λεγομένη, σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον Σαοῦλου, διέχων ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων ὅσον ἀπὸ τριάκοντα σταδίων. [52] ἀναλαβὼν δ' ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῶν ἐπιλέκτων ἵππέων ἤει τὴν τε πόλιν περισκεψόμενος, ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν Ἰουδαίων, εἰ πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ πρὶν εἰς χεῖρας ἔλθειν ὑποδείσαντες ἐνδοῖεν: [53] πέπυστο γάρ, ὅπερ ἦν ἀληθές, τοῖς στασιώδεσι καὶ ληστρικοῖς τὸν δῆμον ὑποπεπτηχότα ποθεῖν μὲν εἰρήνην, ἀσθενέστερον δὲ ὄντα τῆς ἐπαναστάσεως ἡρεμεῖν.

(2)[54] Ἔως μὲν οὖν ὄρθιον ἱπάαζετο τὴν λεωφόρον κατατείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος οὐδεὶς προουφαίνετο τῶν πυλῶν, [55] ἐπεὶ δ' ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν Ψήφινον πύργον ἀποκλίνας πλάγιον ἤγε τὸ τῶν ἵππέων στίφος, προπηδήσαντες ἐξαίφνης ἄπειροι κατὰ τοὺς Γυναικείους καλουμένους πύργους διὰ τῆς ἀντικρῦ τῶν Ἑλένης μνημείων πύλης διεκπαίουσι τῆς ἵππου, [56] καὶ τοὺς μὲν ἔτι κατὰ τὴν ὁδὸν θέοντας ἀντιμέτωποι στάντες ἐκάλυψαν συνάψαι τοῖς ἐκκλίνασι, τὸν δὲ Τίτον ἀποτέμνονται σὺν ὀλίγοις. [57] τῷ δὲ πρόσω μὲν ἦν χωρεῖν ἀδύνατον: ἐκτετάφρευτο γάρ ἀπὸ τοῦ τεῖχους περὶ τὰς κηπέας ἅπαντα τοίχοις τε ἐπικαρσίοις καὶ πολλοῖς ἔρκεσι διελημμένα: [58] τὴν δὲ πρὸς τοὺς σφετέρους ἀναδρομὴν πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἔώρα καὶ τραπέντας τοὺς ἀνὰ τὴν λεωφόρον, ὧν οἱ πολλοὶ μὴδὲ γινώσκοντες τὸν τοῦ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι συναναστραφῆναι κάκεινον ἀνέφευγον. [59] ὁ δὲ κατιδὼν ὡς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὐτὸν ἀλκῇ κείται τὸ σώζεσθαι τὸν τε ἵππον ἐπιστρέφει καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἐπεσθαι μέσοις ἐμπηδᾶ τοῖς πολεμίοις διεκπαῖσαι πρὸς τοὺς σφετέρους βιαζόμενος. [60] ἔνθα δὴ μάλιστα παρέστη νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλονται θεῶ: [61] τοσοῦτων γὰρ ἐπὶ τὸν Τίτον ἀφιεμένων βελῶν μῆτε κράνος ἔχοντα μῆτε θώρακα, προῆλθε γὰρ ὡς ἔφην οὐ πολεμιστὴς ἀλλὰ κατάσκοπος, οὐδὲν ἤψατο τοῦ σώματος, κενὰ δ' ὡσπερ ἐπίτηδες ἀστοχούντων παρερροϊζεῖτο πάντα. [62] ὁ δὲ ξίφει τοὺς κατὰ πλευρὸν αἰεὶ διαστέλλων καὶ πολλοὺς τῶν ἀντιπροσώπων ἀνατρέπων ἤλαυνεν ὑπὲρ τοὺς ἐρειπομένους τὸν ἵππον. [63] τῶν δὲ κραυγὴ τε ἦν πρὸς τὸ παράστημα τοῦ Καίσαρος καὶ παρακέλευσις ὀρμᾶν ἐπ' αὐτόν, φυγὴ δὲ καὶ χωρισμὸς ἄθρους καθ' οὓς ἐπελαύνων γένοιτο. [64] συνῆπτον δὲ οἱ τοῦ κινδύνου μετέχοντες κατὰ νῶτα καὶ κατὰ πλευρὰν νυσομένοι: μία γὰρ ἐλπίς ἦν σωτηρίας ἐκάστῳ τὸ συνεξανύτειν τῷ Τίτῳ καὶ μὴ φθάσαντα κυκλωθῆναι. [65] δύο γοῦν τῶν ἀπωτέρω τὸν μὲν σὺν τῷ ἵππῳ περισχόντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες τὸν ἵππον ἀπήγαγον, μετὰ δὲ τῶν λοιπῶν Τίτος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διασώζεται. [66] τοῖς μὲν οὖν Ἰουδαίοις πλεονεκτήσασιν κατὰ τὴν πρώτην ἐπίθεσιν ἐπήγειρε τὰς διανοίας ἄσκεπτος ἐλπίς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον ἢ πρόσκαιρος ῥοπή προὔξενει.

(3)[67] Καῖσαρ δ' ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς Ἀμμαοῦς τάγμα, μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας ἐπὶ τὸν Σκοπὸν καλούμενον πρόεισιν, ἔνθεν ἢ τε πόλις ἤδη κατεφαίνετο καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἐκλάμπον, καθὰ τῷ βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος ἐτύμως Σκοπὸς ὠνόμασται. [68] τῆς δὲ πόλεως σταδίου ἐπτὰ διέχων ἐκέλευσε περιβαλέσθαι στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ, τὸ δὲ πέμπτον τούτων ὀπίσω τρισὶ σταδίοις: κόπῳ γὰρ τῆς διὰ νυκτὸς πορείας τετρομένους ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀδεέστερον τειχίσαιτο. [69] καταρχομένων δ' ἄρτι τῆς δομήσεως καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ Ἱεριχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆστό τις ὀπλιτικὴ μοῖρα φρουροῦσα τὴν ἐμβολὴν ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ προκατειλημμένην. [70] προσετέτακτο δ' αὐτοῖς ἐξ ἀπέχοντας τῶν Ἱεροσολύμων σταδίου στρατοπεδεύσασθαι κατὰ τὸ Ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν ἀντίκειται μέση φάραγγι βαθεῖα διειργόμενον, ἢ Κεδρῶν ὠνόμασται.

(4)[71] Τῶν δ' ἀνὰ τὸ ἄστρῳ συρρηγνυμένων ἀδιαλείπτως τότε πρῶτον ἀνέπαυσε τὴν ἐπ' ἀλλήλοις ἔριν ὁ ἔξωθεν πόλεμος ἐξαίφνης πολὺς ἐπελθών: [72] καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς Ῥωμαίους ἀφορῶντες στρατοπεδευομένους τριχῇ κακῆς ὁμονοίας κατήρχοντο καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, [73] τί μένοιεν ἢ τί παθόντες ἀνέχοιντο τρία ταῖς ἀναπνοαῖς αὐτῶν ἐπιφρασσόμενα τεῖχη, καὶ τοῦ πολέμου μετ' ἀδείας ἀντιπολιζόντος ἑαυτόν, οἱ δ' ὡσπερ θεαταὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων

καθέζοιτο τειχήρεις τῷ χεῖρι καὶ τὰς πανοπλίας παρέντες; [74] “καθ’ αὐτῶν ἄρα γενναῖοι μόνον ἡμεῖς, ἐξεβόησαν, Ῥωμαῖοι δὲ ἐκ τῆς ἡμετέρας στάσεως κερδήσουσιν ἀναιμωτὶ τὴν πόλιν.” τούτοις ἀθροίζοντες ἀλλήλους παρεκρότουν, [75] καὶ τὰς πανοπλίας ἀρπάσαντες αἰφνιδίως ἐπεκθέουσι τῷ δεκάτῳ τάγματι καὶ διὰ τῆς φάραγγος ἄξαντες μετὰ κραυγῆς ἐξαισίου τειχιζομένοις προσπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. [76] οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ τεθεικότες τῶν ὄπλων, οὔτε γὰρ θαρρήσειν τοὺς Ἰουδαίους πρὸς ἐκδρομὴν ὑπελάμβανον καὶ προθυμουμένων περισπασθήσεσθαι τὰς ὁρμὰς τῆς στάσει, [77] συνεταράχθησαν ἀδοκῆτως, καὶ τῶν ἔργων ἀφέμενοι τινὲς μὲν ἀνεχώρουν εὐθέως, πολλοὶ δ’ ἐπὶ τὰ ὄπλα θέοντες πρὶν ἐπιστραφῆναι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐφθάνοντο παιόμενοι. [78] προσεγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις αἰεὶ πλείους ἐπὶ τῷ κρατεῖν τοὺς πρώτους τεθαρρηκότες, καὶ τῶν ὄντων πολλαπλασίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις δεξιᾷ χρώμενοι τῇ τύχῃ. [79] μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἔθει συντάξεως ὄντας καὶ μετὰ κόσμου καὶ παραγγελμάτων πολεμεῖν εἰδότας ἀταξία φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθέντες οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἐμβολαῖς εἶκον. [80] καὶ ὅποτε μὲν ἐπιστραφεῖεν οἱ καταλαμβανόμενοι, τοῦ τε δρόμου τοὺς Ἰουδαίους ἐπέιχον καὶ διὰ τὴν ὁρμὴν ἦττον φυλαττομένους ἐτίτρωσκον, αἰεὶ δὲ πληθούσης τῆς ἐκδρομῆς μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖον ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τρέπονται. [81] καὶ δοκεῖ τότε ἂν κινδυνεῦσαι τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ Τίτος ἀγγελθὲν αὐτῷ τάχος ἐπεβοήθησε, καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς ἀνανδρίαν ἐπιστρέφει μὲν τοὺς φεύγοντας, [82] αὐτὸς δὲ πλαγίως τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσὼν μεθ’ ὧν ἦκεν ἐπιλέκτων συκνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, τιτρώσκει δὲ πλείους, τρέπεται δὲ πάντας καὶ συνωθεῖ κατὰ τῆς φάραγγος. [83] οἱ δ’ ἐν τῷ κατάντει πολλὰ κακωθέντες ὡς διεξέπεσον, ἀντικρὺς ἐπιστρέφονται καὶ μέσσην ἔχοντες τὴν χαράδραν τοῖς Ῥωμαίοις διεμάχοντο. [84] μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας οὕτως ἐπολέμουν, ὀλίγον δ’ ἀπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, Τίτος τοὺς μεθ’ αὐτοῦ προσβοηθήσαντας καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν σπειρῶν τοῖς ἐκτρέχουσιν ἀντιπαρατάξας τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμόν ἀνέπεμπεν εἰς τὴν ἀκρώρειαν.

(5)[85] Ἰουδαίους δὲ τοῦτ’ ἐδόκει φυγῆ, καὶ τοῦ σκοποῦ κατασεΐσαντος θοιμάτιον, ὃς αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους καθῆστο, προπηδῶσι πλῆθος ἀκραϊφνέστερον μετὰ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῶν τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. [86] ἀμέλει τῶν ἀντιπαραταχθέντων οὐδεὶς ἔμεινεν τὴν συμβολήν, ἀλλ’ ὥσπερ ἐξ ὀργάνου παιόμενοι διέρρηξαν τὴν τάξιν καὶ πρὸς τὸ ὄρος τραπέντες ἀνέφευγον. [87] λείπεται δ’ ἐν μέσῳ τῷ προσάντει Τίτος μετ’ ὀλίγων, καὶ πολλὰ τῶν φίλων παραινούντων, ὅσοι δι’ αἰδῶ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τοῦ κινδύνου καταφρονήσαντες ἔστησαν, [88] εἶξαι θανατῶσιν Ἰουδαίους καὶ μὴ προκινδυνεῦειν τούτων, οὐς ἐχρῆν πρὸ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τῆς καθ’ αὐτὸν τύχης καὶ μὴ στρατιώτου τάξιν ἀποπληροῦν ὄντα καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς οἰκουμένης δεσπότην, μηδ’ ὀξειαν οὕτως ὑφίστασθαι ῥοπήν ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, [89] τούτων οὐδ’ ἀκούειν ἔδοξε, τοῖς δὲ καθ’ αὐτὸν ἀνατρέχουσιν ἀνθίσταται καὶ κατὰ στόμα παίων βιαζομένους ἀνήρει κατὰ τε τοῦ πρᾶνου ἀθροῖς ἐμπίπτων ἀνέωθει τὸ πλῆθος. [90] οἱ δὲ πρὸς τε τὸ παράστημα καὶ τὴν ἰσχὴν καταπλαγέντες οὐδ’ οὕτως μὲν ἀνέφευγον εἰς τὴν πόλιν, καθ’ ἕτερον δ’ ἐκκλίνοντες ἀπ’ αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων τὰς ὁρμὰς ὑπετέμενετο. [91] κὰν τούτῳ καὶ τοῖς ἄνω τειχιζοῦσι τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, [92] πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δέος, καὶ διασκίδναται πᾶν τὸ τάγμα, δοκούντων ἀνυπόστατον μὲν εἶναι τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐκδρομὴν, τετράφθαι δ’ αὐτὸν Τίτον: οὐ γὰρ ἂν ποτε τοὺς ἄλλους φεύγειν ἐκείνου μένοντος. [93] καὶ καθάπερ πανικῶ δείματι κυκλωθέντες ἄλλος ἀλλαχῇ διεφέροντο, μέχρι τινὲς κατιδόντες ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου τὸν ἡγεμόνα στρεφόμενον καὶ μέγα δεΐσαντες ἀμφ’ αὐτῷ διαβοῶσι τὸν κίνδυνον ὄλω τῷ τάγματι. [94] τοὺς δ’ αἰδῶς ἐπέστρεφε, καὶ πλείον τι φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους ἐπὶ τῷ καταλιπεῖν Καίσαρα πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχρῶντο καὶ κλίναντες ἅπαξ ἀπὸ τοῦ κατάντους συνώθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. [95] οἱ δ’ ὑπὸ πόδα χωροῦντες ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ Ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθε εἶναι συνελαύνουσι πάντας εἰς τὴν φάραγγα. [96] προσέκειτο δὲ τοῖς καθ’ αὐτὸν ὁ Τίτος καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ἐπὶ τὴν τειχοποιίαν ἐπεμψεν, αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον ἀντιστὰς εἶργε τοὺς πολεμίους: [97] ὥστ’, εἰ χρῆ μῆτε θεραπείᾳ τι προστιθέντα μὴθ’ ὑφελόντα φθόνῳ τάληθες εἰπεῖν, αὐτὸς Καῖσαρ δις μὲν ἐρρύσατο κινδυνεῦσαν ὅλον τὸ τάγμα καὶ τοῦ περιβαλέσθαι τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέσχε.

III

(1)[98] Λωφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τοῦ θύραζε πολέμου πάλιν τὸν ἔνδον ἢ στάσις ἐπήγειρεν. [99] καὶ τῆς τῶν ἀζύμων ἐνστάσης ἡμέρας τεσσαρεσκαίδεκάτῃ Ξανθικοῦ μηνός, ἐν ἣ δοκοῦσιν Ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγῆναι καιρὸν Αἰγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐλεάζαρον παρανοίγοντες τὰς πύλας ἐδέχοντο ἐκ τοῦ δήμου τοὺς προσκυνεῖν ἐθέλοντας εἶσω, [100] Ἰωάννης δὲ προκάλυμμα τῆς ἐπιβουλῆς ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν τῶν σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὄπλοις ἐνσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἀναγνοί, διὰ σπουδῆς παρεισπέμπει προκαταληφθέντους τὸ ἱερόν. οἱ δ' ὡς ἔνδον ἐγένοντο, τὰς ἐσθῆτας ἀπορρίψαντες ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὄπλιται. [101] ταραχὴ δὲ μεγίστη περὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν, τοῦ μὲν ἔξω τῆς στάσεως λαοῦ κατὰ πάντων ἀκριτον οἰομένων εἶναι τὴν ἐπίθεσιν, τῶν δὲ ζηλωτῶν ἐπὶ σφίσι μόνοις. [102] ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέμενοι τὸ φρουρεῖν ἔτι τὰς πύλας καὶ τῶν ἐπάλλεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον: οἱ δ' ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τῷ βωμῷ καταπήσσοντες καὶ περὶ τὸν ναὸν συνειλούμενοι κατεπατοῦντο ξύλοις τε ἀνέδην παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. [103] πολλοὺς δὲ τῶν ἡσυχίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς ἀντιστασιαστὰς ἀνήρουν οἱ διάφοροι, καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τῷ τῶν ἐπιβούλων πάλαι τηρικαῦτα ἐπιγνωσθεὶς ὡς ζηλωτῆς πρὸς αἰκίαν ἀνήγετο. [104] πολλὰ δὲ δεινὰ τοὺς ἀναιτίους διαθέντες ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῶν ὑπονόμων διέειπεν. αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐνδότερον ἱερόν κατασχόντες καὶ τὰς ἐν αὐτῷ παρασκευὰς πάσας κατεθάρρουν ἤδη τοῦ Σίμωνος. [105] ἡ μὲν οὖν στάσις οὕτω τριμερῆς οὔσα πρότερον εἰς δύο μοῖρας περιίσταται.

(2)[106] Ὁ δὲ Τίτος ἔγγιον ἀπὸ τοῦ Σκοποῦ τῇ πόλει παραστρατοπεδεύσασθαι προαιρούμενος πρὸς μὲν τοὺς ἐκτρέχοντας ἔστησεν ἐπιλέξας ἰππέων τε καὶ πεζῶν ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανεν, τῇ δ' ὅλη δυνάμει προσέταξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα. καταβληθέντος δὲ παντὸς ἔρκους καὶ περιφράγματος, [107] ὅσα κήπων προανεστήσαντο καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπίσης ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρῶδη τοῦ τόπου, [108] τὰς δὲ πετρῶδεις ἔξοχὰς σιδήρῳ κατεργαζόμενοι χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸν τόπον ἀπὸ τοῦ Σκοποῦ μέχρι τῶν Ἡρώδου μνημείων, ἃ προσέχει τῇ τῶν ὄψεων ἐπικαλουμένη κολυμβήθρα.

(3)[109] Καὶ κατὰ ταῦτα τὰς ἡμέρας ἐνέδραν οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τῶν Ῥωμαίων συσκευάζονται τοιάνδε. [110] τῶν στασιαστῶν οἱ τολμηροὶ προελθόντες ἔξω τῶν Γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν εἰρηρικῶν φρονούντων καὶ δεδουλοῦντες τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐφοδὸν ἀνειλοῦντο καὶ παρ' ἀλλήλους ὑπέπτησον. [111] οἱ δὲ διαστάντες ἐπὶ τοῦ τείχους δῆμος εἶναι δοκῶν εἰρήνην ἐβόων καὶ δεξιὰν ἠτοῦντο καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐκάλουν ἀνοίξειν ὑπισχνόμενοι τὰς πύλας: ἅμα δὲ ταῦτα κεκραγότες καὶ τοὺς σφετέρους ἔβαλλον λίθοις ὡς ἀπελαύνοντες τῶν πυλῶν. [112] κάκεινοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκρίνοντο καὶ τοὺς ἔνδον ἰκετεύειν, συνεχῶς τε πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὀρμήσαντας ἐπιστρεφόμενοι ταραττομένοις προσέειπεν. [113] παρὰ μὲν οὖν τοῖς στρατιώταις τὸ πανοῦργον αὐτῶν οὐκ ἐλείπετο πίστεως, ἀλλ' ὡς τοὺς μὲν ἐν χερσὶν ἔχοντες ἐτοιμοὺς πρὸς τιμωρίαν, τοὺς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν πρᾶξιν. [114] Τίτῳ δὲ δι' ὑποψίας ἦν τὸ τῆς ἐπικλήσεως παράλογον: καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλούμενος αὐτοὺς ἐπὶ συμβάσεις διὰ τοῦ Ἰωσήπου μέτριον οὐδὲν εὔρισκε: καὶ τότε τοὺς στρατιώτας κατὰ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. [115] ἔφθασαν δὲ τινες τῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις προτεταγμένων ἀρπάσαντες τὰ ὄπλα πρὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. [116] τούτοις οἱ μὲν ἐκβεβλησθαι δοκοῦντες τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν, ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῶν τῆς πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντό σφας καὶ προσέκειντο κατόπιν: [117] οἱ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους πλήθος χερμάδων καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὡς συχνούς μὲν ἀνελεῖν, τρωῶσαι δὲ πλείστους. [118] ἦν γὰρ οὐ ῥάδιον τοῦ τείχους διαφυγεῖν τῶν κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδῶς τῆς διαμαρτίας καὶ τῶν ἡγεμόνων δέος παρεκελεύετο τῷ πταισμάτι προσλιπαρεῖν. [119] διὸ δὴ μέχρι πλείστου διαδορατιζόμενοι καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμέλει δ' οὐκ ἐλάττους ἀντιδιδόντες, τέλος ἀνωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους: ὑποχωροῦσι δ' αὐτοῖς οἱ Ἰουδαῖοι καὶ μέχρι τῶν Ἐλένης μνημείων εἶποντο βάλλοντες.

(4)[120] Ἐπειθ' οἱ μὲν ἀπειροκάλως ἐξυβρίζοντες εἰς τὴν τύχην ἔσκωπτόν τε τοὺς Ῥωμαίους δελεασθέντας ἀπάτη καὶ τοὺς θυρεοὺς ἀνασειόντες ἐσκίρτων καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. [121] τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπειλή τε τῶν ταξίαρχων καὶ χαλεπαίνων Καῖσαρ τούτοις ἐξεδέχετο, φάσκων ὡς Ἰουδαῖοι μὲν, οἷς ἀπόνοια μόνη στρατηγεῖ, πάντα μετὰ προνοίας πράττουσι καὶ σκέψεως ἐπιβουλὰς τε συντάσσοντες καὶ λόχους, ἔπεται δ' αὐτῶν ταῖς ἐνέδραις καὶ τύχη διὰ τὸ πειθήνιον καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους εὐνοίαν τε καὶ πίστιν: [122] Ῥωμαῖοι δέ, οἷς δι' εὐταξίαν καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθὲς αἰεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ τῶν ἐναντίων πταίουσι καὶ διὰ χειρῶν ἀκρασίαν ἀλίσκονται, τὸ πάντων

αἰσχιστον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος Καίσαρος. [123] ἡ μεγάλη μὲν στενάξειν ἔφη τοὺς τῆς στρατείας νόμους, μεγάλα δὲ αὐτοῦ τὸν πατέρα τήνδε τὴν πληγὴν πυθόμενον, [124] εἴ γε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας οὐδέποτ' ἔπταισεν οὕτως, οἱ νόμοι δ' αἰεὶ καὶ τοὺς βραχὺ τι τῆς τάξεως παρακινήσαντας θανάτῳ κολάζουσιν, νῦν δ' ὅλην στρατιὰν ἐωράκασι λιποτάκτην. [125] γνῶσεσθαι γε μὴν αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδισαμένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν παρὰ Ῥωμαίοις δίχα παραγγέλλματος ἀδοξεῖται. [126] τοιαῦτα διατεινόμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας δῆλος ἦν κατὰ πάντων χρῆσεσθαι τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν παρεῖσαν τὰς ψυχὰς ὡς ὅσον οὐπω τεθνηξόμενοι δικαίως, [127] περιχυθέντα δὲ τὰ τάγματα τῷ Τίτῳ περὶ τῶν συστρατιωτῶν ἰκέτευε καὶ τὴν ὀλίγων προπέτειαν χαρίσασθαι τῇ πάντων εὐπειθείᾳ κατηντιβόλουν: ἀναλήψεσθαι γὰρ τὸ παρὸν πταῖσμα ταῖς εἰς τὸ μέλλον ἀρεταῖς.

(5)[128] Πείθεται Καῖσαρ ἅμα ταῖς τε ἰκεσίαις καὶ τῷ συμφέροντι: τὴν μὲν γὰρ καθ' ἐνὸς τιμωρίαν ᾤετο χρῆναι μέχρις ἔργου προκόπτειν, τὴν δ' ἐπὶ πλήθους μέχρι λόγου. [129] τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις διηλλάττετο πολλὰ νουθητήσας αὐθις εἶναι φρονιμωτέρους, αὐτὸς δ' ὅπως ἀμυνεῖται τὴν Ἰουδαίων ἐπιβουλήν ἐσκόπει. [130] τέσσαρσι δ' ἡμέραις ἐξισωθέντος τοῦ μέχρι τῶν τειχῶν διαστήματος, βουλόμενος μετὰ ἀσφαλείας τὰς τε ἀποσκευὰς καὶ τὸ λοιπὸν πλήθος παράγειν τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως ἀντιπαρεξέτεινεν τῷ τείχει κατὰ τὸ βόρειον κλίμα καὶ πρὸς ἐσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τὴν φάλαγγα, τῶν τε πεζῶν προτεταγμένων καὶ κατόπιν τῶν ἰππέων, [131] τριστοίχων ἐκατέρων, ἑβδομοὶ κατὰ μέσον εἰσθήκεσαν οἱ τοξόται. [132] τοσοῦτῳ δὲ στίφει πεφραγμένων Ἰουδαίους τῶν ἐκδρομῶν τὰ τε ὑποζύγια τῶν τριῶν ταγμάτων καὶ ἡ πληθὺς ἀδεῶς παρῶδευσεν. [133] αὐτὸς μὲν οὖν Τίτος ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τοῦ τείχους κατὰ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος ἀντικρὺ τοῦ καλουμένου Ψηφίνου πύργου στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τείχους ἀπ' ἄρκτων καθήκων ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν: [134] ἡ δ' ἑτέρα μοῖρα τῆς στρατιᾶς κατὰ τὸν Ἰππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τειχίζεται διεστῶσα τῆς πόλεως ὁμοίως δύο σταδίους. [135] τὸ μέντοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ἐπὶ τοῦ Ἐλαιῶν ὄρους ἔμενε.

IV

(1)[136] Τρισὶ δ' ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις καθ' ἣν μὴ ταῖς ἀβάτοις φάραγγι κεκύκλωτο, ταύτη γὰρ εἰς ἦν περίβολος, αὐτὴ μὲν ὑπὲρ δύο λόφων ἀντιπρόσωπος ἔκτιστο μέση φάραγγι διηρημένων, εἰς ἣν ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. [137] τῶν δὲ λόφων ὁ μὲν τὴν ἄνω πόλιν ἔχων ὑψηλότερός τε πολλῶ καὶ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἦν: διὰ γοῦν τὴν ὀχυρότητα φρούριον μὲν ὑπὸ Δαυίδου τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατὴρ Σολομῶνος ἦν οὗτος τοῦ τὸν πρῶτον ναὸν κτίσαντος, ἡ ἄνω δὲ ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν: ἄτερος δὲ ὁ καλούμενος Ἄκρα καὶ τὴν κάτω πόλιν ὑφειστώως ἀμφίκυρτος. [138] τούτου δ' ἀντικρὺς τρίτος ἦν λόφος, ταπεινότερός τε φύσει τῆς Ἄκρας καὶ πλατεῖα φάραγγι διειργόμενος ἄλλη πρότερον. [139] αὐθις γε μὴν καθ' οὗς οἱ Ἀσάμωναιοι χρόνους ἐβασίλευον τὴν τε φάραγγα ἔχωσαν συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τὴν πόλιν καὶ τῆς Ἄκρας κατεργασάμενοι τὸ ὕψος ἐποίησαν χθαμαλωτέρου, ὡς ὑπερφαίνοντο καὶ ταύτη τὸ ἱερόν. [140] ἡ δὲ τῶν τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγγ, ἦν ἔφαμεν τὸν τε τῆς ἄνω πόλεως καὶ τὸν κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκει μέχρι Σιλωᾶς: οὕτω γὰρ τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τε καὶ πολλὴν οὔσαν ἐκαλοῦμεν. [141] ἔξωθεν δ' οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγγιν περιείχοντο, καὶ διὰ τοὺς ἐκατέρωθεν κρημνοὺς προσιτὸν οὐδαμόθεν ἦν.

(2)[142] Τῶν δὲ τριῶν τειχῶν τὸ μὲν ἀρχαῖον διὰ τε τὰς φάραγγας καὶ τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον, ἐφ' οὗ κατεσκευάστο, δυσάλωτον ἦν: [143] πρὸς δὲ τῷ πλεονεκτήματι τοῦ τόπου καὶ καρτερῶς ἐδεδόμητο, Δαυίδου τε καὶ Σολομῶνος, ἔτι δὲ τῶν μεταξὺ τούτων βασιλέων φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. [144] ἀρχόμενον δὲ κατὰ βορρᾶν ἀπὸ τοῦ Ἰππικοῦ καλουμένου πύργου καὶ διατεῖνον ἐπὶ τὸν ξυστόν, ἔπειτα τῇ βουλή συνάπτον ἐπὶ τὴν ἐσπέριον τοῦ ἱεροῦ στοᾶν ἀπηρτίζετο. [145] κατὰ θάτερα δὲ πρὸς δύσιν, ἀπὸ ταυτοῦ μὲν ἀρχόμενον, διὰ δὲ τοῦ Βησοῦ καλουμένου χώρου κατατεῖνον ἐπὶ τὴν Ἐσσηνῶν πύλην, κάπειτα πρὸς νότον ὑπὲρ τὴν Σιλωᾶν ἐπιστρέφον πηγὴν, ἔνθεν τε πάλιν ἐκκλίνον πρὸς ἀνατολὴν ἐπὶ τὴν Σολομῶνος κολυμβήθραν καὶ διῆκον μέχρι χώρου τινός, ὃν καλοῦσιν Ὀφλάς, τῇ πρὸς ἀνατολὴν στοᾶ τοῦ ἱεροῦ συνῆπτε. [146] τὸ δὲ δευτέρον τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἦν Γενᾶθ ἐκάλουν τοῦ πρῶτου τείχους οὔσαν, κυκλούμενον δὲ τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον ἀνῆει μέχρι τῆς Ἀντωνίας. [147] τῷ τρίτῳ δ' ἀρχὴ ἦν ὁ Ἰππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τοῦ βορείου κλίματος κατατεῖνον ἐπὶ τὸν Ψηφίνον πύργον, ἔπειτα καθήκον ἀντικρὺ τῶν Ἑλένης μνημείων, Ἀδιαβηνῆ βασιλῆς ἦν αὕτη Ἰζάτου βασιλέως θυγάτηρ, καὶ διὰ σπηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον ἐκάμπτετο μὲν γωνιαίῳ πύργῳ

κατὰ τὸ τοῦ Γναφέως προσαγορευόμενον μνήμα, τῷ δ' ἀρχαίῳ περιβόλῳ συνάπτον εἰς τὴν Κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα κατέληγεν. [148] τοῦτο τῇ προσκτισθείσῃ πόλει περιέθηκεν Ἀγρίππας, ἥπερ ἦν πᾶσα γυμνή: πλήθει γὰρ ὑπερχεομένη κατὰ μικρὸν ἐξείρπε τῶν περιβόλων. [149] καὶ τοῦ ἱεροῦ τὰ προσάρκτια πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες ἐπ' οὐκ ὀλίγον προήλθον καὶ τέταρτον περιοικηθῆναι λόφον, ὃς καλεῖται Βεζεθά, κείμενος μὲν ἀντικρὺ τῆς Ἀντωνίας, ἀποτεμνόμενος δὲ ὀρύγματι βαθεῖ: [150] διεταφρεύθη γὰρ ἐπίτηδες, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς Ἀντωνίας εὐπρόσιτοί τε εἶεν καὶ ἦττον ὑψηλοί: [151] διὸ δὴ καὶ πλείστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ἐκλήθη δ' ἐπιχωρίως Βεζεθά τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον Ἑλλάδι γλώσση καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. [152] δεομένων οὖν τῶν ταύτη σκέπης ὁ πατήρ τοῦ νῦν βασιλέως καὶ ὁμώνυμος Ἀγρίππας ἄρχεται μὲν οὐ προεἶπομεν τείχους, δείσας δὲ Κλαύδιον Καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ἐπὶ νεωτερισμῷ πραγμάτων ὑπονοήσῃ καὶ στάσεως, παύεται θεμελίους μόνον βαλόμενος. [153] καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἦν ἀλώσιμος ἡ πόλις, εἰ προὔκοπτε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο: λίθοις μὲν γὰρ εἰκοσαπήχεσι τὸ μῆκος καὶ τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο μῆθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥαδίως μῆθ' ὑπ' ὀργάνοις διασεισθῆναι δυνάμενον, [154] δέκα δὲ πήχεις αὐτῷ καὶ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂν, ὡς εἰκός, ἔσχε μὴ διακωλυθείσης τῆς τοῦ καταρξαμένου φιλοτιμίας. [155] αὐθις δὲ καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγειρόμενον ὑπὸ Ἰουδαίων εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνέστη, καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλλξεις, τριπήχεις δὲ τοὺς προμαχῶνας εἶχεν, ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εικοσιπέντε πήχεις ἀνατετάσθαι.

(3)[156] Τοῦ δὲ τείχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοι τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες: ἡ γὰρ μὴν ἁρμονία καὶ τὸ κάλλος τῶν λίθων οὐδὲν ἀπέδει ναοῦ. [157] μετὰ δὲ τὸ ναστὸν ὕψος τῶν πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπερῶα, δεξαμεναὶ τε πρὸς τὰς τῶν ὑετῶν ὑποδοχάς, ἔλικές τε καὶ πλατεῖαι καθ' ἕκαστον ἄνδοι. [158] τοιοῦτους μὲν οὖν πύργους τὸ τρίτον τεῖχος εἶχεν ἐνενήκοντα, τὰ μεταπύργια δὲ τούτων ἀνὰ πήχεις διακοσίους: τὸ δ' αὖ μέσον εἰς τέσσαρας καὶ δέκα πύργους, τὸ δ' ἀρχαῖον εἰς ἐξήκοντα μεμέριστο. [159] τῆς πόλεως δ' ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν τριακοντατριῶν. θαυμασίῳ δ' ὄντος ὅλου τοῦ τρίτου τείχους θαυμασιώτερος ἀνεῖχε κατὰ γωνίαν βόρειός τε καὶ πρὸς δύσιν ὁ Ψήφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τίτος. [160] ἐπὶ γὰρ ἐβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὢν Ἀραβίαν τε ἀνίσχοντος ἡλίου παρείχεν ἀφορᾶν καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς Ἑβραίων κληρουχίας ἔσχατα: [161] ὀκτάγωνος δὲ ἦν. τούτου δ' ἀντικρὺς ὁ Ἴππικός καὶ παρ' αὐτὸν δύο κατεσκευάσθησαν μὲν ὑφ' Ἡρώδου βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μέγεθος δὲ καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην διάφοροι: [162] πρὸς γὰρ τῷ φύσει μεγαλοψύχῳ καὶ τῇ περὶ τὴν πόλιν φιλοτιμίᾳ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο καὶ τρισὶ τοῖς ἡδίστοις προσώποις, ἀφ' ὧν ὠνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῶ καὶ φίλῳ καὶ γυναικί, τὴν μνήμην ἀνέθηκε, τὴν μὲν ὡς προειρήκαμεν κτείνας δι' ἔρωτα, τοὺς δὲ ἀποβαλὼν ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. [163] ὁ μὲν οὖν Ἴππικός ἀπὸ τοῦ φίλου προσαγορευθεὶς τετράγωνος μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος εικοσιπέντε πηχῶν ἕκαστον καὶ ὕψος τριάκοντα, οὐδαμοῦ διάκενος. [164] ὑπὲρ δὲ τὸ πλήρες καὶ ταῖς πέτραις συνηνωμένον εἰς ἐκδοχὴν ὄμβρων εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος, [165] ἐπάνω δὲ τούτου δίστεγος οἶκος ἦν εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος εἰς ποικίλα τέγη διηρημένος, ὑπὲρ ὃν τύρσεις μὲν διπήχεις προμαχῶνες δὲ περιβέβληντο τριπήχεις, ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναριθμείσθαι. [166] ὁ δὲ δεῦτερος πύργος, ὃν ὠνόμασεν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν Φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος ἴσον εἶχεν, τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον, ἐπὶ τεσσαράκοντα δ' αὐτοῦ τὸ ναστὸν ἦν ὕψος. [167] ἐπάνω δὲ αὐτοῦ περιήει στοὰ δεκάπηχυς τὸ ὕψος θωρακίσις τε καὶ προβόλοις σκεπομένη. [168] μέσην δὲ ὑπερωκοδόμητο τὴν στοὰν πύργος ἕτερος εἰς τε οἶκους πολυτελεῖς καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διηρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδέοι τῷ πύργῳ βασιλείον δοκεῖν. τὰ δ' ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσιν ἡ περιουτοῦ κεκόσμητο. [169] πηχῶν δ' ἦν τὸ πᾶν ὕψος ὡς ἐνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν σχῆμα παρεῶκει τῷ κατὰ τὴν Φάρον ἐκπυρσεύοντι τοῖς ἐπὶ Ἀλεξανδρείας πλέουσι, τῇ περιοχῇ δὲ πολὺ μείζων ἦν: τῆνικαυτὰ γὰρ μὴν τυραννεῖον ἀπεδείχθη τοῦ Σίμωνος. [170] ὁ δὲ τρίτος πύργος ἡ Μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν ναστὸς ἦν, εἴκοσι δὲ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον, [171] πολυτελεστέραν δὲ καὶ ποικιλωτέραν τῶν ἄλλων τὴν οἰκῆσιν εἶχεν ἐπάνω, τοῦ βασιλέως οἰκεῖον ὑπολαβόντος τὸν ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμηθῆναι πλέον ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους τοῦ τῆς γυναικὸς ἰσχυροτέρους. τούτου τὸ πᾶν ὕψος πεντήκοντα καὶ πέντε πηχῶν ἦν.

(4)[172] Τηλικούτοι δ' ὄντες οἱ τρεῖς τὸ μέγεθος πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τὸν τόπον: [173] αὐτὸ τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος, ἐν ᾧ ἦσαν, ἐφ' ὑψηλῷ λόφῳ δεδόμητο, καὶ τοῦ λόφου καθάπερ κορυφή τις

ύψηλοτέρα προανείχεν εἰς τριάκοντα πήχεις, ὑπὲρ ἦν οἱ πύργοι κείμενοι πολὺ δὴ τι τοῦ μετεώρου προσελάμβανον. [174] θαυμάσιον δὲ καὶ τῶν λίθων ἦν τὸ μέγεθος: οὐ γὰρ ἐξ εἰκαίας χερμάδος οὐδὲ φορητῶν ἀνθρώποις πετρῶν συνειστήκεσαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη: [175] καὶ τὸ μὲν μήκος ἐκάστης πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος καὶ βάθος πέντε, συνήνωντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον μίαν εἶναι πέτραν ἀναπεφυκυῖαν, ἔπειτα δὲ περιεξέσθαι χερσὶ τεχνιτῶν εἰς σχῆμα καὶ γωνίας: οὕτως οὐδαμῶθεν ἢ συνάφεια τῆς ἀρμονίας διεφαίνετο. [176] κειμένους δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἢ τοῦ βασιλέως αὐτῆ προσέζευκτο, παντὸς λόγου κρείσσαν: [177] οὔτε γὰρ πολυτελείας οὔτε κατασκευῆς τινος ἔλειπεν ὑπερβολὴν, ἀλλὰ τετεῖχιστο μὲν ἅπαντα τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος κύκλω κατ' ἴσον διάστημα, κεκοσμημένοι δὲ πύργοις διελήπτο ἀνδρῶσί τε μεγίστοις καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατοντακλίτους: [178] ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἢ ποικιλία τῶν λίθων ἦν, συνῆκτο γὰρ πολὺς ὁ πανταχοῦ σπάνιος, θαυμασταὶ δὲ ὄροφαὶ μήκει τε δοκῶν καὶ λαμπρότητι προκοσμημάτων, [179] οἰκῶν δὲ πλήθος καὶ διαφοραὶ σχημάτων περὶ τούτους μυρία, πᾶσιν γε μὴν ἀποσκευαὶ πλήρεις, καὶ τὰ πλείω τῶν ἐν ἐκάστοις κειμένων ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. [180] περίστοα δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλω πολλά, καὶ στῦλοι πρὸς ἑκάστῳ διάφοροι, τὰ γε μὴν τούτων ὑπαιθρα πάντα χλοερά, [181] καὶ ποικίλαι μὲν ὕλαι μακροὶ δὲ δι' αὐτῶν περίπατοι καὶ περὶ τούτους εὐριποὶ βαθεῖς δεξαμεναὶ τε πανταχοῦ χαλκουρημάτων περίπλοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα πύργοι πελειάδων ἡμέρων. [182] ἀλλὰ γὰρ οὐθ' ἐρμηνεῦσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἢ μνήμη τὰς τοῦ ληστρικοῦ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα: [183] οὐ γὰρ ταῦτα Ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἔνδον ἐπιβούλων, ὡς προειρηκάμεν, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ μὲν τῆς Ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἐπὶ τὰ βασίλεια καὶ τῶν τριῶν πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

V

(1)[184] Τὸ δ' ἱερὸν ἴδρυτο μὲν, ὥσπερ ἔφην, ἐπὶ λόφου καρτεροῦ, κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ ἀνωτάτω χθαμαλὸν αὐτοῦ τῷ τε ναῷ καὶ τῷ βωμῷ: τὰ γὰρ πέριξ ἀπόκρημνος ἦν καὶ κατάντης. [185] τοῦ δὲ βασιλέως Σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισεν, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, ἐπετέθη μία στοὰ τῷ χώματι: καὶ κατὰ γε τὰ λοιπὰ μέρη γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δ' ἐξῆς αἰῶσιν αἰεὶ τι τοῦ λαοῦ προσχωννύντος ἀνισούμενος ὁ λόφος ηἰρύνετο. [186] διακόψαντες δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος τοσοῦτον προσελάμβανον ὅσον ὕστερον ἐπέιχεν ὁ τοῦ παντὸς ἱεροῦ περίβολος. [187] τειχίσαντες δ' ἐκ ῥίζης τριχῆ κυκλόθεν τὸν λόφον καὶ μειζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξαναλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς καὶ οἱ ἱεροὶ δὲ θησαυροὶ πάντες, οὓς ἀνεπίμπλασαν οἱ παρὰ τῆς οἰκουμένης δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ, τούς τε ἄνω περιβόλους καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. [188] τούτου τὸ ταπεινότατον ἀπὸ τριακοσίων ἀνετειχίσαντο πηχῶν, κατὰ δὲ τινὰς τόπους καὶ πλείονος. οὐ μέντοι πᾶν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῶν θεμελίων: ἐπὶ πολὺ γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας ἀνισοῦν βουλόμενοι τούς στενωπούς τοῦ ἄστεος. [189] πέτραι δὲ τεσσαρακονταπήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν τοῦ δομήματος: ἢ τε γὰρ δαψίλεια τῶν χρημάτων καὶ τοῦ λαοῦ φιλοτιμία λόγου μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ἐπιβολὰς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἕξειν πέρας ἐπιμονῆ καὶ χρόνοις ἦν ἀνύσιμον.

(2)[190] Ἦν δὲ ἄξια τῶν τηλικούτων θεμελίων καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα διπλαῖ μὲν γὰρ αἰ στοαὶ πᾶσαι, κίονες δ' αὐταῖς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν μονόλιθοι λευκοτάτης μαρμάρου, κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ὠρόφωντο. [191] τούτων ἢ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια καὶ τὸ εὐξέστον καὶ τὸ ἀρμόνιον παρείχε θεωρίαν ἀξιόλογον, οὐδενὶ δὲ ἕξωθεν οὔτε ζωγραφίας οὔτε γλυφίδος ἔργῳ προσηγάιστο. [192] καὶ πλατεῖαι μὲν ἦσαν ἐπὶ τριάκοντα πήχεις, ὃ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν εἰς ἕξ σταδίους συνεμετρεῖτο περιλαμβανομένης καὶ τῆς Ἀντωνίας: τὸ δ' ὑπαιθρον ἅπαν πεποίκιλτο παντοδαπῷ λίθῳ κατεστρωμένον. [193] διὰ τούτου προιόντων ἐπὶ τὸ δεύτερον ἱερὸν δρύφακτος περιβέβλητο λίθινος, τρίπηχυς μὲν ὕψος, πᾶν δὲ χαριέντως διεργασμένος: [194] ἐν αὐτῷ δὲ εἰστήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στήλαι τὸν τῆς ἀγνείας προσημαίνουσαι νόμον αἰ μὲν Ἑλληνικοῖς αἰ δὲ Ῥωμαικοῖς γράμμασιν μηδένα ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἀγίου παριέναι: [195] τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν ἅγιον ἕκαλεῖτο. καὶ τεσσαρεσκαίδεκα [μὲν] βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τετράγωνον δὲ ἄνω καὶ τείχει περιπεφραγμένον ἰδίῳ. [196] τούτου τὸ μὲν ἕξωθεν ὕψος καίπερ τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον ὑπὸ τῶν βαθμῶν ἐκαλύπτετο, τὸ δὲ ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἦν: πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδομημένου τοῦ βαθμοῦ οὐκέτ' ἦν ἅπαν εἶσω καταφανὲς καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. [197] μετὰ δὲ τούτους δεκατέσσαρας βαθμοὺς τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. [198] ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες

ἀνήγον ἐπὶ τὰς πύλας, αἱ ἀπὸ μὲν ἄρκτου καὶ μεσημβρίας ὀκτώ, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ' ἀνάγκην: διατετειχισμένοι γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλίμα ταῖς γυναιξίν ἰδίου πρὸς θρησκείαν χώρου ἔδει δευτέραν εἶναι πύλην: τέτμητο δ' αὕτη τῆς πρώτης ἀντικρυς. [199] καὶ τῶν ἄλλων δὲ κλιμάτων μία μεσημβρινὴ πύλη καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὴν γυναικωνίτιν εἰσηγον: κατὰ γὰρ τὰς ἄλλας οὐκ ἔξην παρελθεῖν γυναιξίν, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν σφετέραν ὑπερβῆναι τὸ διατειχισμα. ἀνεῖτο γέ μὴν ταῖς τ' ἐπιχωρίοις καὶ ταῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ πρὸς θρησκείαν ὁ χώρος. [200] τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς ἐδεδόμητο ταύτη τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν ἀπὸ τοῦ τείχους ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τῶν γαζοφυλακίων σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοισιν, ἦσαν δ' ἀπλαῖ, καὶ πλὴν τοῦ μεγέθους τῶν κάτω κατ' οὐδὲν ἀπελείποντο.

(3)[201] Τῶν δὲ πυλῶν αἱ μὲν ἐννέα χρυσῶ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν ὁμοίως τε αἱ τε παραστάδες καὶ τὰ ὑπέρθυρα, μία δ' ἡ ἔξωθεν τοῦ νεῶ Κορινθίου χαλκοῦ πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταγύρους καὶ περιχρύσους ὑπεράγουσα. [202] καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τριάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντεκαίδεκα. [203] μετὰ μέντοι τὰς εἰσόδους ἐνδοτέρῳ πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον τριακονταπήχεις ἔξεδρας εἶχον εὐρὸς τε καὶ μῆκος πυργοειδεῖς, ὑψηλὰς δ' ὑπὲρ τεσσαράκοντα πήχεις: δύο δ' ἀνείχον ἑκάστην κίονες δώδεκα πηχῶν τὴν περιοχὴν ἔχοντες. [204] καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἴσον ἦν τὸ μέγεθος, ἡ δ' ὑπὲρ τὴν Κορινθίαν ἀπὸ τῆς γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τῆς τοῦ ναοῦ πύλης ἀντικρὺ πολὺ μείζων: [205] πεντήκοντα γὰρ πηχῶν οὕσα τὴν ἀνάστασιν τεσσαρακονταπήχεις τὰς θύρας εἶχε καὶ τὸν κόσμον πολυτελέστερον ἐπὶ δαψιλῆς πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῦτον δὲ ταῖς ἐννέα πύλαις ἐπέχεεν ὁ Τιβερίου πατὴρ Ἀλέξανδρος. [206] βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὴν μείζονα πύλην ἀπὸ τοῦ τῶν γυναικῶν διατειχίσματος ἀνήγον: τῶν γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας πέντε βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι.

(4)[207] Αὐτὸς δὲ ὁ ναὸς κατὰ μέσον κείμενος, τὸ ἅγιον ἱερόν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός, καὶ τὸ μὲν κατὰ πρόσωπον ὕψος τε καὶ εὐρὸς ἴσον ἀνὰ πήχεις ἑκατόν, κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενότερος: ἔμπροσθεν γὰρ ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον εἰκοσαπήχεις διέβαινον. [208] ἡ πρώτη δ' αὐτοῦ πύλη πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος οὕσα καὶ εὐρὸς εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε: τοῦ γὰρ οὐρανοῦ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐνέφαινε: κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὁ τε πρῶτος οἶκος ἔξωθεν πᾶς κατεφαίνετο μέγιστος ὢν, καὶ τὰ περὶ τὴν εἴσω πύλην πάντα λαμπόμενα χρυσῶ τοῖς ὀρώσιν ὑπέπιπτεν. [209] τοῦ δὲ ναοῦ ὄντος εἴσω διστέγου μόνος ὁ πρῶτος οἶκος προὔκειτο καὶ διηνεκὲς εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος μὲν ἐπ' ἐνενήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ἐπὶ πεντήκοντα καὶ διαβαίνων ἐπ' εἴκοσιν. [210] ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύλη κεχρύσωτο μὲν, ὡς ἔφην, πᾶσα καὶ ὅλος ὁ περὶ αὐτὴν τοῖχος, εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυνες ἀνδρομήκεις κατεκρέμαντο. [211] ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διστέγου, ταπεινότερα τῆς ἔξωθεν ὄψεως ἡ ἔνδον ἦν καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς πεντηκονταπέντε πήχεων τὸ ὕψος εὐρὸς δ' ἑκκαίδεκα. [212] πρὸ δὲ τούτων ἰσόμηκες καταπέτασμα πέπλος ἦν Βαβυλώνιος ποικιλτὸς ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰργασμένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τῆς ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῶν ὄλων: [213] ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν, τῇ δ' ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρῃ τὴν θάλασσαν, τῶν μὲν ἐκ τῆς χροῖας ὁμοιομένων, τῆς δὲ βύσσου καὶ τῆς πορφύρας διὰ τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ τὴν μὲν ἀναδίδωσιν ἡ γῆ, τὴν δ' ἡ θάλασσα. [214] κατεγέγραπτο δ' ὁ πέπλος ἅπασαν τὴν οὐράνιον θεωρίαν πλὴν ζῳδίων.

(5)[215] Παριόντας δ' εἴσω τὸ ἐπίπεδον τοῦ ναοῦ μέρος ἐξεδέχετο. τούτου τοίνυν τὸ μὲν ὕψος ἐξήκοντα πηχῶν καὶ τὸ μῆκος ἴσον, εἴκοσι δὲ πηχῶν τὸ πλάτος ἦν. [216] τὸ δ' ἐξηκοντάπηχυ πάλιν διήρητο, καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἀποτετμημένον ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις εἶχεν ἐν αὐτῷ τρία θαυμασιώτατα καὶ περιβόητα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν τράπεζαν θυμιατήριον. [217] ἐνέφαινον δ' οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι τοὺς πλανήτας: τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διήρητο τῆς λυχνίας: οἱ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρτοι δώδεκα τὸν ζῳδιακὸν κύκλον καὶ τὸν ἐνιαυτόν. [218] τὸ θυμιατήριον δὲ διὰ τῶν τρισκαίδεκα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπίπλατο καὶ τῆς τε ἀοικήτου καὶ οἰκουμένης, ἐσήμαινεν ὅτι τοῦ θεοῦ πάντα καὶ τῷ θεῷ. [219] τὸ δ' ἐνδοτάτω μέρος εἴκοσι μὲν πηχῶν ἦν: διείργετο δὲ ὁμοίως καταπετάσματι πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἔκειτο δὲ οὐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον δὲ καὶ ἄχραντον καὶ ἀθέατον ἦν πᾶσιν, ἀγίου δὲ ἅγιον ἐκαλεῖτο. [220] περὶ δὲ τὰ πλευρὰ τοῦ κάτω ναοῦ δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι τρίστεγοι πολλοί, καὶ παρ' ἑκάτερον εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. [221] τὸ δ' ὑπερῶν μέρος τούτους μὲν οὐκέτι εἶχεν τοὺς οἴκους παρόσον ἦν καὶ στενότερον, ὑψηλὸν δ' ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις

καὶ λιτότερον τοῦ κάτω: συνάγεται γὰρ οὕτως πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τοῦ ἐπιπέδου πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος.

(6)[222] Τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον οὐδὲν οὔτ' εἰς ψυχῆς οὔτ' εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλειπεν: πλαξὶ γὰρ χρυσοῦ στιβαραῖς κεκαλυμμένος πάντοθεν ὑπὸ τὰς πρώτας ἀνατολάς πυρωδεσπάτην ἀπέπαλλεν αὐγὴν καὶ τῶν βιαζομένων ἰδεῖν τὰς ὄψεις ὡσπερ ἡλιακαῖς ἀκτίσιν ἀπέστρεφεν. [223] τοῖς γε μὴν ἀφικνουμένοις ξένοις πόρρωθεν ὁμοῖος ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο: καὶ γὰρ καθὰ μὴ κεχρῦσωτο λευκότατος ἦν. [224] κατὰ κορυφὴν δὲ χρυσοῦς ὀβελοὺς ἀνεῖχεν τεθηγμένους, ὡς μὴ τι προσκαθεζομένῳ μολύννοιτο τῶν ὀρνέων. τῶν δ' ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι μῆκος πέντε καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος δ' ἕξ. [225] πρὸ αὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἦν πήχεων, εὖρος δὲ καὶ μῆκος ἐκτείνων ἴσον ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις τετράγωνος ἴδρυτο, κερατοειδεῖς προανέχων γωνίας, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας ἐπ' αὐτὸν ἄνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπτίαστο. κατεσκευάσθη δὲ ἄνευ σιδήρου, καὶ οὐδέποτε ἔψαυεν αὐτοῦ σίδηρος. [226] περιέστεφε δὲ τὸν τε ναὸν καὶ τὸν βωμὸν εὐλιθὸν τι καὶ χαρίεν γείσιον ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διεῖργεν ἔξωτέρω τὸν δῆμον ἀπὸ τῶν ἱερέων. [227] γονορροῖοις μὲν δὴ καὶ λεπροῖς ἢ πόλις ὄλη, τὸ δ' ἱερὸν γυναικῶν ἐμμῆνοις ἀπεκέκλειστο, παρελθεῖν δὲ ταύταις οὐδὲ καθαραῖς ἕξην ὃν προείπαμεν ὄρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ καθάπαν ἠγνευκότες εἴργοντο τῆς ἔνδον αὐλῆς, καὶ τῶν ἱερέων πάλιν οἱ [μὴ] καθαρεύοντες εἴργοντο.

(7)[228] Τῶν δ' ἀπὸ γένους ἱερέων ὅσοι διὰ πῆρωσιν οὐκ ἐλειτούργουν παρῆσάν τε ἅμα τοῖς ὀλοκλήροις ἐνδοτέρω τοῦ γεισίου καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ γένους ἐλάμβανον μερίδας, ταῖς γε μὴν ἐσθήσιν ἰδιωτικαῖς ἐχρῶντο: τὴν γὰρ ἱεράν ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. [229] ἐπὶ δὲ τὸ θυσιαστήριον καὶ τὸν ναὸν ἀνέβαινον οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσον μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δὲ ἀπὸ ἀκράτου νήφοντες δέει τῆς θρησκείας, ὡς μὴ τι παραβαίεν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. [230] ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀνήει μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ αἰεὶ, ταῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νομηνιαῖς καὶ εἴ τις ἐορτὴ πάτριος ἢ πανηγυρὶς ἦν πάνδημος ἀγομένη δι' ἔτους. [231] ἐλειτούργει δὲ τοὺς μηροὺς μέχρις αἰδοίου διαζώματι καλύπτων λινούν τε ὑποδύτην ἐνδοθεν λαμβάνων καὶ ποδήρη καθύπερθεν ὑακίνθινον, ἔνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν: τῶν δὲ θυσανῶν ἀπήρτηντο κώδωνες χρυσεοὶ καὶ ῥοαὶ παράλληλοι, βροντῆς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημείον. [232] ἢ δὲ τὸ ἔνδυμα τῷ στέρνῳ προσηλοῦσα ταινία πέντε διηνησμένη ζώναις πεποίκιλτο, χρυσοῦ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκκου πρὸς δὲ βύσσου καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν ἔφαμεν καὶ τὰ τοῦ ναοῦ καταπετάσματα συνυφάνθαι. [233] τούτοις δὲ καὶ ἐπωμίδα κεκραμένην εἶχεν, ἐν ἣ πλείων χρυσὸς ἦν. σχῆμα μὲν οὖν ἐνδυτοῦ θώρακος εἶχεν, δύο δ' αὐτὴν ἐνεπόρπων ἀσπίδισκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειστο δ' ἐν ταύταις κάλλιστοὶ τε καὶ μέγιστοι σαρόδονυχες, τοὺς ἐπωνύμους τῶν τοῦ ἔθνους φυλῶν ἐπιγεγραμμένοι. [234] κατὰ δὲ θάτερον ἄλλοι προσήρτηντο λίθοι δώδεκα, κατὰ τρεῖς εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένοι, σάρδιον τόπαζος σμάραγδος, ἄνθραξ ἰασπις σάπφειρος, ἀχάτης ἀμέθυστος λιγύριον, ὄνυξ βήρυλλος χρυσόλιθος, ὧν ἕφ' ἐκάστου πάλιν εἰς τῶν ἐπωνύμων ἐγγέγραπτο. [235] τὴν δὲ κεφαλὴν βυσσίνῃ μὲν ἔσκεπεν τιάρα, κατέστεπτο δ' ὑακίνθῳ, περὶ ἣν χρυσοῦς ἄλλος ἦν στέφανος ἔκτυπα φέρων τὰ ἱερά γράμματα: ταῦτα δ' ἐστὶ φωνήεντα τέσσαρα. [236] ταύτην μὲν οὖν τὴν ἐσθῆτα οὐκ ἐφόρει χρόνιον, λιτοτέραν δ' ἀνελάμβανεν, ὅποτε δ' εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον: εἰσῆει δ' ἄπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ἣ νηστεύειν ἔθος ἡμέρα πάντας τῷ θεῷ. [237] καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ τῶν τε περὶ τοῦτον ἔθων καὶ νόμων αὐθις ἀκριβέστερον ἐροῦμεν: οὐ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν καταλείπεται λόγος.

(8)[238] Ἡ δ' Ἄντωνία κατὰ γωνίαν μὲν δύο στοῶν ἔκειτο τοῦ πρώτου ἱεροῦ, τῆς τε πρὸς ἐσπέραν καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον, δεδόμητο δὲ ὑπὲρ πέτρας πεντηκονταπήχους μὲν ὕψος, περικρήμνου δὲ πάσης: ἔργον δ' ἦν Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. [239] πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ ῥίζης ἢ πέτρα πλαξὶ κεκάλυπτο λείαις λίθων, εἷς τε κάλλος καὶ ὡς ἀπολισθάνοι πᾶς ὁ προσβαίνειν ἢ κατιέναι πειρώμενος. [240] ἔπειτα πρὸ τῆς τοῦ πύργου δομήσεως τριῶν πηχῶν τείχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου τὸ πᾶν ἀνάστημα τῆς Ἄντωνίας ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις ἠγείρετο. [241] τὸ δ' ἔνδον βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διάθesis: μεμέριστο γὰρ εἰς πᾶσαν οἰκῶν ιδέαν τε καὶ χρῆσιν περιστοᾶ τε καὶ βαλανεία καὶ στρατοπέδων αὐλαῖς πλατεῖαις, ὡς τῷ μὲν πάντ' ἔχειν τὰ χρεῖώδη πόλις εἶναι δοκεῖν, τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλειον. [242] πυργοειδῆς δὲ οὖσα τὸ πᾶν σχῆμα κατὰ γωνίαν τέσσαρσιν ἑτέροις διείληπτο πύργοις, ὧν οἱ μὲν ἄλλοι πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δ' ἐπὶ τῇ μεσημβρινῇ καὶ κατὰ ἀνατολὴν γωνία κείμενος ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερὸν. [243] καθὰ δὲ συνῆπτε ταῖς τοῦ ἱεροῦ στοαῖς εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις, δι' ὧν κατήεσαν οἱ φρουροί: [244] καθῆστο γὰρ [αἰεὶ] ἐπ' αὐτῆς τάγμα Ῥωμαίων, καὶ διιστάμενοι περὶ τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὄπλων ἐν ταῖς ἐορταῖς τὸν δῆμον, ὡς μὴ τι νεωτερισθεῖη, παρεφύλαττον: [245] φρουρίον γὰρ ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δ' ἣ

Αντωνία, κατὰ δὲ ταύτην οἱ τῶν τριῶν φύλακες ἦσαν: καὶ τῆς ἄνω δὲ πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν τὰ Ἡρώδου βασιλεία. [246] ἡ Βεζαθα δὲ λόφος διήρητο μὲν, ὡς ἔφην, ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας, πάντων δ' ὑψηλότατος ὢν μέρει τῆς καινῆς πόλεως προσώκιστο. [247] καὶ μόνος τὸ ἱερόν κατ' ἄρκτον ἐπεσκότει. περὶ μὲν δὴ τῆς πόλεως καὶ τῶν τειχῶν αὐθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἕκαστα προτεθειμένοις ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπόχη.

VI

(1)[248] Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ καὶ στασιάζον πλῆθος περὶ Σίμωνα μὲν ἦσαν μύριοι δίχα τῶν Ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῶν μυριῶν, ἐφ' οἷς οὗτος κύριος τῶν ὅλων. [249] Ἰδουμαῖοι δ' αὐτῷ συντελοῦντες εἰς πεντακισχιλίους ἄρχοντας εἶχον δέκα: τούτων προὔχειν ἐδόκουν ὁ τε τοῦ Σωσᾶ Ἰάκωβος καὶ Σίμων υἱὸς Καθλαῖ. [250] Ἰωάννης δὲ τὸ ἱερόν κατειληφώς ἕξακισχιλίους ὀπλίτας εἶχεν ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεγένοντο δὲ αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταὶ παυσάμενοι τοῦ διαφέρεσθαι, δισχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι τῷ καὶ πρότερον Ἐλεαζάρῳ καὶ Σίμωνι τῷ τοῦ Ἀρινοῦ. [251] πολεμοῦντων δὲ τούτων, ὡς ἔφαμεν, ἄθλον ὁ δῆμος ἦν ἐκατέρων, καὶ τὸ μὴ συναδικοῦν τοῦ λαοῦ μέρος ὑπ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. [252] κατεῖχεν δ' ὁ μὲν Σίμων τὴν τε ἄνω πόλιν καὶ τὸ μέγα τεῖχος ἄχρι τοῦ Κεδρώνος τοῦ τε ἀρχαίου τείχους ὅσον ἀπὸ τῆς Σιλῶας ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολήν μέχρι τῆς Μονοβάζου κατέβαινε ἀλύης: [253] βασιλεὺς δ' οὗτος ἦν τῶν ὑπὲρ Εὐφράτην Ἀδιαβηνῶν: κατεῖχε δὲ καὶ τὴν πηγὴν καὶ τῆς Ἀκρας, αὕτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, τὰ μέχρι τῶν Ἑλένης βασιλείων τῆς τοῦ Μονοβάζου μητρὸς, [254] ὁ δ' Ἰωάννης τὸ θ' ἱερόν καὶ τὰ πέριξ ἐπ' οὐκ ὀλίγον τὸν τε Ὀφλᾶν καὶ τὴν Κεδρώνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμπρήσαντες τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ χώραν ἀνεῖσαν: [255] οὐδὲ γὰρ πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐστρατοπεδευμένων Ῥωμαίων ἔνδον ἢ στάσις ἠρέμει, βραχὺ δὲ πρὸς τὴν πρώτην ὑπονήψαντες ἐκδρομὴν ἀνενόσουν καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν διαστάντες ἐμάχοντο, τὰ κατ' εὐχὴν τε πάντα τοῖς πολιορκουσιν ἔπραττον. [256] οὔτε γοῦν αὐτοῖ τι χεῖρον ὑπὸ Ῥωμαίων ἔπαθον ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, οὔτε μετὰ τούτους ἡ πόλις ἐπειράθη καινοτέρου πάθους, ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπώτερόν τι πρὸ τοῦ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δ' ἐλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μείζον. [257] φημὶ γὰρ ὡς τὴν μὲν πόλιν ἢ στάσις, Ῥωμαῖοι δ' εἶλον τὴν στάσιν, ἢ περὶ ἦν πολὺ τῶν τειχῶν ὀχυρωτέρα: καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἂν τις εὐλόγως Ῥωμαίοις προσγράφοι. νοεῖτω δὲ ὅπῃ τοῖς πρᾶγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

(2)[258] Τῶν γε μὴν ἔνδον οὕτως διακειμένων ὁ Τίτος μετ' ἐπιλέκτων ἱππέων περιῶν ἔξωθεν ἡ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. [259] ἀπορουμένῳ δὲ πάντοθεν, οὔτε γὰρ κατὰ τὰς φάραγγας ἦν προσιτὸν καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τῶν ὀργάνων στερεώτερον, ἐδόκει κατὰ τὸ Ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν: [260] ταύτη γὰρ τὸ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον καὶ τὸ δεύτερον οὐ συνῆπτεν ἀμελησάντων καθὰ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνώκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ τρίτον ἦν εὐπέτεια, δι' οὗ τὴν ἄνω πόλιν καὶ διὰ τῆς Ἀντωνίας τὸ ἱερόν αἰρήσειν ἐπενόει. [261] ἐν δὲ τούτῳ περιμόντος αὐτοῦ τοξεύεται τις τῶν φίλων, ὄνομα Νικάνωρ, κατὰ τὸν λαϊὸν ὦμον, ἔγγιον μετὰ τοῦ Ἰωσήπου προσελθὼν καὶ πειρώμενος εἰρηνικὰ τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους, οὐ γὰρ ἄγνωστος ἦν, διαλέγεσθαι. [262] διὰ τούτου τὰς ὀρμὰς αὐτῶν ἐπιγνοὺς Καῖσαρ, εἰ μηδὲ τῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ προσιόντων ἀπέχοντο, παροξύνεται πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε καὶ τοῖς τάγμασι δηοῦν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἠφίει καὶ συμφέροντας ἐκέλευσε τὴν ὕλην ἐγείρειν χώματα. [263] τριχὴ δὲ διατάξας τὴν στρατιὰν πρὸς τὰ ἔργα μέσους ἴσθησι τῶν χωμάτων τοὺς τε ἀκοντιστάς καὶ τοξότας καὶ πρὸ τούτων τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς, ὡς τὰς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τῶν πολεμίων ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένους. [264] κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων τὰ προάστεια μὲν ἐν τάχει γεγύμνωτο, συμφερομένων δ' ἐπὶ τὰ χώματα τῶν ξύλων καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπάσης ἐπὶ τὸ ἔργον ὠρημένης οὐδὲ τὰ παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἠρέμει. [265] τὸν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἀρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις συνέβαινε τότε θαρρεῖν: ἀναπνεύσειν τε γὰρ περισπωμένων πρὸς τοὺς ἔξωθεν ὑπελάμβανον καὶ λήψεσθαι παρὰ τῶν αἰτίων αὐτοῖ δίκας, εἰ Ῥωμαῖοι περιγένοιτο.

(3)[266] Ἰωάννης δὲ καίτοι χωρεῖν ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν πολεμίους τῶν περὶ αὐτὸν ὠρημένων, δέει τοῦ Σίμωνος ἔμενε. [267] οὐ μὴν ὁ Σίμων ἠρέμει, καὶ γὰρ ἦν ἐγγίων τῇ πολιορκίᾳ, τὰ δ' ἀφετήρια δίστησιν ἐπὶ τοῦ τείχους, ὅσα Κέστιόν τε ἀφήρητο πρότερον καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀντωνίας φρουρὰν ἐλόντες ἔλαβον. [268] ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς ἀχρεῖος ἡ κτήσις ἦν δι' ἀπειρίαν: ὀλίγοι δ' ὑπὸ τῶν αὐτομόλων διδαχθέντες ἐχώρνωτο κακῶς τοῖς ὀργάνοις, χερμάσι δὲ καὶ τόξοις τοὺς χωννύντας ἔβαλλον ἀπὸ τοῦ

τείχους καὶ κατὰ συντάξεις ἐκτρέχοντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. [269] τοῖς δὲ ἐργαζομένοις ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν ἦν σκέπη γέρρα τῶν χαρακωμάτων ὑπερτεταμένα, τὰ δ' ἀφετήρια πρὸς τοὺς ἐκθέοντας: θαυμαστά δὲ πᾶσι μὲν κατεσκευάστο τοῖς τάγμασι, διαφόρως δὲ τῷ δεκάτῳ βιαιότεροί τε ὀξυβελεῖς καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν οὐ μόνον τὰς ἐκδρομὰς ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους ἀνέτρεπον. [270] ταλαντιαῖοι μὲν γὰρ ἦσαν αἱ βαλλόμεναι πέτραι, δύο δὲ καὶ πλείονας ἦσαν σταδίου: ἡ πληγὴ δ' οὐ τοῖς προεντυχοῦσι μόνον, ἐπὶ πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἦν ἀνυπόστατος. [271] οἳ γε μὴν Ἰουδαῖοι τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν: λευκὴ γὰρ ἦν, ὥστε μὴ τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. [272] σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν πύργων καθεζόμενοι προεμήνυον, ὅποτε σχασθεῖν τὸ ὄργανον καὶ ἡ πέτρα φέροίτο, τῇ πατρίῳ γλώσση βοῶντες “ὁ υἱὸς ἔρχεται.” δίσταντο δὲ καθ' οὓς ἦει καὶ προκατεκλίνοντο, καὶ συνέβαινε φυλαττομένων ἄπρακτον διεκίπτεν τὴν πέτραν. [273] ἀντεπινοοῦσι δὲ Ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐτὴν: τότε γὰρ οὐκέθ' ὁμοίως προορωμένης εὐστόχουν καὶ πολλοὺς ἅμα βολῆ μιᾷ διεφθειρον. [274] ἀλλ' οὐδὲ κακούμενοι μετ' ἀδείας παρείχον Ῥωμαῖοις ἐγείρειν τὰ χρώματα, πάσῃ δ' ἐπινοίᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν εἶργον.

(4)[275] Τῶν δ' ἔργων συντετελεσμένων μολιβίδι μὲν καὶ λίνῳ διαμετροῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες: οὐ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις: εὐρόντες δ' ἐξικνεῖσθαι δυναμένας τὰς ἐλεπόλεις προσῆγον. [276] καὶ Τίτος ἐγγυτέρω τὰ ἀφετήρια διαστήσας, ὡς μὴ τοὺς κριοὺς εἶργοιεν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. [277] τριχόθεν δ' ἐξαισίου κτύπου περιηγήσαντος αἰφνιδίως τὴν πόλιν κραυγὴ τε παρὰ τῶν ἔνδον ἤρθη καὶ τοῖς στασιασταῖς ἴσον ἐμπίπτει δέος. κοινὸν δ' ἐκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν. [278] διαβοώντων δὲ πρὸς ἀλλήλους τῶν διαφόρων ὡς πάντα πράττειεν ὑπὲρ τῶν πολεμίων, δέον, εἰ καὶ μὴ διηνεκὴ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεός, ἐν γοῦν τῷ παρόντι τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑπερθεμένους κατὰ Ῥωμαίων συνελθεῖν, κηρύσσει μὲν ἄδειαν ὁ Σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἐπιτρέπει δὲ καίπερ ἀπιστῶν ὁ Ἰωάννης. [279] οἳ δὲ τοῦ μίσους καὶ τῶν ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν ἐν σώμα γίνονται, καὶ τὸ μὲν τεῖχος περισχόντες ἀπ' αὐτοῦ πυρὰ τε παμπληθῆ κατὰ τῶν μηχανημάτων ἴσαν καὶ τοὺς ἐπιβρίθοντας τὰς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον, [280] οἱ τολμηρότεροι δὲ κατὰ στίφη προσηδῶντες τὰ γέρρα τῶν μηχανημάτων ἐσπάραττον καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν προσπίπτοντες ἐπιστήμη μὲν ὀλίγα, τόλμη δὲ τὰ πλείω περιεγίνοντο. [281] προσεβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς αἰεὶ Τίτος, καὶ παρ' ἐκάτερον τῶν ὀργάνων τοὺς τε ἰππέας καὶ τοὺς τοξότας διαστήσας εἶργεν μὲν τοὺς τὸ πῦρ ἐπιφέροντας, ἀνέστελλεν δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς δ' ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. [282] οὐ μὴν ταῖς πληγαῖς ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τοῦ πεντεκαίδεκάτου τάγματος κριὸς γωνίαν διεκίνησε πύργου. [283] τὸ δὲ τεῖχος ἀκέραιον ἦν: οὐδὲ γὰρ εὐθέως συνεκινδύνευε τῷ πύργῳ προύχοντι πολὺ καὶ μὴ δυναμένῳ συναπορρηξαί τι ῥαδίως τοῦ περιβόλου.

(5)[284] Πausάμενοι δὲ τῶν ἐκδρομῶν πρὸς ὀλίγον καὶ τοὺς Ῥωμαῖοὺς ἐπιτηρήσαντες ἐσκεδασμένους ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ κατὰ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰρ ἀναχωρῆσαι καὶ δέει τοὺς Ἰουδαίους ἡξίου, ἐκθέουσι κατὰ τὸν Ἰππικὸν πύργον διὰ πύλης ἀφανοῦς πάντες πῦρ τε τοῖς ἔργοις ἐπιφέροντες καὶ μέχρι τῶν ἐρυμάτων ἐπὶ τοὺς Ῥωμαῖοὺς προελθεῖν ὠρμημένοι. [285] πρὸς δὲ τὴν κραυγὴν αὐτῶν οἳ τε πλησίον συνίσταντο ταχέως καὶ οἳ πόρρωθεν συνέθειον. ἔφθανε δ' ἡ Ἰουδαίων τόλμα τὴν Ῥωμαίων εὐταξίαν, καὶ τοὺς προεντυγχάνοντας τρεψάμενοι προσέκειντο καὶ τοῖς συλλεγομένοις. [286] δεινὴ δὲ περὶ τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῶν μὲν ὑποπιμπράναι, τῶν δὲ κωλύειν βιαζομένων, κραυγὴ τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσημαντος ἦν, καὶ πολλοὶ τῶν προαγωνιζομένων ἔπιπτον. [287] Ἰουδαῖοι δ' ὑπερεῖχον ἀπονοία, καὶ τῶν ἔργων ἤπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῆναί τ' ἂν ἐκινδύνευσε πάντα μετὰ τῶν ὀργάνων, εἰ μὴ τῶν ἀπ' Ἀλεξανδρείας ἐπιλέκτων ἀντέστησαν οἳ πολλοὶ παρὰ τὴν σφετέραν ὑπόληψιν ἀνδρισάμενοι: καὶ γὰρ τῶν ἐνδοξοτέρων διήνεγκαν κατὰ ταύτην τὴν μάχην: μέχρι Καῖσαρ τοὺς τῶν ἰππέων δυνατωτάτους ἀναλαβὼν ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις. [288] καὶ δώδεκα μὲν αὐτὸς τῶν προμάχων ἀναιρεῖ, πρὸς δὲ τὸ τούτων πάθος ἐγκλίνοντος τοῦ λοιποῦ πλήθους ἐπόμενος συναλύνει πάντας εἰς τὴν πόλιν κακ τοῦ πυρὸς διασώζει τὰ ἔργα. [289] συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ καὶ ζωρηθῆναί τινα τῶν Ἰουδαίων, ὃν ὁ Τίτος ἀνασταυρῶσαι πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τὴν ὄψιν ἐνδοίεν οἳ λοιποὶ καταπλαγέντες. [290] μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν καὶ Ἰωάννης ὁ τῶν Ἰουμαίων ἡγεμὼν πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος ὑπὸ τινος τῶν Ἀράβων κατὰ τοῦ στέρνου τοξεύεται καὶ παραχρημα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε Ἰουμαίοις πένθος καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ἀπολιπών: καὶ γὰρ κατὰ τε χεῖρα καὶ συνέσει διάσημος ἦν.

VII

(1)[291] Τῇ δ' ἐπιούσῃ νυκτὶ ταραχὴ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐμπίπτει παράλογος. [292] τοῦ γὰρ Τίτου πύργους τρεῖς κατασκευάσαι κελεύσαντος πεντηκονταπήχεις, ἴν' ἐκάστου χώματος ἐπιστήσας ἀπὸ τούτων τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους τρέποιτο, συνέβη πεσεῖν αὐτομάτως ἓνα μέσης νυκτός. [293] μεγίστου δὲ ἀρθέντος ψόφου δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ, καὶ τοὺς πολεμίους ἐπιχειρεῖν σφίσι δόξαντες ἐπὶ τὰ ὄπλα πάντες ἔθειον. [294] ταραχὴ δὲ τῶν ταγμάτων καὶ θόρυβος ἦν, καὶ τὸ συμβάν οὐδενὸς εἰπεῖν ἔχοντος ἐπὶ πλεῖστον ἀποδυρόμενοι διεφέροντο μηδενὸς τε φαινομένου πολεμίου δι' ἀλλήλων ἐπτοοῦντο, [295] καὶ τὸ σύνθημα μετὰ σπουδῆς ἕκαστος τὸν πλησίον ἐπηρώτα καθάπερ Ἰουδαίων ἐμβεβληκότων εἰς τὰ στρατόπεδα, πανικῶ τε δείματι κυκλουμένοις παρεώκεσαν, ἄχρι μαθῶν τὸ συμβάν Τίτος διαγγέλλειν ἐκέλευσε πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς.

(2)[296] Ἰουδαίους γε μὴν πρὸς τὰ λοιπὰ καρτερῶς ἀντέχοντας ἐκάκωσαν οἱ πύργοι: καὶ γὰρ τῶν ὀργάνων τοῖς κουφοτέροις ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο καὶ τοῖς ἀκοντισταῖς καὶ τοξόταις καὶ λιθοβόλοις. [297] οὔτε δὲ τούτων αὐτοὶ διὰ τὸ ὕψος ἐφικνοῦντο καὶ τοὺς πύργους ἦν ἀμήχανον ἐλεῖν, μήτ' ἀνατραπήναι ῥαδίως διὰ τὸ βριθὸς μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τὸν σίδηρον δυναμένους, ᾧ κατεκαλύπτοντο. [298] τρεπόμενοι δὲ ἐξωτέρω βέλους οὐκέτι ἐκώλυον τῶν κριῶν τὰς ἐμβολάς, οἱ ἀδιαλείπτως παίοντες ἦνυον κατ' ὀλίγον. [299] ἤδη δὲ τῷ Νίκωνι τοῦ τείχους ἐνδιδόντος, αὐτοὶ γὰρ τοῦτο Ἰουδαῖοι τὴν μεγίστην ἐκάλεσαν Ῥωμαίων ἐλέπολιν ἀπὸ τοῦ πάντα νικᾶν, ἀπέκαμνον μὲν πάλαι πρὸς τε τὰς μάχας καὶ τὰς φυλακὰς πόρρωθεν τῆς πόλεως διανυκτερεύοντες, [300] ἄλλως δ' ὑπὸ ῥαστώνης καὶ τοῦ βουλεύεσθαι πάντα κακῶς περιττὸν αὐτοῖς δόξαν τὸ τεῖχος ἐτέρων μετ' αὐτὸ λειπομένων δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. [301] καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπιβάντων καθὸ παρεόρηξεν ὁ Νίκων, καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες εἰς τὸ δευτέρον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ δ' ὑπερβάντες τὰς πύλας ἀνοίξαντες πᾶσαν εἰσδέχονται τὴν στρατιάν. [302] καὶ Ῥωμαῖοι μὲν οὕτω τοῦ πρώτου τείχους πεντεκαίδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρα, ἑβδόμη δὲ ἦν Ἀρτεμισίου μηνός, αὐτοῦ τε πολὺ κατασκάπτουσι καὶ τὰ προσάρκτια τῆς πόλεως, ἃ καὶ πρότερον Κέστιος.

(3)[303] Μεταστρατοπεδεύεται δὲ Τίτος εἰσω κατὰ τὴν Ἀσσυρίων παρεμβολὴν καλουμένην, ἐπισχῶν πᾶν τὸ μεταξὺ μέχρι τοῦ Κεδρώνος, ἀπὸ δὲ τοῦ δευτέρου τείχους ὅσον ἐξωτέρω βέλους εἶναι: [304] προσβολὰς δ' εὐθέως ἐποιεῖτο. ἐμμερισθέντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καρτερῶς ἀπημύναντο τοῦ τείχους, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἰωάννην ἀπὸ τε τῆς Ἀντωνίας καὶ τῆς προσαρκτίου στοᾶς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρὸ τῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως αὐτῶν μνημείων μαχόμενοι, τὸ δὲ τοῦ Σίμωνος τάγμα τὴν παρὰ τὸ Ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν διαλαβόντες ἐφράξαντο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν Ἴππικὸν πύργον εἰσηκτο. [305] προπηδῶντές τε πολλάκις ἐκ τῶν πυλῶν συστάδην ἐπολέμουν καὶ συνδιωχθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους κατὰ μὲν τὰς συμπλοκάς ἤττωντο τῆς Ῥωμαίων ἐπιστήμης ὄντες ἄπειροι, περιῆσαν δ' ἐν ταῖς τειχομαχίαις. [306] καὶ τοὺς μὲν μετ' ἰσχύος ἐμπειρία παρεκρότει, Ἰουδαίους δὲ τόλμα δέει τρεφομένη καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς: προσῆν δ' ἐλπίς ἔτι σωτηρίας ἢ καὶ Ῥωμαίοις τοῦ ταχέως κρατήσῃν. [307] οὐδετέρων δὲ ἤπτετο κόπος, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τειχομαχίαι καὶ κατὰ λόχους ἐκδρομαὶ συνεχεῖς δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν, οὐδ' ἔστιν ἥτις ἰδέα μάχης ἀπελείπετο. [308] νύξ δὲ ἀνέπαυε μόλις ἔωθεν ἀρχομένους: ἦν δ' ἄνυπνος ἀμφοτέροις καὶ χαλεπωτέρα τῆς ἡμέρας, δέει τῶν μὲν ὅσον οὐπω καταληφθῆσθαι τὸ τεῖχος, τῶν δ' ἐπιθήσθαι Ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις, ἐν τε τοῖς ὅπλοις ἐκάτεροι διανυκτερεύοντες ὑπὸ τὰς πρώτας αὐγὰς ἔτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. [309] καὶ παρὰ μὲν Ἰουδαίους ἔρις ἦν ὅστις προκινδυνεύσας χαρίσασθαι τοῖς ἡγεμόσιν, μάλιστα δὲ τοῦ Σίμωνος αἰδῶς ἦν καὶ δέος, οὕτως τε προσεῖχεν ἕκαστος αὐτῷ τῶν ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχειρίαν ἐτοιμότητος εἶναι κελεύσαντος: [310] Ῥωμαίοις δὲ ἐπ' ἀνδρείαν ἦν προτροπὴ τοῦ τε κρατεῖν ἔθος καὶ ἥττης ἀήθεια συνεχῆς τε στρατεία καὶ διηνεκεῖς μελέται καὶ μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ δὲ πάντων Τίτος ἀεὶ πᾶσιν πανταχοῦ παρατυγχάνων. [311] τό τε γὰρ μαλακισθῆναι παρόντος καὶ συναγωνιζομένου Καίσαρος δεινὸν ἐδόκει, καὶ τῷ καλῶς ἀγωνισαμένῳ μάρτυς αὐτός ὁ καὶ τιμῶν παρῆν: κέρδος δ' ἦν ἤδη καὶ τὸ γνωσθῆναι Καίσαρι γενναῖον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ τῆς κατὰ σφᾶς ἰσχύος ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφάνησαν. [312] παραταξαμένων γοῦν κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας τῶν Ἰουδαίων πρὸ τοῦ τείχους καρτερῶ στίφει καὶ διακοντιζομένων ἔτι πόρρωθεν τῶν ταγμάτων ἐκατέρων Λογγίνος τις τῶν ἰππέων ἐξαλλόμενος τῆς Ῥωμαϊκῆς τάξεως ἐμπηδᾷ μέση τῇ τῶν Ἰουδαίων φάλαγγι, [313] καὶ διασκεδασθέντων πρὸς τὴν ἐμβολὴν δύο τοὺς γενναιοτάτους ἀναίρει, τὸν μὲν κατὰ στόμα πλήξας ὑπαντίασαντα, τὸν δ'

ἀνασπάσας ἐκ τοῦ προτέρου τὸ δόρυ κατὰ πλευρὰν διαπείρει τραπόμενον, ἐκ μέσων τε τῶν πολεμίων ἄτρωτος εἰς τοὺς σφετέρους ἔδραμεν. [314] ὁ μὲν οὖν δι' ἀρετὴν ἐπίσημος ἦν, ζηλωταὶ δὲ τῆς ἀνδρείας ἐγίνοντο πολλοί. [315] καὶ Ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τοῦ παθεῖν τὸ διαθεῖναι μόνον ἐσκόπουν, ὃ τε θάνατος αὐτοῖς ἐδόκει κουφότατος εἰ μετὰ τοῦ κτεῖναι τινα τῶν πολεμίων προσπέσοι. [316] Τίτος δὲ τῆς τῶν στρατιωτῶν ἀσφαλείας οὐχ ἦττον τοῦ κρατεῖν προνοεῖ, καὶ τὴν μὲν ἀπερίσκεπτον ὁρμὴν ἀπόνοιαν λέγων, μόνην δ' ἀρετὴν τὴν μετὰ προνοίας καὶ τοῦ μηδὲν τὸν δρῶντα παθεῖν, ἐν ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς ἐκέλευσεν ἀνδρίζεσθαι.

(4)[317] Προσάγει δ' αὐτὸς τοῦ βορείου τείχους τῷ μέσῳ πύργῳ τὴν ἐλέπολιν, ἐν ᾧ τῶν Ἰουδαίων τις ἀνὴρ γόης ὄνομα Κάστρω ἐλόχα μεθ' ὁμοίων δέκα, τῶν λοιπῶν φυγόντων διὰ τοὺς τοξότας. [318] οὗτοι μέχρι μὲν τινος ὑπεπηχότες τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν, λυομένου δὲ τοῦ πύργου διανίστανται, καὶ προτεινάς ὁ Κάστρω τὰς χεῖρας ὡς ἰκετεύων δῆθεν ἐκάλει τὸν Καῖσαρα καὶ τῇ φωνῇ κατοικτιζόμενος ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. [319] πιστεύσας δ' ἐξ ἀπλότητος ὁ Τίτος καὶ μετανοεῖν ἤδη τοὺς Ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέχει μὲν τοῦ κριοῦ τὴν ἐμβολὴν κωλύει τε τοξεύειν τοὺς ἰκέτας, λέγειν δ' ἐκέλευσεν ὃ τι βούλεται τῷ Κάστορι. [320] τοῦ δ' εἰπόντος ἐπὶ δεξιᾷ καταβῆναι θέλειν, ὁ Τίτος συνήδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς εὐβουλίας ἔφη, συνήδεσθαι δὲ εἰ πάντες ταῦτα ἤδη φρονοῦσι καὶ τῇ πόλει διδόναι τε πίστιν ἐτοιμῶς. [321] τῶν δέκα δὲ οἱ πέντε μὲν αὐτῷ συνυπεκρίνοντο τὴν ἰκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἂν ποτε δουλεύσειν Ῥωμαίοις ἐβόων παρὸν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. [322] καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων ἐτρίβετο μὲν ἢ προσβολή, πέμπων δ' ὁ Κάστρω πρὸς τὸν Σίμωνα σχολῇ βουλευέσθαι περὶ τῶν ἐπειγόντων ἔλεγεν, ὡς οὐκ ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα πέμπων καταφανῆς ἦν καὶ τοὺς ἀπειθοῦντας ἐπὶ τὴν δεξιὰν παρακαλῶν. [323] οἱ δὲ ὥσπερ ἀγανακτοῦντες ὑπὲρ τὰ θωράκια διῆρουν τε τὰ ξίφη γυμνὰ καὶ τοὺς θώρακας αὐτῶν πλήξαντες ὡς ἀπεσφαγμένοι κατέπεσον. [324] θάμβος δὲ τὸν Τίτον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰσήει τοῦ τῶν ἀνδρῶν παραστήματος, καὶ μὴ δυνάμενοι κάτωθεν ἀκριβῶς τὸ γεγενημένον ἰδεῖν ἐθαύμαζόν τε τῆς εὐτολμίας αὐτοῦ καὶ τοῦ πάθους ἠλέουν. [325] τοξεύει δὲ τις ἐν τούτῳ παρὰ τὴν ῥίνα τὸν Κάστορα, κἀκεῖνος εὐθέως ἀνασπάσας τὸ βέλος ἐπεδείκνυ τῷ Τίτῳ καὶ ὡς οὐ δίκαια πάσχων κατεμέμφετο. πρὸς δὲ τὸν βαλόντα σχετλιάσας Καῖσαρ ἔπεμπε παρεστῶτα τὸν Ἰώσηπον δοῦναι τῷ Κάστορι δεξιάν. [326] ἀλλ' ὁ μὲν οὐτ' αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι, φρονεῖν γὰρ οὐδὲν ὑγιᾶς τοὺς δεομένους, καὶ τοὺς ὠρμημένους τῶν φίλων κατέσχευεν: Αἰνείας δὲ τις τῶν αὐτομόλων αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι. [327] καὶ τοῦ Κάστορος καλοῦντος, ὅπως δέξαιτό τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέροι μεθ' αὐτοῦ, σπουδαιότερον ὁ Αἰνείας διαπετάσας τὸν κόλπον προσέδραμεν. [328] ἀράμενος δὲ ὁ Κάστρω πέτραν ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τούτου μὲν διήμαρτε φυλαξαμένου, τιτρώσκει δὲ στρατιώτην ἕτερον προσελθόντα. [329] συννοήσας δὲ Καῖσαρ τὴν ἀπάτην πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν ἐν πολέμοις ἔλεον, τὸ γὰρ ἀπηνέστερον ἦττον ὑποπίπτειν τῷ πανούργῳ, τὰς δ' ἐμβολὰς τῆς ἐλεπόλεως ὀργῇ τῆς χλεῦσης ἐποιεῖτο δυνατωτέρας. [330] ὑποδιδόντα δὲ τὸν πύργον ἐμπιπρᾶσιν οἱ περὶ τὸν Κάστορα, καὶ διὰ τῆς φλογὸς εἰς τὴν ὑπ' αὐτῷ κρυπτὴν ἀλλόμενοι πάλιν δόξαν ἀνδρείας Ῥωμαίοις παρέσχον ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοῦ εἰς τὸ πῦρ.

VIII

(1)[331] Αἰρεῖ δὲ Καῖσαρ ταύτη τὸ τεῖχος ἡμέρα πέμπτη μετὰ τὸ πρῶτον, καὶ τῶν Ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτοῦ παρέρχεται μετὰ χιλίων ἔνδον ὀπλιτῶν καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιλέκτων, καθὸ καὶ τῆς καινῆς πόλεως ἐριοπώλιά τε ἦν καὶ χαλκεία καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς τε τὸ τεῖχος πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. [332] εἰ μὲν οὖν ἢ τοῦ τείχους εὐθέως πλέον διέλυσεν ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθέν, οὐκ ἂν οἴμαι τις ἐμίγη βλάβη τῷ κράτει. [333] νῦν δὲ Ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἐξὸν κακοῦν τῷ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν εὐμαρῇ τὴν εἰσβολὴν οὐκ ἐπλάτνουν: οὐ γὰρ ἐπιβουλεύσειν οὐς εὐεργετεῖν ὑπελάμβανεν. [334] παρελθὼν γοῦν οὔτε κτείνειν τινα τῶν καταλαμβανομένων ἐπέτρεψεν οὔτε ὑποπιμπράναι τὰς οἰκίας, ἀλλὰ τοῖς μὲν στασιασταῖς εἰ βούλοιντο μάχεσθαι δίχα τῆς τοῦ δήμου βλάβης ἄδειαν ἐξόδου, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπισχνεῖτο δώσειν: περὶ πλείστου γὰρ ἐποιεῖτο σώσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτῷ, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. [335] τὸν μὲν οὖν λαὸν ἔτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προύτρεπεν καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δ' ἐδόκει τὸ φιλόανθρωπον ἀσθένεια, καὶ τὸν Τίτον ἀδυναμία τοῦ τὴν ἄλλην πόλιν ἐλεῖν ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. [336] διαπειλοῦντες δὲ τοῖς δημόταις θάνατον, εἰ περὶ παραδόσεως μνησθεῖη τις αὐτῶν, καὶ τοὺς παραφθεγγομένους εἰρήνην ἀποσφάττοντες, ἐπιτίθενται καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι Ῥωμαίων, οἱ μὲν κατὰ τοὺς στενωποὺς ὑπαντίασαντες, οἱ δ' ἀπὸ τῶν

οίκων, ἄλλοι δ' ἔξω τοῦ τείχους κατὰ τὰς ἄνω προπηδήσαντες πύλας. [337] πρὸς οὓς ταραχθέντες οἱ φρουροὶ τοῦ τείχους καθαλλόμενοι τῶν πύργων ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. [338] κραυγὴ δ' ἦν τῶν μὲν εἴσω πάντοθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τῶν δ' ἔξωθεν περὶ τοῖς ἀπολειφθεῖσι δεδοικόντων. πληθύνοντες δ' αἰεὶ Ἰουδαῖοι καὶ πολλὰ πλεονεκτοῦντες κατ' ἐμπειρίαν τῶν στενωπῶν ἐτίρωσκόν τε πολλοὺς καὶ προσπίπτοντες ἔξώθουν. [339] οἱ δὲ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον ἀντείχον, οὐ γὰρ ἦν ἀθρόους διαφυγεῖν διὰ στενοῦ τοῦ τείχους, δοκοῦσί τε ἂν κατακοπῆναι πάντες οἱ παρελθόντες μὴ προσαμύναντος τοῦ Τίτου. [340] διαστήσας γὰρ ἐπ' ἄκροις τοῖς στενωποῖς τοὺς τοξότας καὶ κατὰ τὸν μάλιστα πληθύνοντα σταθεῖς αὐτός, ἀνέστελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν αὐτῷ Δομέτιος Σαβίνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ κατὰ ταύτην φανείς τὴν μάχην. [341] παρέμεινε δὲ συνεχῶς τοξεύων Καῖσαρ καὶ τοὺς Ἰουδαίους κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται.

(2)[342] Ῥωμαῖοι μὲν οὕτως κρατήσαντες τοῦ δευτέρου τείχους ἐξέώσθησαν, τῶν δ' ἀνὰ τὸ ἄστυ μαχίμων ἐπήρθη τὰ φρονήματα, καὶ μετέωροι πρὸς τὴν εὐπραγίαν ἦσαν, οὐτ' ἂν Ῥωμαίους εἰς τὴν πόλιν τολμήσειν ἔτι παρελθεῖν οὐτ' αὐτοὶ παρελθόντων ἠττηθήσεσθαι δοκοῦντες. [343] ἐπεσκότει γὰρ αὐτῶν ταῖς γνώμαις διὰ τὰς παρανομίας ὁ θεός, καὶ οὔτε τὴν Ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσω πλείων κατελείπετο τῆς ἐξελαθείσης ἔβλεπον οὔτε τὸν ὑφέρποντα λιμὸν αὐτοῖς: [344] ἔτι γὰρ παρῆν ἐσθίειν ἐκ τῶν δημοσίων κακῶν καὶ τὸ τῆς πόλεως αἷμα πίνειν: ἔνδεια δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπέιχε πάλαι, καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδείων διελύοντο πολλοί. [345] τὴν δὲ τοῦ λαοῦ φθορὰν ἑαυτῶν οἱ στασιασταὶ κουφισμὸν ὑπελάμβανον: μόνους γὰρ ἠξίουσαν σώζεσθαι τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην καὶ κατὰ Ῥωμαίων ζῆν προσηρημένους, τὸ δ' ἐναντίον πλήθος ὥσπερ βάρβαρον ἤδοντο δαπανώμενον. [346] τοιοῦτοι μὲν δὴ πρὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν: Ῥωμαίους δὲ πάλιν τῆς εἰσόδου πειρωμένους ἐκώλυον φραξάμενοι καὶ τὸ καταρριφθὲν ἀντιτειχίσαντες τοῖς σώμασι τρισὶ μὲν ἀντέσχον ἡμέραις καρτερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δὲ προσβαλόντα γενναίως Τίτον οὐκ ἤνεγκαν, ἀλλὰ βιασθέντες ἤ καὶ πρότερον ἀναφεύγουσιν. [347] ὁ δὲ πάλιν τοῦ τείχους κρατήσας τὸ προσάρκτιον μὲν εὐθέως κατέρριψε πᾶν, ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ μεσημβρίαν φρουρὰς τοῖς πύργοις ἐγκαταστήσας τῷ τρίτῳ προσβάλλειν ἐπενόει.

IX

(1)[348] Δόξαν δ' ἐπανεῖναι πρὸς ὀλίγον τὴν πολιορκίαν καὶ διωρίαν βουλῆς τοῖς στασιασταῖς παρέχειν, εἴ τι πρὸς τὴν καθαίρεσιν ἐνδοίεν τοῦ δευτέρου τείχους ἢ καὶ τὸν λιμὸν ὑποδείσαντες, οὐ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἀρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν, εἰς δέον κατεχρητο τὴν ἀνεσιν: [349] ἐνστάσης γὰρ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἔδει διαδοῦναι τοῖς στρατιώταις τροφάς, ἐν ἀπόπτῳ τοῖς πολεμίοις ἐκέλευσε τοὺς ἡγεμόνας ἐκτάξαντας τὴν δύναμιν ἀπαριθμεῖν ἐκάστῳ τὰργύριον. [350] οἱ δέ, ὥσπερ ἔθος, ἀποκαλύψαντες τὰ ὄπλα θήκαις ἐσκεπασμένα τέως κατάφρακτοι προῆσαν καὶ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἵππεῖς κεκοσμημένους. [351] ἐπὶ πλείστον δὲ τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἀργύρω καὶ χρυσῷ περιελάμπετο, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης οὐδὲν οὔτε τοῖς σφετέροις ἐπιτερπέστερον οὔτε τοῖς πολεμίοις παρέστη φοβερώτερον. [352] κατεπλήσθη γὰρ ἀφορώντων τό τε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν καὶ τοῦ ἱεροῦ τὸ βόρειον κλίμα, τὰς τε οἰκίας μεστὰς ἦν προκυπτόντων ἰδεῖν, καὶ τῆς πόλεως οὐδὲν ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθει διεφαίνετο. [353] κατάπληξις δὲ δεινὴ καὶ τοῖς τολμηροτάτοις ἐνέπεσε τὴν τε δύναμιν ἐπὶ ταῦτο πᾶσαν ὀρώσι καὶ τὸ κάλλος τῶν ὄπλων καὶ τὴν εὐταξίαν τῶν ἀνδρῶν: [354] δοκοῦσί τε ἂν μοι πρὸς ἐκείνην οἱ στασιασταὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑπερβολὴν ὧν τὸν δῆμον ἔδρασαν κακῶν συγγνώμην παρὰ Ῥωμαίους ἀπήλιζον. [355] ἀποκειμένου δὲ τοῦ μετὰ κολάσεως, εἰ παύσαιντο, πολὺ κρείττονα τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἠγοῦντο. καὶ τὸ χρεῶν δ' ἐκράτει τοὺς τε ἀναιτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι καὶ τῇ στάσει τὴν πόλιν.

(2)[356] Τέσσαρσιν μὲν οὖν ἡμέραις οἱ Ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάγμα διετέλεσαν τὰς τροφὰς κομιζόμενοι, τῇ πέμπτῃ δ' ὡς οὐδὲν ἀπῆντα παρὰ τῶν Ἰουδαίων εἰρηνικόν, διχῆ διελὼν τὰ τάγματα Τίτος ἤρχετο τῶν χωμάτων κατὰ τε τὴν Ἀντωνίαν καὶ τὸ τοῦ Ἰωάννου μνημεῖον, ταύτη μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἰρήσειν ἐπινοῶν, τὸ δ' ἱερόν κατὰ τὴν Ἀντωνίαν: [357] τούτου γὰρ μὴ ληφθέντος οὐδὲ τὸ ἄστυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν: πρὸς ἐκατέρῳ δὲ μέρει δύο χῶματα ἠγείρετο καθ' ἕνα ἐκάστου τάγματος. [358] καὶ τοὺς μὲν παρὰ τὸ μνημεῖον ἐργαζομένους οἱ τε Ἰδουμαῖοι καὶ τὸ μετὰ τοῦ Σίμωνος ὀπλιτικὸν εἶργον ἐπεκθέοντες, τοὺς δὲ πρὸ τῆς Ἀντωνίας οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλήθος. [359] ἐπλεονέκτουσαν δὲ οὐ κατὰ χεῖρα μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δὲ ἦδη χρῆσθαι μεμαθηκότες: ἢ γὰρ καθ' ἡμέραν τριβὴ κατὰ μικρὸν ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὄξυβελεῖς

μὲν τριακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χῶματα τοῖς Ῥωμαίοις ἐποίουν δυσέργαστα. [360] Τίτος δὲ σώζεσθαι τε τὴν πόλιν καὶ ἀπόλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῶ, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο καὶ τοῦ παραινεῖν Ἰουδαίους μετόνοιαν οὐκ ἠμέλει, [361] τοῖς δ' ἔργοις ἀνέμισγε συμβουλίαν, καὶ πολλάκις γινώσκων ἀνυτικώτερον ὄπλων τὸν λόγον αὐτός τε σώζεσθαι παρεκάλει παραδόντας τὴν πόλιν ἤδη παρελημμένην καὶ τὸν Ἰώσηπον καθίει τῇ πατρίῳ γλώσσει διαλέγεσθαι, τάχ' ἂν ἐνδοῦναι πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτούς.

(3)[362] Οὗτος περιῶν τὸ τεῖχος καὶ πειρώμενος ἔξω τε βέλους εἶναι καὶ ἐν ἐπηκόῳ, πολλὰ κατηντιβόλει φείσασθαι μὲν αὐτῶν καὶ τοῦ δήμου, φείσασθαι δὲ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ ἱεροῦ μηδὲ γενέσθαι πρὸς ταῦτα τῶν ἀλλοφύλων ἀπαθεστέρους. [363] Ῥωμαίους μὲν γε τοὺς μὴ μετέχοντας ἐντρέπεσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἄγρια καὶ μέχρι νῦν τὰς χεῖρας ἐπέχειν, τοὺς δ' ἐντραφέντας αὐτοῖς κἂν περισωθῆ μόνους ἔξοντας ὠρμῆσθαι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν. [364] ἢ μὴν τὰ καρτερώτερα μὲν αὐτῶν ὄραν τεύχη πεπτωκότα, λειπόμενον δὲ τὸ τῶν ἐαλωκότων ἀσθενέστερον: γινώσκειν δὲ τὴν Ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον καὶ τὸ δουλεύειν τούτοις οὐκ ἀπειράτον αὐτοῖς. [365] εἰ γὰρ δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλόν, χρῆναι τὸ πρῶτον: τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας καὶ μακροῖς εἰξάντας χρόνοις ἔπειτα ἀποσεῖσθαι τὸν ζυγὸν δυσθανατούντων, οὐ φιλελευθέρων εἶναι. [366] δεῖν μέντοι καὶ δεσπότας ἀδοξεῖν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑποχείρια τὰ πάντα. τί γὰρ Ῥωμαίους διαπεφευγένοι, πλην εἰ μὴ τι διὰ θάλαπος ἢ κρύος ἄχρηστον; [367] μεταβῆναι γὰρ πρὸς αὐτοὺς πάντοθεν τὴν τύχην, καὶ κατὰ ἔθνος τὸν θεὸν ἐμπεριείγοντα τὴν ἀρχὴν νῦν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας εἶναι. νόμον γε μὴν ὠρίσθαι καὶ παρὰ θηρσὶν ἰσχυρότατον καὶ παρὰ ἀνθρώποις, εἶκειν τοῖς δυνατωτέροις καὶ τὸ κρατεῖν παρ' οἷς ἀκμὴ τῶν ὄπλων εἶναι. [368] διὰ τοῦτο καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν καὶ ταῖς ψυχαῖς καὶ τοῖς σώμασιν ἔτι δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς ἀμείνους ὄντας εἴξει Ῥωμαίοις, οὐκ ἂν εἰ μὴ τὸν θεὸν ἤδεσαν σὺν αὐτοῖς τοῦθ' ὑπομείναντας. [369] αὐτοὺς δὲ τίνοι καὶ πεποιστότας ἀντέχειν, ἐαλωκυίας μὲν ἐκ πλείστου τῆς πόλεως μέρους, τῶν δ' ἔνδον, εἰ καὶ τὰ τεύχη παρέμενον, ἀλώσεως χεῖρον διακειμένων; [370] οὐ γὰρ λανθάνειν Ῥωμαίους τὸν ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ᾧ νῦν μὲν τὸν δῆμον, μετ' οὐ πολὺ δὲ διαφθαρήσεσθαι καὶ τοὺς μαχίμους. [371] εἰ γὰρ δὴ καὶ παύσαιντο Ῥωμαῖοι τῆς πολιορκίας μηδ' ἐπιπίπτουεν τῇ πόλει ξιφῆρεις, αὐτοῖς γε τὸν ἄμαχον πόλεμον ἔνδον παρακαθῆσθαι καθ' ἐκάστην ὥραν τρεφόμενον, εἰ μὴ καὶ πρὸς τὸν λιμὸν ἄραι τὰ ὄπλα καὶ μάχεσθαι δύνανται μόνοι τε καὶ παθῶν ἐπικρατεῖν. [372] προσετίθει δὲ ὡς καλὸν πρὸ ἀνηκέστου συμφορᾶς μεταβαλέσθαι καὶ πρὸς τὸ σωτήριον ἕως ἔξεστι ῥέψαι: καὶ γὰρ οὐδὲ μνησικακήσειν αὐτοῖς Ῥωμαίους τῶν γεγενημένων, εἰ μὴ μέχρι τέλους ἀπαυθαδίσειντο: φύσει τε γὰρ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶναι καὶ πρὸ τῶν θυμῶν θήσεσθαι τὸ συμφέρον. [373] τοῦτο δ' εἶναι μήτε τὴν πόλιν ἀνδρῶν κενὴν μήτε τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ καὶ νῦν Καίσαρα βούλεσθαι δεξιᾶν αὐτοῖς παρασχεῖν: οὐ γὰρ ἂν σώσαί τινα βίᾳ λαβόντα τὴν πόλιν, καὶ μάλιστα μηδ' ἐν ἐσχάταις συμφοραῖς ὑπακουσάντων παρακαλοῦντι. [374] τοῦ γε μὴν ταχέως τὸ τρίτον τεῖχος ἀλώσεσθαι τὰ προεαλωκότα πίστιν εἶναι: κἂν ἄρρηκτον δὲ ἦ τὸ ἔρυμα, τὸν λιμὸν ὑπὲρ Ῥωμαίων αὐτοῖς μαχεῖσθαι.

(4)[375] Ταῦτα τὸν Ἰώσηπον παραινοῦντα πολλοὶ μὲν ἔσκωπτον ἀπὸ τοῦ τεύχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι δ' ἔβαλλον. ὁ δ' ὡς ταῖς φανεραῖς οὐκ ἔπειθε συμβουλίαις, ἐπὶ τὰς ὁμοφύλους μετέβαινε ἱστορίας “ἄ δειλοὶ, [376] βοῶν, καὶ τῶν ἰδίων ἀμνήμονες συμμαχῶν, ὄπλοις καὶ χερσὶ πολεμεῖτε Ῥωμαίοις; τίνα γὰρ ἄλλον οὕτως ἐνίκησαμεν; [377] πότε δ' οὐ θεὸς ὁ κτίσας ἂν ἀδικῶνται Ἰουδαίων ἔκδικος; οὐκ ἐπιστραφέντες ὄψεσθε πόθεν ὀρμώμενοι μάχεσθε καὶ πηλίκον ἐμιάνετε σύμμαχον; οὐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δαιμόνια, καὶ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον ἠλίκουσ ἡμῖν πάλαι πολέμους καθεῖλεν; [378] ἐγὼ μὲν φρίττω τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοάς: ἀκούετε δ' ὅμως, ἵνα γνῶτε μὴ μόνον Ῥωμαίοις πολεμοῦντες ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ. [379] βασιλεὺς ὁ τότε Νεχαῶς Αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκαλεῖτο καὶ Φαραῶ, μυρία χεῖρὶ καταβάς ἤρπασε Σάραρον βασιλίδα, τὴν μητέρα τοῦ γένους ἡμῶν. [380] τί οὖν ὁ ταύτης ἀνὴρ Ἀβραάμ, προπάτωρ δὲ ἡμέτερος; ἄρα τὸν ὑβριστὴν ἡμύνατο τοῖς ὄπλοις, καίτοι ὀκτωκαίδεκα μὲν καὶ τριακοσίους ὑπάρχους ἔχων, δύναμιν δὲ ἐφ' ἐκάστῳ τούτων ἄπειρον; ἢ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἠγήσατο μὴ συμπαρόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νῦν ἐμιάνετε χῶρον ὑμεῖς τὸν ἀνίκητον αὐτῷ βοηθὸν ἐστρατολόγησεν; [381] οὐ μετὰ μίαν ἐσπέραν ἄχραντος μὲν ἢ βασιλίςσα ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν ἀνδρα, προσκυνῶν δὲ τὸν ὑφ' ὑμῶν αἰμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλω φόνῳ καὶ τρέμων ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ φαντασμάτων ἔφευγεν ὁ Αἰγύπτιος, ἀργύρῳ δὲ καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς Ἑβραίους ἐδώρεῖτο; [382] εἶπω τὴν εἰς Αἴγυπτον μετοικίαν τῶν πατέρων; οὐ τυραννόμενοι καὶ βασιλευσὶν ἀλλοφύλοις ὑποπεπτωκότες τετρακοσίοις ἔτεσι παρὸν ὄπλοις ἀμύνεσθαι καὶ χερσὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ; [383] τίς οὐκ οἶδεν τὴν παντὸς θηρίου

καταπλησθεῖσαν Αἴγυπτον καὶ πάσῃ φθαρεῖσαν νόσῳ, τὴν ἄκαρπον [γῆν], τὸν ἐπιλείποντα Νεῖλον, τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγὰς, τοὺς διὰ ταῦτα μετὰ φρουρᾶς προπεμπομένους πατέρας ἡμῶν ἀναιμάκτους ἀκινδύνους, οὓς ὁ θεὸς αὐτῷ νεωκόρους ἦεν; [384] ἀλλὰ τὴν ὑπὸ Σύρων ἀρπαγείσαν ἀγίαν ἡμῖν λάρνακα οὐκ ἐστέναξε μὲν ἡ Παλαιστίνη καὶ Δαγῶν τὸ ξόανον, ἐστέναξε δὲ πᾶν τὸ τῶν ἀρπασαμένων ἔθνος, [385] σηπόμενοι δὲ τὰ κρυπτὰ τοῦ σώματος καὶ δι' αὐτῶν τὰ σπλάγχνα μετὰ τῶν σιτιῶν καταφέροντες, χερσὶ ταῖς λησαμέναις ἀνεκόμισαν κυμβάλων καὶ τυμπάνων ἤχῳ καὶ πᾶσι μειλικτηρίοις ἰλασκόμενοι τὸ ἅγιον; [386] θεὸς ἦν ὁ ταῦτα πατράσιν ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὄπλα παρέντες αὐτῷ κρῖναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. [387] βασιλεὺς Ἀσσυρίων Σενναχηρείμ ὅτε πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ἐπισυρόμενος τήνδε περιεστρατοπεδεύσατο τὴν πόλιν, ἄρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; [388] οὐχ αἶ μὲν ἀπὸ τῶν ὄπλων ἠρεμοῦσαι ἐν προσευχαῖς ἦσαν, ἄγγελος δὲ τοῦ θεοῦ μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' ἡμέραν ἀναστὰς ὁ Ἀσσύριος ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ἐπὶ πεντακισχιλίοις νεκρῶν εὔρε, μετὰ δὲ τῶν καταλειπομένων ἀνόπλους καὶ μὴ διώκοντας Ἐβραίους ἔφυγεν; [389] ἴστε καὶ τὴν ἐν Βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάστης ὁ λαὸς ὢν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα οὐ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεχαίτισεν ἢ Κῦρον τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ: προυπέμφθησαν γοῦν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῶν σύμμαχον ἐνεωκόρουν. [390] καθόλου δ' εἰπεῖν, οὐκ ἔστιν ὅ τι κατώρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὄπλοις ἢ δίχα τούτων διήμαρτον ἐπιτρέψαντες τῷ θεῷ: μένοντες μὲν γε κατὰ χώραν ἐνίκων ὡς ἐδόκει τῷ κριτῇ, μαχόμενοι δὲ ἔπταισαν ἀεὶ. [391] τοῦτο μὲν, ἡνίκα βασιλεὺς Βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν Σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς παρὰ τὰς Ἱερεμίου προφητείας αὐτός τε ἔάλω καὶ τὸ ἄστρ μετὰ τοῦ ναοῦ κατασκαπτόμενον εἶδε: καίτοι πόσῳ μετριώτερος ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, ὁ δ' ὑπ' αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. [392] βοῶντα γοῦν τὸν Ἱερεμίαν, ὡς ἀπέχθοιντο μὲν τῷ θεῷ διὰ τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσιντο δ' εἰ μὴ παραδοῖεν τὴν πόλιν, οὐθ' ὁ βασιλεὺς οὐθ' ὁ δῆμος ἀνείλεν. [393] ἀλλ' ὑμεῖς, ἴν' ἔασω τᾶνδον, οὐ γὰρ ἂν ἐρμηνεύσαι δυναίμην τὰς παρανομίας ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τὸν παρακαλοῦντα πρὸς σωτηρίαν ὑμᾶς βλασφημεῖτε καὶ βάλλετε, παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῶν ἀμαρτημάτων καὶ μηδὲ τοὺς λόγους φέροντες ὢν τὰργα δρᾶτε καθ' ἡμέραν. [394] τοῦτο δ', ἡνίκα Ἀντιόχου τοῦ κληθέντος Ἐπιφανοῦς προσκαθεζομένου τῇ πόλει πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ἐξυβρικότος, οἱ πρόγονοι μετὰ τῶν ὄπλων προῆλθον, αὐτοὶ μὲν ἀπεσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ, διηρπάγη δὲ τὸ ἄστρ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ τὸ ἅγιον. καὶ τί δεῖ τᾶλλα λέγειν; [395] ἀλλὰ Ῥωμαίους τίς ἐστρατολόγησε κατὰ τοῦ ἔθνους; οὐχ ἡ τῶν ἐπιχωρίων ἀσέβεια; πόθεν δ' ἠρξάμεθα δουλείας; [396] ἄρ' οὐχὶ ἐκ στάσεως τῶν προγόνων, ὅτε ἡ Ἀριστοβούλου καὶ Ἰρκανοῦ μανία καὶ πρὸς ἀλλήλους ἕρις Πομπήιον ἐπήγαγεν τῇ πόλει καὶ Ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξιούς ἐλευθερίας; [397] τρισὶ γοῦν μηνσὶ πολιορκηθέντες ἑαυτοὺς παρέδωσαν, οὐθ' ἀμαρτόντες εἰς τὰ ἅγια καὶ τοὺς νόμους ἡλίκα ὑμεῖς καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. [398] τὸ δ' Ἀντιγόνου τέλος τοῦ Ἀριστοβούλου παιδὸς οὐκ ἴσμεν, οὐ βασιλεύοντος ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τὸν λαὸν ἠλαυνε πλημμελοῦντα, καὶ Ἡρώδης μὲν ὁ Ἀντιπάτρου Σόσσιον, Σόσσιος δὲ Ῥωμαίων στρατιὰν ἠγάγεν, περισχεθέντες δ' ἐπὶ μῆνας ἕξ ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἀμαρτιῶν δόντες ἔάλωσαν καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις; [399] οὕτως οὐδέποτε τῷ ἔθνει τὰ ὄπλα δέδοται, τῷ δὲ πολεμῆσθαι καὶ τὸ ἀλώσεσθαι πάντως πρόσσεσι. [400] δεῖ γάρ, οἶμαι, τοὺς χωρίον ἅγιον νεμομένους ἐπιτρέπειν πάντα τῷ θεῷ δικάζειν καὶ καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅταν αὐτοὶ πείθωσι τὸν ἄνω δικαστὴν. [401] ὑμῖν δὲ τί τῶν εὐλογηθέντων ὑπὸ τοῦ νομοθέτου πέπρακται; τί δὲ τῶν ὑπ' ἐκεῖνου κατηραμένων παραλέλειπται; πόσῳ δ' ἔστὲ τῶν τάχιον ἀλόντων ἀσεβέστεροι; [402] οὐ τὰ κρυπτὰ μὲν τῶν ἀμαρτημάτων ἠδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐνέδρας καὶ μοιχείας, ἀρπαγαῖς δ' ἐρίζετε καὶ φόνοις καὶ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδοῦς, ἐκδοχεῖον δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονεν καὶ χερσὶν ἐμφυλίοις ὁ θεὸς μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ Ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσεκύουν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν εἰς τὸν ὑμέτερον παραλύοντες νόμον. [403] εἶτ' ἐπὶ τούτοις τὸν ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάννυ γοῦν ἔστὲ δίκαιοι ἰκέται καὶ χερσὶ καθαραῖς τὸν βοηθὸν ὑμῶν παρακαλεῖτε. [404] τοιαύταις ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἰκέτευσεν ἐπὶ τὸν Ἀσσύριον, ὅτε τὸν μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός; ὅμοια δὲ τῷ Ἀσσυρίῳ Ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμυναν ὑμεῖς ὅμοιαν ἐλπίσητε; [405] οὐχ ὁ μὲν χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως ἡμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν κατέβη παρὰ τοὺς ὄρκους ἐμπρῆσαι τὸν ναόν, Ῥωμαῖοι δὲ τὸν συνήθη δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκεῖνων πατράσι παρέσχον; [406] καὶ τούτου τυχόντες οὔτε πορθοῦσι τὴν πόλιν οὔτε ψαύουσι τῶν ἁγίων, δίδοσιν δὲ ὑμῖν τὰ ἄλλα, γενεάς τ' ἐλευθέρας καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι καὶ τοὺς ἱερούς νόμους σώζουσι. [407] μανία δὲ τὸν θεὸν προσδοκᾶν ἐπὶ δικαίους οἷος ἐπ' ἀδίκους ἐφάνη. καὶ παραχρημα δὲ ἀμύνειν οἶδεν ὅταν δέη: τοὺς γοῦν

Ἀσσυρίους κατὰ νύκτα τὴν πρώτην παραστρατοπεδευσαμένους ἔκλασεν: [408] ὥστ' εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν γενεὰν ἐλευθερίας ἢ Ῥωμαίους κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κὰν παραχρῆμα καθάπερ τοῖς Ἀσσυρίοις ἐνέσκηψεν, ὅτε τοῦ ἔθνους ἤπτετο Πομπήιος, ὅτε μετ' αὐτὸν ἀνήει Σόσσιος, ὅτε Οὐεσπασιανὸς ἐπόρθη τὴν Γαλιλαίαν, τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε Τίτος τῆ πόλει. [409] καίτοι Μάγνος μὲν καὶ Σόσσιος πρὸς τῷ μηδὲν παθεῖν καὶ ἀνὰ κράτος ἔλαβον τὴν πόλιν, Οὐεσπασιανὸς δ' ἐκ τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου καὶ βασιλείας ἤρξατο: Τίτῳ μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν: [410] πρὸ γοῦν τῆς αὐτοῦ παρουσίας τὴν τε Σιλῶν ἐπιλείπουσαν ἴστε καὶ τὰς πρὸ τοῦ ἄστεος ἀπάσας, ὥστε πρὸς ἀμφορέας ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ: τὸ δὲ νῦν οὕτως πληθύνουσι τοῖς πολεμίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις διαρκεῖν. [411] τό γε μὴν τέρας τοῦτο πεπειράται καὶ πρότερον ἐφ' ἀλώσει τῆς πόλεως γεγεννημένον, ὅτε ὁ προειρημένος Βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τὴν τε πόλιν ἐλὼν ἐνέπρησε καὶ τὸν ναόν, οὐδὲν οἶμαι τῶν τότε ἡσεβηκότων τηλικούτων ἠλίκα ὑμεῖς: [412] ὥστε ἐγὼ πεφευγένοι μὲν ἐκ τῶν ἀγίων οἶμαι τὸ θεῖον, ἐστάναι δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νῦν. [413] ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσελγῆ φεύξεται καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ στυγήσει, τὸν δὲ θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς οἰκείοις κακοῖς παραμένειν, ὃς τὰ τε κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ καὶ τῶν σιγῶν ἀκούει; [414] τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν ἢ τί κρύπτεται; τί δ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερόν γέγονε; πομπεύετε γὰρ παρανομοῦντες καὶ καθ' ἡμέραν ἐρίζετε, τίς χεῖρων γένηται, τῆς ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ποιούμενοι. [415] καταλείπεται δὲ ὅμως ἔτι σωτηρίας ὁδός, ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον εὐδιάλλακτον ἐξομολογουμένοις καὶ μετανοοῦσιν. [416] ὦ σιδηρεῖοι, ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατερειπομένης αἰδῶ πατρίδος, ἐπιστράφητε καὶ θεάσασθε τὸ κάλλος ἧς προδίδοτε, οἶον ἄστῳ, οἶον ἱερόν, ὅσων ἐθνῶν δῶρα. [417] ἐπὶ ταῦτά τις ὁδηγεῖ φλόγα; ταῦτά τις μηκέτ' εἶναι θέλει; καὶ τί σῶζεσθαι τούτων ἀξιώτερον, ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι. [418] καὶ εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασιν βλέπετε, γενεὰς γοῦν ὑμετέρας οἰκτεῖρατε, καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἐκάστῳ γενέσθω τέκνα καὶ γυνὴ καὶ γονεῖς, οὓς ἀναλώσει μετὰ μικρὸν ἢ λιμὸς ἢ πόλεμος. [419] οἶδ' ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ καὶ γυνὴ καὶ γένος οὐκ ἄσημον καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος, καὶ τάχα δοκῶ διὰ ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνετε αὐτούς, λάβετε μισθὸν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας τὸ ἐμὸν αἶμα: κἀγὼ θνήσκω ἔτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε."

Χ

(1)[420] Τοιαῦτα τοῦ Ἰωσήπου μετὰ δακρύων ἐμβοῶντος οἱ στασιασταὶ μὲν οὐτε ἐνέδοσαν οὐτ' ἀσφαλῆ τὴν μεταβολὴν ἔκριναν, ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. [421] καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν κειμηλίων, τοὺς μὲν χρυσοῦς, ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν ληστῶν, κατέπινον, ἔπειτα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους διαδιδράσκοντες, ὁπότε κατενέγκαιεν εὐπόρουσαν πρὸς ἄ δέοιντο. [422] διηφίει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ Τίτος εἰς τὴν χώραν ὅποι βούλοιο ἕκαστος, καὶ τοῦτ' αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει τῶν μὲν εἴσω κακῶν στερησομένων, μὴ δουλεύσοντας δὲ Ῥωμαίοις. [423] οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Σίμωνα περιεφύλαττον τὰς τούτων ἐξόδους πλεον ἢ τὰς Ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σκιάν τις ὑπονοίας παρασχὼν μόνον εὐθέως ἀπεσφάττετο.

(2)[424] Τοῖς γε μὴν εὐπόροις καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν ἴσον ἦν: προφάσει γὰρ αὐτομολίας ἀνηρεῖτό τις διὰ τὴν οὐσίαν. τῷ λιμῷ δ' ἡ ἀπόνοια τῶν στασιαστῶν συνήκμαζε, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφοτέρα προσεξεκαίετο τὰ δεινὰ. [425] φανερός μὲν γὰρ οὐδαμοῦ σῆτος ἦν, ἐπεισπηδῶντες δὲ διηρεύων τὰς οἰκίας, ἔπειθ' εὐρόντες μὲν ὡς ἀρνησαμένους ἠκίζοντο, μὴ εὐρόντες δ' ὡς ἐπιμελέστερον κρύψαντας ἐβασάνιζον. [426] τεκμήριον δὲ τοῦ τ' ἔχειν καὶ μὴ τὰ σώματα τῶν ἀθλίων, ὧν οἱ μὲν ἔτι συνεστῶτες εὐπορεῖν τροφῆς ἐδόκουν, οἱ τηκόμενοι δὲ ἤδη παρωδεύοντο, καὶ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει τοὺς ὑπ' ἐνδείας τεθνησομένους αὐτίκα. [427] πολλοὶ δὲ λάθρα τὰς κτήσεις ἐνὸς ἀντηλλάξαντο μέτρου πυρῶν μὲν εἰ πλουσιώτεροι τυγχάνοιεν ὄντες, οἱ δὲ πενέστεροι κριθῆς, ἔπειτα κατακλείοντες αὐτοὺς εἰς τὰ μυχαῖατα τῶν οἰκιῶν τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀνέργαστον τὸν σῆτον ἤσθιον, οἱ δ' ἐπεσον ὡς ἢ τε ἀνάγκη καὶ τὸ δέος παρήνει. [428] καὶ τράπεζα μὲν οὐδαμοῦ παρετίθετο, τοῦ δὲ πυρὸς ὑφέλκοντες ἔτ' ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον.

(3)[429] Ἐλεεινὴ δὲ ἦν ἡ τροφή καὶ δακρύων ἄξιος ἡ θεὰ, τῶν μὲν δυνατωτέρων πλεονεκτούντων, τῶν δ' ἀσθενῶν ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ παθῶν ὑπερίσταται λιμὸς, οὐδὲν δ' οὕτως ἀπόλλυσιν ὡς αἰδῶ: τὸ γὰρ ἄλλως ἐντροπῆς ἄξιον ἐν τούτῳ καταφρονεῖται. [430] γυναῖκες γοῦν ἀνδρῶν καὶ παῖδες πατέρων, καὶ τὸ οἰκτρότατον, μητέρες νηπίων ἐξήρπαζον ἐξ αὐτῶν τῶν στομάτων τὰς τροφάς, καὶ τῶν φιλάτων ἐν χερσὶ μαραιομένων οὐκ ἦν φειδῶ τοὺς τοῦ ζῆν ἀφελέσθαι σταλαγμοῦς. [431] τοιαῦτα δ' ἐσθίοντες

ὅμως οὐ διελάνθανον, πανταχοῦ δ' ἐφίσταντο οἱ στασιασταὶ καὶ τούτων ταῖς ἀρπαγαῖς. [432] ὅποτε γὰρ κατίδοιεν ἀποκεκλεισμένην οἰκίαν, σημεῖον ἦν τοῦτο τοὺς ἔνδον προσφέρεσθαι τροφῆς: εὐθέως δ' ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον οὐκ ἐκ τῶν φαρύγγων ἀναθλίβοντες τὰς ἀκόλους ἀνέφερον. [433] ἐτύπτοντο δὲ γέροντες ἀντεχόμενοι τῶν σιτίων, καὶ κόμης ἐσπαράττοντο γυναικες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἦν οἶκος πολιᾶς ἢ νηπίων, ἀλλὰ συνεπαίροντες τὰ παιδία τῶν ψωμῶν ἐκκρεμάμενα κατέσειον εἰς ἔδαφος. [434] τοῖς δὲ φθάσασι τὴν εἰσδρομὴν αὐτῶν καὶ προκαταπιοῦσι τὸ ἀρπαγησόμενον ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. [435] δεινὰς δὲ βασάνων ὁδοὺς ἐπενόουν πρὸς ἔρευναν τροφῆς, ὀρόβοις μὲν ἐμφράττοντες τοῖς ἀθλίους τοὺς τῶν αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπεύροντες τὰς ἔδρας, τὰ φρικτὰ δὲ καὶ ἀκοαῖς ἐπασχέ τις εἰς ἐξομολόγησιν ἐνὸς ἄρτου καὶ ἵνα μηνύσῃ δράκα μίαν κεκρυμμένην ἀλφίτων. [436] οἱ βασανισταὶ δ' οὐκ ἐπείνων, καὶ γὰρ ἦττον ἂν ὠμὸν ἦν τὸ μετ' ἀνάγκης, γυμνάζοντες δὲ τὴν ἀπόνοιαν καὶ προπαρασκευάζοντες αὐτοῖς εἰς τὰς ἐξῆς ἡμέρας ἐφόδια. [437] τοῖς δ' ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσασιν ἐπὶ λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πῶας ὑπαντῶντες, ὅτ' ἤδη διαπεφευγέναι τοὺς πολεμίους ἐδόκουν, ἀφήρπαζον τὰ κομισθέντα, [438] καὶ πολλάκις ἰκετευόντων καὶ τὸ φρικτὸν ἐπικαλουμένων ὄνομα τοῦ θεοῦ μεταδοῦναι τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἤνεγκαν, οὐδ' ὅτιοῦν μετέδωσαν: ἀγαπητὸν δ' ἦν τὸ μὴ καὶ προσαπολέσθαι σεσυλημένον.

(4)[439] Οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα πρὸς τῶν δορυφόρων ἔπασχον, οἱ δ' ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ πρὸς τοὺς τυράννους ἀνήγοντο. τούτων οἱ μὲν ἐπιβουλὰς ψευδεῖς ἐπικαλούμενοι διεφθείροντο, οἱ δὲ ὡς προδιδοῖεν Ῥωμαίοις τὴν πόλιν, τὸ δ' ἐτοιμότερον ἦν μηνυτῆς ὑπόβλητος ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. [440] ὁ δ' ὑπὸ Σίμωνος γυμνωθεὶς πρὸς Ἰωάννην ἀνεπέμπετο, καὶ τὸν ὑπὸ Ἰωάννου σεσυλημένον ὁ Σίμων μετελάμβανεν: ἀντιπροέπινον δὲ ἀλλήλοις τὸ αἶμα τῶν δημοτῶν καὶ τὰ πτώματα τῶν ἀθλίων διεμερίζοντο. [441] καὶ τοῦ μὲν κρατεῖν στάσις ἦν ἐν ἀμφοτέροις, τῶν δ' ἀσεβημάτων ὁμόνοια: καὶ γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν θατέρῳ μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός, καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγαθοῦ τινος ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος.

(5)[442] Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν ἐπεξίεναι τὴν παρανομίαν αὐτῶν ἀδύνατον, συνελόντα δὲ εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι μήτε γενεὰν ἐξ αἰῶνος γεγονέναι κακίας γονιμωτέραν, [443] οἱ γὰρ τελευταῖον καὶ τὸ γένος ἐφάυλιζον τῶν Ἑβραίων, ὡς ἦττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς ἀλλοτρίους, ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν εἶναι δοῦλοι καὶ σύγκλυδες καὶ νόθα τοῦ ἔθνους φθάσματα. [444] τὴν μὲν γὰρ πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοὶ, Ῥωμαίους δ' ἄκοντας ἠνάγκασαν ἐπιγραφῆναι σκυθρωπῶ κατορθώματι καὶ μόνον οὐχ εἴλκυσαν ἐπὶ τὸν ναὸν βραδῦνον τὸ πῦρ. [445] ἀμέλει καιόμενον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἀφορῶντες οὐτ' ἤλγησαν οὐτ' ἐδάκρυσαν, ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη παρὰ Ῥωμαίοις εὐρέθη. καὶ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕστερον μετ' ἀποδείξεως τῶν πραγμάτων ἐροῦμεν.

XI

(1)[446] Τίτῳ δὲ τὰ μὲν χρώματα προύκοπτεν καίτοι πολλὰ κακουμένων ἀπὸ τοῦ τείχους τῶν στρατιωτῶν, πέμψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῶν ἰππέων ἐκέλευσεν τοὺς κατὰ τὰς φάραγγας ἐπὶ συγκομιδῇ τροφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεῦειν. [447] ἦσαν δὲ τινες καὶ τῶν μαχίμων οὐκέτι διαρκούμενοι ταῖς ἀρπαγαῖς, τὸ δὲ πλέον ἐκ τοῦ δήμου πένητες, οὓς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ περὶ τῶν οἰκείων δέος: [448] οὔτε γὰρ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἠλπίζον μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων διαδιδράσκοντες καὶ καταλιπεῖν τοῖς λησταῖς ταῦτα οὐχ ὑπέμενον ὑπὲρ αὐτῶν σφαγησόμενα: [449] τολμηροὺς δὲ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει, καὶ κατελείπετο λανθάνοντας τοὺς πολεμίους ἀλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι δὲ κατ' ἀνάγκην ἡμύνοντο, καὶ μετὰ μάχην ἰκετεύειν ἄωρον ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὲ καὶ προβασανιζόμενοι τοῦ θανάτου πᾶσαν αἰκίαν ἀνεσταυροῦντο τοῦ τείχους ἀντικρῦ. [450] Τίτῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο πεντακοσίων ἐκάστης ἡμέρας ἔστι δὲ ὅτε καὶ πλειόνων ἀλίσκομένων, οὔτε δὲ τοὺς βία ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς καὶ φυλάττειν τοσοῦτους φρουρὰν τῶν φυλαζόντων ἑώρα: τὸ γὰρ μὴ πλέον οὐκ ἐκάλυεν τάχ' ἂν ἐνδοῦναι πρὸς τὴν ὄψιν ἐλπίσας αὐτούς, εἰ μὴ παραδοῖεν, ὅμοια πεισομένους. [451] προσήλουν δὲ οἱ στρατιῶται δι' ὄργην καὶ μῖσος τοὺς ἀλόντας ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλεύην, καὶ διὰ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐνέλειπε τοῖς σταυροῖς καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν.

(2)[452] Οἱ στασιασταὶ δὲ τοσοῦτον ἀπεδέξαντο τοῦ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὥστε καὶ τὸνναντίον αὐτοὶ σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. [453] σύροντες γὰρ τοὺς τῶν αὐτομόλων οἰκείους ἐπὶ τὸ τείχος καὶ τῶν δημοτῶν τοὺς ἐπὶ πίστιν ὠρμημένους, οἷα πάσχουσιν οἱ Ῥωμαίοις προσφεύγοντες

ἐπεδείκνυσαν καὶ τοὺς κεκρατημένους ἰκέτας ἔλεγον, οὐκ αἰχμαλώτους. [454] τοῦτο πολλοὺς τῶν αὐτομολεῖν ὠρμημένων μέχρι τάληθες ἐγνώσθη κατέσχευεν: εἰσὶ δ' οἱ καὶ παραχρηῖμα διέδρασαν ὡς ἐπὶ βέβαιον τιμωρίαν, ἀνάπαυσιν ἠγούμενοι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων θάνατον ἐν λιμοῦ συγκρίσει. [455] πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπήσαι κελεύσας Τίτος τῶν ἐαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι καὶ πιστεῦντο διὰ τὴν συμφορὰν, εἰσέπεμψε πρὸς τὸν Σίμωνα καὶ τὸν Ἰωάννην, [456] νῦν γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν καὶ μὴ πρὸς ἀναίρεσιν τῆς πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι, κερδῆσαι δ' ἐκ τῆς ἐν ὑστάτοις μεταμελείας τὰς τε αὐτῶν ψυχὰς καὶ τηλικαύτην πατρίδα καὶ ναὸν ἀκοινωνήτον ἄλλοις. [457] περιῶν δὲ τὰ χῶματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα κατήπειγεν ὡς οὐκ εἰς μακρὰν ἀκολουθήσων ἔργοις τῷ λόγῳ. [458] πρὸς ταῦτα αὐτὸν τε ἐβλασφήμουν ἀπὸ τοῦ τείχους Καίσαρα καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τοῦ μὲν θανάτου καταφρονεῖν ἐβόων, ἠρησθαι γὰρ αὐτὸν πρὸ δουλείας καλῶς, ἐργάσεσθαι δὲ ὅσα ἂν δύνωνται κακὰ Ῥωμαίους ἕως ἐμπνέωσι, πατρίδος δὲ οὐ μέλειν τῆς ὡς αὐτὸς φησὶν ἀπολουμένης, καὶ ναοῦ [ἀπολομένου] ἀμείνω τούτου τῷ θεῷ τὸν κόσμον εἶναι. [459] σωθήσεσθαι γε μὴν καὶ τοῦτον ὑπὸ τοῦ κατοικοῦντος, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες πᾶσαν χλευάσειν ἀπειλὴν ὑστεροῦσαν ἔργων: τὸ γὰρ τέλος εἶναι τοῦ θεοῦ. τοιαῦτα ταῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐκεκράγεσαν.

(3)[460] Ἐν δὲ τούτῳ καὶ ὁ Ἐπιφανὴς Ἀντίοχος παρῆν ἄλλους τε ὀπίστας συχνοὺς ἔχων καὶ περὶ αὐτὸν στίφος Μακεδόνων καλούμενον, ἠλικας πάντας, ὑψηλοὺς, ὀλίγον ὑπὲρ ἀντίπαιδας, τὸν Μακεδονικὸν τρόπον ὠπλισμένους τε καὶ πεπαιδευμένους, ὅθεν καὶ τὴν ἐπίκλησιν εἶχον ὑστεροῦντες οἱ πολλοὶ τοῦ γένους. [461] εὐδαιμονῆσαι γὰρ δὴ μάλιστα τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις βασιλέων τὸν Κομμαγητὸν συνέβη πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς: ἀπέφηνε δὲ κἀκεῖνος ἐπὶ γῆρας, ὡς οὐδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. [462] ἀλλ' ὁ γε παῖς ἀκμάζοντος αὐτοῦ τηλικαῦτα παρῶν θαυμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε Ῥωμαῖοι κατοκνοῖεν προσίεναί τῳ τείχει: πολεμιστῆς δὲ τις αὐτὸς ἦν καὶ φύσει παράβολος κατὰ τε ἀλκὴν τοσοῦτος, ὡς ὀλίγῳ τὰ τῆς τόλμης διαμαρτάνειν. [463] μειδιάσαντος δὲ τοῦ Τίτου καὶ “κοινὸς ὁ πόνος” εἰπόντος, ὡς εἶχεν ὠρμησεν ὁ Ἀντίοχος μετὰ τῶν Μακεδόνων πρὸς τὸ τεῖχος. [464] αὐτὸς μὲν οὖν διὰ τε ἰσχὺν καὶ κατ' ἐμπειρίαν ἐφυλάττετο τὰ τῶν Ἰουδαίων βέλη τοξεύων εἰς αὐτούς, τὰ μειράκια δὲ αὐτῷ συνετρίβη πάντα πλὴν ὀλίγων: διὰ γὰρ αἰδῶ τῆς ὑποσχέσεως προσεφιλονεῖκει μαχόμενα: [465] καὶ τέλος ἀνεχώρουν τραυματῖαι πολλοί, συννοοῦντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς Μακεδόσιν, εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δεῖ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης.

(4)[466] Τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῃ μηνὸς Ἀρτεμισίου συνετελέσθη τὰ χῶματα μόλις ἐνάτῃ καὶ εἰκάδι ταῖς δεχεπτὰ συνεχῶς πονουμένων ἡμέραις: [467] μέγιστα γὰρ ἐχώσθη τὰ τέσσαρα, καὶ θάτερον μὲν τὸ ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν ὑπὸ τοῦ πέμπτου τάγματος ἐβλήθη κατὰ μέσον τῆς Στρουθίου καλουμένης κολυμβήθρας, τὸ δ' ἕτερον ὑπὸ τοῦ δωδεκάτου διεστῶτος ὅσον εἰς πῆχαις εἴκοσι. [468] τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι διέχοντι πολὺ τούτων κατὰ τὸ βόρειον κλίμα τὸ ἔργον ἦν καὶ κολυμβήθραν Ἀμύγδαλον προσαγορευομένην: τούτου δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ἀπὸ τριάκοντα πηχῶν ἔχου κατὰ τὸ τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον. [469] προσαγομένων δὲ ἤδη αὐτῶν ὁ μὲν Ἰωάννης ἐνδοθεν ὑπορούξας τὸ κατὰ τὴν Ἀντωνίαν μέχρι τῶν χωμάτων καὶ διαλαβῶν σταυροῖς τοὺς ὑπονόμους ἀνακρήμνησιν τὰ ἔργα, πίσση δὲ καὶ ἀσφάλτῳ διακεχυμένην τὴν ὕλην εἰσκομίσας ἐνίσει πῦρ. [470] καὶ τῶν σταυρῶν ὑποκαέντων ἢ τε διώρουξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου κατεσείσθη τὰ χῶματα εἰς αὐτήν. [471] τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τοῦ κονιορτοῦ καπνὸς ἠγείρετο βαθὺς πνιγομένου τῷ πταίσματι τοῦ πυρός, τῆς δὲ θλιβούσης ὕλης διαβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλόξ ἐρρήγνυτο. [472] καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκπληξίς μὲν πρὸς τὸ αἰφνίδιον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ἐπίνοιαν ἐπίπτει, καὶ κρατήσιν οἰομένοις ἤδη τὸ συμβὰν καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα: τὸ δὲ ἀμύνειν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθεῖη τῶν χωμάτων καταποθέντων.

(5)[473] Μετὰ δ' ἡμέρας δύο καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτίθενται χῶμασιν οἱ περὶ τὸν Σίμωνα: καὶ γὰρ δὴ προσαγαγόντες ταύτη τὰς ἐλεπόλεις οἱ Ῥωμαῖοι διέσειον τὸ τεῖχος. [474] Τεφθὸς δὲ τις ἀπὸ Γάρις πόλεως τῆς Γαλιλαίας, καὶ Μαγάσσαρος τῶν βασιλικῶν Μαριάμμης θεράπων, μεθ' ὧν Ἀδιαβηνὸς τις υἱὸς Ναβαταίου, τοῦνομα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης καὶ ἀγίας, ὅπερ σημαίνει χωλός, ἀρπάσαντες λαμπάδας προεπήδησαν ἐπὶ τὰς μηχανάς. [475] τούτων τῶν ἀνδρῶν οὔτε τολμηρότεροι κατὰ τὸνδε τὸν πόλεμον ἐκ τῆς πόλεως ἐφάνησαν οὔτε φοβερότεροι: [476] καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκτρέχοντες οὐ πολεμίων στίφος οὔτ' ἐμέλλησαν οὔτ' ἀπέστησαν, ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθορόντες τῶν ἐχθρῶν ὑφήψαν τὰς μηχανάς. [477] βαλλόμενοι δὲ καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀνωθούμενοι πάντοθεν οὐ πρότερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν ἢ δράξασθαι τῶν ὀργάνων τὸ πῦρ. [478] αἰρομένης δὲ ἤδη τῆς φλογὸς Ῥωμαῖοι μὲν ἀπὸ τῶν στρατοπέδων συνθέοντες ἐβοήθουν, Ἰουδαῖοι δ' ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον καὶ τοῖς σβεννύειν

πειρωμένοις συνεπλέκοντο κατὰ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι σωμαίων. [479] καὶ οἱ μὲν εἶλκον ἐκ τοῦ πυρός τὰς ἐλεπόλεις τῶν ὑπὲρ αὐτὰς γέρρων φλεγόμενων, οἱ δ' Ἰουδαῖοι καὶ διὰ τῆς φλογὸς ἀντελαμβάνοντο καὶ τοῦ σιδήρου ζέοντος δρασσόμενοι τοὺς κριοὺς οὐ μεθίσαν: διέβαινε δ' ἀπὸ τούτων ἐπὶ τὰ χώματα τὸ πῦρ καὶ τοὺς ἀμύνοντας προελάμβανεν. [480] ἐν τούτῳ δ' οἱ μὲν Ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογὶ καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων ἀπογνόντες ἀνεχώρουν ἐπὶ τὰ στρατόπεδα, [481] Ἰουδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείους ἀεὶ γινόμενοι τῶν ἔνδοθεν προσβοηθούντων καὶ τῷ κρατεῖν τεθαρρηκότες ἀταμιεύτοις ἐχρῶντο ταῖς ὀργαῖς, προελθόντες δὲ μέχρι τῶν ἔρυσμάτων ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φρουροῖς. [482] τάξις ἐστὶν ἐκ διαδοχῆς ἴσταμένη πρὸ τοῦ στρατοπέδου, καὶ δεινὸς ἐπ' αὐτῇ Ῥωμαίων νόμος τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἣν δῆποτ' οὖν αἰτίαν θνήσκειν. [483] οὗτοι τοῦ μετὰ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκρίναντες ἴστανται, καὶ πρὸς τὴν τούτων ἀνάγκην πολλοὶ τῶν τραπέντων ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. [484] διαθέντες δὲ καὶ τοὺς ὄξυβελεῖς ἐπὶ τοῦ τείχους εἶργον τὸ προσγινόμενον πλήθος ἐκ τῆς πόλεως οὐδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τῶν σωμαίων προνοουμένους: συνεπλέκοντο γὰρ Ἰουδαῖοι τοῖς προστυχοῦσι καὶ ταῖς αἰχμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες αὐτοῖς τοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. [485] οὔτε δὲ ἔργοις αὐτοὶ πλέον ἢ τῷ θαρρεῖν περιῆσαν καὶ Ῥωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶκον ἢ τῷ κακοῦσθαι.

(6)[486] Παρῆν δ' ἤδη Τίτος ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας, ὅπου κεχώριστο κατασκεπτόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι, καὶ πολλὰ τοὺς στρατιώτας φαυλίσας, εἰ κρατοῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίῳι καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχην ὥσπερ ἐκ δεσμοτηρίου καθ' αὐτῶν Ἰουδαίους ἀνέντες, περιῆει μετὰ τῶν ἐπιλέκτων κατὰ πλευρὰ τοὺς πολεμίους αὐτός. [487] οἱ δὲ κατὰ στόμα παιόμενοι καὶ πρὸς τοῦτον ἐπιστραφέντες ἐκαρτέρουν. μιγείσης δὲ τῆς παρατάξεως ὁ μὲν κονιορτὸς τῶν ὀμμάτων, ἡ κραυγὴ δὲ τῶν ἀκοῶν ἐπεκράτει, καὶ οὐδετέρῳ παρῆν ἔτι τεκμήρασθαι τὸ ἐχθρὸν ἢ τὸ φίλιον. [488] Ἰουδαίων δὲ οὐ τοσοῦτον ἔτι κατ' ἀλκὴν ὅσον ἀπογνώσει σωτηρίας παραμενόντων καὶ Ῥωμαίους ἐτόνωσεν αἰδῶς δόξης τε καὶ τῶν ὀπλων καὶ προκινδυνεύοντος Καίσαρος: [489] ὥστε μοι δοκοῦσι τὰ τελευταῖα δι' ὑπερβολὴν θυμῶν κἂν ἀρπάσαι τὸ τῶν Ἰουδαίων πλήθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπήν τῆς παρατάξεως φθάσαντες ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν. [490] διεφθαρμένων δὲ τῶν χωμάτων Ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις τὸν μακρὸν κάματον ἐπὶ μιᾷ ὥρᾳ ἀπολέσαντες: καὶ πολλοὶ μὲν ταῖς συνήθεσι μηχαναῖς ἀπήλπιζον ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν.

ΧΙΙ

(1)[491] Τίτος δὲ μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο, καὶ τοῖς μὲν θερμότεροις πᾶσαν ἐδόκει προσφέρειν τὴν δύναμιν ἀποπειρᾶσθαι τε τοῦ τείχους βία: [492] μέχρι μὲν γὰρ νῦν κατὰ σπάσμα Ἰουδαίους συμπεπλέχθαι, προσιόντων δ' ἀθρόων οὐδὲ τὴν ἔφοδον οἴσειν: [493] καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τῶν δ' ἀσφαλεστέρων οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν, οἱ δὲ καὶ δίχα τούτων προσκαθέζεσθαι μόνον παραφυλάττοντας τὰς τε ἐξόδους αὐτῶν καὶ τὰς εἰσκομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων παρήνουν καὶ τῷ λιμῷ καταλείπειν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι κατὰ χεῖρα τοῖς πολεμίῳις: [494] ἄμαχον γὰρ εἶναι τὴν ἀπόγνωσιν οἷς εὐχὴ μὲν τὸ σιδήρῳ πεσεῖν, ἀπόκειται δὲ καὶ δίχα τούτου πάθος χαλεπώτερον. [495] αὐτῷ δὲ τὸ μὲν ἀργεῖν καθόλου μετὰ τοσαύτης δυνάμεως οὐκ ἐδόκει πρέπειν καὶ τὸ μάχεσθαι περιττὸν πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους, [496] βάλλεσθαι δὲ χώματα δύσεργον ἀπέφαινε ὕλης ἀπορία καὶ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους δυσσεργότερον: κυκλώσασθαι τε γὰρ τῇ στρατιᾷ τὴν πόλιν διὰ μέγεθος καὶ δυσχωρίαν οὐκ εὐμαρὲς εἶναι καὶ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ἐπιθέσεις. [497] τῶν δὲ φανερῶν φυλαττομένων ἀφανεῖς ἐπινοεῖσθαι Ἰουδαίῳις ὁδοὺς κατὰ τε ἀνάγκην καὶ δι' ἐμπειρίαν: εἰ δὲ τι λάθρα παρεἰσκομισθήσοιτο, τριβὴν ἔσεσθαι πλείονα τῇ πολιορκίᾳ. [498] δεδιέναι τε μὴ τὴν δόξαν τοῦ κατορθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τοῦ χρόνου: τούτῳ μὲν γὰρ εἶναι πᾶν ἀνύσιμον, πρὸς δὲ τῆς εὐκλείας τὸ τάχος. [499] δεῖν γε μὴν, εἰ καὶ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας βούλοιτο χρήσασθαι, περιτειχίζῃν ὅλην τὴν πόλιν: μόνως γὰρ οὕτως ἂν πάσας ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους, καὶ Ἰουδαίους ἢ πρὸς ἅπαντα ἀπογνόντας τὴν σωτηρίαν παραδώσειν τὴν πόλιν ἢ λιμώττοντας χειρωθήσεσθαι ῥαδίως: [500] οὐδὲ γὰρ ἡρεμήσειν αὐτὸς ἄλλως, ἀλλὰ καὶ τῶν χωμάτων ἐπιμελήσεσθαι πάλιν χρώμενος τοῖς κωλύουσιν ἀτονωτέροις. [501] εἰ δὲ τῷ μέγα δοκεῖ καὶ δυσήνυτον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς οὔτε Ῥωμαίῳις τι μικρὸν ἐνεργεῖν πρέπει, καὶ δίχα πόνου κατορθοῦν τι τῶν μεγάλων οὐδενὶ ῥάδιον.

(2)[502] Τούτοις πείσας τοὺς ἡγεμόνας διανέμειν ἐκέλευσε τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ ἔργον. ὀρμὴ δὲ τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς στρατιώταις, καὶ μερισμένων τὸν περίβολον οὐ μόνον τῶν ταγμάτων ἦν ἕρις, [503] ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς τάξεων πρὸς ἀλλήλας, καὶ στρατιώτης μὲν δεκαδάρχην, δεκαδάρχης δ' ἑκατοντάρχη, οὗτος δ' ἐσπούδαζεν ἀρέσασθαι χιλιάρχον, τῶν δὲ χιλιάρχων ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ἔτεινεν ἢ φιλοτιμία καὶ τῶν ἡγεμόνων τὴν ἄμιλλαν ἐβράβευε Καῖσαρ: περιῶν γὰρ αὐτὸς ἐκάστης ἡμέρας πολλακίς ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. [504] ἀρξάμενος δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσσυρίων παρεμβολῆς, καθ' ἦν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο, ἐπὶ τὴν κατωτέρω Καινόπολιν ἦγε τὸ τεῖχος, ἔνθεν διὰ τοῦ Κεδρώνος ἐπὶ τὸ Ἐλαιῶν ὄρος: [505] εἴτ' ἀνακάμπτων κατὰ μεσημβρίαν περιλαμβάνει τὸ ὄρος ἄχρι τῆς Περιστερεῶνος καλουμένης πέτρας τὸν τε ἐξῆς λόφον, ὃς ἐπίκειται τῇ κατὰ τὴν Σιλῶμ φάραγγι, κάκειθεν ἐκκλίνας πρὸς δύσιν εἰς τὴν τῆς πηγῆς κατῆι φάραγγα. [506] μεθ' ἦν ἀναβαίνων κατὰ τὸ Ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον καὶ διαλαβὼν τὸ ὄρος, ἔνθα Πομπήιος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε, [507] καὶ προελθὼν μέχρι κώμης τινός, Ἐρεβίνθων οἶκος καλεῖται, καὶ μετ' ἐκείνην τὸ Ἡρώδου μνημεῖον περισχὼν κατὰ ἀνατολὴν τῷ ἰδίῳ στρατοπέδῳ συνῆπτεν, ὅθεν ἤρξατο. [508] τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἑνὸς δέοντος τεσσαράκοντα σταδίων ἦν, ἐξῶθεν δ' αὐτῷ προσωκοδομήθη τρισκαίδεκα φρούρια, καὶ τούτων οἱ κύκλοι δέκα συνηριθμοῦντο σταδίων. [509] τρισὶ δ' ὠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέραις, ὡς τὸ μὲν ἔργον μηνῶν [εἶναι] ἄξιον, τὸ τάχος δ' ἠττάσθαι πίστεως. [510] περικλείσας δὲ τῷ τείχει τὴν πόλιν καὶ δύναιμι τοῖς φρουρίοις ἐγκαταστήσας τὴν μὲν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς περιῶν αὐτὸς ἐπεσκέπτετο, τὴν δευτέραν δ' ἐπέτρεψεν Ἀλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην δ' ἔλαχον οἱ τῶν ταγμάτων ἡγεμόνες. [511] διεκληροῦντο δ' οἱ φύλακες τοὺς ὕπνους, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς περιήεσαν κατὰ διαστήματα τῶν φρουρίων.

(3)[512] Ἰουδαίους δὲ μετὰ τῶν ἐξόδων ἀπεκόπη πᾶσα σωτηρίας ἐλπίς, καὶ βαθύνας αὐτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. [513] καὶ τὰ μὲν τέγη πεπλήρωτο γυναικῶν καὶ βρεφῶν λελυμένων, οἱ στενωποὶ δὲ γερόντων νεκρῶν, παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοιδοῦντες ὡσπερ εἶδωλα κατὰ τὰς ἀγορὰς ἀνειλοῦντο καὶ κατέπιπτον ὅπῃ τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάνοι. [514] θάπτειν δὲ τοὺς προσήκοντας οὔτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες καὶ τὸ διευτονοῦν ὠκνεῖ διὰ τε πλῆθος τῶν νεκρῶν καὶ διὰ τὸ κατὰ σφᾶς ἄδηλον: πολλοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον, πολλοὶ δὲ ἐπὶ τὰς θήκας πρὶν ἐπιστῆναι τὸ χρεῶν προῆλθον. [515] οὔτε δὲ θρηῖνος ἐν ταῖς συμφοραῖς οὐτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ πάθη, ξηροῖς δὲ τοῖς ὄμμασι καὶ σεσηρόσι τοῖς στόμασιν οἱ δυσθανατοῦντες ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀναπαύσασθαι, βαθεῖα δὲ περιεῖχεν τὴν πόλιν σιγὴ καὶ νύξ θανάτου γέμουσα καὶ τούτων οἱ λησταὶ χαλεπώτεροι. [516] τυμβωρυχοῦντες γοῦν τὰς οἰκίας ἐσύλων τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ καλύμματα τῶν σωμάτων περισπῶντες μετὰ γέλωτος ἐξήεσαν, τὰς τε ἀκμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασιν, καὶ τινὰς τῶν ἐρριμμένων ἐπι ζῶντας διήλαινον ἐπὶ πείρᾳ τοῦ σιδήρου: [517] τοὺς δ' ἰκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιὰν καὶ ξίφος τῷ λιμῷ κατέλειπον ὑπερηφανοῦντες, καὶ τῶν ἐκπνεόντων ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα τοὺς στασιαστὰς ζῶντας ἀπολιπών. [518] οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τοὺς νεκροὺς θάπτειν ἐκέλευον τὴν ὁσμὴν οὐ φέροντες, ἔπειθ' ὡς οὐ διήρκουν ἀπὸ τῶν τευχῶν ἔρριπτον εἰς τὰς φάραγγας.

(4)[519] Περιῶν δὲ ταύτας ὁ Τίτος ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τῶν νεκρῶν καὶ βαθὺν ἰχώρα μυδῶντων ὑπορρέοντα τῶν σωμάτων, ἐστέναξέ τε καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας κατεμαρτύρατο τὸν θεόν, ὡς οὐκ εἶη τὸ ἔργον αὐτοῦ. [520] τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν πόλιν εἶχεν οὕτως, Ῥωμαῖοι δὲ μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἐκτρέχοντος, ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφήπτετο, ἐπ' εὐθυμίαις ἦσαν σίτου τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς Συρίας καὶ τῶν πλησίον ἐπαρχιῶν ἔχοντες: [521] ἰστάμενοι δὲ πολλοὶ τοῦ τεύχους πλησίον καὶ πολὺ πλῆθος τῶν: ἐδωδύμων ἐπιδεικνύμενοι τῷ κατὰ σφᾶς κόρῳ τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαιον. [522] πρὸς δὲ τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων Τίτος οἰκτεῖρων τὰ λείψανα τοῦ δήμου καὶ σπουδάζων τὸ γοῦν περιὸν ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης ποριζομένης: [523] ἡ μὲν γὰρ περὶ τὴν πόλιν πᾶσα τοῖς προτέροις ἔργοις ἐκέκοπτο, συνεφόρου δὲ ἄλλην ἀπ' ἐνενήκοντα σταδίων οἱ στρατιῶται. καὶ πρὸς μόνης ὕψους τῆς Ἀντωνίας κατὰ μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν προτέρων χώματα. [524] περιῶν δὲ ὁ Καῖσαρ τὰ τάγματα καὶ κατεπέργων τὸ ἔργον ἐπεδείκνυ τοῖς λησταῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἶησαν αὐτοῦ. [525] μόνοις δὲ ἐκείνοις ἄρα κακῶν ἀπολώλει μεταμέλεια, καὶ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτριῶν ἐχρῶντο. [526] οὔτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἡμέρου τὴν ψυχὴν οὐτ' ἀλγηδῶν ἦπτετο τοῦ σώματος, οἱ γε καὶ νεκρὸν τὸν δῆμον ὡσπερ κύνες ἐσπάραττον καὶ τὰ δεσμοτήρια τῶν ἀρρώστων ἐνεπίπλασαν.

XIII

(1)[527] Σίμων γοῦν οὐδὲ Μαθθίαν, δι' ὃν κατέσχε τὴν πόλιν, ἀβασάνιστον ἀνεῖλε: Βοηθοῦ παῖς ἦν οὗτος ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς καὶ τίμιος: [528] ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακουμένου τοῦ πλήθους, οἷς ἤδη καὶ Ἰωάννης προσῆν, πείθει τὸν δῆμον εἰσαφεῖναι τὸν Σίμωνα βοηθόν, οὐδὲν οὔτε προσυνηθέμενος οὔτε προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. [529] παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἠγεῖτο καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον ὡς ἂν ἐξ ἀπλότητος γεγενημένον. [530] ἀχθέντα δὲ τῆνικαῦτα καὶ κατηγορούμενον τὰ τῶν Ῥωμαίων φρονεῖν κατακρίνει μὲν θανάτῳ μὴδ' ἀπολογίας ἀξιώσας σὺν τρισὶν υἱοῖς: ὁ γὰρ τέταρτος ἔφθη διαδρὰς πρὸς Τίτον: ἰκετεύοντα δὲ ἀναιρεθῆναι πρὸ τῶν τέκνων καὶ ταύτην αἰτούμενον τὴν χάριν ἀνθ' ὧν ἀνοίξειεν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀνελεῖν ἐκέλευσεν. [531] ὁ μὲν οὖν ἐν ὄψει φονευθεῖσιν ἐπεσφάγη τοῖς παισὶν ἄντικρυς Ῥωμαίων προαχθεῖς: οὕτω γὰρ ὁ Σίμων Ἀνάτω τῷ Βαγαδάτου προσέταξεν, ὃς ἦν ὠμότατος αὐτῷ τῶν δορυφόρων, ἐπειρωνευόμενος, εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ πρὸς οὓς ἐξελεθῆν εἶλετο: θάπτειν τ' ἀπέπειπε τὰ σώματα. [532] μετὰ τούτους ἱερεῦς τις Ἀνανίας υἱὸς Μασβάλου τῶν ἐπισήμων καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς Ἀριστεύς, γένος ἐξ Ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου λαμπρῶν ἀναιροῦνται. [533] τὸν δὲ τοῦ Ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες ἐφύλαττον, κηρύττουσι δὲ μηδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν μῆτε συνομιλεῖν μῆτε ἐπὶ ταῦτο συναθροίζεσθαι δέει προδοσίας, καὶ τοὺς συνολοφυρομένους πρὸ ἐξετάσεως ἀνήρουν.

(2)[534] Ταῦτα ὁρῶν Ἰούδης τις υἱὸς Ἰούδου, τῶν ὑπάρχων τοῦ Σίμωνος εἷς ὧν καὶ πεπιστευμένος ὑπ' αὐτοῦ πύργον φυλάττειν, τάχα μὲν τι καὶ οἰκτῶ τῶν ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλεόν αὐτοῦ προνοία, [535] συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτὸν δέκα, “μέχρι τίνος ἀνθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνα σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδα πιστοὶ πονηρῶ μένοντες; [536] οὐχ ὁ μὲν λιμὸς ἤδη καθ' ἡμῶν, Ῥωμαῖοι δὲ παρὰ μικρὸν ἔνδον, Σίμων δὲ καὶ πρὸς εὐεργέτας ἄπιστος, καὶ δέος μὲν ἤδη παρ' αὐτοῦ κολάσεως, ἢ δὲ παρὰ Ῥωμαίοις δεξιὰ βέβαιος; [537] φέρε, παραδόντες τὸ τεῖχος σώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πείσεται δὲ οὐδὲν δεινὸν Σίμων, ἐὰν ἀπεγνωκῶς ἑαυτὸν τάχιον δῶ [538] δίκην.” τούτοις τῶν δέκα πεισθέντων ὑπὸ τὴν ἔω τοὺς λοιποὺς τῶν ὑποτεταγμένων ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμπεν, ὡς μὴ φωραθῆι τι τῶν βεβουλευμένων, αὐτὸς δὲ περὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τοῦ πύργου τοὺς Ῥωμαίους ἐκάλει. [539] τῶν δὲ οἱ μὲν ὑπερηφάνουν, οἱ δὲ ἠπίστουν, οἱ πολλοὶ δὲ ὤκνουν ὡς μετὰ μικρὸν ἀκινδύνως ληψόμενοι τὴν πόλιν. [540] ἐν ὅσῳ δὲ Τίτος μεθ' ὀπλιτῶν παρήει πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφθη γνοὺς ὁ Σίμων, καὶ μετὰ τάχους τὸν τε πύργον προκαταλαμβάνει καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβῶν ἐν ὄψει τῶν Ῥωμαίων ἀναιρεῖ καὶ πρὸ τοῦ τεύχους λωβησάμενος ἔρριψε τὰ σώματα.

(3)[541] Κὰν τούτῳ περιῶν Ἰώσηπος, οὐ γὰρ ἀνίει παρακαλῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ καὶ παραχρήμα πίπτει καρῳθεῖς. ἐκδρομὴ δὲ ἐπὶ τὸ πτώμα τῶν Ἰουδαίων γίνεται, κὰν ἔφθη συρεῖς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως Καῖσαρ ἔπεμψε τοὺς ὑπερασπίζοντας. [542] μαχομένων δὲ τούτων ὁ Ἰώσηπος μὲν αἶρεται βραχὺ τι τῶν πραττομένων ἐπαίων, οἱ στασιασταὶ δ' ὡς ἀνελόντες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα μετὰ χαρᾶς ἀνεβῶν. [543] διαγγέλλεται τε εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλήθος ἐπέσχεν ἀθυμία πεπεισμένους οἰχέσθαι τῷ ὄντι δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρουν. [544] ἀκούσασα δὲ ἡ τοῦ Ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τεθνάναι τὸν υἱόν, πρὸς μὲν τοὺς φύλακας ἀπὸ Ἰωταπάτων τοῦτο ἔφη πεπεῖσθαι: καὶ γὰρ οὐδὲ ζῶντος ἀπολαύειν: [545] ἰδίᾳ δὲ ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας τοῦτον εἰληφέναι τῆς εὐτεκνίας ἔλεγε καρπὸν τὸ μὴδὲ θάψαι τὸν υἱόν, ὑφ' οὗ ταφήσεσθαι προσεδόκησεν. [546] ἀλλὰ γὰρ οὔτε ταύτην ἐπὶ πλεόν ὠδύνα τὸ ψεῦδος οὔτε τοὺς ληστὰς ἔθαλπε: ταχέως γὰρ ἐκ τῆς πληγῆς ἀνήνεγκεν ὁ Ἰώσηπος, καὶ προελθὼν τοὺς μὲν οὐκ εἰς μακρὰν ἐβόα δίκας αὐτῷ δώσειν τοῦ τραύματος, τὸν δὲ δῆμον ἐπὶ πίστιν πάλιν προυκαλεῖτο. [547] θάρσος δὲ τῷ λαῷ καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐκπληξίς ἐμπίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ.

(4)[548] Τῶν δ' αὐτομόλων οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης ἀπὸ τοῦ τεύχους ἐπήδων ταχέως, οἱ δὲ προιόντες ὡς ἐπὶ μάχῃ μετὰ χερμάδων ἔπειτα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἔφευγον. συνείπετο δὲ τούτοις τύχη τῶν εἰσῶ χαλεπωτέρα, καὶ τοῦ παρὰ σφίσι λιμοῦ συντονώτερον εὗρισκον πρὸς ὀλεθρον τὸν παρὰ Ῥωμαίοις κόρον. [549] παρεγίνοντο μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἐνδείας πεφουσημένοι καὶ ὥσπερ ὕδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ὑπερεμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρρηγγύντο πλὴν τῶν δι' ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων τὰς ὀρέξεις καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων τροφὴν ἀπειθισμένῳ τῷ σώματι φέρειν. [550] καὶ τοὺς οὕτω δὲ σωζομένους ἑτέρα πληγὴ μετελάμβανε: τῶν γὰρ παρὰ τοῖς Σύροις τις αὐτομόλων φωρᾶται τῶν τῆς γαστρὸς λυμάτων χρυσοῦς ἐκλέγων: καταπίνοντες δέ, ὡς ἔφαμεν, αὐτοὺς προήεσαν, ἐπειδὴ διηρῶντων

πάντας οἱ στασιασταί, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ: δώδεκα γοῦν Ἀττικῶν ὠνοῦντο πρότερον ἰσχύοντας πέντε καὶ εἴκοσιν. [551] ἀλλὰ τοι τῆς ἐπινοίας ἐλεγχθείσης δι' ἐνὸς ἀναπίπλαται μὲν φήμης τὰ στρατόπεδα, ὡς μεστοὶ χρυσοῦ παρῆεν οἱ αὐτόμολοι, τὸ δὲ τῶν Ἀράβων πλῆθος καὶ οἱ Σύροι τοὺς ἰκέτας ἀνατέμνοντες ἠρεῦνων τὰς γαστέρας. [552] καὶ τούτου τοῦ πάθους οὐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβῆναι Ἰουδαίους χαλεπώτερον: μᾶ γοῦν ἀνεσχίσθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους.

(5)[553] Καὶ γνοὺς τὴν παρανομίαν Τίτος ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν περιστήσας κατακοντίσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνείχeto καὶ τῶν ἀνηρημένων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. [554] συγκαλέσας δὲ τοὺς τῶν συμμάχων ἡγεμόνας καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων, συνδιεβάλλοντο γὰρ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινές, πρὸς ἑκατέρους ἀγανακτεῖν ἔλεγεν, [555] εἰ τῶν μὲν σὺν αὐτῷ στρατευομένων τινές τοιαῦτα δρωσὶν κέρδους ἔνεκον ἀδήλου, μηδὲ τὰ ὄπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πεποιημένα ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, [556] τοῖς δὲ Ἀραβὶ καὶ [τοῖς] Σύροις, εἰ πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ περὶ φόρους ὠμότητι καὶ τῷ πρὸς Ἰουδαίους μίσει Ῥωμαίους ἐπιγράφουσι: καὶ γὰρ νῦν ἐνίους αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν συναπολαύειν τῆς κακοδοξίας. [557] τούτοις μὲν οὖν διηπέλιψε θάνατον, εἰ τις εὐρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν, τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ταγμάτων ἐπέστελλεν ἐρευνῆσαντας τοὺς ὑπόπτους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. [558] κατεφρόνει δ', ὡς ἔοικε, φιλοχρηματία πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τοῦ κερδαίνειν ἔρως, οὐδὲν τε οὕτως πάθος πλεονεξία παραβάλλεται. [559] ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεται, θεὸς δὲ ἦν ὁ τοῦ λαοῦ παντὸς κατακρίνας καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ἀποστρέφων. [560] ὁ γοῦν μετ' ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ Καίσαρ λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἔτολματο, καὶ τοὺς διαδιδράσκοντας πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι προαπαντῶντες ἔσφαττον οἱ βάρβαροι, περισκοπούμενοι δὲ μὴ τις ἐπίδοι Ῥωμαίων, ἀνέσχίζον κακῶν τῶν σπλάγχχνων τὸ μισθὸν κέρδος εἶλκον. [561] ὀλίγοις δ' ἐνευρίσκετο, καὶ τοὺς πολλοὺς παρανήλισκεν ἐλπίς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπανήγαγεν.

(6)[562] Ἰωάννης δ' ὡς ἐπέλειπον αἱ ἀρπαγαὶ παρὰ τοῦ δήμου, πρὸς ἱεροσολίαν ἐτρέπετο, καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνευε τοῦ ναοῦ, πολλὰ δὲ τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκευή, κρατῆρας καὶ πίνακας καὶ τραπέζας: ἀπέσχετο δ' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πεμφθέντων ἀκρατοφόρων. [563] οἱ μὲν γὰρ Ῥωμαίων βασιλεῖς ἐτίμησάν τε καὶ προσεκόσμησαν τὸ ἱερὸν αἰεὶ, τότε δὲ ὁ Ἰουδαῖος καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέσπα. [564] πρὸς δὲ τοὺς συνόντας ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετ' ἀδείας καταχρησασθαι τοῖς θεοῖς ὑπὲρ τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς τῷ ναῷ στρατευομένους ἐξ αὐτοῦ τρέφεσθαι. [565] διὰ τοῦτο καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὀλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον [ἐπιχεῖν], ἐκκενώσας, ἦν δ' ἐν τῷ ἔνδον ἱερῷ, διένεμε τῷ πλήθει, κάκεινοι δίχα φρίκης ἠλείφοντο καὶ ἔπινον [ἐξ αὐτῶν]. [566] οὐκ ἂν ὑποστειλαίμην εἰπεῖν ἅ μοι κελεύει τὸ πάθος: οἶμαι Ῥωμαίων βραδυνόντων ἐπὶ τοὺς ἀλιτηρίους ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν ἢ τοὺς τῆς Σοδομηνῆς μεταλαβεῖν κεραυνούς: πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα παθόντων ἦνεγκε γενεᾶν ἀθεωτέραν: τῇ γοῦν τούτων ἀπονοία πᾶς ὁ λαὸς συναπόλετο.

(7)[567] Καὶ τί δεῖ κατὰ μέρος ἐκδιηγῆσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ πρὸς Τίτον ἐν ταῦταις ταῖς ἡμέραις Μαννέος ὁ Λαζάρου φυγῶν διὰ μιᾶς ἔλεγεν ἐκκεκομίσθαι πύλης, ἦν αὐτὸς ἐπεπίστευτο, μυριάδας ἔνδεκα νεκρῶν ἐπὶ πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεστρατοπεδεύσατο τεσσαρεσκαίδεκάτη Ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι Πανέμου νομηνιας. [568] τοῦτο δ' ἦν πλῆθος ἀπόρων: καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφεστῶς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς οἱ προσήκοντες ἔθαπτον: ταφὴ δ' ἦν τὸ προκομίσαντας ἐκ τοῦ ἄστεος ῥίψαι. [569] μετὰ δὲ τοῦτον διαδράντες πολλοὶ τῶν ἐπισήμων τὰς πάσας τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριάδας ἑξήκοντα διὰ τῶν πυλῶν ἐκριφῆναι, τῶν δ' ἄλλων ἀνεξερευνήτων εἶναι τὸν ἀριθμόν. [570] μηκέτι δ' εὐτονούντων τοὺς πτωχοὺς ἐκφέρειν [ἔλεγον] συσσωρεύοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους τὰ πτώματα ἀποκλείειν. [571] καὶ τοῦ μὲν σίτου τὸ μέτρον πρᾶθῆναι ταλάντου, μετὰ ταῦτα δ' ὡς οὐδὲ ποηλογεῖν ἔθ' οἶόν τ' ἦν περιτειχισθείσης τῆς πόλεως, προελθεῖν τινας εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὥστε τὰς ἀμάρas ἐρευνῶντας καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν προσφέρεσθαι τὰ ἐκ τούτων σκύβαλα, καὶ τὸ μὴδ' ὄψει φορητὸν πάλοι τότε γενέσθαι τροφήν. [572] ταῦτα Ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες ἠλέησαν, οἱ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέποντες οὐ μετενόουν, ἀλλ' ἠνείχοντο μέχρις αὐτῶν προελθεῖν: πεπήρωντο γὰρ ὑπὸ τοῦ χρεῶν, ὃ τῇ τε πόλει καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

Liber VI

I

(1)[1] Τὰ μὲν οὖν τῶν Ἱεροσολύμων πάθη προύκοπτεν καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ χεῖρον τῶν τε στασιαστῶν μαῖλλον παροξυνομένων ἐν ταῖς συμφοραῖς καὶ τοῦ λιμοῦ μετὰ τὸν δῆμον ἤδη κάκείνους νεμομένου. [2] τὸ γε μὴν πλήθος τῶν σεσωρευμένων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων ὄψει τε φρικῶδες ἦν καὶ λοιμώδη προσέβαλλεν ὁσμὴν πρὸς τε τὰς ἐκδρομὰς ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις: ὥσπερ γὰρ διὰ παρατάξεως φόνῳ μυρῖω γεγυμνασμένης χωροῦντας ἔδει τὰ σώματα πατεῖν. [3] οἱ δ' ἐπιβαίνοντες οὐτ' ἔφριπτον οὐτ' ἠλέουν οὔτε κληδόνα κακὴν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον τὴν εἰς τοὺς κατοικομένους ὕβριν, [4] πεφυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς ἐπὶ τὸν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὄνειδίζοντες, ἔμοιγε δοκεῖν, τὸ θεῖον εἰς βραδυτῆτα τῆς ἐπ' αὐτῶν κολάσεως: οὐ γὰρ ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δὲ ἀπογνώσει σωτηρίας ἐθρασύνετο. [5] Ῥωμαῖοι δὲ καίτοι πολλὰ περὶ τὴν τῆς ὕλης συγκομιδὴν ταλαιπωρούμενοι τὰ χῶματα διήγειραν μιᾷ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, κείραντες, ὡς προείρηται, τὴν περὶ τὸ ἄστρῳ χῶραν ἐπ' ἑνετήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πᾶσαν. [6] ἦν δ' ἐλεεινὴ καὶ τῆς γῆς ἡ θέα: τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι καὶ παραδείσοις κεκοσμημένα τότε πανταχόθεν ἠρήμωτο καὶ περικέκοπτο τὴν ὕλην, [7] οὐδεὶς τε τὴν πάλαι Ἰουδαίαν καὶ τὰ περικαλλῆ προάστεια τῆς πόλεως ἐωρακῶς ἀλλόφυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν οὐκ ὠλοφύρατο καὶ κατεστέναξεν τὴν μεταβολὴν παρ' ὅσον γένοιτο: [8] πάντα γὰρ ἐλυμήνατο τὰ σημεῖα τοῦ κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ οὐκ ἂν τις ἐξαπίνης ἐπιστὰς τῶν προεγνωκότων ἐγνώρισε τὸν τόπον, ἀλλὰ παρῶν ἐζήτει τὴν πόλιν.

(2)[9] Ῥωμαῖοις δὲ καὶ Ἰουδαίοις τὸ τέλος τῶν χωμάτων ἴσην ἐνεποίει δέους ἀρχήν: [10] οἱ μὲν γὰρ, εἰ μὴ καὶ ταῦτα καύσειαν, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν προσεδόκων, Ῥωμαῖοι δ' οὐκ [ἀν] ἔθ' αἰρήσειν κάκείνων διαφθαρέντων. [11] ὕλης τε γὰρ ἦν ἀπορία, καὶ τῶν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῶν δὲ ἐπαλλήλων πταισμάτων αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. [12] τὰς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς Ῥωμαῖοι πλέον εἶναι συνέβαινε πρὸς ἀθυμίας ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ: παρὰ γὰρ τὰ τηλικαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις οὐδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέροις, [13] ἀλλ' ἐθραύοντο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῶν μὲν χωμάτων ταῖς ἐπιβουλαῖς, τῶν δ' ὀργάνων στερερότητι τοῦ τείχους, τῆς δὲ κατὰ χεῖρα μάχης ταῖς τῶν συμπλεκομένων τόλμας πλεονεκτούμενοι, τὸ δὲ μέγιστον, στάσεώς τε καὶ λιμοῦ καὶ πολέμου καὶ τοσοῦτων κακῶν εὐρίσκοντες ἐπάνω τὸ παράστημα τῆς ψυχῆς Ἰουδαίους ἔχοντας. [14] ὑπελάμβανόν τε τῶν ἀνδρῶν ἀμάχους μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὴν ἐπὶ συμφοραῖς εὐθυμίαν εἶναι: τί γὰρ ἂν μὴ ὑποστήναι δεξιᾷ τύχῃ χρωμένους τοὺς ὑπὸ κακῶν πρὸς ἀλικὴν τρεπομένους; οἱ μὲν οὖν ἐρρωμενεστέρας διὰ ταῦτα τῶν χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς.

(3)[15] Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην κατὰ τὴν Ἀντωνίαν ἅμα καὶ πρὸς τὸ μέλλον, εἰ καταρριφθεὶ τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο καὶ πρὶν ἐπιστῆναι τοὺς κριοὺς ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. [16] οὐ μὴν ἐκράτησάν γε τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ προελθόντες μετὰ λαμπάδων πρὶν ἐγγίσειν τοῖς χῶμασι ψυχρότεροι τῆς ἐλπίδος ὑπέστρεψαν. [17] πρῶτον μὲν γὰρ οὐδ' ὁμονοεῖν ἢ σκέψιν αὐτῶν ἐφίκει κατὰ μέρος ἐκπηδόντων κακὰ διαλειμμάτων καὶ μεμελημένως μετὰ δέους καθόλου τε εἰπεῖν οὐκ Ἰουδαϊκῶς: τὰ γὰρ ἴδια τοῦ ἔθνους ὑστέρητο ἅμα ἢ τόλμα καὶ ὁρμὴ καὶ δρόμος ὁμοῦ πάντων καὶ τὸ μηδὲ πταίοντας ἀναστρέφειν. [18] ἀτονώτεροι δ' ἑαυτῶν προελθόντες καὶ τοὺς Ῥωμαῖους εὖρον ἐρρωμενεστέρον τοῦ συνήθους παρατεταγμένους: [19] τοῖς μὲν γε σώμασι καὶ ταῖς πανοπλίαις οὕτως ἐφράξαντο τὰ χῶματα πάντοθεν ὡς τῷ πυρὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν παραδυσιν, τὴν δὲ ψυχὴν ἐτόνωσαν ἕκαστος μὴ μετακινηθῆναι τῆς τάξεως πρὸ θανάτου. [20] πρὸς γὰρ τῷ πάσας αὐτῶν ὑποκόπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κάκεῖνα καταφλεγείη τὰ ἔργα, δεινὴ τοὺς στρατιώτας εἶχεν αἰδώς, εἰ πάντα κρατήσειαν πανουργία μὲν ἀρετῆς, ἀπόνοια δ' ὀπλων, πλήθος δ' ἐμπειρίας, Ἰουδαῖοι δὲ Ῥωμαίων. [21] ἅμα δὲ τάφετῆρια συνήγει τῶν προπηδόντων ἐφικνούμενα, καὶ πεσῶν τις τῷ μεθ' αὐτὸν ἐμπόδιον ἦν, ὃ τε κίνδυνος τοῦ πρόσω χωρεῖν ἐποίει μαλακωτέρους. [22] τῶν δ' ἐνδοτέρω βέλους ὑποδραμόντων οἱ μὲν πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τὴν εὐταξίαν καὶ τὸ πύκνωμα τῶν πολεμίων καταπλαγέντες, οἱ δὲ νυττόμενοι τοῖς ξυστοῖς ἐπαλινδρόμουν: καὶ τέλος ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δειλίαν ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. νομηγία Πανέμου μηνὸς ἡ ἐπιχειρήσις ἦν. [23] ἀναχωρησάντων δὲ τῶν Ἰουδαίων προσῆγον οἱ Ῥωμαῖοι τὰς ἐλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτραις τε ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ Ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βέλει: [24] καίπερ γὰρ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες καὶ τῶν ὀργάνων καταφρονοῦντες ὁμῶς

ἐκώλουν τοὺς Ῥωμαίους προσάγειν. [25] οἱ δὲ τὴν σπουδὴν τῶν Ἰουδαίων τοῦ μὴ πληγῆναι τὴν Ἀντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δι' ἀσθένειαν τοῦ τεύχους καὶ σαθροὺς ἐλπίσαντες εἶναι τοὺς θεμελίους ἀντεφιλονεῖκουν. [26] οὐ μὴν ὑπήκουε τὸ τυπτόμενον, ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι καὶ πρὸς μηδένα τῶν καθύπερθε κινδύνων ἐνδιδόντες ἐνεργοὺς παρείχον τὰς ἐλεπόλεις; [27] ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους καὶ περιεθραύοντο ταῖς πέτραις, ἕτεροι τοὺς θυρεοὺς ὀροφώσαντες ὑπὲρ τῶν σωμάτων χερσὶ καὶ μοχλοῖς ὑπώρυστον τοὺς θεμελίους, καὶ τέσσαράς γε λίθους προσκαρτερήσαντες ἐξέσεισαν. [28] ἀνέπασσε δὲ νύξ ἑκατέρους, κὰν ταύτη τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κριῶν σεσαλευμένον, καὶ καθ' ὃ τοῖς προτέροις ἐπιβουλεύων χώμασιν ὁ Ἰωάννης ὑπώρυσεν ἐνδούσης τῆς διώρυχος, ἐξαπίνης κατερείπεται.

(4)[29] Τούτου συμβάντος παραδόξως ἑκατέροις διετέθη τὰ φρονήματα: [30] Ἰουδαίους μὲν γὰρ, οὐς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν, τῷ μὴ παρ' ἐλπίδα γενέσθαι τὸ πτώμα καὶ προησφαλίσθαι πρὸς αὐτὸ θαρρεῖν ὡς μενούσης συνέβαινε τῆς Ἀντωνίας; [31] Ῥωμαίων δὲ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ἐπὶ τῷ καταρριφθέντι ταχέως ἔσβεσεν ὄψις ἑτέρου τεύχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην ἀντωκοδομήκεσαν. [32] εὐμαρεστέρα γε μὴν τῆς πρότερον ἢ προσβολὴ κατεφαίνετο: τὸ τε γὰρ ἀναβῆναι διὰ τῶν καταρριφθέντων ῥᾶον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς Ἀντωνίας καὶ ταχέως τῷ πρόσκαιρον εἶναι λύειν ὑπελάμβανον. οὐ μὴν ἐτόλμα τις ἀναβῆναι: προὔπτος γὰρ τοῖς ἀρξαμένοις ἦν ἀπώλεια.

(5)[33] Νομίζων δὲ ὁ Τίτος ἐγείρεσθαι μάλιστα τὰς τῶν πολεμούντων προθυμίας ἐλπίδι καὶ λόγῳ, τὰς τε προτροπὰς καὶ τὰς ὑποσχέσεις πολλάκις μὲν λήθην ἐνεργάζεσθαι τῶν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτου καταφρόνησιν, συναγαγὼν ἐπὶ ταῦτόν τοὺς ἀλκίμους ἐπειρᾶτο τῶν ἀνδρῶν, [34] “ὦ συστρατιῶται, λέγων, τὸ μὲν παρακελεύειν ἐπὶ τὰ μὴ φέροντα κίνδυνον αὐτόθεν τοῖς παρακελευομένοις ἀκλεές, ἀμέλει δὲ καὶ τῷ παρακελεύοντι φέρει κατάγνωσιν ἀνανδρίας. [35] δεῖ δέ, οἶμαι, προτροπῆς εἰς μόνα τὰ σφαλέρᾳ τῶν πραγμάτων, ὡς ἐκεῖνά γε καθ' αὐτοὺς πράττειν ἄξιον. [36] ὥστ' ἔγωγε τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὴν τὴν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἄνοδον αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι: τὸ δ' ὅτι μάλιστα προσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τοὺς ἀρετῆς ἐφιεμένους καὶ ὅτι καλὸν ἐν εὐκλείᾳ τελευτῆ καὶ ὡς οὐκ ἄκαρπον ἔσται τοῖς καταρξαμένοις τὸ γενναῖον, διεξίμι. [37] πρῶτον μὲν οὖν ὑμῶν γενέσθω προτροπὴ τὸ τίνας ἴσως ἀποτρέπον, ἢ Ἰουδαίων μακροθυμία καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν; [38] αἰσχρὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἐμούς, καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθιμον δὲ ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἠττᾶσθαι κατὰ χεῖρα Ἰουδαίων ἢ κατὰ ψυχὴν, καὶ ταῦτα πρὸς τῷ τέλει τῆς νίκης καὶ συνεργομένους ὑπὸ τοῦ θεοῦ. [39] τὰ γὰρ ἡμέτερα πταισμάτα τῆς Ἰουδαίων ἐστὶν ἀπονοίας, τὰ δ' ἐκείνων πάθη ταῖς τε ὑμετέροις ἀρεταῖς καὶ ταῖς τοῦ θεοῦ συνεργίαις αὐξεται: [40] στάσις γὰρ καὶ λιμὸς καὶ πολιορκία καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τεῖχη τί ἂν ἀλλ' ἢ θεοῦ μὲν εἴη μῆνις ἐκείνοις, βοήθεια δὲ ἡμέτερα; [41] τὸ τοῖνυν μὴ μόνον ἐλαττοῦσθαι χειρόνων, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προδιδόναι πρὸς ἡμῶν οὐκ ἂν εἴη. [42] πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν Ἰουδαίους μὲν, οἷς οὐ πολλὴν αἰσχύνην φέρει τὸ λείπεσθαι μαθοῦσι δουλεύειν, ὑπὲρ τοῦ μηκέτι τοῦτο πάσχειν θανάτου καταφρονεῖν καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκτρέχειν, οὐκ ἐλπίδι τοῦ κρατήσῃν ἀλλὰ διὰ ψιλὴν ἐπίδειξιν ἀνδρείας; [43] ὑμᾶς δὲ τοὺς γῆς ὀλίγου δεῖν ἀπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν ὄνειδος, μὴδ' ἄπαξ εἰς τοὺς πολεμίους παραβάλλεσθαι, [44] περιμένειν δὲ τὸν λιμὸν κατ' αὐτῶν καὶ τὴν τύχην ἀργοὺς καθεζομένους μετὰ τοιούτων ὀπλων, καὶ ταῦτα δι' ὀλίγου τοῦ παραβόλου τὸ πᾶν κατορθῶσαι δυναμένους; [45] ἀναβάντες γοῦν ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν ἔχομεν τὴν πόλιν: καὶ γὰρ ἂν γίνηται τις ἔτι πρὸς τοὺς ἔνδον, ὅπερ οὐκ οἶμαι, μάχη, τὸ γε κατὰ κορυφὴν εἶναι καὶ ταῖς ἀναπνοαῖς ἐπικαθῆσθαι τῶν πολεμίων ταχέως τὴν ὀλοσχερῆ νίκην ἐγγυᾶται. [46] καὶ ἔγωγε τὸ μὲν ὑμνεῖν ἄρτι τὴν ἐν πολέμῳ τελευτὴν καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀρειμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν παραλιπῶν ἐπαρασαίμην ἂν τοῖς ἄλλως ἔχουσι τὸν κατ' εἰρήνην ἐκ νόσου θάνατον, οἷς μετὰ τοῦ σώματος καὶ ἡ ψυχὴ τάφῳ κατακρίνεται. [47] τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὅτι τὰς μὲν ἐν παρατάξει ψυχὰς σιδήρῳ τῶν σαρκῶν ἀπολυθείσας τὸ καθαρῶτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενοδοχῶν ἄστροις ἐγκαθιδρύει, δαίμονες δ' ἀγαθοὶ καὶ ἥρωες εὐμενεῖς ἰδίους ἐγγόνους ἐμφανίζονται, τὰς δὲ ἐν νοσοῦσι τοῖς σώμασι συντακεῖσας, [48] κὰν τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὣσι καθαροί, νύξ ὑπόγειος ἀφανίζει καὶ λήθη βαθεῖα δέχεται, λαμβανούσας ἅμα τοῦ τε βίου καὶ τῶν σωμάτων ἔτι δὲ τῆς μνήμης περιγραφῆν; [49] εἰ δὲ κέκλωσται μὲν ἀνθρώποις ἀναγκαίᾳ τελευτῇ, κουφότερον δὲ εἰς αὐτὴν νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, πῶς οὐκ ἀγεννὲς μὴ δίδοναι ταῖς χρεῖαις ὃ τῷ χρεῶν ἀποδώσομεν; [50] καὶ ταῦτα μὲν ὡς οὐ δυναμένων σωθῆναι τῶν ἐπιχειρησόντων διεξήλθον: ἔνεστι δὲ σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις κἂκ τῶν σφαλέρωτάτων. [51] πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταρριφθὲν εὐεπίβατον, ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν

εὐδιάλυτον, ὑμεῖς τε πλείους θαρσήσαντες ἐπὶ τὴν πράξιν ἀλλήλοις προτροπὴ καὶ βοήθεια γίνεσθε, καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον παράστημα ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. [52] καὶ τάχα ἂν ὑμῖν ἀναίμακτον τὸ κατόρθωμα γένοιτο μόνον καταρξάμενοι: ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ κωλύειν πειράσονται κατὰ τὸ εἶκός, λαθόντας δὲ καὶ βιασαμένους ἅπαξ οὐκ ἂν ὑποσταῖεν ἔτι, κἄν ὀλίγοι φθάσητε. [53] τὸν δὲ καταρξάμενον αἰσχυνοίμην ἂν εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν ἐν ταῖς ἐπικαρπίαις, καὶ ὁ μὲν ζῶν ἄρξει τῶν νῦν ὁμοίων, μακαριστὰ δ' ἀκολουθήσει καὶ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀριστεῖα.”

(6)[54] Τοιαῦτα τοῦ Τίτου διεξιόντος τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος, τῶν δ' ἐν ταῖς στείραις στρατευομένων Σαβίνος τοῦνομα, γένος ἀπὸ Συρίας, ἀνὴρ καὶ κατὰ χεῖρα καὶ κατὰ ψυχὴν ἀριστος ἐφάνη. [55] καίτοι προιδὼν ἂν τις αὐτὸν ἀπὸ γε τῆς σωματικῆς ἕξεως οὐδ' εἰκαῖον εἶναι στρατιώτην ἔδοξε: μέλας μὲν γὰρ ἦν τὴν χροίαν, ἰσχνός, τὴν σάρκα πεπιλημένος, ἀλλ' ἐνώκει τις ἥρωικὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι καὶ πολὺ τῆς ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ. [56] πρῶτος γοῦν ἀναστὰς “ἐπιδίδωμί σοι, Καῖσαρ, ἔφη, προθύμως ἑμαυτόν. [57] πρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος. καὶ εὐχομαι μὲν μου τῆ τε ἰσχύϊ καὶ τῆ γνώμῃ τὴν σὴν ἀκολουθῆσαι τύχην, εἰ δὲ νεμεσηθεῖν τῆς ἐπιβολῆς, ἴσθι μὴ με πταίσαντα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ [58] κρίσει τὸν θάνατον ἠρημένον.” ταῦτα εἰπὼν καὶ τῆ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀνατείνας, τῆ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος σπασάμενος ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος περὶ ὥραν μάλιστα τῆς ἡμέρας ἕκτην. [59] εἶποντο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἕνδεκα μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι: προῆγε δὲ πολὺ πάντων ὁ ἀνὴρ ὀρμῇ τινα δαιμονίῳ χρώμενος. [60] οἱ φρουροὶ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους κατηκόντιζόν τε αὐτοὺς καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀπείροις ἔβαλλον καὶ πέτρας ἑξαισίους κατεκύλιον, [61] αἱ ἕκ τῶν μὲν ἕνδεκα παρέσυραν ἐνίους, ὁ δὲ Σαβίνος ἀπαντῶν τοῖς ἀφιέμενοις καὶ καταχωννύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν οὐ πρότερον ἐπέσχε τὴν ὀρμὴν ἢ γενέσθαι τε ἐπ' ἄκρω καὶ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους: [62] καταπλαγέντες γὰρ αὐτοῦ τὴν τε δύναμιν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τὸ παράστημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτρέπτησαν. [63] ἔνθα δὲ καταμέμψαιτ' ἂν τις ὡς φθονεράν ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς τὴν τύχην καὶ κωλύουσάν ἄναι τὰ παράδοξα τῶν κατορθωμάτων. [64] ὁ γοῦν ἀνὴρ οὗτος ὅτ' ἐκράτησε τῆς ἐπιβολῆς, ἐσφάλη καὶ πταίσας πρὸς τινα πέτρα πρηνῆς ἐπ' αὐτὴν μετὰ μεγίστου ψόφου κατέπεσεν: ἐπιστραφέντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ κατιδόντες μόνον τε αὐτὸν καὶ πεπτωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. [65] ὁ δ' ἐς γόνυ διαναστὰς καὶ προκαλυψάμενος τὸν θυρεὸν τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνετο καὶ πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔτρωσεν: [66] αὐθις δ' ὑπὸ πλήθους τραυμάτων παρήκε τὴν δεξιάν καὶ τέλος πρὶν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιός μὲν ἀμείνωνι χρῆσθαι δι' ἀνδρείαν καὶ τύχην, πεσὼν δὲ τῆς ἐπιβολῆς ἀναλόγως. [67] τῶν δὲ ἄλλων τρεῖς μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας συντριψάντες ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις, οἱ δὲ ὀκτῶ τραυματῖαι κατασυρέντες ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν τρίτη μηνὸς Πανέμου ἐπράχθη.

(7)[68] Μετὰ δ' ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς ἐπὶ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνελθόντες προσποιῶνται μὲν τὸν τοῦ πέμπτου τάγματος σημασιφόρον καὶ δύο τινὰς τῶν ἐν ταῖς ἵλαις ἰπέων καὶ σαλπικτὴν ἓνα, κατὰ δὲ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐνάτην προσβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ διὰ τῶν ἐρειπίων ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν, ἀποσφάξαντες δὲ τοὺς πρῶτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους κρατοῦσι τοῦ τείχους καὶ τῷ σαλπικτῇ σημαίνειν ἐκέλευσαν. [69] πρὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις αἰφνίδιος ἦν καὶ φυγὴ πρὶν τινα τὸ πλῆθος ἐπιδεῖν τῶν ἐπιβεβηκότων: ὃ τε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ φαντασίαν αὐτοῖς τοῦ πλῆθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. [70] Καῖσαρ δὲ τοῦ σημείου κατακούσας ἐξοπλίζει τὴν τε δύναμιν διὰ τάχους καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων πρῶτος ἀναβαίνει τοὺς ἐπιλέκτους ἔχων. [71] καταπεφευγόντων δὲ Ἰουδαίων εἰς τὸ ἱερόν καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς διώρυγος εἰσέπιπτον, ἦν ὁ Ἰωάννης ἐπὶ τὰ χώματα τῶν Ῥωμαίων ὑπώρυξε. [72] καὶ διαστάντες ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ στασιασταὶ τῶν ταγμάτων, τοῦ τε Ἰωάννου καὶ τοῦ Σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς οὐδεμίαν οὔτε ἰσχύος οὔτε προθυμίας ἐλλείποντες ὑπερβολῇ: [73] πέρας γὰρ ἀλώσεως ὑπελάμβανον τὸ Ῥωμαῖους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον, ὃ δὴ κἀκεῖνοι τοῦ κρατεῖν ἀρχήν. [74] συρρήγνυται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους μάχη καρτερά, τῶν μὲν καταλαβέσθαι καὶ τὸ ἱερόν εἰσβιαζομένων, τῶν δὲ Ἰουδαίων ἐξωθούτων αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Ἀντωνίαν. [75] καὶ τὰ βέλη μὲν ἦν ἀμφοτέροις ἄχρηστα καὶ τὰ δόρατα, σπασάμενοι δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ περὶ τὴν συμβολὴν ἄκριτον ἦν ὀποτέρωθεν ἕκαστοι μάχοντο, πεφυρμένων μὲν τῶν ἀνδρῶν καὶ περὶ τὴν στενοχωρίαν διηλλαγμένων, τῆς δὲ βοῆς ἀσημάντου προσπιπτούσης διὰ τὸ μέγεθος. [76] φόνος τε ἦν ἑκατέρωθεν πολὺς, καὶ τῶν πεσόντων τὰ τε σώματα καὶ τὰς πανοπλίαις πατοῦντες ἔθρανον οἱ μαχόμενοι. [77] αἰὲ δ' ἐφ' ὀπότερον βρῖσειεν ῥέων ὁ πόλεμος, παρακέλευσις μὲν ἦν τῶν πλεονεκτούντων, οἰμωγαὶ δὲ τῶν τρεπομένων. οὔτε δὲ αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον οὔτε αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀγχώμαλοι ῥοπαὶ καὶ μετακλίσεις μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς παρατάξεως. [78] τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις ἢ τοῦ θνήσκειν ἢ τοῦ κτείνειν

ανάγκη παρῆν οὐκ οὔσης ἀναφυγῆς: οἱ γὰρ κατὰ νότου πρόσω βιαζόμενοι τοὺς σφετέρους παρ' ἀμφοῖν οὐδὲ τῆ μάχῃ μεταίχιμον κατέλειπον. [79] πλεονεκτούντων δὲ τῶν Ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τὴν Ῥωμαίων ἐμπειρίαν καὶ κλινομένης καθάπαν ἤδη τῆς παρατάξεως, ἀπὸ γὰρ ἐνάτης ὥρας τῆς νυκτὸς εἰς ἐβδόμη τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, [80] οἱ μὲν ἄθροοι καὶ τὸν τῆς ἀλώσεως κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον Ῥωμαῖοι δὲ μέρει τῆς δυνάμεως, οὐπω γὰρ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, κάκεινοις ἐπανείχον οἱ μαχόμενοι τότε, κρατεῖν τῆς Ἀντωνίας ἀποχρῆν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐδόκει.

(8)[81] Ἰουλιανὸς δὲ τις ἑκατοντάρχης τῶν ἀπὸ τῆς Βιθυνίας, οὐκ ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὢν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἱστορήσα τὸν πόλεμον ὅπλων τε ἐμπειρία καὶ ἀλκὴ σώματος καὶ ψυχῆς παραστήματι πάντων ἄριστος, [82] ὄρων τοὺς Ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρειστήκει δὲ Τίτῳ κατὰ τὴν Ἀντωνίαν, προπηδᾷ καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς Ἰουδαίους τρέπεται μόνος μέχρι τῆς τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ γωνίας. ἔφευγε δὲ τὸ πλῆθος ἄθροον, οὔτε τὴν ἰσχὺν οὔτε τὴν τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. [83] ὁ δὲ διὰ μέσων τῶν σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη διαπτῶν ἐφόνευσεν τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης οὐδὲν οὔτε τῷ Καίσαρι θαυμασιώτερον οὔτε τοῖς ἄλλοις παρέστη φρικωδέστερον. [84] ἐδιώκετο δὲ ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης, ἦν ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. [85] τὰ γὰρ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἡλοῖς ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λιθοστρώτου τρέχων ὑπολισθάνει, πεσὼν δὲ ὑπτίος μετὰ μεγίστου τῆς πανοπλίας ἤχου τοὺς φεύγοντας ἐπιστρέφει. [86] καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας Ῥωμαίων ἤρθη βοή περὶ τάνδρι δεισάντων, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι περιστάντες αὐτὸν ἄθροοι τοῖς τε ξυστοῖς καὶ ταῖς ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπαιον. [87] ὁ δὲ πολὺν μὲν τῷ θυρεῷ σίδηρον ἐξεδέχετο, πολλάκις δὲ ἀναστήναι πειράσας ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κείμενος δ' ὅμως ἔνυττε τῷ ξίφει πολλούς: [88] οὐδὲ γὰρ ἀνηρέθη ταχέως τῷ τε κράνει καὶ τῷ θώρακι πεφραγμένος πάντα τὰ καιρία πρὸς σφαγὴν καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων: μέχρι κοπτομένων αὐτῷ τῶν ἄλλων μελῶν καὶ μηδενὸς προσαμῦναι τολμῶντος ἐνέδωκε. [89] δεινὸν δὲ πάθος εἰσήει Καίσαρα ἀνδρὸς οὕτως ἐναρέτου καὶ ἐν ὄψει τοσοῦτων φονευομένου: καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλειε βοηθεῖν θέλοντα, τοὺς δυναμένους δὲ κατάπληξιν. [90] Ἰουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ δυσθανάτησας καὶ τῶν κτεινόντων ὀλίγους ἀπλήγας καταλιπὼν μόλις ἀποσφάττεται, μέγιστον οὐ παρὰ Ῥωμαῖοις καὶ Καίσαρι μόνον ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπὼν: [91] Ἰουδαῖοι δὲ καὶ τὸν νεκρὸν ἀρπασάμενοι πάλιν τοὺς Ῥωμαίους τρέπονται καὶ κατακλείουσιν εἰς τὴν Ἀντωνίαν. [92] ἠγωνίσαντο δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπισήμως κατὰ ταύτην τὴν μάχην Ἀλεξᾶς μὲν τις καὶ Γυφθέος τοῦ Ἰωάννου τάγματος, ἐκ δὲ τῶν περὶ Σίμωνα Μαλαχίας τε καὶ ὁ τοῦ Μέρτωνος Ἰούδας, καὶ Σωσᾶ υἱὸς Ἰάκωβος τῶν Ἰουμαίων ἡγεμῶν, τῶν δὲ ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖδες Ἀρί, Σίμων τε καὶ Ἰούδης.

II

(1)[93] Τίτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώταις κατασκάπτειν προσέταξε τοὺς θεμελίους τῆς Ἀντωνίας καὶ τῆ δυνάμει πάσῃ ῥαδίαν τὴν ἀνοδὸν εὐτρεπίξειν, [94] αὐτὸς δὲ τὸν Ἰώσηπον παρασησάμενος: ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, Πανέμου δ' ἦν ἑπτακαιδεκάτη, τὸν ἐνδελεισμὸν καλούμενον ἀνδρῶν ἀπορία διαλελοιπέναι τῷ θεῷ καὶ τὸν δῆμον ἐπὶ τούτῳ δεινῶς ἀθυμεῖν: [95] λέγειν τῷ Ἰωάννῃ πάλιν ἐκέλευσεν ἅ καὶ πρότερον, ὡς εἰ καὶ τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τοῦ μάχεσθαι, προελθόντι μεθ' ὅσων βούλεται πολεμεῖν ἐξεῖρή δίχα τοῦ συναπολέσθαι τὴν τε πόλιν καὶ τὸν ναὸν αὐτῷ, μηκέτι μέντοι μαινεῖν τὸ ἅγιον μηδὲ εἰς τὸν θεὸν πλημμελεῖν, παρεῖναι δ' αὐτῷ τὰς ἐπιλελοιπυίας θυσίας ἐκτελεῖν δι' ὧν ἂν ἐπιλέξῃται Ἰουδαίων. [96] καὶ ὁ Ἰώσηπος, ὡς ἂν εἴη μὴ τῷ Ἰωάννῃ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς ἐν ἐπικώ, τὰ τε τοῦ Καίσαρος διήγγελλεν ἐβραίζων, [97] καὶ πολλὰ προσηντιβόλει φείσασθαι τῆς πατρίδος καὶ διασκεδάσαι τοῦ ναοῦ γευόμενον ἤδη τὸ πῦρ, τοὺς τ' ἐναγισμοὺς ἀποδοῦναι τῷ θεῷ. [98] πρὸς ταῦτα τοῦ δήμου μὲν ἦν κατήφεια καὶ σιγή, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λαιδορηθεῖς τε τῷ Ἰωσήπῳ καὶ καταρασάμενος τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς οὐκ ἂν ποτε δεῖσειεν ἄλωσιν: θεοῦ γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. [99] καὶ ὁ Ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν “πάνυ γοῦν καθαρὰν τῷ θεῷ τετήρηκας αὐτήν, ἀμίαντον δὲ μένει τὸ ἅγιον, εἰς ὃν τ' ἐλπίζεις σύμμαχον οὐδὲν ἡσέβησας, τὰς δ' ἐθίμους θυσίας ἀπολαμβάνει. [100] κὰν μὲν σοῦ τις ἀφέλη τὴν καθ' ἡμέραν τροφήν, ἀσεβέστατε, τοῦτον ἡγήσαι πολέμιον, αὐτὸν δ' ὃν τῆς αἰωνίου θρησκείας ἐστέρησας θεὸν ἐλπίζεις σύμμαχον ἔχειν ἐν τῷ πολέμῳ; [101] καὶ Ῥωμαῖοις τὰς ἀμαρτίας ἀνατίθης, οἱ μέχρι νῦν κήδονται τῶν ἡμετέρων νόμων καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ διακοπέϊσας θυσίας ἀποδίδουσαι τῷ θεῷ βιάζονται; [102] τίς οὐκ ἂν στενάξειε καὶ κατολοφύροιτο τῆς παραδόξου μεταβολῆς τὴν πόλιν, εἴ γε ἀλλόφυλοι μὲν καὶ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται,

σὺ δ' ὁ Ἰουδαῖος, ὁ τοῖς νόμοις ἐντραφεῖς, κἀκεῖνων πρὸς αὐτοὺς γίνῃ χαλεπώτερος; [103] ἀλλὰ τοι, Ἰωάννη, καὶ μετανοῆσαι μὲν ἐκ κακῶν οὐκ αἰσχροὺς ἐν ἐσχάτοις καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σώζειν τὴν πατρίδα σοι πρόκειται βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἰεχονίας, [104] ὅς ποτε στρατεύσαντι τῷ Βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν ἐκὼν ἐξέστη πρὶν ἀλῶναι τῆς πόλεως καὶ μετὰ γενεᾶς αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐθελούσιον ὑπὲρ τοῦ μὴ παραδοῦναι ταῦτα πολεμίους τὰ ἅγια καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ περιδεῖν φλεγόμενον. [105] διὰ τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἀπάντων Ἰουδαίων ἱερός ὕμνῃ καὶ μνήμῃ ῥέουσα δι' αἰῶνος αἰεὶ νέα τοῖς ἐπιγινόμενοις παραδίδωσιν ἀθάνατον. [106] καλόν, ὦ Ἰωάννη, ὑπόδειγμα, κὰν προσῆ κίνδυνος: ἐγὼ δέ σοι καὶ τὴν ἀπὸ Ῥωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. [107] μέμνησο δ' ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ καὶ Ἰουδαῖος ὢν ἐπαγγέλλομαι, καὶ χρῆ σκοπεῖν τίς ὁ συμβουλευὼν καὶ πόθεν. μὴ γὰρ ἐγωγά ποτε γενοίμην ζῶν οὕτως αἰχμάλωτος, ἵνα παύσωμαι τοῦ γένους ἢ τῶν πατρῶν ἐπιλάθωμαι. [108] πάλιν ἀγανακτεῖς καὶ κέκραγάς μοι λαιδορούμενος, ἀξίῳ γε καὶ χαλεπωτέρων, ὅς ἀντικρὺς εἴμαρμένης τι παραινῶ καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ βιάζομαι κατακρίτους σώζειν. [109] τίς οὐκ οἶδεν τὰς τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς καὶ τὸν ἐπιρρέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρῆσμον ἤδη ἐνεστῶτα; τότε γὰρ ἄλλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμοφύλου τις ἄρξῃ φόνου. [110] τῶν ὑμετέρων δὲ πτωμάτων οὐχ ἢ πόλις καὶ τὸ ἱερόν δὲ πᾶν πεπληρωται; θεὸς ἄρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μετὰ Ῥωμαίων κάθαρσιν αὐτῷ πῦρ καὶ τὴν τοσοῦτων μισμμάτων γέμουσαν πόλιν ἀναρπάξει.”

(2)[111] Ταῦτα λέγων ὁ Ἰώσηπος μετ' ὀδυρμοῦ καὶ δακρῶν λυγμῷ τὴν φωνὴν ἐνεκόπη. [112] καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ὤκτειράν τε τοῦ πάθους καὶ τῆς προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην παρῶζοντο μᾶλλον ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους ἐπιθυμοῦντες ἐγκρατεῖς γενέσθαι κἀκεῖνου. [113] τῶν γε μὴν εὐγενῶν πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὀρρωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν στασιαστῶν κατὰ χώραν ἔμενον, ἀπώλειαν μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν, εἰσὶ δὲ οἱ καιροφυλακήσαντες ἄδειαν ἀναχωρήσεως πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον. [114] ὢν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν Ἰώσηπος τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δὲ ἀρχιερέων τρεῖς μὲν Ἰσμαήλου τοῦ καρατομηθέντος ἐν Κυρῆνῃ, καὶ τέσσαρες Ματθίου καὶ εἷς ἑτέρου Ματθίου, διαδράς μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀπώλειαν, ὃν ὁ τοῦ Γιώρα Σίμων ἀπέκτεινεν σὺν τρισὶν υἱοῖς, ὡς προεῖρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων εὐγενῶν τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. [115] Καῖσαρ δὲ αὐτοὺς τὰ τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἠθεσιν ἀηδῆ τὴν διατριβὴν ἔξεν ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς Γόφναν, τέως ἐκεῖ παραινῶν μένειν: ἀποδώσειν γὰρ ἐκάστῳ τὰς κτήσεις κατὰ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γεγόμενος. [116] οἱ μὲν οὖν εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον μετὰ πάσης ἀσφαλείας ἀνεχώρουν ἄσμενοι: μὴ φαινομένων δὲ αὐτῶν διεφθίμωσαν οἱ στασιασταὶ πάλιν ὡς ἀποσφαγεῖεν ὑπὸ Ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δηλονότι τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες τῷ φόβῳ διαδιδράσκουσιν. [117] ἦνυστο δ' ὡς καὶ πρότερον αὐτοῖς τὸ πανούργον πρὸς καιρόν: ἐπεσκέθησαν γὰρ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτομολεῖν.

(3)[118] Αὐθις δέ, ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἀνδρας ἀπὸ τῆς Γοφνᾶ Τίτος ἐκέλευσε μετὰ τοῦ Ἰωσήπου περιελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλείστοι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἔφευγον. [119] γενόμενοι δὲ ἀθρόοι καὶ πρὸ τῶν Ῥωμαίων ἰστάμενοι μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρῶν ἰκέτεον τοὺς στασιαστὰς τὸ μὲν πρῶτον ὅλη τοὺς Ῥωμαίους δέξασθαι τῇ πόλει καὶ τὴν πατρίδα σώσαι πάλιν, [120] εἰ δὲ μὴ, τοῦ γε ἱεροῦ πάντως ὑπεξελθεῖν καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς: οὐ γὰρ ἂν τολμῆσαι Ῥωμαίους μὴ μετὰ μεγίστης ἀνάγκης καταφλέξει τὰ ἅγια. [121] τούτοις μᾶλλον ἀντεφιλονεῖκου, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀντικεκραγότες ἐπὶ τῶν ἱερῶν πυλῶν τοὺς τε ὄξυβελεῖς καὶ καταπέλτας καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέστησαν, ὡς τὸ κύκλω μὲν ἱερόν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν προσεοικένοι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρίῳ. [122] τοῖς δὲ ἀγίοις καὶ ἀβάτοις μετὰ τῶν ὄπλων εἰσεπήδων θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων, καὶ προῦκοψαν εἰς τοσοῦτον παρανομίας, ὥσθ' ἦν ἂν εἰκὸς ἀγανάκτησιν γενέσθαι Ἰουδαίων, εἰ Ῥωμαῖοι ταῦτ' ἐξύβριζον εἰς αὐτούς, ταύτην εἶναι παρὰ Ῥωμαίων τότε πρὸς Ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. [123] τῶν μὲν γε στρατιωτῶν οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ μετὰ φρίκης εἰς τὸν ναὸν ἀφείωρα καὶ προσεκύνηε τοὺς τε ληστὰς ἠῦχετο πρὶν ἀνηκέστου πάθους μετανοῆσαι.

(4)[124] Τίτος δὲ ὑπερπαθήσας πάλιν ἐξωνείδιζε τοὺς περὶ τὸν Ἰωάννην, λέγων “ἄρ' οὐχ ὑμεῖς, ὦ μιαιώτατοι, τὸν δρῦφακτον τοῦτον προεβάλεσθε τῶν ἀγίων; [125] οὐχ ὑμεῖς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεστήσατε, γραμμασίην Ἑλληνικοῖς καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, μηδένα τὸ γείσιον ὑπερβαίνειν παραγγέλλειν; [126] οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερβάντας ὑμῖν ἀναιρεῖν ἐπετρέψαμεν, κὰν Ῥωμαῖός τις ἦ; τί οὖν νῦν, ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὲ τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; [127] μαρτύρομαι θεοὺς ἐγὼ πατέρας καὶ εἴ τις ἐφέωρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νῦν μὲν γὰρ οὐκ οἶομαι, μαρτύρομαι δὲ καὶ στρατιᾶν τὴν ἐμὴν καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ Ἰουδαίους καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἐγὼ ταῦθ'

ύμᾶς ἀναγκάζω μαιίνειν. [128] κἄν ἀλλάξητε τῆς παρατάξεως τὸν τόπον, οὔτε προσελεύσεται τις Ῥωμαίων τοῖς ἀγίοις οὔτε ἐνυβρίσει, τηρήσω δὲ τὸν ναὸν ὑμῖν καὶ μὴ θέλουσι.”

(5)[129] Ταῦτα τοῦ Ἰωσήπου διαγγέλλοντος ἐκ τοῦ Καίσαρος, οἱ λησταὶ καὶ ὁ τύραννος οὐκ ἀπ' εὐνοίας ἀλλὰ κατὰ δειλίαν γίνεσθαι τὰς παρακλήσεις δοκοῦντες ὑπερηφάνουν. [130] Τίτος δὲ ὡς οὔτε οἶκτον ἑαυτῶν τοὺς ἄνδρας οὔτε φειδῶ τοῦ ναοῦ ποιούμενους ἔώρα, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει. [131] πᾶσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς οὐχ οἷόν τε ἦν μὴ χωρουμένην τῷ τόπῳ, τριάκοντα δ' ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους καὶ τοὺς χιλιάρχους ἀνὰ χιλίους παραδούς, τούτων δ' ἐπιτάξας ἠγεμόνα Κερεάλιον, ἐπιθέσθαι προσέταξε ταῖς φυλακαῖς περὶ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐνάτην. [132] ὄντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ συγκатаβαίνειν παρεσκευασμένον οἱ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέσχον καὶ τὰ παρὰ τῶν ἠγεμόνων λεγόμενα: [133] πλείον γὰρ αὐτὸν ἀνύσειν ἔφασαν ἐπὶ τῆς Ἀντωνίας καθεζόμενον καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις ἢ εἰ καταβάς προκινδυνεύου: πάντας γὰρ ὁρῶντος Καίσαρος ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. [134] τούτοις πεισθεὶς Καίσαρ καὶ δι' ἐν τούτῳ τοῖς στρατιώταις ὑπομένειν εἰπὼν, ἵνα κρίνη τὰς ἀρετὰς αὐτῶν καὶ μήτε τῶν ἀγαθῶν τις ἀγέραστος μήτε τῶν ἐναντίων ἀτιμώρητος διαλάθῃ, γένηται δὲ αὐτόπτης καὶ μάρτυς ἀπάντων ὁ καὶ τοῦ κολάζειν καὶ τοῦ τιμᾶν κύριος, [135] τοὺς μὲν ἐπὶ τὴν προᾶξιν ἐπεμπε καθ' ἣν ὥραν προείρηται, προελθὼν δὲ αὐτὸς εἰς τὸ εὐκάτοπτον ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας ἐκαραδόκει τὸ μέλλον.

(6)[136] Οὐ μὴν οἱ γε πεμφθέντες τοὺς φύλακας εὗρον κοιμωμένους, ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσασιν μετὰ κραυγῆς εὐθέως συνεπλέκοντο: πρὸς δὲ τὴν βοήν τῶν ἐκκοιτούντων ἔνδοθεν οἱ λοιποὶ κατὰ στίφος ἐξέθεον. [137] τῶν μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς ἐξεδέχοντο Ῥωμαῖοι: περιέπιπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τῷ σφετέρῳ τάγματι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. [138] τὴν μὲν γὰρ διὰ βοῆς ἐπίγνωσιν ἢ κραυγῆ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τὴν δὲ δι' ὀμμάτων ἢ νύξ ἕκαστον ἀφείλετο, καὶ τυφλώττειν ἄλλως οὐς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον οὐς δ' οἱ φόβοι: διὰ τοῦτο τὸν προοιχόμενον πλήττειν ἦν ἄκριτον. [139] Ῥωμαῖοὺς μὲν οὖν συνησπικώτας καὶ κατὰ συντάξεις προσηδῶντας ἦττον ἔβλαπτεν ἢ ἄγνοια: καὶ γὰρ ἦν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τοῦ συνθήματος: [140] Ἰουδαῖοι δ' αἰεὶ σκεδαννύμενοι καὶ τὰς τε προσβολὰς καὶ τὰς ὑποχωρήσεις ἀνέδην ποιούμενοι πολλακίς φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων: τὸν ὑποστρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκείον διὰ σκότους ὡς ἐπιόντα Ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. [141] πλείους γοῦν ὑπὸ τῶν ἰδίων ἢ τῶν πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γενομένης ὅψει τὸ λοιπὸν ἢ μάχῃ διεκρίνετο, καὶ κατὰ φάλαγγα διαστάντες τοῖς τε βέλεσιν εὐτάκτοις ἐχρῶντο καὶ ταῖς ἀμύναις. [142] οὐδέτεροι δὲ οὐτ' εἶκον οὐτ' ἐκοπίων, ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος Καίσαρος κατ' ἄνδρα καὶ κατὰ συντάξεις ἦριζον ἀλλήλοις, καὶ προκοπῆς ἕκαστος ἐκείνην αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἀρξέιν ὑπελάμβανεν, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο: [143] Ἰουδαίοις δ' ἐβράβευε τὰς τόλμας ὅ τε περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ φόβος καὶ ὁ τύραννος ἐφεστῶς καὶ τοὺς μὲν παρακαλῶν, τοὺς δὲ μαστιγῶν καὶ διεγείρων ἀπειλαῖς. [144] συνέβαινε δὲ τὸ μὲν πλείστον σταδιαίαν εἶναι τὴν μάχην, ἐν ὀλίγῳ δὲ καὶ ταχέως ἀντιστρέφεσθαι τὰς ῥοπὰς: οὐδέτεροι γὰρ οὔτε φυγῆς οὔτε διώξεως μήκος εἶχον. [145] αἰεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον οἰκείος ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας ὁ θόρυβος ἦν, θαρρεῖν δὲ καὶ κρατοῦσι τοῖς σφετέροις ἐπεβῶν καὶ μένειν τρεπομένοις. [146] ἦν δὲ ὡσπερ τι πολέμου θέατρον: οὐδὲν γὰρ οὔτε Τίτον οὔτε τοὺς περὶ αὐτὸν ἐλάνθανε τῶν κατὰ τὴν μάχην. [147] τὸ δὲ πέρας ἀρξάμενοι τῆς νυκτὸς ἐνάτης ὥρας ὑπὲρ πέμπτην τῆς ἡμέρας διελύθησαν ἀφ' οὐπερ ἦρξαντο τόπου τῆς συμβολῆς, μηδέτεροι βεβαίως κλίναντες τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ τὴν νίκην μέσσην ἐν ἀγχωμάλῳ καταλιπόντες. [148] καὶ Ῥωμαίων μὲν ἐπισήμως ἠγωνίσαντο πολλοί, Ἰουδαίων δ' ἐκ μὲν τῶν περὶ Σίμωνα Ἰούδης ὁ τοῦ Μαρεῶτου καὶ Σίμων ὁ τοῦ Ὄσαία, τῶν δὲ Ἰδουμαίων Ἰάκωβος καὶ Σίμων, Ἀκατελᾶ μὲν οὗτος παῖς, Σωσᾶ δὲ ὁ Ἰάκωβος, τῶν δὲ μετὰ Ἰωάννου Γεφθέος καὶ Ἀλεξᾶς, τῶν δὲ ζηλωτῶν Σίμων υἱὸς Ἀρί.

(7)[149] Ἐν τούτῳ δ' ἢ λοιπὴ τῶν Ῥωμαίων δύναμις ἡμέραις ἑπτὰ καταστρεψαμένη τοὺς τῆς Ἀντωνίας θεμελίους μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατεῖαν ὁδὸν εὐτρεπίσαντο. [150] πλησιάσαντα δὲ τῷ πρώτῳ περιβόλῳ τὰ τάγματα κατήρχετο χωμάτων, τὸ μὲν ἀντικρὺς τῆς τοῦ εἰσῶ ἱεροῦ γωνίας, ἣτις ἦν κατ' ἄρκτον καὶ δύσιν, τὸ δὲ κατὰ τὴν βόρειον ἐξέδραν, ἢ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν: [151] τῶν δὲ λοιπῶν δύο θάτερον μὲν κατὰ τὴν ἐσπέριον στοᾶν τοῦ ἐξωθεν ἱεροῦ, τὸ δ' ἔτερον ἐξω κατὰ τὴν βόρειον. προούκοπτεν μέντοι μετὰ πολλοῦ καμάτου καὶ τάλαιπωρίας αὐτοῖς τὰ ἔργα [καὶ] τὴν ὕλην ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζουσιν, [152] ἐκακοῦντο δ' ἔσθ' ὄπη καὶ κατ' ἐπιβουλὰς, αὐτοὶ δὲ ἐπιουσίαν τοῦ κρατεῖν ὄντες ἀδεέστεροι καὶ δι' ἀπόγνωσιν ἤδη σωτηρίας χρώμενοι τολμηροτέροις τοῖς Ἰουδαίοις. [153] τῶν γὰρ ἱππέων τινὲς ὅποτε προέλθοιεν ἐπὶ ξυλείαν ἢ χόρτου συλλογήν, τὸν τῆς συγκομιδῆς χρόνον ἀνίσταν βόσκεσθαι τοὺς ἵππους ἀποχαλινοῦντες, οὐς οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ στίφος ἐκπηδῶντες ἤρπαζον. [154] καὶ

τούτου συνεχῶς γινομένου νομίσας Καῖσαρ, ὅπερ ἦν, ἀμελεία τῶν σφετέρων πλέον ἢ τῇ Ἰουδαίων ἀνδρεία γίνεσθαι τὰς ἀρπαγὰς, ἔγνω σκυθρωπότερον τοὺς λοιποὺς πρὸς φυλακὴν τῶν ἵππων ἐπιστρέψαι. [155] καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τὴν ἐπὶ θανάτῳ τῶν ἀπολεσάντων στρατιωτῶν ἓνα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐτήρησε τοὺς ἵππους: οὐκέτι γὰρ εἶων νέμεσθαι, καθάπερ δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς ἐπὶ τὰς χρείας ἐξήεσαν. [156] οἱ μὲν οὖν προσεπολέμουν τῷ ἱερῷ καὶ τὰ χῶματα διήγειρον.

(8)[157] Μετὰ δὲ μίαν ἡμέραν αὐτῶν τῆς ἀνόδου πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἀρπαγαὶ τε ἐπέλειπον ἤδη καὶ ὁ λιμὸς ἤπειγε, συνελθόντες ταῖς κατὰ τὸ Ἐλαιῶν ὄρος Ῥωμαίων φυλακαῖς ἐπιτίθενται περὶ ὥραν ἑνδεκάτην τῆς ἡμέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδοκίτων, ἔπειτα πρὸς θεραπείαις ἤδη τοῦ σώματος ὄντων ῥαδίως διεκπαίσειν. [158] προαισθόμενοι δὲ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ταχέως ἐκ τῶν πλησίον φρουριῶν συνδραμόντες εἶργον ὑπερπηδᾶν καὶ διακόπτειν τὸ περιτείχισμα βιαζομένους. [159] γενομένης δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων γενναίως ἐπράχθη, Ῥωμαίων μὲν μετὰ τῆς ἰσχύος ἐμπειρία τοῦ πολεμῆν χρωμένων, Ἰουδαίων δὲ ἀφειδέσι ταῖς ὁρμαῖς καὶ τοῖς θυμοῖς ἀκατασκέτοις: [160] ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν αἰδῶς, τῶν δὲ ἀνάγκη: τὸ τε γὰρ ἐξαφεῖναι Ἰουδαίους ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένους Ῥωμαίοις αἰσχιστον ἐδόκει, κἀκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον, εἰ βιασάμενοι ῥήξειαν τὸ τεῖχος: [161] καὶ τῶν ἀπὸ σπείρας τις ἰππέων, Πεδάνιος τοῦνομα, τρεπομένων ἤδη τῶν Ἰουδαίων καὶ κατὰ τῆς φάραγγος συνωθουμένων ῥόθιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον ἀρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων, νεανίαν στιβαρόν τε ἄλλως τὸ σῶμα καὶ καθωπλισμένον, δραξάμενος ἐκ τοῦ σφυροῦ: [162] τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκ τρέχοντος ἐπέκλινε τοῦ ἵππου, τοσοῦτον δὲ ἐπεδείξατο τῆς δεξιᾶς τὸν τόνον καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος ἔτι δ' ἐμπειρίας ἵππικῆς. [163] ὁ μὲν οὖν ὥσπερ τι κειμήλιον ἀρπασάμενος ἦκε φέρων Καῖσαρι τὸν αἰχμάλωτον: τίτος δὲ τὸν μὲν λαβόντα τῆς δυνάμεως θαυμάσας, τὸν δὲ ληφθέντα τῆς περὶ τὸ τεῖχος ἐπιχειρήσεως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν ταῖς περὶ τὸ ἱερόν διαμάχαις ἦν καὶ τὰ χῶματα κατήπειγεν.

(9)[164] Ἐν ᾧ Ἰουδαῖοι κακούμενοι ταῖς συμβολαῖς ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφουμένου τοῦ πολέμου καὶ τῷ ναῷ προσέρποντος, καθάπερ σηπομένου σώματος ἀπέκοπτον τὰ προειλημμένα μέλη φθάνοντες τὴν εἰς τὸ πρόσω νομήν. [165] τῆς γὰρ βορείου καὶ κατὰ δύσιν στοᾶς τὸ συνεχὲς πρὸς τὴν Ἀντωνίαν ἐμπρήσαντες ἔπειτα ἀπέρορξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἅγια. [166] μετὰ δ' ἡμέρας δύο, τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ προειρημένου μηνός, τὴν πλησίον στοᾶν ὑποπιμπράσι Ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν προκόψαντος τοῦ πυρὸς ἀποκόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τὴν ὀροφήν, μήτε καθάπαξ ἐξιστάμενοι τῶν ἔργων καὶ τὸ πρὸς τὴν Ἀντωνίαν συναφὲς αὐτῶν διαιροῦντες: [167] διὸ καὶ παρὸν κωλύειν ὑποπιμπράντας, οἱ δὲ πρὸς τὴν ἐμβολὴν τοῦ πυρὸς ἠρεμήσαντες τὴν νομήν ἐμέτρησαν αὐτῷ σφίσι χρησίμως. [168] περὶ μὲν δὴ τὸ ἱερόν οὐ διέλειπον αἱ συμβολαί, συνεχῆς δ' ἦν κατὰ μέρος ἐκθεόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

(10)[169] Τῶν Ἰουδαίων δὲ τις κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας ἀνὴρ τὸ τε σῶμα βραχὺς καὶ τὴν ὄψιν εὐκαταφρόνητος γένους θ' ἔνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἀσημος, Ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν κατὰ τὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωάννου μνημεῖον ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑπερηφάνως ἐφθέγγετο καὶ τὸν ἀριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν προουκαλεῖτο. [170] τῶν δὲ ταύτη παρατεταγμένων οἱ πολλοὶ μὲν ὑπερηφάνουν, ἦσαν δ' οἱ κατὰ τὸ εἶκος ἐδεδοίκεσαν, ἦπτετό γε μὴν τινῶν καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσύνητος θανατῶντι μὴ συμπλέκεσθαι: [171] τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τὴν σωτηρίαν ἅμα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν καὶ τὸ θεῖον εὐδυσώπητον, τὸ τε παραβάλλεσθαι πρὸς οὐς καὶ τὸ νικᾶν οὐ μέγα καὶ μετ' αἰσχύνης τὸ λειφθῆναι σφαλερόν, οὐκ ἀνδρείας ἀλλὰ θρασύτητος εἶναι. [172] μηδενὸς δ' ἐπὶ πολὺ προιόντος καὶ τοῦ Ἰουδαίου πολλὰ κατακερτομοῦντος αὐτοὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζῶν γὰρ τις ἦν αὐτῷ σφόδρα καὶ τῶν Ῥωμαίων ὑπερήφανος, Πούδης τις ὄνομα τῶν ἐξ Ἰλῆς ἰππέων βδελυξάμενος αὐτοῦ τὰ τε ῥήματα καὶ τὸ αὐθαδές, [173] εἶκος δὲ καὶ πρὸς τὴν βραχύτητα τοῦ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾶ, καὶ τὰ μὲν ἄλλα περιῆν συμβαλῶν, προεδόθη δὲ ὑπὸ τῆς τύχης: πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ Ἰωνάθης ἀποσφάττει προσδραμών. [174] ἔπειτα ἐπιβάς τῷ νεκρῷ τὸ τε ξίφος ἡμαγμένον ἀνέσειε καὶ τῇ λαίᾳ τὸν θυρεὸν ἐπηλάλαξέ τε τῇ στρατιᾷ πολλὰ καὶ πρὸς τὸν πεσόντα κομπάζων καὶ τοὺς ὀρῶντας Ῥωμαίους ἐπισκώπτων, [175] ἕως αὐτὸν ἀνασκιρτῶντα καὶ ματαίζοντα Πρῖσκός τις ἑκατοντάρχης τοξεύσας διήλασε βέλει: πρὸς ὃ τῶν τε Ἰουδαίων καὶ τῶν Ῥωμαίων κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. [176] ὁ δὲ δινηθεὶς ἐκ τῶν ἀλγηδόνων ἐπὶ τὸ σῶμα τοῦ πολεμίου κατέπεσεν, ὠκυτάτην ἀποφῆνας ἐν πολέμῳ τὴν ἐπὶ τῷ ἀλόγως εὐτυχοῦντι νέμεσιν.

III

(1)[177] Οί δὲ ἀνὰ τὸ ἱερὸν στασιασταὶ φανερώς τε οὐκ ἀνίεσαν τοὺς ἐπὶ τῶν χωμάτων στρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τοῦ προειρημένου μηνὸς ἑβδόμη καὶ εἰκάδι δόλον ἐνσκευάζονται τοιόνδε. [178] τῆς ἑσπερίου στοᾶς τὸ μεταξὺ τῶν δοκῶν καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς ὀροφῆς ὕλης ἀναπιμπλᾶσιν αὐτῆς, πρὸς δὲ ἀσφάλτου τε καὶ πίσης: ἔπειθ' ὡς καταπονούμενοι δῆθεν ὑπεχώρουν. [179] πρὸς ὃ τῶν μὲν ἀσκέπτων πολλοὶ ταῖς ὀρμαῖς φερόμενοι προσέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν ἐπὶ τε τὴν στοᾶν ἀνεπήδων προσθέμενοι κλίμακας, οἱ δὲ συνετώτεροι τὴν ἄλογον τροπὴν τῶν Ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμενον. [180] κατεπλήσθη μέντοι τῶν ἀναπηδησάντων ἢ στοᾶ, κἂν τούτῳ Ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπιμπρᾶσιν αὐτήν. αἰρομένης δ' αἰφνιδίως πάντοθεν τῆς φλογὸς τοὺς τε ἔξω τοῦ κινδύνου Ῥωμαίους ἐκπληξίς ἐπέσχε δεινὴ καὶ τοὺς περισχεθέντας ἀμηχανία. [181] κυκλούμενοι δὲ ὑπὸ τῆς φλογὸς οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους, πολλοὶ δ' ἐλπιδὶ σωτηρίας εἰς τοὺς σφετέρους καταπηδῶντες ἐκλῶντο τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθανε τὰς ὀρμας τὸ πῦρ καὶ τινες τὴν φλόγα σιδήρῳ. [182] περιεῖχε δ' εὐθέως καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους τὸ πῦρ ἐπὶ πλείστον ἐκφερόμενον. Καίσαρα δὲ καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις, ἐπειδὴ δίχα παραγγέλματος ἀναβέβηκεσαν, ὁμῶς οἶκτος εἰσῆει τῶν ἀνδρῶν: [183] καὶ μηδενὸς προσαμύνειν δυναμένου, τοῦτο γοῦν παραμύθιον ἦν τοῖς φθειρομένοις τὸ βλέπειν ὑπὲρ οὗ τις ἠφίει τὴν ψυχὴν ὀδυνώμενον: βοῶν τε γὰρ αὐτοῖς καὶ προσηδῶν καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐκ τῶν ἐνότων ἐπαμύνειν παρακαλῶν δῆλος ἦν. [184] τὰς δὲ φωνὰς ἕκαστος καὶ τὴν διάθεσιν ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρων ἐντάφιον εὐθυμὸς ἀπέθνησεν. [185] ἐνιοὶ γὰρ μὴν ἐπὶ τὸν τοῖχον τῆς στοᾶς ὄντα πλατὺν ἀναχωρήσαντες ἐκ μὲν τοῦ πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ δὲ τῶν Ἰουδαίων περισχεθέντες ἐπὶ πολὺ μὲν ἀντέσχον διατιτρωσκόμενοι, τέλος δὲ πάντες ἔπεσον, (2)[186] καὶ τελευταῖός τις αὐτῶν νεανίας, ὀνόματι Λόγγος, ὅλον ἐπικοσμήσας τὸ πάθος καὶ κατ' ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τῶν ἀπολωλῶτων ἄριστος φανείς. [187] ὃν οἱ μὲν Ἰουδαῖοι τῆς τε ἀλκῆς ἀγάμενοι καὶ ἄλλως ἀνελεῖν ἀσθενοῦντες καταβῆναι πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ δεξιᾷ παρεκάλουν, ὁ δὲ ἀδελφὸς Κορνήλιος ἐκ θατέρου μὴ καταισχῦναι τὸ σφέτερον κλέος καὶ τὴν Ῥωμαίων στρατιάν. τούτῳ πεισθεὶς καὶ διαράμενος φανερόν ἑκατέρωθεν τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος αὐτὸν ἀναιρεῖ. [188] τῶν δὲ τῷ πυρὶ περισχεθέντων Ἀρτώριός τις πανουργία διασώζεται: προσκαλεσάμενος γὰρ τινα τῶν στρατιωτῶν Λούκιον, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλη τῆ φωνῆ “κληρονόμον, ἔφη, καταλείπω σε τῶν ἐμαυτοῦ κτημάτων, [189] εἰ προσελθὼν με δέξαι.” τοῦ δὲ ἐτοιμῶς προσδραμόντος ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν κατενεχθεὶς ἔζησεν, ὁ δὲ δεξάμενος ὑπὸ τοῦ βάρους τῷ λιθοστρώτῳ προσαραχθεὶς παραχρημα θνήσκει. [190] τοῦτο τὸ πάθος πρὸς καιρὸν μὲν Ῥωμαίοις ἐνεποίησεν ἀθυμίαν, πρὸς δὲ τὸ μέλλον ὁμῶς ἀπαρακλήτους κατεσκεύασεν φυλακτικωτέρους τε πρὸς τὰς Ἰουδαίων ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων καὶ τὸ ἦθος τῶν ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. [191] κατεκάη δ' ἡ στοᾶ μέχρι τοῦ Ἰωάννου πύργου, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ πρὸς Σίμωνά πολέμῳ κατεσκεύασεν ὑπὲρ τὰς ἐξαγούσας ὑπὲρ τὸν ξυστὸν πύλας: τὸ δὲ λοιπὸν ἐπὶ διεφθαρμένοις ἤδη Ἰουδαῖοι τοῖς ἀναβάσιν ἀπέκοψαν. [192] τῆ δ' ὑστεραία καὶ Ῥωμαῖοι τὴν βόρειον στοᾶν ἐνέπηρσαν μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ὀλην, ὧν ἡ συνάπτουσα γωνία τῆς Κεδρώνος καλουμένης φάραγγος ὑπερδεδόμητο, παρ' ὃ καὶ φοβερόν ἦν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

(3)[193] Τῶν δὲ ὑπὸ τοῦ λιμοῦ φθειρομένων κατὰ τὴν πόλιν ἄπειρον μὲν ἔπιπτε τὸ πλῆθος, ἀδιήγητα δὲ συνέβαινε τὰ πάθη. [194] καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν, εἴ που τροφῆς παραφανείη σκιά, πόλεμος ἦν, καὶ διὰ χειρῶν ἐχώρουν οἱ φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους ἐξαοπάζοντες τὰ ταλαίπωρα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. [195] πίστις δ' ἀπορίας οὐδὲ τοῖς θνήσκουσιν ἦν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκπνέοντας οἱ λησταὶ διηρεύων, μὴ τις ὑπὸ κόλπον ἔχων τροφήν σκίπτουτο τὸν θάνατον αὐτῷ. [196] οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κεχηρότες ὥσπερ λυσσῶντες κύνες ἐσφάλλοντο, καὶ παρεφέροντο ταῖς τε θύραις ἐνσειόμενοι μεθυόντων τρόπον καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς αὐτοὺς οἴκους εἰσπηδῶντες δις ἢ τρις ὥρα μιᾶ. [197] πάντα δὲ ὑπ' ὀδόντας ἦγεν ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μὴδὲ τοῖς ὀυπαρωτάτοις τῶν ἀλόγων ζώων πρόσφορα συλλέγοντες ἐσθίειν ὑπέφερον: ζωστήρων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ τελευταῖον οὐκ ἀπέσχοντο καὶ τὰ δέρματα τῶν θυρεῶν ἀποδέροντες ἐμασῶντο. [198] τροφή δ' ἦν καὶ χόρτου τισὶ παλαιῶ σπάρραγμα: τὰς γὰρ Ἴνας ἔνιοι συλλέγοντες ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν Ἀττικῶν τεσσάρων. [199] καὶ τί δεῖ τὴν ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν τοῦ λιμοῦ λέγειν; εἴμι γὰρ αὐτοῦ δηλώσω ἐργον οἷον μῆτε παρ' Ἑλλήσιν μῆτε παρὰ βαρβάρους ἰστόρηται, φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δὲ ἀκοῦσαι. [200] καὶ ἔγωγε μὴ δόξαιμι τερατεύεσθαι τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, κἂν παρέλειπον τὴν συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τῶν κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπίερους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰν ἂν καταθείμην τῆ πατριδὶ χάριν καθυφόμενος τὸν λόγον ὧν πέπονθεν τὰ ἔργα.

(4)[201] Γυνή τις τῶν ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην κατοικούντων, Μαρία τοῦνομα, πατὸς Ἐλεαζάρου, κόμης Βηθεζουβᾶ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἶκος ὑσώπου, διὰ γένος καὶ πλοῦτον ἐπίσημος, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. [202] ταύτης τὴν μὲν ἄλλην κτήσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσῃν ἐκ τῆς Περαιᾶς ἀνασκευασμένη μετήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν, τὰ δὲ λείψανα τῶν κειμηλίων καὶ εἴ τι τροφῆς ἐπινοηθεῖη καθ' ἡμέραν εἰσπηδῶντες ἤρπαζον οἱ δορυφόροι. [203] δεινὴ δὲ τὸ γύναιον ἀγανάκτησις εἰσήει, καὶ πολλάκις λοιδοροῦσα καὶ καταρωμένη τοὺς ἄρπαγας ἐφ' αὐτὴν ἠρέθιζεν. [204] ὡς δ' οὔτε παροξυνόμενός τις οὐτ' ἐλεῶν αὐτὴν ἀνήρει, καὶ τὸ μὲν εὐρεῖν τι σιτίον ἄλλοις ἐκοπία, πανταχόθεν δὲ ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ εὐρεῖν, ὁ λιμὸς δὲ διὰ σπλάγχχνων καὶ μυελῶν ἐχώρει καὶ τοῦ λιμοῦ μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοί, σύμβουλον λαβοῦσα τὴν ὀργὴν μετὰ τῆς ἀνάγκης ἐπὶ τὴν φύσιν ἐχώρει, [205] καὶ τὸ τέκνον, ἦν δὲ αὐτῇ παῖς ὑπομάστιος, ἀρπασαμένη “βρέφος, εἶπεν, ἄθλιον, ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει τίνοι σε τηρήσω; [206] τὰ μὲν παρὰ Ῥωμαίοις δουλεία, κἂν ζήσωμεν ἐπ' αὐτούς, φθάνει δὲ καὶ δουλείαν ὁ λιμὸς, οἱ στασιασταὶ δὲ ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. [207] ἴθι, γενοῦ μοι τροφή καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐρινὺς καὶ τῷ βίῳ μῦθος ὁ μόνος ἐλλείπων [208] ταῖς Ἰουδαίων συμφοραῖς.” καὶ ταῦθ' ἅμα λέγουσα κτείνει τὸν υἱόν, ἔπειτ' ὀπτήσασα τὸ μὲν ἡμισυ κατεσθίει, τὸ δὲ λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. [209] εὐθέως δ' οἱ στασιασταὶ παρήσαν, καὶ τῆς ἀθεμίτου κνίσης σπᾶσαντες ἠπέιλον, εἰ μὴ δεῖξειεν τὸ παρασκευασθέν, ἀποσφάζειν αὐτὴν εὐθέως. ἡ δὲ καὶ μοῖραν αὐτοῖς εἰποῦσα καλὴν τετηρηκέναι τὰ λείψανα τοῦ τέκνου διεκάλυψεν. [210] τοὺς δ' εὐθέως φρίκη καὶ παρέκστασις ἦρει καὶ παρὰ τὴν ὄψιν ἐπεπήγεσαν. ἡ δ' “ἐμόν, ἔφη, τοῦτο τέκνον γνήσιον καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. [211] φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς μήτε συμπαθέστεροι μητρὸς. εἰ δ' ὑμεῖς εὐσεβεῖς καὶ τὴν ἐμὴν ἀποστρέφεσθε θυσίαν, ἐγὼ μὲν ὑμῖν βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δὲ ἐμοὶ μεινάτω.” μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν τρέμοντες ἐξήεσαν, [212] πρὸς ἓν τοῦτο δειλοὶ καὶ μόλις ταύτης τῆς τροφῆς τῇ μητρὶ παραχωρήσαντες, ἀνεπλήσθη δ' εὐθέως ὅλη τοῦ μύσου ἢ πόλις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων ὥσπερ αὐτῷ τολμηθὲν ἔφριττε. [213] σπουδὴ δὲ τῶν λιμωττόντων ἐπὶ τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς τῶν φθασάντων πρὶν ἀκοῦσαι καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα.

(5)[214] Ταχέως δὲ καὶ Ῥωμαίοις διηγγέλη τὸ πάθος. τῶν δ' οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ δὲ ᾤκτειρον, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς μῖσος τοῦ ἔθνους σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. [215] Καῖσαρ δὲ ἀπελογεῖτο καὶ περὶ τούτου τῷ θεῷ, φάσκων παρὰ μὲν αὐτοῦ Ἰουδαίοις εἰρήνην καὶ αὐτονομίαν προτείνεσθαι καὶ πάντων ἀμνηστία τῶν τετολμημένων, τοὺς δὲ ἀντὶ μὲν ὁμονοίας στάσιν, [216] ἀντὶ δὲ εἰρήνης πόλεμον, πρὸ κόρου δὲ καὶ εὐθηνίας λιμὸν αἰρουμένους, ἰδίαις δὲ χερσὶν ἀρξαμένους καίειν τὸ συντηρούμενον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν αὐτοῖς, εἶναι καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. [217] καλύψειν μέντοι τὸ τῆς τεκνοφαγίας μύσος αὐτῷ τῷ τῆς πατρίδος πτώματι καὶ οὐ καταλείψειν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ἡλίῳ καθορᾶν πόλιν, ἐν ἣ μητέρες οὕτω τρέφονται. [218] προσήκειν μέντοι πρὸ μητέρων πατράσιν τὴν τοιαύτην τροφήν, οἱ καὶ μετὰ τηλικαῦτα πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. [219] ταῦθ' ἅμα διεξιὼν ἐνενόει καὶ τὴν ἀπόγνωσιν τῶν ἀνδρῶν: οὐ γὰρ ἂν ἔτι σωφρονῆσαι τοὺς πάντα προπεπονθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι μὴ παθοῦσιν.

IV

(1)[220] Ἦδη δὲ τῶν δύο ταγματῶν συντετελεκότων τὰ χῶματα Λῶου μηνὸς ὀγδόη προσάγειν ἐκέλευσε τοὺς κριοὺς κατὰ τὴν ἐσπέριον ἐξέδραν τοῦ ἕξωθεν ἱεροῦ. [221] πρὸ δὲ τούτων ἕξ ἡμέρας ἀδιαλείπτως ἢ στεροτάτη πασῶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖχον οὐδὲν ἤνυσεν, ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἀρμονία τῶν λίθων ἦν ἀμείνων. [222] τῆς δὲ βορείου πύλης ὑπάρυττον ἕτεροι τοὺς θεμελίους καὶ πολλὰ τάλαιπωρήσαντες τοὺς ἔμπροσθεν λίθους ἐξεκύλισαν. ἀνείχοντο δ' ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρῳ καὶ διέμεινεν ἡ πύλη, μέχρι τὰς δι' ὀργάνων καὶ τῶν μοχλῶν ἐπιχειρήσεις ἀπογνόντες κλίμακας ταῖς στοαῖς προσέφερον. [223] οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κωλύσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, ἀναβάσι δὲ συμπεσόντες ἐμάχοντο, καὶ τοὺς μὲν ἀνωθοῦντες εἰς τοῦπίσω κατεκρήμνιζον, τοὺς δ' ὑπαντιάζοντας ἀνήρουν: [224] πολλοὺς δὲ τῶν κλιμάκων ἀποβαίνοντας πρὶν φράξασθαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες ταῖς ῥομφαίαις ἔφθανον, ἑνίας δὲ γεμούσας ὀπλιτῶν κλίμακας παρακλίνοντες ἄνωθεν κατέσειον: [225] ἦν δ' οὐκ ὀλίγος καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δὲ ἀνενεγκόντες τὰς σημαίας περὶ αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὴν ἠγούμενοι καὶ πρὸς αἰσχύνης τούτων τὴν ἀρπαγὴν. [226] τέλος δὲ καὶ τῶν σημαιῶν οἱ Ἰουδαῖοι κρατοῦσιν καὶ τοὺς ἀναβάντας διαφθείρουσιν: οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ τῶν ἀπολωλότων πάθος ὀρρωδοῦντες ἀνεχώρουν. [227] τῶν μὲν οὖν Ῥωμαίων ἀπρακτος οὐδεὶς ἀπέθανεν, τῶν δὲ στασιαστῶν οἱ

κατὰ τὰς προτέρας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως καὶ τότε καὶ Ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου Σίμωνος. [228] ὁ δὲ Τίτος ὡς ἑώρα τὴν ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἱεροῖς φειδῶ πρὸς βλάβης τοῖς στρατιώταις γινομένην καὶ φόνου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

(2)[229] Ἐν δὲ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν Ἄνανός τε ὁ ἀφαμμαούς, τῶν Σίμωνος δορυφόρων ὁ φονικώτατος, καὶ Ἀρχέλαος υἱὸς Μαγαδδάτου, συγγνώμην ἐλπίσαντες ἐπειδὴ κρατοῦντων Ἰουδαίων ἀπεχώρουν. [230] Τίτος δὲ καὶ τοῦτο τὸ πανούργημα προβάλλεται τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὴν ἄλλην περὶ τοὺς ἰδίους ὠμότητα πεπυσμένος ὤρητο κτείνειν ἑκατέρους, ὑπ' ἀνάγκης ἤχθαι λέγων αὐτούς, οὐκ ἐκ προαιρέσεως παρῆναι, καὶ σωτηρίας οὐκ ἀξιούς εἶναι τοὺς φλεγομένης ἤδη δι' αὐτοὺς τῆς πατρίδος ἐξαλλομένους. [231] ἐκράτει δ' ὅμως τοῦ θυμοῦ ἢ πίστις, καὶ ἀφήσιν τοὺς ἀνδρας, οὐ μὴν ἐν ἴσῃ μοῖρᾳ κατέτασσε τοῖς ἄλλοις. [232] ἤδη δὲ ταῖς πύλαις οἱ στρατιῶται προσῆγον τὸ πῦρ, καὶ περιτηκόμενος ὁ ἄργυρος διεδίδου ταχέως εἰς τὴν ξυλείαν τὴν φλόγα, ἔνθεν ἀθρόως ἐκφερομένη τῶν στοῶν ἐπελαμβάνετο. [233] τοῖς δὲ Ἰουδαίοις ὀρώσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ μετὰ τῶν σωμάτων παρείθησαν αἱ ψυχαί, καὶ διὰ τὴν κατάπληξιν ἀμύνειν μὲν ἢ σβεννύειν ὤρησεν οὐδεὶς, αὐτοὶ δ' ἐστῶτες ἀφέωρων. [234] οὐ μὴν πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες εἰς γοῦν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ἀλλ' ὡς ἤδη καὶ τοῦ ναοῦ καιομένου τοὺς θυμοὺς ἐπὶ Ῥωμαίους ἔθηγον. [235] ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιούσαν νύκτα τὸ πῦρ ἐπεκράτει: κατὰ μέρος γάρ, οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοᾶς.

(3)[236] Τῇ δ' ἐπιούσῃ Τίτος μέρει τῆς δυνάμεως σβεννύειν τε καὶ τὰ παρὰ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς εὐμαρεστέραν τῶν ταγμάτων ἄνοδον κελεύσας αὐτὸς συνῆγε τοὺς ἡγεμόνας. [237] καὶ συνελθόντων ἐξ τῶν κορυφαιοτάτων, Τιβερίου τε Ἀλεξάνδρου τοῦ πάντων τῶν στρατευμάτων ἐπάρχοντος, καὶ Σέξτου Κερεαλίου τοῦ τὸ πέμπτον ἄγοντος τάγμα, καὶ Λαρκίου Λεπίδου τὸ δέκατον, καὶ Τίτου Φρυγίου τὸ πεντεκαιδέκατον, [238] πρὸς οἷς Φρόντων ἦν Ἐτέριος στρατοπεδάρχης τῶν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας δύο ταγμάτων, καὶ Μάρκος Αντώνιος Ἰουλιανὸς ὁ τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μετὰ τούτους ἐπιτρόπων καὶ χιλιάρχων ἀθροισθέντων, βουλὴν περὶ τοῦ ναοῦ προτίθει. [239] τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ: μὴ γὰρ ἂν ποτε Ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τοῦ ναοῦ μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγονται. [240] τινὲς δὲ παρήνουν, εἰ μὲν καταλίποιν αὐτὸν Ἰουδαῖοι καὶ μηδεὶς ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὄπλα θείη, σώζειν, εἰ δὲ πολεμοῖεν ἐπιβάντες, καταφλέγειν: φρούριον γάρ, οὐκέτι ναὸν εἶναι, καὶ τὸ λοιπὸν ἔσσεσθαι τῶν ἀναγκασάντων τὴν ἀσέβειαν, οὐκ αὐτῶν. [241] ὁ δὲ Τίτος οὐδ' ἂν ἐπιβάντες ἐπ' αὐτοῦ πολεμῶσιν Ἰουδαῖοι φήσας ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἀμυνεῖσθαι τὰ ἄψυχα οὐδὲ καταφλέξειν ποτὲ τηλικούτον ἔργον: Ῥωμαίων γὰρ ἔσσεσθαι τὴν βλάβην, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ μένοντος: [242] θαρροῦντες δὲ ἤδη προσετίθεντο τῇ γνώμῃ Φρόντων τε καὶ Ἀλέξανδρος καὶ Κερεάλιος. [243] τότε μὲν οὖν διαλύει τὸ συνέδριον καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις διαναπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐρρωμενεστέροις ἐν τῇ παρατάξει χρῆσαιο, τοῖς ἀπὸ τῶν σπειρῶν ἐπιλέκτοις ὁδοποιεῖν διὰ τῶν ἐρειπίων προσέταξε καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν.

(4)[244] Κατ' ἐκείνην μὲν δὴ τὴν ἡμέραν τῶν Ἰουδαίων κάματός τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς: τῇ δ' ἐπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὴν ἰσχὴν καὶ ἀναθαρσῆσαντες ἐπεκθέουσι διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ περὶ δευτέραν ὥραν. [245] οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν καὶ φραξάμενοι τοῖς θυρεοῖς κατὰ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι δ' ἦσαν οὐκ ἐπὶ πολὺ συμμενοῦντες πλήθει τε τῶν ἐκτρεχόντων καὶ θυμοῖς ἠττώμενοι. [246] φθάσας δὲ τῆς παρατάξεως τὴν ῥοπὴν Καῖσαρ, καθεώρα γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας, ἐπήμυνε μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἰππέων. [247] Ἰουδαῖοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων ἐτράπησαν οἱ πολλοί: [248] καὶ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιστρεφόμενοι προσέκειντο, μεταβαλλομένων δὲ ἀνέφευγον πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τῆς ἡμέρας ὥραν οἱ μὲν βιασθέντες εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

(5)[249] Τίτος δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἀντωνίαν διεγνωκῶς τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ὑπὸ τὴν ἕω μετὰ πάσης ἐμβαλεῖν τῆς δυνάμεως καὶ τὸν ναὸν περικατασχεῖν. [250] τοῦ δ' ἄρα κατεψήφιστο μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι, παρῆν δ' ἡ εἰμαρμένη χρόνων περιόδοις ἡμέρα δεκάτη Λῶου μηνός, καθ' ἣν καὶ πρότερον ὑπὸ τοῦ τῶν Βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεπρήσθη. [251] λαμβάνουσι δ' αἱ φλόγες ἐκ τῶν οικείων τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν: ὑποχωρήσαντος γὰρ τοῦ Τίτου πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ στασιασταὶ πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιτίθενται, καὶ τῶν τοῦ ναοῦ φρουρῶν γίνεται συμβολὴ πρὸς τοὺς σβεννύντας τὸ πῦρ τοῦ ἔνδοθεν ἱεροῦ, οἱ τρεψάμενοι τοὺς Ἰουδαίους μέχρι τοῦ ναοῦ παρηκολούθουν. [252] ἔνθα δὴ τῶν στρατιωτῶν τις οὔτε παράγγελμα περιμείνας οὐτ' ἐπὶ τηλικούτῳ δείσας ἐγχειρήματι, δαιμονίῳ ὀρμῇ τινι χρώμενος ἀρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγομένης † φλογός, ἀνακουφισθεὶς δὲ ὑπὸ συστρατιώτου τὸ πῦρ

ἐνίησι θυρίδι χρυσῆ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν οἴκους εἰσιτὸν ἦν ἐκ τοῦ βορείου κλίματος. [253] αἰρομένης δὲ τῆς φλογὸς Ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυγὴ τοῦ πάθους ἀξία, καὶ πρὸς τὴν ἄμυναν συνέθεον, οὔτε τοῦ ζῆν ἔτι φειδῶ λαμβάνοντες οὔτε ταμιευόμενοι τὴν ἰσχύν, δι' ὃ φυλακτικοὶ πρότερον ἦσαν οἰχομένου.

(6)[254] Δραμῶν δὲ τις ἀγγέλλει Τίτω: κάκεῖνος, ἔτυχεν δὲ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας ἔθει πρὸς τὸν ναὸν εἰρξων τὸ πῦρ. [255] κατόπιν δὲ οἱ τε ἡγεμόνες εἶποντο πάντες, καὶ πτοηθέντα τούτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα: βοῆ δὲ ἦν καὶ θόρυβος ἄτε τηλικαύτης δυνάμεως ἀτάκτως κεινημένης. [256] ὁ μὲν οὖν Καῖσαρ τῇ τε φωνῇ καὶ τῇ δεξιᾷ διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν, οὔτε δὲ βοῶντος ἤκουον μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς προκατειλημμένοι καὶ τοῖς νεύμασι τῆς χειρὸς οὐ προσεῖχον, οἱ μὲν τῶ πολεμεῖν, οἱ δὲ ὀργῇ περισπώμενοι. [257] τῶν δὲ ταγμάτων εἰσθεόντων οὔτε παραίνεσις οὔτ' ἀπειλὴ κατεῖχεν τὰς ὀρμὰς, ἀλλ' ὁ θυμὸς ἀπάντων ἐστρατήγει: καὶ περὶ τὰς εἰσόδους συνωθούμενοι πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἔρειπίοις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες ἠττωμένων συμφοραῖς ἐχρῶντο. [258] πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γινόμενοι τῶν μὲν τοῦ Καίσαρος παραγγελμάτων προσεποιοῦντο μηδὲ κατακούειν, τοῖς πρὸ αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. [259] τῶν δὲ στασιαστῶν ἀμηχανία μὲν ἦν ἤδη τοῦ βοηθεῖν, φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ τροπῆ. τὸ δὲ πλέον ἀπὸ τοῦ δήμου λαὸς ἀσθενῆς καὶ ἀνοπλος ὅπου καταληφθεῖ τις ἀπεσφάττετο, καὶ περὶ μὲν τὸν βωμὸν πλήθος ἐσωρῆετο νεκρῶν, κατὰ δὲ τῶν τοῦ ναοῦ βάθρων αἱμά τ' ἔρρει πολὺ καὶ τὰ τῶν ἄνω φονευομένων σώματα κατωλίσθανε.

(7)[260] Καῖσαρ δ' ὡς οὔτε τὰς ὀρμὰς ἐνθουσιῶντων τῶν στρατιωτῶν κατασχεῖν οἶός τε ἦν καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον ἐθεάσατο τοῦ ναοῦ τὸ ἅγιον καὶ τὰ ἐν αὐτῶ, πολὺ μὲν τῆς παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω, τοῦ δὲ κόμπου καὶ τῆς παρὰ τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. [261] τῆς φλογὸς δὲ οὐδέπω δικνουμένης οὐδαμῶθεν εἶσω, τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν οἴκους νεμομένης, νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δύνασθαι προπηδᾶ, [262] καὶ αὐτὸς τε παρακαλεῖν τοὺς στρατιώτας ἐπειρᾶτο τὸ πῦρ σβεννύειν καὶ Λιβεράλιον ἑκατοντάρχη τῶν περὶ αὐτὸν λογχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας ἐκέλευσεν εἰργεῖν. [263] τῶν δὲ καὶ τὴν πρὸς τὸν Καίσαρα αἰδῶ καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ κωλύοντος φόβον ἐνίκων οἱ θυμοὶ καὶ τὸ πρὸς Ἰουδαίους μῖσος, καὶ πολεμικὴ τις ὀρμὴ λαβροτέρα: [264] τοὺς δὲ πολλοὺς ἐνήγγεν ἀρπαγῆς ἐλπίς, δόξαν τε ἔχοντας ὡς τὰ ἔνδον ἅπαντα χρημάτων μεστὰ εἶη, καὶ τὰ πέριξ ὀρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. [265] φθάνει δὲ τις καὶ τῶν εἶσω παρεληλυθότων ἐκπηδήσαντος τοῦ Καίσαρος πρὸς ἐποχὴν τῶν στρατιωτῶν πῦρ εἰς τοὺς στροφέας ἐμβαλὼν τῆς πύλης † ἐν σκότῳ: [266] τότε γὰρ ἐξαπίνης ἐνδοθεν ἐκφανείσης φλογὸς οἱ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ Καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοὺς ἐξωθεν οὐδεὶς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς οὕτως ἄκοντος Καίσαρος ἐμπίπρεται.

(8)[267] Πολλὰ δ' ἂν τις ἐπολοφυράμενος ἔργῳ πάντων ὧν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτῳ κατασκευῆς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας καὶ τῆς περὶ τὰ ἅγια δόξης, μεγίστην λάβοι παραμυθίαν τὴν εἰμαρμένην ἀφυκτον οὔσαν ὥσπερ ἐμψύχοις οὕτω καὶ ἔργοις καὶ τόποις. [268] θαυμάσαι δ' ἂν τις ἐν αὐτῇ τῆς περιόδου τὴν ἀκρίβειαν: καὶ μῆνα γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέραν ἐτήρησεν τὴν αὐτήν, ἐν ἣ πρότερον ὑπὸ Βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. [269] καὶ ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης αὐτοῦ κτίσεως, ἦν κατεβάλετο Σολομῶν ὁ βασιλεὺς; μέχρι τῆς νῦν ἀναιρέσεως, ἣ γέγονεν ἔπει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συναίγεται χίλια ἑκατὸν τριάκοντα, πρὸς δὲ μῆνες ἑπτὰ καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι: [270] ἀπὸ δὲ τῆς ὕστερον, ἦν ἔπει δευτέρῳ Κύρου βασιλεύοντος ἐποιήσατο Ἀγγαῖος, ἔτη μέχρι τῆς ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ ἀλώσεως τριακονταεννέα πρὸς ἑξακοσίοις καὶ ἡμέραι τεσσαρακονταπέντε.

V

(1)[271] Καιόμενου δὲ τοῦ ναοῦ τῶν μὲν προσπιπτόντων ἦν ἀρπαγῆ, φόνος δὲ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος καὶ οὔτε ἡλικίας ἦν ἔλεος οὔτ' ἐντροπῆ σεμνότητος, ἀλλὰ καὶ παιδία καὶ γέροντες καὶ βέβηλοι καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀνηροῦντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῆει περισχῶν ὁ πόλεμος, ὁμοῦ τοὺς τε ἰκετεύοντας καὶ τοὺς ἀμυνομένους. [272] συνήχει δὲ ἡ φλόξ ἐπὶ πλεῖστον ἐκφερομένη τοῖς τῶν πιπτόντων στεναγμοῖς, καὶ διὰ μὲν τὸ ὕψος τοῦ λόφου καὶ τὸ τοῦ φλεγόμενου μέγεθος ἔργου πᾶσαν ἂν τις ἔδοξε καίεσθαι τὴν πόλιν, τῆς δὲ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ἐπινοηθῆναι δύναιτ' ἂν ἢ μείζον ἢ φοβερώτερον. [273] τῶν τε γὰρ Ῥωμαικῶν ταγμάτων ἀλαλαγμὸς ἦν συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ

κεκυκλωμένων κραυγή, τοῦ τε ἀποληφθέντος ἄνω λαοῦ τροπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. [274] συνεβόα δὲ τοῖς ἐπὶ τοῦ λόφου τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλήθος: ἤδη δὲ πολλοὶ τῶ Λιμῶ μαραινόμενοι καὶ μεμυκότες ὡς εἶδον τὸ τοῦ ναοῦ πῦρ, εἰς ὄδυρμους πάλιν καὶ κραυγὴν εὐτόνησαν: συνήχει δὲ ἢ τε Περαία καὶ τὰ πέριξ ὄρη βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν βοήν. [275] ἦν δὲ τοῦ θορύβου τὰ πάθη φοβερώτερα: τὸν μὲν γε τοῦ ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἂν τις ἔδοξε βράττεσθαι πάντοθεν τοῦ πυρὸς καταγέμοντα, δαψιλέστερον δὲ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς εἶναι καὶ τῶν φονευόντων πλείους τοὺς φονευομένους: [276] οὐδαμοῦ γὰρ ἢ γῆ διεφαίνετο τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωροῖς ἐπιβαίνοντες οἱ στρατιῶται σωματῶν ἐπὶ τοὺς διαφεύγοντας ἔθειον. [277] τὸ μὲν οὖν ληστροικὸν πλήθος ὡσάμενοι τοὺς Ῥωμαίους μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱερὸν κάκειθεν εἰς τὴν πόλιν, τοῦ δημοτικοῦ δὲ τὸ λειφθὲν ἐπὶ τὴν ἔξω στοᾶν κατέφυγε. [278] τῶν δὲ ἱερέων τινὲς τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοὺς τε ὄβελους καὶ τὰς ἔδρας αὐτῶν μολίβου πεπονημένας ἀνασπῶντες εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἠφίεσαν, [279] αὐθις δὲ ὡς οὔτε ἦνυόν τι καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀνερορήγνυτο, ἐπὶ τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαντες ὄντα ὀκτάπηχυν τὸ εὖρος ἕμενον. [280] δύο γε μὴν τῶν ἐπισήμων, παρὸν σωθῆναι πρὸς Ῥωμαίους μεταστᾶσιν ἢ διακαρτερεῖν πρὸς τὴν μετὰ τῶν ἄλλων τύχην, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ καὶ τῶ ναῶ συγκατεφλέγησαν, Μηρός τε υἱὸς Βελγᾶ καὶ Ἰώσηπος Δαλαίου.

(2)[281] Ῥωμαῖοι δὲ μάταιον τὴν ἐπὶ τοῖς πέριξ φειδῶ κρίναντες τοῦ ναοῦ φλεγόμενου πάντα συνεπίμπρασαν, τὰ τε λείψανα τῶν στοῶν καὶ τὰς πύλας πλὴν δύο, τῆς μὲν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν τῆς δὲ μεσημβρινῆς: καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. [282] ἔκαιον δὲ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλήθος ἄπειροι δ' ἐσθῆτες καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ Ἰουδαίων σεσῶρευτο πλοῦτος, ἀνεσκευασμένων ἐκεῖ τοὺς οἴκους τῶν εὐπόρων. [283] ἦκον δὲ καὶ ἐπὶ τὴν λοιπὴν στοᾶν τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ: καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δήμου γύναια καὶ παιδιά καὶ σύμμικτος ὄχλος εἰς ἑξακισχιλίους. [284] πρὶν δὲ Καίσαρα κρίναι τι περὶ αὐτῶν ἢ κελεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται τὴν στοᾶν ὑφάπτουσι, καὶ συνέβη τοὺς μὲν ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δὲ ἐν αὐτῇ: περιεσώθη δὲ ἐκ τοσοῦτων οὐδεὶς. [285] τοῦτοις αἴτιος τῆς ἀπωλείας ψευδοπροφήτης τις κατέστη κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως, ὡς ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύει δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. [286] πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι παρὰ τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸν δῆμον προφήται προοσμένειν τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες, ὡς ἤττον αὐτομολοίεν καὶ τοὺς ἐπάνω δέους καὶ φυλακῆς γενομένους ἐλπίς παρακροτοίη. [287] πείθεται δὲ ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς, ὅταν δ' ἤδη καὶ τῶν κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγῆν ὁ ἑξαπατῶν ὑπογράφη, τόθ' ὁ πάσχων ὄλος γίνεται τῆς ἐλπίδος.

(3)[288] Τὸν γοῦν ἄθλιον δῆμον οἱ μὲν ἀπατεῶνες καὶ καταψευδόμενοι τοῦ θεοῦ τηνικαῦτα παρέπειθον, τοῖς δ' ἐναργέσι καὶ προσημαίνουσι τὴν μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν οὔτε προσεῖχον οὔτ' ἐπίστευον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι καὶ μήτε ὄμματα μήτε ψυχὴν ἔχοντες τῶν τοῦ θεοῦ κηρυγμάτων παρήκουσαν, [289] τοῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαία παραπλήσιον καὶ παρατείνας ἐπ' ἐνιαυτὸν κομήτης, [290] τοῦτο δ' ἠνίκα πρὸ τῆς ἀποστάσεως καὶ τοῦ πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος ἀθροισόμενου τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δ' ἦν Ξανθικοῦ μηνός, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν τοσοῦτο φῶς περιέλαμψε τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναόν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν: [291] ὁ τοῖς μὲν ἀπείροις ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δὲ ἱερογραμματεῦσι πρὸς τῶν ἀποβεβηκότων εὐθέως ἐκρίθη. [292] καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθείσα ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν θυσίαν ἔτεκεν ἄρνα ἐν τῶ ἱερῶ μέσῳ, [293] ἢ δ' ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐνδοτέρω ναοῦ χαλκῆ μὲν οὔσα καὶ στιβαρωτάτη, κλειομένη δὲ περὶ δαίτην μόλις ὑπ' ἀνθρώπων εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροδέτοις, κατάπηγας δὲ ἔχουσα βαθυτάτους εἰς τὸν οὐδὸν ὄντα διηνεκοῦς λίθου καθιεμένους, ὥφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην αὐτομάτως ἠνοιγμένη. [294] δραμόντες δὲ οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες ἠγγειλαν τῶ στρατηγῶ, κάκεινος ἀναβὰς μόλις αὐτὴν ἰσχυσεν κλεῖσαι. [295] πάλιν τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας: ἀνοῖξαι γὰρ τὸν θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην: οἱ λόγιοι δὲ λυομένην αὐτομάτως τοῦ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνενόουν, καὶ πολεμίους δῶρον ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικὸν τε ἐρημίας ἀπέφαινον ἐν αὐτοῖς τὸ σημεῖον. [296] μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον, μιᾶ καὶ εἰκάδι Ἀρτεμισίου μηνός, φάσμα τι δαιμόνιον ὥφθη μείζον πίστεως: [297] τερατεία δὲ ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ παρὰ τοῖς θεασαμένοις ἰστόρητο καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα πάθη τῶν σημείων ἦν ἄξια: [298] πρὸ γὰρ ἡλίου δύσεως ὥφθη μετέωρα περὶ πᾶσαν τὴν χώραν ἄρματα καὶ φάλαγγες ἔνοπλοι διάτπουσαι τῶν νεφῶν καὶ κυκλοῦμεναι τὰς πόλεις. [299] κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἢ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς παρελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὡσπερ αὐτοῖς ἔθος πρὸς τὰς

λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως ἔφασαν ἀντιλαβέσθαι καὶ κτύπου, μετὰ δὲ ταῦτα φωνῆς ἀθρόας “μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν.” τὸ δὲ τούτων φοβερώτερον, [300] Ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς Ἀνανίου τῶν ἰδιωτῶν ἄγροικος πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης καὶ εὐθηνούσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ἣ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ θεῷ, κατὰ τὸ ἱερόν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο “φωνὴ ἀπὸ ἀνατολῆς, [301] φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ναόν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα.” τοῦτο μεθ’ ἡμέραν καὶ νύκτωρ κατὰ πάντας τοὺς στενωποὺς περιῆει κεκραγώς. [302] τῶν δὲ ἐπισήμων τινὲς δημοτῶν ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον καὶ πολλαῖς αἰκίζονται πληγαῖς. ὁ δὲ οὐθ’ ὑπὲρ αὐτοῦ φθεγξάμενος οὔτε ἰδία πρὸς τοὺς παῖοντας, ἄς καὶ πρότερον φωνὰς βοῶν διετέλει. [303] νομίσαντες δὲ οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον τὸ κίνημα τάνδρὸς ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν παρὰ Ῥωμαίους ἔπαρχον. [304] ἔνθα μάλιστα μέχρι ὀστέων ξαινόμενος οὐθ’ ἰκέτευσεν οὐτ’ ἐδάκρυσεν, ἀλλ’ ὡς ἐνῆν μάλιστα τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων πρὸς ἐκάστην [305] ἀπεκρίνατο πληγὴν “αἰαὶ Ἱεροσολύμοις.” τοῦ δ’ Ἀλβίνου διερωτῶντος, οὗτος γὰρ ἔπαρχος ἦν, τίς εἶη καὶ πόθεν, καὶ διὰ τί ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ’ ὀτιοῦν ἀπεκρίνατο, τὸν δὲ ἐπὶ τῇ πόλει θρήνον εἴρων οὐ διέλειπεν, μέχρι καταγνοὺς μανίαν ὁ Ἀλβίνος ἀπέλυσεν αὐτόν. [306] ὁ δὲ τὸν μέχρι τοῦ πολέμου χρόνον οὔτε προσῆει τινὲ τῶν πολιτῶν οὔτε ὤφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ’ ἡμέραν ὡσπερ εὐχὴν μεμελετηκῶς “αἰαὶ Ἱεροσολύμοις” ἐθρήνει. [307] οὔτε δὲ τινι τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὀσημέραι κατηρᾶτο οὔτε τοὺς τροφῆς μεταδιδόντας εὐλόγει, μία δὲ πρὸς πάντας ἦν ἡ σκυθρωπὴ κληδὼν ἀπόκρισις. [308] μάλιστα δ’ ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐκεκράγει: καὶ τοῦτ’ ἐφ’ ἑπτὰ ἔτη καὶ μῆνας πέντε εἴρων οὐτ’ ἤμβλυεν τὴν φωνὴν οὐτ’ ἔκαμεν, μέχρις οὐ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργα τῆς κληδόνας ἰδὼν ἀνεπαύσατο. [309] περιῶν γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους “αἰαὶ πάλιν τῇ πόλει καὶ τῷ λαῷ καὶ τῷ ναῷ” διαπρύσιον ἐβόα, ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν “αἰαὶ δὲ κάμοι”, λίθος ἐκ τοῦ πετροβόλου σχασθεὶς καὶ πλήξας αὐτὸν παραχρῆμα κτείνει, φθεγγομένην δ’ ἔτι τὰς κληδόνας ἐκείνας τὴν ψυχὴν ἀφήκε.

(4)[310] Ταῦτά τις ἐννοῶν εὐρήσει τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον καὶ παντοίως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια, τοὺς δ’ ὑπ’ ἀνοίας καὶ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους, [311] ὅπου γε Ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἱερόν μετὰ τὴν καθαιρέσιν τῆς Ἀντωνίας τετράγωνον ἐποίησαν, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναόν, ἐπειδὴν τὸ ἱερόν γένηται τετράγωνον. [312] τὸ δ’ ἐπᾶραν αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον ἦν χρησμός ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐρημένος γράμμασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς χώρας αὐτῶν τις ἄρξει τῆς οἰκουμένης. [313] τοῦθ’ οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὴν κρίσιν, ἐδήλου δ’ ἄρα τὴν Οὐεσπασιανοῦ τὸ λόγιον ἡγεμονίαν ἀποδειχθέντος ἐπὶ Ἰουδαίας αὐτοκράτορος. [314] ἀλλὰ γὰρ οὐ δυνατὸν ἀνθρώποις τὸ χρεῶν διαφυγεῖν οὐδὲ προορωμένοις. [315] οἱ δὲ καὶ τῶν σημείων ἃ μὲν ἔκριναν πρὸς ἡδονὴν ἃ δὲ ἐξουθένησαν, μέχρις οὗ τῇ τε ἀλώσει τῆς πατρίδος καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ διηλέχθησαν τὴν ἄνοιαν.

VI

(1)[316] Ῥωμαῖοι δὲ τῶν μὲν στασιαστῶν καταπεφευγόντων εἰς τὴν πόλιν, καιομένου δὲ αὐτοῦ τε τοῦ ναοῦ καὶ τῶν πέριξ ἀπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερόν καὶ θέμενοι τῆς ἀνατολικῆς πύλης ἄντικρυς ἔθυσάν τε αὐταῖς αὐτόθι καὶ τὸν Τίτον μετὰ μεγίστων εὐφημιῶν ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. [317] ταῖς δὲ ἀρπαγαῖς οὕτως ἐνεπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὥστε κατὰ τὴν Συρίαν πρὸς ἡμισυ τῆς πάλαι τιμῆς τὸν σταθμὸν τοῦ χρυσοῦ πιπράσκεσθαι. [318] τῶν δ’ ἀνὰ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ ἱερέων διακαρτερούντων παῖς διψήσας ἰκέτευε τοὺς φύλακας τῶν Ῥωμαίων δοῦναι δεξιὰν αὐτῷ καὶ τὸ δίψος ἐξωμολογεῖτο. [319] τῶν δὲ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνάγκης οἶκτον λαβόντων καὶ δόντων δεξιὰς καταβάς αὐτός τε πίνει καὶ ὁ φέρων ἤκεν ἀγγεῖον πλήσας ὕδατος ὥχετο φεύγων ἄνω πρὸς τοὺς σφετέρους. [320] τῶν δὲ φυλάκων καταλαβεῖν μὲν οὐδεὶς ἴσχυσε, πρὸς δὲ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. κάκεινος οὐδὲν ἔφη παραβεβηκέναι τῶν συνθηκῶν: λαβεῖν γὰρ δεξιὰν οὐ τοῦ μένειν παρ’ αὐτοῖς ἀλλὰ τοῦ καταβῆναι μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφοτέρω πεποικῶς πιστὸς ἔδοξεν εἶναι. [321] τὸ μὲν δὴ πανούργημα διὰ τὴν ἡλικίαν μάλιστα τοῦ παιδὸς ἀπεθαύμαζον οἱ πλανηθέντες: πέμπτη δ’ ἡμέρα λιμώπτοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι καὶ πρὸς Τίτον ἀναχθέντες ὑπὸ τῶν φυλάκων ἰκέτευσαν τυχεῖν σωτηρίας. [322] ὁ δὲ τὸν μὲν τῆς συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρῶχηκέναι φήσας, οἶχεσθαι δὲ δι’ ὄν

εὐλόγως ἂν αὐτοὺς ἔσωζε, πρέπειν δὲ τοῖς ἱερεῦσι τῷ ναῷ συναπολέσθαι, κελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

(2)[323] Οἱ δὲ περὶ τοὺς τυράννους ὡς τῷ τε πολέμῳ πάντοθεν ἐκρατοῦντο καὶ περιτετειχισμένοι διαφυγεῖν οὐδαμόθεν ἦν, προκαλοῦνται τὸν Τίτον εἰς λόγους. [324] ὁ δὲ καὶ διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει τὸ γοῦν ἄστῳ περισῶσαι προαιρούμενος καὶ τῶν φίλων ἐναγόντων, ἤδη γὰρ μετριάζειν τοὺς ληστὰς ὑπελάμβανεν, ἴσταται κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ: [325] ταύτη γὰρ ὑπὲρ τὸν ξυστὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν: [326] αὕτη τότε μέση τῶν τυράννων ἦν καὶ τοῦ Καίσαρος. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέροις βύζην ἐφεστήκει, Ἰουδαῖοι μὲν περὶ Σίμωνα καὶ Ἰωάννην μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι, Ῥωμαῖοι δὲ Καίσαρι καταδοκούντες αὐτῶν τὴν ἀξίωσιν. [327] παραγγείλας δὲ τοῖς στρατιώταις Τίτος θυμῷ τε καὶ βελῶν μένειν ἐγκρατεῖς, καὶ τὸν ἐρμηνέα παραστησάμενος, ὅπερ ἦν τεκμήριον τοῦ κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν: [328] “ἄρα γε ἤδη κεκόρεσθε τῶν τῆς πατρίδος κακῶν, ὧ ἄνδρες, οἱ μῆτε τῆς ἡμετέρας δυνάμεως μῆτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὀρμῇ δὲ ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ τὸν τε δῆμον καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἀπολωλέκατε, [329] ἀπολούμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ δικαίως, οἱ πρῶτον μὲν ἀφ’ οὗ Πομπήσιος εἶλεν ὑμᾶς κατὰ κράτος οὐκ ἐπαύσασθε νεωτεροποιίας, ἔπειτα καὶ φανερὸν ἐξηνέγκατε πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον; [330] ἄρα γε πλήθει πεποιθότες; καὶ μὴν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος ἀντήρκεσεν τοῦ Ῥωμαίων στρατιωτικοῦ. πίστει τοιγαροῦν συμμάχων; καὶ τί τῶν ἔξω τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας ἔθνῶν ἔμελλεν αἰρήσεσθαι Ἰουδαίους πρὸ Ῥωμαίων; [331] ἀλλ’ ἀλκῆ σωματῶν; καὶ μὴν ἴστε Γερμανοὺς δουλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητι δὲ τειχῶν; καὶ τί μείζον ὤκεανοῦ τείχος κώλυμα, ὃν περιβεβλημένοι Βρεττανοὶ τὰ Ῥωμαίων ὄπλα προσκυνοῦσιν; [332] καρτερία ψυχῆς καὶ πανουργία στρατηγῶν; ἀλλὰ μὴν ἤδειτε καὶ Καρχηδονίους ἀλόντας. [333] τοιγαροῦν ὑμᾶς ἐπήγειρε κατὰ Ῥωμαίων ἢ Ῥωμαίων φιλανθρωπία, οἱ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὴν τε χώραν ἔδομεν νέμεσθαι καὶ βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν, [334] ἔπειτα τοὺς πατέρας νόμους ἐτήρησαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον καθ’ ἑαυτοὺς ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπετρέψαμεν ὡς ἐβούλεσθε: [335] τὸ δὲ μέγιστον, δασμολογεῖν τε ὑμῖν ἐπὶ τῷ θεῷ καὶ ἀναθήματα συλλέγειν ἐπετρέψαμεν, καὶ τοὺς ταῦτα φέροντας οὔτε ἐνουθετήσαμεν οὔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν’ ἡμῖν γένησθε πλουσιώτεροι καὶ παρασκευάσησθε τοῖς ἡμετέροις χρήμασιν καθ’ ἡμῶν. [336] ἔπειτα τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύοντες ἐπὶ τοὺς παρασχόντας ἠνέγκατε τὸν κόρον καὶ δίκην τῶν ἀτιθασεύτων ἐρπετῶν τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν ἐναφήκατε. [337] ἔστω γοῦν, κατεφρονήσατε τῆς Νέρωνος ῥαθυμίας, καὶ καθάπερ ῥήγματα ἢ σπάσματα τὸν ἄλλον χρόνον κακοθῶς ἡρεμοῦντες ἐν τῇ μείζονι νόσῳ διεφάνητε καὶ πρὸς ἐλπίδας ἀναιδεῖς ἀμέτρους ἐξετείνετε τὰς ἐπιθυμίας. [338] ἦκεν ὁ πατήρ οὐμὸς εἰς τὴν χώραν, οὐ τιμωρησόμενος ὑμᾶς τῶν κατὰ Κέστιον, ἀλλὰ νουθετήσων: [339] δέον γοῦν, εἴπερ ἐπ’ ἀναστάσει τοῦ ἔθνους παρῆν, ἐπὶ τὴν ῥίζαν ὑμῶν δραμεῖν καὶ ταύτην ἐκπορθεῖν τὴν πόλιν εὐθέως, ὁ δὲ Γαλιλαίαν ἐδήου καὶ τὰ περὶ ἐπιδίδου ὑμῖν χρόνον εἰς μεταμέλειαν. [340] ἀλλ’ ὑμῖν ἀσθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει κακὴ τῆς ἡμετέρας πραότητος τὴν τόλμαν ἐπεθρέψατε. [341] Νέρωνος οἰχομένου τοῦθ’ ὅπερ ἐχρῆν τοὺς πονηροτάτους ἐποιήσατε, ταῖς ἐμφυλίαις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπεθαρρήσατε καὶ χωρισθέντων εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐμοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς εἰς παρασκευὰς τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς, καὶ οὐκ ἠδέσθητε ταρασσεῖν αὐτοκράτορας γεγεννημένους οὐς καὶ στρατηγοὺς φιλανθρώπους ἐπειράσατε. [342] προσφυγούσης γοῦν ἡμῖν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τῶν μὲν κατὰ ταύτην ἡρεμούντων πάντων, πρεσβευομένων δὲ καὶ συνηδομένων τῶν ἔξωθεν ἔθνῶν, πάλιν οἱ Ἰουδαῖοι πολέμιοι, [343] καὶ πρεσβεῖαι μὲν ὑμῶν πρὸς τοὺς ὑπὲρ Εὐφράτην ἐπὶ νεωτερισμῷ, περίβολοι δὲ τειχῶν ἀνοικοδομούμενοι καινοί, στάσεις δὲ καὶ τυράννων φιλονεικίαι καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς οὕτω πονηροῖς πρέποντα. [344] ἦκον ἐπὶ τὴν πόλιν ἐγὼ παρὰ τοῦ πατρὸς ἄκοντος λαβὼν σκυθρωπὰ παραγγέλματα. τὸν δῆμον ἀκούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν ἤσθη. [345] ὑμᾶς παύσασθαι πρὸ πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλοῦ πολεμούντων ἐφειδόμεν, δεξιὰς αὐτομόλοις ἔδωκα, καταφυγοῦσι πίστεις ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοὺς ἐπείγοντας βασανίσας ἐκόλασα; τείχεσιν ὑμετέροις μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φονῶντας τοὺς στρατιώτας ἐφ’ ὑμῖν κατέσχον, καθ’ ἑκάστην νίκην ὡς ἠττώμενος ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προουκαλεσάμην. [346] τοῦ ἱεροῦ πλησίον γενόμενος πάλιν ἐκὼν ἐξελαθόμην τῶν τοῦ πολέμου νόμων, φείσασθαι δὲ παρεκάλουν τῶν ἰδίων ὑμᾶς ἀγίων καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, διδοὺς ἀδειάν τε ἐξόδου καὶ πίστιν σωτηρίας, εἰ δ’ ἐβούλεσθε, καὶ μάχης καιρὸν ἐν ἄλλῳ τόπῳ: [347] πάντων ὑπερείδετε καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶν ἐνεπρήσατε. ἔπειτα, μιαιφώτατοι, προκαλεῖσθέ με πρὸς λόγους νῦν; ἵνα τί σῶσητε τοιοῦτον οἶον ἀπόλων; ποίας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῦτε μετὰ τὸν ναὸν σωτηρίας; [348] ἀλλὰ καὶ νῦν μετὰ τῶν ὄπλων ἐστήκατε καὶ οὐδ’ ἐν ἐσχάτοις ὑποκρίνεσθε γοῦν ἰκέτας, ὧ

ταλαίπωροι, τίνι πεποιθότες; [349] οὐ νεκρὸς μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος, οἴχεται δ' ὁ ναός, ὑπ' ἔμοι δὲ ἡ πόλις, ἐν χερσὶ δὲ ταῖς ἐμαῖς ἔχετε τὰς ψυχάς; εἶτα ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρείας τὸ δυσθανατᾶν; [350] οὐ μὴν ἐγὼ φιλονεικῶ πρὸς τὴν ἀπόνοιαν ὑμῶν, ρίψασι δὲ τὰ ὄπλα καὶ παραδοῦσι τὰ σώματα χαρίζομαι τὸ ζῆν, ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ πρῶτος δεσπότης τὰ μὲν ἀνήκεστα κολάσας, τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῶ.”

(3)[351] Πρὸς ταῦτα ἀποκρίνονται δεξιὰν μὲν μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ μήποτε τοῦτο ποιήσιν, ἔξοδον δ' ἠτοῦντο διὰ τοῦ περιτειχίσματος μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων: ἀπελεύσεσθαι γὰρ εἰς τὴν ἔρημον καὶ καταλείψειν αὐτῶ τὴν πόλιν. [352] πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας Τίτος, εἰ τύχην ἐαλωκότων ἔχοντες αἰρέσεις αὐτῶ προτείνουσι νενικηκότων, κηρῦσαι μὲν ἐκέλευσεν εἰς αὐτοὺς μήτε αὐτομολεῖν ἔτι μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν, φείσεσθαι γὰρ οὐδενός, [353] ἀλλὰ πάσῃ δυνάμει μάχεσθαι καὶ σώζειν ἑαυτοὺς ὅπως ἂν δύνωνται: πάντα γὰρ αὐτὸς ἤδη πράξειν πολέμου νόμῳ: τοῖς δὲ στρατιώταις ἐμπιπράναι καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψεν τὴν πόλιν. [354] οἱ δὲ ἐκείνην μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν, τῇ δὲ ὑστεραία τὸ τε ἀρχεῖον καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὸ βουλευτήριον καὶ τὸν Ὀφλᾶν καλούμενον ὑφήψαν: [355] καὶ προῦκοψε τὸ πῦρ μέχρι τῶν Ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσσην τὴν ἄκραν ἦν, ἐκαίοντο δὲ οἱ στενωποὶ καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

(4)[356] Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν οἱ τε Ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοί, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἐπισήμων δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, ἰκέτευσαν Καίσαρα δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ καίτοι πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους διωργισμένος οὐκ ἥλλαξε τὸ ἦθος, δέχεται δὲ τοὺς ἀνδρας. [357] καὶ τότε μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε, τοὺς δὲ τοῦ βασιλέως παῖδας καὶ συγγενεῖς δήσας ὑστερον εἰς Ῥώμην ἀνήγαγεν πίστιν ὁμήρων παρέξοντας.

VII

(1)[358] Οἱ στασιασταὶ δὲ ἐπὶ τὴν βασιλικὴν ὀρμήσαντες αὐλήν, εἰς ἣν δι' ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἀπέθεντο, τοὺς τε Ῥωμαίους ἀπ' αὐτῆς τρέπονται καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τοῦ δήμου πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. [359] ἐζώγρησαν δὲ καὶ Ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἰππέα τὸν δὲ πεζόν, καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες εὐθέως ἔσυραν περὶ τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐνὶ σώματι πάντας Ῥωμαίους ἀμυνόμενοι, [360] ὁ δὲ ἰππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων ἀνάγεται πρὸς Σίμωνα: παρ' ᾧ μὴδὲν εἰπεῖν ἔχων Ἀρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων παραδίδοται κολασθησόμενος. [361] ὁ δὲ αὐτοῦ ὀπίσω τῶ χειρὶ δήσας καὶ ταινία τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀντικρὺ τῶν Ῥωμαίων προήγαγεν ὡς καρατομήσων: φθάνει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς Ῥωμαίους διαφυγῶν ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐσπάσατο ὁ Ἰουδαῖος. [362] τοῦτον διαφυγόντα ἐκ τῶν πολεμίων ἀνελεῖν μὲν οὐχ ὑπέμεινεν Τίτος, ἀνάξιον δὲ Ῥωμαίων εἶναι στρατιώτην κρίνας, ὅτι ζῶν ἐλήφθη, τὰ τε ὄπλα ἀφείλετο καὶ τοῦ τάγματος ἐξέβαλεν, ἅπερ ἦν αἰσχυνομένῳ θανάτου χαλεπώτερα.

(2)[363] Τῇ δ' ἐξῆς Ῥωμαῖοι τρεψάμενοι τοὺς ληστὰς ἐκ τῆς κάτω πόλεως τὰ μέχρι τοῦ Σιλῶα [πάντα] ἐνέπρησαν, καὶ τοῦ μὲν ἄστεος ἠδοντο δαπανωμένοι, τῶν δ' ἀρπαγῶν διημάρτανον, ἐπειδὴ πάνθ' οἱ στασιασταὶ προκενοῦντες ἀνεχώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. [364] ἦν γὰρ αὐτοῖς μετάνοια μὲν οὐδεμία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δὲ ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς: καιομένην γοῦν ἀφορῶντες τὴν πόλιν ἰλαροῖς τοῖς προσώποις εὐθυμοὶ προσδέχεσθαι τὴν τελευταίαν ἔλεγον, πεφονευμένου μὲν τοῦ δήμου, κεκαυμένου δὲ τοῦ ναοῦ, φλεγομένου δὲ τοῦ ἄστεος μὴδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. [365] οὐ μὴν ὁ γε Ἰώσηπος ἐν ἐσχάτοις ἰκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς πόλεως ἔκαμνεν, ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπὼν, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν οὐδὲν τοῦ χλευασθῆναι πλέον ἀτηνέγκατο. [366] ἐπεὶ δὲ οὔτε παραδοῦναι διὰ τὸν ὄρκον ἑαυτοὺς ὑπέμενον οὔτε πολεμεῖν ἐξ ἴσου Ῥωμαίοις ἔθ' οἰοί τε ἦσαν ὥσπερ εἰρκτῆ περιελημμένοι, τὸ τε τοῦ φονεύειν ἔθος ἐκίνει τὰς δεξιάς, σκιδνάμενοι κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως τοῖς ἐρειπίοις ὑπελόχων τοὺς αὐτομολεῖν ὠρμημένους. [367] ἤλίσκοντο δὲ πολλοί, καὶ πάντας ἀποσφάττοντες, ὑπὸ γὰρ ἐνδείας οὐδὲ φεύγειν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτῶν κυσὶ τοὺς νεκρούς. [368] ἐδόκει δὲ πᾶς τρόπος ἀπωλείας τοῦ λιμοῦ κουφότερος, ὥστε καὶ Ῥωμαίοις ἀπηλικότες ἤδη τὸν ἔλεον ὅμως προσέφευγον καὶ φονεύουσι τοῖς στασιασταῖς ἐκόντες ἐνέπιπτον. [369] τόπος τ' ἐπὶ τῆς πόλεως οὐδεὶς γυμνός ἦν, ἀλλὰ πᾶς λιμοῦ νεκρὸν εἶχεν ἢ στάσεως [καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν ἢ διὰ στάσιν ἢ διὰ λιμὸν ἀπολωλότων].

(3)[370] Ἐθαλπε δὲ τοὺς τε τυράννους καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς ληστροικὸν ἐλπίς ἐσχάτη περὶ τῶν ὑπονόμων, εἰς οὓς καταφεύγοντες οὐ προσεδόκων ἐρευνηθῆσεσθαι, μετὰ δὲ τὴν παντελεῖ τῆς πόλεως ἄλωσιν ἀναξευξάντων Ῥωμαίων προελθόντες ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. [371] τὸ δὲ ἦν ἄρα ὄνειρος αὐτοῖς:

οὔτε γὰρ τὸν θεὸν οὔτε Ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. [372] τῆνικαυτὰ γε μὴν τοῖς ὑπογείοις πεποιθότες αὐτοὶ πλείονα τῶν Ῥωμαίων ἐνεπίμπρασαν, καὶ τοὺς ἐκ τῶν καιομένων καταφεύγοντας εἰς τὰς διώρυχας ἔκτεινόν τε ἀνέδην καὶ ἐσύλων καὶ εἴ τις εὖροιεν τροφήν ἀρπάζοντες αἵματι πεφυρμένην κατέπινον. [373] ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἀρπαγαῖς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς, δοκοῦσί τε ἂν μοι μὴ φθασθέντες ὑπὸ τῆς ἀλώσεως δι' ὑπερβολὴν ὠμότητος γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

VIII

(1)[374] Καῖσαρ δέ, ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξελεῖν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν περικύρημον οὔσαν, διανέμει τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν Λώου μηνὸς εἰκάδι. [375] χαλεπὴ δὲ ἦν τῆς ὕλης ἢ κομιδὴ πάντων, ὡς ἔφην, τῶν περὶ τὴν πόλιν ἐφ' ἑκατὸν σταδίου ἐψιλωμένων εἰς τὰ πρότερον χώματα. [376] τῶν μὲν οὖν τεσσάρων ταγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως ἀντικρὺ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς, [377] τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος κατὰ τὸν ζυστὸν ἔχου καὶ τὴν γέφυραν καὶ τὸν Σίμωνος πύργον, ὃν ὠκοδόμησε πρὸς Ἰωάννην πολεμῶν ἑαυτῷ φρούριον.

(2)[378] Κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας οἱ τῶν Ἰουμαίων ἠγεμόνες κρύφα συνελθόντες ἐβουλεύσαντο περὶ παραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς Τίτον ἰκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. [379] ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐνδύσειν ἐλπίσας ἀποσπασθέντων τῶν Ἰουμαίων, οἱ πολὺ τοῦ πολέμου μέρος ἦσαν, βραδέως μὲν, ἀλλ' οὖν κατανεύει τε τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄνδρας ἀνέπεμψε. [380] παρασκευαζομένων δὲ ἀποχωρεῖν αἰσθάνεται Σίμων, καὶ πέντε μὲν τοὺς ἀπελθόντας πρὸς Τίτον εὐθέως ἀναιρεῖ, τοὺς δὲ ἠγεμόνας, ὧν ἐπισημότατος ἦν ὁ τοῦ Σωσᾶ Ἰάκωβος, συλλαβῶν εἴργνυσι: [381] τὸ δὲ πλῆθος τῶν Ἰουμαίων ἀμηχανοῦν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἠγεμόνων οὐκ ἀφύλακτον εἶχε καὶ τὸ τεῖχος φρουραῖς ἐπιμελεστέραις διελάμβανεν. [382] οὐ μὴν ἀντέχειν οἱ φρουροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον, ἀλλὰ καίτοι πλείστων φονευομένων πολὺ πλείους οἱ διαφεύγοντες ἦσαν. [383] ἐδέχοντο δὲ Ῥωμαῖοι πάντας, τοῦ τε Τίτου διὰ πραότητα τῶν προτέρων ἀμελήσαντος παραγγελάτων, καὶ αὐτοὶ κόρῳ τοῦ κτείνειν ἀπεχόμενοι καὶ κέρδους ἐλπίδι: [384] τοὺς γὰρ δημοτικούς καταλιπόντες μόνους τὸν ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον πλήθει τε τῶν πιπρασκομένων καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνούμενων. [385] καίπερ δὲ προκηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ τὰς γενεὰς ἐξαγάγοιεν, ὅμως καὶ τούτους ἐδέχετο: ἐπέστησε μέντοι τοὺς διακρινοῦντας ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἶη κολάσεως ἄξιος. [386] καὶ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων ἀπειρον ἦν τὸ πλῆθος, οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίου, οὓς διαφῆκεν Καῖσαρ ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

(3)[387] Ἐν δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις καὶ τῶν ἱερέων τις Θεβουθεῖ παῖς, Ἰησοῦς ὄνομα, λαβῶν περὶ σωτηρίας ὄρκους παρὰ Καίσαρος ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, [388] ἔξεισι καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ λυχνίας δύο τῶν κατὰ τὸν ναὸν κειμένων παραπλησίας τραπέζας τε καὶ κρατῆρας καὶ φιάλας, πάντα ὀλόχρυσά καὶ στιβαρώτατα, [389] παραδίδωσι δὲ καὶ τὰ καταπετάσματα καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων σὺν τοῖς λίθοις καὶ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. [390] συλληφθεὶς δὲ καὶ ὁ γαζοφύλαξ τοῦ ἱεροῦ Φινέας ὄνομα τούς τε χιτῶνας καὶ τὰς ζώνας ὑπέδειξε τῶν ἱερέων πορφύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον, ἃ πρὸς τὰς χρεῖας ἀπέκειτο τοῦ καταπετάσματος, σὺν οἷς κιννάμωμόν τε πολὺ καὶ κασσίαν καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. [391] παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων κόσμος τε ἱερὸς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτῷ βία ληφθέντι τὴν τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

(4)[392] Συντετελεσμένων δ' ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἐν ὀκτωκαίδεκα ἡμέραις ἑβδόμη Γορπιαίου μηνὸς Ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς, τῶν δὲ στασιαστῶν οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν ἀνεχώρουν τοῦ τείχους εἰς τὴν ἄκραν, οἱ δὲ ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις: [393] πολλοὶ δὲ διαστάντες ἠμύνοντο τοὺς προσάγοντας τὰς ἐλεπόλεις. ἐκράτουν δὲ καὶ τούτων Ῥωμαῖοι πλήθει τε καὶ βία καὶ τὸ μέγιστον, εὐθυμοῦντες ἀθύμων ἤδη καὶ παρειμένων. [394] ὡς δὲ παρερράγη μέρος τι τοῦ τείχους, καὶ τινες τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς κριοῖς ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν εὐθέως τῶν ἀμυνομένων, δέος δὲ καὶ τοῖς τυράννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης: [395] πρὶν γὰρ ὑπερβῆναι τοὺς πολεμίους ἐνάρκων τε καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν, ἦν δὲ ἰδεῖν τοὺς πάλαι σοβαροὺς καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας τότε ταπεινοὺς καὶ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὴν εἶναι καίπερ ἐν πονηροτάτοις τὴν μεταβολήν. [396] ὥρμησαν μὲν οὖν ἐπὶ τὸ περιτείχισμα δραμόντες ὤσασθαι τε τοὺς φρουροὺς καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν: [397] ὡς δὲ τοὺς μὲν πάλαι πιστοὺς ἐώρων οὐδαμοῦ, διέφυγον γὰρ ὅπητινι συνεβούλευεν ἢ ἀνάγκη, προσθέοντες

δὲ οἱ μὲν ὅλον ἀνατετράφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἠγγελλον, οἱ δ' ἐμβεβληκέναι τοὺς Ῥωμαίους ἤδη τε πλησίον εἶναι ζητοῦντας αὐτούς, [398] ἕτεροι δὲ καὶ ἀφορᾶν ἀπὸ τῶν πύργων πολεμίους ἔλεγον πλάζοντος τὰς ὄψεις τοῦ δέους, ἐπὶ στόμα πεσόντες ἀνώμωζον τὴν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν καὶ καθάπερ ὑποκεκομμένοι τὰ νεῦρα τῆς φυγῆς ἠπόρουν. [399] ἔνθα δὴ μάλιστ' ἂν τις καταμάθοι τὴν τε τοῦ θεοῦ δύναμιν ἐπὶ τοῖς ἀνοσίοις καὶ τὴν Ῥωμαίων τύχην: οἱ μὲν γὰρ τύραννοι τῆς ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν αὐτοὺς καὶ τῶν πύργων κατέβησαν ἐκόντες, ἐφ' ὧν βία μὲν οὐδέποθ' ἀλῶναι, μόνω δ' ἐδύναντο λιμῶ. [400] Ῥωμαῖοι δὲ τοσαῦτα περὶ τοῖς ἀσθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχη τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις: παντὸς γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήματος ἦσαν οἱ τρεῖς πύργοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω δεδηλώκαμεν.

(5)[401] Καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, παραχρῆμα μὲν εἰς τὴν ὑπὸ τῆ Σιλῶ φάραγγα καταφεύγουσιν, αὐθις δὲ ὀλίγον ἀνακύψαντες ἐκ τοῦ δέους ὥρμησαν ἐπὶ τὸ τῆδε περιτείχισμα. [402] χρησάμενοι δὲ ταῖς τόλμαις ἀγενεστέραις τῆς ἀνάγκης, κατεάγησαν γὰρ ἤδη τὴν ἰσχὺν ἅμα τῷ δέει καὶ ταῖς συμφοραῖς, ὑπὸ τῶν φρουρῶν ἀνωθοῦνται καὶ σκεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. [403] Ῥωμαῖοι δὲ τῶν τευχῶν κρατήσαντες τὰς τε σημαίας ἔστησαν ἐπὶ τῶν πύργων καὶ μετὰ κρότου καὶ χαρᾶς ἐπαιάνιζον ἐπὶ τῆ νίκῃ, πολὺ τῆς ἀρχῆς κουφότερον τοῦ πολέμου τὸ τέλος εὐρηκότες: ἀναίματι γοῦν τοῦ τελευταίου τείχους ἐπιβάντες ἠπίστουν, καὶ μηδένα βλέποντες ἀντίπαλον ἀληθῶς ἠπόρουντο. [404] εἰσχυθέντες δὲ τοῖς στενωποῖς ξιφῆρεις τοὺς τε καταλαμβανομένους ἐφόνεον ἀνέδην καὶ τῶν συμφευγόντων τὰς οἰκίας αὐτάνδρους ὑπεπίμπρασαν. [405] πολλὰς δὲ κεραίζοντες ὀπότε ἔνδον παρέλθοιεν ἐφ' ἀρπαγὴν, γενεὰς ὅλας νεκρῶν κατελάμβανον καὶ τὰ δωμάτια πλήρη τῶν τοῦ λιμοῦ πτωμάτων, ἔπειτα πρὸς τὴν ὄψιν πεφρικότες κεναῖς χερσὶν ἐξήεσαν. [406] οὐ μὴν οἰκτείροντες τοὺς οὕτως ἀπολωλότας ταῦτο καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἔπασχον, ἀλλὰ τὸν ἐντυγχάνοντα διελαύνοντες ἀπέφραξαν μὲν τοὺς στενωποὺς νεκροῖς, αἷματι δὲ ὅλην τὴν πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ καὶ τῶν φλεγομένων σβεσθῆναι τῷ φόνῳ. [407] καὶ οἱ μὲν κτείνοντες ἐπαύσαντο πρὸς ἑσπέραν, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, φλεγομένοις δ' ἐπανέτειλεν Ἰεροσολύμοις ἡμέρα Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόη, [408] πόλει τοσαύταις χρησαμένη συμφοραῖς κατὰ τὴν πολιορκίαν, ὅσοις ἀπὸ κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένη πάντως ἂν ἐπίφθονος ἔδοξεν, οὐ μὴν ἀξία κατ' ἄλλο τι τῶν τηλικούτων ἀτυχημάτων ἢ τὸ γενεὰν τοιαύτην ἐνεγκεῖν, ὑφ' ἧς ἀνετράπη.

IX

(1)[409] Παρελθὼν δὲ Τίτος εἶσω τὰ τε ἄλλα τῆς ὀχυρότητος τὴν πόλιν καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, οὓς οἱ τύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. [410] κατιδὼν γοῦν τὸ τε ναστὸν αὐτῶν ὕψος καὶ τὸ μέγεθος ἐκάστης πέτρας τὴν τε ἀκρίβειαν τῆς ἀρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν εὖρος ἠλίκοι δὲ ἦσαν τὴν ἀνάστασιν, [411] “σὺν θεῷ γὰρ ἐπολεμήσαμεν, ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶνδε τῶν ἐρυμάτων Ἰουδαίους καθελών, ἐπεὶ χεῖρες ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ τί πρὸς τούτους τοὺς [412] πύργους δύνανται;” τότε μὲν οὖν πολλὰ τοιαῦτα διελέχθη πρὸς τοὺς φίλους, τοὺς δὲ τῶν τυράννων δεσμώτας, ὅσοι κατελήφθησαν ἐν τοῖς φρουροῖς, ἀνῆκεν. [413] αὐθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφανίζων πόλιν καὶ τὰ τεῖχη κατασκάπτων τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον εἶναι τῆς αὐτοῦ τύχης, ἢ συστρατιώτιδι χρησάμενος ἐκράτησε τῶν ἀλῶναι μὴ δυναμένων.

(2)[414] Ἐπεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δὲ τι πλῆθος τῶν περιόντων ἀνεφαίνετο, κελεύει Καῖσαρ μόνους μὲν τοὺς ἐνόπλους καὶ χεῖρας ἀντίσχοντας κτείνειν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ζωγεῖν. [415] οἱ δὲ μετὰ τῶν παρηγγελμένων τὸ τε γηραιὸν καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ἀνήρουν, τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες ἐγκατέκλεισαν τῷ τῶν γυναικῶν περιτειχίσματι. [416] καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε Καῖσαρ ἓνα τῶν ἀπελευθέρων, Φρόντωνα δὲ τῶν φίλων ἐπικρινούντα τὴν ἀξίαν ἐκάστω τύχην. [417] ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους ἀπέκτεινε, τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ἐπιλέξας ἐτήρει τῷ θριάμβῳ. [418] τοῦ δὲ λοιποῦ πλῆθους τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη δῆσας ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα, πλείστους δ' εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδωρήσατο Τίτος φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις σιδήρῳ καὶ θηρίοις: οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπράθησαν. [419] ἐφθάρησαν δὲ αὐτῶν ἐν αἷς διέκρινεν ὁ Φρόντων ἡμέραις ὑπ' ἐνδείας χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις, οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῶν φυλάκων μὴ μεταλαμβάνοντες τροφῆς, οἱ δ' οὐ προσιέμενοι διδομένην: πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἦν ἔνδεια καὶ σίτου.

(3)[420] Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων, ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον, ἀριθμὸς ἐννέα μυριάδες καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη, τῶν δὲ ἀπολωμένων κατὰ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. [421] τούτων τὸ πλεόν ὁμόφυλον μὲν ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον: ἀπὸ γὰρ τῆς χώρας ὅλης ἐπὶ τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν συνελλυθότες ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεσχέθησαν, ὥστε τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τὴν στενοχωρίαν γενέσθαι λοιμώδη φθορὰν, αὐθις δὲ καὶ λιμὸν ὠκύτερον. [422] ὅτι δ' ἐχώρει τοσοῦτους ἢ πόλις, δῆλον ἐκ τῶν ἐπὶ Κεστίου συναριθμηθέντων, ὃς τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως διαδηλῶσαι Νέρωνι βουλόμενος καταφρονοῦντι τοῦ ἔθνους παρεκάλεσεν τοὺς ἀρχιερεῖς, εἰ πως δυνατὸν εἴη τὴν πληθὺν ἐξαριθμῆσασθαι: [423] οἱ δ' ἐνστάσης ἑορτῆς, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσιν μὲν ἀπὸ ἐνάτης ὥρας μέχρις ἐνδεκάτης, ὥσπερ δὲ φατρία περὶ ἐκάστην γίνεται θυσίαν οὐκ ἐλάσσωσιν ἀνδρῶν δέκα, μόνον γὰρ οὐκ ἔξεστιν δαίνυσθαι, πολλοὶ δὲ καὶ συνείκωσιν ἀθροίζονται, [424] τῶν μὲν θυμάτων εἰκοσιπέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, πρὸς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. [425] γίνονται ἀνδρῶν, ἴν' ἐκάστου δέκα δαιτυμόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ διακόσιοι καθαρῶν ἀπάντων καὶ ἀγίων: [426] οὔτε γὰρ λεπροῖς οὔτε γονορροϊκοῖς οὔτε γυναιξίν ἐπεμμήνοισι οὔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξὸν ἦν τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν, (4)[427] ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἄλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρήσαν, πολὺ δὲ τούτων πλῆθος ἐξῶθεν συλλέγεται. [428] τότε γε μὴν ὥσπερ εἰς εἰρκτὴν ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης πᾶν συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ ναστὴν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο. [429] πᾶσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμονίαν φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότες: ἐπεὶ γοῦν τῶν φανερῶν οὓς μὲν ἀνεῖλον οὓς δ' ἠχημαλώτισαντο Ῥωμαῖοι, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀνηρεύνων καὶ τοῦδαφος ἀναρῶν γινύστες ὅσοις μὲν ἐνετύγχανον ἔκτεινον, [430] εὐρέθησαν δὲ κάκεῖ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ δὲ ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλεόν δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. [431] δεινὴ δ' ὑπήντα τοῖς ἐπεισπίπτουσιν ὁδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν εὐθέως, τοὺς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰσδύεσθαι νεκροὺς σεσωρευμένους ἐμπατοῦντας: [432] πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρουξιν εὐρίσκειτο, καὶ πᾶσαν θεμιτὴν ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος: ἀνήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων: οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. [433] ἀπετίσατό γε μὴν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως, καὶ Ἰωάννης μὲν λιμώτων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἦν πολλακίς ὑπερηφάνησε παρὰ Ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἰκέτευσε, Σίμων δὲ πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς διὰ τῶν ἐξῆς δηλώσομεν, αὐτὸν παραδίδωσιν. [434] ἐφυλάχθη δὲ ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον, ὁ δ' Ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. Ῥωμαῖοι δὲ τὰς τ' ἐσχατίας τοῦ ἄστεος ἐνέπρησαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαψαν.

X

(1)[435] Ἐάλω μὲν οὕτως Ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας Γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ, ἀλοῦσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. [436] Ἀσωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς καὶ μετ' αὐτὸν Ἀντίοχος, ἔπειτα Πομπήιος καὶ ἐπὶ τούτοις σὺν Ἡρώδῃ Σόσσιος ἐλόντες ἐτήρησαν τὴν πόλιν. [437] πρὸ δὲ τούτων ὁ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τετρακόσια ἑξηκονταοκτῶ μηνας ἕξ. [438] ὁ δὲ πρῶτος κτίσας ἦν Χαναναίων δυναστὴς ὁ τῆ πατρίῳ γλώσση κληθεὶς βασιλεὺς δίκαιος: ἦν γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὰ τοῦτο ἱεράσατό τε τῷ θεῷ πρῶτος καὶ τὸ ἱερὸν πρῶτος δειμάμενος Ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε Σόλυμα καλουμένην πρότερον. [439] τὸν μὲν δὴ τῶν Χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς Δαυίδης κατοικίζει τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ μηνσὶν ἕξ ὑπὸ Βαβυλωνίων κατασκάπτεται. [440] ἀπὸ δὲ Δαυίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσε Ἰουδαῖος, μέχρι τῆς ὑπὸ Τίτου γενομένης κατασκαφῆς ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα καὶ ἐννέα. [441] ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀλώσεως δισχίλια ἑκατὸν ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ. [442] ἀλλὰ γὰρ οὐθ' ἡ ἀρχαιότης οὐθ' ὁ πλοῦτος ὁ βαθὺς οὔτε τὸ διαπεφοιτηκὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος οὐθ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας ἤρκεσέ τι πρὸς ἀπώλειαν αὐτῆ. τοιοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς Ἱεροσολύμων πολιορκίας.

Libri VII

I

(1)[1] Ἐπεὶ δ' οὔτε φονεῦειν οὔτε διαρπάζειν εἶχεν ἡ στρατιὰ πάντων τοῖς θυμοῖς ἐπιλειπόντων, οὐ γὰρ δὴ γε φειδοῖ τινος ἔμελλον ἀφέξεσθαι δρᾶν ἔχοντες, κελεύει Καῖσαρ ἤδη τὴν τε πόλιν ἄπασαν καὶ τὸν νεῶν κατασκάπτειν, πύργους μὲν ὅσοι τῶν ἄλλων ὑπερανειστήκεσαν καταλιπόντας, Φασάηλον Ἴππικὸν Μαριάμμη, τεῖχος δ' ὅσον ἦν ἐξ ἐσπέρας τὴν πόλιν περιέχον, [2] τοῦτο μὲν, ὅπως εἶη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρατόπεδον, τοὺς πύργους δέ, ἵνα τοῖς ἔπειτα σημαίνωσιν οἷας πόλεως καὶ τίνα τρόπον ὀχυρᾶς οὕτως ἐκράτησεν ἡ Ῥωμαίων ἀνδραγαθία. [3] τὸν δ' ἄλλον ἅπαντα τῆς πόλεως περίβολον οὕτως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτοντες, ὡς μηδεπώποτ' οἰκηθῆναι πίστιν ἂν ἔτι παρασχεῖν τοῖς προσελθοῦσι. [4] τοῦτο μὲν οὖν τὸ τέλος ἐκ τῆς τῶν νεωτερισάντων ἀνοίας Ἱεροσολύμοις ἐγένετο, λαμπρᾶ τε πόλει καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις διαβοηθείση.

(2)[5] Καῖσαρ δὲ φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπεῖν ἔγνω τῶν ταγμάτων τὸ δέκατον καὶ τινὰς ἴλας ἰππέων καὶ λόχους πεζῶν, πάντα δ' ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διωκηκῶς ἐπαινέσαι τε σύμπασαν ἐπόθει τὴν στρατιάν ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν καὶ τὰ προσήκοντα γέρα τοῖς ἀριστεύουσιν ἀποδοῦναι. [6] ποιηθέντος οὖν αὐτῷ μεγάλου κατὰ μέσσην τὴν πρότερον παρεμβολὴν βήματος, καταστάς ἐπὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἡγεμόνων εἰς ἐπήκοον ἀπάσῃ τῇ στρατιᾷ ἔλεγε χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας, ἢ χρώμενοι διατελοῦσιν: [7] ἐπὶ δὲ τῆς ἐν παντὶ πολέμῳ πειθαρχίας, ἣν ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα τῇ κατὰ σφᾶς ἀνδρεία παρέσχον, τῇ μὲν πατρίδι καὶ δι' αὐτῶν τὸ κράτος αὐξοντες, φανερόν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις καθιστάντες, ὅτι μήτε πλήθος πολεμίων μήτε χωρίων ὀχυρότητες ἢ μεγέθη πόλεων ἢ τῶν ἀντιτεταγμένων ἀλόγιστοι τόλμαι καὶ θηριώδεις ἀγριότητες δύναιντ' ἂν ποτε τὴν Ῥωμαίων ἀρετὴν διαφυγεῖν, κἂν εἰς πολλά τινες τὴν τύχην εὐρωνται συναγωνιζομένην. [8] καλὸν μὲν οὖν ἔφη καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτοῖς ἐπιθεῖναι πολλῷ χρόνῳ γενομένῳ: μηδὲ γὰρ εὐξασθῆναι τι τούτων ἄμεινον, ὅτ' εἰς αὐτὸν καθίσταντο: [9] τούτου δὲ κάλλιον αὐτοῖς καὶ λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡγησομένους καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπιτροπεύοντας αὐτῶν χειροτονησάντων εἰς τε τὴν πατρίδα προπεμφάντων ἄσμενοι πάντες προσίενται καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐγνωσμένοις ἐμμένουσι, χάριν ἔχοντες τοῖς ἐλομένοις. [10] θαυμάζειν μὲν οὖν ἔφη πάντας καὶ ἀγαπᾶν, εἰδὼς ὅτι τοῦ δυνατοῦ τὴν προθυμίαν οὐδεὶς ἔσχε βραδυτέραν: [11] τοῖς μὲντοι διαπρεπέστερον ἀγωνισαμένοις ὑπὸ ῥώμης πλείονος καὶ τὸν μὲν αὐτῶν βίον ἀριστεύουσιν κεκοσμηκόσι, τὴν δ' αὐτοῦ στρατείαν ἐπιφανέστεραν διὰ τῶν κατορθωμάτων πεποιηκόσιν ἔφη τὰ γέρα καὶ τὰς τιμὰς εὐθύς ἀποδώσειν, καὶ μηδένα τῶν πλέον πονεῖν ἑτέρου θελησάντων τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ἀμαρτήσεσθαι. [12] πλείστην γὰρ αὐτῷ τούτου γενήσεσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῶν συστρατευομένων ἢ κολάζειν τοὺς ἀμαρτάνοντας.

(3)[13] Εὐθέως οὖν ἐκέλευσεν ἀναγινώσκειν τοῖς ἐπὶ τοῦτο τεταγμένοις ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν τῷ πολέμῳ κατορθωκότες. [14] καὶ κατ' ὄνομα καλῶν ἐπὶ τὴν τε παριόντας ὡς ἂν ὑπερευφραϊνόμενός τις ἐπ' οἰκειοῖς κατορθώμασι καὶ στεφάνους ἐπετίθει χρυσοῦς, περιουχενία τε χρυσᾶ καὶ δόρατα μικρὰ χρυσᾶ καὶ σημαίας ἐδίδου πεποιημένας ἐξ ἀργύρου, [15] καὶ τὴν ἐκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον, οὐ μὴν ἀλλὰ κακῶν τῶν λαφύρων ἄργυρον καὶ χρυσὸν ἐσθῆτάς τε καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένευμε. [16] πάντων δὲ τετιμημένων ὅπως αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ ποιησάμενος εὐχὰς ἐπὶ πολλῇ κατέβαινε εὐφημία τρέπεται τε πρὸς θυσίας ἐπινικίους, καὶ πολλοῦ βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος καταθύσας πάντας τῇ στρατιᾷ διαδίδωσιν εἰς εὐωχίαν. [17] αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει τρεῖς ἡμέρας συνεορτάσας τὴν μὲν ἄλλην στρατιάν διαφίσειν ἢ καλῶς εἶχεν ἐκάστους ἀπιέναι, τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακὴν οὐκέτι αὐτοῖς ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἀποστεῖλαις, ἔνθα πρότερον ἦσαν. [18] μεμνημένος δὲ τοῦ δωδεκάτου τάγματος, ὅτι Κεστίου στρατηγούντος ἐνέδωκαν τοῖς Ἰουδαίοις, τῆς μὲν Συρίας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν, ἦν γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν Ῥαφανείαις, εἰς δὲ τὴν Μελιτηνὴν καλουμένην ἀπέστειλε: παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς Ἀρμενίας ἐστὶ καὶ Καππαδοκίας. [19] δύο δὲ ἠξίωσεν αὐτῷ μέχρι τῆς εἰς Αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον καὶ τὸ πεντεκαίδεκατον, παραμένειν. [20] καὶ καταβάς ἅμα τῷ στρατῷ πρὸς τὴν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ Καισάρειαν εἰς ταύτην τό τε πλήθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο καὶ τοὺς αἰχμαλώτους προσέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι: τὸν γὰρ εἰς τὴν Ἰταλίαν πλοῦν ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

II

(1)[21] Καθ' ὃ δὲ καιροῦ Τίτος Καῖσαρ τοῖς Ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσήδρευεν, ἐν τούτῳ νεῶς φορτίδος Οὐεσπασιανὸς ἐπιβάς ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας εἰς Ῥόδον διέβαινεν. [22] ἐντεῦθεν δὲ πλέων ἐπὶ τριήρων καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ παράπλῳ πόλεις ἐπελθὼν εὐκταίως αὐτὸν δεχομένας, ἀπὸ τῆς Ἰωνίας εἰς τὴν Ἑλλάδα περαιοῦται κάκειθεν ἀπὸ Κερκύρας ἐπ' ἄκραν Ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν. [23] Τίτος δὲ ἀπὸ τῆς ἐπὶ θαλάττῃ Καισαρείας ἀναζεύξας εἰς τὴν Φιλίππου καλουμένην Καισάρειαν ἦκε συχνόν [24] τ' ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινεν παντοίας θεωρίας ἐπιτελῶν καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις παραβληθέντες, οἱ δὲ κατὰ πληθὺν ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρῆσασθαι πολεμίοις. [25] ἐνταῦθα καὶ τὴν Σίμωνος τοῦ Γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο τοῦτον γενομένην τὸν τρόπον.

(2)[26] Σίμων οὗτος Ἱεροσολύμων πολιορκουμένων ἐπὶ τῆς ἄνω πόλεως ὢν, ἐπεὶ τῶν τειχῶν ἐντὸς ἡ Ῥωμαίων στρατιὰ γενομένη πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοὺς πιστοτάτους παραλαβὼν καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐπιτήδειον τούτοις σίδηρον τροφήν τε διαρκεῖν εἰς πολλὰς ἡμέρας δυναμένην, σὺν ἐκείνοις ἅπασι καθίσιν αὐτὸν εἰς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. [27] καὶ μέχρι μὲν ἦν τὸ παλαιὸν ὄρυγμα, προυχώρουν δι' αὐτοῦ, τῆς στερεᾶς δὲ γῆς ὑπαντώσης ταύτην ὑπενόμεον, ἐλπίδι τοῦ πορρωτέρω δυνήσεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ ποιησάμενοι τὴν ἀνάδυσιν ἀποσώζεσθαι. [28] ψευδῆ δὲ τὴν ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πείρα τῶν ἔργων: ὀλίγον τε γὰρ μόλις προύβαινον οἱ μεταλλεύοντες, ἢ τε τροφή καίτοι ταμιευομένοις ἔμελλεν ἐπιλείψειν. [29] τότε δὴ τοῖνυν ὡς δι' ἐκπλήξεως ἀπατήσαι τοὺς Ῥωμαίους δυνησόμενος λευκοὺς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους καὶ πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος χλανίδα κατ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ ἱερόν ἦν πρόσθεν, ἐκ τῆς γῆς ἀνεφάνη. [30] τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε καὶ κατὰ χώραν ἔμενον, ἔπειτα δ' ἐγγυτέρω προσελθόντες ὅστις ἐστὶν ἤροντο. [31] καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδήλου Σίμων αὐτοῖς, καλεῖν δὲ τὸν ἡγεμόνα προσέταττεν. καὶ ταχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων ἦκεν Τερέντιος Ροῦφος: οὗτος γὰρ ἄρχων τῆς στρατιᾶς κατελέλειπτο: πυθόμενός τε παρ' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, Καῖσαρι δ' ὅπως εἴη συνειλημμένος ἐδήλου. [32] Σίμονα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς κατὰ τῶν πολιτῶν ὠμότητος, ὢν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράνησεν, ὑπὸ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις ἐποίησεν ὁ θεός, [33] οὐ βία γενόμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' αὐτὸν ἐκουσίως εἰς τὴν τιμωρίαν παραβαλόντα, δι' ὃ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς πρὸς Ῥωμαίους μεταβολῆς. [34] οὐδὲ γὰρ διαφεύγει πονηρία θεοῦ χόλον, οὐδὲ ἀσθενῆς ἡ δίκη, χρόνῳ δὲ μέτεισι τοὺς εἰς αὐτὴν παρανομήσαντας καὶ χεῖρῳ τὴν τιμωρίαν ἐπιφέρει τοῖς πονηροῖς, ὅτι καὶ προσεδόκησαν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο καὶ Σίμων εἰς τὰς Ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. [35] ἢ δ' ἐκείνου γῆθεν ἄνοδος πολὺ καὶ τῶν ἄλλων στασιαστῶν πλήθος ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρεσκεύασε. [36] Καῖσαρι δὲ εἰς τὴν παράλιον ἐπανελθόντι Καισάρειαν Σίμων προσήχθη δεδεμένος: κάκεινον μὲν εἰς ὃν ἐπιτελεῖν ἐν Ῥώμῃ παρεσκευάζετο θρίαμβον προσέταξε φυλάττειν.

III

(1)[37] Διατρίβων δ' αὐτόθι τὴν τὰδελφοῦ γενέθλιον ἡμέραν ἐπιφανῶς ἐώρταζε, πολὺ καὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων κολάσεως εἰς τὴν ἐκείνου τιμὴν ἀνατιθείς. [38] ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐν τε ταῖς πρὸς τὰ θηρία μάχαις καὶ τῶν καταπιμπραμένων ἐν τε ταῖς ἀλληλοκτονίαις ἀναιρουμένων πεντακοσίους ἐπὶ τοῖς δισχιλίοις ὑπερέβαλε. πάντα μέντοι Ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα μυρίοις αὐτῶν ἀπολλυμένων τρόποις ἐλάττων κόλασις εἶναι. [39] μετὰ τοῦτο Καῖσαρ εἰς Βηρυτὸν ἦκεν: ἢ δ' ἐστὶν ἐν τῇ Φοινίκῃ πόλις Ῥωμαίων ἀποικος: κἀνταῦθα χρονιωτέραν ἐποίησατο τὴν ἐπιδημίαν πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι περὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἡμέραν γενέθλιον ἐν τε ταῖς τῶν θεωριῶν πολυτελείαις καὶ κατὰ τὴν ἄλλην ἐπίνοιαν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. [40] τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλήθος τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς πρόσθεν ἀπώλλυτο.

(2)[41] Γενέσθαι δὲ συνέβη περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον καὶ τοῖς ἐν Ἀντιοχείᾳ τῶν Ἰουδαίων ὑπολειπομένοις ἐγκλήματα καὶ κίνδυνον ὀλέθρου τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀντιοχέων ἐκταραχθείσης διὰ τε τὰς ἐν τῷ παρόντι διαβολὰς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας καὶ διὰ τὰ ὑπηργμένα χρόνῳ πρόσθεν οὐ πολλῶ, [42] περὶ

ὧν ἀναγκαῖόν ἐστι διὰ συντόμων προειπεῖν, ἵνα καὶ τῶν μετὰ ταῦτα πραχθέντων εὐπαρακολούθητον ποιήσωμαι τὴν διήγησιν.

(3)[43] Τὸ γὰρ Ἰουδαίων γένος πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ἐπιχωρίοις, πλείστον δὲ τῆ Συρία κατὰ τὴν γειτνίασιν ἀναμειγμένον ἐξαιρέτως ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείας ἦν πολὺ διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος· μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδεᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν οἱ μετ' Ἀντίοχον βασιλεῖς παρέσχον: [44] Ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανῆς Ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν νεῶν ἐσύλησεν, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραλαβόντες τῶν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποιήτο πάντα τοῖς ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδωσαν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως τοῖς Ἑλλησι μετέχειν. [45] τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων εἰς τε πλῆθος ἐπέδωκαν καὶ τῆ κατασκευῆ καὶ τῆ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρουναν, αἰεὶ τε προσαγόμενοι ταῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος Ἑλλήνων, κάκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν πεποιήντο. [46] καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δ' εἰς τὴν Συρίαν Οὐεσπασιανὸς καταπεπλευκεῖ, τὸ δὲ κατὰ τῶν Ἰουδαίων παρὰ πᾶσιν ἠκμαζε μῖσος, [47] τότε δὴ τις Ἀντίοχος εἰς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος, ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίων, τοῦ δήμου τῶν Ἀντιοχέων ἐκκλησιάζοντος εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν τὸν τε πατέρα τὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους ἐνεδεικνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταπορήσαι τὴν πόλιν ἄπασαν διεγνώκεισαν, καὶ παρεδίδου ξένους Ἰουδαίους τινὰς ὡς κεκοινωνηκότας τῶν βεβουλευμένων. [48] ταῦτα ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατεῖχεν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς παραδοθέντας πῦρ εὐθύς ἐκέλευον κομίζεσθαι, καὶ παραχρῆμα πάντες ἐπὶ τοῦ θεάτρου κατεφλέγησαν, [49] ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο τῶν Ἰουδαίων ἐν τῷ τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ περιβαλεῖν τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. [50] Ἀντίοχος δὲ προσεπέτενε τὴν ὀργὴν, περὶ μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς καὶ τοῦ μεμισηκέναι τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθνη τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ ἐπιθύειν ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς Ἑλλησιν: [51] ἐκέλευε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τὸ αὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν: φανεροὺς γὰρ γενήσεσθαι τῷ μὴ θέλειν τοὺς ἐπιβεβουλευκότας. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν Ἀντιοχέων ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν, οἱ δὲ μὴ βουλευθέντες ἀνηρέθησαν. [52] Ἀντίοχος δὲ στρατιώτας παρὰ τοῦ Ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τὴν ἐβδόμην οὐκ ἐπιτρέπων, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν ὅσα δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις. [53] οὕτως τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' Ἀντιοχείας καταλυθῆναι τὴν ἐβδομάδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ πράγματος κἂν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως βραχύν τινα χρόνον.

(4)[54] Τοιούτων δὴ τοῖς ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις τῶν κατ' ἐκείνους τὸν καιρὸν κακῶν γεγεννημένων δευτέρᾳ πάλιν συμφορὰ προσέπεσε, περὶ ἧς ἐπιχειρήσαντες ἀφηγεῖσθαι καὶ ταῦτα διεξήλομεν. [55] ἐπεὶ γὰρ συνέβη καταπορησθῆναι τὴν τετράγωνον ἀγορὰν ἀρχεῖα τε καὶ γραμματοφυλάκιον καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ ἐκώλυθη μετὰ πολλῆς βίας ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν περιφερόμενον, ταύτην Ἀντίοχος τὴν πρᾶξιν Ἰουδαίων κατηγορεῖ. [56] καὶ τοὺς Ἀντιοχεῖς, εἰ καὶ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ διαβολῇ παρὰ τὴν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ταραχὴν ὑπαχθέντας πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προσηρηγμένων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον οὐκ αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐνιέμενον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐωρακότας, [57] καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγεννημένοι μετὰ πολλοῦ τινος οἴστρου πάντες ἐπὶ τοὺς διαβεβλημένους ὥρμητο. [58] μόλις δ' αὐτῶν ἐδυνήθη τὰς ὀρμὰς ἐπισχεῖν Ναῖος Κολλήγας τις πρεσβευτῆς, ἀξίων ἐπιτρέψαι Καίσαρι δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγονότων: [59] τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς Συρίας Καισέννιον Παῖτον ἤδη μὲν Οὐεσπασιανὸς ἐξαπεστάλκει, συνέβαινε δὲ παρῆναι μηδέπω. [60] ποιούμενος δὲ ἐπιμελῆ τὴν ἀναζήτησιν ὁ Κολλήγας ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν, καὶ τῶν μὲν τὴν αἰτίαν ὑπ' Ἀντιόχου λαβόντων Ἰουδαίων οὐδεὶς οὐδ' ἐκοινώνησεν, [61] ἅπαν δὲ τοῦργον ἔπραξαν ἄνθρωποι τινες ἀλιτήριοι διὰ χρεῶν ἀνάγκας νομίζοντες, εἰ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ δημόσια καταπορήσειαν γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἔξειν. [62] Ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐπὶ μετεώροις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἔτι καταδοκούντες ἐν φόβοις χαλεποῖς ἀπεσάλευον.

IV

(1)[63] Τίτος δὲ Καίσαρ τῆς περὶ τοῦ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομισθείσης, ὅτι πάσαις μὲν ποθεινὸς ταῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθεν, μάλιστα δ' ἡ Ῥώμη μετὰ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτρέπετο, τῶν περὶ αὐτοῦ φροντίδων ὡς ἥδιστον ἦν ἀπηλλαγμένος. [64] Οὐεσπασιανὸν γὰρ ἔτι μὲν καὶ μακρὰν ἀπόντα πάντες οἱ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἄνθρωποι ταῖς γνώμαις περιεῖπον ὡς ἤκοντα, τὴν προσδοκίαν ἐκ τοῦ πάνυ θέλειν ἀφίξειν αὐτοῦ

νομίζοντες καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὐνοίαν. [65] τῆ τε γὰρ βουλή κατὰ μνήμην τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν εὐκταῖον ἦν ἀπολαβεῖν ἡγεμόνα γήρως σεμνότητι καὶ πράξεων ἀκμῇ πολεμικῶν κεκοσμημένον, ᾧ τὴν ὑπεροχὴν πρὸς μόνην ἠπίσταντο τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. [66] καὶ μὴν ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν τετραχωμένος ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε, τότε δὴ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγῆσθαι τῶν συμφορῶν ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τὴν ἄδειαν μετὰ τῆς εὐετηρίας πεπιστευκῶς. [67] ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα: μάλιστα γὰρ οὗτοι τῶν κατωρθωμένων αὐτῷ πολέμων ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος, τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπειραμένοι πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοὺς ἐπεθύμουν ἀπηλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον ἀπολαβεῖν ἠύχοντο. [68] τοιαύτης δὲ εὐνοίας ἐξ ἀπάντων ὑπαρχούσης τοῖς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις προύχουσι τῶν ἀνδρῶν οὐκέτ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τῆς Ῥώμης αὐτῷ προεντυχεῖν ἔσπευδον. [69] οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων τις ἠνείχετο τῆς ἐντεύξεως τὴν ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ῥᾶον ἐδόκει τοῦ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγανθρωπίας αἰσθησιν ἰδίαν: ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπιόντων οἱ μένοντες. [70] ἐπεὶ δὲ προσίων ἠγγέλλετο, καὶ τὴν ἡμερότητα τῆς ἐντεύξεως αὐτοῦ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐπὶ ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, [71] καὶ καθ' οὓς γένοιτο παριῶν οὗτοι πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς θεᾶς καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως παντοίας ἠφίεσαν φωνάς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς Ῥώμης ἀνακαλοῦντες: ἅπανσα δ' ἡ πόλις ὡς νεῶς ἦν στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλευς. [72] μόλις δ' ὑπὸ πλῆθους τῶν περὶ αὐτὸν ἰσταμένων δυνηθεὶς εἰς τὸ βασιλείον ἐλθεῖν αὐτὸς μὲν τοῖς ἔνδον θεοῖς θυσίας τῆς ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπετέλει, [73] προτρέπεται δὲ τὰ πλήθη πρὸς εὐωχίαν καὶ κατὰ φυλάς καὶ γένη καὶ γειτονίας ποιούμενοι τὰς ἐστιάσεις ἠύχοντο τῷ θεῷ σπένδοντες αὐτὸν τ' ἐπὶ πλεῖστον χρόνον Οὐεσπασιανὸν ἐπιμεῖναι τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ παισὶν αὐτοῦ καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀνανταγώνιστον. [74] ἡ μὲν οὖν Ῥωμαίων πόλις οὕτως Οὐεσπασιανὸν ἐκδεξαμένη προθύμως εὐθὺς εἰς πολλὴν εὐδαιμονίαν ἐπεδίδου.

(2)[75] Πρὸ δὲ τούτων τῶν χρόνων, ἐν οἷς Οὐεσπασιανὸς μὲν περὶ Ἀλεξάνδρειαν ἦν, Τίτος δὲ τῆ τῶν Ἱεροσολύμων προσήδρευε πολιορκία, [76] πολὺ μέρος Γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ Γαλατῶν οἱ πλεῖστοι συμφρονήσαντες κοινῇ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνέθεσαν ὡς καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. [77] ἐπήρε δὲ τοὺς Γερμανοὺς ἄφασθαι τῆς ἀποστάσεως καὶ τὸν πόλεμον ἐξενεγκεῖν πρῶτη μὲν ἡ φύσις οὕσα λογισμῶν ἔρημος ἀγαθῶν καὶ μετὰ μικρᾶς ἐλπίδος ἐτοιμῶς ῥιψοκίνδυνος: [78] ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἐπεὶ μόνοις ἴσασι Ῥωμαίοις τὸ γένος αὐτῶν δουλεύειν βεβιασμένον. οὐ μὴν ἀλλὰ μάλιστα γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν: [79] ὄρωντες γὰρ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῶν αυτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ τεταραγμένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης πυνθανόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κραδαίνεσθαι, τοῦτον σφίσι αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοπραγίας καὶ στάσεως καιρὸν ἀήθησαν παραδεδοσθαι. [80] ἐνήγον δὲ τὸ βούλευμα καὶ ταύταις αὐτοὺς ταῖς ἐλπίσιν ἐτύφουν Κλασσικός τις καὶ Οὐίτιλλος τῶν παρ' αὐτοῖς [ῥόντες] ἡγεμόνων, οἱ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακροῦ ταύτης ἐφίεντο τῆς νεωτεροποιίας, [81] ὑπὸ τοῦ καιροῦ δὲ θαρσῆσαι προαχθέντες τὴν αὐτῶν γνώμην ἐξέφηναν: ἔμελλον δὲ προθύμως διακειμένοις τὴν πείραν τοῖς πλήθεσι προσφέρειν. [82] πολλοῦ δὲ μέρους ἤδη τῶν Γερμανῶν τὴν ἀποστασίαν ἀνωμολογηκός καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἀνδιχα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας Οὐεσπασιανὸς πέμπει γράμματα Πετιλίῳ Κερεαλίῳ τὸ πρότερον ἡγεμόνι Γερμανίας γενομένῳ, τὴν ὑπατον διδοὺς τιμὴν καὶ κελεύων ἄρξοντα Βρεττανίας ἀπιέναι. [83] πορευόμενος οὖν ἐκεῖνος ὅποι προσετέτακτο καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόστασιν τῶν Γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνειλεγμένοις αὐτοῖς ἐπιπεσῶν καὶ παραταξάμενος πολὺ τε πλῆθος αὐτῶν ἀναιρεῖ κατὰ τὴν μάχην καὶ τῆς ἀνοίας παυσάμενους ἠνάγκασε σωφρονεῖν. [84] ἔμελλον δὲ κάκεινου μὴ θάπτον εἰς τοὺς τόπους παραβαλόντος δίκην οὐκ εἰς μακρὰν ὑφέξειν: [85] ἠνίκα γὰρ πρῶτον ἡ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν ἀγγελία τῇ Ῥώμῃ προσέπεσε, Δομετιανὸς Καῖσαρ πυθόμενος οὐχ ὡς ἄν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος γὰρ ἦν ἔτι παντάπασιν, τηλικούτον ἄρασθαι μέγεθος πραγμάτων ὤκνησεν, [86] ἔχων δὲ πατρόθεν ἐμφυτον τὴν ἀνδραγαθίαν καὶ τελειότεραν τὴν ἀσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος ἐπὶ τοὺς βαρβάρους εὐθὺς ἤλαυνεν. [87] οἱ δὲ πρὸς τὴν φήμην τῆς ἐφόδου καταπεσόντες ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποίησαντο μέγα τοῦ φόβου κέρδος εὐράμενοι τὸ χωρὶς συμφορῶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. [88] πᾶσιν οὖν ἐπιθεῖς τοῖς περὶ τὴν Γαλατίαν τάξιν τὴν προσήκουσαν Δομετιανός, ὡς μὴδ' αὐθις ἄν

ποτε ῥαδίως ἔτι τὰκεῖ ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ περιβλεπτός ἐπὶ κρείττοσι μὲν τῆς ἡλικίας, πρόπουσι δὲ τῷ πατρὶ κατορθώμασιν εἰς τὴν Ῥώμην ἀνέζευξε.

(3)[89] Τῇ δὲ προειρημένη Γερμανῶν ἀποστάσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ Σκυθικὸν τόλμημα πρὸς Ῥωμαίους συνέδραμεν. [90] οἱ γὰρ καλούμενοι Σκυθῶν Σαρμάται, πολὺ πλῆθος ὄντες, ἄδηλοι μὲν τὸν Ἰστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν ἐπιτάδε, πολλῇ δὲ βία καὶ χαλεποὶ διὰ τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου προσπεσόντες πολλοὺς μὲν τῶν ἐπὶ τῆς φρουρᾶς Ῥωμαίων ἀναιροῦσι, [91] καὶ τὸν πρεσβευτὴν τὸν ὑπατικὸν Φοντήιον Ἀγρίππαν ὑπαντιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι, τὴν δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέτρεχον ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ περιπέσοιεν. [92] Οὐεσπασιανὸς δὲ τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πόρθησιν τῆς Μυσίας πυθόμενος Ῥούβριον Γάλλον ἐκπέμπει δίκην ἐπιθήσοντα τοῖς Σαρμάταις. [93] ὑφ' οὗ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον, τὸ δὲ περισωθὲν μετὰ δέους εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγεν. [94] τοῦτο δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ἐπιθεῖς ὁ στρατηγὸς καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας προνόησε: πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν τελέως ἀδύνατον. [95] ὁ μὲν οὖν περὶ τὴν Μυσίαν πόλεμος ταχέϊαν οὕτως ἔλαβε τὴν κρίσιν.

V

(1)[96] Τίτος δὲ Καῖσαρ χρόνον μὲν τινα διέτριβεν ἐν Βηρουτῷ, καθὰ προειρήκαμεν, ἐκεῖθεν δὲ ἀναζεύξας καὶ δι' ὧν ἦι πόλεων τῆς Συρίας ἐν πάσαις θεωρίας τε συντελῶν πολυτελεῖς καὶ τῶν Ἰουδαίων τοὺς αἰχμαλώτους εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας ἀποχρώμενος, θεᾶται κατὰ τὴν πορείαν ποταμοῦ φύσιν ἀξίαν ἱστορηθῆναι. [97] ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος Ἀρκέας τῆς Ἀγρίππα βασιλείας καὶ Ῥαφανέας, ἔχει δὲ θαυμαστὴν ιδιότητα: [98] πολὺς γὰρ ὧν, ὅτε ῥεῖ, καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ σχολαῖος, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων ἕξ ἡμερῶν ἀριθμὸν ξηρὸν παραδίδωσιν ὄρᾶν τὸν τόπον: [99] εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς ὁμοῖος κατὰ τὴν ἐβδόμην ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηται διαφυλάττων: ὅθεν δὴ καὶ Σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν ἀπὸ τῆς ἱεραῆς τῶν Ἰουδαίων ἐβδόμης οὕτως ὀνομάσαντες.

(2)[100] Ὁ δὲ τῶν Ἀντιοχέων δῆμος ἐπεὶ πλησίον ὄντα Τίτον ἐπυθάνοντο, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον, ἔσπευδον δὲ ἐπὶ τὴν ὑπάντησιν: [101] καὶ τριάκοντα σταδίων ἐπὶ πλέον προῆλθον οὐκ ἄνδρες μόνον ἀλλὰ καὶ γυναικῶν πλῆθος ἅμα παισὶ τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. [102] κἀπειδήπερ ἐθεάσαντο προσιόντα, παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκατέρωθεν καταστάντες τὰς τε δεξιὰς προὔτεινον προσαγορεύοντες καὶ παντοίοις ἐπιφημίσμασι χρώμενοι συνυπέστρεφον: [103] συνεχῆς δὲ ἦν αὐτῶν παρὰ πάσας ἅμα τὰς εὐφημίας δέησις ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς Ἰουδαίους. [104] Τίτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐνέδωκεν πρὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἠσυχῇ τῶν λεγομένων ἐπήκουεν: ἐπ' ἀδήλω δὲ τῷ τί φρονεῖ καὶ τί ποιήσει πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς Ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν: [105] οὐδὲ γὰρ ὑπέμεινεν ἐν Ἀντιοχείᾳ Τίτος, ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ τὸ Ζεῦγμα τὸ κατὰ τὸν Εὐφράτην συνέτεινε τὴν πορείαν, ἐνθα δὴ καὶ παρὰ τοῦ Πάρθων βασιλέως Βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἦκον στέφανον χρυσοῦν ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν Ἰουδαίων νίκη κομίζοντες. [106] ὃν δεξάμενος εἰστία τοὺς βασιλικούς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐπανέρχεται. [107] τῆς δὲ βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῶν Ἀντιοχέων πολλὰς ποιησαμένων δεήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτόν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο, φιλανθρώπως ὑπήκουσε. [108] πάλιν δ' αὐτῶν σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι τῆς πόλεως τοὺς Ἰουδαίους, εὐστοχὸν ἐποιήσατο τὴν ἀπόκρισιν, [109] εἰπὼν “ἀλλ' ἢ γε πατρὶς αὐτῶν, εἰς ἣν ἐκβαλεῖν ἐχρῆν ὄντας Ἰουδαίους, ἀνήρηται, καὶ δέξαιτ' ἂν οὐδεὶς αὐτοὺς ἔτι τόπος.” [110] ἐπὶ δευτέραν οὖν Ἀντιοχεῖς τρέπονται δέησιν τῆς προτέρας ἀποστάντες: τὰς γὰρ χαλκᾶς ἤξιουν δέλτους ἀνελεῖν αὐτόν, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα τῶν Ἰουδαίων. [111] οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο Τίτος ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἔασας πάντα κατὰ χώραν τοῖς ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ὡς πρότερον εἶχον εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο. [112] καὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς Ἱεροσολύμοις προσελθὼν καὶ τὴν λυπρὰν ἐρημίαν βλεπομένην ἀντιτιθεῖς τῇ ποτε τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρρηγμένων κατασκευασμάτων καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ᾧκτειρε τῆς πόλεως τὸν ὄλεθρον, [113] οὐχ ὥσπερ ἂν τις αὐχῶν ὅτι τηλικαύτην οὖσαν καὶ τοσαύτην εἶλε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ὑπάρξασι καὶ ταύτην ἐπὶ τῇ πόλει τὴν τιμωρίαν γενέσθαι παρασκευάσασιν: οὕτως ἐκδηλὸς ἦν οὐκ ἂν θελήσας ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν κολασθέντων γενέσθαι τῆς ἀρετῆς τὴν ἐπιφάνειαν. [114] τοῦ δὲ πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως ἔτι κἂν τοῖς ἐρειπίοις οὐκ ὀλίγον μέρος ἀνηυρίσκετο: [115] τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ

Ῥωμαῖοι, τὰ πλείω δὲ ἐκ μηνύσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀνηροῦντο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον καὶ τῆς ἄλλης τὰ τιμιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς ἀδήλους τοῦ πολέμου τύχας κατὰ γῆς ἀποτεθησαυρίκεσαν.

(3)[116] Τίτος δὲ τὴν προκειμένην ποιούμενος πορείαν ἐπ' Αἴγυπτον καὶ τὴν ἔρημον ἢ τάχιστα διανύσας ἦκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, [117] καὶ πλεῖν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας διεγνωκῶς δυοῖν αὐτῷ ταγμάτων συνηκολουθηκότων ἑκάτερον ὅθεν περ ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν, εἰς μὲν τὴν Μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς Παννονίαν δὲ τὸ πεντεκαδέκατον. [118] τῶν αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας Σίμωνα καὶ Ἰωάννην, τὸν τ' ἄλλον ἀριθμὸν ἑπτακοσίου ἀνδρας ἐπιλέξας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προσέταξεν εἰς τὴν Ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομιζέσθαι βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ παραγαγεῖν. [119] τοῦ πλοῦ δὲ αὐτῷ κατὰ νοῦν ἀνυσθέντος ὁμοίως μὲν ἢ Ῥώμῃ περὶ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε καὶ τὰς ὑπαντήσεις ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πατρὸς, λαμπρότερον δ' ἦν Τίτῳ καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. [120] τῷ δὲ πλήθει τῶν πολιτῶν δαιμόνιον τινα τὴν χαρὰν παρεῖχε τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς τρεῖς ἐν ταῦτῳ γεγονότας. [121] οὐ πολλῶν δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν ἓνα καὶ κοινὸν ἔγνωσαν τὸν ἐπὶ τοῖς καταρωθωμένοις ποιήσασθαι θρίαμβον, καίπερ ἑκατέρῳ τῆς βουλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. [122] προδιασαφηθείσης δὲ τῆς ἡμέρας ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἢ πομπὴ γενήσεσθαι τῶν ἐπινικίων, οὐδεὶς οἶκος καταλέλειπτο τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῇ πόλει, πάντες δὲ ὅπη καὶ στήναι μόνον ἦν οἶον προεληλυθότες τοὺς τόπους κατελιήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαίαν καταλιπόντες.

(4)[123] Τοῦ δὲ στρατιωτικοῦ παντὸς ἔτι νύκτωρ κατὰ λόχους καὶ τάξεις ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι διεξωδευκότος καὶ περὶ θύρας ὄντος οὐ τῶν ἄνω βασιλείων ἀλλὰ πλησίον τοῦ τῆς Ἰσίδος ἱεροῦ, ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο τῆς νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες, [124] περὶ αὐτὴν ἀρχομένην ἤδη τὴν ἕω προίασιν Οὐεσπασιανὸς καὶ Τίτος δάφνη μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφύρας δ' ἐσθήτας πατρίους ἀμπεχόμενοι, καὶ παρίασιν εἰς τοὺς Ὀκταουίας περιπάτους; [125] ἐνταῦθα γὰρ ἦ τε βουλή καὶ τὰ τέλη τῶν ἀρχόντων οἱ τε ἀπὸ τῶν τιμημάτων ἵππεῖς τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἀνέμενον. [126] πεποίητο δὲ βῆμα πρὸ τῶν στοῶν δίφρων αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτοῦ κειμένων, ἐφ' οὓς παρελθόντες ἐκαθέσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν εὐθέως ἐπευφήμει πολλὰς αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες: κάκεῖνοι χωρὶς ὀπλων ἦσαν ἐν ἐσθήσεσιν σηρικαῖς ἐστεφανωμένοι δάφναις. [127] δεξάμενος δ' αὐτῶν τὴν εὐφημίαν Οὐεσπασιανὸς ἔτι βουλομένων λέγειν τὸ τῆς σιγῆς ἐποίησατο σύμβολον, [128] καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης ἀναστὰς καὶ τῷ περιβλήματι τὸ πλεόν τῆς κεφαλῆς μέρος ἐπικαλυψάμενος εὐχὰς ἐποίησατο τὰς νενομισμένας: ὁμοίως δὲ καὶ Τίτος ἠΰξατο. [129] μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς εἰς κοινὸν ἅπασιν Οὐεσπασιανὸς βραχέα διαλεχθεὶς τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ἐπὶ τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων εὐτρεπίζεσθαι, [130] πρὸς δὲ τὴν πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει τὴν ἀπὸ τοῦ πέμπεσθαι δι' αὐτῆς αἰεὶ τοὺς θριάμβους τῆς προσηγορίας ἀπ' αὐτῶν τετυχίαν. [131] ἐνταῦθα τροφῆς τε προαπογεύονται καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθήτας ἀμφιασάμενοι τοῖς τε παριδρυσμένοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς ἔπεμπον τὸν θρίαμβον διὰ τῶν θεάτρων διεξελαύνοντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥάων.

(5)[132] Ἀμήχανον δὲ κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν τῶν θεαμάτων ἐκείνων τὸ πλήθος καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐν ἅπασιν οἷς ἂν τις ἐπινοήσειεν ἢ τεχνῶν ἔργοις ἢ πλοῦτου μέρεσιν ἢ φύσεως σπανιότησιν: [133] σχεδὸν γὰρ ὅσα τοῖς πώποτε ἀνθρώποις εὐδαιμονήσασιν ἐκτήθη κατὰ μέρος ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαστὰ καὶ πολυτελῆ, ταῦτα ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀθρόα τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. [134] ἀργύρου γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδέαις κατασκευασμάτων ἦν ὄραν οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλήθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποι τις ῥέοντα ποταμόν, καὶ τὰ μὲν ἐκ πορφύρας ὑφάσματα τῆς σπανιωτάτης φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ Βαβυλωνίων τέχνῃ: [135] λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποιήσεις, τοσοῦτοι παρηγέθησαν, ὥστε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναι τι τούτων σπάνιον ὑπειλήφαμεν. [136] ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα τῶν παρ' αὐτοῖς μεγέθεσι θαυμαστὰ καὶ κατὰ τὴν τέχνην οὐ παρέργως πεποιημένα, καὶ τούτων οὐδέν, ὃ τι μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς, ζώων τε πολλὰ φύσεις παρήγοντο κόσμον οἰκείου ἀπάντων περικειμένων. [137] ἦν δὲ καὶ τὸ κομίζον ἕκαστα τούτων πλήθος ἀνθρώπων ἀλουργαῖς ἐσθήσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον, οἱ τ' εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν διακριθέντες ἐξαίρετον εἶχον καὶ καταπληκτικὴν περὶ αὐτοὺς τοῦ κόσμου τὴν πολυτέλειαν. [138] ἐπὶ τούτοις οὐδὲ τὸν αἰχμάλωτον ἦν ἰδεῖν ὄχλον ἀκόσμητον, ἀλλ' ἢ τῶν ἐσθήτων ποικιλία καὶ τὸ κάλλος αὐτοῖς τὴν ἀπὸ τῆς κακώσεως τῶν σωμάτων ἀηδίαν ἐκλεπτε τῆς ὄψεως. [139] θαῦμα δ' ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν ἢ τῶν

φερομένων πηγμάτων κατασκευή: καὶ γὰρ διὰ μέγεθος ἦν δεῖσαι τῷ βεβαίῳ τῆς φορᾶς ἀπιστήσαντα, [140] τριώροφα γὰρ αὐτῶν πολλὰ καὶ τετρώροφα πεποίητο, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ περὶ τὴν κατασκευὴν ἦν ἡσθῆναι μετ' ἐκπλήξεως. [141] καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διάχρυσα περιβέβλητο, καὶ χρυσὸς καὶ ἐλέφας οὐκ ἀποίητος πᾶσι περιεπεπήγει. [142] διὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ὁ πόλεμος ἄλλος εἰς ἄλλα μεμερισμένος ἐναργεστάτην ὄψιν αὐτοῦ παρείχεν: [143] ἦν γὰρ ὄραν χώραν μὲν εὐδαίμονα δηουμένην, ὄλας δὲ φάλαγγας κτεινομένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους, τείχη δ' ὑπερβάλλοντα μεγέθει μηχαναῖς ἐρειπόμενα καὶ φρουρίων ἀλισκομένας ὀχυρότητας καὶ πόλεων πολυανθρώπους περιβόλους κατ' ἄκρας ἐχομένους, [144] καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰσχεομένην, καὶ πάντα φόνου πλήθοντα τόπον, καὶ τῶν ἀδυνάτων χεῖρας ἀνταίρειν ἰκεσίας, πῦρ τε ἐνιέμενον ἱεροῖς καὶ κατασκαφὰς οἰκῶν ἐπὶ τοῖς δεσπότηαις, [145] καὶ μετὰ πολλὴν ἐρημίαν καὶ κατήφειαν ποταμοὺς ῥέοντας οὐκ ἐπὶ γῆν γεωργομένην, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιπανταχόθεν φλεγομένης: ταῦτα γὰρ Ἰουδαῖοι πεισομένους αὐτοὺς τῷ πολέμῳ παρέδωσαν. [146] ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν κατασκευασμάτων ἡ μεγαλοργία τοῖς οὐκ ἰδοῦσι γινόμενα τότε ἔδεικνυεν ὡς παροῦσι. [147] τέτακτο δ' ἐφ' ἐκάστῳ τῶν πηγμάτων ὁ τῆς ἀλισκομένης πόλεως στρατηγὸς ὄν τρόπον ἐλήφθη. [148] πολλὰ δὲ καὶ νῆες εἶποντο. λάφυρα δὲ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο, διέπρεπε δὲ πάντων τὰ ἐγκαταληφθέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ, χρυσὴ τε τράπεζα τὴν ὀλκὴν πολυτάλαντος καὶ λυχνία χρυσὴ μὲν ὁμοίως πεποιημένη, τὸ δ' ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὴν ἡμετέραν χρῆσιν συνηθείας. [149] ὁ μὲν γὰρ μέσος ἦν κίων ἐκ τῆς βάσεως πεπηγῶς, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκνυτο καυλίσκοι τριαίνης σχήματι παραπλησίαν τὴν θέσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρον κεχαλκευμένος: ἑπτὰ δ' ἦσαν οὗτοι τῆς παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἐβδομάδος τὴν τιμὴν ἐμφανίζοντες. [150] ὁ τε νόμος ὁ τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. [151] ἐπὶ τούτοις παρήεσαν πολλοὶ Νίκης ἀγάλματα κομίζοντες: ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσοῦ ἡ κατασκευή. [152] μεθ' ἃ Οὐεσπασιανὸς ἤλαυνε πρῶτος καὶ Τίτος εἶπετο, Δομετιανὸς δὲ παρίπτευεν, αὐτὸς τε διαπρεπῶς κεκοσμημένος καὶ τὸν ἵππον παρέχων θεὰς ἄξιον.

(6)[153] Ἦν δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος ἐπὶ τὸν νεῶ τοῦ Καπετωλίου Διός, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν: ἦν γὰρ παλαιὸν πάτριον περιμένειν, μέχρις ἂν τὸν τοῦ στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. [154] Σίμων οὗτος ἦν ὁ Γιώρα, τότε πεπομπευκῶς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις, βρόχῳ δὲ περιβληθεὶς εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐσύρετο τόπον αἰκίζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων: νόμος δ' ἐστὶ Ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ἐπὶ κακουργία θάνατον κατεγνωσμένους. [155] ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων καὶ πάντες εὐφῆμησαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ἐπὶ ταῖς νομιζομέναις καλλιερῆσαντες εὐχαῖς ἀπήεσαν εἰς τὸ βασιλείον. [156] καὶ τοὺς μὲν αὐτοὶ πρὸς εὐωχίαν ὑπεδέχοντο, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν εὐτρεπεῖς κατὰ τὸ οἰκεῖον αἰ τῆς ἐστιάσεως ἦσαν παρασκευαῖ. [157] ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν ἡ Ῥωμαίων πόλις ἐώρταζεν ἐπινίκιον μὲν τῆς κατὰ τῶν πολεμίων στρατείας, πέρας δὲ τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας ἐλπίδων.

(7)[158] Μετὰ δὲ τοὺς θριάμβους καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν Οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος Εἰρήνης κατασκευάσαι: ταχὺ δὲ δὴ μάλα καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρεῖττον ἐπινοίας ἐτετελείωτο. [159] τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλοῦτου χορηγία δαιμονίῳ χρησάμενος ἔτι καὶ τοῖς ἔκπαλαι κατωρθωμένοις γραφῆς τε καὶ πλαστικῆς ἔργοις αὐτὸ κατεκόσμησεν: [160] πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεῶ συνήχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν τὴν θεὰν ἀνθρωποὶ πρότερον περὶ πᾶσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἦν κείμενον ἰδεῖν ποθοῦντες. [161] ἀνέθηκε δὲ ἐνταῦθα καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. [162] τὸν δὲ νόμον αὐτῶν καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα προσέταξεν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένους φυλάττειν.

VI

(1)[163] Εἰς δὲ τὴν Ἰουδαίαν πρεσβευτῆς Λουκίλιος Βάσσος ἐκπεμφθεὶς καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ Κερεαλίου Οὐετιλιανοῦ παραλαβὼν τὸ μὲν ἐν τῷ Ἡρωδεῖῳ φρούριον προσηγάγετο μετὰ τῶν ἐχόντων, [164] μετὰ ταῦτα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγὼν, πολὺ δ' ἦν κατὰ μέρη διηρημένον, καὶ τῶν ταγμάτων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ Μαχαιροῦντα: πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον, μὴ διὰ τὴν ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀποστασίαν ἐπαγάγηται. [165] καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας καὶ τοῖς ἐπιούσιν ὄκνον καὶ δέος ἢ τοῦ χωρίου φύσις ἦν παρασχεῖν ἰκανωτάτη. [166] αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον πετρώδης ὄχθος ἐστὶν εἰς μήκιστον ὕψος ἐγγεγραμμένος,

ώς είναι και διὰ τοῦτο δυσχεύωτος, μεμηχάνηται δ' ὑπὸ τῆς φύσεως εἶναι μηδὲ προσιτός: [167] φάραγξιν γὰρ πάντοθεν ἀσύνοπτον ἐχούσαις τὸ βάθος περιτετάφρευται, μήτε περαθῆναι ῥαδίως δυναμέναις καὶ χωσθῆναι παντάπασιν ἀμηχάνοις. [168] ἢ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας περιτέμνουσα παρατείνει σταδίους ἐξήκοντα πέρασ αὐτῆς τὴν Ασφαλίτιν ποιουμένη λίμνην: κατὰ τοῦτο δέ πη καὶ αὐτὸς ὁ Μαχαιρὸς τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑπερανίσχουσαν: [169] αἱ δ' ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχειρήσιν. [170] τῆς δὲ πρὸς ἀνατολὴν φάραγγος τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν εὐρίσκεται πήχεων, τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον Μαχαιροῦντος.

(2)[171] Ταύτην τοῦ τόπου κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος πρῶτος ἐπ' αὐτοῦ τειχίζει φρούριον, ὃ μετὰ ταῦτα Γαβίνιος Ἀριστοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. [172] Ἡρώδης δὲ βασιλεύοντι παντὸς ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι καὶ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης μάλιστα καὶ διὰ τὴν τῶν Ἀράβων γειτνίασιν: κεῖται γὰρ ἐν ἐπικαίρῳ πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἀποβλέπον. [173] μέγαν μὲν οὖν τόπον τείχεσιν καὶ πύργοις περιβαλὼν πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἀνοδος εἰς αὐτὴν ἔφερε τὴν ἀκρώρειαν. [174] οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν ἄνω τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἕκαστον ἐξήκοντα πηχῶν ἀνέστησεν. [175] μέσον δὲ τοῦ περιβόλου βασιλείον ὠκοδομήσατο μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελέες, [176] πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενάς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος καὶ χορηγίαν ἄφθονον ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθεῖς, ἴν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκείνην τοῦ τόπου δυσάλωτον ὑπερβάληται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν: [177] ἔτι γὰρ καὶ βελῶν πλήθος καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο καὶ πᾶν ἐπενόησεν ἐτοιμάσασθαι τὸ παρασχεῖν δυνάμενον τοῖς ἐνοικοῦσιν μηκίστης πολιορκίας καταφρόνησιν.

(3)[178] Ἐπεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον ἄξιον τοῦ μεγέθους θαυμάσαι: συκῆς γὰρ οὐδεμιᾶς ὕψους καὶ πάχους ἐλείπετο. [179] λόγος δὲ ἦν ἀπὸ τῶν Ἡρώδου χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι, κἂν ἐπὶ πλείστον ἴσως ἔμεινεν, ἐξεκόπη δὲ ὑπὸ τῶν παραλαβόντων τὸν τόπον Ἰουδαίων. [180] τῆς φάραγγος δὲ τῆς κατὰ τὴν ἄρκτον περιεχούσης τὴν πόλιν Βαάρας ὀνομάζεται τις τόπος, φύει ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῷ. [181] αὕτη φλογὶ μὲν τὴν χροῖαν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἐσπέρας σέλας ἀπαστρέπτουσα τοῖς ἐπιούσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν οὐκ ἔστιν εὐχεύωτος, ἀλλ' ὑποφεύγει καὶ οὐ πρότερον ἴσταται, πρὶν ἂν τις οὖρον γυναικὸς ἢ τὸ ἔμμηνον αἶμα χέῃ κατ' αὐτῆς. [182] οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἀψαμένοις πρόδηλός ἐστι θάνατος, εἰ μὴ τύχοι τις αὐτὴν ἐκείνην ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀπηρητημένην. [183] ἀλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὅς ἐστι τοιοῦτος: κύκλω πᾶσαν αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἶναι τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον. [184] εἴτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, κάκεινον τῷ δήσαντι συνακολουθεῖν ὀρμήσαντος ἢ μὲν ἀνασπᾶται ῥαδίως, θνήσκει δ' εὐθύς ὁ κύων ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τοῦ μέλλοντος τὴν βοτάνην ἀναιρησέσθαι: φόβος γὰρ οὐδεὶς τοῖς μετὰ ταῦτα λαμβάνουσιν. [185] ἔστι δὲ μετὰ τοσοῦτων κινδύνων διὰ μίαν ἰσχὺν περισπούδαστος: τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρῶν ἐστὶν ἀνθρώπων πνεύματα τοῖς ζώσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὕτη ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῆ μόνον τοῖς νοσοῦσι. [186] ῥέουσι δὲ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τὸν τόπον πολὺ τὴν γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι: πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινὲς εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος οὐδὲν ἀπολείπουσαι. [187] πολλὰ δὲ καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδόσεις οὐ μόνον ἐν τῷ χθαμαλωτέρῳ τὰς πηγὰς παραλλήλους ἔχουσαι, [188] ἀλλ' ὡς ἂν καὶ μᾶλλον τις θαυμάσειε, σπήλαιον γὰρ τι πλησίον ὁρᾶται κοιλότητι μὲν οὐ βαθύ, τῆ πέτρα δὲ προυχούση σκεπόμενον: [189] ταύτης ἄνωθεν ὥσανεὶ μαστοὶ δύο ἀνέχουσιν ἀλλήλων ὀλίγω διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄτερος πηγὴν, ἄτερος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν, αἱ μισγόμεναι ποιούσι λουτρὸν ἥδιστον παιώνιον τε νοσημάτων, πολλῶν δὲ μάλιστα νεύρων ἄκεσιν. ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ θείου καὶ στυπτηρίας μέταλλα.

(4)[190] Βάσσοι δὲ περισκεψάμενοι τὸ χωρίον ἔγνω ποιεῖσθαι τὴν πρόσοδον χωννὺς τὴν φάραγγα τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ τῶν ἔργων εἶχετο, σπουδὴν ποιούμενος ἢ τάχος ἐξᾶραι τὸ χῶμα καὶ δι' αὐτοῦ ῥαδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. [191] οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ξένων διακριθέντες ἐκείνους μὲν ἠνάγκασαν, ὄχλον ἄλλως εἶναι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν καὶ τοὺς κινδύνους προεκδέχεσθαι, [192] τὸ δ' ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν: τεύξεσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον Ῥωμαίοις ἐγχειρίσειαν. [193] πείρα δὲ πρότερον ἐβούλοντο τὰς ὑπὲρ τοῦ διαφεύξεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξει. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιούντο τὰς ἐξόδους ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς χοῦσι συμπλεκόμενοι πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀνήρουν. [194] αἰεὶ δὲ τὸ

κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβράβευεν ἑκατέρους τὸ πλέον, τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ πρὸς ἀφυλακτοτέρους προσπέσειεν, τοῖς δὲ ἐπὶ τῶν χωμάτων προειδομένοις, εἰ τὴν ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πεφραγμένως. [195] ἀλλ' οὐκ ἐν τούτοις ἔμελλεν γενήσεσθαι τὸ πέρας τῆς πολιορκίας, ἔργον δὲ τιπραχθὲν ἐκ συντυχίας παράλογον τῆς παραδόσεως τοῦ φρουρίου τὴν ἀνάγκην ἐπέστησε τοῖς Ἰουδαίοις. [196] ἦν ἐν τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμησαὶ τε θρασὺς καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος, Ἐλεάζαρος ὄνομα: [197] γηγόνει δὲ οὗτος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανῆς τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τὴν χῶσιν παρακαλῶν καὶ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς Ῥωμαίους διατιθείς, τοῖς δὲ σὺν αὐτῷ τολμῶσιν ἐπεκτρέχειν ῥαδίαν μὲν τὴν προσβολὴν τιθέμενος, ἀκίνδυνον δὲ παρέχων τὴν ἀναχώρησιν τῷ τελευταίῳ ἀπιέναι. [198] καὶ δὴ ποτε τῆς μάχης διακριθείσης καὶ γεγυμνίας ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως αὐτὸς ἄτε δὴ περιφρονῶν καὶ νομίζων οὐκ ἂν ἔτι τῶν πολεμίων οὐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μείνας τῶν πυλῶν ἔξω τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους διελάλει καὶ πᾶς πρὸς ἐκείνους τὴν διάνοιαν ἦν. [199] ὁρᾷ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ Ῥωμαικοῦ τις στρατοπέδου Ῥοῦφος, γένος Αἰγύπτιος, καὶ μηδενὸς ἂν προσδοκῆσαντος ἐξαίφνης ἐπιδραμῶν σὺν αὐτοῖς ἀράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατεῖχε τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν ἰδόντας ἐκπληξίς, φθάνει τὸν ἄνδρα μεταθείς πρὸς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. [200] τοῦ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν διαλαβεῖν αὐτὸν καὶ καταστήσαντας εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ἀποβλέπουσι μᾶστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς Ἰουδαίους τὸ περὶ τὸν νεανίαν πάθος συνέχεεν, ἀθρόα τε ἡ πόλις ἀνώμωξε, καὶ θρηνοῦν ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορὰν. [201] τοῦτο συνιδῶν ὁ Βάσσος κατὰ τῶν πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βουλευθεὶς αὐτῶν ἐπιτείνειν τὸ περιαλγές, ἵνα βιασθῶσιν ἀντὶ τῆς σωτηρίας τάνδρὸς ποιήσεσθαι τοῦ φρουρίου παραδόσιν, τῆς ἐλπίδος οὐ διήμαρτεν. [202] ὁ μὲν γὰρ προσέταξε καταπηγνύναι σταυρὸν ὡς αὐτίκα κρεμῶν τὸν Ἐλεάζαρον, τοῖς δὲ ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοῦτο θεασαμένοις ὀδύνη τε πλείων προσέπεσε, καὶ διωλύγιον ἀνώμωζον οὐκ ἀνασχετὸν εἶναι τὸ πάθος βοῶντες. [203] ἐνταῦθα δὴ τοίνυν Ἐλεάζαρος ἰκέτευσεν αὐτοὺς μήτε αὐτὸν περιδεῖν ὑπομείναντα θανάτων τὸν οἰκτιστὸν καὶ σφίσι αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν παρασχεῖν τῇ Ῥωμαίων εἴξαντας ἰσχύι καὶ τύχῃ μετὰ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. [204] οἱ δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλῶμενοι καὶ πολλῶν ἔνδον ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένων, ἦν γὰρ ἐκ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, παρὰ τὴν αὐτῶν φύσιν εἰς οἶκτον ἐνέδωκαν: [205] καὶ τινες ἐξαποστείλαντες κατὰ τάχος διελέγοντο ποιῆσθαι τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου ἀξιούντες, ἵν' ἀδεεῖς ἀπαλλάττωνται κομισάμενοι τὸν Ἐλεάζαρον. [206] δεξαμένων δὲ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ στρατηγοῦ ταῦτα, τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῇ κάτω πόλει τὴν γεγενημένην ἰδίᾳ τοῖς Ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν αὐτοὶ κατὰ νύκτα λαθόντες ἔγνωσαν ἀποδρᾶναι. [207] τὰς πύλας δὲ αὐτῶν ἀνοιξάντων παρὰ τῶν τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν Βάσσον ἤκεν μήνυσις, εἴτ' οὖν τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων εἴτε [καὶ] διὰ δέος, μὴ τὴν αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τῆς ἐκείνων ἀποδράσεως. [208] οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῶν ἐξιόντων ἔφθασαν διεκπαίεσθαι καὶ διαφυγεῖν, τῶν δ' ἔνδον καταλειφθέντων ἄνδρες μὲν ἀνηρέθησαν ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι, γυναῖα δὲ καὶ παῖδες ἠνδραποδίσθησαν. [209] τὰς δὲ πρὸς τοὺς παραδόντας τὸ φρούριον ὁμολογίας οἰόμενος δεῖν ὁ Βάσσος διαφυλάττειν αὐτοὺς τε ἀφήσιν καὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

(5)[210] Ταῦτα δὲ διοικησάμενος ἠπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων ἐπὶ τὸν προσαγορευόμενον Ἰάρδην δρυμόν: πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλησαν ἠθροῖσθαι τῶν κατὰ τὰς πολιορκίας πρότερον ἔκ τε Ἱεροσολύμων καὶ Μαχαιροῦντος ἀποδρᾶντων. [211] ἐλθῶν οὖν ἐπὶ τὸν τόπον καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψευσμένην πρῶτον μὲν τοῖς ἰππεῦσιν ἅπαν κυκλοῦται τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεκπαίεσθαι τολμῶσιν τῶν Ἰουδαίων ἄπορος ἢ φυγὴ γίνηται διὰ τοὺς ἰππέας: τοὺς δὲ πεζοὺς ἐκέλευσεν δενδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταπεφεύγεσαν. [212] καθίστανται δὲ διὰ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ Ἰουδαῖοι τοῦ δρᾶν τι γενναῖον ὡς ἐκ παραβόλου ἀγωνίσασθαι τάχα ἂν καὶ διαφυγόντες, ἀθρόοι δὲ καὶ μετὰ βοῆς ἄξαντες ἐνέπιπτον τοῖς κεκυκλωμένοις. [213] οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ τῶν μὲν ἀπονοίᾳ τῶν δὲ φιλονεικία χρωμένων χρόνος μὲν οὐκ ὀλίγος διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ προὔβη, τέλος δ' αὐτῆς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. [214] Ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συνέβη πεσεῖν ὀλίγους τε τραπήναι, Ἰουδαίων δὲ ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν, ἀλλ' ὄντες οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων πάντες ἀπέθανον, [215] καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Ἰούδας ὁ τοῦ Ἀρεῖ παῖς, περὶ οὗ πρότερον εἰρήκαμεν ὅτι τάξεως ἠγούμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων κατὰ τινος διαδῦς τῶν ὑπονόμων ἔλαθεν ἀποδράς.

(6)[216] Περὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε Καῖσαρ Βάσσω καὶ Λαβερῖω Μαξίμω, οὗτος δὲ ἦν ἐπίτροπος, κελεύων πᾶσαν γῆν ἀποδόσθαι τῶν Ἰουδαίων. [217] οὐ γὰρ κατόρκισεν ἐκεῖ πόλιν ἰδίαν αὐτῷ τὴν χώραν φυλάττων, ὀκτακοσίοις δὲ μόνους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς διαφεμμένοις χωρίον ἔδωκεν εἰς

κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν Ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους τριάκοντα. [218] φόρον δὲ τοῖς ὀπουδηποτοῦν οὖσιν Ἰουδαίοις ἐπέβαλεν δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ Καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεῶν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν Ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν.

VII

(1)[219] Ἦδη δὲ ἔτος τέταρτον Οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίαν συνέβη τὸν βασιλέα τῆς Κομμαγηνῆς Ἀντίοχον μεγάλας συμφοραῖς πανοικεσία περιπεσεῖν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας: [220] Καισέννιος Παῖτος, ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἶτ' οὖν ἀληθεύων εἶτε καὶ διὰ τὴν πρὸς Ἀντίοχον ἔχθραν, οὐ σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, [221] γράμματα πρὸς Καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τὸν Ἀντίοχον μετὰ τοῦ παιδὸς Ἐπιφανοῦς διεγνώκεναι Ῥωμαίων ἀφίστασθαι συνθήκας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων πεποιημένον: [222] δεῖν οὖν προκαταλαβεῖν αὐτούς, μὴ φθάσαντες τῶν πραγμάτων [ἀρξασθαι] πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν πολέμῳ συνταράξωσιν. [223] ἔμελλε Καῖσαρ τοιοῦτου μηνύματος αὐτῷ προσπεσόντος μὴ περιορᾶν: καὶ γὰρ ἡ γειτνίασις τῶν βασιλείων ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος ἄξιον προνοίας: [224] τὰ γὰρ Σαμόσατα τῆς Κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις κεῖται παρὰ τὸν Εὐφράτην, ὥστ' εἶναι τοῖς Πάρθοις, εἴ τι τοιοῦτον διενενόηντο, ῥάστην μὲν τὴν διάβασιν βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχὴν. [225] πιστευθεὶς οὖν Παῖτος καὶ λαβὼν ἐξουσίαν πράττειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν οὐκ ἐμέλλησεν, ἐξαίφνης δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον οὐδὲν προσδοκῶντων εἰς τὴν Κομμαγηνὴν ἐνέβαλεν, τῶν μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον καὶ πρὸς τούτῳ λόχους καὶ τινας ἵλας ἰππέων: [226] συνεμάχουν δὲ καὶ βασιλεῖς αὐτῷ τῆς μὲν Χαλκιδικῆς λεγομένης Ἀριστόβουλος, τῆς Ἑμέσης δὲ καλουμένης Σόαιμος. [227] ἦν δ' αὐτοῖς τὰ περὶ τὴν εἰσβολὴν ἀνανταγώνιστα: τῶν γὰρ κατὰ τὴν χώραν οὐδεὶς ἤθελε χεῖρας ἀνταίρειν. [228] Ἀντίοχος δὲ τῆς ἀγγελίας ἀδοκῆτως προσπεσοῦσης πολέμου μὲν οὐδὲ ἐπίνοιαν πρὸς Ῥωμαίους ἔσπασεν, ἔγνω δὲ πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ἐπὶ σχήματος καταλιπὼν μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων ὑπεξελεθεῖν, οὕτως ἂν οἰόμενος καθαρὸν Ῥωμαίοις αὐτὸν ἀποδειξαι τῆς ἐπενηγεμένης αἰτίας. [229] καὶ προελθὼν ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον ἐν αὐτῷ καταυλίζεται.

(2)[230] Παῖτος δὲ ἐπὶ μὲν τὰ Σαμόσατα τοὺς καταληψομένους ἀποστέλλει καὶ δι' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' Ἀντίοχον ἐποιεῖτο τὴν ὁρμὴν. [231] οὐ μὴν ὁ βασιλεὺς οὐδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης προήχθη πρᾶξαι τι πρὸς Ῥωμαίους πολεμικόν, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ τύχην ὀδυρόμενος ὃ τι δέοι παθεῖν ὑπέμενε: [232] νέοις δὲ καὶ πολέμων ἐμπείροις καὶ ῥώμῃ σωματῶν διαφέρουσιν οὐ ῥᾶδιον ἦν τοῖς παισὶν αὐτοῦ τὴν συμφορὰν ἀμαχεῖ καρτερεῖν: τρέπονται οὖν πρὸς ἀλκὴν Ἐπιφανῆς τε καὶ Καλλίνικος. [233] σφοδρᾶς δὲ τῆς μάχης καὶ παρ' ὄλην τὴν ἡμέραν γενομένης αὐτοὶ τὴν ἀνδρείαν διαπρεπῆ παρέσχον καὶ μηδὲν ἐλαττωθείση τῇ σφετέρῃ δυνάμει [ἔσπέρα] διελύθησαν. [234] Ἀντίοχῳ δ' οὐδ' ἐπὶ τῇ μάχῃ τοῦτον κεχωρηκυῖα τὸν τρόπον μένειν ἀνεκτὸν ἐδόκει, λαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο τὴν φυγὴν εἰς Κιλικίαν, καὶ τοῦτο πράξας τὰ φρονήματα τῶν οικείων στρατιωτῶν κατέκλασεν: [235] ὡς γὰρ κατεγνωσμένης ὑπ' αὐτοῦ τῆς βασιλείας ἀπέστησαν καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους μετεβάλλοντο, καὶ πάντων πρόδηλος ἦν ἀπόγνωσις. [236] πρὶν οὖν τελέως ἐρημωθῆναι τῶν συμμάχων τοῖς περὶ τὸν Ἐπιφανῆ σώζειν αὐτούς ἐκ τῶν πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον, καὶ γίνονται δέκα σύμπαντες ἰππεῖς οἱ μετ' αὐτῶν τὸν Εὐφράτην διαβαλόντες, [237] ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων Βολογέσην κομισθέντες οὐχ ὡς φυγάδες ὑπερηφανήθησαν, ἀλλ' ὡς ἔτι τὴν παλαιὰν ἔχοντες εὐδαιμονίαν πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν.

(3)[238] Ἀντίοχῳ δ' εἰς Ταρσὸν ἀφιγμένῳ τῆς Κιλικίας ἑκατοντάρχην Παῖτος ἐπιπέμψας δεδεμένον αὐτὸν εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν. [239] Οὐεσπασιανὸς δ' οὕτως οὐχ ὑπέμεινεν πρὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξίων φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν ἢ διὰ τὴν τοῦ πολέμου πρόφασιν ἀπαραίτητον ὀργὴν διαφυλάττειν. [240] κελεύει δὴ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντος αὐτοῦ τῶν δεσμῶν ἀφαιρεθῆναι καὶ παρὲντα τὴν εἰς τὴν Ῥώμην ἄφιξιν τὸ νῦν ἐν Λακεδαίμονι διάγειν, δίδωσί τε μεγάλας αὐτῷ προσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δαίταν. [241] ταῦτα τοῖς περὶ τὸν Ἐπιφανῆ πυθομένοις, πρότερον σφόδρα περὶ τοῦ πατρὸς δεδίοσιν ἀνείθησαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσδιαθέτου φροντίδος. [242] ἐλπίς δὲ καὶ αὐτοῖς τῶν παρὰ Καίσαρος διαλλαγῶν ἐγένετο Βολογέσου περὶ αὐτῶν ἐπιστείλαντος: οὐδὲ γὰρ εὐδαιμονοῦντες ὑπέμενον ἔξω τῆς Ῥωμαίων ζῆν ἡγεμονίας.

[243] δόντος δὲ Καίσαρος ἡμέρωσ αὐτοῖς τὴν ἄδειαν εἰς Ῥώμην παρεγένοντο, τοῦ τε πατρὸς ὡς αὐτοὺς ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος εὐθύς ἐλθόντος πάσης ἀξιούμενοι τιμῆς κατέμενον ἐνταῦθα.

(4)[244] Τὸ δὲ τῶν Ἀλανῶν ἔθνος ὅτι μὲν εἰσι Σκύθαι περὶ τὸν Τάναιν καὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες, πρότερόν που δεδηλώκαμεν, [245] κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους διανοηθέντες εἰς τὴν Μηδίαν καὶ προσωτέρω ταύτης ἔτι καθ' ἀρπαγὴν ἐμβαλεῖν τῷ βασιλεῖ τῶν Ὑρκανῶν διαλέγονται: τῆς παρόδου γὰρ οὗτος δεσπότης ἐστίν, ἦν ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλειστήν ἐποίησε. [246] κάκεινον τὴν εἴσοδον αὐτοῖς παρασχόντος ἄθροοι καὶ μηδὲν προυποπτέυσασι τοῖς Μήδοις ἐπιπεσόντες χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀνάμεστον βοσκημάτων διήρπαζον μηδενὸς αὐτοῖς τολμῶντος ἀνθίστασθαι. [247] καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τῆς χώρας Πάκορος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρίας ἀναφεύγων τῶν μὲν ἄλλων ἀπάντων παρακεχωρήκει, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρῦσατο τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτους γενομένας ἑκατὸν δούς τάλαντα. [248] μετὰ πολλῆς οὖν ῥαστώνης ἀμαχεῖ ποιοῦμενοι τὰς ἀρπαγὰς μέχρι τῆς Ἀρμενίας προῆλθον πάντα λεηλατοῦντες. [249] Τιριδάτης δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς καὶ ποιησάμενος μάχην παρὰ μικρὸν ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἀλῶναι τῆς παρατάξεως: [250] βρόχον γὰρ αὐτῷ περιβαλὼν τις ἔμελλεν ἐπισπάσειν, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶπτον ἐκείνος τὸν τόνον κόψας ἔφθη διαφυγεῖν. [251] οἱ δὲ καὶ διὰ τὴν μάχην ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο, πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλειῶν πάλιν εἰς τὴν οἰκειάν ἀνεκομίσθησαν.

VIII

(1)[252] Ἐπὶ δὲ τῆς Ἰουδαίας Βάσσου τελευτήσαντος Φλαύιος Σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τὴν μὲν ἄλλην ὁρῶν ἄπασαν τῷ πολέμῳ κεχειρωμένην, ἐν δὲ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκός, ἐστράτευσεν ἐπὶ τοῦτο πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών: καλεῖται δὲ τὸ φρούριον Μασάδα. [253] προειστήκει δὲ τῶν κατειληφόντων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ Ἐλεάζαρος, ἀπόγονος Ἰούδα τοῦ πείσαντος Ἰουδαίους οὐκ ὀλίγους, ὡς πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε Κυρίνιος τιμητῆς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπέμφθη. [254] τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέστησαν ἐπὶ τοὺς ὑπακούειν Ῥωμαίων θέλοντας καὶ πάντα τρόπον ὡς πολεμίους προσεφέροντο, τὰς μὲν κτήσεις ἀρπάζοντες καὶ περιελαύνοντες, ταῖς δ' οἰκήκεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες: [255] οὐδὲν γὰρ ἄλλοφύλων αὐτοὺς ἐφασκον διαφέρειν οὕτως ἀγεννῶς τὴν περιμάχητον Ἰουδαίους ἐλευθερίαν προεμένους καὶ δουλείαν αἰρεῖσθαι τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἀνωμολογηκότας. [256] ἦν δ' ἄρα τοῦτο πρόφασις εἰς παρακάλυμμα τῆς ὠμότητος καὶ τῆς πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον: σαφὲς δὲ διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. [257] οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως ἐκοινώνησαν καὶ τοῦ πρὸς Ῥωμαίους συνήραντο πολέμου. Καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τολμήματα χεῖρω πρὸς αὐτοὺς ἐγένετο, [258] κάπι τῷ ψεύδεσθαι πάλιν τὴν πρόφασιν ἐξελεγχόμενοι μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τὴν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. [259] ἐγένετο γὰρ πῶς ὁ χρόνος ἐκείνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς Ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν, μηδ' εἴ τι ἐπίνοια διαπλάττειν ἐθελήσειεν, ἔχειν ἂν τι καινότερον ἐξευρεῖν. [260] οὕτως ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ πάντες ἐνόσησαν, καὶ προσυπερβάλλειν ἀλλήλους ἐν τε ταῖς πρὸς θεὸν ἀσεβείαις καὶ ταῖς εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίαις ἐφιλονείκησαν, οἱ μὲν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ δὲ τοὺς δυνατοὺς ἀπολλύναι σπεύδοντες: [261] ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τοῦ τυραννεῖν, τοῖς δὲ τοῦ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν εὐπόρων διαρπάζειν. [262] πρῶτον οὖν οἱ σικάριοι τῆς παρανομίας καὶ τῆς πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄρρητον εἰς ὕβριν μήτ' ἔργον ἀπείρατον εἰς ὄλεθρον τῶν ἐπιβουλεθέντων παραλιπόντες. [263] ἀλλὰ καὶ τούτους Ἰωάννης ἀπέδειξεν αὐτοῦ μετριωτέρους: οὐ γὰρ μόνον ἀνῆρει πάντας ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστοις μάλιστα δὴ τῶν πολιτῶν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τὴν πατρίδα μυριῶν ἐνέπλησε κακῶν, οἷα πράξειν ἔμελλεν ἀνθρώπος ἤδη καὶ τὸν θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς: [264] τράπεζάν τε γὰρ ἄθεσμον παρετίθετο καὶ τὴν νενομισμένην καὶ πάτριον ἐξεδήτησεν ἀγνείαν, ἴν' ἢ μηκέτι θαυμαστόν, εἰ τὴν πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν ὁ τῆς πρὸς θεὸν εὐσεβείας οὕτω καταμανεῖς. [265] πάλιν τοίνυν ὁ Γιώρα Σίμων τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλευθέρων ἀπέσχοντο σωμάτων οἱ τοῦτον ἀνέδειξαν τύραννον; [266] ποία δὲ αὐτοὺς φιλία, ποία δὲ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἐκάστης ἡμέρας φόνους οὐχὶ θρασυτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἄλλοτριούς κακῶς ποιεῖν ἀγεννοῦς ἔργον πονηρίας [εἶναι] ὑπελάμβανον, λαμπρὰν δὲ φέρειν ἐπίδειξιν ἡγούντο τὴν ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. [267] παρημιλλήσατο δὲ καὶ τὴν τούτων ἀπόνοιαν ἢ τῶν Ἰουμαίων μαγία:

ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαιφώτατοι τοὺς ἀρχιερέας κατασφάξαντες, ὅπως μὴδὲ μέρος τι τῆς πρὸς τὸν θεὸν εὐσεβείας διαφυλάττηται, πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἔτι πολιτικοῦ σχήματος ἐξέκοψαν, [268] καὶ τὴν τελεωτάτην εἰσηγάγον διὰ πάντων ἀνομίαν, ἐν ἣ τὸ τῶν ζηλωτῶν κληθέντων γένος ἤκμασεν, οἱ τὴν προσηγορίαν τοῖς ἔργοις ἐπλήθυσαν: [269] πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μὴδ' εἶ τι πρότερον προυπάρχον ἢ μνήμη παραδέδωκεν αὐτοῖς παραλιπόντες ἀζήλωτον. [270] καίτοι τὴν προσηγορίαν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἐπ' ἀγαθῶ ζηλουμένων ἐπέθεσαν, ἢ κατειρωνευόμενοι τῶν ἀδικουμένων διὰ τὴν αὐτῶν θηριώδη φύσιν ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. [271] τοιγαροῦν προσῆκον ἕκαστοι τὸ τέλος εὗροντο τοῦ θεοῦ τὴν ἀξίαν ἐπὶ πᾶσιν αὐτοῖς τιμωρίαν βραβεύσαντος: [272] ὅσας γὰρ ἀνθρώπου δύναται φύσις κολάσεις ὑπομῆναι, πᾶσαι κατέσκηψαν εἰς αὐτοὺς μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου τελευτῆς, ἦν ὑπέμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ἀποθανόντες. [273] οὐ μὴν ἀλλὰ φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν: τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῶν οὐ προσῆν. [274] τοὺς δὲ ταῖς ἐκείνων ὠμότησι περιπεσόντας οὐ τοῦ παρόντος ἂν εἴη καιροῦ κατὰ τὴν ἀξίαν οὐδύρεσθαι: πάλιν οὖν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

(2)[275] Ἐπὶ γὰρ τὸν Ἐλεάζαρον καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῶ τὴν Μασάδαν σικαρίους ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε τὰς δυνάμεις ἄγων, καὶ τῆς μὲν χώρας ἀπάσης εὐθὺς ἐκράτει φρουρὰς ἐν τοῖς ἐπικαιροτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκαταστήσας, [276] τεῖχος δὲ περιέβαλε κύκλῳ περὶ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μὴδενὶ τῶν πολιορκουμένων ἢ ῥάδιον διαφυγεῖν, καὶ διανέμει τοὺς φυλάξοντας. [277] αὐτὸς δὲ καταστρατοπεδεύει τόπον ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐπιτηδεύοντα ἐκλαβῶν, καθ' ὃν αἱ τοῦ φρουρίου πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνήγγιζον, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων δύσκολον: [278] οὐ γὰρ ἢ τροφή μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τῶν ἐπὶ τοῦτο τεταγμένων Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώγιμον [εἰς τὸ στρατόπεδον] τοῦ τόπου μὴδεμίαν ἐγγὺς πηγὴν ἀναδιδόντος. [279] ταῦτ' οὖν προοικονομησάμενος ὁ Σίλβας ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἐτρέπετο πολλῆς ἐπιτεχνήσεως καὶ ταλαιπωρίας δεομένην διὰ τὴν ὀχρῶτητα τοῦ φρουρίου τοιοῦδε τὴν φύσιν ὑπάρχοντος:

(3)[280] Πέτραν οὐκ ὀλίγην τῇ περιόδῳ καὶ μῆκος ὑψηλὴν πανταχόθεν περιερωῶσιν βαθεῖα φάραγγες κάτῳθεν ἐξ ἀοράτου τέρατος κρημνώδεις καὶ πάση βάσει ζῶων ἀπρόσιτοι, πλην ὅσον κατὰ δύο τόπους τῆς πέτρας εἰς ἄνοδον οὐκ εὐμαρῇ παρεικούσης. [281] ἔστι δὲ τῶν ὁδῶν ἢ μὲν ἀπὸ τῆς Ἀσφαλιτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἢ ῥᾶον πορευθῆναι. [282] καλοῦσι δὲ τὴν ἐτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεικάσαντες καὶ τοῖς συνεχέσιν ἐλιγμοῖς: κλάται γὰρ περὶ τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς καὶ πολλάκις εἰς αὐτὴν ἀνατρέχουσα καὶ κατὰ μικρὸν αὐθις ἐκμηκνομένη μόλις ψαύει τοῦ πρόσω. [283] δεῖ δὲ παραλλάξ τὸν δι' αὐτῆς βαδίζοντα τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν ἐρεΐδεσθαι. ἔστι δὲ πρόδηλος ὄλεθρος: ἐκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχνην τῇ φοβερότητι πᾶσαν εὐτολμίαν ἐκπλήξαι δυνάμενον. [284] διὰ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους τριάκοντα κορυφῇ τὸ λοιπὸν ἔστιν οὐκ εἰς ὄξυ τέρμα συνηγμένη, ἀλλ' ὥστ' εἶναι κατ' ἄκρας ἐπίπεδον. [285] ἐπὶ ταύτῃ πρῶτον μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὠκοδομήσατο φρούριον Ἰωνάθης καὶ προσηγόρευσε Μασάδαν, ὕστερον δ' Ἡρώδη τῷ βασιλεῖ διὰ πολλῆς ἐγένετο σπουδῆς ἢ τοῦ χωρίου κατασκευῆ. [286] τεῖχός τε γὰρ ἤγειρε περὶ πάντα τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἑπτὰ σταδίων ὄντα λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα καὶ πλάτος ὀκτῶ πήχεις ἔχον, [287] τριάκοντα δὲ αὐτῷ καὶ ἑπτὰ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνειστήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήματα διελθεῖν περὶ πᾶν τὸ τεῖχος ἔνδον ὠκοδομημένα. [288] τὴν γὰρ κορυφὴν πίονα καὶ πεδίου παντὸς οὖσαν μαλακωτέραν ἀνήκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεὺς, ἵν' εἴ ποτε τῆς ἔξωθεν τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴδὲ ταύτῃ κάμοιεν οἱ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν τῷ φρουρίῳ πεπιστευκότες. [289] καὶ βασιλεῖον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῶν τῆς ἄκρας τειχῶν, πρὸς δὲ τὴν ἄρκτον ἐκκλίνον. τοῦ δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος ἦν ὕψει μέγα καὶ καρτερόν, πύργους ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τέτταρας. [290] ἢ τε τῶν οἰκημάτων ἔνδον καὶ στοῶν καὶ βαλανείων κατασκευῆ παντοία καὶ πολυτελής ἦν, κίωνων μὲν ἀπανταχοῦ μονολίθων ὑφειρηκῶτων, τοίχων δὲ καὶ τῶν ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδάφων λίθου στρώσει πεποικιλμένων. [291] πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τόπων ἄνω τε καὶ περὶ τὸ βασιλεῖον καὶ πρὸ τοῦ τεῖχους πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐτετμήκει λάκκους ἐν ταῖς πέτραις φυλακτῆρας ὑδάτων, μηχανώμενος εἶναι χορηγίαν ὅση τῷ ἐκ πηγῶν ἔστι χρωμένοις. [292] ὀρυκτῆ δ' ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν ἀνέφερε τοῖς ἔξωθεν ἀφανῆς. οὐ μὴν οὐδὲ ταῖς φανεραῖς ὁδοῖς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥαδίως πολεμίους: [293] ἢ μὲν γὰρ ἐῶα διὰ τὴν φύσιν, ὡς προείπαμεν, ἔστιν ἄβατος, τὴν δ' ἀπὸ τῆς ἐσπέρας μεγάλῳ κατὰ τὸ στενότατον πύργῳ διετείχευσεν ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἔλαττον διάστημα χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν

δυνατὸν ἦν οὔτε ῥάδιον ἐλεῖν: δυσέξοδος δὲ καὶ τοῖς μετὰ ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο. [294] οὕτως μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους φύσει τε καὶ χειροποιήτως τὸ φρουρίον ὠχύρωτο.

(4)[295] Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων παρασκευῶν ἔτι μᾶλλον ἂν τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν διαμονήν: [296] σιτός τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺς καὶ πολὺν χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος οἶνός τε πολὺς ἦν καὶ ἔλαιον, ἔτι δὲ παντοῖος ὀσπρίων καρπός καὶ φοίνικες ἐσεσώρευντο. [297] πάντα δὲ εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τοῦ φρουρίου μετὰ τῶν σικαρίων ἐγκρατῆς δόλω γενόμενος ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῶν νεωστὶ κειμένων ἀποδέοντα: καίτοι σχεδὸν ἀπὸ τῆς παρασκευῆς εἰς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἄλωσιν ἑκατὸν ἦν χρόνος ἐτών: ἀλλὰ καὶ Ῥωμαῖοι τοὺς περιλειφθέντας τῶν καρπῶν εὗρον ἀδιαφθόρους. [298] αἴτιον δ' οὐκ ἂν ἀμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶναι τὸν ἀέρα τῆς διαμονῆς ὕψει τῶ περι τὴν ἄκραν πάσης ὄντα γεώδους καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κρᾶσεως. [299] εὐρέθη δὲ καὶ παντοίων πλήθος ὄπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένων, ὡς ἀνδράσιν ἀρκεῖν μυριοῖς, ἀργός τε σίδηρος καὶ χαλκός ἔτι δὲ καὶ μόλιβος, ἅτε δὴ τῆς παρασκευῆς ἐπὶ μεγάλας αἰτίαις γενομένης: [300] λέγεται γὰρ αὐτῶ τὸν Ἡρώδη τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποφυγὴν ἐτοιμάζειν διπλοῦν ὑφορώμενον κίνδυνον, τὸν μὲν παρὰ τοῦ πλήθους τῶν Ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκείνον τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καταγάγωσι, τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλευούσης Αἰγύπτου Κλεοπάτρας. [301] αὕτη γὰρ τὴν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπέιχεν, ἀλλὰ πολλάκις Ἀντωνίῳ λόγους προσέφερε τὸν μὲν Ἡρώδη ἀνελεῖν ἀξιούσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων δεομένη. [302] καὶ μᾶλλον ἂν τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς προστάγμασιν Ἀντωνίου ὑπακηκῶκε κακῶς ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένος, οὐχ ὅτι περὶ τοῦ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησεν. [303] διὰ τοιούτους μὲν φόβους Ἡρώδης Μασάδαν κατεσκευασμένος ἔμελλεν Ῥωμαίοις ἀπολείψειν ἔργον τοῦ πρὸς Ἰουδαίους πολέμου τελευταῖον.

(5)[304] Ἐπεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη περιτετειχίκε πάντα τὸν τόπον ὁ τῶν Ῥωμαίων, ὡς προείπαμεν, ἡγεμόν, καὶ τοῦ μὴ τινα ἀποδρᾶναι πρόνοιαν ἐπεποίητο τὴν ἀκριβεστάτην, ἐνεχείρει τῇ πολιορκίᾳ μόνον εὐρών ἓνα τόπον ἐπιβολὴν χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. [305] μετὰ γὰρ τὸν διατειχίζοντα πύργον τὴν ἀπὸ τῆς δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν εἰς τε τὸ βασιλείον καὶ τὴν ἀκρώρειαν ἦν τις ἐξοχὴ πέτρας εὐμεγέθης τῶ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, τοῦ δὲ ὕψους τῆς Μασάδας τριακοσίους πήχεις ὑποκάτω: Λευκὴν δ' αὐτὴν ὠνόμαζον. [306] ἐπὶ ταύτην οὖν ἀναβὰς καὶ κατασχὼν αὐτὴν ὁ Σίλβας ἐκέλευε τὸν στρατὸν χοῦν ἐπιφέρειν. τῶν δὲ προθύμως καὶ μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐργαζομένων στερεὸν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα. [307] οὐ μὴν οὔτε βέβαιον οὔτε αὐταρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ἐπιβάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συνηρμοσμένων ἐποιήθη πεντήκοντα πήχεων εὐρὸς τε καὶ ὕψος. [308] ἦν δὲ τῶν ἄλλων τε μηχανημάτων ἢ κατασκευὴ παραπλησία τοῖς ὑπὸ μὲν Οὐεσπασιανοῦ πρότερον, μετὰ ταῦτα δ' ὑπὸ Τίτου πρὸς τὰς πολιορκίας ἐπινοηθεῖσι, [309] καὶ πύργος ἐξηκοντάπηχυς συνετελέσθη σιδήρῳ καταπεφραγμένος ἅπας, ἐξ οὗ πολλοῖς ὀξυβέλεσι καὶ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους ταχέως ἀνέστειλαν καὶ προκύπτειν ἐκώλυσαν. [310] ἐν ταῦτῶ δὲ καὶ κριὸν ὁ Σίλβας μέγαν κατασκευασάμενος, συνεχεῖς κελεύσας ποιεῖσθαι τῶ τείχει τὰς ἐμβολὰς μόλις μὲν ἀλλ' οὖν ἀναρρήξας τι μέρος κατήρειψε. [311] φθάνουσι δ' οἱ σικαριοὶ ταχέως ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τείχος ἕτερον, ὃ μηδὲ ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἔμελλεν ὁμοίον τι πείσεσθαι: μαλακὸν γὰρ αὐτὸ καὶ τὴν σφοδρότητα τῆς ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον τοιῶδε τρόπῳ κατεσκευάσαν. [312] δοκοὺς μεγάλας ἐπὶ μῆκος προσεχεῖς ἀλλήλαις κατὰ τὴν τομὴν συνέθεσαν. δύο δὲ ἦσαν τούτων στίχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες ὅσον εἶναι πλάτος τείχους, καὶ μέσον ἀμφοῖν τὸν χοῦν ἐνεφόρουν. [313] ὅπως δὲ μηδὲ ὑψουμένου τοῦ χώματος ἢ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἐτέραις δοκοῖς ἐπικαρσίαις τὰς κατὰ μῆκος κειμένας διέδεον. [314] ἦν οὖν ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον παραπλήσιον, τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι πρὸς εἶκον ἐξελύοντο καὶ τῶ σάλῳ συνιζάνον ἐποίουν αὐτὸ στεριώτερον. [315] τοῦτο συνιδῶν ὁ Σίλβας πυρὶ μᾶλλον αἰρήσειν ἐνόμιζεν τὸ τείχος, καὶ τοῖς στρατιώταις προσέταττε λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους ἐσακοντίζειν. [316] τὸ δὲ οἶα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον ταχὺ τοῦ πυρὸς ἀντελάβετο καὶ τῇ χαινότητι πυρωθὲν διὰ βάθους φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. [317] ἀρχομένου μὲν οὖν ἔτι τοῦ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς Ῥωμαίοις φοβερός ἦν: ἄνωθεν γὰρ ἀποστρέφων ἐπ' ἐκείνους ἤλαυνε τὴν φλόγα, καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμπλεγησομένων ἀπέγνωσαν: [318] ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότος μεταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας καὶ πολὺς ἐναντίον πνεύσας τῶ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβαλε, καὶ πᾶν ἤδη διὰ βάθους ἐφλέγετο. [319] Ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχημένοι χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο μεθ' ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις

διεγνωκότες καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελεστέρας ἐποίησαντο, μὴ τινες αὐτῶν λάθωσιν ἀποδράντες.

(6)[320] Οὐ μὴν οὔτε αὐτὸς Ἐλεάζαρος ἐν νῶ δρασμὸν ἔλαβεν οὔτε ἄλλω τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἔμελλον ἐπιτρέψειν. [321] ὄρων δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τοῦ πυρός ἀναλούμενον, ἄλλον δὲ οὐδένα σωτηρίας τρόπον οὐδ' ἀλκῆς ἐπινοῶν, ἃ δὲ ἔμελλον Ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας [αὐτῶν], εἰ κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶ τιθέμενος, θάνατον κατὰ πάντων ἐβουλεύσατο. [322] καὶ τοῦτο κρίνας ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγὼν τοιοῦτοις ἐπὶ τὴν πρᾶξιν λόγοις παρεκάλει: [323] “πάσαι διεγνωκότες ἡμᾶς, ἄνδρες ἀγαθοί, μὴτε Ῥωμαίοις μὴτ' ἄλλω τινὶ δουλεύειν ἢ θεῶ, μόνος γὰρ οὗτος ἀληθῆς ἐστὶ καὶ δίκαιος ἀνθρώπων δεσπότης, ἥκει νῦν καιρὸς ἐπαληθεῦσαι κελεύων τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. [324] πρὸς ὃν αὐτοὺς μὴ καταισχύνωμεν πρότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νῦν δὲ μετὰ δουλείας ἐλόμενοι τιμωρίας ἀνηκέστους, εἰ ζῶντες ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐσόμεθα: πρῶτοί τε γὰρ πάντων ἀπέστημεν καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς τελευταῖοι. [325] νομίζω δὲ καὶ παρὰ θεοῦ ταύτην δεδόσθαι χάριν τοῦ δύνασθαι καλῶς καὶ ἐλευθέρως ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. [326] ἡμῖν δὲ πρόδηλος μὲν ἐστὶν ἡ γενησομένη μεθ' ἡμέραν ἄλωσις, ἐλευθέρω δὲ ἢ τοῦ γενναίου θανάτου μετὰ τῶν φιλάτων αἴρεσις. οὔτε γὰρ τοῦτ' ἀποκαλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως εὐχόμενοι ζῶντας ἡμᾶς παραλαβεῖν, οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. [327] ἔδει μὲν γὰρ εὐθύς ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν ἀντιποιεῖσθαι θελήσασιν πάντα καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ καὶ παρὰ τῶν πολεμίων χεῖρω, τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης στοχάζεσθαι καὶ γινώσκειν, ὅτι τὸ πάσαι φίλον αὐτῶ φύλον Ἰουδαίων κατέγνωστο: [328] μένων γὰρ εὐμενῆς ἢ μετρίως γοῦν ἀπηχθημένος, οὐκ ἂν τοσοῦτων μὲν ἀνθρώπων περιεῖδεν ὄλεθρον, προήκατο δὲ τὴν ἱερωτάτην αὐτοῦ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφαῖς πολεμίων. [329] ἡμεῖς δ' ἄρα καὶ μόνοι τοῦ παντός Ἰουδαίων γένους ἠλπίσαμεν περιέσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν γενόμενοι καὶ μηδεμιᾶς μετασχόντες, Οἱ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδάξαμεν; [330] τοιγαροῦν ὁράτε, πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας κρείττονα τῶν ἐλπίδων τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκην ἐπαγαγών: [331] οὐδὲ γὰρ ἢ τοῦ φρουρίου φύσις ἀνάλωτος οὔσα πρὸς σωτηρίαν ὠφέληκεν, ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀφθονίαν καὶ πλήθος ὀπλων καὶ τὴν ἄλλην ἔχοντες παρασκευὴν περιττεύουσαν ὑπ' αὐτοῦ περιφανῶς τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμεθα. [332] τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον οὐκ αὐτομάτως ἐπὶ τὸ κατασκευασθὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἀνέστρεψεν, ἀλλ' ἐστὶ ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολήσαμεν. [333] ὑπὲρ ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις Ῥωμαίοις δίκας ἀλλὰ τῶ θεῶ δι' ἡμῶν αὐτῶν ὑπόσχωμεν: αὐταὶ δὲ εἰσὶν ἐκείνων μετριοτέραι: [334] θνησκέτωσαν γὰρ γυναῖκες ἀνύβριστοι καὶ παῖδες δουλείας ἀπέριστατοι, μετὰ δ' αὐτοὺς ἡμεῖς εὐγενῆ χάριν ἀλλήλοις παράσχωμεν καλὸν ἐντάφιον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. [335] πρότερον δὲ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὸ φρούριον πυρὶ διαφθείρωμεν: λυπηθήσονται γὰρ Ῥωμαῖοι, σαφῶς οἶδα, μὴτε τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες καὶ τοῦ κέρδους ἀμαρτόντες. [336] τὰς τροφὰς μόνως ἐάσωμεν: αὐταὶ γὰρ ἡμῖν τεθηκόσι μαρτυρήσουσιν ὅτι μὴ κατ' ἐνδειαν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν, θάνατον ἐλόμενοι πρὸ δουλείας.”

(7)[337] Ταῦτα Ἐλεάζαρος ἔλεγεν. οὐ μὴν κατ' αὐτὸ ταῖς γνώμαις προσέπιπτε τῶν παρόντων, ἀλλ' οἱ μὲν ἔσπευδον ὑπακούειν καὶ μόνον οὐχ ἠδονῆς ἐνεπίμπλαντο καλὸν εἶναι τὸν θάνατον νομίζοντες, [338] τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους γυναικῶν καὶ γενεᾶς οἶκτος εἰσῆει, πάντως δὲ καὶ τῆς ἑαυτῶν προδήλου τελευτῆς εἰς ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλούμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. [339] τούτους ἰδὼν Ἐλεάζαρος ἀποδειλιῶντας καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους ἔδεισε, μὴ ποτε καὶ τοὺς ἐρωμένους τῶν λόγων ἀκούσαντας αὐτοὶ συνεκθλύνωσι ποτνιῶμενοι καὶ δακρύοντες. [340] οὐκ οὐκ ἀνῆκε τὴν παρακέλευσιν, ἀλλ' αὐτὸν ἐπεγείρας καὶ πολλοῦ λήματος πλήρης γενόμενος λαμπροτέροις ἐνεχειρεῖ λόγοις περὶ ψυχῆς ἀθανασίας, [341] μέγα τε σχετλιάσας καὶ τοῖς δακρύουσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας “ἢ πλεῖστον, εἶπεν, ἐψεύσθην νομίζων ἀνδράσιν ἀγαθοῖς τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγώνων συναρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνᾶναι διεγνωκῶσιν. [342] ὑμεῖς δὲ ἦτε τῶν τυχόντων οὐδὲν εἰς ἀρετὴν οὐδ' εὐτολμίαν διαφέροντες, οἷ γε καὶ τὸν ἐπὶ μεγίστων ἀπαλλαγῆ κακῶν φοβεῖσθε θάνατον δέον ὑπὲρ τούτου μὴτε μελλῆσαι μὴτε σύμβουλον ἀναμεῖναι. [343] πάσαι γὰρ εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης αἰσθήσεως παιδεύοντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλουν ἔργοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιούντων, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ἐστὶν ἀνθρώποις, οὐχὶ θάνατος. [344] οὗτος μὲν γὰρ ἐλευθερίαν διδοὺς ψυχαῖς εἰς τὸν οἰκεῖον καὶ καθαρὸν ἀφήσει τόπον ἀπαλλάσσεσθαι πάσης συμφορᾶς ἀπαθείς ἐσομένας, ἕως δὲ εἰσὶν ἐν

σώματι θνητῷ δεδεμένα καὶ τῶν τούτου κακῶν συναναπίμπλονται, τὰληθέστατον εἰπεῖν, τεθνήκασι: [345] κοινωνία γὰρ θεῖω πρὸς θνητὸν ἀπρεπής ἐστι. μέγα μὲν οὖν δύναται ψυχὴ καὶ σώματι συνδεδεμένη: ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αισθανόμενον ἀοράτως αὐτὸ κινουσα καὶ θνητῆς φύσεως περαιτέρω προάγουσα ταῖς πράξεσιν: [346] οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴν ἀπολυθεῖσα τοῦ καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ἐπὶ γῆν καὶ προσκρεμαμένου χώρον ἀπολάβῃ τὸν οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰσχύος καὶ πανταχόθεν ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνους ὄμμασιν ὥσπερ αὐτὸς ὁ θεός: [347] οὐδὲ γὰρ ἕως ἐστὶν ἐν σώματι θεωρεῖται: πρόσσεισι γὰρ ἀφανῶς καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττεται, μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἀφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γινομένη μεταβολῆς. [348] ὅτου γὰρ ἂν ψυχὴ προσψαύσῃ, τοῦτο ζῆ καὶ τέθηλεν, ὅτου δ' ἂν ἀπαλλαγῇ, μαρανθὲν ἀποθνήσκει: τοσοῦτον αὐτῇ περίεστιν ἀθανασίας. [349] ὕπνος δὲ τεκμήριον ὑμῖν ἔστω τῶν λόγων ἐναργέστατον, ἐν ᾧ ψυχὰι τοῦ σώματος αὐτὰς μὴ περισπῶντος ἡδίστην μὲν ἔχουσιν ἀνάπασιν ἐφ' αὐτῶν γενόμενα, θεῶ δ' ὀμιλοῦσαι κατὰ συγγένειαν πάντη μὲν ἐπιφοιτῶσι, πολλὰ δὲ τῶν ἐσομένων προθεσπίζουσι. [350] τί δὴ δεῖ δεδιέναι θάνατον τὴν ἐν ὕπνῳ γινομένην ἀνάπασιν ἀγαπῶντας; πῶς δ' οὐκ ἀνόητόν ἐστιν τὴν ἐν τῷ ζῆν ἐλευθερίαν διώκοντας τῆς αἰδίου φθονεῖν αὐτοῖς; [351] ἔδει μὲν οὖν ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους ἄλλοις εἶναι παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἐτοιμότητος: οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων δεόμεθα πίστεως, βλέψωμεν εἰς Ἰνδούς τοὺς σοφίαν ἀσκεῖν ὑπισχνουμένους. [352] ἐκεῖνοί τε γὰρ ὄντες ἄνδρες ἀγαθοὶ τὸν μὲν τοῦ ζῆν χρόνον ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ τῇ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένουσι, [353] σπεύδουσι δὲ τὰς ψυχὰς ἀπολῦσαι τῶν σωμάτων, καὶ μηδενὸς αὐτοὺς ἐπείγοντος κακοῦ μηδ' ἐξελαύνοντος πόθῳ τῆς ἀθανάτου διαίτης προλέγουσι μὲν τοῖς ἄλλοις ὅτι μέλλουσιν ἀπιέναι, καὶ ἔστιν ὁ κωλύσων οὐδεὶς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς εὐδαιμονίζοντες πρὸς τοὺς οἰκεῖους ἕκαστοι διδῶσιν ἐπιστολάς: [354] οὕτως βεβαίαν καὶ ἀληθεστάτην ταῖς ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων εἶναι δίαιταν πεπιστεύκασιν. [355] οἱ δ' ἐπειδὴν ἐπακούσωσι τῶν ἐντεταλμένων αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα παραδόντες, ὅπως δὴ καὶ καθαρωτάτην ἀποκρίνωσι τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν, ὑμνούμενοι τελευτῶσιν: [356] ῥᾶον γὰρ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν ἢ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἕκαστοι τοὺς πολίτας εἰς μηκίστην ἀποδημίαν, καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρῶουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν ἤδη τὴν ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμβάνοντας. [357] ἄρ' οὖν οὐκ αἰδούμεθα χεῖρον Ἰνδῶν φρονοῦντες καὶ διὰ τῆς αὐτῶν ἀτολμίας τοὺς πατρίους νόμους, οἱ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἤκουσιν, αἰσχυρῶς ὑβρίζοντες; [358] ἀλλ' εἰ γε καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους ἐπαιδεύθημεν, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἐστὶ τὸ ζῆν συμφορὰ δ' ὁ θάνατος, ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς παρακαλεῖ φέρειν εὐκαρδίως αὐτὸν θεοῦ γνώμη καὶ κατ' ἀνάγκας τελευτήσαντας: [359] πάλαι γὰρ, ὡς ἔοικε, κατὰ τοῦ κοινοῦ παντὸς Ἰουδαίων γένους ταύτην ἔθετο τὴν ψῆφον ὁ θεός, ὡσθ' ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπηλλάχθαι μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι κατὰ τρόπον. [360] μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν ἀνάπτετε τὰς αἰτίας μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς Ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν: οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχύι ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γενομένη τὸ δοκεῖν ἐκείνοις νικᾶν παρέσχηκε. [361] ποίοις γὰρ ὄπλοις Ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ Καισάρειαν Ἰουδαῖοι κατοικοῦντες; [362] ἀλλ' οὐδὲ μελλήσαντας αὐτοὺς ἐκείνων ἀφίστασθαι, μεταξὺ δὲ τὴν ἐβδόμην ἐορτάζοντας τὸ πλῆθος τῶν Καισαρέων ἐπιδραμὸν μηδὲ χεῖρας ἀνταίροντας ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδ' αὐτοὺς Ῥωμαίους ἐντραπέντες, οἱ μόνους ἡμᾶς ἠγοῦντο πολεμίους τοὺς ἀφεστηκότας. [363] ἀλλὰ φήσει τις, ὅτι Καισαρεῦσιν ἦν αἰεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ τοῦ καιροῦ λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. [364] τί οὖν τοὺς ἐν Σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς Ἑλληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' οὐ μετὰ τῶν συγγενῶν ἡμῶν Ῥωμαίους ἀμύνεσθαι. [365] πολὺ τοίνυν ὤνησεν αὐτοὺς ἢ πρὸς ἐκείνους εὐνοια καὶ πίστις: ὑπ' αὐτῶν μέντοι πανοικεσία πικρῶς κατεφονεύθησαν ταύτην τῆς συμμαχίας ἀπολαβόντες ἀμοιβήν: [366] ἃ γὰρ ἐκείνους ὑφ' ἡμῶν ἐκάλυψαν ταῦθ' ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δρᾶσαι θελήσαντες. μακρὸν ἂν εἴη νῦν ἰδίᾳ περὶ ἐκάστων λέγειν: [367] ἴστε γὰρ ὅτι τῶν ἐν Συρίᾳ πόλεων οὐκ ἔστιν ἧτις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας Ἰουδαίους οὐκ ἀνήρηκεν, ἡμῖν πλέον ἢ Ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους: [368] ὅπου γε Δαμασκηνοὶ μηδὲ πρόφασιν εὐλογον πλάσαι δυνηθέντες φόνου μιαιρωτάτου τὴν αὐτῶν πόλιν ἐνέπλησαν ὀκτακισχίλους πρὸς τοῖς μυριαῖς Ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ γενεαῖς ἀποσφάζαντες. [369] τὸ δ' ἐν Αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰκίας ἀνηρημένων ἕξ που μυριάδας ὑπερβάλλειν ἐπυνθανόμεθα. κάκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοτρίας γῆς οὐδὲν ἀντίπαλον εὐράμενοι τοῖς πολεμίοις οὕτως ἀπέθανον, τοῖς δ' ἐπὶ τῆς οἰκειᾶς τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἀραμένοις ἅπασι τε τῶν ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς παρασχεῖν δυναμένων οὐχ ὑπήρξε; [370] καὶ γὰρ ὄπλα καὶ τεῖχη καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ καὶ φρόνημα πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους ἄτρεπτον πάντας πρὸς

τὴν ἀπόστασιν ἐπέρωσεν. [371] ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺν χρόνον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη: πάντα γὰρ ἤλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τὴν ἐκείνων εὐκλεεστέραν νίκην, οὐκ εἰς τὴν τῶν παρασκευασαμένων σωτηρίαν εὐτρεπισθέντα. [372] καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀποθνήσκοντας εὐδαιμονίζουσιν προσήκον: ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθερίαν οὐ προέμενοι τεθνήκασι: τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις γενομένων τίς οὐκ ἂν ἐλεήσει; τίς οὐκ ἂν ἐπειχθείη πρὸ τοῦ ταῦτα παθεῖν ἐκείνοις ἀποθανεῖν; [373] ὧν οἱ μὲν στρεβλούμενοι καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκίζόμενοι τεθνήκασιν, οἱ δ' ἀπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι πρὸς δευτέραν αὐτοῖς τροφήν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παίγνιον τοῖς πολεμίοις παρασχόντες. [374] ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιωτάτους ὑποληπτέον τοὺς ἔτι ζῶντας, οἱ πολλάκις εὐχόμενοι τὸν θάνατον λαβεῖν οὐκ ἔχουσιν. [375] ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις, ἡ τοῦ παντὸς Ἰουδαίων γένους μητρόπολις, ἡ τοσοῦτοις μὲν ἐρυμνῇ τειχῶν περιβάλλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη πύργων προβεβλημένη, μόλις δὲ χωροῦσα τὰς εἰς τὸν πόλεμον παρασκευάς, τοσαύτας δὲ μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τῶν ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένων; [376] ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τὸν θεὸν ἔχειν οἰκιστὴν πεπιστευμένη; πρόοριζος ἐκ βάθρων ἀνῆρπασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ἀπολείπεται τὸ τῶν ἀνηρημένων ἔτι τοῖς λειψάνοις ἐποικοῦν. [377] πρὸς βῦται δὲ δύστηνοι τῇ σποδῶ τοῦ τεμένους παρακάθηνται καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰσχίστην ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. [378] ταῦτα τίς ἐν νῶ βαλλόμενος ἡμῶν καρτερήσῃ τὸν ἥλιον ὄραν, κἂν δύνῃται ζῆν ἀκινδύνως; τίς οὕτω τῆς πατρίδος ἐχθρός, ἢ τίς οὕτως ἄνανδρος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ περὶ τοῦ μέχρι νῦν ζῆσαι μετανοεῖν; [379] ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκειμεν πρὶν τὴν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδεῖν κατασκαπτομένην πολεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον οὕτως ἀνοσίως ἐξορωρυγμένον. [380] ἐπεὶ δὲ ἡμᾶς οὐκ ἀγεννῆς ἐλπίς ἐβουκόλησεν, ὡς τάχα που δυνήσεσθαι τοὺς πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμύνασθαι, φρούρη δὲ γέγονε νῦν καὶ μόνους ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἀνάγκης καταλέλοιπεν, σπεύσωμεν καλῶς ἀποθανεῖν, ἐλεήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστιν παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. [381] ἐπὶ μὲν γὰρ θάνατον ἐγεννήθημεν καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐγεννήσαμεν, καὶ τοῦτον οὐδὲ τοῖς εὐδαιμονοῦσιν ἔστι διαφυγεῖν: [382] ὕβρις δὲ καὶ δουλεία καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰσχύνην ἀγομένας μετὰ τέκνων οὐκ ἔστιν ἀνθρώποις κακὸν ἐκ φύσεως ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ταῦτα διὰ τὴν αὐτῶν δειλίαν ὑπομένουσιν οἱ παρὸν πρὸ αὐτῶν ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. [383] ἡμεῖς δὲ ἐπ' ἀνδρεία μέγα φρονοῦντες Ῥωμαίων ἀπέστημεν καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ἐπὶ σωτηρίᾳ προκαλουμένων ἡμᾶς οὐχ ὑπηκούσαμεν. [384] τίνοι τοίνυν οὐκ ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτῶν πρόδηλος, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν; ἄθλιοι μὲν οἱ νέοι τῆς ῥώμης τῶν σωμάτων εἰς πολλὰς αἰκίας ἀρκέσοντες, ἄθλιοι δὲ οἱ παρηγηκότες φέρειν τῆς ἡλικίας τὰς συμφορὰς οὐ δυναμένης. [385] ὄψεται τις γυναῖκα πρὸς βίαν ἀγομένην, φωνῆς ἐπακούσεται τέκνου πατέρα βοῶντος χεῖρας δεδεμένος. [386] ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθεροι καὶ ξίφος ἔχουσιν, καλὴν ὑπουργίαν ὑπουργησάτωσαν: ἀδούλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀποθάνωμεν, ἐλεύθεροι δὲ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν τοῦ ζῆν συνεξέλθωμεν. [387] ταῦθ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦθ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἰκετεύουσι: τούτων τὴν ἀνάγκην θεὸς ἀπέσταλκε, τούτων Ῥωμαῖοι τὰναντία θέλουσι, καὶ μὴ τις ἡμῶν πρὸ τῆς ἀλώσεως ἀποθάνῃ δεδοίκασι. [388] σπεύσωμεν οὖν ἀντὶ τῆς ἐλπίζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπολαύσεως ἐκπληξῖν τοῦ θανάτου καὶ θαῦμα τῆς τόλμης καταλιπεῖν."

IX

(1)[389] Ἐτι βουλόμενον αὐτὸν παρακαλεῖν πάντες ὑπετέμοντο καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἠπείγοντο ἀνεπισχέτου τινὸς ὀρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπήεσαν ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος καὶ ταύτην ἐπίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς εὐβουλίας νομίζοντες, τὸ μὴ τις ἐν ὑστάτοις γενόμενος ὀφθῆναι: τοσοῦτος αὐτοῖς γυναικῶν καὶ παιδίων καὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. [390] καὶ μὴν οὐδ' ὅπερ ἂν τις ᾤθη τῇ πράξει προσιόντες ἡμβλύνθησαν, ἀλλ' ἀτενῆ τὴν γνώμην διεφύλαξαν οἷαν ἔσχον τῶν λόγων ἀκροώμενοι, τοῦ μὲν οἰκείου καὶ φιλοστόργου πάθους ἄπασι παραμένοντος, τοῦ λογισμοῦ δὲ ὡς τὰ κράτιστα βεβουλευκότος τοῖς φιλάτοις ἐπικρατοῦντος. [391] ὁμοῦ γὰρ ἠσπάζοντο γυναῖκας περιπτυσσόμενοι καὶ τέκνα προσηγκαλίζοντο τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες, [392] ὁμοῦ δὲ καθάπερ ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργοῦμενοι συνετέλουν τὸ βούλευμα, τὴν ἐπίνοιαν ὧν πείσονται κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενόμενοι παραμύθιον τῆς ἐν τῷ κτείνειν ἀνάγκης ἔχοντες. [393] καὶ πέρας οὐδεὶς τηλικούτου τολμήματος ἤττων εὐρέθη, πάντες δὲ διὰ τῶν οἰκειοτάτων διεξήλθον, ἄθλιοι τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ

τέκνα κτείνειν κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. [394] οὔτε δὴ τοίνυν τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ὀδύνην ἔτι φέροντες καὶ τοὺς ἀνηρημένους νομίζοντες ἀδικεῖν εἰ καὶ βραχὺν αὐτοῖς ἔτι χρόνον ἐπιζήσουσι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἄπασαν εἰς ταῦτὸ σωρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλον, [395] κλήρω δ' ἐξ αὐτῶν ἐλόμενοι δέκα τοὺς ἀπάντων σφαγεῖς ἐσομένους, καὶ γυναικί τις αὐτὸν καὶ παισὶ κειμένοις παραστρώσας καὶ τὰς χεῖρας περιβαλὼν, παρῆχον ἐτόιμους τὰς σφαγὰς τοῖς τὴν δύστηνον ὑπουργίαν ἐκτελοῦσιν. [396] οἱ δ' ἀτρέπτως πάντας φονεύσαντες τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τοῦ κλήρου νόμον ὤρισαν, ἴν' ὁ λαχὼν τοὺς ἐννέα κτεῖνας ἑαυτὸν ἐπὶ πᾶσιν ἀνέλη: πάντες οὕτως αὐτοῖς ἐθάρρουν μήτ' εἰς τὸ δρᾶν μήτ' εἰς τὸ παθεῖν ἄλλος ἄλλου διαφέρειν. [397] καὶ τέλος οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἷς καὶ τελευταῖος τὸ πλῆθος τῶν κειμένων περιαθρήσας, μὴ πού τις ἔτ' ἐν πολλῷ φόνῳ τῆς αὐτοῦ λείπεται χειρὸς δεόμενος, ὡς ἔγνω πάντας ἀνηρημένους, πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνήσιν, ἀθρόα δὲ τῇ χειρὶ δι' αὐτοῦ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος πλησίον τῶν οἰκείων κατέπεσε. [398] καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν ὑπειληφότες οὐδὲν ἔχον ψυχὴν ὑποχείριον ἐξ αὐτῶν Ῥωμαίοις καταλιπεῖν, [399] ἔλαθεν δὲ γυνὴ πρεσβύτις καὶ συγγενῆς ἑτέρα τις Ἐλεαζάρου, φρονήσει καὶ παιδείᾳ πλείστον γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδιά τοῖς ὑπονόμοις, οἱ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς, ἐγκατακρυβῆναι τῶν ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, [400] οἱ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἐξήκοντα πρὸς τοῖς ἑνακοσίοις γυναικῶν ἅμα καὶ παίδων αὐτοῖς συναριθμουμένων. [401] καὶ τὸ πάθος ἐπράχθη πεντεκαίδεκάτῃ Ξανθικοῦ μηνός.

(2)[402] Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι μάχην ἔτι προσδοκῶντες, ὑπὸ τὴν ἕω διασκευασάμενοι καὶ τὰς ἀπὸ τῶν χωμάτων ἐφόδους ταῖς ἐπιβάθραις γεφυρώσαντες προσβολὴν ἐποιοῦντο. [403] βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δεινὴν πανταχόθεν ἐρημίαν καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονός συμβαλεῖν, καὶ τέλος ὡς εἰς ἄφεςιν βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον προκαλέσαιντο. [404] τῆς δὲ βοῆς αἴσθησις γίνεται τοῖς γυναικοῖς, κακῶν τῶν ὑπονόμων ἀναδῦσαι τὸ πρᾶχθῆν ὡς εἶχε πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐμήνουν, πάντα τῆς ἑτέρας ὡς ἐλέχθη τε καὶ τίνα τρόπον ἐπράχθη σαφῶς ἐκδιηγουμένης. [405] οὐ μὴν ῥαδίως αὐτῇ προσεῖχον τῷ μεγέθει τοῦ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐπεχείρουν τε τὸ πῦρ σβεννύναι καὶ ταχέως ὁδὸν δι' αὐτοῦ τεμόντες τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. [406] καὶ τῷ πλήθει τῶν πεφονευμένων ἐπιτυχόντες οὐχ ὡς ἐπὶ πολεμίοις ἦσθησαν, τὴν δὲ γενναιότητα τοῦ βουλευματος καὶ τὴν ἐν τοσοῦτοις ἄτρεπτον ἐπὶ τῶν ἔργων ἐθαύμασαν τοῦ θανάτου καταφρόνησιν.

Χ

(1)[407] Τοιαύτης δὲ τῆς ἀλώσεως γενομένης ἐπὶ μὲν τοῦ φρουρίου καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγός, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν εἰς Καισάρειαν. [408] οὐδὲ γὰρ ὑπελείπετό τις τῶν κατὰ τὴν χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα διὰ μακροῦ τοῦ πολέμου κατέστραπτο πολλοῖς καὶ τῶν ἀπωτάτω κατοικούντων αἴσθησιν καὶ κίνδυνον ταραχῆς παρασχόντος. [409] ἔτι δὲ καὶ περὶ Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ ταῦτα συνέβη πολλοὺς Ἰουδαίων ἀποθανεῖν: [410] τοῖς γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῶν σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν δυνηθεῖσιν οὐκ ἀπέχρη τὸ σῶζεσθαι, πάλιν δὲ καινότεροις ἐνεχείρουν πράγμασι καὶ πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων ἐπειθον τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ Ῥωμαίους μὲν μηδὲν κρείττους αὐτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον ἠγείσθαι δεσπότην. [411] ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς τῶν οὐκ ἀφανῶν τινες Ἰουδαίων ἀντέβαινον, τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐνέκειντο πρὸς τὴν ἀπόστασιν παρακαλοῦντες. [412] ὄρῶντες δ' αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν οἱ πρωτεύοντες τῆς γερουσίας οὐκέτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον περιορᾶν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῶν σικαρίων πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν: [413] καὶ νῦν ἔφασαν αὐτούς, ἐπεὶπερ οὐδὲ πεφευγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχουσιν, γνωσθέντας γὰρ ὑπὸ Ῥωμαίων εὐθὺς ἀπολεισθαι, τῆς αὐτοῖς προσηκούσης συμφορᾶς ἀναπιμπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μετασχόντας. [414] φυλάξασθαι τοίνυν τὸν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν καὶ περὶ αὐτῶν πρὸς Ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι τῇ τούτων παραδόσει. [415] συνιδόντες τοῦ κινδύνου τὸ μέγεθος ἐπέισθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μετὰ πολλῆς ὀρμῆς ἐπὶ τοὺς σικαρίους ἄξαντες συνήρπαζον αὐτούς. [416] τῶν δ' ἑξακόσιοι μὲν εὐθὺς ἐάλωσαν, ὅσοι δ' εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς ἐκεῖ Θήβας διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν. [417] ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὅς οὐ τὴν καρτερίαν καὶ τὴν εἴτε ἀπόνοιαν εἴτε τῆς γνώμης ἰσχὺν χρὴ λέγειν οὐ κατεπλάγη: [418] πάσης γὰρ ἐπ' αὐτούς βασάνου καὶ λύμης τῶν σωμάτων ἐπινοηθείσης ἐφ' ἐν τούτῳ μόνον, ὅπως αὐτῶν Καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν οὐδὲ ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ὑπερτέρων τῆς ἀνάγκης τὴν αὐτῶν γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθητοῖς σώμασι χαιρούση μόνον οὐχὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους

καὶ τὸ πῦρ δεχόμενοι. [419] μάλιστα δ' ἡ τῶν παίδων ἡλικία τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν: οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τις ἐξενικήθη Καίσαρα δεσπότην ἐξονομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῶν σωμάτων ἀσθενείας ἢ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει.

(2)[420] Λούπος τότε διώκει τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ περὶ τοῦ κινήματος τούτου Καίσαρι κατὰ τάχος ἐπέστειλεν. [421] ὁ δὲ τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιῖαν καὶ δείσας, μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθροῖοι συλλεγῶσι καὶ τινὰς αὐτοῖς συνεπισπάσωνται, προσέταξε τῷ Λούπῳ τὸν ἐν τῇ Ὀνίου καλουμένη νεῶν καθελεῖν τῶν Ἰουδαίων. [422] ὁ δ' ἐστὶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν ὤκισθη τε καὶ τὴν ἐπίκλησιν ἔλαβεν: [423] Ὀνίας Σίμωνος υἱός, εἷς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων Ἀντίοχον τὸν Συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς Ἰουδαίοις ἦκεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ δεξαμένου Πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν διὰ τὴν πρὸς Ἀντίοχον ἀπέχθειαν ἔφη σύμμαχον αὐτῷ ποιήσῃν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πεισθῆι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. [424] ποιήσῃν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος ἠξίωσεν ἐπιτρέπειν αὐτῷ νεῶν τε που τῆς Αἰγύπτου κατασκευάσασθαι καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεισι θεραπεύειν τὸν θεόν: [425] οὕτως γὰρ Ἀντίοχῳ μὲν ἔτι μᾶλλον ἐκπολεμώσεσθαι τοὺς Ἰουδαίους τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεῶν πεπορηκότι, πρὸς αὐτὸν δ' εὐνοικωτέρως ἔξιν καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδεία τῆς εὐσεβείας ἐπ' αὐτὸν συλλεγήσεσθαι.

(3)[426] Πεισθεὶς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ἐπὶ τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίου ἀπέχουσαν Μέμφεως: νομὸς δ' οὗτος Ἡλιοπολίτης καλεῖται. [427] φρούριον ἔνθα κατασκευασάμενος Ὀνίας τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ὠκοδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παραπλήσιον λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεστηκότα: [428] τοῦ βωμοῦ δὲ τὴν κατασκευὴν πρὸς τὸν οἰκεῖον ἐξεμίμησατο καὶ τοῖς ἀναθημασιν ὁμοίως ἐκόσμησεν χωρὶς τῆς περὶ τὴν λυχνίαν κατασκευῆς: [429] οὐ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν, αὐτὸν δὲ χαλκευσάμενος λύχνον χρυσοῦν ἐπιφαίνοντα σέλας χρυσοῦς ἀλύσειος ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν ὀπτῇ πλίνθῳ περιτετείχιστο πύλας ἔχον λιθίνας. [430] ἀνήκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία καὶ τῷ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν εὐσεβείαν. [431] οὐ μὴν Ὀνίας ἐξ ὑγιῶς γνώμης ταῦτα ἔπραττεν, ἀλλ' ἦν αὐτῷ φιλονεικία πρὸς τοὺς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίους ὀργὴν τῆς φυγῆς ἀπομνημονεύοντι, καὶ τοῦτο τὸ ἱερὸν ἐνόμιζε κατασκευάσας εἰς αὐτὸ περισπάσειν ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. [432] ἐγγόνει δὲ τις καὶ παλαιὰ πρόρρησις ἔτεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις: Ἡσαίας ὄνομα τῷ προαγορεύσαντι τοῦδε τοῦ ναοῦ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ γενησομένην ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατασκευῆν. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν οὕτως ἐπεποίητο.

(4)[433] Λούπος δ' ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεμὼν τὰ παρὰ Καίσαρος λαβὼν γράμματα καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν καὶ τινὰ τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. [434] Λούπου δὲ μετὰ βραχὺ τελευτήσαντος Παυλίνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν οὔτε τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπε, πολλὰ γὰρ διηπέιλησε τοῖς ἱερεῦσιν εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν, οὔτε προσιέναι τῷ τεμένει τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἐφήκεν, [435] ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μὴδ' ἴχνος ἔτι τῆς εἰς τὸν θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. [436] χρόνος ἦν εἰς τὴν ἀπόκλεισιν τοῦ ναοῦ γεγωνῶς ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη τρία καὶ τεσσαράκοντα καὶ τριακόσια.

XI

(1)[437] Ἦψατο δὲ καὶ τῶν περὶ Κυρήνην πόλεων ἢ τῶν σικαρίων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. [438] διαπεσῶν γὰρ εἰς αὐτὴν Ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, οὐκ ὀλίγους τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον σημεία καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. [439] καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανε ταῦτα διαπραττόμενος καὶ φενακίζων, οἱ δὲ τοῖς ἀξιώμασι πρὸχοντες τῶν ἐπὶ τῆς Κυρήνης Ἰουδαίων τὴν ἔξοδον αὐτοῦ καὶ παρασκευὴν τῷ τῆς πενταπόλεως Λιβύης ἡγεμόνι Κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. [440] ὁ δ' ἰππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας ῥαδίως ἐκράτησεν ἀνόπλων, καὶ τὸ μὲν πλεον ἐν χερσὶν ἀπώλετο, τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες ἀνήχθησαν πρὸς τὸν Κάτυλλον. [441] ὁ δ' ἡγεμὼν τοῦ βουλευματος Ἰωνάθης τότε μὲν διέφυγε, πολλῆς δὲ καὶ λίαν ἐπιμελοῦς ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γενομένης ἦλω, καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἀναχθεὶς αὐτῷ μὲν ἐμχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγὴν, τῷ Κατύλλῳ δ' ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. [442] ὁ μὲν γὰρ τοὺς πλουσιωτάτους τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε καταψευδόμενος διδασκάλους αὐτῷ τοῦ βουλευματος γεγονέναι, (2)[443] προθύμως δὲ τὰς διαβολὰς ἐκεῖνος ἐξεδέχετο καὶ τῷ πράγματι πολὺν ὄγκον περιετίθει μεγάλα προστραγωδῶν, ἵνα δόξειε καὶ τὸς Ἰουδαϊκὸν τινὰ πόλεμον καταρωθῆναι.

[444] τὸ δὲ δὴ τούτου χαλεπώτερον, πρὸς γὰρ τῷ πιστεύειν ῥαδίως ἔτι καὶ διδάσκαλος ἦν τῶν σικαρίων τῆς ψευδολογίας: [445] κελεύσας γοῦν αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τῶν Ἰουδαίων Ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσκεκρουκῶς φανερόν ἐξενηνόχει τὸ μῖσος, τὴν τε γυναῖκα τὴν ἐκείνου [Βερενίκην ταῖς αἰτίαις] συνεμπλέξας, τούτους μὲν πρῶτον ἀνείλεν, ἐπὶ δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς εὐπορία χρημάτων διαφέροντας ὁμοῦ τι χιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας: [446] καὶ ταῦτα πράττειν ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς, ὅτι τὰς οὐσίας αὐτῶν εἰς τὰς τοῦ Καίσαρος προσόδους ἀνελάμβανεν.

(3)[447] Ὅπως δὲ μηδὲ ἀλλαχοῦ τινες τῶν Ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτοῦ τὴν ἀδικίαν, πορρωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε καὶ πείθει τὸν Ἰωνάθην καὶ τινὰς τῶν ἄμ' ἐκείνῳ συνειλημμένων νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ἐπιφέρειν τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τε καὶ Ῥώμῃ τῶν Ἰουδαίων δοκιμωτάτοις. [448] τούτων εἰς τῶν ἐξ ἐπιβουλῆς αἰτιαθέντων ἦν Ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγραψάμενος. [449] οὐ μὴν κατ' ἐλπίδα τῷ Κατύλλῳ τὸ σκευώρημα προεχώρησεν: ἦκε μὲν γὰρ εἰς τὴν Ῥώμην τοὺς περὶ τὸν Ἰωνάθην ἄγων δεδεμένους καὶ πέρας ᾤετο τῆς ἐξετάσεως εἶναι τὴν ἐπ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ γενομένην ψευδολογίαν. [450] Οὐεσπασιανὸς δὲ τὸ πρᾶγμα ὑποπτεύσας ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ γνοὺς ἄδικον τὴν αἰτίαν τοῖς ἀνδράσι ἐπενηνεγμένην τοὺς μὲν ἀφήσι τῶν ἐγκλημάτων Τίτου σπουδάσαντος, δίκην δ' ἐπέθηκεν Ἰωνάθῃ τὴν προσήκουσαν: ζῶν γὰρ κατεκαύθη πρότερον αἰκισθεὶς.

(4)[451] Κατύλλῳ δὲ τότε μὲν ὑπῆρξε διὰ τὴν πραότητα τῶν αὐτοκρατόρων μηδὲν πλεῖον ὑπομῆναι καταγνώσεως, οὐκ εἰς μακρὰν δὲ νόσῳ καταληφθεὶς πολυτρόπῳ καὶ δυσιάτῳ χαλεπῶς ἀπήλλαττεν, οὐ τὸ σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἦν ἡ τῆς ψυχῆς αὐτῷ νόσος βαρυτέρα. [452] δείμασι γὰρ ἐξεταράττετο καὶ συνεχῶς ἐβόα βλέπειν εἰδῶλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐφεστηκότα: καὶ κατέχειν αὐτὸν οὐ δυνάμενος ἐξήλλετο τῆς εὐνῆς ὡς βασάνων αὐτῷ καὶ πυρὸς προσφερομένων. [453] τοῦ δὲ κακοῦ πολλὴν ἀεὶ τὴν ἐπίδοσιν λαμβάνοντος καὶ τῶν ἐντέρων αὐτῷ κατὰ διάβρωσιν ἐκπεσόντων, οὕτως ἀπέθανεν, οὐδενὸς ἦττον ἑτέρου τῆς προνοίας τοῦ θεοῦ τεκμήριον γενόμενος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκην ἐπιτίθησιν.

(5)[454] Ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἐστίν, ἣν ἐπηγγειλάμεθα μετὰ πάσης ἀκριβείας παραδώσειν τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον οὗτος ὁ πόλεμος Ῥωμαίοις πρὸς Ἰουδαίους ἐπολεμήθη. [455] καὶ πῶς μὲν ἡρμήνευται, τοῖς ἀναγνωσομένοις κρίνειν ἀπολελείφθω, περὶ τῆς ἀληθείας δὲ οὐκ ἂν ὀκνήσῃμι θαρρῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης παρὰ πᾶσαν τὴν ἀναγραφὴν ἐστοχασάμην.